

ครบรอบ ๖๐ ปี

พระอาจารย์ นพพร อาทิจฺจวโส

ครบรอบ ๖๐ ปี พระอาจารย์นพพร อาทิจฺจวโส

ครบรอบ ๖๐ ปี

พระอาจารย์นพพร อาทิจฺจวํโส

สำนักปฏิบัติธรรม อาทิจฺจวํโส
๔๑๗ หมู่ที่ ๑๔ บ้านหัวทุ่ง ต.เชียงดาว อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๗๐

ประธานที่ปรึกษา

พระอาจารย์นพพร อาทิจฺจวํโส

ที่ปรึกษา

คุณหญิงพยอม สิงห์เสน่ห์

Mr.KONG KOK HONG - Mrs.SIM SOK KOON

อัยการบรม อยู่สุข

อุบาสิกาเพียงเดือน ธนสารพิพิธ

คุณกรทิพย์ สิงหเสนี

ผู้ดำเนินการ

คุณอรัญญา กฤษณสุวรรณ

พิสูจน์อักษร

คุณจักรี ศรโชติ

คุณบัญชา คะสาวงค์

คุณวัฒนา วะชุม

คุณปาลิดา วงศานันท์

กรรมการ

คุณสุวรรณภูมิ	เวชพานิช	คุณศันสนีย์	อ่อนท้วม
คุณวิสุทธิ์	นิมมากุลรัตน์	คุณฉัตรชฎา	เจริญฉวีวรรณ
คุณธนสร	นิมมากุลรัตน์	คุณวรรณพร	สาระผล
คุณอุไร	ตันตยาภิวัชน์	คุณสุกฤตา	คำไฝ
คุณสุจิตร	ตากองแก้ว	คุณศิริขวัญ	สุขประเสริฐ
คุณศรีทอง	ตากองแก้ว	คุณจินดารัก	แซ่ลิ้ม
คุณเพ็ญนี	เลาหบุตร	คุณนวพร	ตนะพงษ์
คุณอนงค์	เชื้อนนท์	คุณพัชรี	เฮงประดิษฐ์

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗

จำนวน : ๖๐๐๐ เล่ม

ออกแบบ/พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์นันทพันธ์ เชียงใหม่

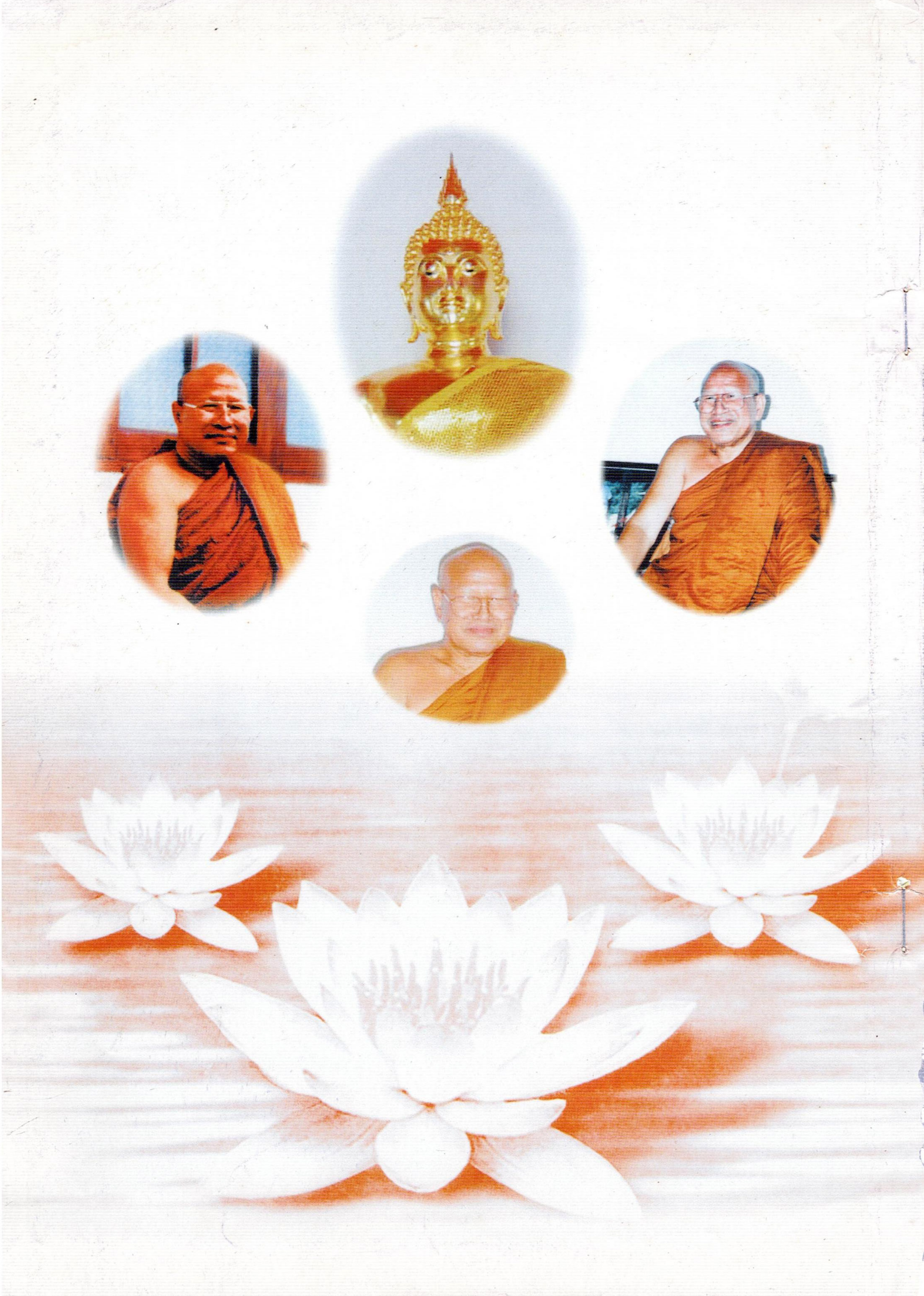
๓๓/๓-๕ ถ.เชียงใหม่-หางดง ต.แม่เหียะ อ.เมือง จ.เชียงใหม่

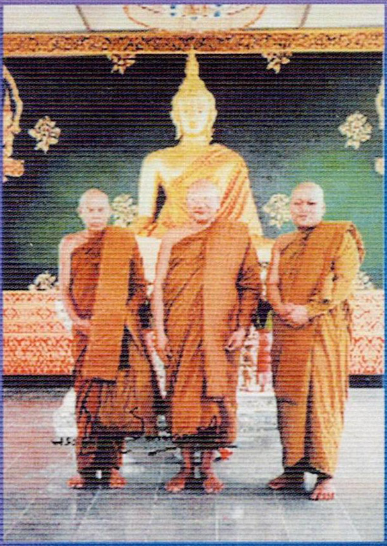
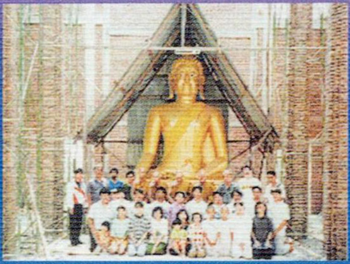
โทร : 053-804956, 804958 fax : 053-804958

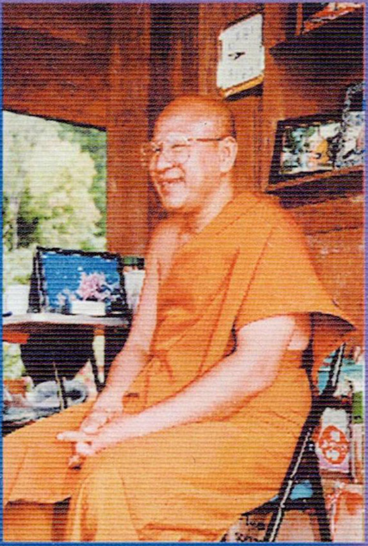
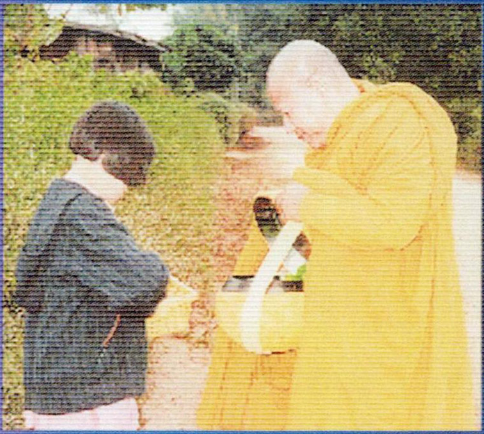
E-mail : nong_np@hotmail.com

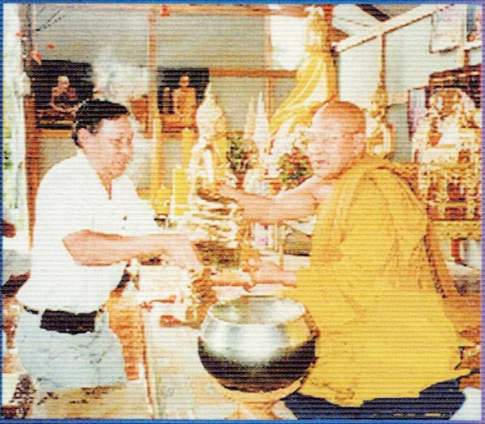

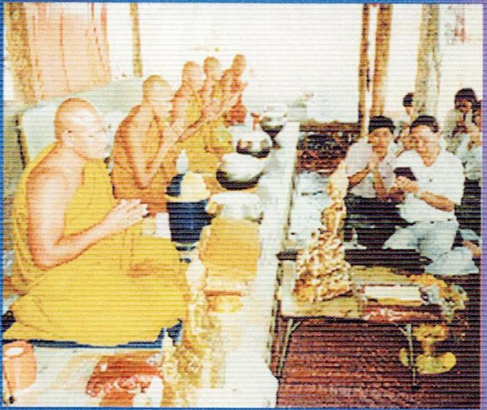
"ภูมิพโลภิกขุ" อนุสรณ์ ๒๒ ต.ค. ๒๔๙๙

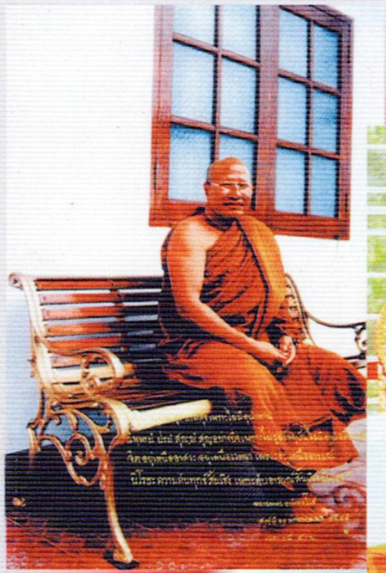

พ.ศ.๒๕๑๑ – ๒๕๓๔ เขาฉลาก จังหวัดชลบุรี

ว่าง ว่าง

ว่าง

ว่าง

ว่าง

โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ

พ.ศ.๒๕๓๕ – ปัจจุบัน สำนักปฏิบัติธรรม อาทิจฺจวํโส

ต.เชียงดาว อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่

คำนำ

พระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงตรัสตักเตือนแก่พุทธบริษัททั้งหลาย เป็นปัจฉิมโอวาทว่า **"สังขารทั้งหลาย มีความเสื่อมเป็นธรรมดา ท่านทั้งหลายจงยังกิจ ทั้งปวงอันเป็นประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่นให้บริสุทธิ์ด้วยความไม่ประมาทเถิด"** ดังนั้น บุคคลผู้ปรารถนาพ้นทุกข์ทั้งทางโลกและทางธรรม ต้องรีบเร่งทำตั้งแต่บัดเดี๋ยวนี้ เพราะสังขารไม่ใช่ของเราจะไม่รอเรา

ขณะนี้มีพระอาจารย์นพพร อาทิจฺจวํโส เป็นพระสุปฏิปันโน ผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ มีจริยาวัตรอันงดงามน่าเลื่อมใสศรัทธา มีวัตรปฏิบัติธรรมกรรมฐานตามพระธรรมวินัยของพระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างเคร่งครัด และมีปฏิภาณปัญญาแตกฉานในธรรมของพระพุทธองค์ ได้เมตตาธรรมให้คำสั่งสอนอันล้ำค่าแก่คณะศิษย์และบุคคลทั่วไปมากมาย ซึ่งต่างได้รับเอาไปปฏิบัติแล้วเกิดความเจริญรุ่งเรืองและพบหนทางแห่งมรรคผลตามรอยพระพุทธองค์ ฉะนั้น เพื่อให้ธรรมคำสั่งสอนของพระอาจารย์ได้คงไว้ ไม่สูญหายและแพร่หลาย เพื่อยังประโยชน์แก่บุคคลทั่วไป ประจวบกับพระอาจารย์เจริญอายุครบรอบ ๖๐ ปี ในวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ คณะศิษย์ จึงได้รวบรวมคำบรรยายธรรมอันเป็นคุณประโยชน์อย่างยิ่ง ที่พระอาจารย์ได้เมตตาสงเคราะห์พร่ำสอนศิษย์ เพื่อให้นำมาปฏิบัติ เพื่อให้เป็นคนดี เพื่อประโยชน์แห่งสันติสุข สงบร่มเย็น โดยได้นำคำบรรยายธรรมของพระอาจารย์ที่ท่านได้เทศนาในโครงการปฏิบัติธรรม นำสุข ครั้งที่ ๑ ซึ่งเป็นโครงการที่จัดขึ้นให้กับ ผู้ที่เข้าร่วมปฏิบัติเนกขัมมะ ในระหว่าง วันที่ ๑๒ ' ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๔๖ มาจัดพิมพ์แจกเป็นธรรมทาน แก่ผู้สนใจใฝ่ธรรม

หากการถ่ายทอดธรรมคำสั่งสอนนี้ เกิดความบกพร่อง และผิดพลาดด้วยประการใด ๆ ก็ตาม ข้าพเจ้าผู้จัดทำต้องขออโหสิ ณ โอกาสนี้ ขอเชิญท่านทั้งหลายรับเอาสมบัติธรรมอันล้ำค่านี้ไว้ในจิตของท่าน ด้วยการเปิดอ่านเถิด และขออานิสงส์ของการจัดพิมพ์หนังสือเป็นธรรมทานในครั้งนี้จงเป็นปัจจัยให้ ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ผู้ซื่อตรง ผู้ซึ่งรักความยุติธรรม ผู้ซึ่งมีความดีทั้งหลายทั้งปวง ได้มีดวงตาเห็นธรรม เข้าถึงโลกุตรธรรม สำเร็จมรรคผล นิพพานในชาติปัจจุบัน แต่หากยังต้องเวียนว่าย ตายเกิด ขอให้เกิดเป็นมนุษย์สมบัติ พรหมสมบัติ นิพพานสมบัติด้วยเทอญ.........

โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ

ถอดเทปและเรียบเรียงโดย อรัญญา กฤษณสุวรรณ

สารบัญ

ประวัติ
พระอาจารย์นพพร อาทิจฺจวํโส

ด้วยวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ เป็นวันครบรอบวันเกิดของ**พระอาจารย์นพพร อาทิจฺจวํโส** พระอาจารย์และหลวงพ่อที่เราลูกหลานและลูกศิษย์ทั้งหลายเคารพรักยิ่ง ลูกศิษย์ขอกราบอนุญาตนำประวัติชีวิตโดยย่อของพระอาจารย์พิมพ์ลงในหนังสือธรรมเล่มนี้ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่คณะศิษย์และลูกหลานทั้งหลาย

พระอาจารย์นพพร อาทิจฺจวํโส สกุลเดิมว่า รักสบาย ถือกำเนิดที่สะพานคูกำพล ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ปีพุทธศักราช ๒๔๘๗ โยมพ่อชื่อ นายนิด รักสบาย โยมแม่ ชื่อ นางทองหยิบ รักสบาย มีพี่น้องทั้งหมด ๑๑ คน เป็นชาย ๓ คน พระอาจารย์เป็นลูกคนที่ ๘ แต่เป็นลูกชายคนกลาง พี่น้องของพระอาจารย์เสียชีวิตไปแล้วหลายท่าน

ท่านเริ่มเรียนหนังสือที่โรงเรียนวัดใหญ่อินทาราม ที่วัดนี้สมเด็จพระเจ้าตากสินท่านสร้างศาลาไว้ ๒ หลัง มีหลวงพ่อเฉย[๑] ซึ่งเป็นพระศักดิ์สิทธิ์ประดิษฐานเป็นที่เคารพสักการะของพุทธศาสนิกชน วัดใหญ่นี้อยู่ใกล้กับท่าเกวียน พระอาจารย์เรียนอยู่ที่โรงเรียนนี้จนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ปัจจุบันโรงเรียนนี้เรียกว่า โรงเรียนอินทปัญญา ที่ท่าเกวียนนี้ในอดีตสมัยพระอาจารย์เป็นเด็ก มีประเพณีวิ่งควาย เพื่อ

---

๑ พระอาจารย์เล่าว่า หลวงพ่อเฉยท่านลอยน้ำมา และได้อัญเชิญขึ้นไว้ที่วัดนี้ ท่านทรงเครื่องกษัตริย์ ใส่แหวนทั้ง๑๐ นิ้ว ศักดิ์สิทธิ์มาก เป็นพระที่มีพุทธลักษณะงดงามมาก ลูกหลานใครเลี้ยงยากเอาไปยกให้เป็นลูกของท่านจะแข็งแรงดี

๒ โยมพ่อของพระอาจารย์สอนท่านเสมอถึงการใช้ชีวิตประจำวัน "เฉยเป็นผู้ชนะ พูดก่อนอธิบายมาก ออกจากบ้านมีแต่เสียสตางค์ อย่างน้อยก็ต้องเสียค่าน้ำแข็งเปล่า"

ไม่ให้ไฟไหม้ ปัจจุบันก็ยังคงมีประเพณีวิ่งควายตามความเชื่อดั้งเดิมอยู่

เมื่อท่านเรียนจบแล้ว ท่านได้มาเป็นลูกจ้างทำกะปิ น้ำปลา ต่อมาเป็นยี่ปั๊วส่งกะปิ น้ำปลา เมื่ออายุ ๑๗ ปี ท่านทำงานหล่อดอกยางอยู่ ๕ ปี แล้วเปลี่ยนมาขายน้ำมันรถ ๒ ปี ท่านเป็นเด็กตัวอย่างของสะพาน ทำให้เด็กอื่น ๆ ในบริเวณนั้นต่างดูท่านเป็นตัวอย่าง เพราะความเป็นเด็กดี มีศีล ๕ มีความกตัญญูเป็นยอด ท่านมีความขยันขันแข็งมาก ไม่เกเรและไม่เหมือนใคร ตอนเย็นท่านจะไปรับขนมปังปอนด์กับหวานเย็นมาขายเอาเงินให้โยมพ่อโยมแม่

ต่อมา โยมพ่อเสียชีวิตประมาณปี พ.ศ.๒๕๐๔ ท่านได้บวชเณรในงานศพโยมพ่อเป็นเวลา ๗ วัน ตอนนั้นท่านยังทำงานหล่อดอกยางอยู่ ส่วนโยมแม่ยังคงมีชีวิตอยู่ โยมพ่อ[๒] โยมแม่ของท่านเป็นคน ซื่อสัตย์ กตัญญู ไม่เอาของใคร พระอาจารย์ยึดมั่นในคำสอนของโยมพ่อโยมแม่เสมอมา ท่านจึงได้รับพื้นฐานความกตัญญูมาจากโยมพ่อโยมแม่ ท่านใช้ชีวิตที่เรียบง่ายมาตลอด ทำงานด้วยความขยันขันแข็งตลอดเวลา

สาเหตุที่ทำให้พระอาจารย์ได้บวชเป็นพระภิกษุในบวรพุทธศาสนามาจนถึงปัจจุบันนี้ เกิดจากเมื่อมีการตัดถนนผ่านปั๊มน้ำมันที่ท่านทำงานอยู่ มีพระธุดงค์สององค์ และตาขาวหนึ่งองค์ เดินทางมาปักกลดใกล้ปั๊มน้ำมัน ที่ท่านทำงานอยู่ ท่านเข้าไปกราบไหว้ถวายสิ่งของ พระธุดงค์ได้กล่าวว่า "ควรจะบวชได้แล้ว" ท่านจึงเกิดความคิดอยากบวช ได้มอบข้าวของเครื่องใช้ที่ท่านมีอยู่ให้เพื่อน ๆ ไปจนหมด

อายุ ๒๔ ปี ท่านได้บวชที่วัดใหม่พระยาทำ มีพระอุปัชฌาย์จารย์คือพระครูพิสิฏฐ์พรหมยาน (พงษ์ โพธิวํโส) พระอาจารย์ประยูร ภตปุญฺโญ เป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระอาจารย์ใช่ สุชีโว เป็นพระอนุสาวนาจารย์ บวชเสร็จแล้วไปอยู่เขาฉลาก[๓] ตอนนั้นเขาฉลากยังไม่มีโบสถ์ ไม่มีไฟฟ้า ท่านเลือกมาจำพรรษาที่เขาฉลาก เพราะเพื่อนเล่าให้ฟังถึงปฏิปทาของพระเจ้าอาวาส รักษาธรรมวินัย ฉันมื้อเดียว ไม่รับเงินทอง เก็บไว้เป็นของสงฆ์หมด ท่านจึงศรัทธา

ท่านบวชได้ ๖ พรรษา ท่านยังไม่มีกุฏิอยู่ ท่านมักน้อย สันโดษ[๔] ทำกิจวัตรทุกอย่าง กวาดลานวัด ล้างส้วม บางทีกวาดตั้งแต่บ่ายโมงถึงหกโมง ท่านเป็นฆราวาสที่ขยัน เป็นพระก็ขยัน ทำวัตรสวดมนต์ไม่ขาด บิณฑบาตทุกวัน ฉันมื้อเดียวตลอด

ท่านสอบนักธรรมตรี – โท – เอก เมื่ออยู่เขาฉลาก พรรษาแรกสอบนักธรรมตรีได้ พรรษาที่สองได้นักธรรมโท พรรษาที่สามได้นักธรรมเอก แล้วเป็นครูสอนปริยัติธรรมและเป็นพระคู่สวดอยู่ที่เขาฉลาก ไป ๆ มา ๆ จนครบ ๖ พรรษา

ชีวิตการปฏิบัติธรรมของท่าน ๓๖ พรรษา ท่านดำเนินชีวิตมักน้อย สันโดษ อดทน ท่านเคยไปอยู่กับหลวงพ่อมหาปิ่นที่วัดพระธาตุเขาน้อย ในช่วงปลายชีวิตของหลวงพ่อ ครั้งแรกอยู่ ๓ เดือน ครั้งต่อมาอยู่

---

๓ ชื่อวัดป่าลิไลยวัน ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พระอาจารย์บวชวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๑๑

๔ พระอาจารย์ได้ตั้งปณิธานไว้ว่า "เราบวชเพื่อความพ้นทุกข์ เราจะไม่ก่อปัญหา จะไม่ทะเลาะทุ่มเถียงใคร" คิดไว้ในใจว่า "พูดก็ต้องทำ ไม่พูดก็ต้องทำ เพราะฉะนั้นเราทำดีกว่าพูด เราพูดไปแล้วอาจจะไม่ถูกใจใคร เขาอาจจะหาเรื่องกับเรา เพราะฉะนั้นเราไม่ควรมีเรื่องกับใคร" (โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ)

อีก ๗ เดือน จนหลวงพ่อมหาปิ่นมรณภาพ พระอาจารย์ได้มีโอกาสพบหลวงปู่ชอบ รวมทั้งหลวงพ่อชา สุภัทโทด้วย ท่านตั้งปณิธานว่าอยู่เขาฉลากครบ ๑๐ พรรษา ท่านจะออกธุดงค์ และท่านได้ไปพักปฏิบัติธรรมที่สำนักสงฆ์เขาเขียวเกือบ ๗ ปี ท่านคิดเสมอว่า ท่านไม่เกรงกลัวอะไร ขอถวายชีวิตเป็น พุทธบูชา

ต่อมาท่านเดินทางขึ้นเหนือพำนักอยู่ที่อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย แล้วกลับไปที่เขาฉลาก ต่อมาเดินทางมาจำพรรษาที่วัดพระเจ้าตนหลวง ดอยแม่ปั๋ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ จำพรรษาอยู่ที่นี่ ๑ พรรษา ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๓๔ พอออกพรรษาท่านได้เดินทางมายังพื้นที่ที่เป็นสำนักปฏิบัติธรรมอาทิจฺจวํโสปัจจุบัน

ปี พ.ศ.๒๕๓๕ ท่านเริ่มใช้ชีวิตอยู่ ณ สำนักปฏิบัติธรรมแห่งนี้ ตั้งแต่ยังเป็นผืนดินเพาะปลูกข้าวโพดของชาวบ้าน อุบาสิกาเพียงเดือน ธนสารพิพิธ ได้เข้ามาก่อสร้างพื้นฐานของสำนักปฏิบัติธรรมแห่งนี้ พระอาจารย์วางเสาเอกสำนักฯ และเข้ามาอยู่ในวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๓๕ (คุณหญิงพยอม สิงห์สเหน่ห์ และคณะศิษย์ ได้ช่วยถวายปัจจัยในการก่อสร้างในวาระนี้)

วันครบรอบวันเกิดของพระอาจารย์ปีนี้ ซึ่งเป็นวันครบ ๕ รอบ (๖๐ ปี) ของพระอาจารย์ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ลูกหลานและคณะศิษย์ทุกคนต่างมีความรู้สึกซาบซึ้งกันดีว่า พระอาจารย์นพพรมีปฏิปทาเหมาะสมแก่การเป็นเนื้อนาบุญอันเอกของโลก ท่านครองตนอยู่ภายใต้ผ้ากาสาวพัตร์มาเป็นระยะเวลา ๓๖ พรรษา ตลอดเวลาได้ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีงาม ได้บำเพ็ญประโยชน์ตนและสงเคราะห์ลูกหลาน ศิษยานุศิษย์ สาธุชน ผู้มีทุกข์ทางกาย และทางใจเป็นจำนวนมาก พระอาจารย์เป็นผู้มีเมตตากรุณาหาประมาณมิได้ มีเมตตากรุณาต่อทุกคน ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ไม่ว่าจะเป็นใครถ้าเดินทางมาพบท่าน ท่านจะเมตตาสงเคราะห์และอบรมสั่งสอน ให้ข้อคิด ข้อธรรม เพื่อนำไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างเท่าเทียมกัน

โมทนาสาธุ โมทนาสุ โมทนาสาธุ

จักรี ศรโชติ และคันสนีย์ อ่อนท้วม

บันทึกเสียงและเรียบเรียง

๙ มกราคม ๒๕๔๕

คำบรรยายธรรม

โครงการปฏิบัติธรรม

"นำสุข" ครั้งที่ ๑

ระหว่างวันที่ ๑๒-๑๙ กรกฎาคม ๒๕๔๖

โดยพระอาจารย์นพพร อาทิจฺจวโส

ปฐมนิเทศ

วันที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๔๖

เวลา ๑๔.๓๐ น. - ๑๖.๐๐ น.

" จงตั้งใจว่าตามอาตมา

อะหังภันเต พุทธัง ธรรมมัง สังฆัง นิสะยังยาจามะ

ทุติยัมปิ อะหังภันเต พุทธัง ธรรมมัง สังฆัง นิสะยังยาจามะ

ตะติยัมปิ อะหังภันเต พุทธัง ธรรมมัง สังฆัง นิสะยังยาจามะ

มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์ มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์ มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์

ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ขอถึงซึ่งพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระอรหันต์เจ้า อันเป็นนิสัย ปัจจัย เพื่อเข้าถึง มรรค ผล นิพพาน ในชาติปัจจุบันนี้ด้วยเทอญ สาธุ สาธุ สาธุ "

การปฐมนิเทศครั้งนี้ หมายถึง ที่เราได้มาประพฤติปฏิบัติเรื่อง **สุญญูตสมาธิ** อาตมาชี้ให้เห็นครูบาอาจารย์ทั้งหลาย ที่ประพฤติปฏิบัติไปจนถึงที่สุด หมายถึงว่า จิตละเอียดไปจนกระทั่งเป็นรูปฌาน อรูปฌาน ผ่านไปแล้ว แต่ไม่สามารถตัดรูปสัญญา เสียงสัญญา กลิ่นสัญญา รสสัญญา โผฏฐัพพะสัญญา ธรรมสัญญาไม่ได้ อันนี้เรื่องใหญ่ หมายถึงไม่ว่าสายไหน ไม่ว่าใครจะประพฤติปฏิบัติอย่างไร ก็ยังตัดสัญญาไม่ได้ คำว่า ตัดสัญญาไม่ได้ คือว่าตัดสัญญาอารมณ์ไม่ได้ สัญญาอารมณ์นั้นคือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ธรรมมารมณ์ เหล่านี้ที่ติดใจเราอยู่นี่ ที่ตัดสัญญาไม่ได้เพราะไม่มีอุบายปัญญา ไม่มีใครเข้าถึง ยากนัก ยากหนา พระพุทธเจ้าได้แสดงไว้ว่า **"สัพเพ ธัมมา อนัตตา"** หมายถึงว่า อาตมามาเข้าใจจับจุดตรงนี้ ที่พิจารณาถึงครูบาอาจารย์ ทั้งหลายที่ทรงสมาบัติ ๘ ทรงอภิญญา ๖ และฤษี ชีไพรทั้งหลาย สามารถทรงอภิญญา ๖ แต่ว่า ไม่ได้ถึง ๖ เพียงแต่ว่าเป็นอภิญญา ๕ สมาบัติ ๘ แล้วก็ตัดสัญญาไม่ได้ จึงเข้านิพพานไม่ได้ ฉะนั้นอาตมาพิจารณา เห็นข้อนี้ คือความเป็นจริง เพื่อจะบอกให้พุทธบริษัททุกคน ทุกท่าน ทุกพระองค์ให้ทราบไว้ การที่เราจะตัดสัญญา รูปสัญญา และเวทนาสัญญา ก็ตามนี้ ถ้าเราพิจารณาอย่างละเอียด เราจะต้องตัดไปโดยระดับ

การที่เราจะตัดสัญญา เราก็ต้องตัดเวทนาออกก่อน เวทนานี่เราจะตัดอย่างไร ก็คือ สุข ทุกข์ ดีใจ เสียใจ อุเบกขา ทุกคนจะตัดไม่ได้ ทำไมจึงตัดไม่ได้ เพราะไม่มีอุบายที่จะตัด การที่จะตัดเวทนาความเสวยอารมณ์ มีสุข มีทุกข์ ดีใจ เสียใจ และเราต้องพิจารณาว่า เวทนานี้เกิดจากอะไร ถ้าเรา

ไม่พิจารณาเห็นเวทนาทั้ง ๕ คือ สุข ทุกข์ ดีใจ เสียใจ อุเบกขา อันเป็นต้นเหตุที่ยึดติดภพชาติ ทำให้เราได้มีภพชาติเวียนว่าย ตายเกิด การที่เราจะตัดเวทนา เราก็ต้องตัดที่รูปสัญญา รูปสัญญาที่พระองค์วางขัน ๕ ไว้ ที่อาตมาพิจารณาเห็น และอาตมาได้รู้ได้เห็นมากมาย แต่อาตมาไม่ค่อยได้มีโอกาสได้แนะนำสั่งสอนใคร เพราะว่าทุกคนที่ได้มา ส่วนมากไม่ค่อยได้ใส่ใจในมรรค ผลนิพพานที่แท้จริง ส่วนมากมาก็เพื่อที่จะดู และหาวิธีการหรืออุบายต่าง ๆ หรือให้อาตมาสงเคราะห์ในเรื่องอื่น ๆ แต่ถ้ามีใครมาถามในการเข้ามรรค เข้าผล นิพพาน ในการที่ติดสัญญาอยู่นี่ ไม่เคยมีใครมาถามอาตมาเลยว่าพระอาจารย์ วิธีจะตัดสัญญา อุปทานเขาตัดอย่างไร ไม่มีใครมาถาม? ฉะนั้นอาตมาก็ต้องปฐมนิเทศบอกไว้ตั้งแต่แรกเลยว่า ที่อาตมาออกมาพูดนี่ ก็เพื่อจะให้โยมได้เข้าใจและรู้ เพื่อที่จะตัดต้นเหตุรากเหง้าที่ทุกคน ยึดติดสัญญา จำได้หมายรู้ และมีอุปทานการยึดถือ ถ้าเราตัดอย่างพิจารณาโดยระดับเราก็ต้องพิจารณาถึง ทุกข์ สุข ดีใจ เสียใจ อุเบกขา อันนี้ถ้าเราพิจารณาแต่ละอย่าง เพื่อจะหาวิธีการตัดนี่ เราก็จะหมุนเวียนไป เวียนมา ไม่รู้จักจบจักสิ้น แต่อาตมาเห็นโดยรวม หมายถึงเห็นว่า การที่เราจะตัดเวทนานี่ เวทนาทั้ง ๕ นี่ มาจากรูป คือรูปสัญญา เสียงสัญญา กลิ่นสัญญา รสสัญญา โผฏฐัพพะสัญญา แล้วก็ธัมมะสัญญา ที่อาตมาย่อลงและเคยพูดให้พวกโยมฟังแต่ก่อนว่า นิโรธะความดับทุกข์ และดับอารมณ์นี่ ไอ้รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสเนี่ยเป็นอารมณ์ อารมณ์เนี่ยเป็นสิ่งสำคัญ ที่เป็นเทปสัญญาอารมณ์ที่ไม่รู้จักจบจักสิ้น ฉะนั้นการที่เราจะตัดรูปสัญญา เสียงสัญญา กลิ่นสัญญา รสสัญญา โผฏฐัพพะสัญญา ธัมมะสัญญา และจะทำอย่างไร เพราะฉะนั้นอาตมาจึงได้พิจารณาถึงที่พระองค์ได้สรุปไว้ว่า **สัพเพ ธัมมา อนัตตา** คำว่าสัพเพธัมมานี้ รวมไว้ทุกอย่าง รวมทั้งรูปธรรม นามธรรม ฉะนั้นการที่เราจะตัดสัญญา เราก็ตัดด้วยอนัตตานี่เอง คือว่าง ว่าง ว่าง ฉะนั้นการที่เราจะหายใจเข้า หายใจออก ให้ว่าง การที่เราจะทำให้มันว่างได้จริงๆ นี่ คือตาเห็นรูป รู้รูปแล้ว เราก็ต้องยกจิตออกไปเลย คือหมายถึง**สติปัฏฐาน ๔** คืออาตมาพิจารณาเห็นว่า การที่ทุกคนมุ่งหวังหวังตั้งใจที่จะวิมุติหลุดพ้น และพระองค์ทรงชี้แนะเอาไว้เรื่อง**สติปัฏฐาน ๔** และอาตมาก็มาทำความเข้าใจ มารู้มาเห็น มามีความเข้าใจ**ในสติปัฏฐาน ๔** เข้าใจว่าเราจะพิจารณาให้วิมุติหลุดพ้นตามแนวทางของ**สติปัฏฐาน ๔** ขั้นแรกทุกคนนั้นมีความทุกข์ มีความยุ่งยากลำบากใจ มีความคลุ้มคลั่งรำคาญใจ และก็มุ่งในการที่จะทำจิตใจให้สงบจากอารมณ์เหล่านั้น เพราะฉะนั้น เมื่อเรามีความต้องการ มีความประสงค์ที่จะดับทุกข์ เพื่อหลุดพ้นทุกข์ เราก็มามุ่งในการพิจารณาในการ**เจริญสติปัฏฐาน ๔** กาย เวทนา จิต ธรรม ว่าการที่จะมาเจริญ เวทนา จิต ธรรม เราก็มาพิจารณาเจริญดูกาย แสดงว่าพระองค์นี่เป็นที่เฉลียวฉลาด เอากายเป็นเรื่องแรก แล้วถ้าเราไม่มีกายแล้วเราจะไปทำอะไร พระองค์ยังสอนให้พิจารณากาย ในกาย คำว่ากายในกายนี้ ให้ทุกคนรู้ไว้เถิดว่า พระพุทธเจ้านี้อย่างซื่ออย่างตรง ไม่มีอะไรปิดบัง ไม่มีอะไรผิดเพี้ยน

คำว่ากายในกาย เราต้องคิดไปก่อนว่า เราอยู่ในท้องแม่ เราก็จะได้เห็นว่าการที่เราได้ไปอยู่ในท้องแม่นั้น ตั้งแต่เล็กแต่น้อย อยู่จน อนิจจังขึ้น อยู่จนอายุครบทศมาศ หรือ ๑๐ เดือน และก็คลอดออกมาจากท้องแม่เป็นเด็กแดง ๆ นั้น นี่เป็นวิธีการ

ที่เราจะพิจารณา กายในกายนี้ เราจะต้องพิจารณา ตั้งแต่เราอยู่ในท้องแม่ออกมา เราจะเห็นอนิจจัง อนัตตา มาโดยลำดับ คือตั้งแต่คลอดออกมาเป็นอนิจจังมาแล้ว ตั้งแต่ในท้อง คลอดออกมาเป็นเด็กเล็กแดง ๆ เป็นอนิจจังเป็นเด็กจนเป็นหนุ่มเป็นสาว มาแก่มาเฒ่า เราจะเห็นเข้าใจ และเราจะเข้าใจในเรื่องอนิจจัง อนัตตา ตามเรามาทุกวิธี ทุกก้าว รู้ทุกลมหายใจเข้า หายใจออก และทุกลมหายใจเข้า หายใจออก ก็ให้ว่าง เป็นอนัตตาไปทุกขณะ ๆ แต่เรามิได้มาพิจารณา ดูตรงนี้ แต่ก่อนที่เรามีทุกข์ เพราะเราไม่ได้รู้จักพุทธศาสนา เราจึงมีความทุกข์ น่ารำคาญใจในรูปบ้าง เสียงบ้าง กลิ่นบ้าง รสบ้าง สัมผัสบ้าง และก็มาหมกมุ่นครุ่นคิดอยู่ในใจ มาดีใจ มาเสียใจ ต้องมาข่มจิต ข่มใจ ให้เป็นอุเบกขา และอาตมาก็มาพิจารณาว่า ไอ้ความฟุ้งซ่านนี้ อะไรคือตัวฟุ้งซ่าน ก็มาเข้าใจว่าสติการรำลึกได้คือตัวฟุ้งซ่าน ทำไมว่าสติเป็นตัวฟุ้งซ่าน เพราะในการระลึกมากเกินไปเป็นอยู่ในอารมณ์นั้น มันก็เลยมีทุกข์ไม่รู้จักจบจักสิ้น และสติรำลึกเป็นไปตามอำนาจ ....สัญญา การจำได้หมายรู้ และก็อุปทานการยึดถือเข้าไว้ คือตัวเราจิตเรายึดถือเข้าไว้ เมื่อจิตเรายึดถือเข้าไว้แล้วจึงมีทุกข์ มีความกังวล ความยุ่งยากลำบากใจ ฉะนั้นเมื่อตาเห็นรูปแล้ว หมายถึงว่าเมื่อเราพิจารณาเห็นตรงนี้ว่า สมุทัย เหตุให้เกิดทุกข์ ก็คือ สติ เมื่อเรารู้ว่าสติเป็นสมุทัย เหตุให้เกิดทุกข์ เราก็แยกจิตจากสติ คือการระลึกอารมณ์ก็ดับ เมื่ออารมณ์ดับเราก็เข้าใจทันทีว่า สตินี่เอง เป็นสมุทัย เป็นเหตุให้เกิดทุกข์ การที่เราสามารถแยกจิตจากสติได้ ทำให้อารมณ์ดับ อารมณ์ดับนี่เป็นมรรค เป็นหนทางให้เข้าถึงความดับทุกข์ ขณะที่เราดับอารมณ์ ได้นิโรธะก็ดับลงเช่นเดียวกัน เป็นทั้งมรรคด้วย เป็นทั้ง นิโรธะด้วยในขณะเดียวกันที่ว่าขณะจิตเดียวย่อมเป็นไปพลัน เป็นอย่างนี้ ถ้าเราไม่พิจารณาโดยมิได้มีสติ ไม่มีมหาสติ ไม่มีปัญญาในการรู้ เราจะไม่มีความเข้าใจ เมื่อไม่มีความเข้าใจแล้วก็จะจับหลักอะไรไม่ได้ เมื่อถึงคราวที่เราต้องการความสงบ หรือต้องการถึงความสงัด เราก็ไม่สามารถที่จะระลึกนึกได้ ฉะนั้นเราก็ต้องจำมาเป็นอุบายว่า ถ้าขณะจิตใดที่เราฟุ้งซ่านขึ้นมา เพราะเราระลึกมากเกินไป เช่น ตาเห็นรูป รู้รูปแล้วก็ยกจิตออกไป ลบออกไปเลย ไม่ให้จิตไปซึมซับกับรูปนั้น เสียง หูเราได้ยินเสียง เมื่อเราได้ยินเสียงรู้เสียงเราก็ยกจิตออกไป ลบออกไป ไม่ต้องไปซึมซับกับเสียง จมูกได้กลิ่นรู้กลิ่นแล้ว เราก็ลบกลิ่นออกไป ลบออกไป ไม่ต้องไป ซึมซับกับกลิ่น รสสัมผัสก็เช่นเดียวกัน ยกจิตออกไป ทำไมจึงต้องยกจิตออกไป เพราะเรารู้ว่าสิ่งเหล่านี้ไม่เที่ยง เป็นอนัตตา ถ้าเรามีอุปทานการยึดถือเข้าไว้ เราจะต้องเป็นทุกข์ เพราะฉะนั้นเรารู้แล้วตรงนี้ ทั้งสติปัฏฐาน ทั้งอนัตตาความว่าง มันอยู่ด้วยกัน ทำไมจึงว่าอยู่ด้วยกัน เพราะว่าการระลึกอาศัยสติระลึกไปตามสัญญา และสัญญาคือความจำได้หมายรู้ อันนี้หมายถึงความที่เราจดจำเอาไว้ ความเข้าใจแล้ว เมื่อเรามีความเข้าใจแล้ว รู้แล้ว ความที่เรารู้แล้ว รู้รูปแล้ว รู้กลิ่นแล้ว รู้รสแล้ว รู้สัมผัสแล้ว เมื่อเรารู้แล้วละ เราเห็นความเป็นอนิจจัง รู้แล้วละเป็นความว่างไป จึงรู้ว่าอนัตตา ในขณะจิตเช่นเดียวกัน เมื่อเรามาทำความเข้าใจตรงนี้ ไม่ว่าสิ่งหนึ่ง สิ่งใดเกิดขึ้นในจิต มีความเกิดขึ้นโดยธรรมดา ไม่ว่ารูปธรรมดา ไม่ว่าเสียงธรรมดา ไม่ว่ากลิ่นธรรมดา ไม่ว่ารสธรรมดา หรือสัมผัสธรรมดา ธรรมะธรรมดา หรือธรรมชาติของธรรมดา มันจะต้อง อนิจจังจริง ๆ หรืออนัตตาว่างเปล่าจริง ๆ พระพุทธเจ้า มีอนาคตัง

สญาณ คำว่าอนาคตัง คือรู้เห็น มีความเข้าใจ มีความเกิดขึ้น แต่เล็ก แต่น้อย แท้ที่สุดคือความแก่เฒ่า และก็เสื่อมสลาย คืออนัตตา และพระองค์ก็ตรัสไว้ถึงความเป็นจริง พระองค์ไม่ได้ปกปิดซ่อนเร้น เรื่องเหล่านี้แสดงความเป็นจริงให้ปรากฏ คือให้ระลึกถึงกาย พิจารณากายในกาย ตามนัย สติปัฏฐาน ๔ จะเห็นความไม่เที่ยงของกาย แล้วเราก็

ในเวทนา คำว่าเวทนาในเวทนา หมายความว่า ยังมีความทุกข์อยู่ในขณะเดียวกัน ในขณะที่เรารู้รูปแล้วเราก็รู้ว่ารูปนี้มีสุข มีทุกข์ และก็ทำให้มีดีใจเสียใจ และก็ให้มีอุเบกขา คือเวทนาในเวทนา คือความเสวยอารมณ์ ในอารมณ์ใดอารมณ์หนึ่ง คือความมีสุข มีทุกข์ในสิ่งนั้น ไม่ว่าเวทนาทางกาย หรือเวทนาทางจิต การพิจารณาเวทนานี้ต้อง

“ คำว่าธรรมมะอันนี้ หมายถึง เวทนาจิตธรรม การที่เราพิจารณาทั้งกาย ทั้งเวทนา ทั้งจิตนั้น มันเป็นธรรม เป็นธรรมชาติของทุกคนที่จะต้องพิจารณา เมื่อพิจารณาความรู้สึกนึกคิดจากจิต มันรู้ว่าจิตมันรวดเร็ว เดี๋ยวคิดนั่น คิดนี่ มันเป็นเวทนาทางจิต โดยทำให้เรารู้สึกว่าสุข ว่าทุกข์ ดีใจ เสียใจ และอุเบกขา ”

รู้ว่ากายนี้ไม่เที่ยง จริง ๆ เราต้องยอมรับสภาพความเป็นจริง เรายอมรับสภาพความเป็นจริงว่า มันอนิจจังจริง ๆ อนัตตาจริง ๆ ว่างเปล่าจริง ๆ แล้วเราก็จะได้ไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง เพราะต้นเหตุเหล่านี้ ถ้าเราไม่รู้เลยว่าทำไมจึงต้องมีความโลภ ความโกรธ ความหลง เพราะอาศัยความโลภมาเลี้ยงกายเพราะมิได้ดังใจปรารถนาที่จะมาเลี้ยงกาย หรือหลงไปในกาย จึงเรียกว่าโมหะความหลง คือว่าโลภมาเลี้ยงกาย โกรธมาเลี้ยงกาย หรือว่าหลงมาเลี้ยงกาย เหตุใดจึงโลภ โกรธ หรือว่าหลงมาเลี้ยงกาย เพราะว่ามีความกลัว ความกลัวนี้ ไม่ใช่แก่ ไม่ใช่เจ็บ ไม่ใช่ตายเลย เพราะอาศัยความกลัวนี้ที่พระองค์ว่าโมหะ ความไม่รู้ หลงไปในรูปต่าง ๆ หลงไปในรูป ในเสียง ในกลิ่น ในรส ในสัมผัส และคำว่ามีสุข มีทุกข์ เรียกว่าเวทนา พิจารณาเวทนา

พิจารณาเวทนาทางกายทางจิต คำว่าเวทนาทางกายนั้น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับกาย เช่นจะถูกลม ถูกฝน ถูกแดด ร้อน หนาว ทางจิตก็คือจิตสัมผัสรู้สึก มีสุข มีทุกข์ และก็ ทำให้เราดีใจเสียใจ ฉะนั้นต้อง ทำให้เราทำใจให้เป็นอุเบกขาหรือว่าง เมื่อเราพิจารณาเวทนาในเวทนาแล้ว ไม่ว่ากาย การพิจารณากายหรือพิจารณาในเวทนา ก็อาศัยเป็นการพิจารณาในจิตนั่นเอง ที่ว่าจิตในจิตก็คือความรู้สึกในจิตของจิต มีความรู้สึกกับกายเป็นอย่างไร มีความรู้สึกกับเวทนาเป็นอย่างไร และเมื่อเข้าใจชัดในกายในเวทนาถึงความไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน และก็เสื่อมสลายในที่สุด และก็พิจารณาความรู้สึกของจิต ที่ว่าความรู้สึกของจิต ที่เป็นไปในจิต เราเรียกว่าจิตในจิต และที่เรารู้สึกของจิตของเรา ก็คือรู้สึกในกายกับเวทนา ซึ่งมีความรู้สึกกายกับเวทนา แล้วก็มามีความรู้สึกมี

ความประทับใจในธรรมะ คำว่าธรรมมะอันนี้ หมายถึง เวทนาจิตธรรม การที่เราพิจารณาทั้งกาย ทั้งเวทนา ทั้งจิตนั้น มันเป็นธรรม เป็นธรรมชาติของทุกคนที่จะต้องพิจารณา เมื่อพิจารณาความรู้สึกนึกคิดจากจิต มันรู้ว่าจิตมันรวดเร็ว เดี๋ยวคิดนั่น คิดนี่ มันเป็นเวทนาทางจิต โดยทำให้เรารู้สึกว่าสุข ว่าทุกข์ ดีใจ เสียใจ และอุเบกขา เพราะฉะนั้น กายเวทนาจิตธรรมมันก็เกี่ยวเนื่องถึงกันอย่างนี้ ไม่ว่ากายอนิจจัง ไม่ว่ากายอนัตตา ไม่ว่าเวทนาอนิจจัง ไม่ว่าเวทนาอนัตตา ไม่ว่าจิตที่รู้คิด ในรูปในเวทนาก็อนิจจัง หรือรู้คิดในรูปเวทนาก็อนัตตา เมื่อเราพิจารณาเข้าใจอย่างนี้แล้ว เราก็จะละอุปทานการยึดถือรูป คือรูปทั้งหลายที่เกิดขึ้นมาแล้วเป็นของไม่เที่ยงจริง ๆ เป็นอนัตตาจริง ๆ จิตเรายอมรับสภาวะความเป็นจริงของอนัตตานี้ เป็นความว่างเปล่าของสรรพสิ่งทั้งหลายในโลก ไม่ใช่เฉพาะตัวเราเอง พระองค์สรุปลงว่าเป็นเช่นนี้ ว่าเป็นสัพเพ ธัมมาทั้งหมดเลย ไม่ว่าตัวเราเองหรือสิ่งที่เกี่ยวเนื่องกับตัวเราเอง ในบรรดาผู้ใกล้ชิด ไม่ว่าคนหรือสัตว์ ไม่ว่าสรรพสัตว์ หรือสรรพสิ่ง ล้วนแล้วแต่เป็นอนิจจังอนัตตาทั้งหมด เมื่อเป็นอนัตตาทั้งหมดแล้ว เราจะมีความรู้สึกนึกคิดอยู่ตลอดเวลา เมื่อตาเราเห็นรูป หูได้ยินเสียง จมูกได้กลิ่น ลิ้นรู้รส กายได้สัมผัส แล้วเราก็เป็นธรรมารมณ์ติดใจเราอยู่ ธรรมารมณ์นี้เขาเรียกว่าธรรมะ หรือธรรมารมณ์ที่ติดใจเราอยู่ แล้วเราก็พิจารณาในจิตที่มันมีความหวั่นไหวกับอารมณ์ คำว่าจิตมีความหวั่นไหวกับอารมณ์ จิตมันมารู้ความจริงของอารมณ์แล้วว่า อารมณ์เหล่านี้ไม่เที่ยง โลกไม่เที่ยง เวทนาไม่เที่ยง สัญญาก็ไม่เที่ยง สังขารการปรุงแต่งทั้งหมด สังขารทั้งภายในและภายนอกก็ไม่เที่ยง วิญญาณความรู้สึกในจิตภายในจิตภายนอกก็ไม่เที่ยง เมื่อความไม่เที่ยงปรากฏอย่างนี้ ความอนัตตาว่างเปล่าจากตัวตน คำว่าความว่างเปล่าจากตัวตน คือทุกอย่างจะละสภาพ คือรูปก็จะละสภาพ จากความเป็นรูป เสียงก็จะละสภาพจากความเป็นเสียง กลิ่นจะละสภาพจากความเป็นกลิ่น ลิ้นรสก็จะละสภาพของความเป็นรส สัมผัสคือธรรมารมณ์ โผฏฐัพพารมณ์ ก็ละสภาพสภาวะโผฏฐัพพารมณ์ และธรรมารมณ์ที่เรารู้สึกอยู่ มันก็จะละสภาพของการที่เป็นธรรมารมณ์ของจิตใจเรา ฉะนั้นคำว่าละสภาพนี้ คือความว่าง หรืออนัตตาตามความหมายที่พระองค์แสดง ฉะนั้นเมื่อเรามีความรู้สึกนึกคิดในสติปัฏฐานนี้ กาย เวทนาจิตธรรม หรือการที่เราจะแยกจิตออกจากอารมณ์ตามที่ได้พูดไปแล้วนั้น ที่นี่เราก็จะได้สรุปได้ชัดเจนว่า ที่เราปรารถนาความพ้นทุกข์กันนั้น เวลาจะตัดรูปสัญญา เวทนาสัญญา จิตสัญญา ธรรมสัญญา รูปสัญญา เสียงสัญญา กลิ่นสัญญา รสสัญญา หรือโผฏฐัพพะสัญญา ธรรมะสัญญา หรือตัดรูปสัญญา เวทนาสัญญา สัญญาในสัญญา สังขารสัญญา และวิญญาณสัญญา เราต้องตัดด้วยอนัตตาเป็นความว่าง เราภาวนา ตาเราเห็นรูป รู้รูป แล้ว ว่าง ว่าง คือว่างจากรูป หรือได้ยินเสียงแล้วก็ว่าง ว่างจากเสียง จมูกได้กลิ่น แล้วก็ว่าง ว่าง จากกลิ่น ลิ้นได้รสรู้รส แล้วก็ว่าง ว่าง จากรส กายได้สัมผัสรู้แล้วก็ว่าง ว่าง จากสัมผัส จิตรู้ธรรมารมณ์แล้วก็ว่าง ว่างจากธรรมารมณ์ ฉะนั้นเมื่อเราภาวนา ว่าง ว่าง แล้วนี่ มันจะเป็นตัวละสัญญาและลบสัญญา เมื่อจิตของเรายืน เดิน นั่งนอน เหมือนว่าเวลาเรายืน เดิน นั่ง นอน เราไม่ต้องไปนึกถึงอาการที่เรานั่ง เรานอน เราก็ภาวนาว่า ว่าง ว่าง ว่าง ว่างจากยืน ว่างจากเดิน ว่างจากนั่ง ว่างจากนอน เราก็เหลือ

แต่ว่าง ว่าง อย่างเดียว ไอ้ว่าง ว่าง อย่างเดียวนี้ แหละ คือการลบสัญญา หรือเป็นการทำให้สัญญา สิ้นไป หายไป จากใจเพราะการที่เราเวียนว่าย ตายเกิดมาแต่อดีตชาติ อาศัยอารมณ์ อารมณ์ทั้ง หลายนี้ พระพุทธเจ้าท่านเรียกว่า อาสวะกิเลส คำว่า อาสวะกิเลสนี้ก็คืออารมณ์ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ที่มาติดใจเราไว้ ที่พาเราไปเวียนว่าย ตายเกิด ใน ภพทั้งหลาย ฉะนั้นการที่เรามาเจริญความว่าง หรือ อนัตตาความว่างนี้ เป็นการตัดสุดยอด หมายถึง ว่าไม่ต้องเสียเวลาที่จะไปตัดกับมันหรอก เพราะ ฉะนั้นหากเรารู้อย่างนี้แล้ว เราเจริญอนัตตสัญญา เรียกว่า อนัตตสัญญา จำได้หมายรู้ว่าว่างเปล่า เรียกว่าอนัตตสัญญา เป็นพุทธโอวาท ฉะนั้นเมื่อ เราเจริญอนัตสัญญา ก็เพื่อจะลบสัญญาทั้งหลาย คำว่าลบสัญญาทั้งหลาย ก็คือลบรูปสัญญา เสียง สัญญา กลิ่นสัญญา รสสัญญา โผฏฐัพพะสัญญา ธรรมะสัญญา หรือละรูปสัญญา เวทนาสัญญา ลบ สัญญาในสัญญา สัญญาภายในสัญญาภายนอก สัญญาในจิต สัญญาซึ่งที่เราจดจำไว้ทั้งหมด คำว่า ลบทิ้งคือ ลบทิ้งแล้วว่างเปล่า สูญเปล่า ทำให้สูญ ไป หมดไป สิ้นไปจากความรู้สึกนึกคิดที่เคยสั่งสม ไว้ในจิตที่มันนอนเนื่องอยู่ในสันดาน คำว่านอนนิ่ง อยู่ในขันธสันดาน ขันธสันดานก็คือ ขันห้า คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เขาเรียกว่า ขันธสันดาน เราจะลบขันธสันดานออก เราต้อง ลบด้วย อนัตตสัญญา เพราะมารู้ความเป็นไป ของอนิจจสัญญา คือ จำได้หมายรู้ว่าเป็นอนิจจัง ไม่เที่ยง เพราะว่ามันเป็นทุกข์ เป็นทุกขสัญญา ทุกข์ เกิดจากทุกขสัญญา คือทุกข์เกิดจากการจำได้หมาย รู้นั่นเอง คือจำได้ว่านั่นเป็นรูป เป็นเสียง เป็นกลิ่น เป็นรส เป็นโผฏฐัพพะ เป็นธรรมารมณ์ และเป็น สมมุตินั่น สมมุตินี่ ว่าหญิง ว่าชาย เป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนี้ ที่นี้เราเห็นไม่ว่าหญิง ไม่ว่าชาย ไม่ว่า เด็กเล็ก ผู้ใหญ่ ผลหมาก รากไม้ ดอกไม้ ก็อนัตต สัญญา ว่าง ว่าง ว่าง ภาวนาว่าง ว่าง ว่าง ไว้อย่าง เดียว ถ้าเราภาวนาว่าง ว่าง ไว้อย่างเดียว เราก็ สั่งสมไว้ได้ มีเท่าไหร่มันก็จะขึ้นมา หมายถึงตาม ปกติ ปัจจุบันเราไม่รับอารมณ์ใด ๆ ไม่รับรูป รับเสียง รับกลิ่น รับรส รับสัมผัส ไม่มีธรรมารมณ์ใด ๆ ถ้าปัจจุบันเราไม่มีอารมณ์ อารมณ์อดีตมันอาจจะ เกิดขึ้นมา เมื่อมีอารมณ์อดีตที่เราเคยไปสร้างคุณงาม ความดี ไปเกิดเป็นพรหม เป็นเทพมา เราอาจจะ ไปเห็นสวรรค์ หรือไปเห็นพรหม เราก็ภาวนาว่าง ว่าง เพื่อจะไปลบสัญญาในอดีต เราเคยสร้างกรรม ทำชั่วมา เคยไปตกนรกหมกไหม้มา เวลาปัจจุบัน เราไม่รับอารมณ์ อารมณ์อดีต คืออารมณ์ของนรก ที่เราเคยไปตกมา มันก็จะปรากฏ แล้วเราก็ภาวนา ว่าง ว่าง ก็ละอารมณ์ในอดีต เพื่อจะให้หมดไปใน ปัจจุบันนี้ ณ ปัจจุบันนี้มันว่าง ภาวนา ว่าง ว่าง อารมณ์อดีตว่าง อนาคตที่ยังไม่มาถึง ก็ยังไม่มี ก็ว่าง เหมือนกัน

การที่เราทำจิตของเราให้ว่างนี้ เป็นการ เข้าถึงซึ่งพระนิพพาน เพราะอะไรจึงว่าเป็นการเข้า ถึงซึ่งพระนิพพาน พระพุทธเจ้าปรินิพพานระหว่าง รูปฌาน อรูปฌาน คือไม่มีทั้งรูปและอรูป ก็หมาย ถึงอนัตตาความว่างเปล่านี่เอง นี่พวกท่านจำเอาไว้ ให้ดี ฉะนั้นใครปรารถนาพระนิพพาน ก็ให้เจริญ ว่าง ว่าง ว่าง คือเจริญ อนัตตสัญญา ว่างจาก ความจำได้หมายรู้ ว่าเป็นอนัตตา หรือว่าง ภาวนา ว่าง ถ้าเราทำจิตให้ว่าง คือ ยืน เดิน นั่งนอน ถ้าเรา ทำจิตของเราให้ว่างจากอารมณ์ทุกชนิดได้ นั่นแหละ เป็นแนวทาง เป็นมรรค เป็นหนทางที่เราจะเข้าถึง

ความดับทุกข์อย่างแท้จริงแล้ว ฉะนั้นเรามัวไปศึกษาสังโยชน์ คำว่าสังโยชน์คือสิ่งที่ร้อยรัดใจ อะไรเล่าที่เป็นสิ่งที่ร้อยรัดใจ สิ่งที่ร้อยรัดใจของเราก็คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส เหล่านี้นี่เอง เรามัวไปตัดสักกายทิฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส กามราคะ ปฏิฆะ รูปราคะ อรูปราคะ อุจธัจจะ มานะ อวิชชา นั่นเป็นการเนิ่นช้าไปอีก ฉะนั้นการที่เรามาตัดสังโยชน์ คือสิ่งร้อยรัด ตัดสังโยชน์ตัวจริง ก็คือตัด รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสที่มาร้อยรัดใจเราไว้ ที่เป็นอาสวะหมักไว้ในใจเรานี่ เราควรที่จะลบมันออก การที่เราลบด้วยอนัตตานี่ เป็นการถูกต้อง เข้าถึงรวดเร็ว และง่าย และไม่ต้องทุกข์ยากลำบากไม่ต้องใช้ปัญญา ไม่ต้องใช้สัญญา ทุกครั้งที่เราใช้ปัญญาก็คือใช้สัญญา เพราะปัญญามันก็เป็นสัญญาตัวเดียวกันเลย จากสัญญามาเป็นปัญญาเป็นญาณความรู้ ท่านพัฒนาขึ้นมา ฉะนั้นถ้าเราไปมัวนึกถึงปัญญาอยู่อีก เราก็จะติดกับปัญญา เพราะอะไรจึงติดกับปัญญา เพราะรู้ไปหมดทุกอย่าง ไม่ว่ารู้เป็นโลกะวิทู ผู้รู้แจ้งโลก รู้ทุกสิ่งทุกอย่าง แต่ก็ไม่สามารถตัดความรู้ออกไปจากใจได้ พระอาจารย์จึงเรียกว่า "ติดกับปัญญา" ฉะนั้นการที่เราจะละปัญญา ละญาณความรู้ ละสัญญาตัวนี้ เพราะมาเห็นปัญญาอนิจจัง ปัญญาอนัตตา สมาธิอนิจจัง สมาธิอนัตตา สติการระลึกได้ก็อนิจจัง สติก็เป็นอนัตตา ระลึกได้บ้าง ระลึกไม่ได้บ้าง ฉะนั้นจึงติดกับปัญญาอย่างนี้ เมื่อเรารู้ความเป็นจริงของปัญญา สมาธิ สติ ว่าเป็นอนิจจัง อนัตตาแล้ว พระพุทธเจ้าว่า **อเสขะ** หมดสิ้นการศึกษา เพราะอะไร เพราะมารู้ความเป็นจริงของปัญญา ของญาณความรู้ทั้งหมดนี่ ว่ามันไม่เที่ยง และก็เป็นอนัตตาด้วย ไม่อย่างนั้นแล้วเราก็ติดกับปัญญา ใช้ปัญญาไม่รู้จักจบจักสิ้น เมื่อเรารู้จริงเห็นแจ้งแล้ว เราก็ภาวนาว่าง ว่างอย่างเดียวก็พอแล้ว หมดแล้วไม่ต้องศึกษาแล้ว ท่านจึงเรียกว่า **อเสขะ** ผู้สิ้นการศึกษา ไม่งั้นศึกษาไปก็เป็นเสขะ แล้วเราก็รู้มากขึ้นอีก แต่เมื่อรู้แล้วก็ไม่ได้มีอุปทานยึดติดกับความรู้ ความรู้มันจึงไม่มีที่สุด จึงเรียกว่า **"สัพพัญญู รู้ทุกอย่าง หรือ อาณาวรญาณ รู้ไม่จบไม่สิ้น"** เมื่อเราเห็นความเป็นจริงของความเปลี่ยนแปลงเป็นอนิจจัง เป็นอนัตตาตามที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ ชี้ไว้ให้เห็นหรือสรุปไว้ให้พวกเราเนี่ย เมื่อพระองค์ชี้ไว้สรุปไว้ให้เราปฏิบัติตามนี้ เราไม่สมควรที่จะเนิ่นช้าหรือเสียเวลาไปเปล่า ๆ กับสิ่งอื่น เราภาวนาว่า ว่าง ว่าง ว่าง หรือยืน เดิน นั่ง นอน ก็ว่าง ว่าง ว่าง ว่าง ว่าง ว่าง พูดให้ว่างเป็นระดับไป นี่แหละที่เราปฏิบัติเนี่ย คำว่าปฏิบัติก็คือปฏิบัติว่าง ก็คือสุญญตะสมาธิ **คำว่าสุญญตะสมาธินี้ สมาธิก็คือความตั้งใจ เหมือนเราตั้งใจกับความว่าง ไม่ได้ตั้งใจกับรูป ไม่ได้ตั้งใจกับเสียง กลิ่น รส สัมผัสเหล่านี้ เราตั้งใจให้ว่างจากรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส เราไม่ต้องการมีรูป มีเสียง มีกลิ่น มีรส มีสัมผัส และรูปนั้นก็เป็นรูปฌาน ถ้าเรามีรูปฌานแล้ว เดี๋ยวเราก็ไปนึกถึงอรูปฌาน มันก็ติดอรูปอีก ฉะนั้นก็ให้ว่างทั้งรูปและอรูปไปเลย มันก็เข้าถึง** เพราะฉะนั้นเราก็ฝึกหัดการเข้าถึง ถ้าเราเข้าถึง เรารู้แล้ว เข้าใจแล้ว เราก็ไม่ต้องไปเสียเวลากับสิ่งต่าง ๆ เราก็ภาวนาว่าง ว่าง ว่าง เห็นอะไร ตาได้เห็นรูปก็ว่างจากรูป หูได้ยินเสียงก็ว่างจากเสียง จมูกได้กลิ่นก็ว่างจากกลิ่น ลิ้นได้รส รู้รสก็ว่างจากรส กายได้สัมผัสก็ว่างจากสัมผัส กายได้รู้ธรรมารมณ์ รู้สึกนึกคิดในอารมณ์ต่าง ๆ ก็ว่างจากการรู้สึกนึกคิดในอารมณ์ต่าง ๆ เมื่อเราทำไปอย่างนี้ การปฏิบัติอย่างนี้ เรียกว่าความตั้งใจ

และเป็นมรรค เป็นหนทางที่จะเข้าถึงความพ้นทุกข์ หรือดับทุกข์สิ้นเชิง ถ้าเราทำได้ ที่เรามานี่ เพื่อจะมาปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์ และละอารมณ์ ละสัญญาต่าง ๆ การมาศึกษาเล่าเรียนให้มากมายก่ายกอง นี่จะไปเรียนอนิจจังมา เรียนอนัตตามา จึงไม่รู้จักจบจักสิ้น ต่อให้ผู้วิเศษขนาดไหนก็ยังติดสัญญาอยู่ เพราะไม่รู้ตามนี้ เพราะฉะนั้น อาตมาจึงมาบอกให้เห็นให้รู้ ให้เข้าใจ และปฏิบัติอย่างซื่ออย่างตรง เหตุที่พระพุทธเจ้าแสดงนี้ **"สัพเพธัมมาอนัตตา"** ทุกอย่างว่างเปล่า ถ้าเราเข้าใจว่างเปล่าแล้ว เราก็จะพ้นจากทุกข์ ถ้าเราไปมีสัญญา ไม่ว่าทำอะไร เราก็จะมีทุกข์ในสิ่งนั้น เมื่อเรานึกถึงความจริงอันนี้แล้ว เราก็ตั้งใจเอาความว่าง คือ สุญญตสมาธิ ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ เพราะสุญญตวิโมก หลุดพ้นด้วยความว่าง พระองค์แสดงไว้แค่นี้ สมาธิ คือ สุญญตสมาธิ พระพุทธเจ้าสอนเอง สอนให้เรามีสมาธิ มีความว่างเป็นอารมณ์ เพราะว่าเราจะมองไปสิ่งใด เราจะเห็นความว่างรอบตัวว่างหมด ไม่ต้องคำนึงถึงหญิง ถึงชาย ถ้าเรามัวไปนึกถึงอันนั้นซึ่งเป็นสมมุติ เราก็ไปติดสมมุติ ไปเป็นสัญญาอุปทาน ไปมีอุปทานอีก ที่อาตมาพูดนี่ ก็เพื่อให้ละสัญญา ให้ละเลิกสัญญา เวทนาสัญญา สังขาร ละสัญญาในสัญญา คือทั้งภายในภายนอก ละสังขารสัญญา ละวิญญาณความรู้สึกในสัญญา ละให้หมด ละสัญญาในรูป ในเสียง ในกลิ่น ในรส ในสัมผัส ต้องละให้ได้ เราละได้ เราก็เข้านิพพานได้ เดี๋ยวนี้ทำให้ว่าง เดี๋ยวนี้ก็เข้าถึงเดี๋ยวนี้ ต้องว่าอย่างนี้ แล้วเราก็จะรู้ตัวของเราเอง ว่าใจอยู่ในตัวเองเป็นปัจจัตตัง เพราะเราเป็นผู้ปฏิบัติ ว่าเราว่างจริง ถ้าเราว่างจริงแล้วเราก็เป็นผู้พ้นทุกข์ได้จริง ไม่ต้องไปให้ใครบอกเรา ไม่ต้องให้ใครมาสอบอารมณ์เรา เพราะ

เราว่าง ขณะที่ว่างไม่มีอะไร ใครก็สอบไม่ได้ เพราะไม่มีอะไรให้สอบ ต้องว่าอย่างนี้ เพราะอะไรจึงไม่มี เพราะมันสูญ มันว่าง เขาจะไปสอบกับอะไร สอบกับว่าง พระพุทธเจ้าจึงแสดงไว้ว่า พญามัจจุราชยังมองไม่เห็นเรา ทรงมองไม่เห็นจิตของเรา เพราะจิตของเรามีความว่าง พระพุทธเจ้า พระอรหันต์เจ้าเป็นผู้ไกลจากกิเลส ก็คือเป็นผู้ห่างไกลจากอารมณ์ นั่นก็คือว่างนั่นเอง เพราะไม่มีอารมณ์ ตาเห็นรูปก็สักแต่ว่าเห็น รู้แล้วละเลย ได้ยินเสียง ได้กลิ่น ได้รู้รส ได้สัมผัส ไม่นำเป็นอารมณ์ รู้แล้วก็วางเฉย รู้แล้วละหมด จึงเรียกว่าพระอรหันต์เป็นผู้ไกลจากกิเลส ก็คือเป็นผู้ห่างไกลจากอารมณ์ ห่างไกลจากรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ฉะนั้นการที่เรามาเจริญอนัตสัญญา หรืออนัตตาความว่าง เป็นการเดินตามรอยทางของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นมรรค เป็นหนทางที่จะเข้าถึงความพ้นทุกข์ ดับทุกข์ได้ด้วยตัวเราเอง จึงมาแสดง อนัตตสัญญา ว่าง ว่าง ว่าง เมื่อเราทำใจว่าง ยืน เดิน นั่ง นอน ให้ว่างแล้ว นั่นแหละ

เราก็จะมีความสุข มีความสงบสุข เกิดสันติสุขในใจ ภาระทั้งหลายก็จงวางให้ว่าง ถ้ามันไม่ว่างวางไม่ได้ แต่เราต้องทำงานเกี่ยวเนื่องในงาน ให้เรารู้ว่านั่นเป็นภาระที่เราต้องทำ ฉะนั้นเมื่อเราทำงานแล้วก็ทำใจของเราให้ว่าง เพราะเราต้องการความสงบ สงบจากทุกข์ ให้มาเป็นสุข และให้เกิดสงบจากความสุข เป็นความสงัด และก็จะว่าง เป็นอุเบกขา ความว่าง ว่างเปล่า ทุกอย่างว่างเปล่า

เมื่อเราทำได้อย่างนี้ รู้แล้วเข้าใจแล้ว ยืน เดิน นั่ง นอน เราก็ปฏิบัติตามนี้ เพราะฉะนั้น ถ้าใครมีอะไรสงสัย แสดงว่าคนนั้นยังมีอารมณ์อยู่ คำว่ามีอารมณ์อยู่ก็ไม่ว่างแล้ว แปลว่าขยะอารมณ์ มะเร็งอารมณ์มันเยอะ ฉะนั้นยังมีโทษมีทุกข์อยู่อีกมาก ฉะนั้นรีบขนถ่ายขยะอารมณ์ มะเร็งอารมณ์ออกให้หมดไปจากใจ ถ้าต้องการละอาสวะจากกิเลส มีอะไรขึ้นมาก็ว่าง ว่าง ว่าง ว่างให้หมด ว่างให้หมด ว่างให้หมด ไม่ต้องสงสัย สงสัยก็ว่าง ว่างให้หมด ทุกคนนี้ต้องอยู่ในความสงบ สงัด อย่าไปส่งเสียงอึกทึกครึกโครม จะทำให้หมู่คณะไม่สงบ ฉะนั้นถ้าไม่จำเป็นก็ไม่ต้องไปพูดคุยกัน เวลาจำเป็นอะไรก็ไปบอกกระซิบครูพี่เลี้ยง ว่ามีความจำเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ไม่ต้องไปก่อกวน ปล่อยให้เขาประพฤติปฏิบัติตามตารางที่พี่เลี้ยงเขากำหนดว่าอย่างไร และจะต้องประพฤติปฏิบัติตามนั้นเป็นการฝึกว่าง เพราะเราฝึกไม่ว่างกันมานานแล้ว ไปร้อยเอ็ด เจ็ดย่านน้ำ เหนือ ใต้ ตะวันออก อีสาน ภาคกลาง ไปฝึกไม่ว่างทั้งนั้น ฝึกมีอารมณ์กันมาทั้งนั้น ฉะนั้นต่อไปนี้ อาตมาจะให้โยมว่างกันแล้ว ต้องฝึกหัดความว่างให้อยู่กับตัวเรา เพราะฝึกหัดความพ้นทุกข์ทั้งหลาย เพราะโยมเสียเวลากับสิ่งเหล่านั้นมามากแล้ว เพราะฉะนั้นอาตมาก็อายุมากแล้ว ไม่อยากเสียเวลาที่จะสั่งสอนโยมมา ลบสัญญา ล้างสัญญาให้ได้ ครูบาอาจารย์ ไม่ได้สอนให้เลิกละสัญญา ฉะนั้นอาตมาต้องมาสอนให้เลิกละสัญญา ลบสัญญาออกจากใจ ใจจะได้บริสุทธิ์สะอาดอย่างแท้จริง ให้เข้าถึงมรรค ผล นิพพานในชาติปัจจุบันนี้อย่างแน่นอน ถ้าทุกคนที่ศรัทธาเชื่อมั่น มีสมาธิตั้งใจ คำว่าสมาธิคือความตั้งใจมั่น เราตั้งใจกับความว่าง ยืน เดิน นั่ง นอน ให้ว่างให้หมด และเราก็จะพบความจริงว่า คราวนี้เราจะต้องเอาแนวทางนี้ เพื่อนิพพานในชาตินี้ ให้อโหสิ ให้อภัยให้หมด ใครที่ล่วงเกินเรา ใครเกี่ยวเนื่องกับเรา เราไม่ต้องไปผูกพยาบาท อาฆาตจองเวรกัน ใครที่เอารัดเอาเปรียบขนาดไหน ให้อโหสิให้หมด พระพุทธเจ้าท่านว่า เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร การจองเวร เวรของผู้นั้นย่อมไม่ระงับ เวรเหล่านั้นย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร พระองค์มาสอนให้ว่างนั่นแหละ ให้ว่างให้หมด การที่อาตมามาพูดให้ฝึกนิสัยพระพุทธเจ้าเนี่ย พระองค์ทรงปฏิบัติระลึกถึงลมหายใจเข้า หายใจออก หมายถึงระลึกถึงความตาย ความตายก็คือความว่างนั่นเอง คือไม่มีอะไรตายก็คือดับรูปขันธ์ ฉะนั้นการที่พระพุทธเจ้าทรงเจริญมรณานุสติ ทรงเจริญอนัตตาความว่างด้วย ฉะนั้นจะได้ไม่สงสัยว่าเรานี้ดำเนินตามหรือปฏิบัติตามแนวทางของพระพุทธเจ้าอย่างถูกต้อง ไม่ผิดนี่ตามที่พระอาจารย์สอน นี่ไม่ผิด ไม่ผิดจากพุทธโอวาทของพระองค์ ตอนที่พระพุทธองค์ตรัสกับพระอานนท์ไว้ พระอาจารย์อ่านในพระไตรปิฎกพบ พระอานนท์ท่านคิดถึงความตายทุกคำข้าว แต่พระพุทธเจ้า ต้องบอกว่าพระองค์ระลึกถึงทุกลมหายใจเข้าออก ทรงมีมรณานุสติเป็นอารมณ์ก็คืออนัตตาความว่างเป็นอารมณ์ ของศีลธรรม

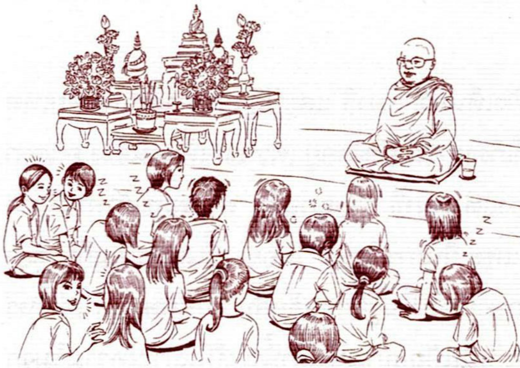
คือธรรมชาติ ธรรมดานี้ คืออนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เป็นธรรมชาติ ธรรมดา ที่ประมวลมาแล้วไม่ว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่มีความเกิดขึ้น และเจริญขึ้นก็ตาม ล้วนมีความดับเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งปวง ล้วนจะต้องมีความดับจริง ๆ หรือตายจริง ๆ หรืออนัตตา ว่างเปล่า จริง ๆ ให้เราระลึกถึงตรงนี้แล้วละความลังเลสงสัยให้หมดเลย วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส ไม่ต้องไปนึกถึง ละไปโดยอัตโนมัติ ให้ภาวนา ว่าง ว่าง ว่าง แล้วโยมก็จะเข้าถึง แล้วโยมก็จะรู้ได้เป็นปัจจัตตัง ด้วยตัวโยมเอง ว่า โยมได้เข้าถึงความว่างมากน้อยเพียงไหน ทุกวัน ทุกเวลา ทุกชั่วโมง ทุกลมหายใจเข้าออก ทุกวินาที ฉะนั้นเมื่อเราทำความรู้สึก ทำความเข้าใจแล้ว เราก็จะได้ประพฤติ ปฏิบัติ ตั้งจิต ตั้งใจ ทำสมาธิ ทำสมาธิจิต จะได้มีความตั้งใจในจิต เจริญภาวนา ว่าง ว่าง ว่าง ทำมรรคให้เกิดขึ้น ทำนิพพานให้เกิดขึ้นในตัวเรา ขอให้ปวงเทพเทวดาทั้งหลายขอให้ปฏิบัติตามไปด้วย ท่านทั้งหลายทำจิตให้ว่างไปให้หมด ทั้ง ๓ โลกธาตุ หมื่นโลกธาตุ แสนโกฏิจักวาล ก็ขอให้ว่าง ว่าง ว่าง เมื่อได้ยินเสียงอาตมาแล้ว ขอให้ภาวนาว่าง ว่างให้หมด ให้ว่างให้หมด ให้ว่างให้หมด ตลอดทั่วทั้ง ๓ โลกธาตุ หมื่นโลกธาตุ แสนโกฏิจักวาล ตลอดทั่วพระพุทธอาณาเขต พระธรรมอาณาเขต พระอริยสังฆะอาณาเขต ตลอดทั่วพระพุทธอาณาจักร พระธรรมอาณาจักร พระอริยสังฆะอาณาจักร ขอให้ท่านทั้งหลายทั้งปวงจงปฏิบัติตาม สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่พระองค์ทรงแสดงไว้ ที่พระองค์ประพฤติปฏิบัติมา และพระองค์ได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว พระองค์ก็ยังทรงเจริญอนัตตาความว่าง หรือมรณานุสติทุกลมหายใจเข้าหายใจออก อย่าได้นึกว่าพวกเรานี้มีชีวิตอยู่ขณะพระพุทธเจ้านี่ตรัสรู้แล้วน๊ะ พระองค์ยังปฏิบัติอยู่คือปฏิบัติความว่าง ทรงเจริญมรณานุสติทุกลมหายใจเข้าออก พวกเรานี้ยังไม่ได้มรรค ได้ผล พวกเราก็มาปฏิบัติตาม เดี๋ยวเราก็เข้าถึงเอง เดี๋ยวเราก็ทัน ตายแล้วจะได้ไปอยู่กับพระพุทธเจ้า ว่าง ว่าง จากสรรพสิ่งทั้งปวง เปรียบพระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์ เหมือนมีนิพพานเป็นอารมณ์ แล้วก็ว่าง เรามีสิทธิระลึกถึงพระพุทธเจ้า เพราะพระองค์เป็นเจ้าของพระพุทธศาสนา และพระพุทธองค์เป็นผู้แสดงธรรม ตรัสรู้ธรรม และนำพระธรรมคำสอนมาแสดงให้พวกเรา ตลอดถึงส่วนผู้สดับตรับฟังแล้ว ได้ประพฤติปฏิบัติชอบแล้ว นำมากล่าว มาบอก มาแสดง เพื่อให้พวกเรา พุทธบริษัท คำว่า พุทธบริษัท คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ให้เข้าถึงความว่าง และให้เข้าถึงพระนิพพานหมด ไม่ต้องไปลังเลสงสัย เราอยู่ในบ้านในป่า เราอยู่ที่ไหนก็ตาม ก็เจริญได้ทุกหนทุกแห่ง ไม่จำเป็นจะต้องมาวัด เมื่อเรารู้จักทางและหนทางถึงมรรคนี้ ที่เรามีความเห็นชอบแล้ว ว่าว่างนี้ แน่นอน ดำริชอบแล้วแน่นอน พูดชอบแล้วว่าว่าง ว่าง แน่นอน อาการกิริยาที่ทำแล้ว การงานก็เป็นการงานชอบ การงานที่ทำให้ว่างก็เป็นการงานที่ชอบ คำว่าการงานที่ชอบคือการงานที่สบายไม่มีทุกข์ เป็นอาชีพชอบ คืออาชีพกับความว่าง ทำทุกวัน และก็มีการระลึกชอบ ระลึกถึงความว่าง ตั้งใจมั่นชอบ คือสัมมาสมาธิ นับว่ามีอยู่ในความว่างนี้อยู่แล้ว ฉะนั้นไม่ต้องคำนึงถึงว่า ต้องมรรค ๘ ต้องมีสัมมาทิฐิ อย่างนั้น นั่นมันเป็นสัญญารำลึกไปตามสัญญาแล้ว ที่พระอาจารย์พูดนี้ย่อมาให้เข้าใจว่า มีพร้อม ทั้งมรรค ๘ อริยสัจ ๔ และก็รู้แล้วว่า มีกายเวทนาจิตธรรม นี่เป็นสมุทัย หรืออารมณ์ทั้งหลายเป็นสมุทัยทำให้เกิดทุกข์

การที่เรารู้แล้วไปกำหนดรู้เป็นสมุทัย คือสติ คือปัญญาด้วย ทั้งสติและปัญญาก็เป็นสมุทัยให้เกิดทุกข์ได้ เพราะเรายังไม่รู้ความเป็นจริงของสติหรือสมาธิและปัญญาว่ามันเป็นอนิจจัง อนัตตา เมื่อเรารู้แล้วว่าสมุทัยจะให้เกิดทุกข์ ก็คือสติ สมาธิ และปัญญา เขาเรียกว่าสมุทัย รู้ชั้นสูงแล้ว เรารู้แล้วมากกว่าคนธรรมดา เพราะคนธรรมดาเขาก็มุ่งให้เกิดสติ เกิดสมาธิ เกิดปัญญา แต่พระอาจารย์ก็คือผู้รู้อนิจจัง อนัตตาทั้งหมด และไม่มีที่อนิจจัง อนัตตา ที่ใดที่มีที่ว่าง ไม่มีอนัตตาไม่มี ต้องมีที่ว่าง ที่ว่างนี้ถ้าเทียบได้ก็เหมือนสุญญากาศ ว่างเปล่า ไม่มี ทุกอย่างสุญญากาศ ถ้าเทียบกับวัตถุ ต้องว่าสุญญากาศ เมื่อเราเป็นนักปฏิบัติ เรารู้ทั้งทางโลกทางธรรม รู้แล้วเราเข้าใจแล้ว แล้วมันก็เข้ากันได้ เพราะโลกอนิจจัง และโลกนั้นก็อนัตตา คือเรารู้โลกอนิจจัง อนัตตาแล้วก็เป็นธรรม **"โอปนะยิโก"** เข้า

> "ขอให้ท่านทั้งปวงนึกถึงความว่าง ตั้งในในความว่าง ทำสมาธิกับความว่าง มีสุญญตสมาธิกับความว่าง และท่านก็จะได้พบถึงความบริสุทธิ์คือว่าง สูญญากาศ ว่างเปล่าจากตัวตน เวลาเรานั่งสมาธิอยู่ที่ไหน ก็ให้นึกถึงว่าเราอยู่ในโลกนี้คนเดียว ว่างหมด ยืน เดิน นั่ง นอน คนเดียว และเราก็จะได้ไม่มีอุปทาน ยึดถือ นั่นเป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นพี่ เป็นน้อง บุตร ภรรยา สามี ไม่มี ว่างเปล่า จากตัวตน ตัวเราเองก็ไม่มี แม้ถึงซึ่งความไม่มีคือตาย อุบายนี้ คือตายแล้วก็ว่างเปล่า พ้นสภาวะจากความเป็นคน

นี้ยังเห็นสติ สมาธิ และปัญญา ยังเป็นสมุทัยเหตุให้เกิดทุกข์นี่ ยังผิดอยู่ เพราะมาเห็นอนิจจัง อนัตตาของสติ สมาธิ ปัญญาแล้ว พระพุทธเจ้าท่านจึงว่า "อเสขะ สิ้นการศึกษา" ไม่อย่างนั้นพวกโยมก็จะต้องศึกษากันไปไม่รู้จักจบจักสิ้น ยิ่งศึกษามากเท่าไหร่ มันก็เป็นปัญญามากเท่านั้น เป็นญาณความรู้มากเท่านั้น เป็นการระลึกมากเท่านั้น แต่ก็ยังมีทุกข์อยู่ ยังมีอนิจจังอยู่ มีอนัตตาอยู่ ยังไม่ได้เข้าถึง จึงไม่เห็นสิ่งเหล่านี้ว่า เป็นอนิจจัง อนัตตา มันจึงหยุดไม่ได้ มันจึงลบสัญญา ลบอนิจจาไม่ได้ ไม่สามารถที่จะลบอนัตตสัญญาได้ ให้เป็นความว่างที่บริสุทธิ์ หมดจดสิ้นเชิง ทั้งภายในและภายนอก ฉะนั้นถ้าเราทำได้ เราประพฤติปฏิบัติได้ เราเข้าใจชัด เมื่อเราเข้าใจชัด รู้ชัด รู้แจ้งก็คือ "โลกวิทู" ผู้รู้แจ้งโลกมาสู่ตัวเรา นำมาเป็นธรรมะ ตราบใดที่เราเห็นสรรพสิ่งทั้งหลายคือภายนอก คือธรรมชาติ ธรรมดา ที่เรารู้เราเห็นแล้วยังไม่เป็นธรรมะ เพราะอะไร มันเป็นธรรมชาติ ต่อเมื่อเรา **"โอปนะยิโก"** เข้ามาสู่ตัวเราแล้ว นั่นแหละ จึงเป็นธรรมะ ปลงเป็นธรรมะ ธรรมชาติ ปลงเป็นอนิจจัง อนัตตาให้กับเรา ไม่ว่าต้นไม้ใบหญ้า ภูเขา อะไรก็ตาม เป็นอนิจจัง เป็นอนัตตา เสื่อมสลายเหมือนกัน นี่ถึงเราจะเกิดตาย เกิดตาย มากมายเพียงใดเกิดดับมากมายเพียงใด เราก็รู้ว่าถ้าไม่มีอะไรเกิด ก็ไม่มีอะไรดับ เพราะฉะนั้นการเกิด การดับก็หมายถึงการเป็นอนิจจัง อนัตตา ให้เรารู้ เมื่อเรารู้การเป็นอนิจจัง อนัตตาแล้ว เราจะได้ไม่มีอุปทาน การยึดถือใด ๆ ในโลกพร้อมกับตัวเองคือ เกิดภายนอกทั้งหมด ไม่มี

อุปทานการยึดถือ และก็ไม่มีอุปทานการยึดถือใด ๆ ในสังขารร่างกายในตัวเรา เราก็จะถือมัชฌิมาปฏิปทา คือความอยู่ได้ไปวันหนึ่ง วันหนึ่งเท่านั้น และก็ไม่สร้างกรรมทำผิดศีล หรือ เก็บไว้ เอาไว้ เลือกไว้ในพุทธอาณาหรืออาณาเขต เรียกว่าพุทธอาณาเขต เป็นศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ หรือ ๒๒๗ เป็นพุทธอาณาเขต และเป็นพุทธอาณาจักร คือสิ่งที่พระองค์หมายถึงว่า ในศาสนานี่เป็นพุทธศาสนา นี่ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็ตาม ถ้ามีการประพฤติปฏิบัติในศีลในธรรมตามพระพุทธโอวาทแล้วนี้ เป็นอาณาจักรของพระพุทธเจ้าทั้งนั้น เพราะฉะนั้น เรารู้อย่างนี้เราจะได้ไม่ลังเลสงสัย จะอยู่ใน ๓ โลกก็ตาม ในมนุษย์โลก เทวโลก พรหมโลก ปรโลกก็ตาม จะอยู่ชั้นไหนก็ตาม ต้องมีอนิจจังเป็นที่นั้น ต้องมีอนัตตาที่นั้น ไม่ได้ยั่งยืน ไม่ได้ถาวร ไม่ได้มั่นคง สำหรับผู้อยู่ เพราะฉะนั้น มนุษย์โลก เทวโลก บางคราวก็ยังถึงการสูญสิ้น ไฟไหม้โลก น้ำท่วมโลก พรหมเทพเทวดาก็ไปจุติ ปฏิสนธิตามบุญ อนิจจัง อนัตตา เหมือนกัน เพราะฉะนั้น ขอให้ท่านทั้งปวงนึกถึงความว่าง ตั้งในในความว่าง ทำสมาธิกับความว่าง มีสุญญตสมาธิกับความว่าง และท่านก็จะได้พบถึงความบริสุทธิ์คือว่าง สูญญากาศ ว่างเปล่าจากตัวตน เวลาเรานั่งสมาธิอยู่ที่ไหน ก็ให้นึกถึงว่าเราอยู่ในโลกนี้คนเดียว ว่างหมด ยืน เดิน นั่ง นอน คนเดียว และเราก็จะได้ไม่มีอุปทานยึดถือ นั่นเป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นพี่ เป็นน้อง บุตร ภรรยา สามี ไม่มี ว่างเปล่า จากตัวตน ตัวเราเองก็ไม่มี แม้ถึงซึ่งความไม่มีคือตาย อุบายนี้ คือตายแล้วก็ว่างเปล่า พ้นสภาวะจากความเป็นคน เป็นคนเหลือแต่กระดูก กระดูกคือกระดูกผี จนกระทั่งถูกฝน ลม แดดแผดเผา หลายเดือน หลายปี เป็นสิบ ๆ ปี ก็ว่างจากกระดูกเป็นธุลีธาตุ ธุลีดิน แล้วก็เป็นสสารละลายหายไปหมด อนัตตาว่างเปล่าไป ให้เรารู้ไว้ทั้งภายในภายนอก แล้วเราก็จะได้ ไม่มีทุกข์กับสิ่งที่เรารู้เราเห็น คือรับรู้แต่ไม่รับเก็บ รู้แล้วละ รู้แล้วละ ว่าง ว่าง ว่าง ยืน เดิน นั่ง นอน ว่าง ว่าง ว่าง เมื่อเราทำความว่างให้ปรากฏชัด รู้ชัดในความว่างแล้ว นั่นแหละแสดงว่าผลเกิดขึ้นแล้ว ผลเกิดจากความว่าง ตามปกติผลนี่เขาต้องจะเห็นเป็นรูปธรรม แต่ผลนี้เห็นด้วยปัญญา เป็นญาณความรู้ในจิตของเราว่า เออนี่ว่างแล้ว ว่างแล้ว ว่างจากอุปทานความยึดถือตัวตนนั้น แล้วเราเข้าใจในสรรพสิ่งทั้งหลายแล้ว เข้าใจในตัวตนของเราแล้วว่า อนัตตา อนัตตา อนัตตา ว่าง ว่าง ว่าง ฉะนั้นก็ขอให้ทุกคนปฏิบัติตามนี้ ......

จบการแสดงธรรมเทศนาในโครงการ
ปฏิบัติธรรมนำสุข "ครั้งที่ ๑"
ปฐมนิเทศ เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๖
เวลา ๑๔.๓๐ น. ถึง ๑๖.๐๐ น.
โดย พระอาจารย์นพพร อาทิจฺจวํโส
สำนักปฏิบัติธรรมอาทิจฺจวํโส
ถอดเทป เมื่อ วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๖
เวลา ๑๓.๓๙ น. อรัญญา กฤษณสุวรรณ

ทาน - ศีล

วันที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๔๖

เวลา ๑๘.๔๕ น.

ฉะนั้นเราเป็นมนุษย์แล้ว เราก็ไม่ควรเกี่ยวข้องกับรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส เกิดให้เป็น อาสวะกิเลสติดใจอยู่ เพราะยังไง ยังไง ถ้าเราไม่พ้นจากกิเลส เราต้องเวียนว่าย ตายเกิด ต้องไปเกี่ยวข้องแน่นอน อาจจะต้องไปตกนรก ไปเป็นเปรต เป็นอสุรกาย เป็นสัตว์เดรัจฉาน ฉะนั้น พระองค์จึงว่าสัตว์ที่ข้องอยู่ ข้องคือติดอยู่ ถ้าเราข้องอยู่ ถ้าเราดักเนื้อ ดักปลา ดักสัตว์ ที่เราข้องอยู่คือหาทางออกไม่ได้ เราคิดว่าเรากลัวไหม กลัวข้องไหม ถ้าเรากลัว เราก็ต้องให้ทาน จาคะออกไปให้หมด แล้วก็ละเว้นให้หมด ขออโหสิกับรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส เนี่ยเป็นเจ้ากรรมนายเวรใหญ่ ที่เราเห็นแล้วอดไม่ได้ ปรารถนาต้องการ มีความโลภ ความโกรธ ความหลงเนี่ย อาศัยรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ฉะนั้นถ้ารูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสไม่มี ตัณหาคือความอยาก แล้วเราจะไปอยากกับอะไร ทุกอย่างว่างเปล่าแล้ว ไม่มีรูป ไม่มีเสียง ไม่มีกลิ่น ไม่มีรส ตัณหาจะไปอยากกับอะไร ถ้าว่ารูปเสียง กลิ่น รส สัมผัสนี่เป็นเรือนของตัณหา คือเป็นที่อยู่อาศัยของความอยาก พระพุทธเจ้าตรัสรู้ใหม่ พระองค์เยาะเย้ยตัณหา ตัณหาคือที่ผู้สร้างภพ พระองค์แสวงหานายช่างเรือนผู้สร้างภพเป็นอเนกชาติ และพระองค์ก็ตรัสว่า ท้ายสุดพระองค์รื้อเสียแล้วซึ่งกลอนเรือนเหล่านั้น พระองค์รื้อด้วยอะไร พระองค์ก็รื้อด้วยอนิจจัง เห็นตัณหาเหล่านี้เป็นอนิจจังอนัตตา พระองค์รื้อด้วยอนิจจัง อนัตตา ไม่ได้ไปรื้อตามวัตถุไปทำลายอย่างนั้น คือรื้อด้วยความรู้สึกที่มันเข้าใจชัดว่าเป็นอนิจจัง อนัตตาแหละตัณหา รำคาญในรูป ในเสียง ในกลิ่น ในรส สัมผัส เพราะฉะนั้นเราจะต้องละเว้น เป็นศีล เป็นจาคะ ละออกเป็นทาน ภาวนาว่าไม่มี ไม่มี ทานนี้ให้มาเยอะแยะแล้ว แต่โยมไม่เคยคิดถึงเลยว่า ทานนี้ดีมีค่ามีคุณประโยชน์อะไรบ้าง ไม่เคยนึกถึง ไม่เคยนึกคิด ศีลก็ไปถืออยู่แล้ว ไปสมาทานอยู่แล้ว ตามวัดวาต่าง ๆ ครูบาอาจารย์ผู้วิเศษทั้งหลาย แต่ละคนแต่ละท่านไปมามากมายแล้ว ไปให้ทานมามากแล้ว ไปรักษาศีลมามากแล้ว แต่ก็ยังไม่ได้รู้รสชาติของทานที่แท้จริง ของศีลที่แท้จริงเลย อานิสงส์ของทานเป็นอย่างไร อานิสงส์ของศีลเป็นอย่างไร เพียงรู้ว่าทานให้แล้วเดี๋ยวจะรวย ก็ยิ่งเกิดกิเลสมากขึ้น อยากมากขึ้น ศีลให้แล้วก็จะทำให้รูปงาม นั่นแหละ กลับไปชอบใจที่จะชอบได้รูปงามรูปหล่อ แบบนั้นก็ไปติดอยู่กับรูปแล้วไม่ได้คิด นิยยานิกะธรรม (เป็นเครื่องนำสัตว์ออกไปจากกองทุกข์) ที่เราจะทำจิตทำใจให้พ้นจากกิเลสตัณหาเหล่านี้ เพราะฉะนั้น ทานการให้นั้น ต้องจำไว้ให้ดี ก็เพื่อจะให้ว่าง จะได้ไม่ไปยึดติดในสิ่งทั้งหลาย ศีลก็ละเว้นทั้งหมด มีรูปมา มีเสียงมา มีกลิ่นมา มีรสมา ก็ให้ละเว้น ไม่ให้มาติดใจเรา ศีลเราจะได้เป็นศีลวิสุทธิ พระพุทธเจ้าเป็นผู้ห่างไกลจากกิเลส ก็เพราะพระพุทธเจ้า

พระอรหันต์เจ้าเป็นผู้ไกลจากกิเลส เป็นผู้ห่างไกลจากอารมณ์เหล่านี้ ท่านไม่คิดอย่างพวกเราคิด เพราะฉะนั้นเรารู้ความจริงแล้ว เข้าใจชัดแล้ว เราก็จะได้นึกถึงทานการให้ของเรา ให้มาเยอะแยะแล้ว ให้แล้วมันจะตายวัน ตายพรุ่งนี้ ก็ให้มันหมด ให้สละชีวิตเป็นทาน ถวายเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา อริยสังฆบูชา ตายเป็นตาย ตายเพราะการละเว้นก็ช่างมัน ศีลก็จะได้เป็นศีลปรมัตถบารมี ละเว้นเด็ดขาด แม้ตายก็สละไป ไปนิพพานได้แล้ว คือ ว่าง ว่าง ว่าง ละเว้นจนว่างแล้ว ไม่มี แค่ทาน แค่ศีลก็อานุภาพมากมายแล้ว แต่เราไม่ได้คิดในแง่ที่จะวิมุติหลุดพ้น มันก็เลย ให้ไม่รู้จักจบจักสิ้น ให้แล้วให้เล่า ให้จนกระทั่ง บางคนไปต่อว่าต่อขานอีก ให้ทำบุญทำทานจนหมดเนื้อหมดตัวแล้ว ไม่เห็นบุญทานอะไรมาช่วยเราเลย เนี่ยบางคนมาพูด อาตมายังเคยได้ยินเลย ทำบุญทำทานจนหมดตัว ทำไมไม่มาช่วยเรา นี่เข้าใจผิดแล้ว ยังไม่รู้ว่าบุญคืออะไร บุญทานไม่รู้ อาตมาก็ยังคิดอยู่ คิดอะไร อาตมาก็พิจารณาดูว่า มันเป็นอะไร บุญคืออะไร อาตมาพิจารณาถึงบุญทานแล้ว อาตมาก็ไปอ่านพระไตรปิฎก ที่ว่ามีฤษีตนหนึ่ง จำเป็นจะข้ามฟาก ไม่มีสตางค์ให้ค่าเรือจ้าง ก็ฤษีบอกให้เอาบุญ คนแจวเรือจ้างไม่รู้จักบุญ เอ้า! บุญก็เอา ก็รับฤษีลงเรือแล้วพายพาขึ้นฝั่ง เมื่อพาขึ้นฝั่งแล้ว คนแจวเรือก็ทวงบุญ ฤษีก็ยังมีปัญญาอยู่บ้าง ก็นึกถึงตัวเองว่าไม่มีอะไรจะให้ จึงแคะขี้มูกปั้น ๆ แล้วก็ส่งให้ คนแจวเรือจ้างก็เอาเข้าปาก แล้วว่าบุญทำไมเค็ม ๆ อาตมาจึงเห็นว่า พวกนี้ไม่รู้จักบุญจริง ๆ อาตมาก็เลยมานั่งพิจารณาดูว่า บุญที่แท้จริงคืออะไร ก็รู้ออกมาว่า บุญคือความยุติธรรม ที่ประกอบด้วย เมตตาบ้าง กรุณาบ้าง อุเบกขาบ้าง การที่จะให้ก็ต้องให้ด้วยความยุติธรรม ให้ด้วยเต็มอกเต็มใจให้ ให้ด้วยเมตตาความรักใคร่ ให้แล้วไม่เสียดาย ใจจึงจะเกิดสุข ให้ด้วยกรุณาความสงสาร ให้แล้วไม่เสียดายใจก็เกิดสุข ให้ด้วยมุทิตาให้แล้วใจสบาย จิตใจก็เป็นสุข ให้อโหสิ ให้อภัยได้ ใจเราเป็นอุเบกขา ก็ไม่มีทุกข์ฉะนั้นให้จำไว้ว่า ที่หลังมาบ่นว่ามาทำบุญทำทานแล้ว ไม่เห็นบุญทานมาช่วยเรา ที่เราให้ เราให้ปรารถนาอะไร ต้องถามอย่างนี้ เราให้ด้วยจิตเมตตาหรือเปล่า ประกอบด้วยจิตเมตตาหรือเปล่า ประกอบด้วยจิตกรุณาหรือเปล่า ประกอบด้วยจิตมุทิตาหรือเปล่า ให้อโหสิทำใจให้เป็นอุเบกขาได้หรือเปล่า ถ้าเรามีจิตเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขาได้ เราก็ไม่มีทุกข์ มีแต่สุข แล้วเราก็ไม่ต้องไปทวงบุญทวงคุณ แล้วเราก็เป็นผู้รู้จักบุญ เมื่อรู้จักบุญแล้ว เราก็รู้จักบาป บาปคืออะไร บาปคือไม่มีความ

“มีฤษีตนหนึ่ง จำเป็นจะข้ามฟาก ไม่มีสตางค์ให้ค่าเรือจ้าง ก็ฤษีบอกให้เอาบุญ คนแจวเรือจ้างไม่รู้จักบุญ เอ้า! บุญก็เอา ก็รับฤษีลงเรือแล้วพายพาขึ้นฝั่ง เมื่อพาขึ้นฝั่งแล้ว คนแจวเรือก็ทวงบุญ ฤษีก็ยังมีปัญญาอยู่บ้าง ก็นึกถึงตัวเองว่า ไม่มีอะไรจะให้ จึงแคะขี้มูกปั้น ๆ แล้วก็ส่งให้ คนแจวเรือจ้างก็เอาเข้าปาก แล้วว่าบุญทำไมเค็ม ๆ”

ยุติธรรม ไม่มีเมตตา ไม่มีกรุณา ไม่มีมุทิตา อุเบกขาไม่ได้ เนี่ยบาปแล้ว เมื่อเรารู้บุญ รู้บาปแล้ว เมื่อเราอยู่ที่ไหน ก็หาบุญได้ เพราะเรามีปัญญา พ่อแม่เลี้ยงเรามา เราเลี้ยงท่านตอบก็เป็นบุญอยู่แล้ว ท่านให้เสื้อผ้าอาภรณ์ ข้าวปลาอาหาร ที่อยู่ที่อาศัย ยารักษาโรคภัยไข้เจ็บ ถึงเวลาเราก็หาให้ท่าน ก็เป็นบุญแล้ว เพราะเราให้ด้วยเมตตาระลึกถึงพระคุณของท่าน ให้ด้วยกรุณาที่ท่านเมตตาเรามาก่อน กรุณาเรามาก่อน มุทิตาเรามาก่อน ให้อุเบกขาวางเฉย เมื่อเราล่วงเกิน รังแกกลั่นแกล้ง บางคนก็อาศัยเมตตาความรักของพ่อแม่มาทำร้ายพ่อแม่ด้วยเมตตา เพราะบางคนก็ฆ่าตัวตาย สิ้นเวรสิ้นกรรม พ่อแม่ก็พ้นทุกข์ไป ไอ้พวกนี้ ฉะนั้นให้เรารู้ ให้เข้าใจไว้ เรื่องบุญในศาสนานี้ บุญอันเกิดจากความยุติธรรม ถ้าเราเห็นแจ้ง ประกอบด้วยปัญญา ไม่ใช่นึกจะให้ก็ให้ จะต้องคิดด้วยว่า เราให้ด้วยอะไร ก่อนจะให้ ให้ด้วยเมตตา หรือเปล่า ให้ด้วยกรุณาหรือเปล่า ให้ด้วยมุทิตาหรือเปล่า ให้ด้วยวางเฉยคืออุเบกขา ให้อโหสิ ให้อภัย ถ้าเราให้ได้ เป็นบุญทั้งนั้น ถ้าเราไม่มีทานอย่างอื่น เราให้ ใจเราอุเบกขา ไม่เอาโทษ ให้อโหสิ ให้อภัย การให้อโหสิ ให้อภัย มีคุณ มีประโยชน์อย่างไร อย่างเมตตา กรุณา มุทิตา ใคร ๆ ก็รู้เยอะแยะ แต่ว่าการที่เราให้อุเบกขา ให้อโหสิ ให้อภัย มีคุณค่าอย่างไร มีคุณมากมายเพียงไหน อันนี้สำคัญมาก จำไว้ให้ดี การที่เราให้อโหสิ ให้อภัย ทำใจเป็นอุเบกขา ไม่เอาโทษเขานั่นแหละ เป็นการเปิดโอกาสให้เขาทำความดี ใช้หนี้ความดี เมื่อเขาไปทำความดีใด ๆ เราจะได้มีส่วนในความดีของเขา ไม่รู้จักจบจักสิ้น แทนที่เราจะฆ่าเขาตาย เราให้อภัยอโหสิ ให้อภัย ให้ชีวิตเขา เปิดโอกาสให้เขามีชีวิต เพื่อเปิดโอกาสให้เขาทำความดีใช้หนี้ความดี เขาไปทำความดีใด ๆ เราจะมีส่วนในบุญในความดีของเขาทั้งนั้น ฉะนั้นท่านทั้งหลายจำเอาไว้ ให้อโหสิตัวเองอีก และเพิ่มทุกข์ให้ผู้อื่นอีก ถ้าเราไม่รู้จักให้อโหสิ ให้อภัย เราจะมองหน้ากันไม่ได้ ทำความดีกันไม่ได้เลย ทุกคนล้วนแล้วแต่ตามใจตัวเองทั้งนั้น ฉะนั้นเราจะต้องสำเหนียก ก็คือ เข้าใจว่าการให้อโหสิ ให้อภัย พระพุทธเจ้ายังว่า ยังสอนว่า เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร เวรของผู้นั้นย่อมไม่ระงับ เวรเหล่านั้นย่อมระงับด้วยการไม่จองเวรเท่านั้น คือให้มันหมดไป สิ้นไป ให้อนัตตาไปซะ ไม่ให้มีอยู่ในจิตในใจเราเลย ให้มันว่างเปล่า และอุเบกขา วางเฉยกับสรรพสิ่งทั้งหลาย จึงมีคุณค่ามหาศาล อย่างนี้เมื่อเราเข้าใจชัดแล้ว เมื่อมองไปที่ไหนเป็นศีล เป็นธรรม เป็นอนิจจัง อนัตตา เป็นต้น เพราะเป็นความเข้าใจ ไม่หลงติด เมื่อเราไม่หลงติดแล้ว เราก็เห็นคุณค่าของพุทธศาสนา คือเห็นชอบ ก็คือเห็นตามพระพุทธเจ้าว่า พระองค์เป็นมหาบุรุษอันยิ่งใหญ่ ที่มีมหากรุณาคุณมากมาย สุดคณานับ เป็นผู้มีปัญญาคุณ มีบริสุทธิคุณ มีพระกรุณาธิคุณสูงสุด ที่อุตส่าห์สร้างบารมีมาเป็นอสงไขยชาติ ช่วยขนถ่ายสัตว์ให้พ้นทุกข์ พวกคนที่เกี่ยวเนื่องกับรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ก็ว่าเป็นผู้เกี่ยวเนื่องอยู่ ที่จะต้องวนเวียน คือวนเวียนตาย วนเวียนเกิดอยู่ในภพทั้งหลายมีสติไม่แน่นอน พวกนี้ ฉะนั้นเราจะต้องละเว้นให้ได้ สิ่งที่ทำผิด ทำชั่วมาแล้ว ก็ขออโหสิ ขออโหสิ ขออโหสิ ภาวนา ขออโหสิไว้ จนกว่าความทุกข์ในใจมันจะสงบลงไป เจ้ากรรมนายเวรที่แท้จริง ก็คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ที่เราสั่งสมเก็บไว้ในใจมากมายมหาศาลเป็นอดีตชาติ เป็นอสงไขยชาตินับไม่ถ้วน ก็มาละด้วยทาน ด้วยศีล ด้วยภาวนา ทำทาน ทำศีล ให้ดีขึ้น เจริญขึ้น คือทำทานให้เป็น ทำศีล

ให้เป็น การทำทานให้เป็น คือต้องไม่ให้มีไม่ได้ เมื่อเป็นอนัตตาแล้ว ไม่มี ไม่มี จนกระทั่งจิตไม่ยึดติดแล้วนั่นแหละ ความบริสุทธิ์ ผ่องใสจะเกิดขึ้นในใจ หมายถึงละเว้น ละเว้น ภาวนาละเว้น จนไม่มีในใจ คือ เว้นให้หมด มีรูปก็ละเว้น มีเสียง มีกลิ่น มีรส มีสัมผัส ก็ละเว้น จิตต้องนิ่ง ไม่ยุ่ง เพราะเราต้องการความบริสุทธิ์ สะอาด เพื่อความพ้นทุกข์ ต้องการมรรค ผล นิพพาน การที่เรามีทาน มีศีล ทานก็เป็นมรรค เป็นหนทางพ้นทุกข์ หรือดับทุกข์ ศีลก็เป็นหนทางแห่งความดับทุกข์ สิ้นทุกข์ การที่ทำภาวนาคือการทำทาน ทำศีล ให้เป็นขึ้นมา ครูบาอาจารย์ให้ไปภาวนา ไปเมตตาภาวนา ขอให้ลูกศิษย์ทั้งหลายไปเจริญเมตตาภาวนา คำว่าเมตตาภาวนา คือ รักที่ให้ทำทาน ทำศีลให้เกิดขึ้นมา เช่น เมตตารักใคร่ในปัญญา เมตตารักใคร่ในศีล เมตตารักใคร่ใน เนกขัมมะ เมตตารักใคร่ในปัญญา เมตตารักใคร่ในวิริยะ เมตตารักใคร่ในขันติ เมตตารักใคร่ในสัจจะ เมตตารักใคร่ในอธิษฐาน เมตตาภายในเมตตาภายนอก และก็เมตตารักใคร่ในอุเบกขาวางเฉย จริง ๆ เมตตาอัปปมัญญา เมตตาโดยไม่มีประมาณ เป็นเมตตาที่พ้นทุกข์ได้ ฉะนั้นเราจะต้องรู้ เมื่อเรารู้แล้ว เราก็ละเว้น เมื่อเราละเว้นแล้ว เราก็เป็นศีล เราไม่มีอะไรในใจแล้วก็เป็นทาน ฉะนั้นทาน – ศีล กลับสลับไป สลับมาอย่างนี้ เราเจริญอยู่ทุกวัน แล้วเราก็จะได้เป็นผู้เข้าถึงทาน เข้าถึงศีล ซึ่งเป็นวิสุทธิศีล ไม่มีขโมย รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสมาไว้ในใจแล้ว เป็นผู้บริสุทธิ์ สะอาด หมดจดสิ้นเชิง คือละเว้นได้ คือหมดไปจากใจแล้ว ที่นี้เราก็จะเข้าใจชัดแล้วว่า การภาวนาของเราง่ายมาก เพียงแต่ทำทานและก็นึกถึงทานว่าไม่มี ไม่มี ให้หมด เป็นชีวิตจิตใจ เพราะรู้แล้วว่าเป็นทุกข์ มีอะไรก็มีทุกข์

อนาลโย ก็จึงไม่มีอะไร เมื่อจิตเราไม่มีอาลัยแล้ว เราก็ไม่มีอาวรณ์ เพราะจิตเราไม่ระลึกนึกถึงอยู่ เมื่อจิตเราไม่มีอาลัย อาวรณ์ที่จะระลึกนึกถึงอยู่นั่นแล้ว ความวิมุติหลุดพ้น เกิดขึ้นในใจเราแล้ว ความบริสุทธิ์เกิดขึ้นในใจเราแล้ว แล้วเราก็รู้ชัดได้เป็นปัจจัตตัง ไม่ต้องไปถามคนอื่น ไม่ต้องไปสอบอารมณ์คนนั้น คนนี้ เรื่องมาก ต้องว่าไว้ให้หนัก ๆ ต้องชี้ให้เห็นชัด ๆ เพียงแต่เราเข้าใจทาน เข้าใจศีล ละเว้นได้ด้วยตัวของเราเอง เราไม่ใช่คนโง่ เราไม่ได้ปัญญาอ่อน ต้องรอให้คนอื่นเขามาบอกว่า แกได้ชั้นนั้น ชั้นนี้ ฉะนั้นเราละเว้นได้เด็ดขาด คือไม่มีแล้ว มีทั้งทาน มีทั้งศีล อย่างนี้แล้ว ว่าง ว่าง ว่าง อนัตตา ว่างอย่างนี้แล้ว เราไม่ต้องไปถามใครแล้ว รู้ได้เป็นปัจจัตตัง รู้ได้ด้วยตัวของเราเอง ขอให้เราตั้งใจจริง คำว่าตั้งใจจริง ก็คือ มีสมาธิตั้งมั่น คือตั้งใจมั่นในทาน ตั้งใจมั่นในศีล ตั้งใจมั่นในภาวนา คือ ทำทานให้มีขึ้น ทำศีลให้มีขึ้น และก็ทำให้มันว่าง ทำจิตใจให้ว่าง ตามทาน ตามศีล ฉะนั้นว่าง คือ

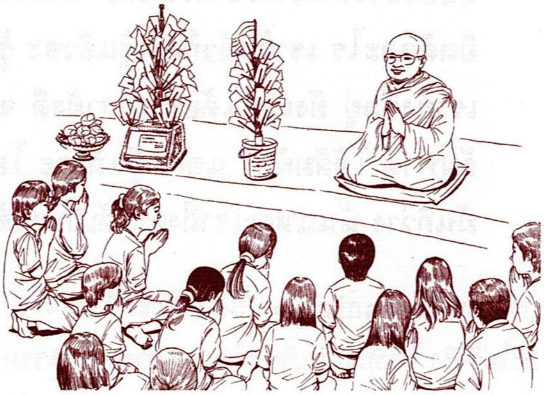
อนัตตาทาน จาคะก็ละเว้นไปแล้ว หมายถึงให้ไปแล้ว ก็ไม่มีแล้ว ว่าง ศีลก็ละเว้นแล้ว ไม่มีแล้ว ก็ว่าง เข้ากันได้หมด คำวินัยของพระพุทธเจ้าไม่คัดค้านกัน แล้วเป็นอันเดียวกัน ใครว่าฉันไม่ต้องให้ทาน ฉันไม่ต้องรักษาศีล ฉัน ภาวนา ทำใจให้เป็นสมาธิ พวกนี้นสิ้นด้วยทาน ด้วยศีลแล้ว เราก็จะได้เข้าถึงมรรค ถึงผล ได้อาศัยทานเป็นมรรค คือเป็นหนทางที่เข้าถึงความพ้นทุกข์ ดับทุกข์ ฉะนั้นจะหยิบอะไรขึ้นมาก็ต้องพิจารณา ถึงความสิ้นทุกข์ พ้นทุกข์ หรือไม่ทำให้จิตเราไปยึดติดอะไร เรารู้แล้วก็ละ รู้แล้วละ

“ เรามีทาน มีศีล มีสรณะ ที่พึ่งถึงแล้ว ทานนั้นก็เป็นมรรค ศีลนั้นก็เป็นมรรค และก็เข้าถึงผลคือว่าง พอท้ายที่สุดตายแล้วก็นิพพานแล้ว หมด หมดแล้วไม่มีอะไร เมื่อทุกอย่างหมดสิ้นด้วยทาน ด้วยศีลแล้ว เราก็จะได้เข้าถึงมรรค ถึงผล ได้อาศัยทานเป็นมรรค คือเป็นหนทางที่เข้าถึงความพ้นทุกข์ ดับทุกข์ ฉะนั้นจะหยิบอะไรขึ้นมาก็ต้องพิจารณา ถึงความสิ้นทุกข์ พ้นทุกข์ หรือไม่ทำให้จิตเราไปยึดติดอะไร เรารู้แล้วก็ละ รู้แล้วละ รู้แล้วก็ละไป คือรับรู้ แต่ไม่รับเก็บ คือตาเรายังดีอยู่ ยังเห็นได้อยู่ หูเรายังดี จมูก ลิ้น เราก็ยังมีอยู่ กายเราก็ยังไม่เป็นอัมพาต ได้สัมผัสรู้ แต่เรารู้แล้วละ ไม่ใช่รู้แล้วยึดติด คือรับรู้ และไม่รับเก็บไว้ มันก็ว่าง นั่นแหละเราถึงจะได้เป็นผู้เข้าถึงอย่างแท้จริง ”

ประมาท มีความประมาท ไม่ละเอียดให้รอบคอบ ยังไม่รู้จริง ไม่เห็นแจ้ง ยังปรามาส ปรามาสในธรรม คือทาน คือศีล และเป็นการปรามาสพระพุทธเจ้าด้วย พระอรหันต์เจ้าด้วย คือมีทาน มีศีล ละเว้นเป็นปกติ คือไม่มีอาลัย ไม่มีอาวรณ์ ในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสเหล่านั้นเป็นปกติ ที่นี้เราก็จะได้ต้องรู้ละ คือรู้แล้วต้องละ ไม่ใช่รู้แล้วยึดติด เพื่อให้มันว่างอย่างแท้จริง เพื่อให้มันว่างอย่างแท้จริงแล้ว คือเราจะยืน เดิน นั่ง นอน ที่ไหน ก็ว่าง ไม่มีอาลัย ไม่มีอาวรณ์ แม้จะตายในขณะนี้ เดี๋ยวนี้ ก็ไม่มีอาลัย อาวรณ์ เพราะเรามีทาน มีศีล มีสรณะ ที่พึ่งถึงแล้ว ทานนั้นก็เป็นมรรค ศีลนั้นก็เป็นมรรค และก็เข้าถึงผลคือว่าง พอท้ายที่สุดตายแล้วก็นิพพานแล้ว หมด หมดแล้วไม่มีอะไร เมื่อทุกอย่างหมด

รู้แล้วก็ละไป คือรับรู้ แต่ไม่รับเก็บ คือตาเรายังดีอยู่ ยังเห็นได้อยู่ หูเรายังดี จมูก ลิ้น เราก็ยังมีอยู่ กายเราก็ยังไม่เป็นอัมพาต ได้สัมผัสรู้ แต่เรารู้แล้วละ ไม่ใช่รู้แล้วยึดติด คือรับรู้ และไม่รับเก็บไว้ มันก็ว่าง นั่นแหละเราถึงจะได้เป็นผู้เข้าถึงอย่างแท้จริง ไม่ว่าเรื่องทาน เรื่องศีล เรื่องภาวนา เมื่อเรารู้อย่างนี้ อาการรู้ ก็เป็นวิชชา รู้ก็เป็นปัญญาด้วย เป็นวิชชาด้วย และก็เป็นญาณ เมื่อเรารู้บ่อย ๆ รู้จนชำนาญ และก็เป็นญาณความรู้ และเราก็เห็นความอนิจจังของสิ่งเหล่านี้ ของความรู้ของเราด้วย คือรู้ว่าปัญญาหรือญาณความรู้ของเรา หรือวิชชาความรู้นี้เป็นอนิจจัง ไม่เที่ยง ถ้าเรายึดติดเราก็เป็นทุกข์ ถ้าเราไม่ยึดติด เราก็ไม่มีทุกข์ และเป็นอนัตตาด้วย ว่าง ว่าง ว่าง ว่างทั้งอนิจจัง ว่างทั้งอนัตตา

ด้วย เพราะไม่มีอุปทานการยึดถือ อนิจจังก็ข้างหนึ่ง อนัตตาก็ข้างหนึ่ง ทุกข์อยู่ในท่ามกลางทุกข์ ก็คือที่จิตของเราไปยึดถือไว้ มันก็เป็นอนิจจัง ยึดถือไว้ก็เป็นอนัตตา เมื่อเราไม่ได้ยึดติด ไม่มีอุปทานการยึดถือก็ว่างเปล่า ว่างทั้งอนิจจัง ว่างทั้งอนัตตา จิตจะได้บริสุทธิ์หมดจดสิ้นเชิง จึงไม่มีอะไรให้อนัตตาต่อไปอีกแล้ว หมด หมายถึงสิ้นภพ สิ้นชาติ ที่พระพุทธเจ้าปฏิญาณตนว่า ชาติที่แล้วภพที่แล้ว ชาติก็คือความเกิด ภพคือที่อยู่อาศัย คือไม่ได้ติดใจแล้ว คือสิ้นภพ สิ้นชาติ ฉะนั้นเรารู้เข้าใจแล้ว เราก็ทำภพ ทำชาติด้วยการมีทาน ไม่มี ไม่มี ภาวนาไม่มี ไม่มี ละเว้น ละเว้น ว่าง ว่าง ว่าง ถ้าเราฟุ้งซ่านมากต้องใช้ ๓ อย่างนี้ ถ้าเราไม่ฟุ้งซ่านเราก็ว่าง อย่างเดียว แล้วเราจะได้ไม่เครียด ไอ้ที่ปฏิบัติเครียดนี่ไม่ใช่ทางของพระพุทธเจ้า เพราะอะไร ไม่ใช่ทางของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าว่า ธรรมมะปีติ สุขขังปีติ คือธรรมที่แม้จริงของพระพุทธองค์ คือยิ่งปฏิบัติยิ่ง ปีติ ยิ่งเกิดสุข ยิ่งมีความสงบมากขึ้น พวกเครียด ๆ นี่ ล้วนแต่พวกเครียดแค้นทั้งนั้น เครียดแค้นกับอารมณ์ แล้วก็ไม่พ้นทุกข์ ยิ่งปฏิบัติยิ่งเครียด ยิ่งนั่งมากยิ่งเครียด พวกนี้ไม่ใช่ทางหรอกของพระพุทธองค์ต้องว่างเปล่า ไม่มี สัพเพ ธัมมาอนัตตา ธรรมทั้งหลาย ไม่มี ว่าง ฉะนั้นเราก็รู้ว่าว่างแล้วก็เบาตัว เบาจิต ไม่มีภาระทางใจ เราจึงพ้นทุกข์ หมดจดสิ้นเชิงได้ด้วยทาน ด้วยศีล และก็ภาวนา ต้องเพิ่มว่าทำทาน ทำศีลให้เกิดขึ้น จึงเรียกว่าธรรม ถ้าทานศีลเกิดขึ้นแล้ว ไม่มีแล้วด้วย ทานการละเว้นแล้วด้วยศีล ก็เป็นผู้ที่มีภาวนา เพราะทำทาน ทำศีลให้มี ให้เป็นขึ้นมาแล้ว ทำให้เข้าใจชัดแล้ว เราก็เป็นผู้ที่มีภาวนาแล้ว แล้วเราก็เข้าใจแล้ว ไปนั่งสมาธิ หลับหู หลับตา เป็นชั่วโมงนั้นชั่วโมงนี้ไหม ต้องถามอย่างนี้ เนี่ยสมาธิธรรม ตั้งใจให้ทาน ต้องมีสมาธิในทาน ตั้งใจละเว้นในศีลก็ต้องให้มีสมาธิในศีล ไม่จำเป็นต้องไปนั่งหลับหูหลับตาแล้วเป็นสมาธิ ข้อนี้คนละเรื่องกันเลย ฉะนั้นสมาธิธรรม ต้องตั้งมั่นอยู่ในธรรม จึงจะพ้นทุกข์ ฉะนั้นเมื่อเราเข้าใจแล้ว วันนี้ก็เอา แค่นี้...**โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ** ■

จบการแสดงธรรมเทศนาในโครงการ
ปฏิบัติธรรมนำสุข "ครั้งที่ ๑"
จากการสนทนาธรรมในเรื่อง ทาน – ศีล
เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๖ เวลา ๑๘.๔๕
โดยพระอาจารย์นพพร อาทิจฺจวํโส
สำนักปฏิบัติธรรมอาทิจจวํโส
ถอดเทป เมื่อ วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๖
เวลา ๒๐.๑๐ น. โดย อรัญญา กฤษณสุวรรณ

"พิธีขออโหสิกรรมใหญ่ เนื่องในวันอาสาฬหบูชา"

วันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๔๖

เวลา ๑๙.๐๐ น.

ขอให้ทุกคนตั้งจิต ตั้งใจ

"สัคเค กาเม จะ รูเป คิริสิขะระตะเฏ จันตะลิกเขวิมาเน
ทีเป รัฏเฐ จะ คาเม ตะรุวะนะคะหะเน เคหะ วัตถุมหิ เขตเต
ภุมมา จายันตุ เทวา ชะละถะละ วิสะเม ยักขะคันธัพพะนาคา
ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาธะโว เม สุณันตุฯ
ธัมมัสสะวะ นะกาโล อะยัมภะทันตา
ธัมมัสสะวะ นะกาโล อะยัมภะทันตา
ธัมมัสสะวะ นะกาโล อะยัมภะทันตาฯ"

ขออัญเชิญพรหมเทพเทวาทุกชั้น จงมาร่วมในพิธีขออโหสิกรรม เพื่อให้หมดเวรสิ้นกรรม เพื่อให้หมดอุปสรรค เพื่อจะได้ประพฤติปฏิบัติเพื่อเข้าพระนิพพานโดยง่าย ขอให้มีดอกไม้ทิพย์อันวิเศษทุกท่าน ทุกพระองค์ที่มาแล้วขออัญเชิญ ให้มีอาสนะสำหรับพวกท่าน ทุกท่าน ทุกพระองค์ ขอให้มีดอกไม้ทิพย์ ธูป เทียน อันเป็นทิพย์อันวิจิตรสวยสดงดงามทุกท่าน ทุกพระองค์ ขอให้มีมาลัยทิพย์ ขอให้ดอกไม้ธูปเทียนทั้งหลายของทุกคน ทุกท่าน ทุกพระองค์ จงเป็นทิพย์ ให้เต็มสมบูรณ์บริบูรณ์ด้วยมหาบุญฤทธิ์ มหาอิทธิฤทธิ์ มหาประกาศิต มีฤทธานุภาพ มีกลิ่นหอมไปตลอดทั้ง ๓ โลกหมื่น โลกธาตุแสนโกฏิจักรวาล ตลอดทั่วพระพุทธอาณาเขต พระธรรมอาณาเขต พระอริยะสังฆะอาณาเขต ตลอดทั่วพระพุทธอาณาจักร พระธรรมอาณาจักร พระอริยะสังฆะอาณาจักร ทุกท่าน ทุกพระองค์ ตลอดถึงมนุษย์ทั้งหลาย พรหมเทพเทวาเทวธิตา ทั้งหลาย ให้มีจิตใจยินดี มีใจสงบ ทำจิตให้ว่าง มีอนัตตาความว่างเป็นอารมณ์ และตั้งจิตไว้ที่สติ คือการระลึกตามเสียงของอาตมา

มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์ มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์ มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์

ขอพระบรมพุทธานุญาติ ขอประทานพระวโรกาส ให้ข้าพระพุทธเจ้า และคณะศิษย์ยานุศิษย์ ทั้งปวง และพรหมเทพเทวาเทวธิตาทั้งปวง อุบาสก อุบาสิกา ทั้งหลายทั้งปวง ท่านผู้มีตาทิพย์ หูทิพย์ จิตทิพย์ ทั้งปวง ได้ทำพิธีขออโหสิกรรม เพื่อให้หมดเวรสิ้นกรรมแก่กันและกัน ตั้งแต่เดี๋ยวนี้ ตราบเข้าสู่พระนิพพาน

มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์ มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์ มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์

และขออัญเชิญท่านท้าวพระยายมราช ท่านท้าวพระยาเวสสุวรรณ ท่านท้าวสักกะเทวราช พุทธันภะ

มหาพรหมผู้เป็นใหญ่ เป็นประธาน พระนารายณ์ผู้ปราบพาล พระราม หนุมาน ปู่ขาว ท่านท้าวเวสส์ท่านท้าวยสา พญาโฆษิตนาคราช พญาวสุนาคราช ปู่ชวดนาคราชพร้อมบริวารทั้งปวง .คาสิยะฤาษี ท่านท้าวภุมมาชะยันตา ตลอดทั้งคุรุบาบาจี และบริวาร ตลอดถึงไฉ่ชิงเอี้ย และบริวาร ไต้เต้เอี๋ย พร้อมบริวาร ตลอดถึงครุฑรา พญานาคทั้งปวง ทุกท่าน ทุกภพ ทุกภูมิ ขอให้ท่านทั้งปวงจงเป็นมนุษย์ให้หมด มีสภาวะเป็นมนุษย์ให้หมด ขอให้ท่านทั้งหลายทั้งปวงมีสภาวะเป็นมนุษย์ให้หมด ให้มีตาทิพย์ หูทิพย์ จิตทิพย์ เห็นได้ไกล เห็นได้ชัด รู้ได้ไกล รู้ได้ชัด และมีสติปัญญาผ่องใส มีใจเบิกบาน มีอนัตตาความว่างเป็นอารมณ์ทุกท่าน ขอให้ทุกท่านจงมีจิตยินดีและให้อโหสิ ให้อภัยแก่สรรพสัตว์ สรรพวิญญาณทั้งปวง ตั้งแต่ ๑๖ อสงไขย แสนกัป แสนกัลป์ ที่พวกท่านมีเวร มีกรรม จองเวร จองกรรม ให้หมดเวรสิ้นกรรม ให้กายกรรม วจีกรรม มโนกรรม ให้บริสุทธิ์สะอาด ปราศจากกรรมเวร วิบากกรรมเวร เศษกรรมเวร ทั้งหลาย ทั้งปวงที่สั่งสมมาเป็นอเนกชาติ

วันนี้เป็นวันคล้ายวันที่พระพุทธเจ้า ได้แสดงธรรมแก่พระเบญจวัคคีย์ทั้ง ๕ และมีท่านพระอัญญาโกณฑัญญะ เป็นหัวหน้า ได้มีดวงตาเห็นธรรม เพราะฉะนั้นขออัญเชิญท่านทั้งหลายทั้งปวงจงมาประชุมพร้อม แต่ก่อนที่จะได้ทำพิธีหรือแสดงธรรมในอย่างอื่น พวกเราควรที่จะขออโหสิกรรม ให้หมดเวรสิ้นกรรม เพื่อให้กายกรรมบริสุทธิ์สะอาด วจีกรรมบริสุทธิ์สะอาด มโนกรรมบริสุทธิ์สะอาด ขอให้ดอกไม้ทั้งปวง ดอกไม้ทิพย์ทั้งปวง พร้อมด้วยจิตใจ พร้อมด้วยกาย วาจา จิตของท่านทุกพระองค์ให้บริสุทธิ์สะอาด ปราศจากกรรมเวร วิบากกรรมเวร เศษกรรมเวรทั้งหลายทั้งปวง สรรพสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง ก็ขอให้เป็นมนุษย์ให้หมด ขอให้เป็นมนุษย์ให้หมด ขอให้เป็นมนุษย์ให้หมด ขอให้เป็นมนุษย์ให้หมด ให้มีตาทิพย์ หูทิพย์ จิตทิพย์ มีอาการ ๓๒ ครบถ้วนทิพย์ เต็มสมบูรณ์บริบูรณ์ ที่คอขาดก็ขอให้คอติดให้หมด ให้มีคอทิพย์เกิดขึ้น ขอให้มีแขนทิพย์ ขาทิพย์เกิดขึ้น มีอวัยวะครบอาการ ๓๒ เกิดขึ้น ทุกท่านทุกพระองค์ ขอให้สรรพสัตว์ทั้งที่เป็นสัตว์น้ำ สัตว์บกก็ตาม ขอให้เป็นมนุษย์ให้หมด ขอให้เป็นมนุษย์ให้หมด ด้วยบุญที่อาตมาแผ่ให้ ขออัญเชิญท่านทั้งปวงได้มีส่วนรับบุญกุศลของอาตมา และขอให้เป็นมนุษย์ให้หมด ขอให้เป็นมนุษย์ให้หมด และขอให้ทุกท่านจงให้อโหสิกรรมให้หมด ให้อโหสิกรรมแก่กันให้หมด ทั้งมนุษย์ สัตว์ทั้งหลายซึ่งกันและกัน ผู้มีเวรแก่กันและกัน จงให้อโหสิให้หมด จงให้อโหสิให้หมด และทำจิตให้ว่างให้หมด ขอให้ทำจิตให้ว่างให้หมด เมื่อท่านได้เป็นมนุษย์ครบอาการ ๓๒ ครบถ้วนแล้ว ขอให้มีผิวพรรณวรรณะผ่องใส มีใจชื่นบาน ขอให้มีเครื่องประดับงดงามทิพย์ มีเครื่องทรงเครื่องประดับทิพย์ทุกท่านทุกพระองค์ ขอให้มีอาหารทิพย์วิเศษกินไม่รู้จักหมด มีเสื้อผ้าอาภรณ์ทิพย์ใส่สวยสดงดงามทุกท่านทุกพระองค์ มีเครื่องอุปโภคบริโภคใช้สอยมากมายไม่รู้จักหมดจักสิ้นทุกพระองค์ ขอให้มีทรัพย์สินสมบัติมากมายมหาศาลทุกท่านทุกพระองค์ ขอให้มียาวิเศษทิพย์รักษาโรคกายโรคจิตให้หายให้หมดทุกท่านทุกพระองค์ ขอให้มีน้ำดื่มทิพย์กินรักษาสุขภาพกาย สุขภาพจิตทุกท่านทุกพระองค์ ให้มีผิวพรรณวรรณะผ่องใสมีใจชื่นบาน มีจิตใจและมีสติปัญญาที่จะรู้แจ้งแทงตลอดในธรรมทั้งหลาย ขอให้ท่านทั้งหลายทั้งปวง ตลอดทั่วทั้งมนุษย์โลก เทวโลก ปรโลก พรหมโลก ตลอดถึงหมื่นโลกธาตุ แสนโกฏิ จักรวาล ขอให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันให้

หมด ขอให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันให้หมด ที่อาตมาได้สวดและที่ได้อธิษฐานเปิด ๓ โลกไว้ เพื่อให้ท่านทั้งหลายทั้งปวงได้รู้ได้เห็น ได้มีความเข้าใจ และจะได้รู้ตามกฎแห่งกรรม บุญบาป ดีชั่ว มีจริง การเวียนว่ายตายเกิด การเปลี่ยนภพ เปลี่ยนภูมิ ขอให้ท่านทั้งปวง มีตาทิพย์ หูทิพย์ มีจิตทิพย์ และขอให้ท่านระลึกชาติหนหลังได้ทุกท่านทุกพระองค์ ปรารถนารู้สิ่งใด ก็ขอให้ได้รู้สิ่งนั้น มีความเข้าใจชัดและให้อโหสิ ให้อภัย และขอให้มีจิตใจว่างเปล่า อย่าได้ผูกพยาบาทอาฆาตจองเวร ให้มีความสลดใจ ในการเวียนว่าย ตายเกิด และมีอารมณ์ คือรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ที่มาสั่งสมไว้ ทำให้เกิดความพอใจ และไม่พอใจ จนเกิดความโกรธ และความพยาบาท อาฆาตแค้น

เพราะฉะนั้นขอให้ท่านทั้งหลายทั้งปวง จงมีจิตใจเอื้อเอ็นดูแก่กันและกันด้วยเมตตาธรรมค้ำจุนโลก ถ้าพวกท่านทั้งปวงมีใจรักใคร่ ไม่เบียดเบียนซึ่งกัน ด้วยเมตตาธรรม ด้วยกรุณาสงสารกัน และด้วยมุทิตาความยินดีกัน ด้วยการให้อโหสิ ให้อภัยกัน ด้วยการที่เราจะไม่มีทุกข์ เพราะเรามีจิตใจปราศจากอารมณ์ทั้งปวง ทำจิตให้ว่างจากอารมณ์ทั้งปวง การที่ทำจิตให้ว่างเพื่อจะได้รื้อถอนอารมณ์ทั้งปวง ที่เป็นอาสวะกิเลสตั้งแต่เนกชาติจนถึงปัจจุบันชาติ ทั้งที่เป็นอารมณ์ดีก็ตาม เป็นอารมณ์ไม่ดีก็ตาม ขอให้อนัตตาว่าง ว่าง ว่าง ว่างเปล่าไปให้หมด ตั้งแต่ โกฏิล้าน ล้านโกฏิ ปฏิโกฏิ มหากัปป์ มหากัลป์ ที่ท่านเวียนว่าย ตายเกิดมามีกรรม มีวิบากกรรมมา มีกายกรรม มีวจีกรรม มีมโนกรรมมา การที่ท่านทั้งหลายทั้งปวงจะหมดกายกรรม วจีกรรม มโนกรรมได้ ท่านก็ต้องมีอนัตตาเป็นอารมณ์ มีความว่างเป็นอารมณ์ เมื่อท่านทั้งปวงมีความว่างเป็นอารมณ์แล้ว ก็ตัดภพชาติมากมายมหาศาลออกจากจิตใจ พร้อมกันนั้นก็จะทำให้มีใจบริสุทธิ์ผ่องใส มีเหตุผลคือปัญญา ไม่อย่างนั้นแล้วท่านจะตกเป็นทาสของอารมณ์ คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส พูดตามอารมณ์ ตามใจอารมณ์ ตกเป็นทาสของอารมณ์ หรือขี้ข้าของอารมณ์ ต้องเข่นลงไป ข่มลงไป ยุติลงไป ซึ่งอารมณ์ทั้งหลายทั้งปวง ให้ว่าง ว่าง ว่าง ว่างให้หมด ภาวนาว่าง ว่าง ว่าง คืออนัตตา เป็นภาษาบาลี ส่วนไทยแปลว่า ว่าง ว่าง ว่าง ขอให้ท่านว่างจากอารมณ์ทั้งหมด อนุสัยและวาสนาทั้งปวง ก็จะเลิกไป หมดไป พ้นไป จึงเรียกว่าวิมุติหลุดพ้นไป เมื่อท่านทั้งหลายทั้งปวงมีใจว่างแล้ว ต่อนี้ไปขอให้ท่านทั้งหลายทั้งปวง จงตั้งใจว่า นะโม ๓ ครั้ง

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทธัสสะ
มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์ มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์ มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์

ด้วยดอกไม้และธูปเทียนด้วยเครื่องสักการะบูชาทั้งปวงนี้ ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ขอพระบรมพุทธานุญาติ ขอโปรดประทานพระวโรกาส ให้ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ผู้รู้สำนึกในพระคุณ รู้ในพระมหากรุณาธิคุณ ทราบชัดถึงพระปัญญาธิคุณ และเข้าถึงความบริสุทธิ์คุณด้วยอนัตตาความว่าง อันเป็นพุทธโอวาทที่สรุปและสั้นลง เพื่อให้เข้ามรรค ผล นิพพานโดยง่าย แต่ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ได้มีกรรม มีวิบากกรรม ที่บังตา บังจิตไว้ ตั้งแต่เนกชาติ จนถึงปัจจุบันชาติ ด้วยความโง่เขลาเบาปัญญา จึงมีความทุกข์

ลำบากกาย ลำบากจิต บัดนี้ เพื่อขอโอกาส ขออโหสิกรรมทั้งหลายทั้งปวง ตั้งแต่ ๑๖ อสงไขย แสนกัป แสนกัลป์ จนถึงปัจจุบันนี้ ที่ได้ล่วงเกิน ต่อสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ตาม พระธรรมเจ้าก็ตาม พระอริยะสังฆะเจ้าก็ตาม พระปัจเจกโพธิพุทธเจ้าก็ตาม พระพุทธบิดาก็ตาม พระพุทธมารดาก็ตาม พระคู่ผู้สร้างบารมีก็ตาม พระคู่ผู้สร้างอุปบารมีก็ตาม พระคู่ผู้สร้างปรมัตถบารมีก็ตาม พระอัครสาวกเจ้าก็ตาม พระอสีติมหาสาวกเจ้าก็ตาม พระอรหันต์สาวกเจ้าก็ตาม พระอนาคามีเจ้าก็ตาม พระสกิทาคามีเจ้าก็ตาม พระโสดาบันเจ้าก็ตาม ตลอดถึงพรหมเทพเทวาเทวธิดาก็ตาม บิดามารดาก็ตาม ท่านผู้มีพระคุณก็ตาม ท่านผู้มีอุปการะคุณก็ตาม ท่านผู้ทรงความยุติธรรมก็ตาม ท่านผู้ทรงความดีก็ตาม สรรพสัตว์ สรรพวิญญาณ สรรพเจ้ากรรมนายเวรทั้งหลายทั้งปวงก็ตาม ข้าพเจ้าขออโหสิกรรมทั้งหลายทั้งปวง ด้วยกาย วาจาใจ ที่ได้ล่วงเกินมา ตั้งแต่ ๑๖ อสงไขย แสนกัป แสนกัลป์ จนถึงปัจจุบันนี้ ขออโหสิ ขออโหสิ ขออโหสิ แก่ทุกท่านทุกพระองค์ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ

สัมมาสัมพุทธโธ ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

สัมมาสัมพุทธโธ ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

สัมมาสัมพุทธโธ ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

ขออโหสิ ขออโหสิ ขออโหสิ ต่อสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์ ตั้งแต่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ปฐม ตลอดถึงสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ปัจจุบัน ตลอดไปถึงสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์อนาคต ขออโหสิ ขออโหสิ ขออโหสิ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ

สะวาขาโต ภะคะวะตา ธัมโม ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

สะวาขาโต ภะคะวะตา ธัมโม ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

สะวาขาโต ภะคะวะตา ธัมโม ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

ขออโหสิ ขออโหสิ ขออโหสิ ต่อพระธรรมเจ้า ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์ ตั้งแต่พระธรรม ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ปฐม ตลอดมาถึงพระธรรม ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ปัจจุบัน ตลอดไปถึงพระธรรม ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์อนาคต มากมายมหาศาลไม่สิ้นสุดทุกพระองค์ ขออโหสิ ขออโหสิ ขออโหสิ ต่อพระธรรมทั้งหมด ตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน และอนาคต โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

ขออโหสิ ขออโหสิ ขออโหสิ ต่อพระสงฆ์สาวก ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์ ตั้ง

แต่พระสงฆ์ ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ปฐม ตลอดมาถึงพระสงฆ์ ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ปัจจุบัน ตลอดไปถึงพระสงฆ์ ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์อนาคต มากมายมหาศาลไม่สิ้นสุดทุกพระองค์ ขออโหสิ ขออโหสิ ขออโหสิ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ

พระปัจเจกโพธิ์ ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

พระปัจเจกโพธิ์ ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

พระปัจเจกโพธิ์ ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

ขออโหสิ ขออโหสิ ขออโหสิ ต่อพระปัจเจกโพธิพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ ตั้งแต่พระปัจเจกโพธิพระพุทธเจ้า ตลอดมาถึงพระปัจเจกโพธิพระพุทธเจ้าพระองค์ปัจจุบัน ตลอดไปถึงพระปัจเจกโพธิพระพุทธเจ้า พระองค์อนาคต มากมายมหาศาลไม่สิ้นสุดทุกพระองค์ ขออโหสิ ขออโหสิ ขออโหสิ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ

พระพุทธบิดา พระพุทธมารดา ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

พระพุทธบิดา พระพุทธมารดา ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

พระพุทธบิดา พระพุทธมารดา ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

ขออโหสิ ขออโหสิ ขออโหสิ ต่อพระพุทธบิดา พระพุทธมารดา ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์ ตั้งแต่พระพุทธบิดา พระพุทธมารดา ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ปฐม ตลอดมาถึงพระพุทธบิดา พระพุทธมารดา ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ปัจจุบัน ตลอดไปถึงพระพุทธบิดา พระพุทธมารดา ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์อนาคต มากมายมหาศาลไม่สิ้นสุดทุกพระองค์ ขออโหสิ ขออโหสิ ขออโหสิ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ

พระคู่ผู้สร้างบารมี พระคู่ผู้สร้างอุปบารมี พระคู่ผู้สร้างปรมัตถบารมี สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์ ตั้งแต่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ปฐม ตลอดมาถึงของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ปัจจุบัน ตลอดไปถึงของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์อนาคต มากมายมหาศาลไม่สิ้นสุดทุกพระองค์ ขออโหสิ ขออโหสิ ขออโหสิ ต่อพระคู่ผู้สร้างบารมี ต่อพระคู่ ผู้สร้างอุปบารมี ต่อพระคู่ผู้สร้างปรมัตถบารมี ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ

พระอัครสาวกเจ้า ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

พระอัครสาวก ของสมเด็จพระสัมมาสัมมาสัมพุทธเจ้า ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

พระอัครสาวก ของสมเด็จพระสัมมาสัมมาสัมพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ ตั้งแต่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ปฐม ตลอดมาถึงของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ปัจจุบัน ตลอดไปถึงสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์อนาคต มากมายมหาศาลไม่สิ้นสุดทุกพระองค์ ขออโหสิ ขออโหสิ ขออโหสิ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ

พระอสีติมหาสาวก ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

พระอสีติมหาสาวก ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์ ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

พระอสีติมหาสาวก ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์ ตั้งแต่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์ ตั้งแต่พระอสีติมหาสาวก ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ปฐม ตลอดถึงพระอสีมหาสาวก ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ปัจจุบัน ตลอดไปถึงพระอสีติมหาสาวก ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์อนาคต มากมายมหาศาลไม่สิ้นสุดทุกพระองค์ ขออโหสิ ขออโหสิ ขออโหสิ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ

พระอรหันต์สาวกเจ้าทุกพระองค์ ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

พระอรหันต์สาวก ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์ ปะมาเทนะทวา รัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

พระอรหันต์สาวก ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ปฐม ตลอดถึงอรหันต์สาวกของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ปัจจุบัน ตลอดไปถึงอรหันต์สาวก ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์อนาคต มากมายมหาศาลไม่สิ้นสุดทุกพระองค์ ขออโหสิ ขออโหสิ ขออโหสิ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ

พระอนาคามี พระสกิทาคามี พระโสดาบัน ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

พระอนาคามี พระสกิทาคามี พระโสดาบัน ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

พระอนาคามี พระสกิทาคามี พระโสดาบัน ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

พระอนาคามี พระสกิทาคามี พระโสดาบัน ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ปฐม พระอนาคามี พระสกิทาคามี พระโสดาบัน ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ปัจจุบัน ตลอดไปถึงพระอนาคามี พระสกิทาคามี พระโสดาบัน ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์อนาคตมากมายมหาศาลไม่สิ้นสุดทุกพระองค์ ขออโหสิ ขออโหสิ ขออโหสิ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ

ทานบารมี ทานอุปบารมี ทานปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

ทานบารมี ทานอุปบารมี ทานปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

ทานบารมี ทานอุปบารมี ทานปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

ศีลบารมี ศีลอุปบารมี ศีลปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

ศีลบารมี ศีลอุปบารมี ศีลปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

ศีลบารมี ศีลอุปบารมี ศีลปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

เนกขัมมะบารมี เนกขัมมะอุปบารมี เนกขัมมะปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

เนกขัมมะบารมี เนกขัมมะอุปบารมี เนกขัมมะปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

เนกขัมมะบารมี เนกขัมมะอุปบารมี เนกขัมมะปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

ปัญญาบารมี ปัญญาอุปบารมี ปัญญา ปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

ปัญญาบารมี ปัญญาอุปบารมี ปัญญา ปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

ปัญญาบารมี ปัญญาอุปบารมี ปัญญา ปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

วิริยะบารมี วิริยะอุปบารมี วิริยะปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

วิริยะบารมี วิริยะอุปบารมี วิริยะปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

วิริยะบารมี วิริยะอุปบารมี วิริยะปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

ขันติบารมี ขันติอุปบารมี ขันติปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

ขันติบารมี ขันติอุปบารมี ขันติปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

ขันติบารมี ขันติอุปบารมี ขันติปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง

ขะมะตุโนภันเต

สัจจะบารมี สัจจะอุปบารมี สัจจะปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

สัจจะบารมี สัจจะอุปบารมี สัจจะปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

สัจจะบารมี สัจจะอุปบารมี สัจจะปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

อธิษฐานบารมี อธิษฐานอุปบารมี อธิษฐานปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

อธิษฐานบารมี อธิษฐานอุปบารมี อธิษฐานปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

อธิษฐานบารมี อธิษฐานอุปบารมี อธิษฐานปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

เมตตาบารมี เมตตาอุปบารมี เมตตาปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

เมตตาบารมี เมตตาอุปบารมี เมตตาปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

เมตตาบารมี เมตตาอุปบารมี เมตตาปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

อุเบกขาบารมี อุเบกขาอุปบารมี อุเบกขาปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

อุเบกขาบารมี อุเบกขาอุปบารมี อุเบกขาปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

อุเบกขาบารมี อุเบกขาอุปบารมี อุเบกขาปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

วิมุติบารมี วิมุติอุปบารมี วิมุติปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

วิมุติบารมี วิมุติอุปบารมี วิมุติปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

วิมุติบารมี วิมุติอุปบารมี วิมุติปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

มรรคผลบารมี มรรคผลอุปบารมี มรรคผลปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพัง อะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

มรรคผลบารมี มรรคผลอุปบารมี มรรคผลปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพัง อะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

มรรคผลบารมี มรรคผลอุปบารมี มรรคผลปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพัง อะปะราธัง ขะมะตุโนภันเต

มหานิพพานบารมี มหานิพพานอุปบารมี มหานิพพานปรมัตถบารมี ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะ ภันเต

ดิน น้ำ ลม ไฟ อากาศ วิญญาณ ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโน ภันเต

ดิน น้ำ ลม ไฟ อากาศ วิญญาณ ปะมาเทนะ ทวารัตตเยนะกะตัง สัพพังอะปะราธัง ขะมะตุโน ภันเต

ขออโหสิ ขออโหสิ ขออโหสิ ต่อดิน น้ำ ลม ไฟ อากาศ วิญญาณ ตั้งแต่ ๑๖ อสงไขย แสนกัปป์ แสนกัลป์ จนถึงปัจจุบันนี้ ขออโหสิ ขออโหสิ ขออโหสิ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ ขอให้หมดเวรสิ้นกรรม ตั้งแต่ ๑๖ อสงไขย แสนกัปป์ แสนกัลป์ จนถึงปัจจุบันนี้ ขอให้หมดเวรสิ้นกรรม เกิดจากกาย วาจา ใจ ตั้งแต่ ๑๖ อสงไขย แสนกัปป์ แสนกัลป์ จนถึงปัจจุบันนี้ ขออโหสิ ขออโหสิ ขออโหสิ ตราบเข้าสู่พระนิพพานด้วยเทอญ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ

จบพิธีขออโหสิกรรมใหญ่ ขอให้มรรคผล นิพพาน จงบังเกิดปรากฏมี แก่ทุกคน ทุกท่าน ทุกพระองค์ ตลอดทั้งพรหมเทพเทวาเทวธิตาทั้งปวง ขอให้ได้มีดวงใจที่ใสสะอาด จงมีอนัตตาความว่างเป็นอารมณ์ เหมือนกับเราหมดเวรสิ้นกรรม และขออโหสิกรรมซึ่งกันและกัน ซึ่งได้ทำพิธีไปแล้วทั้งหมดนั้น ขอให้พรหมเทพเทวาเทวธิตาทั้งปวง จงเป็นผู้มีใจบริสุทธิ์สะอาด ปราศจากกรรมเวร วิบากกรรมเวร เศษกรรมเวรทั้งหลายทั้งปวง และขอให้ท่านทั้งปวงจงมีอนัตตาความว่างเป็นอารมณ์ หรือมีพระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์ ขอให้ท่านทั้งปวงจงนึกตาม และโมทนาความดี ขอให้ท่านได้มีส่วนในมรรคผล นิพพานของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระธรรมเจ้าทุกพระองค์ พระอริยะสังฆะเจ้าทุกพระองค์ พระพุทธบิดาทุกพระองค์ พระพุทธมารดาทุกพระองค์ พระคู่ผู้สร้างบารมี พระคู่ผู้สร้างอุปบารมี พระคู่ ผู้สร้างปรมัตถบารมี ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระปัจเจกโพธิพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระอัครสาวกเจ้าทุกพระองค์ พระอสีติมหาสาวกเจ้าทุกพระองค์ พระอรหันต์สาวกเจ้า ทุกพระองค์ พระอนาคามีเจ้าทุกพระองค์ พระสกิทาคามีเจ้าทุกพระองค์ พระโสดาบันเจ้าทุกพระองค์ และความดีทั้งหลายทั้งปวง ตลอดทั่วทั้ง ๓ โลก หมื่นโลกธาตุ แสนโกฏ จักรวาล อันเป็นส่วนพระพุทธอาณาเขต พระธรรมอาณาเขต พระอริยะสังฆะอาณาเขต ตลอดทั่วพระพุทธอาณาจักร พระธรรมอาณาจักร พระอริยะสังฆะอาณาจักร ขอให้มรรคผล นิพพานของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จงเจริญงอกงามไพบูลย์ ตลอดโกฏิล้าน ล้านโกฏิ ปฏิโกฏิ มหากัป มหากัลป์ ทุกทุก

พุทธันดร ขอให้มรรคผล นิพพานของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จงบังเกิดปรากฏมีตลอดทั่วทั้ง ๓ โลก หมื่นโลกธาตุ แสนโกฏิจักรวาล ตลอดทั่วพระพุทธอาณาเขต พระธรรมอาณาเขต พระอริยะสังฆะอาณาเขต ตลอดทั่วพระพุทธอาณาจักร พระธรรมอาณาจักร พระอริยะสังฆะอาณาจักร ขอให้มรรคผล นิพพานของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จงเจริญงอกงามไพบูลย์ ตลอดโกฏิล้าน ล้านโกฏิ ปฏิโกฏิ มหากัป มหากัลป์ ตลอดทุกพุทธันดร ตลอดทั่วพระพุทธอาณาเขต พระธรรมอาณาเขต พระอริยสังฆอาณาเขต ตลอดทั่วพระพุทธอาณาจักร พระธรรมอาณาจักร พระอริยะสังฆะอาณาจักร จงสำเร็จ จงสำเร็จ จงสำเร็จ แก่ทุกรูป ทุกนาม ทุกคน ทุกท่าน ทุกพระองค์ ที่มีจิตศรัทธาเลื่อมใสในคุณพระรัตนตรัย อันมีสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นประธาน

มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์ มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์ มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์ กับทุกท่าน ทุกพระองค์ จงมีส่วนในมรรคผล นิพพานกับสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระธรรมเจ้าทุกพระองค์ พระอริยะสังฆะเจ้าทุกพระองค์ พระพุทธบิดาทุกพระองค์ พระพุทธมารดาทุกพระองค์ พระคู่ผู้สร้างบารมี พระคู่ผู้สร้างอุปบารมี พระคู่ผู้สร้างปรมัตถบารมี ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระปัจเจกโพธิพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระอัครสาวกเจ้าทุกพระองค์ พระอสีติมหาสาวกเจ้าทุกพระองค์ พระอรหันต์สาวกเจ้าทุกพระองค์ พระอนาคามีเจ้าทุกพระองค์ พระสกิทาคามีเจ้าทุกพระองค์ พระโสดาบันเจ้าทั้งหลายทั้งปวง

มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์ มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์ มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์ และขอให้ท่านทั้งหลายทั้งปวงจงสดับ รับทราบ เนื่องในวันเป็นวันคล้ายกับวันอาสาฬหบูชา ในสมัยสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์ ที่ได้ตรัสรู้เป็นสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และได้ตรัสรู้พระอริยสัจ ๔ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค และมีพระเถระในองค์ปัจจุบัน อันมีท่านพระอัญญาโกณฑัญญะ เป็นหัวหน้าในบรรดาปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ พระองค์ ท่านได้ทราบ เข้าใจถึง อรรถรส หมายถึงอรรถรสในพระธรรมว่า มีสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นแล้วเป็นธรรมดา สิ่งใดเหล่านั้นล้วนมีความเกิด ความดับเป็นธรรมดาความเกิดความดับ ที่ท่านพระอัญญาโกณฑัญญะ ท่านได้ทราบนั้น ก็คือหมายถึงอารมณ์ทั้งปวงนั่นเอง มีอารมณ์ใดเกิดขึ้น เช่นมีอารมณ์รูปเกิดขึ้นเป็นธรรมดา อารมณ์คือรูปนั้นก็มีความดับเป็นธรรมดา อารมณ์คือเสียงมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา และมีความดับเป็นธรรมดา อารมณ์คือกลิ่นเกิดขึ้นเป็นธรรมดา และมีความดับเป็นธรรมดา อารมณ์คือรสมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา ล้วนมีความดับเป็นธรรมดา อารมณ์คือโผฏฐัพพะเกิดขึ้นเป็นธรรมดา ล้วนดับเป็นธรรมดา ธรรมารมณ์ที่เกิดขึ้นในจิตเป็นธรรมดา ล้วนดับเป็นธรรมดา

ทุกสิ่งทุกอย่างนี้ ที่มีความรู้สึกเกิดขึ้นในจิต ว่ามีสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมดา สิ่งนั้นก็มีความดับเป็นธรรมดา ท่านพระอัญญาโกณฑัญญะ ท่านมีความเข้าใจได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง ถึงความเป็นไปในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ที่เกิดขึ้นทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย ทางจิต ว่ามีความเกิดขึ้นแล้วโดยธรรมดา ก็มีความดับเป็นธรรมดา ที่ท่านเห็นความเป็นอนิจจังธรรมดา และก็เห็นความว่างคืออนัตตาธรรมดาที่เรียกว่าดับ เพราะฉะนั้นพวกเราทั้งหลายทั้งปวง จงเจริญรอยตามแนวทางที่ท่านพระอัญญา

โกณฑัญญะ ที่ได้เข้าถึงแล้วในบรรดาสรรพธรรม หรือสรรพพระเญยยะธรรมทั้งหลายทั้งปวง ที่มีความเกิดขึ้นแล้วโดยธรรมดา ก็ล้วนมีความดับเป็นธรรมดา และสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้ เป็นสรุปว่า สัพเพ ธัมมา อนัตตา ธรรมทั้งหลายทั้งปวง ทั้งที่เป็นรูปธรรม นามธรรม ทั้งที่เป็นสมมุติธรรม เป็นปรมัตธรรม ก็ล้วนมีความว่างเป็นธรรมดา คือมีอนัตตา หรือความดับเป็นธรรมดา มีความว่างเป็นธรรมดา ขอให้ท่านทั้งหลายทั้งปวง จงเจริญรอยตามท่านพระอัญญาโกณฑัญญะ เมื่อท่านได้เข้าใจในพระสรรพธรรมเทศนาของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ได้สำเร็จเป็นเอหิภิกขุ อุปสัมปทา และเป็นสาวกองค์แรกในพระพุทธศาสนา ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ปัจจุบันนี้ เพราะฉะนั้น เราท่านทั้งหลายทั้งปวง จงโมทนา มีมุฑิตาจิตต่อท่านพระอัญญาโกณฑัญญะ ทุกท่านทุกพระองค์ ตลอดทั้งพรหมเทพเทวาเทวธิดาทั้งปวง จงมีจิตโมทนายินดี กับท่านพระอัญญาโกณฑัญญะ และพระอรหันต์ที่ได้รู้ธรรมเห็นธรรม ตั้งแต่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ปฐม ตลอดมาถึงท่านพระอัญญาโกณฑัญญะ เป็นปัจจุบัน ตลอดไปถึงพระอรหันต์สาวก และพระสาวกในอนาคตกาลทุกท่าน ทุกพระองค์ มากมายมหาศาลขอดลบันดาลด้วยบารมีแห่งธรรมบารมี อุปบารมี ปรมัตถบารมี ที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงตรัสไว้ชอบแล้ว ตั้งแต่อดีต ถึงสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ปัจจุบัน ตลอดมาถึงสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์ จงบังเกิดปรากฏมีแก่ทุกคน ทุกท่าน ทุกพระองค์ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ

ต่อนี้ไปจะได้ทำพิธี อาสาฬหบูชา ขอให้ตั้งใจว่านะโม ๓ ครั้ง

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทธัสสะ

ยะมัมหะ โข มะยัง ภะคะวันตัง สะระณัง คตา, โย โน ภะคะวา สัตถา, ยัสสะ จะ มะยัง ภะคะวะโต ธัมมัง โรเจมะ, อะโหสิ โข โส ภะคะวา, อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ, สัตเตสุ การุณญัง ปะฏิจจะกะรุณายะโก หิเตสิ อะนุกัมปัง อุปาทายะ, อาสาฬะหะ ปุณณะมียัง พาราณะสิยัง อิสิปะตะเน มีคะทาเย, ปัจจะวัคคิยานัง ภิกขูนัง, อะนุตตะรัง ธัมมะจักกัง ปะฐะมัง ปะวัตเตตวา, จัตตาริ อะริยะสัจจานิ ปะกาเสสิ.

ตัสมิญจะ โข สะมะเย, ปัญจะวัคคิยานัง ภิกขูนัง ปะมุโข, อายัสมา อัญญาโกณฑัญโญ, ภะคะวะโต ธัมมัง สุตวา, วิระชัง วีตะมะลัง ธัมมะจักขุง ปะฏิละภิตวา, ยัง กิญจิ สะมุทะยะธัมมัง สัพพันตัง นิโรธะธัมมันติ, ภะคะวันตัง อุปะสัมปะทัง ยาจิตวา, ภะคะวะโต เยวะ สันติกา, เอหิภิกขุอุปะสัมปะทัง ปะฏิละภิตวา, ภะคะวะโต ธัมมะวินะ เย อะริยะสาวะกาสังโฆ, โลเก ปะฐะมัง อุปปันโน อะโหสิ.

พุทธะระตะนัง ธัมมังระตะนัง สังฆะระตะนันติ, ติระตะนัง สัมปุณณัง อะโหสิ

มะยัง โข เอตะระหิ, อิมัง อาสาฬะหะปุณณะมีกาลัง, ตัสสะ ภะคะวะโต ธัมมะจักกัปปะวัตตะนะกาละสัมมะตัง, อะริยะสาวะกะสังฆะอุปปัตติกาละสัมมะตัญจะ, ระตะนัตตะยะสัมปุระณะกาละสัมมะตัญจะ ปัตวา, อิมัง ฐานัง สัมปัตตา, อิเม สักกาเร คะเหตวา, อัตตะโน กายัง สักการูปะธานัง กะริตวา, ตัสสะ

ภะคะวะโต ยะถาภุจเจ คุเณ อะนุสสะรันตา, อิมัง พุทธปะฏิมัง ติกขัตตุง ปะทักขิณัง กะริสสามะ, ยะถาคะหิเตหิ สักกาเรหิ ปูชัง กุรุมานา.

สาธุ โน ภันเต ภะคะวา, สุจิระปะรินิพพุโตปิ, ญาตัพเพหิ คุเณหิ อะตีตารัมมะณะตายะ ปัญญายะมาโน, อิเม อัมเหหิ คะหิเตสักกาเร ปะฏิคคัณหาตุ, อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ.

เราทั้งหลาย ถึงแล้วซึ่งพระผู้มีพระภาค พระองค์ใดเป็นพระศาสดาของเราทั้งหลาย, อนึ่ง เราทั้งหลายชอบใจซึ่งธรรมะของพระผู้มีพระภาคพระองค์ใด สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น เป็นพระอรหันต์ตรัสรู้ชอบเอง ทรงอาศัยความการุณในสัตว์ทั้งหลาย ทรงพระกรุณาแสวงหาประโยชน์เกื้อกูล ทรงอาศัยความเอ็นดู ได้ยังพระธรรมจักรอันยอดเยี่ยมให้เป็นไป ทรงประกาศอริยสัจ ๔ เป็นครั้งแรก แก่พระภิกษุปัญจวัคคีย์ ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้กรุงพาราณสี ในวันอาสาฬหปุณณมี

อนึ่ง ในสมัยนั้นแล ท่านพระอัญญาโกณฑัญญะ ผู้เป็นหัวหน้าของพระภิกษุปัญจวัคคีย์ ฟังธรรมของสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว ได้ธรรมจักษุอันบริสุทธิ์ปราศจากมลทินว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งปวงนั้น มีความดับเป็นธรรมดา จึงทูลขออุปสมบทกับพระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นองค์แรกในโลก

อนึ่ง ในสมัยนั้นแล พระสังฆะรัตนะได้บังเกิดขึ้นเป็นครั้งแรก พระรัตนตรัย คือ พระพุทธรัตนะ พระธรรมรัตนะ พระสังฆะรัตนะ ได้สมบูรณ์แล้วในโลก

บัดนี้ เราทั้งหลายแล มาประจวบมงคลสมัย อาสาฬหปุณณมี วันเพ็ญอาสาฬหมาส ที่รู้พร้อมกันว่า เป็นวันที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น ทรงประกาศพระธรรมจักร เป็นวันที่เกิดขึ้นของพระอริยะสงฆ์สาวก และเป็นวันที่พระรัตนตรัยสมบูรณ์ คือครบสามรัตนะ จึงมาประชุมกันแล้ว ณ ที่นี้ ถือสักการะเหล่านี้ ทำกายของตนให้เป็นดังภาชนะรับเครื่องสักการะระลึกถึง ถือพระคุณตามเป็นจริง ทั้งหลายของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น จักทำประทักษิณสิ้นวาระสามรอบพระพุทธปฏิมานี้ บูชาด้วยเครื่องสักการะ อันถือไว้แล้วอย่างไร

ข้าแต่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ผู้เจริญ ขออัญเชิญสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า แม้เสด็จปรินิพพานนานมาแล้ว ยังปรากฏอยู่ด้วยพระคุณสมบัติ อันข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย จะพึงรู้ได้โดยความเป็นอตีตารมณ์ จงทรงรับซึ่งเครื่องสักการะ อันข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายถือไว้แล้วนี้ เพื่อประโยชน์และความสุข แก่ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ.

สาธุ สาธุ สาธุ ต่อสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระอรหันต์เจ้าทุก ๆ พระองค์

มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์ มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์ มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์ ต่อทุกท่านทุกพระองค์

มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์ มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์ มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์ ต่อทุกท่านทุกพระองค์

มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์ มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์ มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์ ต่อทุกท่าน

ทุกพระองค์

ทั้งสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระอรหันต์สาวกเจ้าทั้งหลายทั้งปวง ที่ปรินิพพานแล้ว และที่ยังทรงพระชนมายุอยู่

มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์ มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์ มหามุทิตาโมทนาสาธุทิพย์

......ต่อไปนี้ ประทักษิณ ๓ รอบ เจริญพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ

จบการแสดงธรรมเทศนาในโครงการปฏิบัติธรรมนำสุข "ครั้งที่ ๑"

"พิธีขออโหสิกรรมใหญ่ เนื่องในวันอาสาฬหบูชา"

เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๖ เวลา ๑๙.๐๐ น.

โดยพระอาจารย์นพพร อาทิจจวํโส

สำนักปฏิบัติธรรมอาทิจจวํโส

ถอดเทป และจัดพิมพ์

เมื่อ วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๔๖

เวลา ๐๑.๒๘ น.

โดย อรัญญา กฤษณสุวรรณ

แสดงธรรมในเรื่อง เนกขัมมะ - ปัญญา

วันที่ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๔๖

เวลา ๑๙.๐๐ น.

..........หมายถึงตอนเช้า ในเรื่องทาน – ศีล วันนี้ด้วยเรื่องเนกขัมมะ กับ ปัญญา การถือบวช การที่เราจะถือบวช เราต้องเอาอะไรมาถือบวช เราจะต้องมีสมาธิเหมือนกัน คือสมาธิความตั้งใจ การที่เราจะตั้งใจ คือเนกขัมมะถือบวชนี้ คำว่า เนก หรือ เนกขัมมะตัวจริง ก็คือทานนี้แหละโยม เนกขัมมะทาน เนกขัมมะศีล ทำไมจึงเรียกว่าเนกขัมมะ เนกขัมมะถือบวชเนี่ย ถ้าเราไม่ทาน การให้ การเสียสละ ไม่ว่าทรัพย์สิน สมบัติ บุตร ภรรยา สามี ทรัพย์สินใด ๆ ก็ตาม เราก็ต้องจาคะ หรือให้ เรียกว่าทาน ฉะนั้นถ้าเราไม่มีทานการให้ ทานการให้เนี่ย คือการสละอารมณ์ จิตไปนึกคิดถึงสิ่งใดที่มีอยู่ ไม่ว่าทรัพย์สิน สมบัติ บุตร ภรรยา สามีใด ๆ ที่มีอยู่ทั้งหมดให้จิตของเราจาคะ บริจาค หรือให้ทานไปแล้วก็จะหมด ฉะนั้นเนกขัมมะศีล ก็คือ ละเว้น ละเว้นก็คือละเว้นอารมณ์ในจิตที่เรามีอะไร ทาน กับ ศีลนั่นแหละ คือตัวธรรมะที่แม้จริง ทำไมจึงเรียกว่าเป็นเนกขัมมะที่แท้จริง เนกขัมมะที่จะอดใจ ก็จะอดใจกับอะไร ก็ต้องอดใจกับอารมณ์ และอารมณ์มีอะไร อารมณ์ก็มีรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส หรือมีอะไรเกิดขึ้นในใจ หรือมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมดา ก็เลยต้องรู้ตามของท่านพระอัญญาโกณฑัญญะ ที่ว่า **มีสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมดา สิ่งนั้นทั้งปวงล้วนมีความดับเป็นธรรมดา** **ถ้าความเกิด ความดับ ก็คือ ความเกิดของอารมณ์ ความดับของอารมณ์ เมื่อความเกิดเกิดขึ้นและเป็นสิ่งที่มีอยู่ จะมีอารมณ์อะไรละ หรือทรัพย์สินสมบัติที่เป็นรูป เขาเรียกรูปารมณ์ เสียงอะไร ก็เป็นสัททารมณ์ กลิ่นก็เรียกคันธารมณ์ รสก็เรียกรสารมณ์ สัมผัสก็เรียกโผฏฐัพพารมณ์ อยู่ที่จิตใจเราทั้ง ๔ นี้ เรียกว่า ธรรมารมณ์ เมื่อธรรมารมณ์นี้ มีสิ่งใด สิ่งหนึ่งเกิดขึ้น เราก็ต้องจาคะ ถ้าเราตั้งจิตเป็นเนกขัมมะแล้ว เราถือบวช การจะมีอะไรเราก็มีเจตนา หรือมีสมาธิตั้งมั่น หรือที่เรียกว่าตั้งมั่น อยู่ในทาน ตั้งมั่นอยู่ในศีล คือละเว้น เนกขัมมะ ๒ อย่างนี้ เมื่อกำหนดกฎเกณฑ์แล้ว เข้ากันได้หมดเลย เข้ากับสุญญตะสมาธิ ตั้งใจมั่นกับความว่างได้ คือทานการให้ มีอะไรก็ให้ ให้ทานแล้วมันก็ไม่มี ก็หมดไป ก็เรียกว่าสูญ หรืออนัตตา หรือว่าง** ศีลก็มีอะไรก็ละเว้น ละเว้นทางกาย ละเว้นทางวาจา แล้วก็เกี่ยวถึงใจด้วย ใจเราเป็นสมาธิ จึงมีความตั้งใจมั่นที่จะละเว้น เราละเว้นก็เป็นศีล เราให้ไปแล้วไม่มีก็เป็นทาน ทาน ภายใน ทานภายนอก เราต้องเข้าใจตรงนี้ แล้วก็เป็นเนกขัมมะ ตัวจริงเนกขัมมะถือบวช คืออดใจเนี่ย คืออดใจมีอะไรก็ไม่เอา ก็ให้ทาน มีอะไรก็ละเว้น ทานภายใน ภายนอกทานภายนอก ทรัพย์สิน สมบัติ มีสิ่งของก็ตาม เราก็ให้ทาน หรือจาคะไปให้หมด ถ้าเนกขัมมะถือ

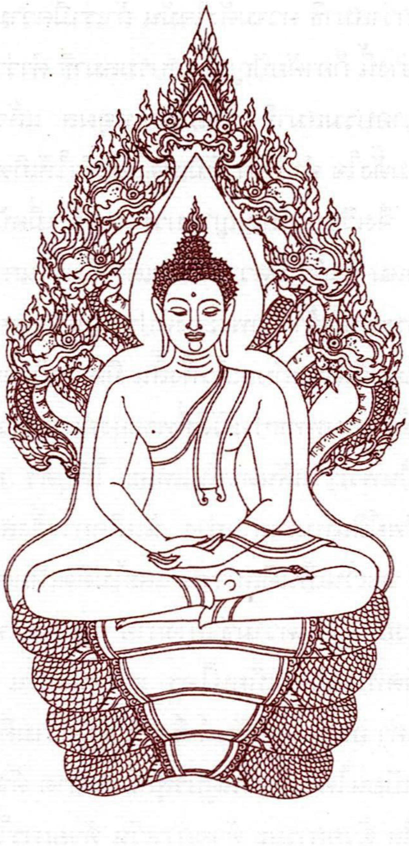
บวช จิตเราตั้งใจรักษาศีล มีศีลเป็นใหญ่ การให้ทานด้วยศีล ละด้วย แต่ละวันตัวนี้ เป็นการละอุปาทานความยึดถือ

เพราะฉะนั้น ทานก็ตาม ศีลก็ตามเป็นตัวละสัญญา คำว่าตัวละสัญญา หรือลบสัญญานี้ เพราะเราละเว้นได้แล้ว เราก็เก่ง คำว่า ให้ทานไปแล้ว หรือละเว้นไปแล้ว สิ่งที่เราละไปแล้ว หรือให้ทานไปแล้ว ไม่ใช่ของเรา เข้าถึงซึ่งความว่างเปล่า ผลก็คือไม่มี หรือ อนัตตา ว่าง เมื่อเราเป็นอย่างนี้ เราจะมีความเข้าใจ แล้วก็ไม่เหมือนครูบาอาจารย์ใด ๆ ที่มาชี้ให้เห็นว่า เนี่ย ทาน ศีล เนี่ย เป็นเนกขัมมะตัวจริง ถ้าเรามีอะไร เราก็ต้องจาคะ คือให้ทาน หรือบริจาคทาน มีอะไรเราก็ละเว้น ก็เป็นศีล ไม่ว่าเราจะมองซ้าย มองขวา มีอะไรอยู่ เราก็ให้ทาน ภาวนาแล้วก็ให้ทาน ไม่มี ไม่มี เราละเว้นเป็นศีล เวลาเราเห็นอะไร เราก็ละเว้น ละเว้น ภาวนาว่า ละเว้น ละเว้น ไม่มี ไม่มี คำว่าไม่มีนี้ก็คือทานนั่นแหละ ที่เราให้ไปแล้วก็ไม่มี เพราะว่าเราจะต้องให้ มีอะไรก็จะต้องให้ เพราะสิ่งที่เราให้ไปแล้ว มันก็จะต้องว่าง แล้วก็ไม่มี แล้วเราก็ว่าคำภาวนาของทาน ก็คือ ภาวนาคำว่าไม่มี ไม่มี ภาวนาของศีล ก็ละเว้น ละเว้น ละอุปาทาน ละเว้นการยึดถือ เราจะเตือน คือเตือนจิตของเราให้รู้ ถ้าสิ่งที่เรารู้นี้ เราจะต้องรู้แล้วละด้วย ไม่ใช่รู้แล้วยึดติด เมื่อเรารู้แล้วเราละเว้น เราไม่ได้ยึดติด เราก็วิมุติหลุดพ้น อยู่ในขณะนั้นอยู่แล้ว แต่เราไม่สั่งสมความวิมุติหลุดพ้น คือ ว่าง ว่าง ว่าง คือ พ้น พ้น พ้น หรือหลุด ไม่ว่ารูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสใด ๆ ถ้ามันเกิดขึ้นทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย ทางจิต เราก็จะต้องละต้องเว้น การละการเว้นก็คือ ศีลทันที การที่เราละเว้นไป หรือให้ทานไป มันก็เป็นอัญญามัญญะปัจจัยซึ่งกันและกัน คือเราละเว้นด้วยการให้ ให้ทาน เราจะได้ไม่สงสัยว่า เอ๊ะ ทานก็อย่างหนึ่ง ศีลก็อย่างหนึ่ง แต่ทำไมพระอาจารย์พูด แล้วมันเป็นอันเดียวกันได้ เราก็จะแปลกใจทั้งทาน ทั้งศีล ที่เราทำบ่อย ๆ จึงเรียกว่าภาวนา ภาวนาในทาน ภาวนาในศีล แต่ทั้งสองอย่างนี้ก็อาศัยปัญญา ปัญญาของการรู้เหตุผลของทานการให้ รู้เหตุผลของศีล คือละเว้น ที่เรียกว่าปัญญา ปัญญานี้ คือตัวเหตุผล และที่เรารู้ คือรู้ตามอารมณ์ คือรู้สึกว่าอย่างนั้น รู้สึกว่าอย่างนี้ ไอ้ความรู้สึกอย่างนี้เป็นอารมณ์ เพราะจิตตกเป็นทาสของอารมณ์ อารมณ์นี้ที่พระพุทธเจ้าเรียกว่า อาสวะ หรืออาสวะกิเลส ที่มันสั่งสมจนถึงปัจจุบันชาติ ที่พระพุทธเจ้าจึงสอนไว้ให้ในทานตรงนี้ เพื่อจะให้ละ ให้เว้น ให้ละคือให้ทาน ให้ละท่านสอนละ ละเว้นเป็นศีล ให้เขาเป็นทาน คือให้เขาไปแล้วไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา แล้วเราก็จะได้ไม่มีอารมณ์เหลานั้น คำว่าไม่มีอารมณ์เหล่านั้น ก็คือไม่มีอารมณ์ใด ๆ ในจิตใจเรา สิ่งใดที่เราให้ไปแล้ว บริจาคไปแล้ว ละเว้นไปแล้ว ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา อันนี้จึงเป็นทาน ก็เป็นนิยยานิกะธรรม ที่จะทำให้พ้นทุกข์ เข้าสู่พระนิพพานทั้ง ๒ อย่าง และเมื่อเรามีเหตุผล คือปัญญา เรารู้เหตุผลของทานว่า เราไม่มีสิ่งใดแล้ว เราก็จะมีสุข พระพุทธเจ้าท่านสอนให้เราให้ทาน คือบริจาค หรือสอนให้เรามีศีล ให้เราละเว้น จิตมุ่งหมายก็คือ เมื่อเราละเว้นอารมณ์ ละเว้นรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ละสิ่งที่มี เว้นสิ่งที่มีไม่มี หรือสิ่งที่มีอยู่ในใจเรานี้ ไม่ว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมดา แล้วที่เรามีอยู่แล้วในใจเสียเพื่อมุ่งชี้สิ่งที่อยู่ในใจเรา ที่มีอุปทานความยึดถือไว้ว่ามีอะไร เมื่อจิตของเรามีอุปทานความยึดถือไว้ที่มีอยู่ พระองค์สอนให้ละเว้น ด้วยศีล หรือให้เป็น

ทาน หรือจาคะ บริจาค ถ้าเราละ เราบริจาค เพราะเราเห็นว่ามีทุกข์ นั่นละ จึงเรียกว่าปัญญา ด้วยเหตุผล ที่ว่าทาน ถ้าเราไม่ให้แล้ว เราจะมีทุกข์ ถ้าเราไม่ละ ไม่เว้น ก็จะมีความผิด ปัญญาจึงเข้าใจในเหตุผลของทาน ปัญญาจึงเข้าใจในเหตุผลของศีล หรือว่าให้ทาน รักษาศีลนี้ จึงเรียกว่าเนกขัมมะ ก็เป็นอันว่าเนกขัมมะในทาน เนกขัมมะในศีล เพราะตัวทาน ตัวศีลเนี่ย ก่อให้เกิดเนกขัมมะ ก่อให้เกิดความอดใจ ในรูป ในเสียง ในกลิ่น ในรส ในสัมผัส เพราะมีปัญญา คือมีเหตุผล รู้เหตุ รู้ผล แล้วจึงให้ทาน รู้เหตุ รู้ผลแล้ว จึงรักษาศีล รู้เหตุ รู้ผล แล้วจึงละ จึงให้ได้ ละเว้นได้ ให้ทานได้ แล้วก็ให้เป็นประจำ ให้ทานเป็นประจำ ก็เป็นภาวนาในทาน ละเว้นเป็นประจำก็เป็นภาวนาในศีล ฉะนั้น ทาน ศีล ภาวนา ก็อยู่ด้วยกัน เป็นเนกขัมมะ เนกขัมมะทาน เนกขัมมะศีล เราก็อาศัยการให้ทาน เราก็ประพฤติเนกขัมมะแล้ว ที่นี้เราก็จะเข้าใจชัดว่า การที่เราให้ทานได้ เราก็ให้ด้วยเนกขัมมะ เราถือบวชใจ คือจิตใจเราจะละ จะเว้น มีอะไรเราก็จะให้ทานให้หมด แม้กระทั่งชีวิตจิตใจสละให้เป็นทานบารมี ทานอุปบารมี ทานปรมัตถบารมี ที่เราให้ได้ ละได้ เว้นได้ เราก็ปรินิพพานได้ ทำไมจึงปรินิพพานได้ ก็เพราะว่าไม่มี ไม่มีอะไรเลย มีอะไรก็ให้ทานหมด รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส แม้ชีวิตจิตใจก็ให้ทานได้ ถ้าให้ได้ ก็ไม่มี ก็ว่างแล้ว เป็นอนัตตา ที่มีก็มีอนิจจังไม่เที่ยง เมื่อไม่มีแล้ว ให้ไปแล้ว ก็เป็นอนัตตา เพราะฉะนั้น เราก็ต้องทำความเข้าใจกับทาน การให้ ที่พระพุทธเจ้าท่านว่า ให้สละข้าศึกแห่งความจริงใจ คือเรามีความจริงใจอย่างไร

“การที่เราให้ทานได้ เราก็ให้ด้วยเนกขัมมะ เราถือบวชใจ คือจิตใจเราจะละ จะเว้น มีอะไรเราก็จะให้ทานให้หมด แม้กระทั่งชีวิตจิตใจสละให้เป็นทานบารมี ทานอุปบารมี ทานปรมัตถบารมี ที่เราให้ได้ ละได้ เว้นได้ เราก็ปรินิพพานได้ ทำไมจึงปรินิพพานได้ ก็เพราะว่าไม่มี ไม่มีอะไรเลย มีอะไรก็ให้ทานหมด รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส แม้ชีวิตจิตใจก็ให้ทานได้ ถ้าให้ได้ ก็ไม่มี ก็ว่างแล้ว เป็นอนัตตา ที่มีก็มีอนิจจังไม่เที่ยง เมื่อไม่มีแล้ว ให้ไปแล้ว ก็เป็นอนัตตา เพราะฉะนั้น เราก็ต้องทำความเข้าใจกับทาน การให้ ที่พระพุทธเจ้าท่านว่า ให้สละข้าศึกแห่งความจริงใจ”

คำว่าความจริงใจ คือเรามีความจริงใจที่จะปรารถนาพระนิพพาน เพื่อความวิมุติ หลุดพ้นปราศจากรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส หรือจากการเวียนว่าย ตาย เกิด ไม่ต้องมาพบกับความแก่ ความเจ็บ ความตาย อันจะเป็นภัยใหญ่ในข้างหน้าของ

ทุกคน เมื่อเราเข้าใจแล้ว ด้วยเหตุผลอันนี้ เรียกว่าปัญญา เมื่อเราชำนาญ คำว่าชำนาญ เมื่อเราให้ทานแล้ว ให้เป็นประจำ จนไม่มีอะไรติดขัด คือเราให้เป็นปกติเลย เป็นนิจทาน หรือรักษาศีล จนละเว้นเป็นนิจศีล คือทำเป็นประจำสม่ำเสมอ มันก็จะเกิดจากปัญญา จากเหตุผล คือความเข้าใจทำบ่อย ๆ ก็จะเกิดญาณความรู้ เขาเรียกว่า ปัญญาญาณ ปัญญาญาณคือรู้แจ้งในทาน ปัญญารู้แจ้งในศีล ที่นี้ก็ว่าปัญญาไปรู้แจ้งที่ไหน เมื่อเรามีปัญญารู้แจ้งในทาน รู้แจ้งในศีลแล้ว สิ่งต่าง ๆ ก็จะเป็นส่วนประกอบบริขาร หรือบริวาร คำว่าบริวาร คือผู้ติดตามให้ทาน หรือให้ละ ให้เว้นฉะนั้นปัญญาก็ให้เรารู้เหตุ รู้ผล จนชำนิชำนาญ เกิดญาณความรู้เรียกว่า ปัญญาญาณ ปัญญาญาณรู้ในทาน ปัญญาญาณรู้ในศีล จิตของเราก็จะวิมุติ หลุดพ้นจากสภาวะธรรมคือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส คือจากรูปธรรมดา จากเสียงธรรมดา จากกลิ่นธรรมดา จากรสธรรมดา จากโผฏฐัพพะธรรมดา จากธรรมะธรรมดา คำว่าจากศีล ก็เป็นอริยศีล ทานก็เป็นอริยทาน อันประเสริฐ คือเราให้ไปแล้ว ไม่มีแล้ว วิมุติหลุดพ้นแล้ว ด้วยทานอันนั้น จึงเรียกว่าอริยทาน เพราะเป็นทานที่พระอริยทุกคนให้มาทุกท่าน พระอรหันตเจ้า ตั้งแต่พระโสดา สกิทาอนาคา อรหันต์ ล้วนแต่มีทาน เพราะฉะนั้นใครไม่มีทานแล้ว ขี้เหนียวแล้ว ยังบอกว่าฉันไม่ต้องให้ทาน ฉันไม่ต้องรักษาศีล ฉันเอาสมาธิเนี่ย ต้องย้ำอีกที อย่างนี้เข้าใจผิด และปรามาส ปรามาสในทาน ปรามาสในศีล พวกนี้ยังไม่ไปถึงไหนหรอก เพราะอะไร ปรามาสในทาน เพราะยังมีอารมณ์อยู่ ยังมีความหวงแหน ยังมีความประมาทอยู่ ยังไม่มีปัญญาที่แท้จริง คือ ยังไม่รู้เหตุผลที่แท้จริงของทาน ยังไม่รู้เหตุผลที่แท้จริงของศีล ก็เลยไม่ได้ทำทานให้เป็นอริยทาน ยังไม่ได้ทำศีล ไม่ละเว้นให้เป็นอริยกันตศีล ศีลหาประมาณมิได้ คำว่าอริยกันตศีลนี้เป็นนิจศีล ละเว้นเป็นจุลศีล มัชฌิมศีล มหาศีล ไม่มีประมาณในการละเว้น คำว่าศีลนี้ไม่มีประมาณเป็นมัชฌิมศีล มหาศีลนี้มากมายมหาศาลเลย การละบ่อย ๆ การละเว้นทุกอย่างนั้นแหละ เป็นอริยกันตศีล และก็เป็นมหาศีลด้วย เพราะฉะนั้นสิ่งเหล่านี้ ตั้งแต่พระโสดาบัน ที่ว่าละ มีศีลบริสุทธิ์ก็คือ ไม่โลภ ไม่อยากได้ของใคร คือไม่มี ไม่ได้ขโมยรูปของใครมาไว้ในใจ ขโมยเสียง ขโมยกลิ่น ขโมยรส ขโมยสัมผัส ใครมาไว้ในใจ จิตใจจึงเป็นอริยศีล คือจิตมีศีลที่บริสุทธิ์ หรือเรียกว่า วิสุทธิศีล วิสุทธิศีลนี้แหละ เป็นสิ่งที่พระอริยเจ้าทั้งหลาย

ได้รู้ ได้เข้าใจ เพราะได้อาศัยฝึกหัดอบรมบ่มนิสัยมา จากทานการให้ และก็มาละเว้นความชั่วทางกาย ทางวาจา ทางจิต ให้มีความตั้งใจ เรียกว่าสมาธิ และตัวสมาธินี้ เป็นส่วนประกอบ คืออาศัยความตั้งใจมั่น ฉะนั้นสมาธิความตั้งใจมั่น จะตั้งมั่นกับอะไร เราก็ต้องมาตั้งมั่นในทาน มาตั้งมั่นใจในศีล และก็มาตั้งมั่นในเนกขัมมะ ในเนกขัมมาทาน ในเนกขัมมะศีล ต้องพ่วงเข้าไปอย่างนี้ ด้วยอาศัยปัญญาที่รู้แจ้งแทงตลอดในทาน ในศีล และก็ในเนกขัมมะ ปัญญาญาณเกิดขึ้นแล้ว เนี่ยที่พระพุทธเจ้า ปัญญาญาณเกิดขึ้นแล้วแก่เรา เพราะพระองค์ก็ละมากแล้วให้ทานมามากแล้ว ได้รับพุทธพยากรณ์แล้วว่า ๔ อสงไขย แสนกัลป์เนี่ย พระองค์ให้ทานมามากมายก่ายกอง รักษาศีล คือละเว้นมามากมายก่ายกอง ประพฤติเนกขัมมะ คืออดใจอยู่ในการให้ทาน ละเว้นเป็นศีลมากมาย ใช้ปัญญาทุกรูปแบบ เพื่อทาน เพื่อศีล จึงเรียกว่าเนกขัมมะพรหมจรรย์ ถือบวช อาศัยการให้ทานจึงบวชได้ หรือประพฤติเนกขัมมะได้ อาศัยการละเว้นเป็นศีลจึงบวชได้ เพราะฉะนั้นความหมายอันนี้ ทุกคนจำไว้ให้ดี เพราะอะไรจึงต้องจำไว้ให้ดี เพราะว่ามีส่วนของสุญญตะสมาธิ คือมีอนัตตาความว่างเป็นอารมณ์ คือให้ทานแล้วมันก็ว่าง ไม่มี ก็สูญ ละเว้นทุกสิ่งทุกอย่าง คือละเว้นสูญนั่นแหละ คือไม่มี ละเว้นแล้ว ก็ไม่มี คือไม่มีอยู่ในใจ เราว่าง ทำให้จิตเราว่าง ถ้าใจเราว่างก็เป็นอนัตตา เมื่อใจเราว่าง เป็นอนัตตา ปัญญาญาณความรู้มันก็จะเกิดความชำนิชำนาญขึ้น เพราะเราทำเป็นประจำทุกวัน ทุกเวลา ทุกนาที ทุกวินาที หรือทุกเดือน ทุกปี ซึ่งมีทานเป็นประจำ มีศีลการละเว้นเป็นประจำ ก็เป็นเนกขัมมะธรรม เป็นเนกขัมมะพรหมจรรย์ ที่เรามีความตั้งใจที่เรียกว่าสมาธิ ความตั้งใจมั่น ถ้าเรามีความตั้งใจมั่นอย่างนี้ ก็อาศัยปัญญา อบรมสมาธิ คำว่าอาศัยปัญญาอบรมสมาธิ คืออาศัยเหตุผล แล้วทำให้มีความตั้งใจ คำว่าทำให้มีเหตุและทำให้เกิดความตั้งใจ จึงเรียกว่าปัญญาอบรมสมาธิ เมื่อปัญญาอบรมสมาธิแล้ว มีความตั้งใจเด็ดเดี่ยวในการที่จะเป็นพระพุทธเจ้า คือพระองค์ปรารถนามาอย่างนั้นมันก็ไม่หวั่นไหวกับอะไรทั้งสิ้น มีอะไรก็ตามที่เราเคยได้รู้ ตามพุทธประวัติที่พระองค์เคยเสวยพระชาติเป็นพระเวสสันดรนั่นแหละ ให้บุตร ภรรยา ให้ทรัพย์สินหมดทุกอย่าง นั่นคือการสั่งสมทานบารมี ละเว้นเป็นศีลบารมี และไม่คิดเบียดเบียนใครด้วย ละเว้นความชั่วทางกาย ทางวาจา ทางจิต มิได้คิดที่ไม่เบียดเบียนใคร เพราะฉะนั้น โสดาสกิทาคา อนาคา อรหันต์ จึงเป็นผู้มีความคิดที่จะเบียดเบียนใคร จึงเป็นผู้บริสุทธิ์ สะอาด ด้วยทาน ด้วยศีล ด้วยการละ ด้วยการเว้น ด้วยการให้ทาน หรือจาคะ บริจาค คือไม่มีอารมณ์ที่อันเป็นอุปสรรคที่จะทำให้ทานเสียไป หรือศีลเสียไป เมื่อพระองค์แสดงตัวอย่าง ตัวอย่างของการที่พระองค์ประพฤติปฏิบัติมา ในการที่เป็นชาดกพระเวสสันดรนั้น เพื่อจะให้เรามีความเข้าใจว่า ทุกสิ่งทุกอย่างมันจะต้องมี ต้องมีทาน คือทานบารมี ทานบารมี เราต้องหมายถึงว่า ให้มีเป็นประจำทุกวันเลย บางทีจิตคิดทุกวัน ทุกเวลา ทุกวินาที ทุกนาทีเลย ว่าพรุ่งนี้จะให้ทานใคร พรุ่งนี้จะให้ทานอะไรใคร พรุ่งนี้จะให้อะไร จะมีอะไรให้ทาน จะต้องขวนขวายในการที่จะให้ ไม่ใช่ว่าปุ๊บปั๊บ หมายถึงว่าทุกสิ่งทุกอย่างต้องพร้อมสมบูรณ์ บริบูรณ์ คือให้แล้วจิตไม่คิดเสียดาย คือก่อนให้ก็ตั้งใจไว้ให้ดี แล้วเวลาให้ ใจก็เป็นสุข ให้ไปแล้วก็ยิ่งสบายใจแล้ว เราให้ทานสำเร็จไปแล้ว

ด้วยจิตเจตนาที่เป็นสมาธิ เป็นความตั้งใจในการให้ ฉะนั้น ศีล สมาธิ ปัญญาเนี่ย มันเป็นอยู่ร่วมกันแล้วเป็นปกติ แต่พวกเราก็พยายามหาปัญญาภายนอก พยายามที่จะแยกกัน พยายามที่จะใช้ปัญญาในส่วนอื่น และก็หมกหมุ่นครุ่นคิดในส่วนอื่น ให้พ้นไปจากรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส เพื่อให้ได้เงิน ได้ทอง ได้ทรัพย์สินสมบัติ ไอ้ที่เป็นส่วนประกอบ เพื่อจะให้มีชีวิต หรือดำรงชีวิตให้เป็นในสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น

ที่นี้พระพุทธเจ้าท่านได้พิจารณาเห็นในสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น รวมประมวลมาแล้วก็ต้องให้ทานให้หมด เพราะว่ามีแล้วก็เป็นทุกข์ เพราะสิ่งเหล่านั้นมันเสื่อม คำว่าเสื่อมก็คือ อนิจจัง ในที่สุดก็ว่างเปล่าไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา ก็คือ อนัตตา เสื่อมสลายหมด เรามายึดติดอะไร เรามีอะไร ก็คืออนิจจังและพร้อมกันนั้น เราก็เตรียมตัวไว้ได้เลยว่า สิ่งเหล่านั้นก็ต้องสูญสิ้น หมดไป หายไป คือ อนัตตาว่างเปล่า เราไปมัวนั่งคิดถึงสิ่งเหล่านั้น ไอ้ความคิดความนึกเหล่านั้น นั่นแหละเป็นอารมณ์ที่ประทับใจเรา และก็ไม่มีตัว ไม่มีตน ทำให้เราหมกมุ่นครุ่นคิด และเห็นทุกข์ด้วย มีความกังวล มีความห่วงใยมีความอาลัยอาวรณ์ ในสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นด้วย แล้วก็ทำให้ลำบากกาย ลำบากจิต เมื่อเรารู้อย่างนี้แล้วเข้าใจอย่างนี้แล้ว คือเข้าใจในทานแล้ว เข้าใจในศีลแล้ว เข้าใจในเนกขัมมะแล้ว และเข้าใจในปัญญาแล้ว คือปัญญา คือรู้จักละ รู้จักเว้น แล้วจึงเป็นศีล เมื่อละเว้นได้แล้ว หรือให้ไปแล้ว ก็เป็นทานก็เกิดจากปัญญา ที่มีปัญญาให้ทาน นี่แหละเขาเรียกปัญญาในทาน และก็ปัญญาในศีล รู้จักการละการเว้น แล้วอาศัยความตั้งใจนั่นแหละ จึงเรียกว่า สมาธิความตั้งใจมั่นเป็นนิยยานิกกะธรรม คือให้สมาธิที่เราปรารถนา ที่จะให้เป็นอะไร มีฤทธิ์ มีเดช สมาธิของพระพุทธเจ้านี้ก็คือ เพื่อความพ้นทุกข์ ตั้งใจเป็นสัมมาสมาธิ นิโรธะ ความดับทุกข์ ก็คือดับอารมณ์พระองค์สอนให้ดับอารมณ์หมายถึง นิโรธสมาบัติก็อย่างหนึ่ง นิโรธะ ความดับทุกข์ คือความมุ่งมาดปรารถนาของพระองค์ สอนให้เพื่อความพ้นทุกข์หรือความดับทุกข์ ไม่ให้ปรารถนาการเวียนว่ายตายเกิด เพื่อหวังพระนิพพาน เพื่อความดับทุกข์สิ้นเชิง ส่วนนิโรธสมาบัตินั้น ต้องรูปฌาน อรูปฌานจิตต้องประคับประคอง อยู่ในรูปฌาน จิตที่ต้องประคับประคองอยู่ในอรูปฌานนั้น ก็มีสุข ฉะนั้นจึงเห็นทุกข์ในฌาน ทุกข์ในอรูปฌาน จึงเรียกว่าวิปัสสนาในฌาน แล้วก็วิปัสสนาในญาณ คือรู้ไม่รู้จักจบจักสิ้น ความรู้นั้น ก็เคลื่อนไป เคลื่อนมาเปลี่ยนไป เปลี่ยนมา เห็นอนิจจังของความรู้ คืออนิจจังในปัญญา อนิจจังในญาณความรู้ จึงเรียกว่าวิปัสสนาในฌาน ในญาณ ฉะนั้น เมื่อเรารู้จักในวิปัสสนาในฌาน ในญาณ รู้จักในการเพ่งพิจารณาไอ้การเพ่งตัวนี้จึงเรียกว่าฌาน คือเพ่งรูป หรือเพ่งอรูป เพ่งรูป เห็นรูปฌาน เพ่งอรูปก็เป็นอากาศวิญญาณ หรือสิ่งที่มีเล็กน้อย หรือจะว่ามีก็ไม่ใช่ไม่มี ก็ไม่ใช่ จึงเรียกว่า อากิญจัญญายตนะ เนวะสัญญานา สัญญาญตนะ แปลว่า เพ่งอย่างนี้ เป็นฌาน เป็นอรูปฌาน ก็มีการเข้าฌาน ออกฌาน เมื่อมีการเข้าฌาน ออกฌาน ก็แสดงว่า ฌานนั้นไม่เที่ยงคือฌานนั้นเปลี่ยนแปลงได้ ฌานนั้นก็เป็นทุกข์ เป็นทุกข์ของผู้ที่จะต้องประคับประคองใจ ที่จะให้อยู่ในฌาน หรือประคับประคองใจให้อยู่กับญาณความรู้ ฉะนั้น ฌาน หรือญาณนี้ จึงไม่เที่ยง เป็นทุกข์สำหรับผู้ที่ต้องประคับประคอง กลัวเสื่อม เพราะฉะนั้น ถ้าสำหรับผู้ที่เป็นพระอริยะเจ้าแล้ว ท่านรู้

ท่านไม่ติดแล้ว เป็นอัตโนมัติ จึงเรียกว่า อริยฌาน อริยญาณ เพราะเป็นญาณของพระอริยะเจ้า ซึ่งไม่มีการเสื่อม เพราะอะไร เพราะท่านรู้เป็นปกติ ท่านเพ่งเป็นปกติ ท่านเพ่งรู้ เพ่งละนี่ละ ไม่ได้เพ่งอะไร ถ้าเรารับรู้ แต่ไม่รับเก็บ และเราเพ่งรู้ เพ่งละ การเพ่งรู้ เพ่งละ นี่ก็เป็นฌาน เป็นญาณอยู่ในตัวอยู่แล้ว ถ้าเรามีบุญ มีวาสนา เราจะได้รู้ได้มากมาย รู้ได้โดยไม่ต้องกำหนดจิต การเห็น ก็รู้แล้ว ก็เข้าใจทันที รู้แล้วละด้วย รู้แล้วก็ไม่ได้ยึดติดด้วย การรู้อย่างนี้ จึงเป็นฌานของพระอริยะ เป็นการเพ่งของพระอริยะ เพ่งเพื่อรู้ เพื่อละ และไม่มีอุปทานการยึดถือ จึงวิมุติหลุดพ้น เราจะได้ไม่ไปติดใจในสมาบัติ ที่เรียกว่านิโรธสมาบัติ คือพระองค์สอนความดับทุกข์ พ้นทุกข์ พระองค์มุ่งนิโรธะความดับทุกข์ เมื่ออาตมาพิจารณาเห็น อาตมาจึงเห็นว่า สิ่งที่เราดับทุกข์ให้เร็วที่สุด ง่ายที่สุด ก็คือดับอารมณ์นี่เอง เพราะเข้าใจชัดว่า อารมณ์นี้เป็นอาสวะ ที่หมักหมม สั่งสมไว้แต่อดีตชาติ นำไปจุติปฏิสนธิ ไม่รู้จักจบจักสิ้น ฉะนั้นการที่เราจะทำนิโรธะดับทุกข์ คือดับอารมณ์ให้ได้ เราก็ต้องรู้ความเป็นไปของอนิจจัง อนัตตา ของอารมณ์ เมื่อเรารู้ความเป็นไปของอนิจจัง อนัตตาของอารมณ์แล้ว เราก็มุ่งดับอารมณ์ คือมุ่งดับสัญญาอารมณ์ คือดับสัญญาในรูป ดับสัญญาในเสียง ในกลิ่น ในรส ในสัมผัส ธรรมารมณ์จนไม่เกิดขึ้นแล้ว คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ไม่มีอำนาจเหนือใจเราแล้ว นั่นแหละเราจึงจะรู้สึกได้ชัด เป็นปัจจัตตัง เพราะรูปเหล่านั้นไม่มีอำนาจเหนือจิต จิตที่อยู่เหนืออารมณ์นั่นแหละที่มีสมาธิจิตอย่างแท้จริง คือมีความตั้งใจมั่นไม่หวั่นไหวกับอารมณ์ จนเคยชิน จนเกิดญาณความรู้ มีความหนักแน่น จิตอยู่เหนืออารมณ์ ด้วยเหตุผลของปัญญา จนกระทั่งเกิดญาณความรู้ คือมีความชำนาญ เมื่อมีความชำนาญแล้ว รู้แล้วละไป หรือรู้

แล้วละไป แล้วก็รู้เกิดขึ้น แล้วก็รู้ดับไป ของสรรพสิ่งทั้งหลาย ก็เข้าใจชัดว่าว่าง ก็คือเห็นความว่าง คือเห็นความว่างของสรรพสิ่งทั้งหลายนั่นเอง เมื่อเรามีความว่างเป็นอารมณ์ ก็ว่างไม่มีประมาณแล้ว อนัตตา ว่าง ไม่มีประมาณ สิ่งนี้เรียกว่า อัปปมาโณว่างไม่มีประมาณ ความรู้ที่เรียกว่าญาณความรู้ หรือเรียกว่าวิญญาณความรู้ หรือความรู้สึก มันก็รู้ไม่มีประมาณเหมือนกัน เมื่อเราเพ่ง เหมือนเราเพ่งอากาศ อากาโส อานนโต อนนตอากาศ ไม่มี

ประมาณ มันก็เหมือนว่าเราเพ่ง เพ่งว่างนั่นเอง ถ้าเราเพ่งว่าง ว่าง เดี๋ยวมันก็เป็นเอง ไม่ต้องไปห่วงว่าไม่มีฌาน ไม่มีญาณอะไร ไอ้พวกนี้เลิกคิดได้แล้ว

ทิ้งได้แล้ว ทุกข์ สร้างอารมณ์ทุกข์ ขึ้นมาก่อกวนตัวเอง แล้วก็เป็นสักคาวรณ์ มรรคาวรณ์ ทำให้เกิดไม่มีมรรค ไม่มีผลด้วย แล้วตัวเอง ก็ทำให้มีโทษในตัวเองด้วย เมื่อเรารู้ความจริงแล้ว ที่พระอาจารย์สอนให้ว่าง ว่าง อากาศ หรือเรารู้ว่าว่างเป็นวิญญาณแล้ว หาที่สุดไม่ได้ รู้ทั้งนั้น แล้วเราก็ไม่ติดกับกับความรู้ และเราก็เห็นว่านิดหนึ่งก็ไม่มี นัตถิกิญจิไม่มี เป็น อากิญจัญญายตนะ หรือว่ามีสัญญาก็ไม่ใช่ ไม่มีสัญญาก็ไม่ใช่ เพราะสัญญามันก็ดับมิดับแหล่อยู่แล้ว เหมือนกับว่าสัญญาในอารมณ์คือมันไม่อยากรับรู้อารมณ์ มันรู้แล้วมันก็เฉยเหมือนกับไม่มีตัว ไม่มีตน แต่มันก็ยังมีอยู่ เพราะมันยังมีชีวิตอยู่ เราก็รู้อยู่ ก็เป็นลักษณะครึ่งหลับครึ่งตื่นอยู่ คือจิตของเรา อยู่ในสมาธิครึ่งหนึ่งโผล่อยู่ครึ่งหนึ่ง ถ้าเราต้องการความสุข ความสงบในสภาวะอย่างนั้น เราต้องไม่มีภาระ คำว่าไม่มีภาระคือไม่มีภาระของความเป็นผู้มีครอบครัว ไม่มีภาระไม่ห่วงใยในพ่อแม่ พี่น้อง บุตร ภรรยา สามี ต้องละทิ้งมาหมดแล้ว คือความเป็นนักบวช หรือเนกขัมมะคือให้ทานมาหมดแล้ว ละเว้นมาหมดแล้ว เป็นศีลมาหมดแล้ว เป็นเนกขัมมะแล้ว นั่นแหละจึงจะมีสิทธิ์ นอกนั้นอย่าคุย เพราะอนิจจังไม่เที่ยง เสื่อมทั้งนั้น ไม่มีศีลแล้วก็ไปเพ้อคลั่ง มีอารมณ์ร่วม รู้สึกว่าอย่างนั้น รู้สึกว่าอย่างนี้ อย่างนั้นเป็นอารมณ์ที่ครอบงำใจแล้ว อารมณ์ คืออาสวะกิเลส ครอบงำแล้ว ไม่ใช่ของจริง คือของชั่วคราวเท่านั้นเอง รู้แล้วก็ผ่านไปเท่านั้นเอง ถ้าเราฝึกว่าง ว่าง จนไม่มีอะไรแล้ว ทีนี้มันรู้จริงเห็นแจ้งแล้ว แล้วมันก็ไม่อยากจะรู้ด้วย เพราะอะไร เพราะรู้ว่าอนิจจัง รู้อนัตตา เพราะญาณความรู้ เราก็รู้อยู่แล้ว ปัญญา คือเหตุผล เราก็เข้าใจแล้ว คนเราจึงติดกับปัญญา คือติดรู้ติดปัญญา เพื่อไปติดกับเหตุผล คือติดคล้ายเหตุผล คงจะเป็นอย่างนั้น คงจะเป็นอย่างนี้ ด้นเดาอยู่ ปัญญาตัวเองไม่มีความชำนาญในการหาเหตุผลก็เป็นโมหะ หลงไปในเหตุผล คือปัญญา เขาเรียกว่าไปติดกับปัญญา ติดกับ กับญาณความรู้ รู้ รู้อะไร รู้ทั้งนั้น ไม่ใช่ไม่รู้ แต่รู้แล้วไม่ละด้วย ก็ติด

ความรู้แล้ว เพราะฉะนั้น มารู้ความเป็นอนิจจังญาณของปัญญา รู้ความเป็นอนิจจังของสมาธิของสติ ว่างเป็นอนิจจังไม่เที่ยง เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และก็เป็นอนัตตา ว่างเปล่า นั่นแหละ เมื่อเราเข้าใจตรงนี้แล้ว จิตเราหายสงสัยแล้ว หมดความลังเลแล้ว สักกายทิฐิไม่มีแล้ว วิจิกิจฉาไม่มีแล้ว สีลัพพตปรามาสไม่มีแล้ว กามราคะ ปฏิฆะ รูปราคา อรูปราคะ อุทธัจจะ มานะ อวิชชา ก็ไม่มีแล้ว เพราะอะไรจึงไม่มี เพราะจิตของเราไม่มีสังโยชน์ คืออารมณ์นั่นเอง เพราะตัวสังโยชน์ ก็คือตัวอารมณ์ที่มันเกี่ยวเนื่องเอาไว้ ร้อยรัดใจเอาไว้ เพราะฉะนั้นเรามาปฏิบัติเพื่อให้หมดอารมณ์ นั่นแหละเรามาปฏิบัติเพื่อให้หมดสังโยชน์นั่นเอง เพราะฉะนั้นการที่เราไม่มีความร้อยรัดของอารมณ์ที่ใจแล้ว สังโยชน์ก็ไม่มี ว่าง ว่าง ว่าง ทั้งรูป ทั้งอรูป ไม่มีในใจ เพราะเราว่ารู้เหตุอนิจจัง อนัตตา ปัญญาอนิจจังปัญญาอนัตตา ญาณรู้ที่เรารู้ตามเป็นจริงของอนิจจัง ของอนัตตานี้ เรียกว่า อเสขะ หมดการศึกษาแล้ว เพราะหมดสิ้นแล้วคือเห็นอนิจจังของปัญญาเห็นอนิจจังของญาณความรู้ เห็นอนิจจังสมาธิที่เราตั้งใจมั่น กับความที่เราตั้งใจมั่นเพื่อรู้ เป็นปัญญาเป็นญาณ เห็นอนิจจังของสติที่เที่ยวระลึกไปตามสัญญา เพราะฉะนั้น เมื่อเรารู้จักความเป็นอนัตตาแล้ว สัญญาก็หมดไป จึงเรียกว่าสัญญาอนิจจาและก็สัญญาอนัตตา จิตจึงตั้งมั่นบริสุทธิ์ สะอาดเด่นชัด รู้ เข้าใจได้รวดเร็ว เมื่อเราเข้าใจอย่างนี้แล้วเราก็จะหมดความลังเลสงสัย ในเรื่องฌาน เรื่องญาณ เรื่องปัญญาวิชาความรู้ วิชาความรู้ จะเป็นวิชาอะไรก็ช่าง วิชาอนิจจัง วิชาก็อนัตตา เพราะอะไร เพราะมันรู้จักสิ้น รู้จักเสื่อม เหมือนเราจะต้องแก่ต้องเฒ่า มันก็ต้องหมดไปตามสภาวะธรรม คือความจำเป็นที่เราจะต้องใช้ในกิจการงาน หรือธุรกิจ คำว่าธุระก็คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่เราจะต้องจัดต้องทำ เมื่อเราไม่มีความจำเป็นที่จะต้องจัด ต้องทำนั่นแหละ เพราะเรารู้จัก มัชฌิมาปฏิปทาทางสายกลางของพระพุทธเจ้า คือรู้จักพอเหมาะพอดี คือความจำเป็นของเราขนาดไหน เราก็ทำขนาดนั้น ไม่สะเปะสะปะ ไม่มีความโลภไปสั่งสมไว้ เพราะอาการสั่งสมนั่นแหละ คือการสั่งสมความไม่พอใจด้วย เพราะอะไรจึงไม่พอใจ เพราะว่าไม่พอดี มันจึงต้องหามาเพิ่มไว้ เพิ่มไว้ เพิ่มไว้ นั่นแหละ แสดงถึงความไม่พอใจ มีความโกรธอยู่แล้ว แต่เราไม่รู้ว่ามันเป็นตัวโกรธ และก็เป็นตัวตัณหาความอยากอยู่ด้วย มีอยู่พร้อมสรรพ ในขณะเดียวกัน แต่เราไม่มีปัญญา และเราแยกออกไม่เป็น ก็ต้องว่ากันอย่างนี้ นั่นแหละจึงเรียกว่าโมหะความหลงและอวิชชาความไม่รู้ ว่ามันจะมีทุกข์มีโทษ อยู่ในใจของตัวเรา ที่มีความสั่งสมในขณะใด เราก็สั่งสมอาสวะไว้ สั่งสมอวิชชาไว้ สั่งสมโมหะไว้ ว่าเรารู้เข้าใจแล้ว เรารู้แล้วละเนี่ย มันเป็นญาณ การรู้อันนี้การปฏิบัติตามนี้ คือปฏิบัติตามทาน ตามศีล เกิดเนกขัมมะธรรมในใจ คือเป็นมรรค เป็นหนทางเข้า

“การที่เราจะดับอารมณ์ เราจะต้องทำอย่างไร เราก็ต้องมีทาน มีอะไรก็ละออก ให้ บริจาคออกให้หมด ละเว้นก็เป็นศีล ต้องอาศัย ๒ ทางนี้ ทาน ศีล นี้สำคัญ ใครมองข้ามทาน ใครมองข้ามศีล ถือว่าประมาทแล้ว”

ถึงความดับทุกข์อย่างแท้จริง พระองค์จึงเรียกว่า สัมมาทิฐิ ความเห็นชอบ ไอ้ความเห็นชอบก็อาศัยปัญญา ความถูกต้อง และก็ความมีดำริชอบ ก็คือด้วยความตั้งใจมั่นชอบ มรรค ๘ มีความตั้งใจเนี่ยเป็นสิ่งสำคัญ ความตั้งใจนี่แหละที่เรียกว่า สมาธิที่ทุกคนต้องการนี่แหละ คือตัวสมาธิตั้งใจ คือมีความตั้งใจมั่น **ถ้าเราไม่มีความตั้งใจมั่น มรรคก็จะไม่สมังคี คำว่ามรรคจะไม่สมังคี คือมันไม่รวมเป็นหนึ่งเดียว การที่จะรวมเป็นหนึ่งเดียวนั้นคือมีสัมมาสมาธิ ความตั้งใจมั่น และก็มาตั้งมั่นในสัมมาทิฐิ มาตั้งมั่นในสัมมาสังกัปโป มาตั้งมั่นในสัมมาวาจา มาตั้งมั่นในสัมมากัมมันโต คือการงานชอบ และก็มาตั้งใจมั่นกับสัมมาอาชีโวในอาชีพ ในอาชีพก็คือความจำเป็นที่เราจะต้องทำนั่นเอง** จึงเรียกว่าอาชีพ คือเราจะต้องทำเป็นประจำ เป็นนิสัย คือเราจะต้องทำทุกวัน ทุกคืน ทุกเดือน ทุกปี เนี่ยทำเป็นอาชีพเนี่ย พระพุทธเจ้าจึงเรียกว่าสัมมาอาชีโว และเราก็ไม่ได้ทำมาค้าขาย เราละเว้นหมดแล้ว เราจะไปหาอาชีพอะไร ไอ้นั่นมันเป็นอาชีพหาเงิน หาทอง หาข้าว หาของ แต่อาชีพอย่างนี้เรียกว่าอาชีพของธรรม เราเรียกว่าทำความดีเป็นอาชีพ และมีความเพียรที่จะต้องทำอยู่เสมอ จึงเรียกว่าสัมมาวายาโม สัมมาสติระลึกถึงตลอดเวลา มีความตั้งใจอยู่ตลอดเวลาที่จะทำ คือทำปัญญาให้เกิดขึ้น ทำความเห็นชอบให้เกิดขึ้น ทำความดำริชอบให้เกิดขึ้น ตั้งใจที่จะทำการพูดจาชอบให้เกิดขึ้น ในทำการงานให้ดีให้ถูก ให้ชอบ ไม่ให้ทุจริต ไม่ให้ผิดทาง คือไม่ให้ผิดกับความตั้งใจ ทำการงานชอบ ทำอยู่เสมอ จนเป็นอาชีพหรือทำเป็นปกติ มันจึงเกิดความชำนิชำนาญ จึงเป็นหนทางแห่งความพ้นทุกข์ พระพุทธเจ้าว่า มรรค ๘ ก็ต้องมาตั้งมั่นอยู่ที่นี่ สัมมาสมาธิ คือต้อง

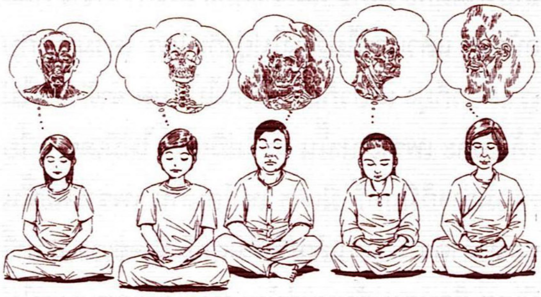

มีความตั้งใจจริง ๆ คือตั้งใจเพื่อความพ้นทุกข์ เมื่อเราตั้งใจความพ้นทุกข์แล้ว เรามีความเข้าใจในทุกข์แล้ว ที่พระพุทธเจ้าว่าสมุทัย เหตุเกิดทุกข์ ก็คือตัณหา คือความอยากของเรานั่นแหละ คืออยากมี อยากเป็น จึงเรียกว่ากามตัณหา มีใจ พอใจในความยินดี มีความพอใจในสิ่งเหล่านั้นเรียกว่า ภวตัณหา เมื่อไม่อยากมี ไม่อยากเป็นก็เป็น วิภวตัณหา แต่ก็ยังหาทางออกไม่ได้ เพราะอะไร เพราะยังไม่รู้แจ้ง เพราะฉะนั้นยังไม่มีนิโรธะ ความดับทุกข์ คือไม่รู้จักวิธีการดับอารมณ์นั่นเอง ทีนี้การที่เราจะดับอารมณ์ เราจะต้องทำอย่างไร เราก็ต้องมีทาน มีอะไรก็ละออก ให้ บริจาคออกให้หมด ละเว้นก็เป็นศีล ต้องอาศัย ๒ ทางนี้ ทาน ศีล นี้สำคัญ ใครมองข้ามทาน ใครมองข้ามศีล ถือว่าประมาทแล้ว สมาธิก็ไม่ต้องพูดถึง เพราะไม่มีความตั้งใจในสัมมาสมาธิ มันเป็นมิจฉาสมาธิ ถ้าจิตไม่ตั้งใจ มันถอนความตั้งใจเมื่อไหร่ มันก็ล้มเหลวแล้ว เราถึงจะมีปัญญาอย่างไร ดำริอย่างไร พูดจาอย่างไร การงานอย่างไร อาชีพอย่างไร ระลึกอย่างไร แต่ไม่มีสัมมาสมาธิ

การตั้งใจมั่นแล้ว ล้มเหลวหมด ที่ทำไว้ร้อยปี พันปี แสนชาติ ล้านชาติ ก็ล้มละลายหมด เนี่ยละ ไอ้การที่เราเห็นว่าล้มละลายนี่แหละจึงเห็นว่าสมาธิไม่เที่ยง สมาธิอนัตตา สู้ทนอุตสาห์ทุกข์ยาก ลำบากมามากมาย ท้ายที่สุดก็รู้ความเป็นอนิจจังของสมาธิ เพราะใจไม่ตั้งมั่นจริง ๆ ละทิ้ง เพราะไปเห็นอย่างอื่นดีกว่าเป็นอย่างนั้น อย่างนี้ คือไม่ตั้งใจในสัมมาสมาธิ ไปตั้งใจมั่นอย่างอื่น จึงเป็นสมาธิที่ไม่ถูกต้องตามแนวทางของพระพุทธเจ้า เพราะไม่พ้นทุกข์นั่นเอง ยิ่งไปตั้งมั่นเพื่อให้มีฤทธา ศักดานุภาพ หรือว่าเหาะเหิน เดินอากาศได้เนี่ย โยมว่าดีไหม ดีไหม ทุกอย่างมันก็เกิดดี และก็เกิดไม่ดี อาตมาเห็นทั้ง ๒ อย่าง เกิดดีเขาก็จะเห็น แหมเหาะเหินเดินอากาศ เขาก็จะเห็นความศักดิ์สิทธิ์ เก่ง แต่อาตมาเห็นโทษ ใครไป ใครมา เอ้า เหาะให้ฉันดูหน่อย เหาะมันทั้งวัน ทั้งคืนนั่นแหละ ดูซิจะมีทุกข์ไหม เดินน้ำข้ามไป ข้ามมา เอ้า ฉันยังไม่เห็น เดินน้ำ เดี๋ยวก็ได้จมน้ำตายกัน ฉันยังไม่เห็นท่านเดินบนน้ำเลย ใครไป ใครมา เหาะแค่นี้ต่ำไป เหาะแค่นี้ไม่พอ ต้องสูงกว่านี้ เดี๋ยวพระอาจารย์ก็ว่าโดนลมเวลัมภวาตพัดตาย เนี่ยจะได้เห็นโทษของฤทธิ์ ของเดช ถ้าเราสามารถ เนรมิตเงิน เนรมิตทองได้ ไม่มีผลผลิตแน่นอน ใคร ๆ ก็หลั่งไหลมากันมาทั้งโลก เอ้า เนรมิตกันทั้งวัน ทั้งคืน ทั้งเดือน ทั้งปี ไม่มีผลผลิตให้นั่ง เดี๋ยวก็ได้ตาย เนี่ยจะได้เห็นทุกข์ เห็นโทษ และจะได้ไม่อยากได้ พระพุทธเจ้าจึงไม่ยกย่อง อิทธิปาฏิหารย์ เจโตปริญญาณ รู้จิต รู้ใจคนนั้น คนนี้ เอ้า ดูซิใจฉันคิดอะไร คนนั้นก็มา ดูซิฉันคิดอะไร ชอบอะไร ไม่ต้องละ ทั้งวัน ทั้งคืน ดูซิจะรำคาญไหม แล้วจะมีทุกข์ไหม จะได้ชี้ให้เห็น จะได้รู้ให้ชัด ชอบมีมีฤทธิ์ มีเดชกันนัก ถ้ามีเข้าจริง ๆ ละก็ ขี้เกียจจะเบื่อหน่ายรำคาญอีก เนี่ย มาเจออย่างนี้ พระองค์จึงไม่ยกย่อง **อาเทสสนียปาฏิหารย์ คือดักใจเป็นสำคัญ พระพุทธเจ้าจึงยกย่อง อนุศาสนีปาฏิหารย์ คำสอนเป็นอัศจรรย์ คือทำคนที่โง่เขลาให้เกิดปัญญาญาณ ความรู้ และสอนให้เขาเข้าใจ และทำให้เขาสิ้นกิเลสตัณหา พ้นทุกข์ได้ ถ้าใครพ้นทุกข์ได้แล้ว พระองค์ก็หมด หมดห่วงไปแล้ว ไม่ต้องไปสั่งสอนไปแนะนำ อีกแล้ว ได้รับคำสั่ง คำสอนที่ถูกต้องไปแล้ว ต้องชี้ให้เห็นอย่างนี้ มันจะได้เกิด หิริโอตัปปะ ความละอายเกรงกลัวต่อบาป บาปทางกาย บาปทางวาจา บาปทางจิต จะได้ไม่คิดล่วงเกิน ไม่งั้นก็ ปฏิสัคคาวรณ์ มรรคาวรณ์ ขัดขวางตัวเอง ขัดขวางมรรคผลตัวเอง และก็ทำให้ตัวเองหมกมุ่น ครุ่นคิดอยู่เสมอ คืออยากมีฤทธิ์ มีเดช แต่ก็ไม่ได้ฤทธิ์ ไม่ได้เดช เพราะอะไร ก็เพราะตัวเองไม่ได้ปฏิบัติ ตามแนวทางแห่งความ มีฤทธิ์ มีเดช** ที่นี้โยมปฏิบัติเพื่อความว่าง ไอ้ความว่างเนี่ยแหละมีฤทธิ์ มีเดช ขอโยมทำให้ว่างเถอะ แล้วมันจะมีฤทธิ์มีเดช มีอะไรก็ว่าง มีอะไรก็ว่าง แล้วมันจะเห็นความมหัศจรรย์ ว่ามันว่างได้จริง ๆ ไอ้ความว่างเรารู้เป็นปัจจัตตัง ว่าความว่าง ว่างจากสุข ไม่มีอะไร เราก็จะได้ไม่ไปหมกมุ่นครุ่นคิด นี้แหละปัญญา ความรู้แจ้ง ถ้าเรารู้จนชำนิชำนาญแล้ว มันก็จะเกิดญาณ ยิ่งรู้ได้รวดเร็วขึ้นเป็น วสี และก็รู้ได้โดยไม่ต้องกำหนดจิต อยากรู้ อยากเห็นอะไร ก็จะเข้าใจตลอด แล้วเราก็ไม่ทุกข์ ไม่ต้องไปร้องห่มร้องไห้ภายหลัง ไม่ต้องเสียอกเสียใจว่าเสียเวลาไปมากมายแล้วกับสิ่งเหล่านี้ โง่เขลาถูกหลอกไปเยอะแล้ว แล้วก็ยังไม่เห็นทุกข์ ไม่รู้โทษของตัวเองว่า ตัวเองเสียหายทางมรรคทางผล ไปแล้ว ไปนั่งเฝ้ากับพวกมีฤทธิ์ มีเดช เพื่อจะได้ให้ตัวมีฤทธิ์ มีเดชบ้าง เพื่อจะได้เห็นฤทธิ์

เห็นเดชบ้าง เนี่ย แล้วก็เสียเวลาไปแล้ว เพราะฉะนั้น ขอให้ทุกคนทำใจว่าง เอาความว่างนั่นแหละเป็นฤทธิ์ เป็นเดช ทำให้ชำนิชำนาญ เดี๋ยวใครมาก็ให้ว่าง ก็ให้ว่างหมด ใครมีโรคภัยไข้เจ็บก็ขอให้ว่างเดี๋ยวนี้ ว่างจากโรคภัยไข้เจ็บ เดี๋ยวโยมก็รู้ว่า มีฤทธิ์หรือไม่มีฤทธิ์ มีเดช หรือไม่มีเดช พูดคำไหนให้เป็นคำนั้น เดี๋ยวมันก็จะว่างให้หมด ไอ้พวกนี้ ไอ้ความชั่ว ความคิดเหล่านี้ว่างให้หมด มึงไม่ว่าง เดี๋ยวมึงตาย ก็ตายจริง ๆ ไม่เลิกละก็ให้มันรู้ไป นั่นแหละความว่าง เดี๋ยวก็มีฤทธิ์ มีเดช นี่แหละฤทธิ์ เดชความว่าง ก็คืออนัตตา แล้วเราก็ไม่ต้องไปยุ่งกับใคร ใครมายุ่งกับเราเดี๋ยวก็ยุ่ง เดี๋ยวก็แย่ เพี้ยนไปหมด จำตัวเองไม่ได้ ยุ่งละ เพราะฉะนั้น เอ ไม่มีฤทธิ์ ไม่มีเดช เนี่ย ความว่างก็มีฤทธิ์ มีเดช เหมือนกัน เพราะฉะนั้น ขอให้ทำความว่าง แล้วมันก็มีฤทธิ์ มีเดชเอง มีฤทธิ์ มีเดช คือความพ้นทุกข์นั่นแหละ จิตเจตนาเราไม่เบียดเบียนใคร เพราะใจเราว่าง แต่ใครทำให้จิตใจเราไม่ว่างก็ระวังไว้ให้ดี เดี๋ยวจิตของเขาไม่ว่างมันเพี้ยนแล้ว เพราะฉะนั้นเราต้องตั้งใจ เราก็จะได้เข้าใจเหตุผลคือปัญญา ที่พระพุทธเจ้าได้แสวงหาเป็นอเนกชาติ เพื่อจะมาแนะนำสั่งสอน เวไนยสัตว์ทั้งหลายให้เข้าถึง เพื่อจะได้พ้นทุกข์จากการเวียนว่ายตาย เกิด เพราะฉะนั้นการที่เราทำจิตของเราให้ว่างได้ ไม่มีแล้ว เกิด แก่ เจ็บ ตาย ก็หายไปแล้ว ว่างไม่มีแก่ ไม่มีเจ็บ ไม่มีตาย พญามัจจุราชมองไม่เห็นเรา มองทีไรก็เห็นแต่ความว่าง แล้วดีหรือไม่ดี เราก็รู้ได้เป็นปัจจัตตัง ขอให้ทุกคนทำให้ได้ ทุกคนทำได้ แล้วก็จะรู้ได้ด้วยตัวเอง จะมีความภูมิใจในตัวเอง ว่าเราได้ว่างแล้วจริง ๆ ถ้าเราไม่ว่างเมื่อไหร่ก็ทุกข์รุมเร้าแล้ว แสดงว่าเครียดเกิดขึ้นแล้ว เครียดเกิดขึ้นแล้ว แค้นเกิดขึ้นแล้ว เพราะมันไม่ว่างไม่ว่างทางกาย ก็แสดงว่ากายทำอยู่เสมอ ไม่ว่างทางวาจา มันก็ต้องบ่นเพ้อไป พูดไป ไม่ว่างทางใจ มันก็คิดไป ไม่รู้จักจบจักสิ้น เพราะฉะนั้นเราก็จะมาเห็นทานการให้ เป็นเนกขัมมะ การละ การเว้นเป็นศีล ก็เป็นเนกขัมมะ เนี่ย เป็นอุบายสำคัญของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่บารมีทั้ง ๑๐ นี้ ที่ทำให้คนธรรมดาสำเร็จเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ ทำปุถุชนคนธรรมดา เป็นพระปัจเจกโพธิพุทธเจ้าได้ ทำปุถุชนคนธรรมดา เป็นพระอรหันต์เจ้าได้ ทำปุถุชนคนธรรมดา เป็นพระอนาคามี เป็นพระสกิทาคามี พระโสดาบันได้ ก็ด้วยบารมีเหล่านี้ พระอาจารย์พิจารณาเห็น จึงได้นำมาพูดให้พวกโยมฟัง อธิบายให้เข้าใจ และมันก็เนื่องเกี่ยวกับความว่าง สุญญตะสมาธิ แล้วเราก็จะเห็นว่า โอ้ ทุกอย่างมันก็ว่างจริง ๆ และมันเห็นว่ามันง่าย ไม่ยาก ยากเพราะเราไม่รู้นั่นเอง เราไม่รู้ว่ามันปิดบังกันยังไง มันเหลื่อมกันยังไง เมื่อเรารู้ เราละ เราเว้นได้แล้ว เนี่ย ว่างเนี่ย อยากจะภาวนายังไงมันก็หลงไป หลงไปในภาวนา เพราะฉะนั้นพระอาจารย์จึงไม่ให้ภาวนาอะไร ภาวนาให้ว่างอย่างเดียว ว่าง ว่าง ว่าง ยืน เดิน นั่ง นอน ให้ว่าง ให้หมด ตอนนี้เราตาย ตอนนี้ คิดว่าเราไม่ได้คิดไม่ได้นึก แสดงว่าเราตายเสียก่อนตายแล้ว เพราะเราว่างแล้ว ว่างจากพ่อแม่ พี่น้อง บุตร ภรรยา สามี ทรัพย์สินสมบัติ ไร่นาเลือกสวน ไม่มี ว่าง ตายแล้ว ไม่มี คือตายไปจากสิ่งเหล่านี้ หรือพ้นไปจากสิ่งเหล่านี้ก็คืออนัตตา ว่าง เราอย่าไปกลัวความตาย เมื่อเราไม่กลัวความตาย เราก็จะได้ไม่ต้องกลัวความว่าง เราก็จะได้เข้าถึงอนัตตา เข้าใจตาย เข้าใจมรณา เราจะได้เป็นผู้กล้าหาญ กล้าหาญในความว่าง คือทำจิตให้ว่าง ไม่ใช่ต้องเข้าสมาธิเงียบไม่พูด เหมือนพระฤๅษีแบบ

เมื่อวานนี้ ขณะเงียบยังไง ขนาดพระอาจารย์เสียงดังไปภายใต้จิตสำนึกก็ยังมาได้ อานุภาพแห่งความว่างต้องว่าอย่างนี้ ไปได้ทุกหนทุกแห่ง แล้วเราก็จะได้ใช้ประโยชน์ในความจำเป็นเพื่อสงเคราะห์คนอื่นที่พระพุทธเจ้าว่า จงยังประโยชน์ตนและประโยชน์ท่านให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาทเนี่ย เขินไหมก็เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตัวเราเองด้วย เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ปวงเทพเทวดา มนุษย์ และสรรพสัตว์ทั้งหลายด้วย ไม่ได้ทำผิด เดี๋ยวจะมายกโทษอีกเป็นกฎแห่งกรรมอีก วุ่นวี่วุ่นวายไปอีก เพราะความโง่เขลาไม่รู้เท่าทัน และตัวเองก็ไม่มีความสามารถด้วย ต้องว่าอย่างนี้ และก็ไปยกโทษเนี่ย เพราะฉะนั้นเราจะได้รู้จักประมาณตน และก็รู้จักหิริโอตัปปะคือความละอาย และก็เกรงกลัวต่อบาป เพราะตัวเองไม่มีคุณงามความดีไม่สามารถเข้าถึงได้ แต่สำหรับผู้เข้าถึงได้ และเป็นผู้ทำประโยชน์ให้ ควรที่จะโมทนา กลับไปยกโทษ ติเตียนอีก จึงได้มีแต่ทุกข์ มีแต่โทษ ไม่มีความสำเร็จใด ๆ เป็นสักคาวรณ์มรรคคาวรณ์ขวางกั้น ทำให้ทำอะไรก็ไม่มีผลสำเร็จเพราะตัวเองเป็นอุปสรรคแก่ตัวเอง ใน ความรู้สึกนึกคิดของตัวเองเป็นอุปสรรค เพราะอะไรจึงเป็นอุปสรรค เพราะตัวเองนั่นแหละ เป็นผู้มีอารมณ์และอารมณ์เหล่านั้นนั่นแหละเป็นอุปสรรค อารมณ์เหล่านั้นก็คือ จิต อาสวะกิเลสที่สั่งสมไว้เป็นอดีตชาติที่ไม่รู้จักละวิธีสัญญา อุปทาน คือละสัญญาไม่ได้ส่วนครูบาอาจารย์ที่ปฏิบัติไปสูง สำเร็จอภิญญา ๕ สมาบัติ ๘ หาวิธีละสัญญาไม่ได้ ท้ายที่สุดก็ไปค้างเติ่งเป็นครุ ครุพรหมเยอะแยะเลย สมาธิเงียบเหมือนกับพรหมลูกฟักแล้วจะมีประโยชน์อะไร เพราะฉะนั้นให้รู้ไว้อย่างนี้ รู้แล้วละ เพื่อให้พ้นทุกข์ให้ได้ เพื่อให้เข้าใจว่าเราจะต้องดับทุกข์ คือดับอารมณ์ และก็เป็นการดับสัญญา ด้วย อนัตตา ความว่างเป็นอารมณ์ ด้วยทาน ด้วยศีล และก็อนัตตา ว่าง ว่าง ว่าง.......อ้าว......วันนี้พอแล้วจะถามอะไรอีก ก็ถาม...... ■

จบการแสดงธรรมเทศนาในโครงการ
ปฏิบัติธรรมนำสุข "ครั้งที่ ๑"
จากการสนทนาธรรมในเรื่อง เนกขัมมะ - ปัญญา
เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๖ เวลา ๑๙.๐๐ น.
โดยพระอาจารย์นพพร อาทิจฺจวํโส
สำนักปฏิบัติธรรมอาทิจจวํโส
ถอดเทปและจัดพิมพ์เมื่อ
วันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๔๖
เวลา ๒๑.๒๒ น.
โดย อรัญญา กฤษณสุวรรณ

วิริยะ - ขันติ

วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๖

เวลา ๑๘.๕๕ - ๑๙.๔๕ น.

นี้เป็นวันเนกขัมมะปัญญาแล้ว วันนี้เป็นวัน**วิริยะ – ขันติ วิริยะความพากเพียร** เราก็ต้องมาเพียรที่เนกขัมมะ คือศีล คือทานถ้าเราแยกเนกขัมมะเฉย ๆ เท่ากับว่าเราฝึกไปเรื่อย ๆ ฝึกความไม่มีทาน และฝึกการละเว้น คือศีล ในเมื่อเราเฝ้าดู แสดงวิริยะความพากเพียร วิริยะความเพียร เป็นสิ่งที่ดีทุกอย่าง คือ เพียรดู เพียรรู้ เพียรเห็น และก็เพียรทำ และก็เพียรเลิกละด้วย คำว่าเพียรดู เพียรรู้ เพียรเห็น นี่ก็คือ เพียรดูอารมณ์ คือรู้อารมณ์ เห็นอารมณ์ รู้อารมณ์ในใจของเรา เพียรรู้ภายใน เพียรรู้ภายนอก และก็การละเว้นของศีลของศีลภายใน และศีลภายนอก ซึ่งการละการเว้น ก็คือ เพื่อจะไม่ให้อารมณ์ภายใน ภายนอกมาอยู่ในจิต ศีลจึงจะเป็นศีลวิสุทธิ ศีลวิสุทธินี้หมายถึง ศีลที่รับรู้แต่ไม่รับเก็บอารมณ์ ดองอารมณ์ทั้งหลาย ก็คือ ดองรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ที่มันจะไปดองอยู่ เป็นอาสวะกิเลส เมื่อถูกละ ถูกเว้น เลิก ไม่มี คือทานให้ไปแล้ว ไม่มี คือทานให้อารมณ์นั่นเอง ที่นี้ก็เพียรให้ทาน เพียรละเว้น เป็นศีล ไม่ว่าทุกคืน ทุกเดือน ทุกปี หรือทุกวินาที ที่ตาเราเห็นรูป หรือหูเราได้ยินเสียง จมูกเราได้กลิ่น ลิ้นเรารู้รส กายเราได้สัมผัส เย็น ร้อน อ่อน แข็ง โผฏฐัพพะธรรมารมณ์ เราก็ต้องรู้ รู้หน้าที่ รู้ว่าทาน การให้ที่เราจะต้องละเว้น เมื่อเป็นศีล เรียกว่า ภาวนาในทาน ในศีล คือทำให้หมดไปจากใจ ทานมีเท่าไหร่ก็ให้หมด ให้ทั้งภายในและภายนอก ไม่ว่ามีความรู้สึกนึกคิดขึ้นมาในใจเรา เรื่องอะไรก็ตาม สิ่งอันเป็นผลวัตถุ ข้าวของ เงินทอง ทรัพย์สินสมบัติ ที่มาทำให้เราวุ่นวี่วุ่นวาย เพราะสิ่งที่เรามีอยู่ ก็คือ มีอารมณ์อยู่ แล้วเราก็มีทุกข์อยู่ เมื่อเราสามารถที่ทำให้อารมณ์ไม่มีได้ หรือให้ว่างไปได้ คือ อนัตตา เพราะรู้แล้วว่าสิ่งเหล่านี้ว่าง คืออนัตตา และรู้ว่าสิ่งนี้เป็นอนิจจัง ให้หมดไปจากความรู้สึกนึกคิด ความรู้สึกนึกคิดที่มันตัดสัญญาอารมณ์ไม่ได้ เพราะฉะนั้นการทำอย่างนี้ ก็ต้องเพียรละ ละเว้น เราก็ต้องอาศัยศีล ละเว้น พระอาจารย์ก็บอกแล้วว่า ถ้าเราพูดถึงศีลก็คือละเว้น จึงเป็นศีล แต่เราละเว้นอารมณ์ ที่พูดไปแล้วเมื่อวานนี้ว่า เป็น จุลศีล มัชฌิมศีล มหาศีล เป็นมหาศีล หรือ อริยะกันตศีล ที่นี้มีอะไรละก็หมด การละการเว้นทุกอย่างนั้นแหละ เขาเรียก อริยะกันตศีล คือการละเว้นอารมณ์ เพราะอารมณ์นั่นแหละ เป็นตัวต้นเหตุให้ผิดศีล ถ้าเราไม่ละเว้น ก็จะมีการบกพร่อง และก็จะทำให้ผิดศีล เพราะฉะนั้น ถ้าเราละเว้นได้แล้ว มันจึงเป็นศีล และก็เป็นศิลปะวิทยา คือเป็นวิชาการที่เราจะต้องจัดต้องทำ คือละทั้งภายในและภายนอก และก็ให้ทาน คือมีอะไรก็ให้ทาน มีอารมณ์ในการให้ ให้ไปจนหมดไปจากใจ ให้อารมณ์หมดไปจากใจ ถ้ามันมีอยู่ก็แสดงว่า เรายังมีอารมณ์อยู่ และอารมณ์เหล่านี้ก็ไม่ใช่เราไม่ใช่ของเรา เพราะอะไรจึงไม่ใช่ของเรา

เพราะว่ารูปของคนอื่น เสียงเป็นของคนอื่น กลิ่นเป็นของคนอื่น รสเป็นของคนอื่น โผฏฐัพพะเป็นของคนอื่น และเราก็เอาของเขาเหล่านี้มาติดไว้ในใจเรา มาเก็บไว้ในใจเรา ขโมยเขามาไว้ในใจเรา มาซุกซ่อนเอาไว้ในใจเรา ศีลของเราจึงไม่บริสุทธิ์ ถ้าเราละเว้นในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสเหล่านั้น ไม่มาติดอยู่ที่ใจเรา ก็แสดงว่าใจของเราบริสุทธิ์ สะอาด เพราะไม่ได้ไปขโมยของใครมาไว้ในใจ ศีลจึงเป็นวิสุทธิศีล ได้แล้ว ก็ไม่มี มีค่าเท่ากับอนัตตาเหมือนกัน ว่าง เมื่อมีว่างอย่างนี้ เราก็จะเข้าใจชัด ความหมายที่พระองค์ทรงแสดงรวบยอด หรือเรียกว่า "สัพเพ ธรรมมา อนัตตา" เมื่อสัพเพ ธรรมมา อนัตตา คือทุกสิ่งทุกอย่างที่เราควรจะละเว้น ไม่ให้มาอยู่ในใจ ให้ใจเราบริสุทธิ์ สะอาด เพราะว่าทำใจให้บริสุทธิ์สะอาด ก็คือ ปราศจากอารมณ์นั่นเอง ปราศจากรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ ด้วยศีลที่

" อนาลโย ก็คือ ความว่าง อนัตตา ในเมื่อเราเข้าใจศีล ละเว้นทุกอย่าง เรามุ่งหวังที่จะวิมุติหลุดพ้น แต่เราไม่เข้าใจศีล ไม่รู้จักความหมายของศีล แล้วเราจะปฏิบัติศีลได้อย่างไร ? "

ถ้าเราละเว้นทุกอย่าง โยมก็จะท้อแท้ เพียงแค่จุลศีล มหาศีล อริยะกัณตศีล ก็มากมายก่ายกอง เราจะปฏิบัติกันได้อย่างไร และยังไม่รู้จักว่าศีลเป็นอย่างไรอีก เพราะความสำคัญของศีลอยู่ที่ ล. ละ อย่างที่อาตมาบอกก็คือละเว้น ถ้าเราไม่ละไม่เว้น ก็เหลือแต่ สี สีนี้ไม่มีประโยชน์ คือสีเหลือง สีขาว ไม่มีประโยชน์ มีแต่อุปทานยึดติด ยิ่งไปส่งเสริมให้เกิดยึด มิจฉาทิฐิ เห็นผิดเข้าไว้อีก ทำให้เราสำคัญตัวว่าดีกว่าคนอื่น เดี๋ยวนี้เรามาเป็นคนสีขาว สีเหลือง และเมื่อเรามีมานะทิฐิ ก็เท่ากับมี สักกายทิฐิ และก็มีวิจิกิจฉา ความลังเลสงสัยไปอีกแยะ เพราะอารมณ์เหล่านี้เป็นสังโยชน์ เป็นการเกี่ยวเนื่องไว้ในใจเรา ผูกจิตผูกใจของเราไว้กับอารมณ์ จึงเรียกว่าสังโยชน์ ฉะนั้นการที่เราจะตัดสังโยชน์นั้น เราก็ต้องตัดอารมณ์ ละอารมณ์ นิโรธะความดับทุกข์ ก็ดับอารมณ์ที่ใจ เกิดดับด้วยศีล คือดับทุกอย่าง ด้วยการละเว้น หรือด้วยทานการให้ คือให้แล้วไม่มี ไม่มีก็ว่าง อนัตตา ว่าง ว่างเปล่า ไม่มี ละเว้น ละเว้น ละเว้น ขณะที่เราละเว้นได้ นั่นแหละ เรียกว่า วิมุติหลุดพ้นไป ถ้าดีเราก็ละเว้นไปเรื่อย ๆ ก็จะทำให้เรามีกำลัง มีวสี ความชำนาญ ที่เรียกว่าความเพียร เพียรละ เพียรเว้น เพียรให้ทาน เพียรไม่ให้อยู่ในใจเรา เป็นทานภายใน ทานภายนอก สิ่งที่เราละเว้นได้ ก็ไม่มีอยู่ในใจของเรา สิ่งเหล่านั้นก็ไม่มาก่อกวนเราไม่ทำให้เราต้องวิตกกังวล คำว่าไม่มีวิตกกังวลก็คือ ไม่มีอุปทาน ความยึดถือนั่นเอง ไม่มีอะไร เรียกว่า อนาลโย อนาลโย ก็คือ ความว่าง อนัตตา ในเมื่อเราเข้าใจศีล ละเว้นทุกอย่าง เรามุ่งหวังที่จะวิมุติหลุดพ้น แต่เราไม่เข้าใจศีล ไม่รู้จักความหมายของศีล แล้วเราจะปฏิบัติศีลได้อย่างไร ครูบาอาจารย์ทั้งหลาย ท่านที่เป็นนักบวชนั่นแหละ ก็รู้ว่าละเว้น ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ละเว้น แต่ก็รู้ว่าเป็นศีลสัญญา แต่เราจะลบสัญญาให้หาย เมื่อเราละเว้นได้ เราก็พิจารณาตัวละ ตัวเว้น ทำไมเราจึงต้องละ ทำไมเราจึงต้องเว้น ละก็เพื่อไม่ให้มี เว้นก็เพื่อไม่ให้มี ก็หมายความว่า พระองค์แสดง

อนัตตาไว้ ที่เรียกว่า สัพเพ ธรรมมา อนัตตา เราก็จะเข้าใจเรื่องศีล เข้าใจเรื่องทาน เมื่อทำบ่อย ๆ ก็จะเป็นภาวนา เราก็จะเข้าใจเรื่องภาวนา คือภาวนาให้ทานมีขึ้น ภาวนาให้ศีลมีขึ้น ภาวนาให้ว่างนั่นเอง รวมความแล้ว ความหมายของพระองค์ก็คือทำความว่างให้เป็น คืออนัตตาความว่างเป็นอารมณ์ แล้วเราก็ถือเอาความว่าง เป็นความตั้งใจว่าง การตั้งใจว่างก็คือ สมาธิ คือตั้งใจให้ว่าง เรียกว่า สุญญตสมาธิ มีอนัตตาความว่างเป็นอารมณ์ เมื่ออนัตตาความว่างเป็นอารมณ์นั้น มีอยู่ทุกหนทุกแห่ง เดี๋ยวเราจะว่าของยาก ของยาก เราไม่รู้จะปฏิบัติอย่างไร ถ้าเรารู้จักให้ทานไหม ถามจิตของเรา ว่าเราให้ทานได้ไหม ให้ทานได้ ก็คือให้ไม่มี หมายถึงสิ่งที่มีอยู่ ให้มันหายไป ให้มันหมดไปจากการครอบครองของเรา ที่เรียกว่าอุปทานความยึดถือ หรือเราละเว้นสิ่งต่าง ๆ ได้ไหม ถ้าเราละเว้นสิ่งต่าง ๆ ได้ นั่นแหละ ก็คือ อนัตตา เรากำลังปฏิบัติอนัตตาอยู่ ขณะที่ให้ทานอยู่ ก็ให้เป็นอนัตตา ละเว้นก็ให้เป็นอนัตตา ให้ว่าง เมื่อเรารู้อย่างนี้ เราจะได้เข้าใจชัดว่า เราทำให้ว่างออกจากใจเรา ด้วยทาน ด้วยศีล เมื่อเรามีทานมีศีลเป็นประจำ ทำบ่อย ๆ ก็เป็นวิริยะความเพียร และก็ทำภาวนาให้เกิดขึ้นในใจเรา เป็นวิริยะความเพียร และเราก็รู้ชัดตามเหตุผลว่า ทำไมพระองค์จึงต้องให้ทาน ทำไมพระองค์จึงต้องให้มีศีลให้ละเว้น เราก็จะได้รู้ จะได้เข้าใจชัด ความหมายก็คือ ให้ว่างจากอารมณ์ทั้งหลาย ว่างจากสรรพสิ่งทั้งหลาย แล้วเราก็ประพฤติเนกขัมมะ ขณะที่เรามีทาน มีศีล เรากำลังประพฤติเนกขัมมะอยู่แล้ว เพราะตัวทานตัวศีลนี่ละ คือเนกขัมมะที่แท้จริง ซึ่งไม่มีบุคคลไหนที่จะเข้าใจ ก็ต้องอาศัยปัญญา ความรอบรู้ในเหตุผล ที่ชอบที่ถูก จึงเป็นปัญญาสัมมาทิฐิ เป็นปัญญาที่เห็นถูก รู้ถูก รู้ว่าทางนี้ เป็นมรรค เป็นหนทางที่จะทำให้เราหมดไปสิ้นไปจากอาสวะกิเลส เพราะปัญญารู้ชัดว่า อาสวะกิเลสนี่ละคืออารมณ์ คืออารมณ์ที่สั่งสมมาตั้งแต่อดีตชาติ จนถึงปัจจุบันชาติ ที่ทำมา จิตไปจุติไปปฏิสนธิ ด้วยอำนาจแห่งความพอใจ และไม่พอใจ ที่มันสั่งสมและเก็บไว้ในใจ ในขณะจิตที่มีความพอใจในสิ่งที่ดี และจิตได้กระทำดี ก็ไปสู่ภพภูมิที่ดี เพราะมีอารมณ์ที่ดี อารมณ์ที่เป็นสัมมาทิฐิ มันก็ต้องมีอารมณ์ทาน อารมณ์ศีล อารมณ์ที่ละเว้น ส่วนอารมณ์ที่ไม่ดีก็คือ สั่งสมรูปไว้ในใจ สั่งสมเสียงไว้ในใจ กลิ่น รส สัมผัสไว้ในใจ สั่งสมเอาไว้เป็นธรรมารมณ์ จึงเป็นทางไม่ดี เป็นทางแห่งความทุกข์ ฉะนั้นเมื่อเรารู้จักทางมรรค คือหนทางแห่งความพ้นทุกข์ ด้วยหนทางทาน หนทางศีล ก็คือมรรค คือหนทางแห่งความพ้นทุกข์ ดับทุกข์ คือมีอารมณ์ใดเกิดขึ้น เราก็ให้ทาน คือ บริจาค หรือละเว้นด้วยศีล ด้วยเหตุผลที่เราจะต้องรู้ว่า อารมณ์เหล่านี้เอง เป็นสมุทัยเหตุให้เกิดทุกข์ เมื่อเรามากำหนดรู้ทุกข์ในสมุทัย คืออารมณ์แล้ว เราก็มีสติปัญญา คือมีเหตุผลที่ถูกต้อง ที่เราจะต้องทำข้าศึกแห่งความจริงใจ คืออารมณ์เหล่านี้ให้หมดไปสิ้นไป ให้หายไป จากจิตใจของเราให้ได้ ด้วยการให้ทาน ด้วยศีลคือละเว้น เมื่อเราให้ทานไปแล้ว มันก็ไม่มี มันก็ว่าง จึงเรียกว่า ไม่มี ที่พระอาจารย์สอนว่า ไม่มี ไม่มีก็คือว่างนั่นเอง เราละเว้นสิ่งที่เราละเว้นแล้วก็คือไม่มี มันก็ว่าง ก็หมายถึง ไม่มีคืออนัตตานั่นแหละ ฉะนั้นทานก็เป็นปัจจัยให้ว่าง ศีลก็เป็นปัจจัยให้ว่าง และตัวทาน ตัวศีลนั่นแหละ เป็นอนัตตา ให้เราเข้าใจความหมายที่ซับซ้อน มันก็จะไม่ซับซ้อน เพราะเราเข้าใจศีลทุกอย่าง

คือละเว้นทุกอย่าง มากมายเพียงไหนก็ต้องละเว้นให้หมด จึงเรียกว่า **อริยะกันตะศีล** ถ้าเราไม่ละไม่เว้น มันก็ไม่มีเนกขัมมะ ถ้าเราไม่ให้ทานเราก็ไม่มีเนกขัมมะ คือวิธีการถือบวชเป็นเนกขัมมะ ก็คือทาน คือศีล คือทำทาน คือให้ไปให้หมด ตั้งเป็นทานวัตรขึ้นมา คือวัตรนั้น วัดกันด้วยทาน คือการให้ให้หมดไป มีอะไรก็ให้ ให้ทั้งภายใน ให้ทั้งภายนอก เมื่อเราประพฤติเนกขัมมะ คือบวช เราก็ต้องเป็นผู้มีศีล คือการละการเว้น การละเว้นนั่นแหละ จึงจะเป็นเนกขัมมะ ละเว้นแล้วมันก็ว่างเปล่า เมื่อว่างเปล่าแล้ว จึงจะเข้าแนวทางคือ มรรค คือหนทางเข้าถึงความพ้นทุกข์ หรือดับทุกข์ เพราะอะไร เพราะว่าเราไม่มีอารมณ์ เราละเว้นแล้วในสิ่งนั้นก็ไม่มี ในสิ่งที่ไม่มี ก็ไม่ปรากฏในจิต ว่างเปล่า จึงเรียกว่าอนัตตา ว่างเปล่า ฉะนั้นจึงภาวนาว่าว่าง ว่าง ว่าง ว่างจากความรู้สึกนึกคิด ว่าง ดูว่าง รู้ว่าง เห็นว่าง ว่าง การที่จะทำให้ว่าง คือ อนัตตา และว่างนั้นคือละเว้นให้เป็นศีล และเป็นทาน คือเราให้ไปแล้วไม่ติดใจ และไม่มี ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา จึงเป็นทาน จึงเป็นศีล และก็เป็นเนกขัมมะ และการทำอย่างนี้ การปฏิบัติย่างนี้ เป็นปัญญา จึงมีปัญญารอบรู้ในการมีศีล และทำบ่อย ๆ ก็เป็นวิริยะ และมีขันติ ความอดทน อดกลั้น คือเราทนให้ทาน อดทนละเว้นให้เป็นศีล เพื่อจะเกิดเป็นเนกขัมมะให้บริสุทธิ์ เขาเรียกว่า เนกขัมมะพรหมจรรย์ ในพระพุทธศาสนานี้ เมื่อเราละ เราเว้นได้ ในการที่เราให้ทาน ในการละเว้นเป็นศีล เพื่อให้เกิดเป็น เนกขัมมะพรหมจรรย์ ด้วยปัญญาที่เราเข้าถึง ที่เรารู้ถึง ที่ปฏิบัติถึง แล้วเราก็มีความเพียรทุกวัน จึงต้องละเว้นทุกวัน ให้ทานทุกวัน ละเว้นเป็นศีลทุกวัน และก็อดกลั้น อดทนไม่ให้มีในใจเรา ที่หลังมันจะเกิดวสี ความชำนาญ ความอดกลั้น อดทน มันก็มีความเข้มแข็งขึ้น มันจะเป็นการทนทาน เขาเรียกว่าทนทาน มีความทนทานในจิตใจ ประดุจดังภูเขาหิน มีลมทั้ง ๔ คือ เสียง กลิ่น รส สัมผัส รูป เสียงกลิ่น รส สัมผัสใด ๆ ที่ไม่สามารถกระทบกระแทกภูเขาหินให้พังทลายไปได้ ทนต่อพายุใต้ฝุ่น คือเสียงด่า เสียงว่า เสียงสรรเสริญอะไรนี่ เยอะแยะ ถ้าจะแยกแยะที่ละอย่างออกมาอีกมากมาย ฉะนั้นเราละ เราเว้นได้นั่นแหละ เป็นพรหมจรรย์ เป็นพรหมจรรย์ที่บริสุทธิ์สะอาด และเราไม่ต้องพูดถึงว่า โคตรภูญาณ ญาณข้ามโคตร จากปุถุชนมาเป็นวิริยะได้อย่างไร ถ้าเรามีอริยะกันตศีลละเว้นได้ทุกอย่าง ให้ทานได้ทุกเมื่อ ละเว้นได้ทุกชนิด นั่นแหละจิตของเราเข้าถึง โคตรภูญาณแล้ว เพราะจิตของเรารักศีล รักธรรมแล้ว พ้นจากโคตรปุถุชน คนหนา คนหยาบ เมื่อเราละเว้นได้ คือละเว้นทั้งหยาบ ทั้งละเอียด คำว่าหยาบ ละเอียด ปานกลาง

ก็ไม่มีในใจ มีอะไรก็ละเว้นหมดเลย ข้ามพ้น คือละเว้น คำว่าละเว้น ก็คือข้ามพ้นหรือวิมุติหลุดพ้น เราจะเห็นว่าความแตกต่างกันอย่างนี้ เมื่อเราไม่รู้ภาวนา ก็มีส่วนธรรม ธรรมภาวนา และก็คือศีล สมาธิ ปัญญา ก็เป็นอันเดียวกัน คือความตั้งใจ สมาธิคือความตั้งใจ ปัญญา คือเหตุผล คือเรารู้

“พระอาจารย์บอกไว้แล้วว่า ทุกวินาทีมีคุณค่า โมทนาสาธุ ก็คือ ได้แต่โมทนาอย่างเดียวไม่เอา ละเว้นโมทนาสาธุกับสิ่งต่าง ๆ เห็นก็โมทนาสาธุ เพราะสิ่งเหล่านั้นมีคุณค่า และเราไม่ปรารถนา เพราะจะมาพาให้เราเป็นทุกข์ โมทนา โมทนาเขา โมทนาเรา โมทนาไม่เอาก็ได้ โมทนาละเว้น เมื่อเราโมทนาละเว้นได้ เพราะเราไม่เอาแล้ว สิ่งต่าง ๆ ที่เราต้องการ ก็คือปรารถนา ปรารถนาอารมณ์ ปรารถนาทุกข์ เพราะทำให้เราเกิดความดีใจ เสียใจ แต่ สำหรับปุถุชน ก็ยังต้องการโมทนา ยังมีอยู่ ต้องการโมทนาได้”

อริยกันตศีลแล้ว ก็ไม่ต้องไปพูดถึงความละเอียดอย่างอื่นแล้ว ต้องว่าอย่างนี้ ความละเอียดอย่างไหน เมื่อรู้แล้วแล้วไม่ละก็ไม่มีประโยชน์ เพียงแต่ได้รู้แต่ไม่ละ และก็ไม่มีความเข้าใจว่า เนี่ยคือตัวศีล คือไม่รู้จักศีลนั่นเอง ยังทำศีลให้บริสุทธิ์ไม่ได้ คำว่าทำศีลให้บริสุทธิ์ไม่ได้ คือละเว้นไม่ขาด ดับสัญญาไม่ได้ ลบสัญญาไม่ได้ เพราะการที่เราจะลบสัญญา หรือดับสัญญา ก็ต้องดับด้วยการละเว้นด้วยศีล ด้วยทาน การให้ หรืออนัตตา ว่าง ว่าง ว่าง มันจึงจะละสัญญาอารมณ์ทั้งหลายได้ คือไม่ให้มี จิต เราจึงจะมีปกติจิต แล้วก็จะเป็นปกติศีล คือละเว้นเป็นปกติ เป็นนิจศีล และก็เป็นนิจทาน ทานของเราก็จะมีเป็นปกติ เมื่อเรามีทานมีศีลเป็นปกติ คือละเว้นเป็นปกติ ให้ทาน คือไม่ให้มี ในใจเป็นปกติ สิ่งที่เราจะต้องรู้ เราจะต้องเข้าใจว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่พระองค์บัญญัติขึ้นมา เป็นแนวทางเดียวกัน ทั้งพระธรรม และพระวินัย ไม่ขัดแย้งกัน เข้ากันได้ในส่วนธรรม ส่วนศีล เมื่อเราละบ่อย ๆ เรามีเหตุผลทุกอย่าง และเราก็รู้เหตุผลของทาน รู้เหตุผลของศีลการละเว้น เพื่อไม่ให้มี คือว่างเปล่า หรือสูญหรืออนัตตา เราจะต้องมีความเพียร ทุกวัน ทุกเวลาที่พระอาจารย์บอกไว้แล้วว่า ทุกวินาทีมีคุณค่า โมทนาสาธุ ก็คือ ได้แต่โมทนาอย่างเดียวไม่เอา ละเว้นโมทนาสาธุกับสิ่งต่าง ๆ เห็นก็โมทนาสาธุ เพราะสิ่งเหล่านั้นมีคุณค่า และเราไม่ปรารถนา เพราะจะมาพาให้เราเป็นทุกข์ โมทนา โมทนาเขา โมทนาเรา โมทนาไม่เอาก็ได้ โมทนาละเว้น เมื่อเราโมทนาละเว้นได้ เพราะเราไม่เอาแล้ว สิ่งต่าง ๆ ที่เราต้องการ ก็คือปรารถนา ปรารถนาอารมณ์ ปรารถนาทุกข์ เพราะทำให้เราเกิดความดีใจ เสียใจ แต่สำหรับปุถุชน ก็ยังต้องการโมทนา ยังมีอยู่ต้องการโมทนาได้ แต่สำหรับผู้รู้แล้วไม่ติดใจในเรื่องเหล่านั้น ไม่ปรารถนาที่จะให้มีอยู่ ปรารถนาคืออธิษฐาน เดี๋ยวก็จะถึง ใกล้จะถึงแล้ว เดี๋ยวพรุ่งนี้ก็คงถึงละ ทั้งสัจจะ อธิษฐาน วันนี้ก็ต้องเป็นวิริยะ – ขันติ ต้องเพียรทุกวัน เพียรทานให้เกิดมีขึ้น เมื่อเพียรทาน

ให้เกิดมีขึ้นก็ภาวนาในทาน ละเว้น เกิดขึ้นภาวนาในศีล ภาวนาในภาวนา เมื่อเรามีทั้งทานและศีล ก็เกิดภาวนาในภาวนา ว่าง ว่าง อนัตตา ว่างเปล่า คือทำให้ว่างเปล่า ไม่ให้มี ละเว้นหมด นี่ละจึงจะว่ารู้แจ้งเห็นจริง ในธรรมทั้งหลาย คำว่ารู้แจ้งเห็นจริงในธรรมทั้งหลาย ก็คือรู้เรื่องทาน เรื่องศีล เรื่องภาวนา แล้วเมื่อเรารู้ทาน รู้ศีล รู้ภาวนาแล้ว ก็เป็นเหตุที่เขาเรียกกันว่า โลกุตรธรรม คือ ธรรมเหนือโลก เพราะว่าอารมณ์ของโลก ไม่เข้าถึงอารมณ์ของโลก ก็คือทำให้มี รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ที่พระพุทธเจ้าย่อโลกมาเป็นโลกธรรม ๘ เนี่ย มีลาภ เสื่อมลาภ มียศ เสื่อมยศ มีสุข มีทุกข์ มีสรรเสริญ มีนินทา ก็อาศัยจากรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ที่มันมีขึ้นมา เมื่อเราเข้าใจชัดแล้ว เราก็จะเบื่อหน่าย รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ที่ใครได้รับแล้ว เมื่อไม่ต้องการแล้วก็วางโลก เมื่อวางโลกแล้ว มาประพฤติปฏิบัติ ก็ได้รู้แจ้งเห็นจริงในธรรม รู้จักอนิจจังธรรม รู้ทุกข์ธรรม รู้อนัตตาธรรม ท้ายสุดก็ต้องวางธรรมไว้ คำว่าต้องวางธรรม ก็คือให้ว่างลงไปอีก เมื่อเราวางโลก วางธรรมต้องทำอย่างไร ก็ต้องนึกถึงพระพุทธเจ้า ผู้เป็นพระบรมศาสดา ผู้ตรัสรู้ธรรม เมื่อเรารู้ถึงถึงธรรมของพระองค์แล้ว เราก็ต้องรู้ สัพเพ ธัมมา อนัตตา ว่าง พระองค์สรุปไว้เองว่า ว่าง ให้ว่าง ไม่ให้ยึดติด หรือไม่ให้มีอุปทานความยึดถือ เมื่อเราไม่อุปทานความยึดถือแล้ว นั่นแหละมันจึงว่าง สังโยชน์ที่ร้อยรัดใจ คืออารมณ์ที่ไม่มีหมดไปจากใจ ไม่ต้องกล่าวถึง สักกายะทิฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส กามราคะ ปฏิฆะ รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา ไม่ต้องพูดถึง เรารู้เข้าใจแล้ว โมหะความหลง ก็ไม่ครอบงำแล้ว ถ้าเราไม่รู้เรื่องทาน เรื่องศีล โมหะครอบงำแน่นอน อุปทานเล่นงานทุกเรื่อง และก็ยังเอาดีไม่ได้ ยังไปมีมานะทิฐิอีกต่างหาก คิดถึงความรู้ นี่เรื่อง นรก สวรรค์ อีกมากมายก่ายกอง ฉะนั้นต้องไม่ให้มี แต่ความจริง นรก สวรรค์ ก็ยังมีอยู่ คือมีอารมณ์ คือ อดีตเราเป็นพรหม เป็นเทพ พอจิตเราว่าง อาศัยที่ได้ไปเกิด อารมณ์ของพรหม ของเทพปรากฏ สร้างกรรมทำชั่วไว้ ปัจจุบันว่าง อารมณ์อดีตก็ปรากฏขึ้นมา ที่จะไปตกกรรมชั่ว คือ ตกนรก เป็นเปรต อสุรกาย แม้เกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน ก็จะปรากฏ ฉะนั้นนรกก็เพียงแค่อารมณ์ สวรรค์ ก็เป็นเพียงแค่อารมณ์ ก็ให้มันว่างไปซะด้วย อนัตตา อนัตตา อนัตตา ว่าง ว่าง ว่าง ไม่มีอะไรพิเศษต้องว่าอย่างนั้น ต้องไม่เกี่ยวเนื่องกับอารมณ์ ช่วงนี้ถ้าปรารถนาอารมณ์ที่ดี พึงตั้งจิตเจตนาไป เพื่อเกิดในสวรรค์ ถ้ามีความโหดร้าย ขาดเมตตา กรุณา ถ้ามีมุทิตา อุเบกขา ไม่ได้ ก็ต้องไปเสวยกรรม ในนรก เป็นเปรต อสุรกาย สัตว์ เดรัจฉาน ฉะนั้นอารมณ์เหล่านี้ อารมณ์นรก สวรรค์เหล่านี้ ที่มีขึ้นก็เพราะอาศัย อารมณ์ รูปเสียง กลิ่น รส สัมผัส ที่ประทับใจไว้ เป็นธรรมมารมณ์ เราก็ต้องละเว้นด้วยทาน ด้วยศีล คือให้ทานไป ไม่ให้มีในใจเราได้แล้ว นั่นละ ข้ามพ้น หลุดพ้น วิมุติ เป็นมรรค เข้าสู่มรรค เป็นหนทางแห่งความพ้นทุกข์ เข้าถึงความดับทุกข์และก็มีผลแห่งความสงบของจิต ยืน เดิน นั่ง นอน ว่างเปล่า ที่เขาเรียกว่าว่างเปล่า มีอารมณ์ว่างเปล่า คือ อนัตตา จำไว้ให้ดี เมื่อมีอารมณ์แห่งความว่างเปล่า คือท่านไม่ได้ปรารถนาที่จะมีอยู่แล้ว คืออธิษฐานบารมี คือว่างเปล่า อธิษฐานให้ว่างเปล่า เพราะท่านไม่ต้องการประโยชน์จากไหนแล้ว คือรู้ รู้เข้าถึงผล คือความว่างเปล่าแล้ว เพราะเรามีอะไร ก็มีทุกสิ่งนั้น ท่านจึงไม่อยากจะมีทุกข์ เลยอยากจะให้ว่าง

จึงอธิษฐานให้ว่าง เราก็จะเข้าใจเอาไว้ว่า ไม่ต้องไปเสียเวลา เรามีสุญญตสมาธิ ไม่ต้องไปเสียเวลาว่า ต้องมรณานุสติ นึกถึงความตายเป็นอารมณ์อย่างนั้น อย่างนี้ ยุ่งยากเรื่องมาก เดี๋ยวขยะอารมณ์มะเร็งอารมณ์ก็ทับถมอีก ฉะนั้นที่พระองค์สรุปไว้ให้ดีที่สุดแล้ว สัพเพ ธัมมา อนัตตา รวดเร็ว รวบรัดตัดตรง เข้าสู่ มรรค ผล นิพพาน คือข้ามพ้น รูปฌาน อรูปฌาน ข้ามโสดา สกิทา อนาคา เข้าสู่ภูมิพระอรหันต์ เลย เนี่ยเรามีอนัตตา เป็นความว่างในอารมณ์ ฉะนั้นเราจะต้องมีความเพียร วันนี้เป็นวันของความเพียร เราจะได้รู้ทุกอย่าง จะได้ละเว้นเพียร คือ เพียรละเว้น เพียรให้ทาน ทั้งสองอย่างนี้และมันจะเป็น เนกขัมมะด้วย ตัวเราอดใจ ไม่อยากได้อะไรเลย ต้องอดใจด้วยความเพียร อดใจเป็นเนกขัมมะ ทานเนกขัมมะ เนกขัมมะทาน ศีลละเว้นเป็นเนกขัมมะ และเป็นตัวที่เราต้องปฏิบัติ เรียกว่าเนกขัมมะพรหมจรรย์ เพื่อให้เกิดความบริสุทธิ์ พรหมจรรย์หมายถึง มุ่งความพ้นทุกข์ บริสุทธิ์ สะอาด คำว่าบริสุทธิ์ สะอาด ก็คือปราศจากอารมณ์ทั้งปวง ที่ไม่มีมาอยู่ในใจจึงเป็นผู้บริสุทธิ์ สะอาดทุกเมื่อ เพราะฉะนั้นเราเข้าใจตรงนี้แล้ว เรามีอริยะกันตศีลเกิดขึ้น และก็ไม่ใช่ของยาก ไม่ต้องไปประคับประคองว่าเป็นอย่างนั้นพระองค์ห้ามอย่างนั้น อย่างนี้ แต่ความจริงพระองค์ชี้ให้รู้ต่างหาก ท่านบอกให้รู้ต่างหากว่า สิ่งที่ต้องละเว้นนั้น มีอีกมากมาย พระองค์จึงใช้คำสรุปว่า สัพเพ ธัมมา หมายถึงธรรมะทั้งปวง ทั้งหมดเลย หมายถึงรูปธรรม นามธรรม จะเป็นสรรพรูป สรรพเสียง สรรพกลิ่น สรรพรส สรรพโผฏฐัพพะสัมผัสทั้งหมด อันเป็นสรรพธรรม จึงเรียกว่า สัพเพ ธัมมา อนัตตา ต้องให้ว่างไป หมดไป หายไปจากใจ ด้วยทาน ด้วยศีล นั่นแหละ เมื่อหมดไปด้วยทาน ด้วยศีลแล้วนั่นแหละ เรียกว่าเนกขัมมะ ที่เราอดใจถือบวชการประพฤติปฏิบัติของเรานี้ จะมีค่าทันที คือเราสามารถให้ทานวันนี้ ให้ทุกวัน และก็ละศีล คือละทุกวัน ปฏิบัติศีล ที่แล้วนั้นเดี๋ยวปฏิบัติบ้าง ไม่ปฏิบัติบ้าง ถ้าจิตของเรารักศีล รักธรรมแล้ว นั่นแหละตัวจริง รักทาน รักศีลแล้วทำบ่อย ๆ ก็เป็นภาวนา และเราก็ทำด้วยความตั้งใจจริง เรียกว่าสมาธิ สมาธิในทาน สมาธิในศีล สมาธิในเนกขัมมะ และก็มีสมาธิในการใช้ปัญญาด้วยเหตุผล ทาน ศีล ภาวนา ก็ตัวเดียวกัน รู้แล้วละ รู้แล้วละ ทีหนึ่งก็เป็นทานทีหนึ่งละทีหนึ่งก็เป็นศีลทีหนึ่ง ละบ่อย ๆ ก็เป็นภาวนา ทาน ศีล ภาวนา ก็เป็นตัวเดียวกันไม่แปลกแตกต่าง พระองค์ชี้ให้เหตุผล ก็เพื่อให้อุปนิสัย วาสนาของแต่ละคน ตามแต่บุญวาสนาของบุคคลนั้น ที่จะมีบุญเข้าถึง ฉะนั้นเมื่อเรารู้อย่างนี้ เข้าใจอย่างนี้ก็สิ้นความสงสัย เมื่อสิ้นความสงสัยแล้ว วิตกวิจารณ์ไม่มี เมื่อวิตกวิจารณ์ไม่มี สังขารไม่ปรุงแต่ง เมื่อสังขารไม่ปรุงแต่ง พระพุทธเจ้าท่านว่า เตสํวูปสโมสุโข การเข้าไปสงบระงับสังขารเสียได้เป็นสุข มันเป็นตัวนี้ เมื่อเราเข้าใจตัวนี้แล้ว มันก็โล่ง มีความหวังแล้ว ชาตินี้รู้แล้วด้วยตนเอง ไม่ต้องให้ใครบอกไม่ต้องมีใครมาสอบ เอาอารมณ์ที่ไหนมาสอบ ต้องถามอย่างนี้ คนมีอารมณ์ก็ใช้ไม่ได้ เพราะอารมณ์คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ต้องไม่ให้มีอารมณ์นั้น อารมณ์นี่ มีอย่างเดียวคือ ถามว่าวันนี้เธอมีทานไหม มีศีลไหม ถ้าพระอาจารย์จะถามว่า เธอมีทานให้ไปหมดหรือยัง เธอมีอะไรที่ยังไม่ให้บ้าง คือไม่ให้มี เธอละเว้นทุกอย่างได้หรือยัง ถ้าพระอาจารย์จะถามพวกโยมว่า ละเว้นได้หรือยัง ละเว้นทุกอย่างหรือยัง ถ้าโยมละเว้นได้ทุกอย่าง OK เลย ศีล

ของโยมมีแล้ว ทานของโยมมีแล้ว การประพฤติเนกขัมมะของโยมนั้น โยมเข้าถึงเนกขัมมะแล้ว และมีปัญญาที่ละแล้ว ถ้าโยมไม่มีปัญญา โยมละไม่ได้ ให้ทานไม่ได้ เว้นไม่ได้ ยังยึดติด ยังหวงยังแหนอยู่ แล้วก็ไม่มีความเพียร ไม่มีอดทน ไม่มีขันติอีก มันโยงกันเป็นแถวเลย นี่ละวิธีที่โยมจะสอบอารมณ์ใคร ถ้าโยมเป็นอาจารย์เขา จำไว้ให้ดีนะ ต้องถามว่า เธอมีทานทุกอย่างหรือยัง เพราะว่าทานทุกอย่าง ว่ามีอะไรก็ต้องให้หมด ทั้งทานภายในและทานภายนอก เธอละเว้นหรือเธอมีศีลหรือยัง ละเว้นภายในละเว้นภายนอก ได้ทุกอย่างหรือยัง นี่ละคือสิ่งที่ควรถาม คือถามจิตของเราเอง มีแต่ระวังตัวของเราเอง ตอบตัวเราเอง ไม่ใช่ให้ใครมาตอบเรา เพราะอะไรจึงไม่ให้ใครมาตอบเรา ก็เพราะเราไม่ใช่คนปัญญานิ่ม ปัญญาอ่อน ก็เรารู้ของเรา รู้เหตุผลของตัวเราเอง รู้ทุกวันว่าความต้องการความปรารถนาของเราแล้ว นี่แหละต้องบอกไว้ให้รู้ เดี๋ยวจะไปอับอายขายขี้หน้าว่า ครูบาอาจารย์ไม่สั่งสอนอีก เขาจะลบหลู่ดูหมิ่นมาถึงครูบาอาจารย์ ลบหลู่ดูหมิ่น เดี๋ยวก็ผิดพลาดไป เดี๋ยวก็ลามปามไปถึงลบหลู่ดูหมิ่นไปถึง พระธรรม พระสงฆ์ พระพุทธเจ้า ยิ่งทำให้เกิดโทษ เกิดบาปอีกมากมาย ฉะนั้นเราต้องมีวิริยะ ความเพียร ละเว้นทุกวัน มีทานคือให้ไปทุกวัน ทั้งภายในภายนอก และเนกขัมมะของเราจึงจะเรียกว่า เนกขัมมะพรหมจรรย์ บริสุทธิ์ สะอาด ถ้าเราทำได้แล้ว เนี่ยเป็นมรรคเป็นหนทาง เข้าถึงความพ้นทุกข์ ความดับทุกข์อย่างแท้จริง ทานเป็นมรรค ศีลเป็นมรรค ไม่มี และก็ไม่มีอารมณ์ การที่ไม่มีอารมณ์ การที่ไม่มีอารมณ์ก็คือ การดับทุกข์สิ้นทุกข์ทั้งปวง และเรามีความสุข มีความสงบสุขในทาน มีความสุขมีความสงบสุขในศีล ที่นี่เราก็จะได้เข้าใจชัด แล้วก็จะได้รู้ทุกอย่าง ข้ามพ้นทุกอย่างละเว้นทุกอย่าง และก็ต้องทำทุกวัน เราจะได้ไม่เป็นคนขี้เหนี่ยว คำว่าขี้เหนียวนั้น ในพระไตรปิฎกแสดงไว้เอง ไม่ใช่พระอาจารย์บอก ว่าพระโสดาบันนี่ใครขอก็ให้หมด ไม่ล่วงศีล ละเว้นทุกอย่าง เมื่อละเว้นทุกอย่าง คือ ไม่เบียดเบียนใคร ไม่เบียดเบียนตัวเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่นแล้ว นั่นแหละศีลบริสุทธิ์ เป็นอริยะกันตะศีล คือละเว้นทุกอย่าง ที่นี้โยมจะได้เข้าใจ จะได้รู้ และก็มีปัญญากว้างขวาง รู้เหตุผลและละเว้นทั้งหมดเลย จะมีมากเพียงใด ที่พระพุทธเจ้าสรุปไว้ สัพเพ ธัมมา อนัตตา ว่าง ว่างว่าง ที่พระอาจารย์สอนให้โยมว่าง ก็คือ ต้องการขจัดขยะอารมณ์ มะเร็งอารมณ์ ที่สั่งสมมาเป็นอเนกชาติ นำมาจุติ ปฏิสนธิ เวียนว่ายตายเกิด ก็เพราะอารมณ์นี่แหละ ฉะนั้นเราทำจิตของเราให้ว่างเป็นการลบสัญญา เป็นการลบรูปสัญญา ลบเสียงสัญญา ลบกลิ่นสัญญา รสสัญญา โผฏฐัพพะสัญญา ธรรมสัญญา ว่าง ว่าง ว่างอย่างเดียว ยืน เดิน นั่ง นอน ว่าง อย่างเดียว ไม่ต้องไปคิดอย่างอื่น ฟังครูพี่เลี้ยง

ไว้ก็แล้วกัน เดินก็ว่าง ว่าง ว่าง ไว้ พวกโยมก็จะไม่วิตกวิจารณ์ พระอาจารย์ให้ว่าง แล้วจะมีอะไร ที่นี้เห็นว่าว่างจากอะไรต้องถามว่า ว่างจากอะไร มากมายก่ายกองเลยเนี่ย พระอาจารย์ทำให้ว่าง คือตามแนวทางที่พระองค์สอน อาจจะรู้ถึงความละเอียดสุดยอด คือไม่มี อนัตตา ว่าง ทุกอย่าง ไม่มีแล้วละเอียดหมด ละเอียดจนมองไม่เห็นแล้ว เป็นอนัตตาแล้วก็หมดแล้ว ไม่ต้องคุยแล้ว เลิก ว่างแล้วเป็นอนัตตาแล้ว ทำไมพระอาจารย์จึงมีอะไรมาพูดอีก ก็พระอาจารย์ชี้ให้เห็นว่าทุกสิ่งที่มันว่าง ชี้ให้เห็นเอาความว่างมาชี้ให้พวกโยมเห็น ต้องว่าอย่างนี้คือว่างด้วยปัญญา ไม่ใช่ว่างด้วยตา ด้วยหู ด้วยจมูกด้วยลิ้น ด้วยใจ ว่างด้วยความรู้สึกว่าว่าง คือไม่มีคือไม่มีอารมณ์ แล้วเราก็จะเข้าใจชัดว่าเออมันว่างจริง ๆ ทุกสิ่งทุกอย่างว่างด้วยทาน ว่างด้วยศีลจริง ๆ พระอาจารย์ท่านก็ไม่ได้โกหก พระอาจารย์ก็รู้เห็นตามนัยที่พระองค์แสดงไว้ให้ ต้องว่างอย่างนี้ แต่อาศัยปัญญาที่เรารู้แจ้งแทงตลอดในธรรมทั้งหลาย เอามาชี้ให้เห็น มาบอกให้รู้ ในสิ่งที่ครูบาอาจารย์ทั้งหลายไม่เคยมาชี้อย่างนี้ อาตมาเองก็ไม่เคยได้ยินได้ฟังจากครูบาอาจารย์ท่านไหนด้วยนี่เป็นปัจจัตตัง สิ่งที่พระอาจารย์มาพูดให้โยมฟังเป็นความรู้เฉพาะตัว เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ไม่ต้องให้ใครมาบอก เพราะเรารู้ได้เห็นได้ด้วยตัวเองด้วยความสามารถ คือปัญญาเข้าถึง ความเพียรเข้าถึง อดทนเข้าถึง ต้องมาชี้ตรงนี้ว่า เพียรเข้าถึง คือวิริยะเพียร มีทาน มีศีล มีละเว้น เพียรให้ไม่ท้อถอย และก็อดทนเพียรด้วยความอดทน คือเพียรเข้าถึง และก็อดทนเข้าถึง คือเข้าถึงทาน ถึงศีลและก็เข้าถึงภาวนา คือทำทุกวัน ๆ ทำบ่อย ๆ ทำทานทำศีล ให้มี ให้เป็นขึ้นมา คือทำให้ว่างขึ้นมา ถ้าเราทำได้นั่นแหละ เรียกว่าภาวนา ภาวนาในทาน ภาวนาในศีล สิ่งอดกลั้น อดทน ก็คือ อดทนที่จะทำทานอดทนที่จะละเว้น ที่นี้เมื่อเรารู้ความหมายของศีลว่าละเว้น ตาเราเห็นอะไร เราก็ละเว้นทางตา หูเราได้ยินเสียงอะไร เราก็ละเว้นทางหู จมูกเราได้กลิ่นอะไรก็ละเว้นทางจมูก ลิ้นเรารู้รสอะไร ก็ละเว้นทางลิ้นกายสัมผัสอะไร ก็ละเว้นทางกาย ใจรู้อะไร ก็ละเว้นทางจิต ว่าง ว่าง ว่าง ละเว้นทางศีล และก็เป็นทานด้วย ละเว้นได้ก็เป็นทาน เป็นศีล ทานคือไม่มีไม่ให้มีอยู่ในใจ เป็นทานภายใน ทั้งทานภายนอกคือละเว้นภายในภายนอก มันจึงมีขันติ และมีวิริยะความเพียร ควบคุมฝึกเพียรทุกวัน อดทนทุกวันอดทนละ อดทนเว้น จนกระทั่งไม่มีจริง ๆ ว่างเปล่าบริสุทธิ์ สะอาด จนไม่สามารถจะไปเปรียบเทียบอะไรได้ บริสุทธิ์ สะอาดแล้ว ก็ไม่รู้จะสะอาดไปถึงไหน ต้องว่าอย่างนี้ คือไม่มีอารมณ์แล้ว รู้ว่าละคำว่าอเสขะ รู้ถึงว่าปัญญา รู้จนไม่รู้อะไรแล้ว รู้ว่าว่าง ว่าง ว่าง รู้ว่าปัญญาก็ อนิจจัง ปัญญาก็อนัตตาสมาธิก็อนิจจัง สมาธิก็อนัตตา ความระลึกได้ก็เป็นอนิจจัง สติก็เป็นอนัตตา มันจึงเป็น อเสขะ หมดสิ้นการศึกษา ไม่งั้นปัญญาไม่รู้จบ ญาณความรู้ไม่สิ้น เพราะว่าลบสัญญา ละสัญญาไม่ได้ เพราะจะมี อุปทานในปัญญา มีอุปทานในสมาธิ อุปทานในสติอีก พวกนี้ยังทรงอยู่ ยังไม่ได้เพิกยังไม่ได้ถอนไปไหน แล้วจะมาคุยโต ฉะนั้นพวกนี้ยังไม่ทำให้ว่างไปจากใจ ไม่มีอนัตตาความว่าง จึงยังไม่บริสุทธิ์สะอาด เรารู้อย่างนี้แล้ว จะได้ไม่ถูกหลอก ลูกศิษย์ของพระอาจารย์ต้องเป็นผู้มีเหตุผล รู้เหตุผล ด้วยปัญญาญาณอย่างนี้ ละเว้นแล้วมันจะได้ไม่ต้องมีปากไปเที่ยวพูดกับใครเขา ที่ฟังเขาพูดก็รู้แล้วว่าเขาไม่ว่าง เขามีอารมณ์ไม่ว่าง แค่นี้ก็หมดแล้ว ไม่ต้อง

คุยกันแล้ว เลิกคุยผ่านไปได้เลย อย่าได้เสียเวลาที่จะฟัง เพราะฉะนั้นแค่ทาน แค่ศีลยังรักษาไม่ได้แหม ยังมาอวดคุยโต ทานก็ไม่ต้องทำ ศีลไม่ต้องรักษา ข้ามเอาสมาธิเลย เอาปัญญาเลย นี่ยิ่งลบหลู่ดูหมิ่น ยิ่งไปไม่รอดเลย ยิ่งไม่รู้เลย นี่มืดบอด เพราะฉะนั้นจึงมีทานเป็นรากเหง้า มีศีลเป็นรากเหง้า คือละอุปทานให้หมด ไม่ให้ยึดถือ ให้หมด ให้ว่างเปล่า มีอนัตตาให้หมด ไม่ต้องไปคำนึงถึงสิ่งอื่น แค่นี้เราก็จะได้มีความสุขในทาน มีความสุขในศีลแล้ว เนกขัมมะ พรหมจรรย์ มีผลแล้ว คือ ว่าง ว่าง ว่างไว้ เมื่อว่างอย่างนี้แล้ว เราก็รู้ตัวเราเอง รู้ใจเราเอง ไม่ต้องไปถามใครแล้ว เราทำได้แล้ว เข้าถึงแล้ว

“ อาจารย์ก็มาชี้ให้เห็นทุกวัน ชี้ให้เห็นความว่างในทาน ชี้ให้เห็นความว่างในศีล ชี้ให้เห็นความว่างในเนกขัมมะ ชี้ความว่างให้เห็นในปัญญา ชี้ความว่างให้เห็นในวิริยะ ชี้ให้เห็นความว่างในขันติ เพราะว่ามันเกี่ยวเนื่องกันทั้งหมดเลย ตราบใดที่เรายังมีชีวิตอยู่เราก็ต้องใช้ไปตลอด ทั้งวิริยะ ขันติ ทั้งปัญญาด้วย ”

เราก็จะเข้าใจชัดเลยว่า รากเหง้าของพุทธศาสนา ก็คือทาน คือศีล นี่แหละ เพราะพระองค์แสดงทานไว้แต่แรกเลย แสดงศีลเป็นข้อ ๒ และก็มาแสดงถึงเนกขัมมะ และจึงจะถึงปัญญา วิริยะ ขันติ เดี๋ยวพรุ่งนี้ก็จะถึง สัจจะ อธิษฐาน เพราะฉะนั้นเราก็ละต้องรู้ไปทุกวัน เพราะอาจารย์ก็มาชี้ให้เห็นทุกวัน ชี้ให้เห็นความว่างในทาน ชี้ให้เห็นความว่างในศีล ชี้ให้เห็นความว่างในเนกขัมมะ ชี้ความว่างให้เห็นในปัญญา ชี้ความว่างให้เห็นในวิริยะ ชี้ให้เห็นความว่างในขันติ เพราะว่ามันเกี่ยวเนื่องกันทั้งหมดเลย ตราบใดที่เรายังมีชีวิตอยู่เราก็ต้องใช้ไปตลอด ทั้งวิริยะ ขันติ ทั้งปัญญาด้วย เพื่อจะประคบประคองทาน ศีล ให้ดำเนินต่อไป เพื่อให้มีทาน มีศีล เป็นสรณะที่ตั้ง ให้เป็นเนกขัมมะ พรหมจรรย์ เหมือนโกนผม ห่มเหลืองมาเป็นอุบาสก อุบาสิกาเนี่ย เมื่อเรารู้อย่างนี้แล้ว เป็นความรู้แจ้งแทงตลอดในธรรมทั้งหลาย รู้ถึงว่าเป็น อริยกันตะศีล ต้องละเว้นหมดเลย มีมากมาย มีมากมายขนาดไหน ก็ต้องละเว้นความว่างทำเป็นแล้ว ก็คือภาวนาเป็นแล้ว คือเป็นทาน เป็นศีลแล้ว ด้วยอำนาจแห่งความเพียร ด้วยอำนาจแห่งขันติ ด้วยอำนาจแห่งเหตุผล คือ ปัญญาที่เรามุ่งมาตรปรารถนาที่จะรู้ตาม เห็นตามสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอรหันตเจ้า เป็นการเดินทางเดียวกัน รู้ในสิ่งเดียวกัน เป็นมรรคเดียวกัน หนทางเดียวกัน เอโกอัฏฐังคิโกมัคโค ทางเดียวกัน ต้องเป็นอย่างนี้ แล้วเราก็จะได้เข้าใจชะ ไม่ลังเลสงสัย ไม่ต้องวิตกวิจารณ์ว่าเป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนี้ มันจะละวิตกวิจารณ์ ไม่ต้องไปใส่ใจอะไรเลย เหมือนพระอาจารย์ปอกกล้วยให้โยมกินเลย ต้องว่าอย่างนี้ ถ้าโยมคนไหนไม่กินก็ว่าแย่แล้ว เดี๋ยวบอก พอโยมว่างแล้ว โยมก็ไม่หิวไม่กินแล้ว โยมมาคุยโตทับพระอาจารย์อีก ว่าง ว่าง ว่าง ภาวนาไว้ ที่พระอาจารย์บอกให้ครูพี่เลี้ยงสอนพวกโยม อบรมพวกโยมให้ทำไปตามตารางเวลาไว้ ให้ว่าง เราก็จะเข้าใจความหมายได้ชัดเจน ว่าพระอาจารย์เพื่อมุ่งมั่นที่จะโกฏิล้าน ล้านโกฏิ ปฏิโกฏิ หรือโกฏิ ล้าน แสน

หมื่น พัน ร้อย สิบ เหลือหนึ่ง ไม่ให้มี กี่ร้อยกี่โกฏิชาติ อย่าให้เหลือ ให้อนัตตาไปให้หมด ให้ว่างไปให้หมด ไม่ใช่ว่างอย่างเดียว อารมณ์ทั้งหลาย หรือกิเลสทั้งหลาย เวรกรรมทั้งหลาย ปล่อยว่างไปให้หมด เพราะฉะนั้นขอให้โยมขยันว่างไว้ อดทนว่างไว้ เรารู้ว่าเราทุกข์ ตัวเราต้องว่าง เรามีเวรมีกรรมมาก ยิ่ง ต้องว่าง ว่างถี่ขึ้น แล้วเราจะได้ไม่มีกรรม ไม่มีเวร เพราะว่างอยู่ตรงนี้ กรรมเวร วิบากกรรมเวรไม่กล้าโผล่มาหาพระอาจารย์ ขึ้นมา พระอาจารย์ก็เรียกออกมาอีก ไปให้หมด "แล้วมีปัญหาอะไรบ้างหรือเปล่า" มีปัญหากลางคืนบ้างหรือเปล่า รบกวนบ้างหรือเปล่า วิญญาณทั้งหลายเนี่ย ไม่มีแล้ว ก็เบาแล้ว นั่นแหละว่าง เชื่อพระอาจารย์ไว้ก่อน ถ้าโยมไม่ว่าง โยมมีอารมณ์ ไอ้เจ้ากรรมนายเวรขู่ละ ขู่เว้นไว้เลย ที่นี้จะให้ว่างหมดจนสิ้นไป จะได้เบา จะได้สบาย จิตใจจะได้เป็นปกติ ปกติทางกาย ทางจิตจะได้เป็นวิสุทธิ บริสุทธิ์ สะอาด แค่นี้ก็พอแล้ว โยมรู้แค่นั้น แค่นี้ก็พอแล้ว ตั้งใจปฏิบัติอย่างซื่อย่างตรงก็พอแล้ว แต่ก็ยังมีอีก เพราะนัยของพระองค์ยังมีมากมายมหาศาล ที่พระองค์ทรงแสดงบารมีมา ๔ อสงไขยแสนกัปป์ ความรู้ ความสามารถวิจิตรทุกวิธีการของพระองค์นี้ จึงเรียกว่า นิยยา นิกะธรรม นำผู้ปฏิบัติ หรือนำสัตว์ให้พ้นจากกองทุกข์ สัตว์แปลว่าผู้ข้องอยู่ คำว่าข้องอยู่ หรือเกี่ยวอยู่ในรูปสียง กลิ่น รส สัมผัส แปลว่าผู้ข้อง ฉะนั้นการที่เราเอาจิตเข้าไปข้อง เรากลัวว่าจะไปเป็นสัตว์หรือเปล่า สอนที่ผิดไปเลย เอ้ยไม่ได้แล้ว เดี๋ยวพระองค์จะตำหนิเราเอา เดี๋ยวครูบาอาจารย์ผู้รู้ทั้งหลาย พระอริยสังฆเจ้าทั้งหลาย จะมาตำหนิเรา เราจะได้หัวหด เล็ก ต้องบอกเอาไว้ให้รู้เอาไว้ นี่ครูบาอาจารย์ทั้งหลาย ไม่รู้แล้วคุยโต ไม่งั้นเราจะได้บอกไว้ว่า เราทำไปอย่างนี้ เราก็เข้าถึงความบริสุทธิ์ได้แล้ว เพราะพระอาจารย์บอกว่า ทาน ศีล หรือ อริยกันตะศีล อริยกันตะศีลละเว้นให้หมดเลย ไม่ใช่ละเว้นให้หมด ไม่ใช่ละเว้นในมนุษย์โลกน๊ะ ละเว้นทั้ง ๓ โลกน๊ะ ต้องบอกไว้ด้วยว่า พระอาจารย์สอน อริยกัณตะศีล ตามนัยของพระองค์ ละเว้นทั้ง ๓ โลก ทั้งมนุษย์โลก เทวโลก ปรโลก พรหมโลก ไม่ไปหรอก ไปนิพพาน ต้องละเว้นให้หมด มีอะไรก็ละเว้นให้หมด นี่ถึงจะบริสุทธิ์สิ้นเชิง เดี๋ยวไปติด แห้งกอยู่ตรงนั้น ไปเสวยสุขเพลิดเพลินในสุข ติดรูปสุข เสียงสุข กลิ่นสุข รสสุข สัมผัสสุข ธรรมสุขอีก เดี๋ยวก็สุขงอม หล่นล่วงมาพอดี เดี๋ยวหล่นแอ๊กลงมาก็นรก เปรต อสุรกาย เดรัจฉาน ต้องบอกไว้ให้หมด นี่แค่นี้พอแล้ว เดี๋ยวพรุ่งนี้ต่ออีก....... ■

จบการแสดงธรรมเทศนาในโครงการ
ปฏิบัติธรรมนำสุข "ครั้งที่ ๑"
จากการสนทนาธรรมในเรื่อง วิริยะ - ขันติ
เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๖
เวลา ๑๘.๕๕ - ๑๙.๔๕ น.
โดยพระอาจารย์นพพร อาทิจฺจวํโส
สำนักปฏิบัติธรรมอาทิจจวํโส
ถอดเทป เมื่อ วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๖
เวลา ๐๙.๒๕ น. โดย อรัญญา กฤษณสุวรรณ

แสดงธรรมในเรื่อง สัจจะ - อธิษฐาน

วันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๔๖

เวลา ๑๘.๓๕ น.

........ถ้าเราพิจารณาถึงบารมีทั้งหมดแล้ว ในการมี ไม่มีคำว่าสมาธิ ฉะนั้น สัจจะตัวนี้ ความจริงใจตัวนี้คือตัวสมาธิ ถ้าเราเกิดความลังเลสงสัยหาไม่พบว่า ทำไมพระองค์แสดงรูปสมาธิไว้มากมาย แต่ทำไมบารมี ๑๐ ไม่มีคำว่าสมาธิบารมี ไม่มีตัวสัจจะตัวนี้ ความจริงใจตัวนี้ หมายถึงความตั้งใจมั่น ก็มาใช้แทน สมาธิ ฉะนั้น สัจจะความจริงใจ ถ้าเราจะทำอะไร อะไร ด้วยสัจจะความจริงใจคือตั้งในใจมั่น ในความตั้งใจมั่น เป็นสมาธิ แต่เรียกว่าเป็นสัจจะ คำว่าสัจจะตัวนี้ แปลว่าความจริงใจ ตามแบบแผนแสดงไว้ว่า ประพฤติสิ่งใดให้เห็นจริง พระองค์เรียกว่าให้ได้ความจริง เพราะความจริงตัวนี้ คือความรู้แจ้ง ความรู้แจ้งเห็นจริง ความรู้แจ้งเห็นจริง ก็คือ ความรู้เห็นจริงในธรรมทั้งหลาย เมื่อความรู้แจ้งเห็นจริงในธรรมทั้งหลาย คือสัจจะแต่เป็นอริยะสัจจะ คือเหนือธรรมดา เหนือกว่าสัจจะทั้งหลายที่ไม่ใช่เป็นอริยะสัจจะ เขาจึงเรียกว่า อริยะสัจจะ ความจริงของพระอริยะเจ้า เมื่อเรารู้ว่าเป็นความจริงของพระอริยะเจ้า คงไม่ใช่สัจจะธรรมดาแน่นอน คำว่าสัจจะในบารมีนี้ หมายถึงที่พระองค์ว่าเป็นความจริงใจที่ออกมาจากน้ำใสใจจริง นิสัยใจจริงที่หลั่งออกมาจากจิตของพระพุทธเจ้าที่พระองค์ตั้งใจปรารถนาเป็นพุทธภูมินั้น ต้องมีความตั้งใจจริง ต้องมีความจริงใจ ในทาน ในศีลในเนกขัมมะ ในปัญญา ในวิริยะ ขันติ ในสัจจะอธิษฐาน เมตตา อุเบกขานี้ หมายถึงความจริงใจในแต่ละเรื่องต้องเกิดขึ้น จากความตั้งใจ คือสมาธิอาศัยความตั้งใจ แน่วแน่ของจิตที่มีความปรารถนาเพื่อที่จะวิมุติหลุดพ้น แต่อันนี้เป็นสัจจะของพระพุทธเจ้า เพื่อความเป็นสัพพัญญู พุทธะ คือความรู้ที่เห็นจริงในสรรพเญยยะธรรมทั้งปวง เขาเรียกว่าสัพพัญญุตญาณ และสัจจะที่เป็นปรารถนา ความ้รู้รอบคอบ เขาเรียกว่า สมันตะจักขุ ทำให้รู้ว่าสัจจะความจริงใน คำว่าสมันตะจักขุ หมายถึง จักขุรอบคอบ เห็นรอบคอบ รู้ได้ครบถ้วน กินความหมายกว้างขวาง สัจจะตัวนี้เป็นความตั้งใจที่จะมีความรู้รอบคอบละเอียดถี่ถ้วน ฉะนั้นสัจจะตัวนี้จึงมีความสำคัญ มีความจริงใจในการให้ทานคือสละทุกสิ่งทุกอย่างออกจากใจ ในสิ่งที่ใจมีอยู่ใจมีอะไร อยู่ในใจ ความจริงใจเกิดขึ้นแล้ว คือปรารถนาที่จะให้พ้นทุกข์หรือได้เข้าสู่มรรค ผล นิพพานเมื่อมีความจริงใจที่จะให้ทานแล้ว ก็ไม่มีความเสียดาย อันนี้ก็มีความสำคัญอย่างยิ่งยวด คือให้แล้วให้เลย ไม่ลังเลสงสัยในการให้ คือความจริงใจในการให้ ให้แล้วก็ไม่มีเสียดาย เกิดมีความภูมิใจว่าเราให้เขาได้เป็นดี เราให้เสียได้ ก็พ้นทุกข์ สิ่งใด ๆ ที่เรายังให้ไม่ได้ เสียสละไม่ได้ หรือให้เป็นทานไม่ได้ ถ้ามีสัจจะตามออกไปแล้ว แต่เราว่ามีอะไรก็จะ

ให้ทาน ให้ไปทุกสิ่งทุกอย่างแล้ว ทานการให้นี้ จึงมีกำลังแรงกล้า ในการที่จะเสียสละหรือจาคะบริจาคให้ไปแล้วก็มีการละเว้นในศีล เขาเรียกว่า ศีล สัจจะหรือสัจจะในศีล คือสัจจะตั้งมั่นในการที่จะละเว้นเมื่อมีความจริงใจ มีสัจจะในการละเว้น การให้ทานสัจจะละเว้นเป็นศีล แต่ว่าสัจจะนี้มีความจริงใจที่จะ

ปรารถนาต้องการเป็นการบอกความในใจเพื่อให้รู้ต้องการมีสัจจะแล้ว มีสัจจะในทาน สัจจะในศีลสัจจะในเนกขัมมะ สัจจะในปัญญา สัจจะในวิริยะสัจจะในขันติ สัจจะในสัจจะ ก็ทั้งภายในและภายนอก มีอะไรภายนอกก็ต้องให้ มีอะไรในจิตก็ต้องให้ คือเสียสละอารมณ์ทั้งหลายที่มันเกิดขึ้นภายนอก

“ศีล สัจจะ หรือสัจจะในศีล คือสัจจะตั้งมั่นในการที่จะละเว้น เมื่อมีความจริงใจ มีสัจจะในการละเว้น การให้ทาน สัจจะละเว้นเป็นศีล แต่ว่าสัจจะนี้มีความจริงใจที่จะให้เกิดเป็นเนกขัมมะ อดใจ ถือบวชไม่ใช่แค่นั้น ยังมีสัจจะเพื่อให้เกิดปัญญาความรู้แจ้ง เป็นสัจจะที่จะมีความเพียรในการที่จะทุ่มเทชีวิตจิตใจลงไป สัจจะที่จะมีความอดทนเข้มแข็ง สัจจะนี้เหมือนเป็นพี่เลี้ยงใหญ่ ต้องว่าอย่างนี้ เป็นพี่เลี้ยงคอยดู คือให้เป็นไปตามความปรารถนาต้องการ ที่เรียกว่าอธิษฐานบารมี”

ให้เกิดเป็นเนกขัมมะ อดใจ ถือบวชไม่ใช่แค่นั้น ยังมีสัจจะเพื่อให้เกิดปัญญาความรู้แจ้ง เป็นสัจจะที่จะมีความเพียรในการที่จะทุ่มเทชีวิตจิตใจลงไป สัจจะที่จะมีความอดทนเข้มแข็ง สัจจะนี้เหมือนเป็นพี่เลี้ยงใหญ่ ต้องว่าอย่างนี้ เป็นพี่เลี้ยงคอยดู คือให้เป็นไปตามความปรารถนาต้องการ ที่เรียกว่าอธิษฐานบารมี อธิษฐานบารมีนี้ก็คือความปรารถนาต้องการให้มีความปรารถนาต้องการที่จะเป็นพระพุทธเจ้าหรือพระอรหันต์เจ้า หรือเป็นปัจเจกโพธิพุทธเจ้าการเป็นพระอริยะเจ้าชั้นใด ชั้นหนึ่ง ก็ต้องมีสัจจะความจริงใจ และก็มุ่งไปด้วยการอธิษฐานบารมีคือความตั้งใจ ความตั้งใจนั้น ต้องประกอบด้วยสัจจะบารมี จึงเป็นการอธิษฐานที่ไม่สั่นคลอน ไม่หวั่นไหว และไม่มีการลังเล ไม่มีความเศร้าหมองใจ ไม่ขุ่นมัวใจ เพื่อที่จะให้เป็นไปตามความปรารถนา อธิษฐานตัวนี้ คืออธิษฐานบารมี คือความ

ก็ตาม อาศัยที่ตาได้เป็น หูได้ยิน จมูกได้กลิ่น ลิ้นรู้รส กายได้สัมผัส คิดนึก รู้คิด รู้นึก ก็ประกอบด้วยสัจจะอธิษฐาน เมื่ออธิษฐานตามความปรารถนาก็เหมือนอุดมการณ์ ตามความต้องการ เหมือนทุกคนที่มีอุดมการณ์ ปรารถนาให้ ให้ทำไปตามอุดมการณ์ เพราะมีปัญญา รู้แจ้งเห็นจริง ในทานแล้ว ในศีลแล้ว ในเนกขัมมะแล้ว ในปัญญาแล้วในวิริยะ ขันติ สัจจะ แล้วมาถึงอธิษฐาน เรียกว่ามีความหนักแน่นมั่นคงไปซะทุกเรื่อง ไม่ว่าเรื่องทานเรื่องศีล เรื่องเนกขัมมะ เรื่องปัญญา เรื่องวิริยะ ขันติสัจจะ อธิษฐาน อธิษฐานนี้ เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในใจ ที่พระพุทธเจ้า ตอนที่พระพุทธเจ้าจะตรัสรู้ใหม่ พระองค์ทรงอธิษฐานบารมีว่า แม้เลือดเนื้อสังขารจะเหือดแห้ง หมายถึงเลือดเนื้อสังขารจะเหือดแห้งก็ตามที ถ้าไม่ได้บรรลุมรรคผล หรือตรัสรู้ผลในวันนี้ จะไม่ลุกขึ้น จะไม่ทำลายบัลลังก์ หรือรัตน

บัลลังก์อันนี้ จะไม่ไปไหน ยอมสละชีพแม้เลือด เนื้อ หนัง สังขาร จะเหือดแห้งไปก็ตามที จะไม่ละ ความเพียรพยายาม ไม่ละอัตตะภาพ คือเพื่อให้ ตรัสรู้ในธรรมทั้งหลาย รู้แจ้งเห็นจริงในธรรมทั้ง หลาย อธิษฐานนี้จึงเป็นอธิษฐานเพื่อให้กำลังใจ เพื่อ ความสนับสนุนใจ เมื่อมีสัจจะ มีความตั้งมั่นลงไป แล้ว คือสั่งลงไปแล้วในทาน ในศีล ในเนกขัมมะ ในปัญญา ในวิริยะ ในขันติ สัจจะนี้ทำให้เกิดความ จริงใจ ประพฤติสิ่งใดก็ให้รู้จริง ให้ใจจริง รู้แจ้ง จริง เกิดความชำนิชำนาญจริง ๆ เรียกว่ารู้แล้ว เข้าใจ จะทำเมื่อไหร่ก็ได้ เหมือนเราทำเป็นแล้ว หรือเราเรียนหนังสือรู้แล้ว เราไปที่ไหนเราปรารถนา จะอ่าน ถ้ามีหนังสือมา เราก็จะอ่านได้ นี่ก็เหมือนกัน คือในแนวอันเดียวกัน เพราะฉะนั้นสัจจะทานนี้เป็น สำคัญ เพราะว่าอธิษฐานเพื่อทาน คืออธิษฐานทาน อธิษฐานในศีล อธิษฐานในเนกขัมมะ อธิษฐานใน ปัญญา อธิษฐานในวิริยะ อธิษฐานในขันติ อธิษฐาน ในสัจจะ ไม่ใช่อธิษฐานเฉย ๆ อันนี้อธิษฐานไปเพื่อ อะไร อันนี้อุดมการณ์เรามีอะไร เราก็ต้องอธิษฐาน เพื่อมีทาน การให้คือ จาคะ สละออก อธิษฐานใน ศีล คือละเว้น อธิษฐานอะไรก็ละเว้นไปให้หมด มีอะไรก็บริจาคไปให้หมด ละเว้นไปให้หมด เพื่อ การประพฤติเนกขัมมะ คือถือบวช อารมณ์ใด ๆ ที่มีอยู่ก็ละออก สละออก คือว่าสละคืนให้หมดไป จากความรู้สึกนึกคิดในใจที่เป็นตัวถ่วง กดถ่วง และทำให้เราเป็นทุกข์ ฉะนั้นอธิษฐานบารมี คือ อธิษฐานในทาน อธิษฐานถ้ามีทาน มีอารมณ์ใดมา มีรูปมา มีเสียงมา มีกลิ่นมา มีรสมา มีสัมผัสมา ก็อธิษฐานให้ทั้งหมด อธิษฐานเป็นทานหมด ละเว้น หมด อธิษฐานในศีลคือละเว้น มีรูปมา มีเสียงมา มีกลิ่นมา มีรสมา มีสัมผัสมา ก็ละเว้นหมด รวม ความแล้วก็คือ อธิษฐานให้ว่างนั่นเอง อธิษฐานให้ ว่าง ให้หมดไปจากสัญญาอุปาทาน คืออธิษฐานให้ ว่าง อธิษฐานเพื่อความไม่มี เพื่อความวิมุติหลุดพ้น โดยชอบ สิ่งที่เราอธิษฐาน เราให้ไปหมด สิ้นไป ให้ไปเป็นทาน ก็เป็นความว่างเกิดขึ้น อธิษฐานได้ เพื่อการละเว้นก็หมดไป มันก็ข้ามพ้น มีอะไรก็ละ เว้น ไม่ยึดติดมาเป็นเรา เป็นของเราก็ว่าง ว่างเปล่า ทั้งภายในภายนอก อธิษฐานมาเพื่อถือบวช หรือ เนกขัมมะ เนกขัมมะ ถือบวชจากใจ ก็มีเนกขัมมะ ทาน เนกขัมมะศีล เนกขัมมะที่มีอะไรภายใน ภาย นอก ก็ต้องไม่ให้มีอยู่เหลือในใจ อธิษฐานเช่นเดียว กัน ก็คือให้รู้เสมอว่า มีอะไรสักอย่างก็ให้ทานก็ละ เว้น ให้เป็นศีล เพื่อเนกขัมมะ เพื่อพรหมจรรย์ เพื่อปัญญารู้แจ้งเห็นจริงทั้งหลาย ตราบใดที่เรายัง มีอยู่ ใจเราก็ต้องมีความกังวลอยู่ และสิ่งที่มีอยู่มัน ก็จะขวางกั้น ปิดกั้น ไม่ให้เรารู้เรื่องต่าง ๆ อีก เมื่อปิดกั้น ขวางกั้นแล้ว ปัญญามันก็จะไม่เจริญ งอกงาม ฉะนั้น อธิษฐานสัจจะนี้ อธิษฐานให้มัน หมดไป สิ้นไป ว่างเปล่าไป แล้วมันจะได้รู้จริง เห็นจริง จะรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้น รู้เหตุผลใหม่ ๆ รู้ เหตุผลของปัญญาใหม่ ๆ เมื่อรู้เหตุผลปัญญา ใหม่ ๆ ความเจริญขึ้นในธรรมทั้งหลาย ก็เจริญ งอกงาม สิ่งใดที่ไม่รู้ เราก็จะได้รู้ เราต้องอธิษฐาน ในปัญญา อธิษฐานในความเพียร เพื่อจะให้รู้ รู้แค่ นี้ไม่พอ ไม่ใช่สัพพัญญู รู้ทุกอย่าง ต้องให้รู้เป็น สัพพัญญูรู้ทุกอย่าง จึงต้องมีอธิษฐาน ละทิ้ง คือให้ เป็นทาน ละเว้นให้เป็นศีล ให้เป็นเนกขัมมะคือ พรหมจรรย์ เพื่อปัญญารู้แจ้งเห็นจริงเป็นสรรพ ธรรม หรือสรรพเญยยะธรรม หรือสัพพัญญู รู้ทุก อย่าง คือว่ารู้ทุกอย่างไม่พอ ต้องมีอนาวรญาณอีก คือรู้ไม่มีขอบไม่มีเขต จึงเรียกว่า อนาวรญาณ

ญาณรู้ไม่มีขอบเขต กว้างขวางไม่ว่าจะคิดพิจารณาอะไรรู้แจ้งเห็นจริง เห็นจริงรู้ไม่มีขอบเขต เขาเรียกว่า อาณาวรญาณ สัพพัญญุตะญาณ ก็รู้ทุกอย่างอยู่แล้ว เราปรารถนาที่ควรจะรู้ แต่ อนาวรญาณ ยังกำกับลงไปอีก คือต้องรู้ไม่มีขอบเขต จึงเรียกว่า โลกะวิทู คือผู้รู้แจ้งโลก รู้ทั้ง ๓ โลก ไม่ใช่รู้แต่เฉพาะโลกนี้โลกเดียว หรือไม่ใช่รู้แต่เฉพาะในครอบครัว หรือว่ารู้แต่เฉพาะของหมู่คณะ หรือประเทศชาติ รู้ทุกเรื่องราวที่เราต้องการรู้ แล้วรู้ได้โดยไม่ต้องกำหนดจิต เพียงแต่ตาเห็น หูได้ยิน จมูกได้กลิ่น ลิ้นรู้รส กายได้สัมผัส ความรู้สึกนึกคิดแทงตลอดออกไป ฉะนั้นความรู้ต่าง ๆ คือความเห็นต่าง ๆ เป็นเพียงนิมิตหมายให้รู้หรือบอกเหตุว่าจะมีอะไรเกิดขึ้น แล้วจะรู้ได้ด้วยความจริงใจอันนั้น อธิษฐานบารมีจึงเป็นเรื่องใหญ่ไพศาล ไม่ใช่ว่าให้รู้เฉพาะอย่างรู้เฉพาะรูป สียง กลิ่น รส สัมผัส แค่นั้น ต้องรู้ได้มากมายก่ายกอง ไม่จำกัด ไม่มีขอบเขต คำว่า อธิษฐานบารมี สัจจะบารมี ความจริงใจ ความจริงใจในทาน หมายถึง สัจจะ ความจริงใจในทาน ให้แล้วไม่เสียดาย ความจริงใจในศีลละเว้น ละเว้นด้วยความจริงใจ ประพฤติเนกขัมมะก็ประพฤติเนกขัมมะด้วยความจริงใจ ใช้ปัญญาก็มีความจริงใจที่จะใช้เหตุผลกับสรรพสิ่งทั้งหลาย และมีความจริงใจที่จะทำความเพียร เพียรรู้ เพียรละ มีความจริงใจในขันติ อดกลั้น อดทน ก็จะรู้ได้มากยิ่งขึ้น ยิ่งรู้แจ้งเห็นจริง ท้ายสุดแล้วก็รู้ได้ตามที่ต้องการ ตั้งแต่ อริยะ สัจจะ ความจริงอันประเสริฐ รู้ทุกข์ รู้เหตุให้เกิดทุกข์ รู้นิโรธะ แห่งความดับทุกข์ รู้หนทาง คือ มรรค คือเข้าใจในหนทางที่เข้าถึงความดับทุกข์ได้ทุกอย่าง ไม่ว่าจะหยิบอะไรขึ้นมา เป็นมรรคได้ เป็นผลได้ อันนี้เรียกว่า สัพพัญญู รู้ทุกอย่าง ไม่ใช่ว่าจะเข้าใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แล้วก็เข้าถึงนิพพาน แต่พระองค์นี้โยง ถ้าปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง เข้าถึงได้หมด คำว่าปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง คือเราจะปฏิบัติในทางทาน ทานนั้น ถ้าเป็น ปรมัตถะธรรม ก็ไปนิพพานได้ ที่อาตมาเคยบอกไว้ ถ้าประพฤติปฏิบัติศีล รักศีล รักธรรม ถ้าเราเอาจริง ๆ ก็นิพพานได้ ประพฤติเนกขัมมะ อดใจ อยู่ในทาน ในศีล เพราะถ้าเนกขัมมะเป็นตัวทาน ตัวศีล ก็ควบกัน แสดงว่าใครประพฤติเนกขัมมะ หรือถือบวชได้ เหมือนกับว่ามารักษาศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ เหมือนกับเนกขัมมะเนี่ย มีก็ต้องมีทาน มีศีล คือควบกัน คือความหนักแน่นมั่นคงจะเกิดขึ้น และปัญญาความรอบรู้ก็จะมากขึ้นด้วย วิริยะความเพียรก็จะมากขึ้น ขันติอดทนก็จะมากขึ้นด้วย สัจจะความจริงใจที่มีก็จะมีมากขึ้นด้วย อธิษฐานเพื่อความพ้นทุกข์อย่างเดียว เจริญงอกงามไพบูลย์ ถ้าไม่มีสัจจะความจริงใจก็ล้มเหลว ล้มเลิก วันสองวันล้มเลิก บางทีชั่วโมงเดียวก็ล้มเลิก ให้ทานไปประเดี๋ยวเดียวก็กลัวอด กลัวยาก รักษาศีลได้นิดเดียวก็กลัว

ทุกข์ กลัวจน ประพฤติเนกขัมมะก็ไม่นาน พวกนี้ไม่มีอธิษฐานกำกับ เนกขัมมะบารมี จึงไม่ได้สมบูรณ์แบบ มีกรรม มีวิบากกรรมตัดรอน เมื่อมีกรรม มีวิบากกรรมตัดรอน จึงต้องมีสัจจะบารมีพ่วง คือความจริงใจจะต้องเกิด ตายเป็นตาย อธิษฐานตายเป็นตาย สัจจะความจริง ความจริงมีอยู่อย่างไรก็คงต้องทำความจริงให้ปรากฏ ไม่กลัวตาย เมื่อเรารู้อย่างนี้แล้ว จะมีความเข้มแข็ง ทำจิตใจให้ว่างจากอารมณ์ได้ ทำอนัตตาให้ปรากฏในจิต ให้ปรากฏแก่ตา ปรากฏแก่หู ปรากฏแก่จมูก ปรากฏแก่กลิ่น ปรากฏแก่ลิ้น ปรากฏแก่กาย ปรากฏแก่ใจ อนัตตาทั้งนั้น ว่างเปล่า เหม็นเน่า ตาย ตัวเราเนี่ย รู้แล้วก็ละ เมื่อตัวเราเน่าเปื่อย ผุพังแล้ว ทำไมจะต้องไปเที่ยวแส่หาคนนั้น หาคนนี้มาอีก หาความเน่า หาความเปื่อยมาอีก มาเป็นภาระดูแล ใครจะเห็นความโง่เขลาของตนดี ความรู้สึกนึกคิดเหล่านี้ก็จะหายไป หมดไปด้วยสัจจะอธิษฐาน ด้วยทานด้วยศีล ด้วยเนกขัมมะ ด้วยปัญญา ด้วยวิริยะ ขันติอดทน ขอให้เราแก่คนเดียว เจ็บคนเดียว ตายคนเดียว ไม่เอาใครมาแก่ มาเจ็บ มาตายด้วย เนี่ยสัจจะ ตั้งเอาไปอย่างนี้เลย ถ้าสัจจะตั้งลงไปแล้วก็ต้องอธิษฐานทุกวันด้วย เผื่อกันลืม เพราะอธิษฐานคือความปรารถนา ต้องอธิษฐานกำกับเพื่อกันลืมไว้เพราะเราจะต้องอยู่คนเดียวต้องนั่งเนกขัมมะ มีทานประจำ มีศีลประจำ มีเนกขัมมะประจำ มีปัญญาประจำ มีวิริยะประจำ มีขันติประจำ และเราก็ทำให้ได้ตามที่เราตั้งสัจจะไว้ ตั้งอธิษฐานบารมีไว้ เดิน ยืน นั่ง นอนนี้ ไม่ให้ติด ไม่ให้ข้องสิ่งใด จะเดินนั่ง ยืน นอน ก็ว่าง ว่างเปล่า ให้เป็นทานหมด ทานในความรู้ของเรานั่นแหละสำคัญ วัตถุทานที่กว่าจะไปได้มา ต้องประกอบการงาน กว่าจะสำเร็จมาได้หลายวัน หลายเดือน หลายปี หรือว่าหลายชั่วโมง แม้สัจจะความจริงใจนี้ ต้องบริจาคได้ทุกขณะ ให้ทานภายในได้ทุกขณะ ให้มีความจริงใจที่จะให้ทานภายใน แล้วก็อธิษฐานกำกับ ใน ทานบารมี วาระจิตก็จะดิ่งไป แน่วแน่ เป็นอัปปานาสมาธิ ตั้งใจมั่นไม่มีที่สิ้นสุด หรืออัปมา หรืออัปมาณ หรืออัปมาโนสมาธินี้จึงเป็นสมาธิที่มีอัปมาโน คือสมาธิตั้งใจมั่นมากมายมหาศาล ในส่วนของพระพุทธเจ้า ในปัจเจกโพธิพุทธเจ้า หรือของพระอรหันต์เจ้า ถือว่าเรามาเจริญรอยตาม เราหวังความพ้นทุกข์ จะเป็นพระอรหันต์ หรือพระปัจเจก หรือเป็นสาวก หรือจะเป็นพระพุทธเจ้า ก็ต้องมีทั้งนั้น เป็นอธิษฐานบารมี เป็นอธิษฐานอุปบารมี เป็นอธิษฐานปรมัตถบารมี คือสิ่งที่ต้องแสดงออก มีความจริงใจว่าเราเป็นผู้มีปัญญา คือรู้เบื่อหน่ายแล้ว มีขันติ อดกลั้นอดทนกับสรรพสิ่งได้แล้ว พร้อม พร้อมที่จะทำความเพียร พร้อมที่จะประพฤติเนกขัมมะ พร้อมที่จะมีทาน มีศีล เพราะฉะนั้นเราต้องใจดิ่งเอาไว้ เพราะฉะนั้นวันหนึ่ง ๆ เราไม่มีสัจจะความจริงใจแล้ว เราก็ประมาทไปทุกวัน คิดว่าแค่นี้พอแล้ว แค่นี้พอแล้วแค่ไอ้เหตุผลที่เรายังรู้เฉพาะแต่ปัจจุบัน เราก็คิดว่าพอแล้ว แต่พอวันรุ่งขึ้น ความพอมันพร่องไปแล้วจนความไม่พอเกิดขึ้น เพราะเราใช้ไปแล้ว ได้ใช้ปัญญา ได้ให้ทาน ไปแล้ว ว่างไปแล้ว แล้วไม่มีศีลละเว้นไปแล้วเป็นเนกขัมมะพรหมจรรย์ได้ประพฤติไปแล้ว ได้มีปัญญาที่ใช้ไปแล้ว วิริยะเพียรไปแล้ว ขันติอดทนไปแล้ว สัจจะวันนี้มีหรือยังวานนี้มันมีพร้อมไปแล้ว ใช้ไปหมดแล้ว แสดงว่าวานนี้วานนี้สมบูรณ์แบบ วันนี้บกพร่อง หรือเปล่าเราก็ต้องสำรวจความบกพร่องของเรา บกพร่องในทานหรือเปล่า บกพร่องในศีลหรือเปล่า บกพร่อง

ในเนกขัมมะหรือเปล่า บกพร่องในปัญญาหรือเปล่า บกพร่องในความเพียรหรือเปล่า บกพร่องในขันติหรือเปล่า คือความจริงใจ เราต้องถามจิตเราดู มีอธิษฐานบารมียังหนักแน่นมั่นคงอยู่หรือเปล่า ฉะนั้นต้องให้มันเกี่ยวเนื่อง ให้มันสันตติติดต่อมีความจริงใจ ทุกวินาที ทุกนาที ทุกชั่วโมง ทุกวัน ทุกเดือน ทุกปี ทำให้เป็นนิสัย เป็นวาสนาบารมี ทำให้เกิดความชำนิชำนาญ ไม่อ่อนแอ ไม่ท้อแท้ ไม่เบื่อหน่ายที่จะทำ ไม่เบื่อหน่ายท้อแท้ที่จะทำทาน ทำศีล ทำเนกขัมมะ ทำปัญญา ทำวิริยะ ทำขันติ ทำสัจจะ ทำอธิษฐาน ถ้าเราไม่ทำ เราก็มีความประมาทไปแล้ว ย่อหย่อนอ่อนแอไปแล้ว สิ่งที่เราเคยได้เกิดปีติสุข อิ่มเอิบ เบิกบานไปแล้ว มันก็หายไป แล้วทำไมเราไม่ทำให้มันเหมือนเก่า มันจะได้ทรงอารมณ์ไว้ ทรงอารมณ์ปีติสุข เบิกบานเอาไว้ หรือทรงอารมณ์ความว่างให้ติดต่อ ฉะนั้นเราจะต้องใช้ปัญญานี้ ปัญญาความรู้แจ้งด้วยเหตุผลให้ถูกต้องว่า ทานนั้นเป็นสำคัญ มีอะไรต้องให้ทาน หรือละออก จาคะ บริจาคไปให้หมด ทั้งภายในภายนอก แม้กระทั่งชีวิตจิตใจ เรารักศีล เราปฏิบัติศีล หรือละเว้นทุกเรื่องราว ต้องว่าอย่างนี้ ไม่ว่ารูปจะมา เสียงจะมา กลิ่นจะมา รสจะมา สัมผัสจะมา สิ่งที่จะมาประทับในใจเขาเรียกว่า ธรรมารมณ์มันจะมา เราก็จะต้องให้มันหมดไป สิ้นไป หายไป ด้วยทาน ด้วยศีลการละเว้น ด้วยสัจจะความจริงใจ ของเรา ที่เราปรารถนาเอาไว้แล้วแต่ต้น ต้องว่าอย่างนี้ ฉะนั้นก็เป็นเครื่องประกอบให้เป็นกำลังใจให้เรา เพื่อรักษาความว่างไว้ให้คงทนนั่นเอง ความจริงสัจจะตัวนี้ก็คือ ทำให้เรามีสัจจะ อธิษฐาน เขาต้องเรียกว่ามีสัจจะ - อธิษฐาน ก็ต้องพ่วงเข้าไปทั้งอธิษฐาน คือ ความปรารถนา เขาเรียกว่าปรารถนาความว่าง

เราเจริญความว่าง เขาเรียกว่า สุญญตสมาธิ ฉะนั้นความตั้งใจของเราก็ต้องว่าง สมาธิของเราก็ต้องว่าง จึงเรียกว่า สุญญตสมาธิ มันจึงเป็น อุปการะ เป็นส่วนประกอบความว่างนั้น ที่ทำให้เราเข้มแข็ง เป็นสมาธิ สุญญตสมาธิเข้มแข็ง ฉะนั้นเราตั้งใจมากเกินไป เราก็เครียด แต่ถ้าเรานึกถึงทาน มันก็จะผ่อนคลายลงมา เพราะอะไรมันจึงผ่อนคลายลงลงมา เพราะทานการให้ มันก็หมดไป มันก็พร่องอีกก็ว่าง แล้วก็อนัตตาใหม่ เกิดขึ้นอีก ฉะนั้นเราก็ทำให้พร่อง พอเครียด อาการเครียดขึ้นมา มันก็ชักจะไม่สบายแล้ว ไม่เจอความคล่องตัวแล้ว หนักเราก็ให้ทาน นึกถึงทานการให้ แล้วก็ละเว้น ละเว้นภายใน ก็คือละเว้นความรู้สึกของเราในขณะนั้น ไม่ให้มันเครียด ให้มันว่าง ให้เป็นสุญญตอารมณ์ที่มันว่างเป็นสุญญตะนี้ เรียกว่าทรงอารมณ์ว่างใหม่ ๆ ก็ต้องการอย่างนี้ ต้องมีเครียดบ้างเป็นธรรมดา เพราะยังไม่คุ้นเคย เพราะเรามีความตั้งใจมั่น แก่กล้า เมื่อความตั้งใจมั่น แก่กล้าลงไป ก็ทำให้เครียดได้ ทำให้มึนงง หรือทำให้เกิดอารมณ์เครียด แต่นี่เราก็ผ่อนคลายด้วยทาน ด้วยศีลการละเว้น ด้วยเนกขัมมะการอดใจ ด้วยปัญญาที่ใช้เหตุผลให้มากขึ้น ด้วยความเพียรประคับประคอง ต้องตั้งให้มีอยู่ตลอดเวลา มีขันติอดทน อดกลั้นต่อไป แต่ว่าต้องว่าอดกลั้นไม่ต้องถึงกับเครียด ต้องว่าอย่างนี้ มันจึงเป็นมัชฌิมาปฏิปทา ทางสายกลาง เมื่อเรารู้ความเป็นมัชฌิมา ทางสายกลางแล้ว ความเครียดไม่มี ธรรมมะปีติ สุขขังเสติ มันจะเกิดขึ้นเมื่อเราปฏิบัติได้ เราปฏิบัติได้ตามแนวทางนี้ เมื่อเราปฏิบัติได้ตามแนวทางนี้ เป็นมัชฌิมา ความสุข ความสงบมันก็ติดเกาะ ความเบาสบายมันก็ติดเกาะ ยืน เดิน นั่ง นอน มันก็ทรงอารมณ์ว่างไว้ ติดเกาะ ไม่ต้อง

ไปพูดไปคุยกับใคร เพราะขณะนั้นขาดความว่างไป แล้วอนิจจัง อนัตตา อยู่ในส่วนที่ดีไปแล้ว เราก็ต้องฝึกหัดดัดนิสัยให้เข้มแข็ง ไม่ต้องพูด ไม่ต้องคุย แต่เราพูดคุยในจิต ไม่พูดคุยภายนอก เพื่อให้คุยกับภายใน คุยกับภายในคือ ญาณตัวรู้ ผู้เคยมีปัญหา มีปัญญาภายใน เราก็คุยปรึกษาภายใน คือภาษาจิตเรานี่ ว่าควรจะใช้ปัญญาของเราให้สุดความสามารถ อัตตาหิอัตโนนาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ต้องใช้สติปัญญา ความสามารถ สุดปัญญา สุดเรี่ยวแรง สุดความสามารถแล้ว คิดว่ามันเป็นไปแล้ว เราก็หาที่ผ่อนคลาย พิจารณาธรรมใหม่ ทานให้ไปอีก หมายถึงเอาทานนั้นแหละที่ครู บาอาจารย์ทั้งหลายว่า ทุกปี ๆ ก็นำมาที่เก่า การให้ทานบริจาคออกไป นึกถึงศีลการละการเว้น พอมาละมาเว้น อารมณ์ไม่เครียดแล้ว เราก็ตั้งใจพิจารณาใช้เหตุผลอีก เพราะเหตุผลครั้งแรกมันอาจจะไม่ สมบูรณ์แบบ ลองใช้เหตุผลเพิ่มขึ้นอีก คือปัญญา ไอ้เหตุผลก็คือตัวปัญญา เมื่อเรามีความชำนิชำนาญในเหตุผลแล้ว มันก็เกิดญาณความรู้ แต่นี่มัน เกิดความรู้ไปในทางไหน มันเกิดความรู้ไปทาง..........ญาณ คือความเบื่อหน่าย เพราะมันเกิดความรู้ปลอดโปร่ง หมายถึงความรู้ ไม่มีประมาณเกิดขึ้น เราก็จะพิจารณาการพิจารณา คือพิจารณาความเข้าใจกับสรรพสิ่งเหล่านี้ หมายถึงเราต้องย้อนต้น ทบทวนใหม่ หมายถึง อนุโลม ปฏิโลม พิจารณากลับไปกลับมา หรือทำความเข้าใจไว้ว่า เราอาจมีความบกพร่องตรงไหน จิตใจจึงไม่ราบรื่น จึงไม่ปกติ ทำไมจึงไม่เบา ไม่สบาย ทำไมจึงไม่ว่าง เป็นเพราะอะไร เราก็มาสำรวจที่ต้นเหตุ เดี๋ยวเราก็ได้ความจริง คราวที่แล้วเป็นยังไง คราวนี้เป็นยังไง เราก็จะได้รู้ พินิจพิจารณาทบทวน เราก็ให้ทำปกติ มีสัจจะธรรม

เพราะสัจจะธรรมมีความจริงใจตรงนี้ เราก็ต้องทำทำอย่างสม่ำเสมอ เพราะอารมณ์ทุกวันมันเปลี่ยน หมายถึงสุขภาพร่างกายก็เปลี่ยน ดินฟ้าอากาศก็เปลี่ยน ฤดูอากาศเหล่านี้ไม่ปกติ ธาตุขันธ์ไม่ปกติ อาหารไม่เหมือนกัน ไม่ปกติ แต่ละวัน เพราะฉะนั้นกัลยาณมิตรสำคัญมาก กัลยาณมิตรหรือบุคคลสัปปายะนี้สำคัญ เพราะฉะนั้นเรารู้แล้วว่า อาหารสัปปายะ ที่อยู่อาศัยสัปปายะ ธรรมมะสัปปายะแล้ว บุคคลสัปปายะหรือเปล่า ซึ่งบุคคลนี้ไม่สัปปายะอย่าง

เดียวนี่ พังหมดเลย เห็นหน้าทีไร ก็ปฏิฆะทีนั้น ฉะนั้นเราต้องละเว้นมัน ไม่ให้พบ ไม่ให้เจอเลย เพราะเรายังไม่มีกำลังความเข็มแข็งยังไม่เพียงพอ ต้องละเว้นห่างไกล จะได้ไม่เกิดปฏิฆะกระทบจิต จิตมันดิ้นรน ไม่สงบ อันนี้เราต้องตั้งข้อสังเกตุ เอาไว้ว่าทำไมจึงเป็นอย่างนี้ เราปฏิบัติแล้วทำไม เราจึงให้ทานไม่ได้ รักษาศีลละเว้นไม่ได้ ทำไมเรา ประพฤติเนกขัมมะ จึงไม่เป็นไปตามความปรารถนา ต้องการ ปัญญาเรา เหตุผลไม่พอหรืออย่างไร เรา ต้องสงสัยตัวเองไว้ก่อน สงสัยปัญญาก็คือสงสัย ตัวเองนั่นเอง เท่านี้ทำให้มีวิตกวิจารณ์ แต่ธรรมชาติ ธรรมดาก็คือหนทาง หรือมรรค ที่จะเรียบง่าย แต่ละ ทางก็อาจจะมีหลุมมีบ่อ เมื่อเราเจอ อุปสรรค หลุมบ่อ เราก็ต้องใช้ปัญญา ใช้ญาณความรู้ คือ ความเคยชินของเรา ที่เราเคยปฏิบัติผ่านมาแล้ว เรา ต้องมาสำรวจอีก สำรวจทางเก่าที่เราต้องซ่อมต้อง แซมตรงไหนอีก เหมือนกับหลุมบ่อเนี่ย ฝนตก นักทำลายหนทางทำให้เป็นหลุมเป็นบ่อ หรือหนทาง ที่วิ่งไปมากแล้ว ใคร ๆ ก็รู้แล้ว เราก็เบื่อหน่าย เซ็ง เราไม่อยากเดินทางนี้ ทางนี้ไม่เรียบ เพราะเดิน จนสึกแล้ว หาทางขึ้น ๆ ลง ๆ ไม่ดี เพราะมีคนใช้ กันมาก ทางนี้อาจจะชำรุดทรุดโทรม เราเห็นแล้ว ก็ไม่ถูกอัธยาศัย เราก็ต้องเปลี่ยนทาง เปลี่ยนอารมณ์ ของเรา เปลี่ยนความรู้สึก ว่าอารมณ์ทานของเราแนบ แน่นดีหรือไม่ อารมณ์ศีล ละเว้นดีหรือเปล่า ประพฤติเนกขัมมะยังมีความจริงใจ มีความเพียร สม่ำเสมอ มีขันติ อดกลั้น อดทน มีสัจจะความ จริงใจ เราก็ต้องมาสำรวจจิตของเรา เพราะมันเป็น หนทางในจิต เขาเรียกว่าทางใน หรือทางจิต เรียกว่า แต่ละจรณะจิตก็ต้องเดินไป เราก็ต้องใช้ความ ใคร่ครวญ เพราะแต่ละเรื่องแต่ละราวมันอาจจะ

เกิดขึ้นได้เสมอ อุปสรรคทั้งหลายเกิดขึ้นได้เสมอ แต่เราก็รู้ว่ามันเป็นอนิจจัง ไม่เที่ยง รู้ว่าเป็นอนัตตา ว่างเปล่า เมื่อเรารู้เป็นอนิจจัง อนัตตา เราก็ประคับ ประคองเรา ไม่ต้องใช้ปัญญาไปคิดอย่างอื่น เรารู้ แค่อนิจจัง อนัตตา ก็พอแล้ว สำหรับเรา หรือว่า ปัญญาเราอย่างอื่น เราใช้คำว่า แล้วมันก็หมดไป สึกหรอไป มันเบาไป พร่องไป ตอนนี้ปัญญาเรา เหลือน้อยแล้ว เรารู้แค่อนิจจัง อนัตตา ทำให้ว่าง ไปจากใจให้หมด ไปจากใจแค่นี้ก็ใช้ได้ อันนี้ก็ เพียงแต่บอกหนทางเอาไว้ว่า เพราะว่าผู้ปรารถนา ความยิ่งใหญ่ ย่อมมีอุปสรรค เหมือนความปรารถนา ความเป็นพระพุทธเจ้า เป็นพระปัจเจกโพธิพุทธเจ้า เป็นอัครสาวกเจ้า พระอสีติมหาสาวกเจ้า หรือ พระอรหันต์เจ้า เป็นสกิทาอนาคา พระโสดาบัน มันก็จะต้องมีอุปสรรค จะมากน้อยก็ขึ้นอยู่กับ สติปัญญา ความสามารถ และก็ความหนักแน่น มั่นคง คือสัจจะ อธิษฐาน อันนี้ ทำให้ยั่งยืน ถาวร ก็เพราะสัจจะ อธิษฐาน ไม่อย่างนั้นก็คลอนแคลน ไปตกเป็นทาสอารมณ์ของคนอื่น เขาลากจูงไปแล้ว ทางที่เราเดินมาเรียบดี เราก็สบาย แต่พอคนอื่นเขา ว่าทางนี้ดี เพราะทางคนอื่นเราไม่เคยเดินเราก็เชื่อ เราถึงโดนเข้า ทางเก่าของเราก็รกรุงรัง ต้นไม้ ต้นหญ้า ก็ขึ้นทางเดี๋ยวก็ไม่สะดวกละ กลับมาใหม่ ก็มองไม่เห็นทางแล้ว ฉะนั้นทางใครทางมัน เพราะ ฉะนั้นเรื่องของบุญของวาสนา เหมือนแพทย์เฉพาะ ทาง รักษาเฉพาะทาง มรรคของพระพุทธเจ้าก็มี เยอะแยะ ทางไหนก็เข้าถึงได้ เราไม่ต้องไปยุ่งกับใคร เขาหรอก เราพอใจในทางนี้ เราก็ไม่ต้องไปสนใจ ในทางอื่น ทางวิมุติหลุดพ้น ทางเบา ทางสบาย ไม่หนัก ที่พระอาจารย์พูดนี่ เพื่อให้รู้ว่าความ หนักเบามันมีอยู่ ที่พระพุทธเจ้าท่านแสดงไว้ถึง

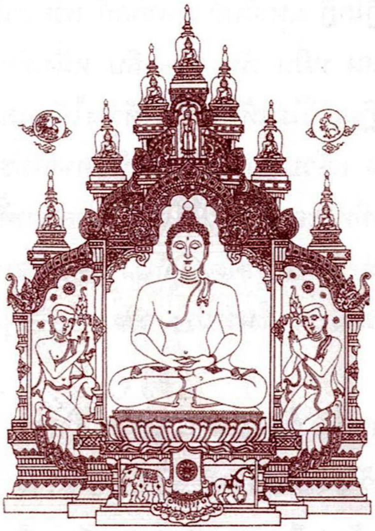
๑๐ สุขา (บารมี๑๐) ปฏิปทา ขิบปาภิญญา (รู้ฉับพลัน) ปฏิบัติง่ายรู้ได้เร็วก็มี สุขขาปฏิปทา ทัญทาภิญญา ปฏิบัติง่ายรู้ได้ช้าก็มี ทุกขาปฏิปทา ขิบปาภิญญา ปฏิบัติยาก รู้ได้เร็วก็มี ทุกขาปฏิปทา ทัญทาภิญญา ปฏิบัติยากด้วย รู้ได้ช้าด้วยก็มี เพราะฉะนั้นทางมีหลายทาง เพราะฉะนั้นปฏิบัติทางไหนก็เป็นเรื่องของบุญวาสนาเฉพาะตน เราไม่ต้องไปยุ่งกับใคร เพราะเรามีกรรมเป็นเรื่องของกรรม กรรมของเราหนัก หรือกรรมของเรามาก หรือกรรมของ

ฉะนั้น สัจจะอธิษฐานนี้แหละสำคัญ เหมือนพระจักขุบาลอธิษฐานเหมือน เนสัชชิกกะธุดงค์ ฉะนั้นเราทำจิตมุ่งไปทางไหน ย่อมมุ่งไป เพราะฉะนั้นพระธุดงค์มีถึง ๑๓ ข้อ เยอะแยะ อุบายขัดเกลา กล่อมเกลา กิเลสตัณหาที่มันเคยตกตะกอนอยู่ในสันดานมีมาก เป็นอุบายของพระพุทธเจ้าที่จะฝึกหัด ดัดนิสัยสาวก ภิกษุสาวก หรือภิกษุณีสาวก ซึ่งใครที่จะมุ่งชอบไปทางไหน ก็เป็นเหตุที่เขาเรียกว่า กรรมบันดาล หรือกรรมสังหรณ์ ที่เราต้องไป

“บุญของแต่ละคนที่สั่งสมมาไม่เท่ากัน กรรม คือการกระทำไว้ด้วย กายกรรม วจีกรรม มโนกรรม สั่งสมไว้ไม่เท่ากัน ที่พระองค์ว่า นานาจิตตังจิตไม่เหมือนกัน ด้วยทาน ด้วยศีล ด้วยเนกขัมมะ ด้วยปัญญา วิริยะขันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา อุเบกขา ฉะนั้นเราก็ต้องมีสัจจะความจริงใจไว้ มีอธิษฐานกำกับไว้ เป็นทางลิขสิทธิ์”

เรามักน้อย ถ้ากรรมของเรามีน้อย เราไม่มีอุปสรรค เราก็รู้ได้เร็ว ต้องว่าอย่างนี้ ถ้าคนมีกรรมมาก ก็ย่อมมีอุปสรรคมาก ก็ต้องรู้ได้ช้าเป็นธรรมดา เพราะมันต้องไปใช้เวรใช้กรรม โดยอัตโนมัติ วิธีการที่ตนปฏิบัติก็อาจจะเหมือนกับเช่น เนสัชชิกกะธุดงค์ คือไม่นอนทั้งคืน เพราะมีกรรม มีวิบากกรรมมาแต่อดีต หรือพระจักขุบาลท่านไม่นอน จนภายในพรรษาหนึ่ง หมอบอกว่าให้ท่านนอนแล้วจะหยอดตาให้ เพราะตาไม่ได้นอนหลายวัน หลายคืน แต่นี่ท่านเป็นทั้งพรรษาเลย ตาก็อักเสบบวม เป็นโรคตา เพียงแต่นอนหยอดครั้งเดียวก็หาย ท่านไม่ยอมเสียสัจจะ ท่านอธิษฐาน เป็นเนสัชชิกกะธุดงค์ ท้ายสุดพอตาแตก คือตาบอดท่านก็ได้ คือโอ้! มันเป็นอนิจจังแล้ว อนัตตาว่างไปแล้ว ว่างจากการเห็น ท่านได้บรรลุพระอรหันต์ในขณะที่ตาบอดนั้นแหละ

สมาทาน หรือไปปฏิบัติ เพราะเราเป็นผู้มีกรรมแต่ละอย่างไม่เหมือนกัน พอไปทำแล้วก็ย่อมมีผล เพราะฉะนั้นเราก็ต้องพิจารณาไว้ แต่ละคน แต่ละท่าน แต่ละอุบายปัญญาของพระพุทธเจ้า เป็นนิยานิกธรรม นำผู้ปฏิบัติให้เข้าถึงความพ้นทุกข์ ดับทุกข์ได้ เพราะฉะนั้น เราไม่ต้องไปสนใจ ของใครของมัน ไม่ต้องไปตำหนิติเตียนใคร ไม่ต้องไปยกโทษใคร เพราะบุญของแต่ละคนที่สั่งสมมาไม่เท่ากัน กรรม คือการกระทำไว้ด้วย กายกรรม วจีกรรม มโนกรรม สั่งสมไว้ไม่เท่ากัน ที่พระองค์ว่า นานาจิตตัง จิตไม่เหมือนกัน ด้วยทาน ด้วยศีล ด้วยเนกขัมมะ ด้วยปัญญา วิริยะ ขันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา อุเบกขา ฉะนั้นเราก็ต้องมีสัจจะความจริงใจไว้ มีอธิษฐานกำกับไว้ เป็นทางลิขสิทธิ์ ทางส่วนบุคคล คือตัวเรา นึกถึงทาน แต่เราต้องนึกถึงทาง

ส่วนบุคคล ทางนี้เป็นทางของเราเนี่ย เราก็ห้ามคนอื่นเลยว่า เราไม่ให้เข้ามาร่วมทางของเรา ต้องบอกว่าทางเฉพาะบุคคล เป็นลิขสิทธิ์ ถือลิขสิทธิ์ เพราะทางนี้ห้ามเฉพาะบุคคลภายนอก บุคคลภายในเฉพาะหนทางนี้ ของคนในบ้านเรา หรือสิทธิส่วนบุคคล ตามกฎหมาย หรือว่าตามบุญของเรา ต้องว่าอย่างนี้ เนี่ยเราก็นึกถึงอุปมา ทางภายใน ทางภายนอกแล้วมันเข้ากันได้หมด แล้วเราก็ไม่ลังเลสงสัยว่า เอ! วิธีการของพระพุทธเจ้า เป็นธรรมชาติ เป็นธรรมดามากเลย ไม่ว่าจะเป็นหนทางภายใน หนทางภายนอก และเราก็จะได้ไม่ลังเลสงสัย ทุกข์หนทางของพระพุทธเจ้า น่าจะมหัศจรรย์จริง ๆ มีหลายทาง ทางสาธารณะ ทางส่วนบุคคล ทางที่ใช้ร่วมกัน ทางก็คือมรรค คือหนทางนั่นแหละ ทางจิต ทางใจ คือทางที่เราปฏิบัติมาจนเคยชินแล้ว เดินมาเคยชินแล้ว พอใครเขาเปลี่ยนรูป เปลี่ยนร่าง เขามีเครื่องหมายว่า ห้ามเดินทางปั๊บเนี่ย สะดุดทันทีเลย เหมือนเขาเอาป้ายไปปักไว้ว่า ห้ามเข้า เอ ทางนี้เราเคยมาทำไมห้ามเข้า ทางของเราทำไมเข้าไม่ได้อีก เหมือนทางเข้าวัดเนี่ย ที่ไม่ให้ผ่านเนี่ย ใครเข้าปั๊บมันสะดุดละ เนี่ยต้องอุปมาให้เรารู้ สัจจะความจริงใจเนี่ยละเพื่อจะทำทาง คือธรรมให้เกิดขึ้น อธิษฐานก็คืออธิษฐานให้เกิดขึ้น หนทางขึ้น คือเกิดมรรคขึ้นคือมรรคปฏิบัติ ปฏิปทาถึงพร้อมด้วยการประพฤติปฏิบัติ หรือเรียกว่าพระอาจารย์นี่พูดนอกเรื่องนอกราว ไม่ใช่ สัจจะเนี่ย คือต้องพูดให้เข้าใจ เพราะทุกคน ทางของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ต้องว่าอย่างนี้และการบรรลุมรรคผลของทุกพระองค์เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน คุณวิเศษไม่เท่ากัน คือสุกขวิปัสสโก เตวิชโช ฉฬภิญโญ จตุสัมภิทัปปัตโต คือทุกรูปฉลาดในแนวทางเนี่ยไม่เท่ากัน ความสามารถที่รู้ได้ ที่ทำมาใช้ไม่เหมือนกัน ไม่เท่ากัน ฉะนั้นเราก็ไม่ต้องไปว่าใคร ต้องพยายามรักษาแนวทางของเราเข้าไว้ แนวทางแห่งความบริสุทธิ์แนวทางบริสุทธิ์ในศีล ไปเป็นเนกขัมมะถือบวช อดใจไว้เลย ทางนี้ไม่พลาด เป็นทางที่พระพุทธเจ้า พระปัจเจกโพธิพุทธเจ้า พระอรหันต์เจ้า เดินมาเยอะแยะแล้วตั้งแต่สมเด็จพระองค์ปฐม จนถึงองค์ปัจจุบัน นับไม่ถ้วนแล้ว พระพุทธเจ้าปรินิพพานมากกว่ามนุษย์เมล็ดทรายในมหาสมุทรอีก ฉะนั้นเราจึงต้องเดินดำเนินตามแนวทางของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์เจ้าแต่เนี่ยเราจะประสบช่องโอกาส หรือทางไหนที่ทางลัด พอปฏิบัติ เกิดทางลัดขึ้นมา รู้ขึ้นมาว่าทางลัดได้ ไม่มีการห้าม ยิ่งไปเร็วเท่าไหร่ยิ่งดีไม่ใช่ไปแล้วเป็นช้า ไม่เอา เหนื่อย แล้วหมดกำลังหมดเสบียง ก็ตายกลางทางอีก หลงทางอีก ฉะนั้นเราก็จะต้องพยายามเลือกทางที่ลัดตัดตรงเร็วเท่าไหร่ยิ่งเป็นผลดีกว่าเรา คือไม่เหนื่อย รวบรวมเสบียง เสบียงเราไม่หมดจะได้ใช้ไปอีก ไปถึงแล้ว

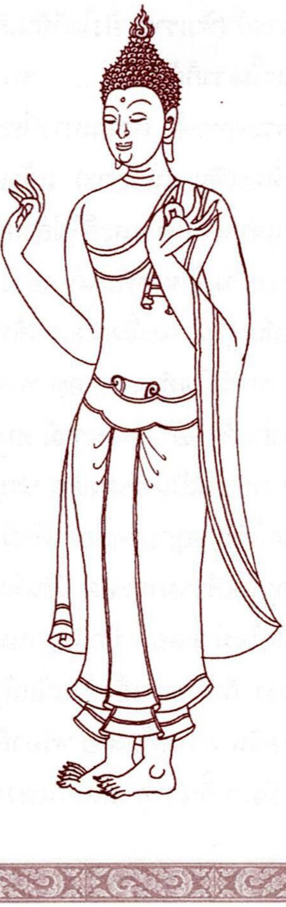
เหลือกิน เหลือใช้อีก แทนที่เราจะต้องเดินทางเป็นวัน ๆ นี่ชั่วโมงเดียวถึง ก็ยิ่งวิเศษใหญ่เลย ไม่เหนื่อยมาก ฉะนั้นเราจะต้องปฏิบัติตามทางนี้ สุญญตสมาธิเนี่ย ที่พระองค์แสดงไว้ แสดงว่าพระองค์ หมายถึงว่า พระองค์ ตัดลัด สั้นแล้วหนทางนี้ สุดท้ายพระองค์สรุปไว้ว่า สัพเพ ธัมมา อนัตตา แล้วว่าง ว่าง ว่าง ทางนี้เป็นทางว่าง อนัตตาก็คือว่าง ภาษาไทยก็แปลว่าว่าง ภาษาบาลีว่า อนัตตาหมดไป สิ้นไป หายไป มีมากเท่าไหร่ เป็นโกฏิ ล้าน โกฏิ ปฏิโกฏิ มหากัปป์ มหากัลป์ หรือว่าเป็นโกฏิ ล้าน แสน หมื่น พัน ร้อย สิบ หนึ่งเดียวก็ไม่มีความปฏิฆะ ก็ไม่ให้เกิดขึ้น ให้ว่างให้หมด พอเราว่าง ว่าง แล้วปฏิฆะไม่มี จึงเป็นทางลัดของพระพุทธเจ้าที่พระองค์ สรุปไว้ให้ แต่ว่าสาวกทั้งหลายก็ไม่ได้นำพา ไม่มาคิดภาวนา ไม่คิดพิจารณา มีความประมาท เห็นว่าว่าง ว่าง เกินไปยุ่ง แล้ว

“เราจะต้องพยายามมีสัจจะ สั่งสมอธิษฐานไว้ ต้องมีทานทุกวัน มีการละเว้นทุกวัน และก็มีการประพฤติเนกขัมมะทุกวัน และเป็นการใช้ปัญญา มีเหตุผลทุกวัน เพียรทุกวัน อดทน อดกลั้นทุกวัน มีความจริงใจทุกวัน มีอธิษฐานความปรารถนาทุกวัน วันนี้ได้แค่นี้ เหมือนเราทำทางไว้แล้ว ถ้าทางนี้เราทำคนดียว ไม่มีใครช่วย เหนื่อยก็หยุด เดี๋ยววันรุ่งขึ้นทำใหม่ ทำต่อไปอีก ไม่ให้ท้อถอย ไม่ใช่เลิกทำ ไม่ใช่เอาเครื่องมือขว้างทิ้ง ไม่ใช้เครื่องมือเนี่ย สุญญตสมาธิ ขว้างทิ้ง เดี๋ยวก็เลยหมดกัน ทำเหนื่อยเสียแทบเป็นแทบตาย เอาเครื่องมือทิ้งเลย ไม่ทำต่อละ ปิ๊กบ้าน เลิก ไม่เอา ทิ้ง ต้องพูดดักคอไว้ก่อน ฉะนั้นไม่ว่าอยู่ที่ไหน ไปที่ไหน เราก็ทำของเราไปเรื่อย ๆ ไม่ต้องกลัวต้องเกรง ไม่ต้องหวาดกลัว เพราะเป็นแนวทางที่จะทำให้สิ้นภพ เป็นทางวิสุทธิ์ อนัตตสัญญา ละสัญญาได้”

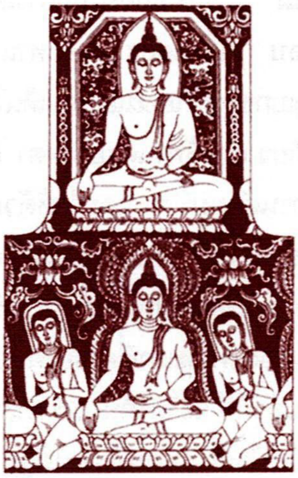
อนัตตาก็คือว่าง ฉะนั้นเราต้องทำความว่าง ยืน เดิน นั่ง นอน ก็ว่าง ว่าง ทางเร็ว ทางที่อารมณ์ทั้งหลาย รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ก็หมดไปเลย ที่ได้สั่งสมไว้เป็นอดีตชาติ ที่เป็นอนุสัย วาสนา หรืออาสวะกิเลส ที่สั่งสมมาเป็นอเนกชาติ ที่เรามาภาวนา ว่าง ว่าง ว่างนี้ ให้มันหมดไป สิ้นไป หายไป จิตใจเบากาย เบาจิต แต่ละวันเรายิ่งทำจิตให้ว่างมากเท่าไหร่เนี่ย อารมณ์ หรือวาสนา หรืออาสวะกิเลส ที่เราเคยสั่งสมอารมณ์ไว้ มันก็จะค่อย ๆ จางคลายหายประมาทรู้ว่าหมูเกินไป นั่นแหละเหมือนว่ากระต่ายแข่งกับเต่านั่นแหละ ทีไหนได้ ไอ้เต่าก็มาถึงก่อนเนี่ยไอ้พวกนี้ กูมันพวกกระต่าย แต่หารู้ไม่ว่าเป็นกระต่ายตื่นตูม ยิ่งเหนื่อยก็นอนเฉย ไม่ไปต่อแล้ว ไอ้เจ้าเต่ามันก็คลานไปเรื่อย ๆ ทางนี้ แล้วก็มาถึงหลักชัย พอเจ้ากระต่ายตื่นขึ้นมา เจ้าเต่าถึงแล้ว .... เนี่ยโบราณเขาเปรียบไว้อย่างนั้น ก็คือไม่ให้ประมาท ไม่ให้นิ่งนอนใจ เหมือนไปหลับนอนคุดคู้อยู่เนี่ย เสร็จแล้วก็ไปปฏิบัติใหม่ มันก็เสียเวลาไปแล้ว

ฉะนั้นเราจะต้องพยายามมีสัจจะ สั่งสมอธิษฐานไว้ ต้องมีทานทุกวัน มีการละเว้นทุกวัน และก็มีการประพฤติเนกขัมมะทุกวัน และเป็นการใช้ปัญญามีเหตุผลทุกวัน เพียรทุกวัน อดทน อดกลั้นทุกวัน มีความจริงใจทุกวัน มีอธิษฐานความปรารถนาทุกวัน วันนี้ได้แค่นี้ เหมือนเราทำทางไว้แล้ว ถ้าทางนี้เราทำคนเดียว ไม่มีใครช่วย เหนื่อยก็หยุด เดี๋ยววันรุ่งขึ้นทำใหม่ ทำต่อไปอีก ไม่ให้ท้อถอย ไม่ใช่เลิกทำ ไม่ใช่เอาเครื่องมือขว้างทิ้ง ไม่ใช้เครื่องมือเนี่ย สุญญตสมาธิ ขว้างทิ้ง เดี๋ยวก็เลยหมดกันทำเหนื่อยเสียแทบเป็นแทบตาย เอาเครื่องมือทิ้งเลย ไม่ทำต่อละ ปิ๊กบ้าน เลิก ไม่เอา ทิ้ง ต้องพูดดักคอไว้ก่อน ฉะนั้นไม่ว่าอยู่ที่ไหน ไปที่ไหน เราก็ทำของเราไปเรื่อย ๆ ไม่ต้องกลัวต้องเกรง ไม่ต้องหวาดกลัว เพราะเป็นแนวทางที่จะทำให้สิ้นภพ เป็นทางวิสุทธิ์ อนัตตสัญญา ละสัญญาได้ เมื่อเราละไม่ได้ละรูปไม่ได้ ละเสียงไม่ได้ ละกลิ่นไม่ได้ ละรสไม่ได้ ละสัมผัสไม่ได้ เพราะไม่มีอนัตตสัญญา ความจำได้หมายรู้ว่า ความเป็นอนัตตา หรือความว่าง ฉะนั้นต้องเอาจริง เอาจัง เด็ดเดี่ยว มั่นคง กล้าหาญ และก็ทำให้เป็นนิสัย ทำไปเรื่อย ๆ ทำจนรู้สึกว่า ไม่รู้ทำไปทำไม มันรู้จนไม่อยากรู้แล้ว เออแสดงว่าไอ้นี่รู้จริงเห็นแจ้งแล้ว ทางจะได้เพลาลงผ่อนคลายลง ที่ผ่อนคลายลงแล้ว ไม่ใช่อะไรตอนนั้นเรายังมีกำลังเป็นหนุ่มเป็นสาว ทำได้ ตอนนี้แก่แล้ว ก็ต้องคลายลงแล้ว เพราะทำมามากแล้ว ถึงชำนาญแล้ว รู้แล้ว เข้าใจแล้ว เบื่อหน่ายเต็มทีแล้ว แล้วก็รู้ตัวเอง มันจะผ่อนคลายเอง แต่ว่าเราต้องมีสติปัญญา เพียรให้หนัก เพียรให้หนักไว้ก่อน เพราะถึงเวลามันแก่มันเฒ่า มันก็จะค่อย ๆ ผ่อนคลายเอง ตามสถานะภาพ เพราะฉะนั้นเราไม่ต้องไปอยากหรอก เราทำมาเยอะแยะไม่คิด ไม่ต้องไปคิด ถึงเวลาแล้วมันจะผ่อนคลายของมันเอง เหมือนพระอาจารย์ ตอนเป็นหนุ่มเป็นแน่น พระอาจารย์ก็ทำมาตลอดเวลา อยู่ป่าอยู่เขา ก็อดกลั้น อดทนทุกรูปแบบ พอเดี๋ยวนี้อยู่ที่แล้วก็ผ่อนคลายได้แล้ว เพราะเราทำมาเยอะแยะ เข้าใจแล้ว รู้แจ้งแล้ว แล้วนำแนวทางของพระอาจารย์นำมาสอน ต้องว่าอย่างนี้ ก็ทางเก่าที่พระอาจารย์ทำไว้ ต้องว่าอย่างนี้ เรียกว่าทำไว้ให้โยมเดิน เฮ้ยเอ็งไม่ต้องทำ พระอาจารย์ทำไว้แล้ว เอ็งโมทนาเอาเถอะ (หัวเราะ) ที่นี้เอ็งโมทนาเอาไม่ต้องเหนื่อย (หัวเราะ......และเสียงคณะศิษย์โมทนาสาธุ.....หัวเราะ) เพราะลงทุนลงแรง เหมือนพระพุทธเจ้านั่นแหละ พระองค์ก็ทำมาแล้ว ก็ให้พวกเราเดิน ถ้าเรารู้จัก เราก็ไม่ทำ ก็เหมือนที่เอ็งโมทนาพระอาจารย์ (หัวเราะ) ยังไงก็อันเดียวกันนั่นแหละ เพราะฉะนั้นเราก็ต้องไป..........สบาย สบาย มีส่วนบุญในพระพุทธเจ้า คือหนทางที่พระองค์ทำไว้แล้ว คือส่วนที่จะเดิน (หัวเราะ) แล้วเราก็จะพบ รู้ได้เห็นได้ แจ่มแจ้งได้ และก็ไม่ลังเลสงสัย และก็จะเข้าถึงความวิมุติหลุดพ้นได้ อย่างจริงใจ เขาเรียกสัจจะ อธิษฐาน ฉะนั้นเมื่อเราเข้าถึงสัจจะ ว่าเออเรามีความจริงใจทำมาตลอด ทำมาแต่เล็ก มาถึงแก่ ถึงเฒ่าแล้ว โอ้ สัจจะเรามี หมายถึงว่า ทานเรามีตลอด ละเว้นเป็นศีลตลอด ประพฤติเนกขัมมะมาตลอด ใช้ปัญญามาตลอด คือมีเหตุผลมาตลอด มีวิริยะความเพียรมาตลอด มีขันติมาตลอด มีสัจจะความจริงใจมาตลอด มีอธิษฐานมาตลอด ไม่เลิกละ ไม่วาง ก็ทำมาจนถึงป่านนี้แล้ว ต้องว่าอย่างนี้ ความเคยชิน ความคุ้นเคย หรือวสี ความชำนาญก็เกิดขึ้น มีมากขึ้น ก็ดูแต่ละวันพระอาจารย์ก็ไม่ได้

ทำอะไรเลย เดี๋ยวก็บิณฑบาตรกลับมาฉัน ไม่มีใครรู้เรื่อง ปิดประตูเงียบอยู่ไม่มีใครเห็น รู้ได้อย่างไรว่าทำหรือไม่ทำ (หัวเราะ) แต่การพิจารณาก็คือเป็นปกติ คือว่าทำจนคุ้นเคย ต้องว่าอย่างนั้น ยืน เดิน นั่ง นอน หรือกวาดวัด ก็มาพิจารณาได้ คือทำความรู้ ทำความเข้าใจในแต่ละวัน จนกระทั่งเพิ่มเป็นเดือน เป็นปี จนหลาย ๆ สิบปี ความชำนิชำนาญการสั่งสมมีมากขึ้น นี่เบา เบา เบามาหลายวัน เจอวันนี้มันหนัก (หัวเราะ) จะได้รู้ว่าเออ หนักมันมีอยู่ แต่เมื่อเรารู้ว่าหนักแล้วก็ว่าง ไม่ใช่รู้ว่าหนักแล้วก็ยังยึดคือแบกต่อไป (หัวเราะ) ต้องให้เบาว่าอนิจจัง อนิจจัง จริงแล้ว มาหลายวันก็อนิจจัง นี่หนักอีกแล้ว ว่ามาหลายวันแล้วนี่ มันก็ไม่กลัวหนักนี่ เพราะเรารู้วิธีทำให้เบาได้ ทำให้ว่างได้ เพราะรู้ว่าอนิจจัง

ไม่เที่ยง รู้ว่าอนัตตาความไม่มีตัวตน แล้วก็ทำให้ว่าง แต่ก็ต้องบอกให้รู้ไว้ ถึงความหนักความเบา ถึงความไม่เที่ยง ความเป็นอนัตตา นี่เป็นสัจจะธรรมต้องมีทั้งหนักและเบา ไม่งั้นโยมต้องมีสุข ต้องมีทุกข์ก็อันเดียวกันนั่นแหละ (หัวเราะ) เพราะฉะนั้นท่านไม่ให้พูด... จากสภาวะธรรมที่ชอบ หรือตามความเป็นจริง มีทั้งสุข ทั้งทุกข์ มีเบาบ้าง หนักบ้าง เดี๋ยวว่าพระอาจารย์พูดแต่เบา มาเจอหนักเข้า หาว่าพระอาจารย์โกหกอีกแล้ว ที่นี้ก็บอกว่าพระพุทธเจ้าสอน กุศล อกุศล อัพพยากุศล ความฉลาดฉะนั้น........เพราะฉะนั้นมีทั้งหนัก ทั้งเบา มีทั้งดี ทั้งชั่ว มีทั้งบุญ ทั้งบาป พระองค์ต้องแสดงคู่กัน ถ้าเราหนักอย่างเดียว ไอ้ทางหนักไม่เห็นสอนเลย พอเจอหนักแล้ว ถูกผิด พระอาจารย์ก็ทำไม่เป็น ก็เนี่ยทำแต่เบา งานเบามาตลอด เดี๋ยวงานหนักก็ทำไม่เป็น ไม่เอาขี้เกียจ ที่นี้ก็ต้องหนักเอา เบาสู้ละ ต้องรู้อย่างนี้ พอถึงคราวต้องหนัก ก็ต้องรู้ว่าหนัก ก็ต้องสู้ ต้องไป ต้องสู้เพื่อให้เบา อดทนเพื่อให้เบา เพียรเพื่อให้เบา ประพฤติเนกขัมมะเบา ละเว้นให้เบา ให้ทานจนไม่มีมันก็เบา แล้วนี่เป็นความจริงด้วย เราต้องอธิษฐานใจหนัก ใจเบา ไม่ประมาททั้งหนัก ทั้งเบา ทำให้ว่างหมด ไม่ว่าหนักขนาดไหน มากขนาดไหน ก็เบา ทำให้เบา คืออนัตตา ว่าง ว่าง ว่าง ว่างไว้ก่อน ฉะนั้นเราจะได้เป็นผู้ฉลาดในแนวทาง คือหนทางมรรค ฉลาดในมรรค คือเหตุผลในหนทางนี้ แล้วเราก็ต้องถึงความวิมุติหลุดพ้น.......... หมดไปอีกวันแล้ว (หัวเราะ) มันก็ต้องมีเบา มาหลายวันนี้แบกหนักซะบ้าง แต่ก็หนักเพื่อเบา ความจริงก็อันเดียวกันแหละ คือสัจจะความจริงใจของเรา เพื่อให้อนัตตา ว่าง ว่าง ว่าง อธิษฐานก็อธิษฐานปรารถนาให้ว่าง ว่าง ว่าง ว่าง ก็สรุปตรงนี้ ฉะนั้น

เรารู้แล้ว จะหนักจะเบาอย่างไร ก็รู้แล้ว รู้แล้วละ ไม่ใช่รู้แล้วยึดติดอีก ต้องรู้อย่างนี้ ทางของพระพุทธเจ้า ความเป็นพระพุทธเจ้า ก็ต้องมีหนักมากกว่าเขาอีก ทางพระปัจเจก ก็ผ่อนลงมาหน่อย ทางของพระอัครสาวก ก็ผ่อนลงมาอีก ของพระอสีติ ก็ผ่อนลงมาอีก พระอรหันต์ก็ผ่อนลงมาอีก อนาคาสกิทาคา โสดา ก็ผ่อนลงมาอีก ก็มีทั้งหนักทั้งเบา เหมือนกับที่โยมปวดหนัก ปวดเบานั่นแหละ (หัวเราะ) เป็นความจริงต้องว่าอย่างนี้ เรารู้แล้วไม่ทุกข์ ไม่เที่ยง ว่าง เบา ภาวนา ว่าง ว่าง ว่าง ไม่ต้องไปคิดอะไรเลย ก็ให้ว่าง เพราะเราไม่เคยว่างอย่างแท้จริงเลย โยม การเวียนว่าย ตาย เกิดของเราเนี่ย หนักมาตลอด เดี๋ยวนี้เราเบาแล้ว หนักมาตลอด หนักมาไม่รู้กี่ภพกี่ชาติแล้ว จนจะทนจนไม่ไหวแล้ว ไม่รู้จะไปทางไหน ก็ยังหาทางไม่เจอ ก็ต้องบอกให้ว่าง ว่าง ไว้ก่อน ทดสอบ เดินทางใหม่ละ เราหลงทางมานานแล้ว มัวแต่เวียนตาย แล้วมาตั้งต้นเกิดใหม่ สร้างใหม่ ทำใหม่ ที่นี้ต้องเอาแนวใหม่มาฝึกใหม่ ฝึกว่างละ แล้วมีอะไรจะถาม ก็ถามได้ แล้วเป็นยังไง วันนี้ ๓ คนนั้น เบาสบาย หายหรือยัง หายห่วงหรือยัง

(ศิษย์แจ้งว่า หายแล้ว) เออ โมทนาสาธุ ใครมีปัญหาอะไรไม่ต้องเกรงใจน๊ะ ต้องบอกรีบบอกพระอาจารย์เลย พระอาจารย์มีอุบาย มีวิธีการ

(จากนั้นมีศิษย์ได้ถามพระอาจารย์ และพระอาจารย์ได้เมตตาตอบข้อสงสัยนั้น ๆ)

✩ **ถาม** เมื่อไม่มีความสงสัยในหมู่ญาติโยม จึงมีหลายเรื่องพี่ญาติโยมสงสัย เช่นการใส่บาตรเมื่อเช้าค่ะ ว่าต้องถอดรองเท้า หรือไม่ถอด โยมเห็นบางคนถอดแล้วเหยียบไว้บนรองเท้าค่ะ

✩ **ตอบ** ไม่เป็นไร ไม่ผิดวินัยแน่นอนเลย เพราะในบุพพสิกขา อาตมาได้พิจารณาทุกข้อแล้ว พระวินัยไม่ผิดเลย แม้แต่โยมจะอยู่สูง ๗ ชั้น สูงกว่าพระ ถ้าเอากระบวยหย่อนลงมาเทใส่บาตรได้ละก็ โอเค เลย (หัวเราะ......) รองเท้าโยมมันเตี้ยไป ต้องว่าอย่างนี้

✩ **ถาม** สังคมไทยเขาถอดกันละค๊ะ

✩ **ตอบ** ก็ช่างเขา เราเป็นคนรู้ เขาไม่รู้ เขาก็ต้องทำอย่างนั้น ไอ้เราทำเป็นคนรู้ หรือคนไม่รู้ ถ้าเขาสงสัยมาถาม เราก็จะได้บอกเขาไป เราจะได้มีส่วนแจกความโง่ของแกต่อไป ถ้ามาถาม ก็ไม่ผิดวินัย ถ้าเขาถามว่า พระคุณเจ้า พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้ข้อไหน ที่ว่าใส่รองเท้าแล้ว พระคุณเจ้าไม่รับ อดแน่นอนเลย ยังมีมานะทิฐิอีก ฉะนั้นโยมอย่าเลย อันไหนที่ไม่ผิดพระธรรมวินัย พระอาจารย์ไม่มีหรอก ถ้าผิดพระอาจารย์ไม่ทำหรอก

✩ **ถาม** ญาติโยมบางคนไม่สบายใจ เอาของกระทบบาตรพระอาจารย์

✩ **ตอบ** ไม่เป็นไรหรอก เพราะไม่มีเจตนา เพราะความตื่นเต้น เพราะอยากใส่บาตรหรอก (หัวเราะ และคณะศิษย์หัวเราะ) แหม จะให้พระอาจารย์อิ่ม แล้วยังมัวถือโทษ เอาโทษโยมอีก ไป

เอาโทษผู้มีพระคุณอยู่อีก ก็แย่ละ (หัวเราะ) ฉะนั้น เจตนาไม่มีหรอก พวกโยมเนี่ย ก็อยากจะใส่กันทุกคนแหละ ถูกบ้าง ไม่ถูกบ้าง ก็ไม่ถือสาหรอก ไม่มีโทษหรอก เพราะตั้งใจใส่

✩ **ถาม** สมมุติว่ามีคนมาว่าเรา แล้วเราไม่สบายใจ แล้วเขายังไม่ยอมมาอโหสิให้ แล้วเราอโหสิเขาในใจ แล้วเรายังไม่ได้พูดบอกเขา........

✩ **ตอบ** ว่าง ว่าง ว่าง ช่างเขาเถอะ ทีหลังเขาเกิดทุกข์ในใจ เขามาถามเรา เขาก็มาขออโหสิเราเอง ถ้ากรรมยังไม่ถึงเขา เขายังไม่รู้สึกหรอก ฉะนั้นถ้าเราทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ เราไม่มีโทษหรอก ไม่ต้องห่วงเขา ใครจะเป็นโทษก็เป็นที่ตัวเขาเองที่เขาไม่รู้ ต้องว่าอย่างนี้ ถ้าเขารู้ก็ไม่มีโทษอะไร สิ่งเหล่านี้อย่าไปถือสาหาโทษอะไร พระอาจารย์ไม่ถือสาหาโทษ และให้รู้ไว้ด้วยว่า สิ่งที่พระอาจารย์ทำ ทำความถูกต้องตามพระวินัย พระอาจารย์ได้ศึกษา อบรมมานานแล้ว ต้องว่าอย่างนี้ ถามได้ทุกเรื่อง ถ้าไม่พอใจ ไปเอาตำรามาเปิดถามพระอาจารย์เดี๋ยวนี้ (หัวเราะ) เอาพระไตรปิฎกมาเปิดเข้า แล้วถาม

✩ **ถาม** พระอาจารย์ โยมขอเมตตาพระอาจารย์ อธิบายคำว่า ทานภายใน ทานภายนอก ให้ละเอียดลงไปอีกค่ะ

✩ **ตอบ** เฮ้ย อย่างนี้ยังไม่ละเอียดอีก

✩ **ถาม** โยมฟังเมื่อวานนี้ โยมทราบ แต่......

✩ **ตอบ** ก็เนี่ย เป็นศีล เป็นอริยกันตศีล เราละเว้น มีอะไรก็ละเว้นนั่นแหละ เรามีศีลเป็นอริยกันตศีล เป็นศีลของพระอริยแล้ว มีอะไรก็ละเว้นหมด ไม่ถือโทษ ไม่ถือความกับใครแล้ว ละเว้นแล้ว แกจะทำกับฉันถูกก็ตาม แกทำกับฉันผิดก็ตาม ฉันละเว้นหมด

✩ **ถาม** งั้นก็ อภัยทานอย่างเดียวหรือคะ

✩ **ตอบ** เยอะแยะ เมตตาทาน กรุณาทาน มุทิตาทาน อุเบกขาทาน เยอะแยะเลย เห็นไหม ไม่ใช่ทานอย่างเดียว เราให้ทานด้วยเมตตา ให้ทานด้วยกรุณา ให้ทานด้วยมุทิตา และก็ให้ด้วยอโหสิ ให้อภัย อุเบกขา ไม่เอาโทษ ฉะนั้นโยมคิดมาก โยมก็เป็นทุกข์เอง ทานของโยมกลายเป็นทานเป็นทุกข์เลย ทุกข์ไม่เป็นเรื่อง เพราะเอาเรื่องของคนอื่นมาทุกข์ก็ดีแล้ว ถามแล้วก็ดี จะได้รู้กัน โมทนาสาธุที่ได้ถาม ฉะนั้นใครมีอะไรก็ถาม คนอื่นจะได้รู้..........

จบการแสดงธรรมเทศนาใน
โครงการปฏิบัติธรรมนำสุข "ครั้งที่ ๑"
จากการสนทนาธรรมในเรื่อง สัจจะ - อธิษฐาน
เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๔๖ เวลา ๑๘.๓๕ น.
โดยพระอาจารย์นพพร อาทิจฺจวํโส
สำนักปฏิบัติธรรมอาทิจจวํโส
ถอดเทป เมื่อ วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๔๖
เวลา ๐๙.๒๕ น. โดย อรัญญา กฤษณสุวรรณ

เมตตา - อุเบกขา

วันที่ ๑๗ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๔๖

เวลา ๑๘.๓๕ น.

วันนี้ก็มาถึงเมตตาและอุเบกขาแล้ว เมตตาก็มี ๒ อย่าง เมตตาภายใน เมตตาภายนอก เมตตาเฉพาะบุคคล เมตตาอัปปมัญญา เมตตาภายในก็คือ รักตัวเอง รักพ่อ รักแม่ รักพี่ รักน้อง รักบุตรภรรยาสามี เนี่ยเมตตาเป็นส่วนภายใน เมตตาภายนอกก็ รักสรรพสิ่งทั้งหลายมากมาย เยอะแยะ เพราะเมตตาความรักใคร่ภายใน เมตตารักใคร่ภายนอกไม่มีประมาณ จึงเป็นเมตตาอัปปมัญญา แล้วก็มีทุกข์เป็นอัปปมาโณเหมือนกัน ที่พระพุทธเจ้าว่า ปิเยหิ วิปโยโค ทุกโข คือทุกข์เกิดจากเมตตาความรักใคร่ เพราะฉะนั้นก็อย่าไปเที่ยวเจ้าชู้รักนั่น รักนี่ รักทุกสิ่งทุกอย่าง นี่ละพวกเจ้าชู้ทั้งนั้น แล้วเราจะเห็นโทษ เจ้าชู้ไม่มีสัจจะ คือไม่มีความจริงใจ ไม่มีสัจจะ เดี๋ยวก็รักโน่น บอกรักคนนี้ แล้วก็ไปบอกรักคนโน้น รักสิ่งโน้น แล้วก็ไปรักสิ่งต่อ ๆ ไปอีก พวกเจ้าชู้ทั้งนั้น เพราะฉะนั้นเราต้องรู้ ปิเยหิ วิปโยโค ทุกโข เมตตาในบารมีนี้เป็นเมตตาอัปปมัญญา เพราะเป็นด่าน เหมือนเป็นด่านสุดท้ายก่อนที่จะอุเบกขาได้ ต้องมารู้ทุกข์ เมตตารักใคร่ในทาน เมตตารักใคร่ในศีล เมตตารักใคร่ในเนกขัมมะ เมตตารักใคร่ในปัญญา เมตตารักใคร่ในวิริยะ เมตตารักใคร่ในขันติ เมตตารักใคร่ในสัจจะ เมตตารักใคร่ในอธิษฐาน เมตตารักใคร่ในเมตตา หมายถึงที่พระพุทธเจ้ารัก คือรักสัพพัญญู รู้ทุกอย่าง หมายถึงว่าเราต้องรักความรู้ ความรู้ที่เรารักนี่ เพราะเรารู้แล้วละ ก็เป็นเหตุให้เราไม่สนใจในสิ่งอื่น รวมความแล้วก็รักความว่างนั่นเอง หมายถึงของพระพุทธเจ้าเป็นเมตตาบารมี คือรักเพื่อความพ้นทุกข์

เมื่อเราเข้าใจอย่างนี้แล้ว เราก็จะได้ทบทวนเมตตาทุกเรื่อง เมตตารักใคร่ในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส จัดเป็นเมตตาทั้งนั้นเลย และก็สั่งสมไว้เป็นอนุสัยในวาสนา เมื่อรักใครแล้ว ก็อาจจะด้วยความพอใจ ท้ายสุดก็ไม่มีใครตกอยู่ในอำนาจแห่งความรักคงทนถาวร ก็เป็นความรักที่เป็นอนิจจังที่มีความเปลี่ยนแปลง จึงมาเป็นทุกข์ เพราะฉะนั้นเมตตาความรักคืออะไร ก็คือความเมตตาจำไว้ให้ดี เพราะฉะนั้นคนที่จะพ้นทุกข์จากความรัก ก็ไม่รู้ว่าความรักคืออะไร ไม่รู้จักเมตตาที่แท้จริง ทำไมจึงรู้จักเมตตาที่ไม่แท้จริง เพราะว่ายังไม่ได้เข้าถึง ไม่ได้พิจารณาความรักในสิ่งที่ตัวรัก ของที่ตัวรักหรือสิ่งที่ตัวรัก เพราะฉะนั้นเมตตาความรักใคร่เกิดขึ้นในสิ่งหนึ่งสิ่งใด ความทุกข์ความห่วงใย ความอาลัยอาวรณ์ จะมีขึ้นเราจะเห็นแล้วว่ามันเป็นสายใย คำว่าสายใยอันนี้ก็คือ สิ่งที่จะตัดจากใจได้ยากมาก เพราะเหตุที่ตัดใจ เพราะรักไปหมด ไม่ว่ารักคน รักสัตว์ รักทรัพย์สินสมบัติ บุตร ภรรยาสามี ที่ตัดกันไม่ขาด เพราะตัดสัญญา ตัดใจไม่ขาด คือตัดความรักไม่ขาด ที่นี้ถ้าเรารู้ว่า ความรักที่เรารัก

อารมณ์นั่นนะ คือรักรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส แล้วเราก็ได้ตัดสินใจ ตัดขาดออกไปได้ ก็คือตัด เมตตาความรักใคร่นี่แหละ ความรักคืออะไร ความรักก็คือความเมตตา เพราะฉะนั้นความสงสารก็คือ ความกรุณา เราจะได้แยกกันออก ถ้าเราแยกกันไม่ออกแล้ว เราก็ไม่สามารถที่จะตัดใจได้ การที่เราจะตัดวัฏฏะสงสาร เราก็ต้องตัดกรุณา ใครจะมาอ้อนวอนขอร้องฉันก็ไม่กรุณาแล้ว ฉันจะไปนิพพานแล้ว เพราะฉะนั้นทุกสิ่งทุกอย่างนี่มีเหตุผลอยู่ในตัวของมันเอง คือมีอนิจจังอยู่ในตัวทุกขณะ ในความรัก ความชัง ความติ ความชม ไม่ยั่งยืนทั้งนั้น ทั้งรักทั้งชังก็ไม่ยั่งยืน เมตตาในสรรพสิ่งทั้งปวง ที่เรารักเป็นอัปปมาโณ ที่เราไปเที่ยวรัก ต้องว่ารักเรี่ไปหมด เลย นี่ละพวกเจ้าชู้ทั้งนั้นเลย ใครไม่ใช่เจ้าชู้นี่ ต้องโกหกแน่นอน เพราะไม่รักคนนั้นก็ต้องรักคนนี้ ถ้าไม่รักคนนี้ ก็ต้องไปรักทรัพย์สินสมบัติสิ่งของ ใครอย่าไปแตะต้อง แม้กระทั่งต้นไม้อะไรที่ปลูกไว้ ใครแตะต้องไม่ได้นั่นละ พวกเจ้าชู้ ที่พูดอย่างนี้ก็จะได้ให้ใช้ปัญญาพิจารณาในเรื่องความรักได้กว้างขึ้น และเราก็จะได้ตัดใจได้รวดเร็ว ก็ขึ้นอยู่กับเมตตาความรักใคร่ของเรา ที่เราปลูกฝังลงไป ที่เราทำไปที่เกี่ยวเนื่องกันไป

ที่ว่าความรักคือความใกล้ชิดสนิทสนม คือความเห็นอกเห็นใจกัน รักใคร่ในสิ่งต่าง ๆ และเราก็จะเอาอกเอาใจ มีความเสียดาย มีความหวงแหน เกิดความตระหนี่ เป็นเหตุให้ ให้ทานไม่ได้ รักษาศีลไม่ได้ ประพฤติเนกขัมมะไม่ได้ ใช้ปัญญาในทางพ้นทุกข์ไม่ได้ วิริยะความเพียร ที่จะพ้นทุกข์ไม่ได้ ขันติอดทนที่จะห่างไกลจากความรักของรักไม่ได้ สัจจะความจริงใจมาร่วมกับเมตตาความรักใคร่ มันรุนแรงมากมาย! เราควรสละชีวิตบูชาความรัก ไม่มีเหตุผลเลย รักอย่างไม่มีเหตุผล ถ้ารักด้วยปัญญารักที่มีเหตุผล คือรักเหตุรักผลในสิ่งที่เราจะรัก เพราะฉะนั้นถ้าเมื่อเรารักในเหตุผล ก็คือสิ่งนั้นเป็นประโยชน์ ที่เป็นประโยชน์กับตน ที่เป็นประโยชน์กับสาธารณะ หรือทั่วไป จึงจะเรียกว่ารักสิ่งที่เป็นประโยชน์ ถ้าสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ เราก็จะไม่รัก สิ่งใดที่มีทุกข์นั่นละ สิ่งที่ไม่ควรจะรักทั้งหมด ตัดว่างไปเลย เพราะรักแล้วมีทุกข์นี่ไม่มีประโยชน์ ทำให้นอนไม่ได้ กินไม่ได้ ยืน เดิน นั่ง นอนเป็นทุกข์ ร้องห่ม ร้องไห้อีก เนี่ยเพราะความรักความเสียดาย ความอาลัยอาวรณ์และความหึงหวงเกิดขึ้น ความตระหนี่ถี่เหนียวเกิดขึ้น เมตตาความรักใคร่นี้จึงมีนัย อันมากมายมหาศาล เป็นด่านอันสำคัญ หรือปราการอันสำคัญที่จะผ่านพ้น ไม่อย่างนั้นแล้วพระองค์ก็คงไม่แสดงการสละ พระกัณหา-ชาลี หรือพระนางมัทรีหรอก พระองค์ต้องแสดงการสละหรือละออก สิ่งที่ยึดติด ยึดเหนี่ยวมาเป็นอเนกชาติ คู่บารมีทั้งหลายที่สร้างสมอบรมมาก็ต้องตัดใจ ในชาติที่เป็นพระเวชสันดรนี่ ถือเป็นชาติสุดท้ายแล้ว คือบำเพ็ญทานบารมี น่าอัศจรรย์ ทานบารมีทำไมพระองค์จึงจะต้องมาสละในชาติสุดท้าย ในชาติพระเวสสันดรนี่ จึงจะเรียกว่าบารมีเต็ม และจึงจะได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เพราะฉะนั้น พวกเราอย่ามองข้าม ทานนี่สำคัญเป็นด่านแรกด้วย แล้วก็มาประจวบเหมาะกับเมตตาความรักที่มันจวนเจียนที่จะเข้าความเป็นสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะฉะนั้นเราจะต้องดูความสำคัญของบารมี ๒ ข้อนี้ ฉะนั้นเมื่อมีอะไรเราให้ทานได้เนี่ย แสดงว่าทานนั้นเป็นปัจจัยให้เราละได้เด็ดขาด เพราะฉะนั้นที่อาตมาพูดเมื่อวานนี้ว่า ต้องพิจารณาให้เป็นอนุโลม ปฏิโลม และเราจึง

จะเข้าว่า โอ้ ทำไมพระพุทธเจ้า จึงจะเหมือนเราที่ไม่มีทางออก และมีทางตัน เมื่อเราคิดหวนกลับไปแล้วว่า ทานที่เราให้มาตั้งเป็นอเนกชาติแล้ว เป็นอสงไขยชาติแล้ว เป็น ๔ อสงไขยชาติแล้ว เหมือนพระพุทธเจ้าเนี่ย แล้วทำไมจะตัดเป็นรอบสุดท้ายไม่ได้อีกหรือ เราต้องคิดพิจารณาตรงนี้ แล้วจึงจะได้รวบรวมกำลังใจ ตัดความรักใคร่ในตนเอง ตัดความรักใคร่ในบุตร ภรรยาสามี ตัดความรักใคร่ในสรรพสิ่งของ ตัดใจ สัพเพ ธัมมา อนัตตา ให้ตัดไปให้สูญไปจากใจให้หมด เมตตาต้องมารักใครในความว่างจึงไม่มีทุกข์ เพราะเราไปรักใคร่บุตร ภรรยา สามี ทรัพย์สินสมบัติ ข้าวของเงินทองในสรรพสิ่งทั้งปวง ไปรักสิ่งที่เกิดทุกข์ทั้งนั้นเลย ที่ทำให้มีทุกข์ทั้งนั้น ปิเยหิ วิปโยโค ทุกโข ทุกเกิดจากรักเป็นอย่างนี้ เพราะฉะนั้นเปลี่ยนจากความรักมาเป็นความว่าง คือมารักความว่าง รักอนัตตา เมตตาในทาน รักใคร่ในทาน เมตตารักใคร่ในศีล รักใคร่การละการเว้น รักใคร่ในเนกขัมมะ คือประพฤติปฏิบัติในทานวัตร คือสละออกเป็นประจำ และก็ละเว้นเป็นประจำ เมตตารักใคร่ในปัญญาที่จะใช้ในการละ สละออก ด้วยความไม่ตระหนี่ ถี่เหนียว คำว่าไม่ตระหนี่ถี่เหนียวก็คือเห็นแล้วว่า รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส เหล่านั้น เปรียบเหมือนยางเหนี่ยว หรือเป็นสังโยชน์ หรือร้อยรัด ใจไว้ ถ้าเราไม่รีบตัด ไม่รีบทำลายมันแต่อ่อน ๆ หรือแต่แรกแล้ว มันมีกำลังมากเข้า มันจะตัดยาก ปัญญาจะทื่อ หรือมีดไม่คมเนี่ย มันจะตัดยาก แล้วมันจะเหนื่อยเปล่า สู้อุตส่าห์ลงทุนลงแรงในที่สุดก็ตายกับความรักนั่นแหละ มากมายก่ายกอง กินยาตาย โดดน้ำตาย ให้อยู่ไปจนแก่จนเฒ่ามันก็ตายคาความรักนั่นแหละ เพราะฉะนั้นเราก็พิจารณาดู ว่ามีทุกข์มีโทษ ว่าความรักมีกำลังมากมาย มองซ้ายมองขวาก็เจออะไรเห็นอะไร ก็ถูกใจพอใจไปหมด เนี่ยรักเร่ รักหลอกลวง คือรักอนิจจัง เพราะฉะนั้นเมื่อเรารักอะไร สิ่งที่เรารักนั่นละ อนิจจัง ทั้งนั้นเลย แล้วก็อนัตตา ท้ายที่สุดว่างเปล่า การที่เรามารักใคร่หรือมีสมาธิตั้งจิตมั่น เมตตารักใคร่บวกสมาธิ มีจิตตั้งมั่นอยู่ในความว่าง นั่นละจึงจะมีกำลัง ถ้าเรามีกำลังแห่งความว่าง เราฝึกหัดแต่ความว่าง ว่าง ว่าง ว่างที่นี้มันจะรวดเร็วมันจะเกิด วสี ความชำนาญ ก็ละไป เมื่อเราพิจารณาถึงทานก็ว่าง เพราะเราละเราเว้น เพราะเราให้มาแล้ว หมายถึงเราให้ไปหมดแล้ว ไม่มี ไม่มี ไม่มี ว่างจากความไม่มี มานึกถึงศีล เราก็ละเว้นไปแล้ว ก็ว่างจากสิ่งทั้งหลาย ด้วยการละการเว้นไป

“ เมื่อเราพิจารณาถึงทานก็ว่าง เพราะเราละเราเว้น เพราะเราให้มาแล้ว หมายถึงเราให้ไปหมดแล้ว ไม่มี ไม่มี ไม่มี ว่างจากความไม่มี มานึกถึงศีล เราก็ละเว้น ไปแล้ว ก็ว่างจากสิ่งทั้งหลาย ด้วยการละการเว้นไป แล้วก็มาทบทวนการละการเว้นอีก ถ้าเราจะพิจารณาเราจะใช้ปัญญา เราก็ต้องมาพิจารณา เมตตาความรักในความว่าง แล้วเราก็จะพิจารณาในทานการให้ ด้วยเหตุผล คือปัญญาและเราให้ทานทีหนึ่ง รักษาศีลทีหนึ่ง ทานศีลก็เป็นเนกขัมมะทำให้เราอดใจได้ว่าเรานี้เดี๋ยวนี้เราไม่เหมือนชาวบ้านทั่วไปแล้ว เพราะเรามีศีล มีสัจจะ ”

ยังทำใจให้ว่างไม่ได้ เราก็จะมีทุกข์ มีรูป มีเสียง มีกลิ่น มีรส มีสัมผัส เพราะเรายังไม่ให้ เราหวงแหนเอาไว้เนี่ย พวกนี้มันจะดึงลากเราไปสู่ภพภูมิเป็นอเนกชาติ นำพาเราไปจุติ ปฏิสนธิมากมาย ไม่รู้จักจบจักสิ้น เมื่อเราเข้าใจอย่างนี้แล้ว เราจะได้กำจัด หรือรู้วิธีลัด ตัดตรง หมายถึงเมตตารักใคร่นี่ การที่เราจะละความโกรธก็อาศัยตัดความรักใคร่พอใจ ที่อาตมาบอกไว้ เพราะเมตตา เป็นปัจจัยเกิดความโกรธ ความโลภ ความหลง ทำให้เกิดราคะ โทสะ โมหะ มานะ ทิฐิ ก่อให้เกิดปาณาติบาต อทินนา กาเม มุสา กินเหล้าเมายาเนี่ย เยอะแยะไปหมดเลย เมตตาจึงเป็นปัจจัยเหตุอันสำคัญที่พระพุทธเจ้าสอนเมตตา พระพุทธเจ้าก็สอนให้รักใคร่ในตัวเองก่อน เราก็ถามตัวเองว่า เรารักตาไหม รักหู รักจมูก รักลิ้น รักแขน รักขา รักอวัยวะ รักชีวิตของเราไหม เราก็จะปฏิเสธไม่ได้เลย ว่าเรารักแน่นอน เพราะฉะนั้นพระองค์จึงสอนให้แผ่เมตตาความรักชนิดที่เรารักเนี่ยไปยังมนุษย์สัตว์อื่น ที่มีตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ มีอวัยวะครบถ้วน แล้วเราก็จะได้ให้เกิดความเมตตารักใคร่จริง ๆ คือเมตตาแล้วไม่ทำลาย เมตตาตัวเองแล้ว มีเมตตาคนอื่นแล้ว เราก็จะได้ไม่ฆ่าใคร เมตตาตัวเองแล้ว มีเมตตาคนอื่นแล้ว เราก็จะได้ไม่ขโมยของใคร เมตตาตัวเองแล้ว มีเมตตาคนอื่นแล้ว เราก็จะได้ไม่ประพฤติผิดบุตร ภรรยาสามีใคร เมตตาตัวเองแล้ว มีเมตตาคนอื่นแล้ว เราก็จะได้ไม่ไม่หลอกลวงต้มตุ๋นใคร เมตตาตัวเองแล้ว มีเมตตาคนอื่นแล้ว เราก็จะได้ไม่กินเหล้าเมายา ไม่ชักชวนใครกินเหล้าเมายา ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ของเราก็บริสุทธิ์ เราละเว้นได้ เราจึงจะเป็นผู้บริสุทธิ์ ทำไมจึงบริสุทธิ์ เพราะเราไม่ได้ทำกรรม เราจึงไม่มีวิบาก

แล้วก็มาทบทวนการละการเว้นอีก ถ้าเราจะพิจารณาเราจะใช้ปัญญา เราก็ต้องมาพิจารณา เมตตาความรักในความว่าง แล้วเราก็จะพิจารณาในทานการให้ด้วยเหตุผล คือปัญญา และเราให้ทานทีหนึ่ง รักษาศีลทีหนึ่ง ทานศีลก็เป็นเนกขัมมะทำให้เราอดใจได้ว่าเรานี้เดี๋ยวนี้เราไม่เหมือนชาวบ้านทั่วไปแล้ว เพราะเรามีศีล มีสัจจะ เห็นไหม สัจจะความจริงใจ

คำว่าสัจจะความจริงใจ คือสัจจะในการละการเว้น สัจจะการให้ทาน จึงมีกำลังกล้าแข็ง เพราะเราใคร่ครวญดีแล้วด้วยปัญญา มีเหตุผลดีแล้ว จึงมีความเพียรแกล้วกล้าขึ้น แกล้วกล้าที่จะให้ทานจาคะได้ทุกอย่าง แกล้วกล้าในการที่จะละเว้นเป็นศีล เมื่อเราให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา คือให้บ่อย ๆ คือให้ทานบ่อย ๆ ละเว้นบ่อย ๆ ก็เป็นภาวนา ด้วยความตั้งมั่น ก็เป็นสมาธิด้วย ปัญญาคือเหตุผล แล้วก็จะพบความว่าง คือความจริงที่เรียกว่าสัจจะ อริยสัจจะ ความจริงที่ทำให้เรารู้ว่าสิ่งทั้งหลายว่างนั่นละ เป็นของดีเลิศประเสริฐ ถ้าเรา

กรรม เมื่อเราไม่มีกรรม ไม่มีวิบากกรรม ด้วยอาศัยเมตตา จึงเรียกว่า เมตตาเจโต วิมุติหลุดพ้นด้วยเมตตา เพราะฉะนั้นเมื่อเราหลุดพ้นด้วยเมตตาแล้ว เราก็จะเห็นคุณค่าของเมตตา แต่เมตตาที่เรารักด้วยความดี ไม่ใช่เมตตาไปในทางไม่ดี เพราะเรามีเมตตาในทาน เมตตาในศีล เมตตาในเนกขัมมะ เมตตาในปัญญา เมตตาในวิริยะ เมตตาในขันติ เมตตาในสัจจะ อธิษฐานเมตตา แล้วเดี๋ยวก็จะเมตตาในอุเบกขาที่หลัง วางเฉยทีหลัง เพราะฉะนั้นเมื่อเรามีเมตตาเนี่ย เราก็จะเห็นแล้ว ไม่ใช่เห็นอย่างเดียวได้รู้ด้วย เมื่อเรามีเมตตาแล้ว ความกรุณาสงสารจะทำอย่างไร เมตตาความกรุณาเกิดขึ้น ว่าเป็นสามีภรรยา ลูกเต้า เหล่าหลาน เป็นญาติ ก็ก่อให้เกิดกรุณา ความสงสารเพราะเคยได้อยู่ด้วยกันมา พระพุทธเจ้าท่านก็สอนให้กรุณาอีก กรุณาภายในกรุณาภายนอก คือสงสารตัวเองก่อน

ถ้าสมมุติว่าเรา หูหนวกเป็นใบ้ แขนขาพิกลพิการ เราจะสงสารตัวเองไหม เราจะต้องสงสารตัวเอง และพระองค์ก็จะสอนให้แผ่กรุณาไปยังสรรพสัตว์ทั้งหลาย ทั้ง ๓ โลกนั่นนะ ด้วยใจกรุณา เมื่อเรารู้จักกรุณาตัวเองแล้ว กรุณาคนอื่นแล้ว เราจะได้ไม่ไปทำให้คนอื่นตาบอด หูหนวก เป็นใบ้ แขนขา พิกลพิการ เมื่อเรามีกรุณาตัวเองแล้ว มีกรุณาคนอื่นแล้ว เราจะได้ไม่ไปฆ่าเขาไม่ไปทรมานเขา เพราะสงสารเขา เมื่อเรามีกรุณาตัวเองแล้ว มีกรุณาคนอื่นแล้ว เราจะได้ไม่ไปรักขโมยของใคร เพราะเรามีกรุณาสงสารตัวเราเองแล้ว สงสารคนอื่นแล้ว เราก็ไม่ทำ เมื่อเรามีกรุณาตัวเราเองแล้ว สงสารคนอื่นแล้ว เราก็จะได้ไม่ประพฤติผิดบุตร ภรรยา สามีใคร เพราะใจเรากรุณาสงสารเขา เรากรุณาตัวเองแล้ว มีใจกรุณาผู้อื่นแล้ว เราก็ไม่ไปหลอกลวงต้มตุ๋นใคร เพราะใจกรุณาความสงสารเขา เรามีใจกรุณาตัวเองแล้ว มีใจกรุณาคนอื่นแล้ว เราก็ไม่หลอกลวงต้มตุ๋นใคร เพราะสงสาร กรุณาตัวเองแล้ว กรุณาคนอื่นแล้ว เราก็ไม่กินเหล้าเมายา ไม่ชักชวนใครกินเหล้าเมายา ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ของเราก็บริสุทธิ์ ทำไมจึงบริสุทธิ์ เพราะเราไม่ได้ทำกรรม เราจึงไม่มีวิบากกรรม เราจึงเป็นผู้หลุดพ้นกรรมวิบากกรรมเหล่านั้นด้วยกรุณา จึงเรียกว่ากรุณาเจโตวิมุติหลุดพ้นด้วยกรุณาความสงสาร เพราะฉะนั้นเราต้องกรุณาสงสารอย่างจริงใจ หมายถึงกรุณาสงสารตัวเอง และก็กรุณาสงสารไปทั่วโลกเลย และเราก็ไม่คิดเบียดเบียนใคร เราก็ไม่ไปสร้างกรรมทำเวร ที่นี้เมื่อมาถึงมุทิตาความยินดี พระพุทธเจ้าก็สอนให้แผ่ตัวเองก่อน ที่เรามีตาดีก็โมทนาสาธุ มีหูดีก็โมทนาสาธุ มีจมูก มีลิ้น มีกายมีอวัยวะ จิตใจครบอาการ ๓๒ ดีก็โมทนาสาธุเนี่ย เมื่อเรามีมุทิตาความยินดีตัวเองแล้ว พระองค์ก็สอนให้แผ่มุทิตาความยินดีไปยังมนุษย์อื่น สัตว์อื่น ที่เขามีตาดี หูดี จมูกดี อาการ ๓๒ ครบถ้วนดี เมื่อเรามีใจมุทิตาความยินดีเขาแล้ว เราก็จะได้ไม่ฆ่าเขา เพราะเรามีใจมุทิตาความยินดีเขาแล้ว เราก็ไม่ไปกลั่นแกล้ง ไปทำลาย ไม่ฆ่าเขา เรามีมุทิตาความยินดีแล้ว มุทิตาความยินดีคนอื่นแล้ว เราก็ไม่ขโมยของใคร ใครมีทรัพย์สินสมบัติดี ๆ เราก็มุทิตาความยินดีกับเขา ไม่ไปชกชิ่งวิ่งราว ไม่ไปลักขโมย ไม่ไปปล้นไปจี้เขา เรามีมุทิตาความยินดีตัวเราเองแล้ว มุทิตาความยินดีคนอื่นแล้ว เราก็ไม่ประพฤติผิดบุตร ภรรยา สามีใคร เพราะเรามีมุทิตาความยินดีกับเขา ปล่อยให้เขาเป็นสุข เขาอยู่กันดีมีสุขแล้ว เราก็โมทนาสาธุกับเขา แล้วเราก็ไม่ไปก่อกวน ไม่ไปอิจฉาพยาบาท ไม่ไปทำให้เขาแตกแยก ไม่ไป

ส่อเสียด ไม่ไปทำลาย ด้วยใจมุทิตาความยินดีกับเราของเรา เมื่อใจเรามีมุทิตาความยินดีตัวเราเองแล้วมุทิตาความยินดีคนอื่นแล้ว เราก็ไม่ไปหลอกลวงต้มตุ๋นใคร เพราะเขามีทรัพย์สินสมบัติ มีสัจจะ มีธรรมมีอะไร ต้องโมทนาสาธุหมด แล้วเราก็ไม่ไปสร้างความเดือดร้อนไม่ไปก่อกวนให้ใคร ด้วยมุทิตาความยินดีกับเขา ใครไม่กินเหล้าเมายาเราก็โมทนาสาธุ เราไม่กินด้วยละ เห็นใครไม่กินเราก็โมทนามุทิตาพลอยยินดี ไม่ไปบีบบังคับให้เขากินเหล้า หรือไม่ไปชักชวนให้เขากินเหล้าด้วยมุทิตาความยินดี เพราะฉะนั้นเมื่อเรามีมุทิตาความยินดีภายในแล้ว แล้วมีมุทิตาความยินดีภายนอกแล้ว เราจะได้ไม่ฆ่าสัตว์ลักทรัพย์ ประพฤติผิดกาเม มุสา กินเหล้าเมายา ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ของเราก็บริสุทธิ์ ทำไมจึงบริสุทธิ์ เพราะเราไม่ได้ทำกรรม เราจึงไม่มีวิบากกรรม เราจึงเป็นผู้หลุดพ้นกรรม วิบากกรรมเหล่านั้น ด้วยอำนาจมุทิตาความยินดี มุทิตาเจโตวิมุติ หลุดพ้นด้วยอำนาจมุทิตาความยินดี ที่นี้อุเบกขาวางเฉย เดี๋ยวก็จะถึงแล้ว แต่ตอนนี้ก็ต้องเอา อุเบกขาวางเฉย

การที่เราจะวางเฉยได้ จิตเป็นสมาธิ จิตกับสติเสมอกันเป็นสมาธิวางเฉย แล้วก็รู้เหตุรู้ผล รู้ดีรู้ชั่ว รู้คุณรู้โทษ รู้จักประโยชน์ ไม่ใช่ประโยชน์ อันนี้วางเฉยด้วยความรู้ หรือด้วยฌาน คือการเพ่งหมายถึงวางเฉยด้วยพรหมวิหาร วางเฉยในฌานหมายถึงเพ่งในฌานก็วางเฉย และก็วางเฉยด้วยความรู้ คือปัญญา คนมีปัญญารู้เหตุผลแล้วก็วางเฉย วางเฉยยังไง จึงเรียกว่างเฉยด้วยปัญญา วางเฉยด้วยปัญญา คือรู้เหตุ รู้ผล รู้คุณ รู้โทษ รู้จักประโยชน์ ไม่ใช่ประโยชน์ รู้ว่ามนุษย์สัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของตัว การทำดีทำชั่วก็อยู่ที่บุคคลแต่ละคน แต่ละจิตใจ ที่มีสติปัญญาความสามารถมากน้อยต่างกัน เมื่อเรารู้อย่างนี้เราก็อุเบกขาด้วยปัญญา เพราะปัญญาตัวนี้รู้แล้ววางเฉย อุเบกขาตัวนี้เลยกลายเป็น อุเบกขาที่เราวางเฉย เพราะเราละโมหะ เราจะละโมหะด้วยการรู้แล้ววางเฉย ไม่ไปยึดติดสิ่งใด ๆ เลย เมื่อใจเราวางเฉยภายในได้แล้ว วางเฉยภายนอกได้แล้ว เมื่อใจเรามีเหตุผลคือความรู้เกิดขึ้นแล้ว เราก็วางเฉยภายใน จิตใจเราก็เบาสบายหรือว่าง มีอนัตตาเป็นอารมณ์ แล้วเราก็วางเฉยภายนอก พระพุทธเจ้าให้แผ่อุเบกขา วางเฉยกับในสรรพสิ่งทั้งหลาย ที่เรียกว่า สัพเพ ธัมมา อนัตตา วางเฉยคือให้ว่างให้หมดไปทั้ง ๓ โลก เมื่อเราวางเฉยภายในได้แล้ว วางเฉยภายนอกได้แล้ว เราก็จะได้ไม่ฆ่าใคร คนวางเฉยแล้วจะไปฆ่าใคร ไม่มี เราวางเฉยภายในได้แล้ว วางเฉยภายนอกได้แล้ว จะไปขโมยของใครไหม ไม่มี เราวางเฉยภายในได้แล้ว วางเฉยภายนอกได้แล้ว เราจะไปประพฤติผิดบุตรภรรยา สามีใคร ก็ไม่มี เราวางเฉยภายในได้แล้ว วางเฉยภายนอกได้แล้ว ไอ้ที่จะไปหลอกลวงต้มตุ๋นใครก็ไม่มี เราวางเฉยภายในได้แล้ว วางเฉยภายนอกได้แล้ว การที่เราจะไปหลอกลวงใคร หรือชักชวนใครไปกินเหล้าเมายา ก็ไม่มี ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ของเราก็บริสุทธิ์ ทำไมจึงบริสุทธิ์ เพราะเราไม่ได้ทำกรรม เราจึงไม่มีวิบากกรรม เราจึงเป็นผู้หลุดพ้นกรรม วิบากกรรมเหล่านั้นด้วยอำนาจของวางเฉย จึงเรียกว่าอุเบกขาวางเฉย เรียกว่าอุเบกขาเจโตวิมุติ หลุดพ้นด้วยอำนาจแห่งอุเบกขาวางเฉย เพราะฉะนั้นก็เข้าล๊อคเลย เข้าล๊อคก็คือวางเฉยก็คือว่าง ว่าง ว่าง ว่างก็คือวางเฉยอีกเหมือนกัน การที่เราทำใจไว้ให้ว่างก็คือฝึกอุเบกขานั่นเอง เมื่อเราฝึกอุเบกขาวางเฉยแล้วก็เป็นสุญญตสมาธิ คือตั้งใจมั่น

คือตั้งใจว่าง และก็ตั้งใจที่จะอุเบกขาด้วย เห็นไหม ก็เป็นอันเดียวกัน ก็สมบูรณ์ด้วยบารมี เพราะฉะนั้น อุเบกขา ก็คืออุเบกขาในสรรพสิ่งทั้งหมด ตาเห็นรูป รู้รูปแล้วก็วางเฉย หูได้ยินเสียง รู้เสียงแล้วก็วางเฉย จมูกได้กลิ่นแล้ว ก็วางเฉย ลิ้นรู้รสแล้ว รู้แล้วก็วาง เฉย กายได้สัมผัสรู้สัมผัสแล้วก็วางเฉย ใจได้ ธรรมารมณ์ รู้ธรรมารมณ์แล้วก็วางเฉย ว่าง ว่าง ว่าง เนี่ย เห็นไหม ก็เท่ากับว่าเราฝึกอุเบกขาโดย อัตโนมัติอยู่แล้ว พร้อมกันนั้นไม่ใช่วางเฉยด้วย อุเบกขาอย่างเดียวน๊ะ เท่ากับมีขันติอดทนต่าง ๆ เหล่านั้นด้วย แสดงว่าขันติบารมีเราเข้มแข็งแล้ว เราจึงอุเบกขาได้ แต่นี่เราเป็นคนที่ไม่มีขันติ ส่วน มากเราไม่ค่อยทนกัน แต่เราให้มาภาวนานี่ละ มัน หมูเกินไป ก็คิดว่าหมู หมู หมู ว่าง ว่าง ว่าง แต่ว่า ความจริงได้หลายอย่างเลย หลายข้อเลย

๑. ได้อนัตตา ความว่าง

๒. ได้อุเบกขา

๓. ได้ขันติ

เห็นไหม แล้วก็ได้ทาน ได้ศีลละเว้นด้วย ได้กี่ข้อเนี่ย เยอะเลย ได้หลายข้อเลย เห็นไหม แล้ว เราก็จะได้ขยันเพิ่มขึ้นละ มีความเพียรละที่นี้ เพราะ ปัญญาเรารู้แล้ว โอ้เราได้หลายข้อละ ความเพียร เกิดขึ้นละ ขันติมีละ โอ้โหเนกขัมมะ อยู่ในตัวเรา หมดละ สัจจะความจริงใจก็พลอยสบายใจไปด้วย ต้องว่าอย่างนั้น ความจริงใจเราก็จะเพิ่มละ อธิษฐาน ความวิมุติหลุดพ้น ง่ายละ แค่นี้เองอธิษฐานว่าง ว่าง ว่าง ที่นี้เราก็ได้ตัวจริงแล้ว ทำให้วานนี้ที่แบกหนัก มา วันนี้ก็เลยเบาซะเลย ให้เบาซะ ชดเชย วางเฉย ว่าง อุเบกขา ว่างให้หมด พรหมเทพเทวดารู้แล้ว ว่างให้หมด ว่างให้หมด บารมี ๑๐,๒๐,๓๐ เนี่ย ว่างให้หมด เธอสละเป็น สละตายไปเลย ให้ว่าง แล้ว ก็จะได้เบา วานนี้ให้หนักวันเดียว วันนี้ให้เบาไปเลย ชดเชย ที่นี้ก็จะได้รู้ละ รู้แล้วละ รู้แล้วละ สบายใจละ โอ้ ว่างนี่เอง เป็นหนทางที่ลัดง่าย ตรง มีครบถ้วน มีหลาย ๆ อย่างในบารมี มีครบทุกข้อในบารมี แล้วเราจะไปน้อยอก น้อยใจอะไร เราจะไปมัว ภาวนาอะไร ทำอะไร เมื่อไหร่จะครบถ้วนสักที เมื่อ ไหร่จะสมังคี เป็นหนึ่งสักที เนี่ยจะได้รู้ว่า สมังคี เป็นอย่างไร ว่าง ว่าง ว่าง ทุกอย่างลงในความว่าง หมดเลย มีหมด มีทั้งทาน ศีล เนกขัมมะ ปัญญา วิริยะ ขันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา อุเบกขา ถ้าจิต ไม่ยึดติดก็วิมุติหลุดพ้นแล้ว เดี๋ยวพรุ่งนี้ค่อยวิมุติ นิพพาน อดใจไว้ก่อน เพราะฉะนั้นเราต้องเอาตาม ขั้นตอนไปก่อน ต้องเคารพในบารมีของพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระอรหันต์เจ้า แต่ก็บอกให้ดีใจไว้ ก่อน เพราะฉะนั้นไม่ ..(จบม้วนเทปหน้า ๑)

(ต่อหน้า ๒)

......ได้มีความมั่นใจสูงมาก สมุจเฉทปหาน ได้เร็ว ไม่เอาแล้ว เดี๋ยวจะหาว่าพระอาจารย์จะกล่าว หาว่าพวกนี้เจ้าชู้ เมตตารักสเปะ รักสปะ ทุกเรื่อง ทุกอย่าง เนี่ย.พวกเจ้าชู้แล้วก็เลยหลงทาง เนี่ยเที่ยว ไปรักไปชอบสิ่งที่เป็นอนิจจัง อนัตตา แล้วก็มาเศร้า มาโศกมาร้องห่ม ร้องไห้ มาให้พ่อแม่เป็นทุกข์ไม่ พอ มาให้ครูบาอาจารย์เป็นทุกข์อีก เนี่ยะเพราะความ เจ้าชู้ของพวกเราเนี่ยะ ต้องว่าอย่างนี้ เป็นอเนกชาติ ไปยึดเหนี่ยว รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสมา เรียกว่า สังโยชน์ ร้อยรัดใจไว้ เพราะฉะนั้น เราตัดรูป สียง กลิ่น รส สัมผัส ก็เป็นการตัดสังโยชน์ สิ่งที่ร้อยรัด ใจได้ และก็มาละสัญญา ด้วยอนัตตา ว่าง ว่าง ว่าง ที่มาเกี่ยวไว้ในภพ เป็นอเนกชาติก็เพราะ รูป สียง กลิ่น รส สัมผัส ที่มาร้อยรัดใจเราไว้ เพราะเราไม่ รู้ พอมาเกิดเป็นหญิง เป็นชาย ก็โดนพ่อแม่มาให้

เกี่ยวเนื่อง ประเทศอินเดีย เขาให้เกี่ยวดองกันตั้งแต่เด็ก ดูซินั่น ร้อยรัดเอาไว้ ไม่ไปไหนเลย พระเรวัตตะน้องพระสารีบุตร เวลาแต่งงานเด็ก ๆ เนี่ย แล้วมีพวกปู่ พวกย่า พวกตา พวกยาย เขามาอวยชัยให้พร ท่านเลยตกใจว่า ต่อไปหญิงที่เขาจะอภิเสษด้วยจะมีหน้าตาเป็นอย่างนี้หรือ (หัวเราะ...) แก่เฒ่าอย่างนี้หรือ ฟันฟางหักอย่างนี้หรือ เขาบอกว่าใช่ถ้ามีอายุยืนก็เป็นต้องอย่างนี้แหละ ท่านหนีหรือเลยไปบวช โอ้ พี่ชายเรา พี่สาวเราไปบวชเป็นพระอรหันต์กันหมด แล้วเราน้องคนสุดท้องเหลืออยู่คนเดียว แม่ก็จะมาผูกให้เรา ว่าแล้วก็จะมาอยู่ให้มีสภาวะอย่างนี้ เราคงไม่เอา พี่ชายเรา พี่สาวเราไปบวชกันหมด เหลือเราอยู่คนเดียว ต้องวางอุบายเพราะมีปัญญาคิดอีก ทำวิธีขออนุญาตญาติทั้งหลายลงไปปัสสาวะ แล้วทำเป็นไปดูอะไรไกล ๆ แล้วก็กลับมา แล้วก็เดี๋ยวไปไกลอีก แล้วก็กลับมา ทำให้เขาตายใจ ที่หลังเลยหนีไปบวชแล้ว แต่พระสารีบุตรท่านสั่งเอาไว้ว่า พระธุดงค์ทั้งหลาย บอกว่า แม่นี่เป็นมิจฉาทิฐิอยู่ ถ้าน้องมาบวชละก็ บวชได้เลยนะในฐานะที่เราเป็นพี่ ถ้าไปรออนุญาต แม่ไม่ให้อนุญาตแน่นอน สั่งพวกพระเอาไว้ ถ้าน้องมาบวชละก็บวชได้เลย พระเรวัตตะเนี่ย และท่านก็ไปเจริญสมณะธรรม เป็นผู้แตกฉานในฌาน นั่งเข้าฌานอยู่ป่าตะเคียน เพราะฉะนั้นให้เรารู้ไว้เนี่ย พระเรวัตตะน้องพระสารีบุตรผู้มีปัญญา หนีเลย เพียงแต่ปู่ ย่าตา ยาย ให้พรว่า ต่อไปผู้อภิเสษคือหญิงน้อยคนนี้ต่อไปหน้าตาแก่เฒ่าอย่างนี้ละ..(หัวเราะ) เนี่ย จำไว้ให้ดี และนึกถึงไว้ เวลาจะแต่งงาน ไม่ได้แต่งกับงานอย่างเดียว ต้องมาแต่งกับความแก่ความไข้อีกแล้วเราก็มาตัดใจลงไป โดยไม่ต้องลังเลสงสัย เมื่อเราไม่ลังเลสงสัย เราก็วิมุติหลุดพ้นนั่นแหละที่อาตมาต้องบอกเตรียมไว้ให้ ปูไว้ให้ ว่าเนี่ย อุบายของพระพุทธเจ้า อุบายของพระอรหันต์เจ้า แต่ละองค์แต่ละท่าน ก็ต้องมีอุบายปัญญาที่จะมาตัดอารมณ์ มีอุบายมาตัดอารมณ์ คำว่ามีอุบายมาตัดอารมณ์ ก็คือตัดรูป ตัดสียง ตัดกลิ่น ตัดรสตัดสัมผัส ให้ตัดไปจากใจ ให้หมดไปจากใจ ให้ว่าง ให้ว่าง ให้เป็นอนัตตา เมื่อว่างแล้ว ศีล สมาธิปัญญาก็สมบูรณ์แล้ว เพราะมีความตั้งใจมั่นก็เป็นสมาธิแล้ว ปัญญาคือรู้เหตุผลตามความเป็นจริงแล้วศีล ก็ละเว้นทุกอย่างเป็นประจำอยู่แล้ว เนี่ย ศีลสมาธิ ปัญญา สมบูรณ์

พระอรหันต์ ท่านจึงเป็นผู้มีศีล สมาธิปัญญาสมบูรณ์เป็นอย่างนี้ เพราะฉะนั้น เราก็ต้องเจริญรอยตามแนวทางนี้ ว่าง ว่าง ว่างไว้ก่อนไม่งั้นก็ทบทวน ชุดนี้น่ากลัวคงจะต้องอัดกันอีกละมั้งทบทวนขึ้นมา และก็จะต้องเวลาไม่ว่าง มีทุกข์ขึ้นมาละ เอ้า พระอาจารย์บอกให้ทบทวน เราก็จะต้องทบทวนพิจารณาตามไป หาเหตุหาผลไป เดี๋ยวก็ได้ช่องทางแนวทางเป็นมรรคขึ้นมา เป็นผลขึ้นมาได้วิมุติหลุดพ้นขึ้นมา จากอารมณ์ที่เป็นทุกข์ เพราะเราไปยึดไปเหนี่ยวไว้เองเลย สิ่งต่าง ๆ ภายนอกเนี่ย ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา เราไปยึดไปเหนี่ยวเอามา ไปร้อยรัดเอามาเก็บไว้ที่ใจด้วย เรียกว่าไปขโมยเขามา ต้องว่าอย่างนี้ เราจะไปเจ้าชู้ หรือไปขโมยเขามา เสียหายทั้งนั้น ถูกดุทั้งนั้น เพราะมีทุกข์ทั้งนั้น พระอาจารย์ต้องว่ากิเลส ไม่ได้ว่าพวกโยมนะเดี๋ยวจะมาเข้าใจผิดอีก จะมาหลงโกรธอาตมาอีกต้องให้รู้กันไว้ตั้งแต่แรก เนี่ย ต้องดุ ต้องดุความเจ้าชู้ไปหลงรักที่นั่น สะเปะ สะปะ ไปที่ไหนไปมีความรักที่นั่น ไม่ละไม่เว้น ไปเจ้าชู้ ต้องว่าอย่างนี้ถ้ากลัวพระอาจารย์ตำหนิ ยกโทษ สำหรับความเจ้าชู้

จะได้หัวหด เลิก ไม่เอา แล้วก็จะได้ใจวาง ว่าง ว่าง ว่าง ต่อละ ไม่เอาละ เลิก เลิก เลิก ละเว้นก็เป็นศีล เราไม่มี แล้วก็เป็นทานละ ให้ทานให้หมด ใครจะเป็นภรรยา สามีเรา ขอให้ถวายเป็นพุทธบูชา ขอให้เป็นทาน (หัวเราะ) ให้สามีทาน ภรรยาทาน เราจะได้ไม่เดือดไม่เป็นทุกข์ เราจะได้ต้องไม่มีห่วง ไม่มีกังวล ไม่อาลัยอาวรณ์ จิตใจเราก็จะสงบสุข ว่าง โปร่ง เบา สบาย วันนี้ไม่เครียดเลยเห็นไหม และก็ยากสุดเลยก็ด่าน ด่านร้ายสุด ด่านเมตตาความรัก เนี่ย ร้ายสุดเลย ที่ทุกคนตัดใจยาก เพราะทุกภพทุกชาติ ก็มีแต่ใจรัก ห่วงกังวล กระวนกระวาย อธิษฐานขอให้ไปเป็นภรรยา สามีในชาติหน้าอีก (หัวเราะ) ขนาดหวงถึงขนาดนั้น เวลาจะตายก็ยังห่วงเลย ยังอธิษฐานตามไปอาละวาดอีก ชาตินี้ก็ทุกข์พอแรงแล้ว ยังจะอธิษฐานตามล้างตามผลาญกันอีก เพราะเมตตาความรัก หวงแหน ไม่ยกให้ใครเลย ยกให้ ตัดใจซะ! เรารู้แล้วละให้หมด แล้วก็เมตตาอัปมัญญา คือไม่มีประมาณ เมื่อเรามีเมตตาไม่มีประมาณ ความรักใคร่เราไม่มีประมาณ เพราะฉะนั้นเราก็ต้องละเว้นไม่มีประมาณ คือศีล ต้องใช้อริยกันตศีล ละเว้นไม่มีประมาณเหมือนกัน เป็นอัปปมาโณศีลนั้น ก็ไม่มีประมาณ ทาน ก็ไม่มีประมาณเหมือนกัน ต้องให้หมด เห็นไหม แล้วเราจะเห็นคุณค่าของทานละ โอ้ ทานของพระองค์ได้วางอุบายไว้ตั้งแต่แรกแล้ว เราโง่ ยังไปสงสัยไปโน่น ต้องมีศีล ปัญญา วิริยะ ขันติ โน่น ต้องรู้นั่นนี่ แต่พระองค์สอนแค่ทาน เราคนซื่อคนตรง แค่ทานเราก็ไปได้แล้ว ทานไปให้หมดเลย ทานภายในภายนอก ทานถ้าเป็นปรมัตถทาน ก็นิพพานได้ คือสละชีวิตให้เป็นทาน แล้วเราก็ไม่มีอะไรทั้งภายใน ภายนอกละ ก็อนาลโยแล้ว ที่เราไปรักก็รักของ

ไม่มี ที่อาตมาสอนอยู่เสมอ ไปรักก็รักของไม่มี หรือรักอนิจจัง ไม่เที่ยง ไปรักอะไร รักรูป รักเสียง รักกลิ่น รักรส รักสัมผัส อะไรก็ไปรักความไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน และก็ไปรักความไม่มี ในที่สุดก็อนัตตา เพราะฉะนั้น เรารู้แล้วก็ละหมด การละนั่นแหละอนาลโย คือละอุปทานความยึดถือ ถ้าเราละเว้นได้แล้ว ไม่ยึดถือได้แล้ว นั่นแหละ พระพุทธเจ้าใช้คำว่า อนาลโย ไม่มีอะไรแล้วว่างเปล่าแล้ว สูญแล้ว ไม่มีแล้ว เพราะทานแล้ว ละเว้นไปหมดแล้ว แล้วที่เราให้ทาน ให้การละเว้นนี่ ก็เป็นเนกขัมมะแล้ว

" ที่พระพุทธเจ้าว่าทำจิตของตนให้หมดจดจากเครื่องเศร้าหมองใจ ด้วยทำใจของเราให้ว่าง ด้วยสุญญตสมาธิ ถ้าไม่มีความว่างให้ได้เข้าถึงอนัตตา สัพเพ ธัมมา อนัตตา ตัวนี้แล้ว ที่นี้เราก็เอามาใช้กับเมตตา คือสิ่งที่เรารักใคร่ทั้งหมดละ สัพเพ ธัมมา อนัตตา เราจะได้นึกถึง สัพเพ ธัมมา เมตตา อนัตตาเพิ่มไปด้วย เพราะสิ่งที่เรารักทั้งหมดนั่นแหละ เป็นสัพเพ ธัมมา และก็อนัตตาว่างเปล่า เมื่อเป็นอนัตตาแล้ว สิ่งที่เรารักเป็นอนัตตาแล้ว เราก็จะเข้าใจชัด "

ที่นี้ชีวิตการประพฤติพรหมจรรย์เราก็จะเป็นปกติสุขแล้ว อยู่อย่างสงบสุขได้แล้ว ไม่วุ่นวี่วุ่นวายกับใครแล้ว ที่นี้ก็เป็นมัชฌิมา คำว่าทำไมจึงว่าเป็นมัชฌิมา เพราะความพอดี กินพออิ่มแล้ว มีผ้านุ่งผ้าห่มพอ อยู่พออาศัยแล้ว ไม่ดิ้นรน ไม่ขวนขวายแล้ว เพราะเรามีเนกขัมมะพรหมจรรย์แล้ว ที่นี่ก็จะเป็นมัชฌิมาแล้ว ทางสายกลางเกิดขึ้นแล้ว เราไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลงอะไรแล้ว เพราะจิตเราว่างแล้ว ไม่ยึดติดอะไรแล้ว รู้ความจริงแล้ว รู้ความจริงก็คือรู้เหตุผลด้วยปัญญาแล้ว เกิดญาณความรู้แจ้งแล้ว ว่าสรรพสิ่งทั้งหลายเป็นอย่างนี้แล้ว ใจของเราก็เริ่มสงบระงับลง สงบระงับลง เกิดความสงบ เกิดสันติสุขขึ้นในใจเราแล้ว ทั้งภายใน ภายนอกก็ไม่ปฏิฆะแล้ว ไม่กระทบกระทั่ง เพราะรู้ความจริงของสรรพสิ่งทั้งหลาย คือรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส เป็นสภาวะธรรมเป็นอย่างนั้นเอง ที่ว่าเป็นอย่างนั้นเอง คือถ้าเราไปหลงมัวเมาประมาทมันเข้า มันก็จะเล่นงานให้เราเป็นทุกข์เอง ที่นี่พอเราว่าง ว่างเฉย สิ่งเหล่านั้นเอง ทำอะไรเราไม่ได้ ไม่มีแล้ว ไอ้นี่ก็เป็นเช่นนั้นเองสำหรับตัวเรา ไอ้นั่นเป็นเช่นนั้นเองสำหรับสภาวะของธรรมชาติ เมื่อเราโอปะนะยิโกเข้ามาเปรียบเทียบกันแล้ว มันว่างได้ภายนอก ว่างได้ภายในไม่มีอะไรที่จะยึดติดแล้ว ว่าง ว่าง ว่าง ก็พ้น วิมุติหลุดพ้นด้วยความว่าง ว่างเปล่า เพราะให้จนไม่มีอะไรจะให้แล้ว ศีล ละเว้นจนไม่มีอะไรจะให้ละเว้นแล้ว คือละเว้นภายใน ละเว้นภายนอกแล้ว ไม่มีอะไรจะให้ละเว้นแล้ว ที่พระพุทธเจ้าว่าทำจิตของตนให้หมดจดจากเครื่องเศร้าหมองใจ ด้วยทำใจของเราให้ว่าง ด้วยสุญญตสมาธิ ถ้าไม่มีความว่างให้ได้เข้าถึงอนัตตา สัพเพ ธัมมา อนัตตา ตัวนี้แล้ว ที่นี้เราก็เอามาใช้กับเมตตา คือสิ่งที่เรารักใคร่ทั้งหมดละ สัพเพ ธัมมา อนัตตา เราจะได้นึกถึง สัพเพ ธัมมา เมตตา อนัตตาเพิ่มไปด้วย เพราะสิ่งที่เรารักทั้งหมดนั่นแหละ เป็นสัพเพ ธัมมา และก็อนัตตาว่างเปล่า เมื่อเป็นอนัตตาแล้ว สิ่งที่เรารักเป็นอนัตตาแล้ว เราก็จะเข้าใจชัด ที่นี้ตาเราเห็นรูป เสียง กลิ่น รส เราก็เพิ่มสัพเพ ธัมมา อนัตตาไป เพิ่มเข้าไป สัพเพ อัปปมัญญา อนัตตา หมายถึง สรรพสิ่งทั้งหลายเป็นอนัตตาหมด ว่างเปล่าจากการยึดถือหมด ทั้งภายใน ภายนอก จิตเราอยู่เหนืออารมณ์แล้ว นิโรธะความดับทุกข์ เราดับได้แล้ว ต้องดับ วิธีดับต้องดับอย่างนี้ ที่เหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ เพราะเราดับ คำว่าดับก็คือ ไม่เกิดขึ้นในใจอีกต่อไป ต้องว่าอย่างนี้ จึงเรียกว่าดับ วิราคะ คายออกแล้ว ไอ้สิ่งที่เคยเพิ่มเติม พร่องไปนิด เคยเพิ่ม เคยเติม ที่นี้ดับแล้ว ก็ไม่ต้องเพิ่ม ไม่ต้องเติมแล้ว หมดก็

ให้หมดไปเลย ต้องว่าอย่างนี้ ความตั้งมั่นแห่งความว่างเกิดขึ้นแล้ว สุญญตสมาธิ มีอนัตตาความว่างเป็นอารมณ์อย่างสมบูรณ์แบบ เพราะทุกอย่างเป็นสัพเพ ธัมมา อนัตตา คือว่างอย่างไม่มีประมาณเลย ไม่ว่าที่นี้เราจะพิจารณารูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธัมมารมณ์ อะไร สิ่งที่เรารัก สิ่งที่เราเกลียด ต้องพูดย้ำ สิ่งที่เราเกลียด สัพเพ ธัมมา อนัตตา ทั้งรัก ทั้งชัง ทั้งติ ทั้งชม จะมาไม้ไหนละก็สัพเพ ธัมมา แล้วก็ว่าง ว่าง ว่าง ที่นี้ละก็ ว่างได้อย่างบริสุทธิ์ใจแล้ว สิ่งที่คาใจเราทั้งหมดเลย คืออารมณ์ ที่ทำให้ห่วงหาอาวรณ์ ทำให้ห่วงใยอาลัยอาวรณ์ ก็หมดไปจากใจละ จิตของเราก็เริ่มตั้งมั่นแล้ว คือตั้งมั่นกับความว่าง ไม่ได้ตั้งมั่นกับอะไร คือตั้งมั่นกับความไม่มี อนัตตา กับความไม่มี ที่นี้ใครจะมาพูดยังไง เราก็รู้แล้วว่า เราจะไปตามเขาหรือเราจะว่างดี เราก็จะได้ไม่ต้องไปเถียงเขา เราก็ฟังรู้เรื่องแล้วก็วางเฉย ว่าง ว่าง ว่าง ความรู้ก็จะเป็นปัจจัตตัง ก็จะเกิดขึ้นกับตัวเราเอง เพราะเรามีเหตุผลถูกต้อง ตามที่พระอาจารย์ พูดให้ฟังนี้เป็นเหตุผลทั้งหมดเลย เป็นปัญญา เราทำความคุ้นเคยทำจนเกิดความชำนิชำนาญ ก็เกิดญาณความรู้ความเข้าใจขึ้นมาแล้ว ที่นี้เราก็จะไม่มีทุกข์แล้วเลิกกังวล แต่สภาวะคือความเกิด ความแก่ ความเจ็บความตายนี่ยังมีอยู่ เป็นมรดกของพ่อ ของแม่ ของปู่ของย่า ของตา ของยาย เนี่ย เราต้องทำให้กำหนดรู้ว่า นี่มันแก่จริง เจ็บจริง ตายจริง เพราะการเวียนว่าย ตายเกิด เพราะเราเคยเอาสังขารเหล่านี้ ไปสร้างกรรมทำชั่วมา หรือไปทำความดีมา ความดีนี้เคยให้ผลสูงสุด คือ ให้มรรค ผล นิพพาน ความชั่วก็มาทำให้เราทนทุกข์ทรมาน มาแก่ มาเจ็บ มาตาย เนี่ย เราจะต้องมาทน แต่เรารู้แล้วก็ไม่แส่ส่ายไปในอารมณ์ คือเวทนาทั้งปวง ตั้งมั่น ว่าง ว่าง ว่าง ดูความว่าง ถ้ามันปวดก็ปวด เราก็กำหนดดูจิต คือเวทนาในความรู้สึก ที่เรียกว่าวิญญาณ เดี๋ยวพรุ่งนี้จะต้องเอามาให้พิจารณา

ฉะนั้นวันนี้เราก็จะต้องพิจารณาสิ่งที่เรารักใคร่ทั้งหมด เราก็ต้องทบทวนละ ทีนี้ เราทบทวนแล้วเราก็จะรู้ จะเห็นว่า โอ้ เมตตานี้ สิ่งไหนที่ไม่มีความรักนี่ไม่มีเลย โอ้ย มันชอบไปหมด มันสวยไปหมด ดีไปหมด หล่อไปหมด และเราก็ทุกข์ไปหมด ต้องว่าอย่างนี้ แล้วก็ต้องให้มันว่างไปหมด แล้วเราก็จะต้องอุเบกขาแล้ววันนี้ วางเฉย รู้แล้วก็วางเฉย รู้แล้วก็วางเฉย อุเบกขานี้เป็นตัวละโมหะ ความหลงน๊ะ ทีนี้เราก็เริ่มที่จะวางเฉยแล้ว เพราะเราว่าง ว่าง ว่าง พอว่างได้ ก็วางเฉยได้ ก็มีขันติอดทนได้ ที่นี้ก็เป็นทาน ทานมีขึ้นแล้ว ศีลมีขึ้นแล้ว คือเราทำทาน หมายถึงเราว่า เราไม่มีแล้ว ให้ทานไปหมดแล้ว ไม่มีแล้ว ก็แสดงว่าทานเราเกิดขึ้นแล้ว เรียกว่าภาวนาให้มีให้เป็น คือเราทำบ่อย ๆ แล้ว เราทำมาถึงขั้นนี้แล้ว ทานเราก็มีแล้ว ศีล ก็เกิดขึ้น คือการละเว้นเกิดขึ้นแล้ว เราก็ละแล้วเห็นไหม มันก็เริ่มสมบูรณ์ขึ้นมาแล้ว ทานก็เริ่มสมบูรณ์ ศีลสมบูรณ์ เนกขัมมะสมบูรณ์ ปัญญาสมบูรณ์ วิริยะสมบูรณ์ ขันติสมบูรณ์ สัจจะสมบูรณ์ อธิษฐานสมบูรณ์ เมตตาสมบูรณ์ อุเบกขาวางเฉยอย่างสมบูรณ์ เขาว่าอุเบกขาวางเฉยอย่างสมบูรณ์ มีเท่าไหร่เราก็วางเฉยหมด ว่างหมด อนัตตาหมด จึงว่าอุเบกขาอย่างสมบูรณ์ ต้องลงล๊อคให้ได้ ฉะนั้นเรารู้อย่างนี้ เราก็จะได้เบาใจ สบายใจ มีปีติสุขกับความว่างแล้ว ไอ้ที่เขาว่า ยาก ยาก มาเจออย่างนี้ก็ง่ายหมดแล้ว เพราะเรารู้เหตุผลแล้ว ไอ้ที่เราไม่รู้เหตุผลคือไม่มีปัญญา เราจึงว่างไม่ได้ ในสภาวะของเขา

ที่เขาว่างไม่ได้คือเขาไม่มีเหตุผล ไม่มีปัญญา อย่างที่เรารู้เขาจึงวางไม่ลง ว่างไม่ลง ต้องว่าอย่างนี้ แล้วเราก็ไม่ต้องไปเถียงกับเขาหรอก เราก็ทบทวนสิ่งที่พระอาจารย์สอนแต่ละวันเนี่ย ถ้าใครจดจำได้หรือเปิดเทป เดี๋ยวต้องรอให้พระอาจารย์พิมพ์วันแซยิดเนี่ย แล้วจะได้ไปทบทวนกันอีก แต่ใครมีศรัทธาก็ร่วมได้ สิ่งที่ศรัทธาญาติโยมถวายไว้ ๔๐,๐๐๐ (สี่หมื่นบาทแล้ว) มีทุนแล้ว พระอาจารย์ยกให้หมดเลย ให้พิมพ์หนังสือคราวนี้ ไม่ให้เหลือไว้ ฉะนั้นใครมีศรัทธาร่วมทุนพิมพ์หนังสือก็จะได้เตรียมไว้บอกเขา ฉะนั้นเราจะได้มีส่วนแห่งความว่าง ความว่าง ก็จะมีค่าเลยว่า ถือว่าเราได้อบรมมารุ่นหนึ่งนี่เราฟังมากับหูเอง ที่นี้พอเรามาอ่าน เราจะเข้าใจ เข้าใจ เข้าใจ ก็จะทะลุทะลวง ปลอดโปร่ง เราก็จะได้มีความสุขในอัตภาพนี้ รู้ได้ด้วยตัวเราเองเลยว่าโอ้เราพ้นทุกข์หรือยัง ไม่ต้องไปถามใคร ไม่งั้นก็โอ้ เรามีเมตตาหรือเปล่า มีเมตตา เรายังไม่ว่างยังไม่เว้น ระวังให้ดี นึกถึงไอ้ตัวเจ้าชู้ไว้ก็แล้วกัน (หัวเราะ) ไปเที่ยวเจ้าชู้รักเขาหมด รักคน รักสัตว์ยังไม่พอ ไปรักข้าวรักของ รักต้นหมากรากไม้ รักมากเป็นภูเขาเลากา ต้นลำธารอะไรอีก เยอะแยะนี่เจ้าชู้

พระอาจารย์ใช้คำว่าไอ้พวกเจ้าชู้ "ศิษย์ถามเราก็รักกันทุกคนละ" "พระอาจารย์ตอบ" อ้าวเราก็พิจารณาความรักซิ แล้วเราจะได้เห็นทุกข์เห็นโทษของมัน หากเรารักทุกสิ่งทุกอย่าง เราก็ต้องเป็นทุกข์ทุกสิ่งทุกอย่าง ท้ายสุดเราต้องละทิ้งหมดตอนตายเอ็งไม่คิด (หัวเราะ....คณะศิษย์ก็หัวเราะด้วย...) นั่นแหละตอนตายแหละ เขาขนมาให้เอ็งสุดยอดพิเศษทั้งนั้น เอาเทพบุตร เทพธิดามายกให้ เอาทรัพย์สินสมบัติมาให้ เอาของวิเศษ วิเศษยกให้ มึงไม่เอาหรอก ทีนี้จะได้รู้ ตอนสุดท้ายตอนตายนี่แหละทิ้งหมดละ ว่างอย่างแท้จริงละที่นี้ ไม่ว่างก็โดนบังคับให้ว่าง (หัวเราะ) เนี่ย เรารู้ความจริงตอนนี้แล้วเราละแต่เดี๋ยวนี้ดีกว่า พอถึงคราวจำเป็นเมื่อตายแล้ว ง่ายมาก เราละของเรามาทุกวัน ว่างทุกวันเราทำความว่าง ทำความรู้สึกทุกวัน เนี่ย ก็เป็นศีลเป็นทานทุกวัน แล้วเราก็เบาแล้ว ปุ๊บปั๊บตายก็ว่างว่าง ว่าง ตายปุ๊บก็ว่างแล้ว เพราะจิตฝึกความว่างไว้ไง แนวทางแห่งความว่างปรากฏ ทุกวันทุกเวลาที่นี้ปุ๊บปั๊บตายก็ว่างเลย พอรู้ว่าอันตรายจะเกิดแล้วก็ว่าง ว่าง ว่าง มันบึ้มไปก็ว่างแล้ว ไปเลย ไม่อยู่ละเราฝึกความว่างไว้แล้ว จำไว้ให้ดี เราจะได้ไม่เสียทีที่ได้เกิดมา พบพระพุทธเจ้า ไม่ได้พบพระพุทธเจ้าพบพระพุทธรูปก็ยังดี (หัวเราะ) นั่นพระพุทธรูปพระพุทธเจ้า ก็พระองค์ก็ตัวแทน แล้วก็โมทนาทุกวัน ๆ ถ้าพระองค์ไม่แสดงทาง คือมรรค คือหนทางแห่งความพ้นทุกข์ไว้ คือพระธรรมเราก็ไม่รู้ไม่มีผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใส ใจซื่อตรงละก็รู้ไม่ได้อีกเหมือนกัน ต้องรู้ได้อย่างซื่ออย่างตรง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยมพลิกแพลงอะไร เวลาเรารู้เราก็รู้ได้อย่างซื่ออย่างตรง ถ้าเราเป็นคนมีเล่ห์เหลี่ยมเราก็รู้ไม่ซื่อไม่ตรง โดนไอ้มายาสาไถตัวเก่ามันพลิกผัน ปิดบังไว้แล้วมันก็รู้ได้ไม่ซื่อไม่ตรง เพราะฉะนั้นเราต้องหัดเป็นคนซื่อคนตรง แล้วเราก็จะรู้ได้อย่างซื่ออย่างตรงรู้แล้วรู้เลย ไม่ต้องมาเสียเวลาชนเล่ห์เหลี่ยมของตัวอีก เพราะฉะนั้นเราต้องว่างให้หมด อนัตตา ต้องสรุปว่างเฉย เพราะฉะนั้นที่พระอาจารย์แสดงมาวันละ ๒ หัวข้อเนี่ย โยมจะได้ไม่สับสน ทาน-ศีล เนกขัมมะ-ปัญญา วิริยะ-ขันติ สัจจะ-อธิษฐาน เมตตา อุเบกขา ต้องพิจารณาเป็นคู่ไว้ และพยายามพิจารณาภายใน ภายนอกด้วย มันจะเกิดญาณ

ปัญญาอีกเยอะแยะ ที่พระอาจารย์พูดให้โยมฟังนี่ เป็นส่วนที่ให้เป็นเกล็ดให้รู้ไว้ ยังมีนัยอันเป็นวิจิตรพิสดารอีกเยอะแยะ แต่เรารู้แค่นี้ก็มหาศาลแล้ว ที่พระพุทธเจ้าเอามาสอนเนี่ยเป็นเพียงใบไม้กำมือเดียวเท่านั้นนะ สิ่งที่ไม่ได้นำสอนเหมือนต้นไม้ในป่า แล้วเราจะเทียบรู้ได้ยังไง รู้ได้เนี่ย อย่างปัญญาก็เป็นปัญญาบารมี อุปบารมี ปรมัตถบารมี หรือสติ ก็สติบารมี สติอุปบารมี สติปรมัตถบารมี หรือทานบารมี ทานอุปบารมี ทานปรมัตถบารมี ที่นี้ถ้าเรารู้หนึ่ง ก็นึกว่าโอ้ ที่เป็นแค่นี้เป็นเพียงแค่บารมีอุปบารมียังมีอยู่ ปรมัตถบารมี พอถึงขั้นปรมัตถบารมี มันมากมายมหาศาล แล้วเราก็รู้แล้ว แค่เนี้ย รู้แล้วละก็พอแล้ว แค่นี้ มาทำให้เราพ้นทุกข์ได้แล้ว ถึงเรารู้มาก เราก็ต้องละมากอีก ว่างมากอีก เหนื่อย ต้องรอเหนื่อย ที่แรกเราคิดว่าเราฉลาดเออ เราอาจจะโง่ไปก็ได้ ที่เราโลภอยากได้เยอะแยะนั่นนะ โอ้ มันโลภเกินไปละ แล้วเดี๋ยวเราก็จะเป็นทุกข์ นี่ไปก็หมดไปวันหนึ่งอีกแล้ว แล้วจะไปแน่นอนอะไร แล้ววันนี้ยังมีใครเครียดบ้าง ฟังแล้วเครียดมีไหม (หัวเราะ) เมื่อวานนี้หนักเลยนี่ เพราะว่ามันสัจจะ-อธิษฐานเนี่ย ส่วนมากคนจะผิดสัจจะกันเยอะ แล้วก็ความตั้งใจคืออธิษฐานล้มเหลวมากมาย มันจึงไม่สูงสุด มันจึงมีทุกข์ ก็เพราะเรามีอารมณ์มากมาย มีรักมากมาย มีความต้องการปรารถนามากมาย ก็เลยเครียด ต้องใช้สติปัญญา เรี่ยวแรงกำลังมากมาย ที่นี้เรารู้ว่าเมตตาด่านแรกรักหมดแหละ พอพระอาจารย์ บอกว่าเจ้าชู้ ไอ้นี่หัวหดเลย นั่นแหละก็บอกมันว่า ได้พวกนี้เจ้าชู้ จะได้มีหิริโอตัปปะไง เกิดความละอาย ความเกรงกลัวต่อบาปกรรม กลัวจะไม่ได้บรรลุ มรรค ผล นิพพานไง จะได้สงบ สงบ สงบ ว่าง ว่าง ว่าง วันนี้จะมีใครถามอีก จะได้เพิ่มเติม เอ้าใครมีหน้าที่ถาม (สรุปไม่มีใครถามพระอาจารย์)...... ■

จบการแสดงธรรมเทศนาใน
โครงการปฏิบัติธรรมนำสุข "ครั้งที่ ๑"
จากการสนทนาธรรมในเรื่อง เมตตา - อุเบกขา
เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๔๖ เวลา ๑๘.๓๕ น.
โดยพระอาจารย์นพพร อาทิจฺจวํโส
สำนักปฏิบัติธรรมอาทิจฺจวํโส

ถอดเทปและจัดพิมพ์
เมื่อ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๔๖
เวลา ๒๐.๔๐ น. โดย อรัญญา กฤษณสุวรรณ

วิมุตติ -มรรคผล - นิพพาน

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๔๖

เวลา ๑๙.๐๐ น.

วิมุตติ มรรคผล นิพพาน แล้วที่นี้ ๓ เลย ความจริงเราก็พ้นมาทุกวันเราไม่รู้ตัวเองเห็นไหม วิมุตติก็คือหลุดพ้น หลุดพ้นจากทานมาแล้ว หลุดพ้นจากศีลมาแล้ว หลุดพ้นจากเนกขัมมะ เราปฏิบัติเนกขัมมะมาแล้ว วันนี้ก็หลุดพ้นมาถึงวันนี้ ก็หลุดพ้นแล้ว ปัญญาก็ใช้ไปแล้ว ปัญญา คือ เหตุผล วิริยะเพียร ก็เพียรมาทุกวันแล้ว ขันติก็อดทนมาตลอดแล้ว สัจจะมีความจริงใจมีการปฏิบัติแล้ว อธิษฐานคือความปรารถนาต้องการ ก็ใกล้แล้ว ต้องว่าอย่างนี้ อธิษฐานใกล้วิมุตติหลุดพ้นแล้ว เมตตา ความรักใคร่ พอมาถึงเมตตาความรักใคร่ อธิษฐานกับเมตตาเนี่ย ส่วนมากพอมาถึงเมตตานี่ ที่อารมณ์มันหนัก หนักเพราอะไร เพราะเป็นเหตุให้ลำเอียงเพราะรักใคร่ ลำเอียงเพราะโกรธ ลำเอียงเพราะหลง ลำเอียงเพราะกลัว ทำให้เสียสัจจะไปเยอะแยะแล้ว ไม่มีใครพิจารณา ไม่มีใครทำความเข้าใจ ส่วนมากจะเป็นเหตุทำให้เสีย จึงมีอคติคือลำเอียงเพราะรักใคร่ เราจะรักใคร่บุคคล ข้าวของเงินทองอะไรก็เหมือนกัน เป็นเหตุให้เสียสัจจะ อธิษฐาน ความปรารถนา แทนที่จะไปวิมุตติหลุดพ้นเนี่ย ไปรักโน่นรักนี่ ที่อาตมาบอก นั่นละตัวเจ้าชู้ รักมันทุกอย่างเห็นอะไรก็พอใจไปหมด ที่นี้เราก็เตือนตัวเราเองเวลาเราจะแผ่เมตตา ความรักใคร่ว่าเออ ที่พระอาจารย์บอกว่าเนี่ย ตัวเจ้าชู้แผ่ไปเที่ยวรักเขาอีกละ แต่รักดีก็ไปรักเขา ไม่ใช่รักธรรมดา ไปรักขโมยอันนี้สำคัญ ไปรักขโมยเขามาไว้ในใจเนี่ย รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส เอามาเป็นธรรมารมณ์ไว้ในใจ มานั่งเสพ นอนเสพแล้วก็มาทุกข์ มาวุ่นวี่ วุ่นวาย รำคาญจิต รำคาญใจของตัวเองเนี่ย เยอะแยะ ส่วนมากไม่รอด ปิเยหิ วิปปโย ทุกโข เนี่ย มันจึงมีอารมณ์หนักเพราะไปรักไว้เยอะ ไปแผ่เมตตารักใคร่ไว้มากมาย ไปเจ้าชู้ไว้มากมาย ต้องว่าอย่างนี้ ไม่ว่าไปที่ไหน ภาคเหนือ ใต้ ตะวันออก อีสาน ไปแผ่เมตตาไว้ทั้งนั้น ไปรักไว้ทั้งนั้น ต้องว่าอย่างนี้ พอเราพิจารณาเพื่อให้เป็น นิยยานิกะธรรม เพื่อนำจิตใจเราให้พ้นทุกข์เอาอีกแล้ว พระอาจารย์ท่านว่าเนี่ยพวกเจ้าชู้เราเป็นผู้มีหิริ ความละอาย มีโอตตัปปะ ความเกรงกลัวต่อบาป เราก็เลิกเจ้าชู้ละ เรากลัวจะโดนดุ ความจริงแค่หิริโอตตัปปะ อาตมาเคยบอกอยู่เป็นประจำอยู่แล้วว่า ถ้าใครมีหิริโอตตัปปะ ผู้นั้นก็มีสมาธิตั้งมั่น คือมีใจสงบ หิริความละอาย โอตตัปปะ ความเกรงกลัวต่อบาป ตาเห็นรูปรู้รูปแล้ว ก็ละอายต่อรูปกลัวจะไปทำบาปกับรูป หูได้ยินเสียงรู้ว่าเสียงแล้ว ก็ละอายต่อเสียงกลัวจะไปทำบาปกับเสียง จมูกได้กลิ่นรู้ว่ากลิ่นแล้ว ก็ละอายต่อกลิ่นกลัวจะไปทำบาปกับกลิ่น ลิ้นรู้รสแล้ว ก็ละอายต่อรสกลัวจะไปทำบาปเพราะรส กายได้สัมผัสแล้วรู้สัมผัสแล้ว ก็ละอายต่อสัมผัสกลัวจะไปทำบาปเพราะสัมผัส ใจได้ธรรมารมณ์แล้ว รู้ธรรมารมณ์แล้ว ก็ละอายต่อธรรมารมณ์ แค่นี้จิตก็สงบได้แล้ว ที่นี้ตาเราเห็นรูป

รู้ว่ารูปไม่เที่ยงเปลี่ยนแปลงเสื่อมสลาย ไม่มีตัวตน เราจะได้ไม่ไปรักมัน ไม่มาเก็บไว้ในใจ เพราะเรารู้แล้วว่ารูปไม่เที่ยงเปลี่ยนแปลงเสื่อมสลาย ไม่มีตัวตน รูปนั้นจะได้ไม่มาประทับติดที่ใจเรา ใจเราจะได้ไม่ประทับที่รูป จิตของเราจะได้พ้นจากรูป หรือจิตของเราจะได้บริสุทธิ์จากรูป จิตเราก็จะได้วิมุตติหลุดพ้นจากรูป ที่นี้หูเราได้ยินเสียงก็เช่นเดียวกัน รู้ว่าเสียงนี้ก็ไม่เที่ยงเปลี่ยนแปลงเสื่อมสลายไม่มีตัวตน เสียงนั้นจะได้ไม่ประทับติดที่ใจเรา ใจเราจะได้ไม่ประทับติดที่เสียง จิตของเราจะได้ว่างจากเสียง ว่างก็คืออนัตตา ต้องจำเอาไว้ให้ดี รูปว่าง เสียงว่าง กลิ่นว่าง รสว่าง สัมผัสว่าง ที่อาตมาบอกเนี่ย หมายถึงจิตของเราว่างจากเสียง จิตเราก็บริสุทธิ์จากเสียง จิตเราก็จะได้วิมุตติหลุดพ้นจากเสียง จมูกได้กลิ่นแล้ว รู้กลิ่นแล้ว กลิ่นนี้ก็ไม่เที่ยงเปลี่ยนแปลงเสื่อมสลายไม่มีตัวตน

คำว่าว่าง ความไม่มีตัวตน คืออนัตตา หมายถึงเปลี่ยนแปลงก็คือ อนิจจัง เมื่อเรารู้แล้วจะได้ไม่มาประทับติดที่ใจเรา ใจเราจะได้ไม่ประทับติดที่เสียง จิตเราจะได้ว่างจากเสียง จิตเราจะได้บริสุทธิ์จากเสียง จิตเราก็จะได้วิมุตติหลุดพ้นจากเสียง จมูกเราได้กลิ่นแล้ว รู้กลิ่นแล้ว กลิ่นนี้ก็ไม่เที่ยงเปลี่ยนแปลงเสื่อมสลายไม่มีตัวตน กลิ่นนั้นก็จะได้ไม่ประทับติดที่ใจเรา ใจเราจะได้ไม่ประทับติดที่กลิ่น จิตเราจะได้ว่างจากกลิ่น จิตเราจะได้บริสุทธิ์จากกลิ่น จิตเราก็จะได้วิมุตติหลุดพ้นจากกลิ่น ลิ้นได้รสแล้ว รู้รสแล้ว รสนั้นก็ไม่เที่ยงเปลี่ยนแปลงเสื่อมสลายไม่มีตัวตน รสนั้นก็จะได้ไม่ประทับติดที่ใจเรา ใจเราจะได้ไม่ประทับติดที่รส จิตเราจะได้ว่างจากรส จิตเราจะได้บริสุทธิ์จากรส จิตเราก็จะได้วิมุตติหลุดพ้นจากรส กายเราได้สัมผัสแล้ว รู้สัมผัสแล้ว สัมผัสนั้นก็ไม่เที่ยงเปลี่ยนแปลงเสื่อมสลายไม่มีตัวตน สัมผัสเหล่านั้นก็จะได้ไม่ประทับติดที่ใจเรา ใจเราจะได้ไม่ประทับติดที่สัมผัส จิตเราจะได้บริสุทธิ์จากสัมผัส จิตเราก็จะได้วิมุตติหลุดพ้นจากสัมผัส ใจเราได้ธรรมารมณ์แล้ว รู้ธรรมารมณ์แล้ว ธรรมารมณ์นั้นก็ไม่เที่ยงเปลี่ยนแปลงเสื่อมสลายไม่มีตัวตน ธรรมารมณ์เหล่านั้นก็จะได้ไม่ประทับติดที่ใจเรา ใจเราจะได้ไม่ประทับติดที่ธรรมารมณ์ จิตเราจะได้ว่างจากธรรมารมณ์ จิตเราจะได้บริสุทธิ์จากธรรมารมณ์ จิตเราก็จะได้วิมุตติหลุดพ้นจากธรรมารมณ์ เนี่ย แค่เนี้ย เราก็ภาวนา

ว่าง ว่าง ว่าง เราก็พ้นมาทุกวันแล้วเห็นไหม พอเราพิจารณาตาเห็นรูป ก็รู้เลย ถ้าเราปฏิบัติสติปัฏฐาน ตาเห็นรูปแล้ว รู้ก็ยกออกเลย อนัตตาไปเลย หูได้ยินเสียง รู้เสียงแล้วก็ว่าง หมายถึงว่า พอรู้ว่าเป็นเสียงแล้ว รู้จนไม่อยากจะรู้แล้ว เบื่อหน่ายในเสียงแล้ว รูปก็เหมือนกัน เราเห็นรูปแล้ว เราเห็นทุกวันแล้ว เบื่อหน่ายแล้ว เราก็ยกออกไป รูปนั้นก็ไม่มาประทับติดที่ใจเราแล้ว จิตเราก็พ้นจากรูปแล้ว หูเราได้ยินเสียงแล้ว ได้ยินเป็นประจำแล้ว รู้แล้วว่าเสียงเธอคนนั้น เสียงสัตว์ เสียงคน เสียงลม เสียงอะไรต่าง ๆ ได้ยินเป็นประจำแล้ว ไม่สงสัยในเสียงแล้ว จิตเราก็ยกออกไป คือพ้น วิมุตติหลุดไป พ้นคือวิมุตติหลุดพ้น คือจิตเราพ้นจากอารมณ์ คือรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส รสชาติต่าง ๆ กินทุกวัน เดี๋ยวก็เปลี่ยนเป็นนั่น เป็นนี่ หมายถึง เปรี้ยว หวาน มัน เค็ม เผ็ด เฝื่อน ฝาด ขม จืด มี ๙ รส เลยนี่ ไม่ว่ามีรสอะไร ว่านี่แต่ละวันเรากินกี่รสเราก็ดูซิ รสเหล่านั้นก็ไม่เที่ยง เลยลิ้นไปแล้วก็ไม่มี ไม่มีรสแล้ว เก็บไว้ได้คืนหนึ่ง ก็ถ่ายออกมาอีกแล้ว อนิจจัง อนัตตา ไปอีกแล้ว แปรสภาพจากอาหารกลายเป็นธาตุ ไม่งาม มีกลิ่นเหม็นเน่า เราก็พิจารณาดู เนี่ย รส อาศัยรสที่เราชอบ แหม.. เวลาที่จะต้องการรสชาติ เปรี้ยว หวาน มัน เค็ม อย่างเนี้ย อาหารฮ่องเต้เชลล์ชวนชิม เก็บไว้ได้คืนเดียว ทิ้งถ่าย เพราะ ฉะนั้นเราก็ต้องพิจารณาเป็นกิจวัตร ทุกวัน เพราะมันเป็นของธรรมชาติ ธรรมดา ที่อนิจจังจริง ๆ อนัตตาจริง ๆ ที่ไม่ต้องบอกเราก็รู้ได้เห็นได้ ไม่เชื่อก็เอามาดมดู เราก็จะรู้ได้ว่ามันแปรสภาพแล้ว เราก็จะได้ไม่เบื่อหน่าย ไม่โลภ ไม่เมา ในอาหารรสชาติ มีอะไรก็กินไป กินไปวันหนึ่ง ๆ ไม่ให้มีปัญหา ไม่ต้องไปโลภในอาหาร ไม่ต้องไปโกรธในอาหาร ไม่ต้องไปหลงในอาหาร ไม่ต้องกลัวในเรื่องอาหาร มีอะไรก็ใส่ลงไป รอดตายไปวัน ๆ ก็พอแล้ว เนี่ย แล้วเราก็วิมุตติหลุดพ้นจากอาหาร จิตไม่ติด มีอะไรก็กินตามบุญวาสนาของเรา ปรารถนาเย็นได้ร้อน ปรารถนาร้อนได้เย็น ก็ได้เท่าบุญเท่าวาสนาของเรา ถึงเราจะปรารถนาดี แต่บุญเก่าของเราไม่ได้ทำมาก็อด

รู้ไว้อย่างนี้แล้วเราก็จะได้ไม่มีปัญหา ทุกอย่างเป็นไปตามบุญตามวาสนาของแต่ละคน คนไม่ปรารถนาแต่ก็มีอะไรดี ๆ เพราะสั่งสมไว้แต่สิ่งที่ดี ๆ แม้ข้าวปลาอาหารก็ทำแต่สิ่งที่ดี ๆ ถึงตัวปรารถนาไม่ต้องการ เวลาถึงคราวสมัยก็ได้แต่ดี ๆ เพราะฉะนั้นเราอย่าไปน้อยใจ ได้ดีบ้าง ไม่ดีบ้าง เพราะเราทำความดีไม่สม่ำเสมอ ขาดตกบกพร่อง แล้วเราก็จะได้ หมายถึง ชีวิตประจำวันต้องพูดให้รู้เรื่องนี้ เอ..พระอาจารย์ทำไมมาพูด ก็วิมุตติหลุดพ้น ก็ต้องหลุดพ้นทุกวัน ไม่ว่าจะทำอะไร กิน ดื่ม อุจจาระ ปัสสาวะ อะไรต่าง นุ่งห่ม พิจารณาให้หมด พระพุทธเจ้าท่านว่า ปัจจเวกขณะ เนี่ย คือพิจารณาทุกขณะเลย คือพิจารณาอาหาร เป็นอาหารปฏิกูลสัญญา พิจารณาจีวร ผ้านุ่ง ผ้าห่ม พิจารณาที่อยู่ที่อาศัย พิจารณาโรคภัยไข้เจ็บ ให้พิจารณาทุกขณะ จึงเรียกว่า ปัจจเวกขณะ ธาตุ ปัจจเวก นึกพิจารณาให้เป็นธาตุให้หมด มันเกิดขึ้นโดยธาตุโดยธรรมดา ข้าวปลาอาหาร ก็เกิดจากธาตุในผืนแผ่นดิน ต้นไม้ใบหญ้าอะไรต่าง ๆ สัตว์ทั้งหลายก็อาศัยธาตุ เป็นอยู่ ธาตุพึ่งธาตุ ธาตุอาศัยธาตุอยู่เนี่ย มันก็พึ่งกัน อาศัยกัน และก็ที่อยู่ที่อาศัย ผ้านุ่งผ้าห่ม เราก็จะเห็นความเป็นอนิจจัง ทำไมจึงต้องพิจารณาผ้านุ่งผ้าห่ม และเป็นนิยยานิกะธรรมยังไง พวกโยมนี่ก็คงนั่งใส่กันทุกวัน ๆ เสื้อขาวก็กลายเป็นเสื้อดำขี้เหงื่อ

"เราจะไปหาธรรมะได้ที่ไหน ไปหาที่วัดเลยจึงจะมีธรรมะ นั่นแหละ ธรรมะในตัว ธรรมะที่เกี่ยวเนื่องกับตัวในบ้าน ที่เราอยู่ในบ้าน บ้านก็ยังรู้จักเก่าผุพัง ทาสีไม่ดี สีก็เศร้าหมอง ขุ่นมัว ถูกฝน ถูกลม ถูกแดด ชำรุดทรุดโทรมเศร้าหมอง เราก็พิจารณาที่อยู่ที่อาศัย มันก็ไม่เที่ยง ทั้งที่มันไม่มี ชีวิต แต่มันก็อนิจจัง อนัตตา เรารู้แล้ว เราเข้าใจแล้ว เราก็มอง เราก็จะได้ไม่ประมาท"

ขี้ไคล แล้วก็ไปโทษขี้ไคล ไอ้ตัวเองใส่แล้วยังไปโทษขี้ไคล เลอะเทอะเปรอะเปื้อนขี้ดินไปนั่งทับมันบ้างอะไรต่าง ๆ จากผ้าขาวเลยกลายเป็นผ้าดำ พิจารณามัน อนิจจัง มันไม่ขาวบริสุทธิ์ เราก็พิจารณาผ้านุ่งผ้าห่มของเราเนี่ย ก็เหมือนที่พระองค์ ท่านให้ภิกษุพิจารณาสบง จีวรอะไรพวกเนี่ย เราก็อยู่กับธรรมนั่นแหละ ถ้าเราพิจารณาว่าเนี่ยเสื้อผ้าของเราว่านี่ขาดอีกแล้ว เปื่อยเน่า อนิจจังอีกแล้ว นี่ขาดอีกแล้วอนัตตาอีกแล้ว เราต้องไปซื้อมาใหม่อีกแล้ว โยนทิ้งแล้ว ทำผ้าเช็ดเท้า แต่ความจริงเราอย่า ไปทิ้งมันง่าย ๆ ไปทำผ้าเช็ดเท้า ทำนั่น ทำนี่ ใช้ประโยชน์เยอะแยะ แล้วให้รู้ไว้ด้วยว่าผ้าเช็ดนั้นผืนหนึ่งก็มีค่าเท่ากับผ้าใหม่ผืนหนึ่ง ถ้าเราไปทิ้งมันเสียเราก็ต้องไปซื้อของใหม่ไปแทนมัน เพราะฉะนั้นเราก็ต้องพยายามประหยัด ที่พระองค์ให้พิจารณาก็เพื่อให้เห็นคุณค่า รู้คุณค่า และทำอย่างไรจึงจะรักษาคุณค่าให้ใช้ได้นาน ๆ คือทำอย่างไรจึงจะอนิจจังช้าลงเป็นทุกข์ช้าลง เป็นอนัตตาช้าลง ทุกอย่าง อนิจจังหมด อนัตตาหมด เมื่อเรามีปัญญา เราจะสามารถเป็นอนิจจังช้าลง เป็นทุกข์ช้าลง เป็นอนัตตาช้าลงทำให้ แก่ เจ็บ ตายช้าลง พระองค์สอนไว้อย่างนี้แต่ไม่มีใครคิดหรอก แต่อาตมาเป็นผู้นักคิด และก็รู้ขึ้นมาว่าพระองค์สอนอย่างนี้ เหมือนให้เตือนพวกเรา เพราะฉะนั้นเราก็จะได้ไม่ประมาท เราจะได้ไม่เสียเงินเสียทอง เราจะได้ประหยัด ทุกอย่างมีคุณค่าในตัวเอง ขึ้นอยู่กับสติปัญญาของตัวเองว่าเราเห็นหรือเปล่า รู้หรือเปล่าเราสามารถถือสาระประโยชน์แก่นสานได้หรือเปล่า แต่เรารู้เราก็ทำใจไว้แต่แรกแล้วว่า ไม่มีอะไรจีรังยั่งยืน คืออนิจจังเปลี่ยนแปลง อนัตตาเสื่อมสลายทุกอย่าง ไม่ว่าข้าวปลา อาหาร ผ้านุ่ง ผ้าห่ม ที่อยู่ที่อาศัย ยารักษาโรคภัยไข้เจ็บ เนี่ยมันเป็นอย่างนี้ เป็นสภาวะธรรมที่เราเกี่ยวเนื่องอยู่ทุกวัน เราก็ต้องควรรู้ไว้ด้วยว่า เออ เราจะไปหาธรรมะได้ที่ไหน ไปหาที่วัดเลยจึงจะมีธรรมะ นั่นแหละ ธรรมะในตัว ธรรมะที่เกี่ยวเนื่องกับตัวในบ้าน ที่เราอยู่ในบ้าน บ้านก็ยังรู้จักเก่าผุพัง ทาสีไม่ดี สีก็เศร้าหมองขุ่นมัว ถูกฝน ถูกลม ถูกแดด ชำรุดทรุดโทรมเศร้าหมอง เราก็พิจารณาที่อยู่ที่อาศัย มันก็ไม่เที่ยง ทั้งที่มันไม่มีชีวิต แต่มันก็อนิจจัง อนัตตา เรารู้แล้ว เราเข้าใจแล้ว เราก็มอง เราก็จะได้ไม่ประมาท ตัวเราก็เหมือนเรือนอย่างนั้นละ ถูกลม ถูกแดด แผดเผา หลายวัน หลายเดือน หลายปี ก็แก่ เดี๋ยวก็เจ็บ ก็ตาย ไม่ทนร้อน ทนฝน ทนหนาว หยูกยาก็รักษาได้บางโรค ไม่ใช่เป็นโรคอะไร ก็รักษายาหม้อนั้นละ ยาขนานนั้นละ โรคบางอย่างรักษาก็ตาย ไม่รักษาก็ตาย โรคบางอย่างรักษาก็หาย ไม่รักษาก็หาย เพราะฉะนั้นเราก็รู้ไว้ว่า เป็นเรื่องกฎแห่งกรรม เพราะ

ฉะนั้นเราไม่ควรทุกข์เกินไป ทำใจปลอบใจ ใช้ธรรมโอสถรักษา คือใช้ธรรมะอนิจจังเนี่ย เห็นว่าความไม่เที่ยง เป็นทุกข์เป็นอนัตตา แล้วเราก็ปลงวาง อ้าวตายก็ตายซะ เกิดมาแล้วเป็นของธรรมดา แก่ เจ็บตายเป็นธรรมดาแต่เราก็ไม่ได้ประมาท ทำอย่างไรให้อนิจจังช้าลง เป็นทุกข์ช้าลง ตายช้าลง เราก็พยายามป้องกันสุดชีวิตจิตใจ สติปัญญาความสามารถแล้ว แต่เมื่อทนไม่ได้ ถึงสังขารร่างกายจะแตกจะดับแล้ว เราก็ไม่ควรห่วงใย ไม่ควรอาลัยอาวรณ์ เพราะเราได้ใช้สังขารเหล่านี้มาคุ้มค่าแล้ว มารักษาศีล ประพฤติ ปฏิบัติธรรม ทำความดีให้แก่ตัวเอง ทำความดีให้แก่คนอื่น สัตว์อื่น เพราะฉะนั้นไม่ควรจะเสียใจ ถ้าถึงคราวจะต้องวิบัติพลัดพราก จากไป ตายไป จะได้ไม่เสียดายสังขารร่างกาย บ้านก็เหมือนกันถูก ลมแรงพัดใต้ฝุ่นพัดพังไปเป็นอะไรพวกนี้ ก็เหมือนเราโดนลมมากเกินไป เราก็ไม่สบาย โดนร้อนโดนแดดแผดเผามากเกินไปเราก็ไม่สบาย แช่น้ำเกินไปเราก็ไม่สบายอีก อาบน้ำมาก จำไว้ทุกอย่างต้องให้พอดี มัชฌิมา คราวร้อนเราก็อาบ ถ้าไม่ร้อนเราก็ไม่ต้องไปทำ ทุกอย่างเท่าที่จะมี ตามบุญตามวาสนา บางคนร้อนน้ำก็ยังไม่มี คือแม้จะกินก็ยังไม่มี หิวขึ้นมาก็ยังไม่มีกินไม่มีอาบ เพราะฉะนั้นเรารู้แล้วเราก็ต้องปลงวางทำจิตทำใจของเราให้นึกถึง อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ ที่นี้เราก็ฝึกว่างว่าง เอาไว้ การที่เราฝึกว่าง ว่าง ไว้ทุกวันนั้น เป็นการเตรียมตัวไว้ พอถึงเวลาว่างเข้า เราจะได้ไม่ตื่นตระหนกตกใจ เพราะเรามีความเคยชิน ความคุ้นชิน เหมือนกับเซรุ่มคุ้มกัน ทำให้มีภูมิคุ้มกันโรคเวลาแก่เจ็บตาย เราก็ไม่หวั่นไหวแล้ว ปฏิบัติมานานแล้ว ปุ๊บปั๊บใจว่าง เพ่งดูความรู้สึกอย่างเดียวไม่ให้หวั่นไหวไปกับอารมณ์ อารมณ์ทั้งหลาย คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ที่เราหวั่นไหวมานานแล้วตั้งแต่อเนกชาติ จนถึงปัจจุบันนี้ เพราะฉะนั้นพระอาจารย์ เห็นว่าพวกเรานี้เวียนตายเวียนเกิดมาเยอะแยะ พระพุทธเจ้าเรียกอารมณ์เหล่านี้ว่า อาสวะกิเลส แต่เมื่อเราเข้าใจในภาษาไทยว่า เป็นเพียงอารมณ์ เพราะฉะนั้น นิโรธะความดับทุกข์ ก็ดับอารมณ์เหล่านี้ แล้วเราก็ภาวนาให้ว่าง ว่าง เพื่อให้ว่างจากอารมณ์นี้ เมื่อเราทำได้ไม่ยึดติด ยืน เดิน นั่ง นอน ว่างว่าง ทุกอิริยาบท อารมณ์ทั้งหลายไม่ติดใจเรา เราก็วิมุติหลุดพ้นอยู่แล้ว แต่เราไม่รู้ตัวเอง แต่ที่นี้ถ้าจิตสงบคือปราศจากอารมณ์นั่นแหละ แสดงว่ามันว่าง บางที่มันก็ไม่รับอารมณ์ ก็จะหลับ มันใคร่หลับต้องว่าอย่างนี้ หลับเพราะไม่มีอารมณ์ ไม่อยากรับอารมณ์ เพราะมันเบื่อหน่าย บางทีก็เบื่อหน่ายเพราะความรู้ บางคนก็ไม่ง่วงแต่ก็สงบ บางคนก็ง่วงเพราะสังขารไม่ทนทาน ไม่ทนทานในการที่เราเพียรเพื่อที่จะให้ว่าง ก็เครียดได้ เมื่อเครียดแล้วก็สงบสงบจากเครียด แต่ไม่ใช่เครียดแค้น เครียดเพราะความมึน เพราะสุขภาพร่างกาย สังขารธาตุขันธ์แต่ละคนไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้นเราก็ต้องรู้ รู้ความพอดีของตัวเอง ว่าฝืนไหว ฝืนไม่ไหว เพราะฉะนั้นทานการให้ ที่พระอาจารย์บอกไว้ เมื่อเราให้ไปแล้ว ก็ไม่มี เพราะฉะนั้นเรานึกถึงทาน ก็นึกถึงคำว่าไม่มี ไม่มี ภาวนาว่าไม่มี มาถึงศีล การละเว้นเป็นศีล พิจารณาศีลก็ละเว้น ละเว้น เนี่ย.. ทั้งทานก็เป็นเหตุให้ไม่มีก็คือว่าง ศีลละเว้นได้ก็คือว่างมาถึงเนกขัมมะ เนกขัมมะก็คือ ตัวทานตัวศีลนั่นแหละ คือเราทำให้ว่างได้ ทำให้ละเว้นได้ ก็เนกขัมมะแล้ว ที่นี้เป็นปัญญาแล้ว เมื่อเรามีเหตุผล รู้เหตุผลของทานของศีล ก็เรียกว่าภาวนา ภาวนาในทาน

ภาวนาในศีล แล้วมีสมาธิตั้งมั่นในทาน สมาธิตั้งมั่นในศีล ก็เป็นเนกขัมมะ ปัญญาที่รู้ก็อบรมทาน อบรมศีล แล้วก็เป็นเนกขัมมะเนี่ย.. ก็เรียกว่าภาวนา ปัญญาภาวนา หรือภาวนาในปัญญา แล้วเราก็มีความเพียรทุกวัน ความเพียรนี้ก็คือ เพียรภาวนา ให้รักษาทานไว้ รักษาศีลไว้ ให้ประพฤติเนกขัมมะไว้ ให้ใช้ปัญญาไว้ คือให้มีปัญญา ในทาน ปัญญาในศีล ให้ละเว้นอยู่ และก็มีขันติอดกลั้น อดทนให้มีทาน อดกลั้นอดทนให้มีศีล อดกลั้นอดทนให้มีเนกขัมมะอยู่ อดทนให้มีปัญญาในการให้ทาน รักษาศีล ประพฤติเนกขัมมะ ให้เป็นสัจจะ คือทำไปทุกวัน ๆ อย่างตั้งใจ และก็อธิษฐานปรารถนาให้ทานทรงไว้ ศีลทรงไว้ เนกขัมมะทรงไว้ ปัญญาทรงไว้ วิริยะทรงไว้ ขันติทรงไว้ สัจจะทรงไว้ เนี่ยอธิษฐานเมตตารักใคร่ก็ เมตตารักใคร่ในทานให้มาก รักใคร่ในการที่ไม่ให้มี จะได้เลิกเจ้าชู้ ไม่ให้ยึดติดกับสิ่งใด อันนี้นะสำคัญเลย

เพราะฉะนั้นเจ้าชู้นี่ไม่มีสัจจะด้วย เมื่อเจ้าชู้ไม่มีสัจจะ และเจ้าชู้ก็ไม่มีขันติ อดทนอะไรไม่ได้ และเจ้าชู้ก็ไม่มีความเพียรด้วย ขี้เกียจแต่เจ้าชู้เที่ยวรัก เที่ยวนั่น แต่ไม่มีความเพียร สังเกตุดูได้ และก็อิจฉาพยาบาท และก็ไม่มีเนกขัมมะถือบวช และเจ้าชู้ลามปามไปถึงไม่มีเนกขัมมะ ไม่มีศีล ไม่มีทานนั่นละ ไปเจ้าชู้ซะแล้ว เดี๋ยวก็ได้เขาแล้วก็ทิ้งแล้วอะไรเขาแล้วก็เปลี่ยนแปลงไปเรื่อย เพราะฉะนั้นให้รู้เอาไว้เนี่ย ถ้าเรายังไม่เลิกเมตตาทั่วไป ไม่เลิกเจ้าชู้ทั่วไป เราก็จะรักษาประพฤติปฏิบัติ ไม่ได้ เราก็จะไม่ถึงมรรค ถึงผล ส่วนมากไปตายตอนเมตตาบารมีเนี่ย. ที่อาตมาบอก ด่านสำคัญ ถ้าเราพ้นเมตตา เราอุเบกขาวางเฉยในเมตตา เพราะเรารู้เหตุรู้ผลในเมตตาแล้ว เลิกเจ้าชู้ได้แล้ว วางเฉยได้แล้วนั่นแหละวิมุติหลุดพ้นแล้ว อันนี้หมายถึงเตือนใจไว้จะได้จำไว้ให้ได้ว่า เออ...พระอาจารย์สอนเตือนไว้ง่าย ทานก็คือให้ไปแล้วก็ไม่มี ว่าง ว่าง ว่าง ศีลก็ละเว้นแล้วก็ไม่มีเช่นเดียวกัน แล้วก็ทำทาน มีศีลละเว้น สองอย่างเนี่ย..เป็นเนกขัมมะ ตัวเนกขัมมะตัวจริง เดี๋ยวก็ไม่รู้ เอะ..เนกขัมมะไปอดใจ ไปประพฤติปฏิบัติยังไง ส่วนมากสงสัยไม่มีใครรู้แจ้ง เพราะฉะนั้นตัวทานตัวศีลเนี่ย เป็นตัวเนกขัมมะที่ทำให้เราถือบวช และเราก็ทำทานเป็นประจำ รักศีล ละเว้นเป็นประจำ การให้ทานเป็นประจำ ละเว้นเป็นประจำเนี่ย เป็นเนกขัมมะ และก็เป็นปัญญา รู้เหตุผลในทาน รู้เหตุผลในศีล ว่าถ้าเรายังมีอะไรอยู่ เราก็มีทุกข์อยู่ และก็มีอนิจจังอยู่ มีอนัตตาอยู่เรื่อย ต้องว่าอย่างนี้ ถ้าเราให้ไปแล้ว หมดไปแล้ว รักษาศีลเว้นแล้ว อนิจจังก็น้อยลงแล้ว อนัตตาก็น้อยลงแล้ว ถ้าเรามีอะไรอยู่ก็ยังมี เนกขัมมะการถือบวชของเราก็เป็นไปแล้ว ไม่ห่วง ประพฤติได้เลย เหมือนกับต้องทิ้งบ้านช่องเรือนชาน ไร่นาเลือกสวน บุตรภรรยา สามี พ่อแม่ พี่น้อง เนี่ย.. ละเว้นมาแล้วก็ให้ทานให้หมดเลย ใครเป็นผัวเป็นเมียแล้วก็ให้ทานไปให้หมดเลย สามีทาน ภรรยาทานไป เลิกเจ้าชู้ ไม่รัก ไม่ชอบอะไรแล้วก็มักน้อยสันโดด ละที่นี้ อดใจได้แล้ว แล้วเราก็จะพึ่งตัวเอง พออยู่ได้เลี้ยงตัวได้ ไม่ต้องไปเลี้ยงใครแล้ว เป็นอิสระ เพราะฉะนั้นเรารู้อย่างนี้แล้ว เราก็วิมุติหลุดพ้นมาตลอด ถ้าเราทำได้แล้วจิตก็จะสงบมาตลอด มีทาน มีศีล มีเนกขัมมะ มีปัญญา วิริยะ ขันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา อุเบกขา แล้วก็ วิมุติ ถ้าพูดถึงมรรค ทานก็เป็นมรรค ศีลก็เป็นมรรค เนกขัมมะก็เป็นมรรค ปัญญาก็เป็นมรรค วิริยะก็เป็นมรรค ขันติก็เป็นมรรค สัจจะก็เป็นมรรค อธิษฐานก็เป็น

มรรค เมตตาก็เป็นมรรค อุเบกขาได้ก็เป็นมรรค เป็นมรรคเป็นผลแล้ว ออกมา แต่เมื่อวานนี้พระอาจารย์ไม่ได้พิจารณาอริยสัจ ๔ ลงในเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ให้โยมฟัง วานนี้ที่พูดถึงเรื่องเมตตา หมายถึงที่เรามากำหนดรู้ทุกข์ในเมตตา เมตตารักใคร่เป็นทุกข์

เพราะฉะนั้นการที่เราเมตตาไปแล้ว ก็เป็นมรรคเป็นผลทาน กรุณาเราสงสารเข้าไปแล้ว ก็เป็นมรรคเป็นผลทาน มุทิตาพลอยยินดีไปแล้วก็เป็นมรรคเป็นผลทาน อุเบกขาทำใจให้วางเฉย ได้แล้วก็เป็นมรรคเป็นผลทานเนี่ย..นิโรธะ ในเมตตาจึงจะเกิดขึ้น หมายถึงว่าที่อาตมาพิจารณา พูดไว้เสมอ ๆ ว่า เมตตานั่นเองเป็นสมุทัยเหตุให้เกิดทุกข์ กรุณานั่นเองเป็นสมุทัยเหตุให้เกิดทุกข์ มุทิตานั่นเองเป็นสมุทัยให้เกิดทุกข์ อุเบกขาต้องข่มจิตข่มใจตนเองเป็นสมุทัยเหตุให้เกิดทุกข์ ถ้าเมตตาเขาไปแล้วเป็นมรรคเป็นหนทาง กรุณาเขาไปแล้วเป็นมรรคเป็นหนทาง มุทิตาพลอยยินดีเขาไปแล้วเป็นมรรคเป็นหนทาง ทำใจให้เป็นอุเบกขาได้แล้วก็เป็นมรรคเป็นหนทาง นิโรธะในเมตตาจึงจะเกิดขึ้น นิโรธะในกรุณาจึงจะเกิดขึ้น นิโรธะในมุทิตาจึงจะเกิดขึ้น นิโรธะในอุเบกขาจึงจะเกิดขึ้น การที่เราอยู่จบพรหมวิหารก็คืออยู่จบพรหมจรรย์ เพราะฉะนั้นถ้าเรามีอยู่เราก็รู้อยู่ เพราะว่าเมตตาคือเมตตาในทาน เมตตาในศีล เมตตาในเนกขัมมะ เมตตาในปัญญา เมตตาในวิริยะ เมตตาในขันติ เมตตาในสัจจะ คำว่าเมตตาคือความรักนะ โยมต้องใช้คำว่าความรักอย่างพระอาจารย์รู้นี่ก็ย่อลง อย่างโยมยังไม่คุ้นเคยโยมต้องฟังเอาไว้ เมตตาแปลว่าความรักใคร่ ก็เหมือนว่า เมตตารักใคร่ในทาน เมตตารักใคร่ในศีล เมตตารักใคร่ในเนกขัมมะ เมตตารักใคร่ในปัญญา เมตตารักใคร่ในวิริยะ เมตตารักใคร่ในขันติ เมตตารักใคร่ในสัจจะ เมตตารักใคร่ในฐาน เมตตารักใคร่ในเมตตา เมตตารักใคร่ในอุเบกขา เมตตารักใคร่ในวิมุติมรรคผล นิพพาน เนี่ย..เจ้าชู้หมดละ แต่รักทางหลุดพ้นนะนี่.. เมตตาดี อันนี้นะเป็นเมตตาปมัญญา การที่เราประพฤติเมตตาอัปปมัญญาต้องเมตตาตัวนี้ หมายถึงทางวิมุติหลุดพ้น ต้องมาเมตตารักใคร่ในบารมี อุปบารมี ปรมัติถบารมี แต่ถ้าเราไปเมตตารักใคร่ในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส นั่นเป็นเมตตาในทุกข์แล้วนะ นี่แยกให้เห็นนะ ต้องพูดให้ชัด ให้รู้ไว้ว่าเนี่ย เมตตาผิดทางแล้ว พระพุทธเจ้าสอน ให้เจริญเมตตา หมายถึงตรงนี้ เมตตารักใคร่ในทาน ในศีล ในเนกขัมมะ ปัญญา วิริยะ ขันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา อุเบกขา จนเป็นบารมี อุปบารมี ปรมัติถบารมี เนี่ย..จนตายเลย นี่เป็นการรักใคร่ที่จะวิมุติหลุดพ้น ถ้าไปรักใคร่ในสรรพสิ่ง ข้าวของ เงินทอง รูป เสียง กลิ่น รส นั่นละทุกข์แน่นอน เพราะฉะนั้นเรารู้แล้วเราก็จะได้

เลือก เลือกแผ่ เพราะฉะนั้นเราก็จะได้ไม่ลำบาก ไม่ต้องไปเวียนว่าย ตายเกิด

ที่อาตมาพูดถึงการสั่งสมบารมี สั่งสมความดีเนี่ย..ที่อาตมาเคยเทศน์เอาไว้เยอะแยะ อาตมาแยกเอาไว้ เพราะฉะนั้นเมื่อเรารู้เราเข้าใจแล้ว ทีนี้เราอยู่บ้านเราก็ปฏิบัติได้แล้ว บ้านของโยมก็เป็นวัดแล้ว เพราะที่อยู่ที่อาศัยของโยม มีทานวัตร มีศีลวัตร เนกขัมมะวัตร ปัญญาวัตร วิริยะวัตร ขันติวัตร สัจจะวัตร อธิษฐานวัตร เมตตาวัตร อุเบกขาวัตร เนี่ย.. แล้วโยมก็ไม่ต้องไปวุ่นวี่วุ่นวาย เพราะเราอยู่ที่ไหนหาบุญได้ก็คือ อยู่ที่ไหนเราก็มีทางปฏิบัติ บุญคือความยุติธรรมนั่นละ ถ้าเรามีความยุติธรรมแก่จิตใจ แก่ผู้อื่นนั่นละ เป็นบุญแล้ว เพราะฉะนั้นเราก็ละเว้นสิ่งที่ไม่ดีหมด การที่เราละเว้นสิ่งที่ไม่ดีท้ายสุดทั้งดีและไม่ดีก็ต้องละเว้นนะ ให้จำไว้ด้วย ไม่ให้ยึดติดเลยทั้งสองอย่าง เดี๋ยวไปติดดีนี่ก็เสร็จอีก ที่พระพุทธเจ้าสอนว่า การไม่ทำบาปทั้งปวง การทำกุศลให้ถึงพร้อมเนี่ย..ต้องยึดเป็นหลักด้วย เหมือนกับเป็นอนุศาสนี คือคำว่าอนุศาสนี หมายถึงว่าทรงตรัสเนือง ๆ ให้เราจำไว้เป็นแนวทาง หรือยึดถือเป็นข้อปฏิบัติ การไม่ทำบาปทั้งปวง การทำกุศลให้ถึงพร้อม การชำระจิตของตนให้บริสุทธิ์หมดจด ไม่ให้มีใจเศร้าหมองขุ่นมัวเนี่ย.. พระพุทธเจ้า ทุก ๆ พระองค์จะตรัสแบบนี้หมด เพราะฉะนั้นการที่เราจะไม่ทำบาปทั้งปวงได้เนี่ย เราก็ต้องมีขันติ อดทน อดกลั้น แต่ว่าก็ต้องมีทั้งทาน ทั้งศีลนั่นละ ให้ขันตินี้เป็นตัวนำ เพราะเวลามันอยากฆ่าสัตว์ ฆ่าคน ก็ต้องอดกลั้น อดทนไว้ไม่ทำ ก็จะได้ไม่ฆ่า อยากขโมยของเขาเราก็ต้องอดกลั้น อดทนไม่ลัก อยากประพฤติผิดบุตร ภรรยา สามีเขา ก็ไม่ทำอดทนไว้ อยากหลอกลวงต้มตุ๋นกินเหล้าเมายา เราก็ต้องมีขันติอดทนไว้ อดทนได้เราก็ไม่ทำ แล้วเราก็ไม่ทำบาปทั้งปวงได้ คือขันติ การที่เราจะทำกุศลให้ถึงพร้อมเราจะทำอย่างไร เราก็จะต้องทำขันติให้เกิดอีก ไม่อยากให้ทาน ก็อดทนทำทานไป ไม่อยากรักษาศีล ก็อดทนรักษาไป ไม่อยากประพฤติเนกขัมมะ ถ้าเราจะเอาแนวใหม่ที่พระอาจารย์สอนก็หมายถึงว่า ถ้าไม่อยากมีทาน คือไม่อยากมีอาลัยก็ต้องไม่ให้มี อดทนไม่ให้มี ไม่ให้มีอาลัย จะได้ไม่มีอาวรณ์นั่นละ อดทนให้มีศีล ก็คืออดทนละเว้นให้ได้ ถ้าละเว้นอะไรไม่ได้ก็อดทนให้ละเว้นได้ ก็เป็นศีลละ ใจไม่อยากรักษาศีลก็อดกลั้นอดทนไว้ ให้รักษาไปด้วยขันติ ไม่อยากประพฤติเนกขัมมะ คือไม่มีทาน ไม่มีศีล ก็อดทนให้มีขัมมะ ให้มีทานมีศีล ไม่อยากใช้ปัญญาก็อดทนใช้ปัญญา ไม่อยากทำความเพียร ขี้เกียจขี้คร้านก็อดทนทำความเพียร อดทนอะไรไม่ได้ก็อดทนให้ได้ ไม่มีสัจจะก็อดทนให้มีสัจจะ ไม่มีอธิษฐานก็อดทนให้มีอธิษฐาน ไม่มีเมตตาก็อดทนให้มีเมตตา อุเบกขาอะไรไม่ได้ก็อดทนอุเบกขาให้ได้ แล้วเราก็ทำกุศลให้ถึงพร้อมได้ เมื่อเราทำได้แล้วเนี่ย.. พระพุทธเจ้าท่านก็สอนไม่ให้ติดทั้งสองอย่างด้วยความอดทนและก็วางเฉย ละเว้น เพราะทุกอย่าง อนิจจัง ทุกอย่างอนัตตา ว่างเปล่า ที่พระองค์ว่า สัพเพ ธัมมา อนัตตา ต้องทำ เมื่อเราทำไปแล้ว ว่างไปแล้ว หมดไปแล้ว สิ้นไปแล้ว ถ้าเรามัวไปนึกถึงมันอีก แสดงว่าอุปทานเล่นงานแล้ว เพราะฉะนั้นให้ว่าง ว่าง ว่าง ว่าง ว่าง นี่ เมื่อเรามีความว่างเป็นอารมณ์ ซะแล้ว ทุกอย่างก็จบ เนี่ย..ชำระจิตของเราให้ขาวรอบ ก็คือทำอนัตตา ทำให้เกิดความว่างขึ้นในใจ เราก็ได้ทำตามพระพุทธโอวาทแล้ว เห็นไหม เพราะฉะนั้นเรารู้แล้ว เราปฏิบัติว่างมาเนี่ย ตั้ง

หลายวันมาเนี่ย ว่าง ว่าง ว่าง เนี่ยที่นี้เราก็จะได้รู้แล้วว่า เราว่างได้จริง ๆ ว่างด้วยทาน ด้วยศีล ด้วยเนกขัมมะ ปัญญา ขันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา อุเบกขา วิมุติ มรรค ผล นิพพาน นิพพาน จริง ๆ ก็ว่างอีก พระพุทธเจ้านิพพานระหว่างรูปฌาน และอรูปฌาน ไม่มีทั้งรูปและอรูป เพราะฉะนั้นเราทำความว่างไว้ให้ชิน ให้คุ้นชินไว้ และก็ดูจิตไว้ไม่ให้มีอารมณ์ให้ว่างจากความรู้สึกนึกคิด ดูว่าวิญญาณจะดับอย่างไร ดูความรู้สึกจะดับอย่างไร ไปอ่านดูจิตเพ่งจิตนั่นละ ตรงนั้นแล้วเราก็จะเข้าใจละ เวลาจะตายละก็ หมั่นฝึกว่าง ว่าง เอาไว้ ยืน เดิน นั่ง ว่าง เอาไว้ อย่างที่อาตมาบอกนั่นละ ขณะที่ยืน เดิน นั่ง นอนมีทุกข์ขึ้นมาภาวนาขออโหสิ ขออโหสิเอานั่นละเจ้ากรรมนายเวรมาเตือนเรา มาเล่นงานเรา เราก็ภาวนาขออโหสิ ขออโหสิ จนกว่าสงบ ถ้าเรานึกถึงบุญกุศล จิตใจก็จะไปนึกถึงหรือฟุ้งซ่านไปในบุญในกุศล ก็ภาวนาโมทนาสาธุ โมทนาสาธุ จนกว่าจะสบายใจ แค่นั้นก็พอ แล้วก็ให้ว่าง ว่าง อีก เมื่อเรารู้อย่างนี้ เราก็จะมีแนวทาง และอีกแนวทางก็คือการทำอย่างนี้ เนี่ยเป็นมรรค และก็จะผลคือความสงบใจ สงัดใจ และก็มีสันติสุขเกิดขึ้นในจิตใจทุกอิริยาบท ยืน เดิน นั่ง นอน ของเรา เพราะฉะนั้นเราก็ทำใจแบบนี้เราต้องพิจารณาไว้เรื่อย ๆ เวลาเราหลงลืมไป อ้าว.. ทบทวนใหม่ ที่พระอาจารย์สอนไว้ ว่าอนุโลมปฏิโลมกลับไปกลับมา พิจารณาเรื่องทาน เรื่องศีล เรื่องเนกขัมมะ เรื่องปัญญา เรื่องวิริยะ เรื่องขันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา อุเบกขา ไม่ให้ไปคิดเรื่องรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ไอ้นั่นฟุ้งซ่าน และเดี๋ยวจะเป็นเพ้อคลั่งบ้าไป กินไม่ได้นอนไม่หลับ เพราะฉะนั้นจึงต้องเปลี่ยนมาพิจารณาเรื่องทานการที่ไม่มีแล้ว ให้ไปหมดแล้ว ตอนที่เราทุกข์คือไม่มี เราจนแล้ว (หัวเราะ..) ก็หมายถึงเราจนสตางค์ แต่ไม่จนใจ ไม่จนปัญญา เพราะฉะนั้น เรานึกว่า เออ.. ทานเราให้ไปแล้ว เราก็นึกมาพิจารณาทบทวนอีก ที่พระพุทธเจ้าว่าจาคานุสติกรรมฐาน นึกถึงการให้เป็นอารมณ์ เมื่อเราให้ไปแล้ว ก็ไม่มีแล้ว ก็ว่างแล้ว รวมแล้วพระองค์ก็สอนให้เราระลึกถึงความว่างนั้นแหล่ะ และก็ระลึกถึงสีลานุสติ เป็นอารมณ์ ก็นึกถึงการละการเว้น แล้วเราจะไปละเว้นกับอะไร ก็ละเว้นรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส พวกนี้ เราก็พิจารณาให้ละให้เว้น ถ้าจิตมันดื้อเราก็ขู่มันเลย บอกว่า เอ็งไม่เชื่อพระพุทธเจ้า เอ็งไม่เชื่อพระธรรมเจ้า เอ็งไม่เชื่อพระสังฆเจ้าหรือเอ็งก็เป็นคนบาป ต้องว่าอย่างนี้ เป็นคนกิเลสหนาปัญญาหยาบ เพราะเอ็งเต็มไปด้วยมะเร็งอารมณ์ขยะอารมณ์ มีรูปเป็นอารมณ์ มีเสียง มีกลิ่น มีรสมีสัมผัสเป็นอารมณ์ เนี่ยคนบาป เป็นผู้มีอาสวะกิเลสไม่ดี เดี๋ยวไปใช้เวรใช้กรรมมากมายนับภพนับชาติไม่ได้ เนี่ยบอกใจเตือนใจ ขู่ใจมัน เพราะฉะนั้นเราจะต้องรู้วิธีการ ความจริงแต่ละเรื่องไม่ว่าทานไม่ว่าศีล ไม่ว่าเนกขัมมะ ปัญญา วิริยะ ขันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา อุเบกขา หมายถึงเป็นอุบายในการขจัดขยะอารมณ์ มะเร็งอารมณ์ทั้งหมด ให้เหลือเพียงเอกัคคตารมณ์ อารมณ์เดียว ที่อาตมาเคยย่อพระไตรปิฎก เนี่ย หมายถึงย่อกรรมฐาน ๔๐ กอง กรรมฐาน ๔๐ กอง อย่างอสุภะกรรมฐาน ก็นึกให้ตัวเองเป็นอสุภะ อย่าไปเที่ยวนึกคนอื่นเป็นอสุภะ ตัวเราเองเน่าอยู่คนเดียว แล้วเราจะได้ไม่ไปเข้าใกล้ใคร นึกไว้อย่างนี้แล้วเราจะได้ไม่เข้าใกล้รูป เสียง รส กลิ่น ไม่เอา อะไรไม่ยุ่งกับใครหมด ตัวเองเน่าเหม็น แล้วเราต้องพิจารณา แล้วเราก็ต้องทำอุบายในใจไว้ว่าตัวเองเน่า เป็นไม่งาม เป็นอสุภะกรรม

ฐาน แล้วก็นึกถึงกสิณ กสิณ ๑๐ อสุพะ ๑๐ กสิณก็คือ สีนั้น สีนี้ แล้วก็จะเห็นว่าทำไมมันมีหลายสี ก็แสดงว่ามีหลายอย่าง เมื่อมีหลายอย่างก็แสดงว่า สีนั้นอนิจจัง ไม่เที่ยง สีนั้น อนัตตา และก็ดูตัวเรา ตัวเน่าตัวเก่านั่นแหละ มีหลายสีเหมือนกันละ คนตายมีสีเหลือง สีแดง มีสีดำ มีราขึ้นอะไรต่าง ๆ ดูเถอะ เปลี่ยนสี ที่แรกตายใหม่ ๆ สีขาว ซีดขาว เดี๋ยวก็เน่าเป็นเขียวแล้ว น้ำเหลืองไหลออก เน่าเหม็น อะไรอีก เนี่ย.. ดูกสิณที่ตัว เนี่ยกสิณใน ที่พระอาจารย์ไปฝึก ไปเรียนกสิณนอก กสิณในมา พระอาจารย์เป็นผู้ที่ฝึกมาดีแล้ว ต้องว่าอย่างนี้ แต่ไม่ได้ยึดติดสิ่งเหล่านี้ พิจารณาให้เป็นนิยยานิกะธรรม พิจารณาเพื่อให้วิมุติหลุดพ้นอย่างเดียว ไม่ยึดติด กสิณในก็นึกถึงตัวเอง อสุภะก็นึกถึงตัวเอง กสิณ ๑๐ ก็มีทุกสีในตัวเอง สีขาว กระดูกสีขาว หรือผิวเราสีขาว ตอนที่ตายใหม่ ๆ สีแดงก็เลือดนั่นละ มีทุกสี กสิณ ๑๐ ในตัวเรา

อนุสติ ๑๐ ก็คือ การที่เรายังมีชีวิตอยู่ เราก็จะต้องมีอนุสติ สิ่งที่เราควรระลึกอยู่ก็มี ๑๐ อย่างเหมือนกัน ที่พระองค์ทรงแสดงไว้ มี พุทธานุสติ ธัมมานุสติ สังฆานุสติ สีลานุสติ จาคานุสติ เทวตานุสติ มรณัสสติ กายคตาสติ อานาปานสติ อุปสมานุสติ อุปสมานุสติก็คือ ที่เขาว่ามีนิพพานเป็นอารมณ์ มีนิพพานเป็นอารมณ์ ก็คือว่างนั่นละ เพราะฉะนั้น เราจะต้องมีอนุสติ ก็ไปแล้ว ๓๐ เมื่อเรายังมีชีวิตอยู่ก็ต้องมีเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา อีก ๔ แล้วก็ ธาตุ ๔ ก็ดิน น้ำ ลม ไฟ เพราะฉะนั้นคนเราเกิดขึ้นด้วย ธาตุประชุม มีทั้ง ดิน น้ำ ลม ไฟ อยู่ในตัวเรา และก็วิบัติฉิบหาย เป็นวิโรธะปัจจัย เขาเรียกว่าวิบัติฉิบหาย ก็ด้วยดิน น้ำ ลม ไฟ ที่มากเกินไป มันไม่พอดีกัน ก็ทำให้อยู่ไม่ได้ แก่ เจ็บ ตาย แล้วก็ หาเรปฏิกูลสัญญาอีก ๑ จตุธาตุววัตถาน ๔ ก็คือเกิดขึ้นด้วยธาตุ ๔ เจริญขึ้นเบื้องแรก และท้ายสุดก็เสื่อมสลายลง ไม่ว่าจตุววัตถาน ๔ หมายถึงดิน น้ำ ลม ไฟ ที่ทำให้เกิดขึ้น และก็ทำให้เสื่อมสลาย เกิด แก่ เจ็บ ตาย และก็อุบายทั้ง ๔๐ กอง หมายถึงกรรมฐานทั้ง ๔๐ กองเนี่ย เป็นอุบายขจัดขยะอารมณ์ มะเร็งอารมณ์ ให้เหลือเพียงเอกัคคตารมณ์ อารมณ์เดียว ให้เหลือเอกัคคตาธรรม ธรรมเดียว และก็ให้เหลือเอกัคคตาจิต จิตเดียว แต่ก็ยังหาทางออกไม่ได้เห็นไหม ต้องสัพเพธัมมา อนัตตา ที่พระองค์สรุปไว้ให้ ว่าง ว่าง ว่าง เนี่ย ต้องว่างให้หมดเลย แม้แต่มีอารมณ์เดียว ที่พวกฌาน เราเพ่งเป็นฌาน ทั้งรูปฌาน และอรูปฌาน เพ่งก็ต้องมีทั้งนั้น อันนี้ก็ยังไม่เข้าถึง ยังเข้านิพพานไม่ได้ เพราะฉะนั้น ยังมีความห่วงใยอาลัย อาวรณ์ ในเรื่องฌานเพราะกลัวฌานเสื่อมบ้าง ต้องทำจิตระวังจิต ระวังใจ ไม่ให้เคลื่อนจากฐานสมาธิบ้าง เพราะเราจะเห็นว่าความอนิจจังของฌานก็มี ความทุกข์ที่ในฌานก็มี อนัตตาในฌานก็มี เขาจึงเรียกว่า

วิปัสสนาในฌาน คือการเพ่ง เดี๋ยวก็เพ่งได้นาน เดี๋ยวก็เพ่งได้ไม่นานเห็นไหม จึงเรียกว่าวิปัสสนาในฌาน วิปัสสนาในญาณก็คือความรู้ว่ามันสิ้นมันเสื่อมในทุกญาณนั่นละ ตั้งแต่ปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน จนกระทั่ง อากาสานัญจายตนะ วิญญาณนัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เนวะสัญญานาสัญญายตนะ เนี่ยก็รู้ไปเรื่อย ของพระพุทธเจ้าเข้าด้วยความรู้นะ พระอนุรุทธท่านเข้าฌานตามเสด็จ ตอนที่พระองค์ปรินิพพาน คือพระพุทธเจ้าปรินิพพาน พระองค์เข้าฌาน หมายถึงเข้าปฐมฌาน ออกจากปฐมฌาน เข้าทุติยฌาน ออกจากทุติยฌาน เข้าตติยฌาน ออกจากตติยฌาน เข้าจตุตถฌาน ออกจากจตุตถฌาน ก็เข้าอากาสานัญจายตนะ ออกจากอากาสานัญจายตนะ ก็เข้าวิญญาณนัญจายตนะ ออกจากวิญญาณนัญจายตนะ ก็เข้าอากิญจัญญายตนะ ออกจากอากิญจัญญายตนะ ก็เข้าเนวะสัญญานาสัญญายตนะ ออกจากเนวะสัญญานาสัญญายตนะ แล้วก็เข้านิโรธสมาบัติ เงียบไปเลย พอถอนออกมา ก็เข้าเนวะสัญญานาสัญญายตนะ ออกจากเนวะสัญญานาสัญญายตนะ ก็เข้าอากิญจัญญายตนะ ออกจากอากิญจัญญายตนะ เข้าวิญญาณนัญจายตนะ ออกจากวิญญาณนัญจายตนะ เข้าอากาสานัญจายตนะ ออกจากอากาสานัญจายตนะ เข้าจตุตถฌาน ออกจากจตุตถฌาน เข้าตติยฌาน ออกจากตติยฌาน เข้าทุติยฌาน ออกจากทุติยฌาน เข้าปฐมฌาน ออกจากปฐมฌาน แล้วก็ออกจากปฐมฌาน เข้าทุติยฌาน ออกจากทุติยฌาน เข้าตติยฌาน ออกจากตติยฌาน เข้าจตุตถฌาน ออกจากจตุตถฌาน แล้วก็ปรินิพพานเนี่ย ระหว่างรูปฌาน อรูปฌาน นิพพานตรงนี้ เพราะฉะนั้นว่างเปล่า ไม่มี เพราะฉะนั้นเรารู้ตรงนี้ เราก็ว่าง ว่าง ไม่ต้องไปใส่ใจเรื่องชงเรื่องฌานอะไร ทำให้เกิดวิตกวิจารณ์ไปเปล่า ๆ เพราะอารมณ์จิตของเราไม่เท่าพระพุทธเจ้า การสั่งสมบารมีไม่เท่าพระองค์ เพราะฉะนั้นเราก็เอาเท่าที่พระอาจารย์บอกเนี่ย ว่าง ว่าง ว่าง และกำหนดความว่างดูจิตที่คล้าย ๆ ว่าจิตมันหรี่ลง หรี่ลง หรี่ลง เหมือนที่พระองค์อุปมาเหมือนเทียน เหมือนไฟที่สิ้นน้ำมัน สิ้นไส้ ค่อย ๆ มอด พอหมดน้ำมันแล้วค่อย ๆ ไหม้ไส้ จะค่อย ๆ มอดลง มอดลง ทำให้เรากำหนดรู้ตาม ตามรู้ ที่มันหรี่ลง หรี่ลง ดูวิญญาณจะดับ ดูความรู้สึกดับ ความดับไม่มีเชื้อ คือดับอารมณ์ เนี่ย ตรงนี้ เพราะฉะนั้นถ้าเข้านิพพานได้ เป็นปัจจัตตัง เฉพาะตัวเรา จำไว้ให้ดีก็แล้วกันตรงนี้ แล้วไปอ่าน ไปดูในจิตเพ่งจิต ที่พระอาจารย์บอกไว้ เพราะฉะนั้นเรื่องมรรคผล นิพพานก็ไม่ใช่เรื่องใหญ่ เป็นนิพพานอารมณ์ จำไว้ให้ดี ถ้าเราไม่มีอารมณ์ ทุกอย่างนิพพานแน่นอน เนี่ยนิโรธะ ความดับทุกข์ ก็ดับอารมณ์ของเราให้ได้ พระอาจารย์ย่อพระไตรปิฎกเหลือแค่นี้เอง พระธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าที่พระองค์ทรงแสดงไว้เพื่ออะไร เพื่อดับกิเลสนี่ละ เป็นการดับทุกข์ พ้นทุกข์ เพราะฉะนั้นการที่เราจะดับทุกข์ พ้นทุกข์ เราก็ดับอารมณ์นี่ละ นิโรธะการดับทุกข์ก็ดับอารมณ์เราให้ได้ เมื่อเราดับได้แล้ว เราก็ชิตังเมแล้ว คือชนะใจตัวเอง ไม่ได้ไปชนะที่อื่น แล้วก็ไม่ไปเที่ยวเจ้าชู้ประตูดินกับใคร ไปแผ่ ไปรักหมด ไปเขาชอบหมดละ เนี่ย..ละเว้นด้วยศีล ไม่มีด้วยทานต้องว่าอย่างนี้นั่นละ แล้วก็เป็นเนกขัมมะพรหมจรรย์ ที่นี้โยมจะได้สบายใจ จะได้เห็นทาง ทางก็คือหนทางที่จะพ้นทุกข์ ก็เป็นมรรค มรรคก็คือทางที่จะเข้าถึงความพ้นทุกข์ละ เนี่ยถ้าโยมคิดพิจารณาอยู่ทุกวัน ทุกคืน

ทุกเดือน ทุกปี ไม่พ้นในเงื้อมือโยมหรอก เรื่องนี้กลัวมันขี้เกียจอย่างเดียว กลัวไปเจ้าชู้อย่างเดียว เวลาไปชอบไปรักใคร ไม่ใช่ไปรักเขาธรรมดา ไปลักขโมยเขามาเก็บซุกไว้ในใจอีก ศีลไม่วิสุทธิ ไปขโมยรูปเขามาไว้ในใจ ขโมยเสียงเขามาไว้ในใจ ขโมยกลิ่นขโมยรส ขโมยสัมผัสเขามาไว้ในใจ แล้วมาชื่นชมยินดีอยู่คนเดียว มาร้องห่ม ร้องไห้อกเสียใจเนี่ยวุ่นวาย ยืน เดิน นั่ง นอน ไม่เป็นสุขเนี่ย.. ไม่ใช่ไปรักเมตตาความรักใคร่ กลายเป็นรักขโมย ศีลไม่บริสุทธิ์ ศีลไม่เป็นศีลวิสุทธิ เพราะฉะนั้นเราละเว้นไม่มีอารมณ์ในใจเรานั่นละ แสดงว่าศีลเราก็บริสุทธิ์แล้ว แล้วเราก็รักการละเว้น จึงเรียกว่าเมตตาภาวนาจะได้ภาวนาเป็น คือทำทานให้เป็น รักษาศีลให้เป็นก็เพราะรู้ ที่เป็นก็เพราะทำบ่อย ๆ จนเคยชิน เขาจึงเรียกว่าภาวนา ภาวนาในทานก็คือภาวนาไม่มีไม่มีให้ มีอะไรในใจ ภายในมีทรัพย์สินสมบัติภายนอก ที่ทำให้ก่อเกิดทุกข์ให้ทาน ให้ไปให้หมดไปจากใจ คิดว่ามันมีอยู่แต่เราไม่ก็ได้ และกูไม่ยุ่งไม่เกี่ยว กูรู้ เป็นอนัตตาว่างเปล่า ปลอบใจไว้ก่อน เดี๋ยวหมดไม่มีใช้ ไปขอใครเขาจะว่าเอา เพราะฉะนั้นเราก็เตรียมใจไว้ก่อน มีก็ใช้ไม่มีก็ไม่ต้องเป็นทุกข์ ถ้าไม่มีก็มาอยู่วัดกับพระอาจารย์เนี่ย..โกนหัวเลย (หัวเราะ..) (ลูกศิษย์ถามไม่ได้ยิน..) (พระอาจารย์ตอบ..) ก็เอาให้จริง ละเว้นให้ได้ ไม่ใช่มาแล้วมาเถียงกับพระอาจารย์อีก (หัวเราะ..) ต้องว่างให้หมด แม้กระทั่งตัวดื้อ ตัวเถียงก็ไม่ให้มี ว่าง ว่างหมด เดี๋ยวก็บอกว่าพระอาจารย์บอกให้ว่าง ฉันเลยขายหมดเลย (หัวเราะ) ที่นี้มาอาศัยพระอาจารย์อยู่ว่าง พระอาจารย์ก็ไม่ได้ว่าอะไร อยู่ก็อยู่ไป แต่ห้ามมาเถียง ห้ามมาก่อกวนอะไรทั้งสิ้น ก็พระอาจารย์สอนให้ว่างจากอารมณ์ ไอ้นี่ไปเสือกขายบ้าน.. (หัวเราะ..) เลยไม่มีที่อยู่ เสื้อผ้าอาภรณ์ไม่มีปีนี้เดี๋ยวก็ได้เรื่อง ได้ราวมาบ้อมพระอาจารย์ เอาระเบิดโยนใส่ (หัวเราะ..) ต้องเตือนต้องบอกกันไว้ก่อน แต่ถ้าเราทำว่างด้วยจริงใจแล้วเราว่า เอาละตัดใจได้ สงบแน่นอนแล้ว ว่างอารมณ์ได้แล้ว มาเลย มาได้เลยทุกคนเนี่ย.. ที่เรามีตั้งเยอะแยะไปแล้วก็มาช่วยกันปลูกผัก ปลูกข้าว ปลูกอะไรเอาไว้กิน มีที่อยู่แล้ว ไม่ต้องกลัว กลัวโยมขี้เกียจ (ลูกศิษย์ถาม.. ทำไม่เป็นแล้วทำอย่างไร) ต้องเป็นไม่เป็นอด (หัวเราะ..) เนี่ย.หมายถึงเราเป็นผู้อนาคามีไม่มีบ้าน มาอยู่วัด แต่ก็ต้องทำ เหมือนกับว่าทำไปทุกวัน แต่เราก็รู้แล้ว เราอาศัยกินไปรอดตายวัน ๆ พอแล้วไม่เรื่องมากกับใคร จะช่วยกัน ช่วยสงเคราะห์ใครมาก็ช่วยกันอบรมสั่งสอน เป็นครูเป็นอาจารย์ เพราะฉะนั้น ทุกคนมีสิทธิ์ ตั้งใจให้ดีให้ภาวนาว่าง ลูกก็ว่าง เมียก็ว่าง ทำงานก็ว่าง หายใจเข้าก็ว่าง หายใจออกก็ว่าง รู้ว่างอย่างเดียว แล้วโยมก็ทำให้เป็นนิจสิน และก็เลิกโกรธเมียด้วย เลิกโกรธลูกด้วย ให้ว่างไปให้หมด ทำงาน ขณะที่ทำงานนั่น

ถือว่าทำหน้าที่ ทำหน้าที่ตามธรรม

ลูกศิษย์ถาม เวลานอน ภาวนาว่าง ว่าง แต่ไม่ว่างสักที)

พระอาจารย์ ก็เพราะโยมมีอารมณ์ก็เลยไม่ว่างสักที

ลูกศิษย์ถาม คือแบบ เราคิดว่าเรานั่งสมาธิแล้ว รู้สึก ..คิดอะไร...

พระอาจารย์ ไม่จำเป็นต้องนั่งหรอก ยืนก็สมาธิ เดินก็สมาธิ สมาธิแปลว่าความตั้งใจ เพราะฉะนั้น ถ้าเรามีความตั้งใจแล้วก็เรียกว่าสมาธิ ที่นี้เรามาตั้งใจว่าง จึงเรียกว่าสุญญตสมาธิ มีอนัตตาความว่างเป็นอารมณ์

พยายามทำไปเถอะ เดี๋ยวมันก็ตกว่างจนได้หรอก ใหม่ ๆ ยังไม่คุ้น ยังไม่ชิน เราไม่ต้องถึงกับกำหนดอะไรหรอก ภาวนาว่าง ว่าง ว่าง เดินก็พูดเข้าหูไว้ เพราะตาเห็นรูป รูปก็กระแทกจิต ปังเลยไปอยู่ในใจเลย เพราะเราไม่มีเครื่อง ไม่มีเครื่องอยู่ ไม่มีธรรม ไม่มีศีลเป็นเครื่องอยู่ ไม่มีธรรม เป็นเครื่องอยู่ ไปมองอะไร ไปได้ยินอะไร มาประทับมานั่งอยู่ในหัวใจเลย เพราะฉะนั้นถ้าเราภาวนาว่าง ว่าง มีรูปมาก็ว่าง มีเสียงมาก็ว่าง พวกนั้นก็เลยไม่มาเป็นจ้าวหัวใจโยม ก็จะได้ว่างไป ใหม่ ๆ ยังไม่คุ้นชินหรอก ทำไปเถอะ เดี๋ยวมันก็พบจนได้ เอาธรรมะของพระอาจารย์ไปอ่านเถอะ เดี๋ยวก็จะได้รู้เอง ไปไหนว่าง ไม่มีงานไม่มีการ หมดหน้าที่แล้วเอาหนังสือธรรมะพระอาจารย์มาอ่าน ทำความคุ้นชิน สงสัยอันไหน เดี๋ยวไปหาพระอาจารย์แค่นี้เอง ไม่ไกล แค่นี้ ง่าย โยมมีภาระ โยมก็ทำไปตามหน้าที่ของโยม เพราะโยมเป็นหัวหน้าครอบครัว ลูกยังต้องเรียน ต้องศึกษา ต้องกิน แต่พอพ้นงานพ้นการก็ต้องทำใจว่างละ แล้วก็จิ้วไม่เจี๊ยะ เหล้าไม่เอา ไม่ต้องไปสังคม ถ้าเราไปมัวเข้าสังคม สังคมคนพิการทั้งนั้นแหละ เพราะอะไรจึงว่าสังคมของคนพิการก็เหมือนคนกินเหล้าเมาแล้วก็ทุบหม้อข้าว หม้อแกงทำร้าย ตีลูก ตีเมีย เนี่ย.. เป็นมิจฉาทิฐิ พอเกิดชาติใหม่ภพใหม่ ก็ตาบอด ตาเหลือก ตาเหล่ บางทีครูบาอาจารย์ พ่อแม่ห้ามแนะนำตักเตือน ลูกเอ้ย ..อย่ากินเหล้าเลย ไม่เชื่อ เกิดมาชาติใหม่ หูหนวกหูตึง เวลากินเหล้าเมาแล้วด่าพ่อ ด่าแม่ เนี่ย..เป็นใบ้ กินเหล้าเมาแล้วโซซัด โซเซเนี่ย สั่งสมคนพิการอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นต้องเข้าโรงเรียน หูหนวกตาบอด เป็นใบ้ เนี่ย..เห็นไหม เพราะฉะนั้นบางคนว่าผมดื่มเหล้า จึงจะกินข้าวรำ ไอ้เจ้านี่ถ้าคิดว่ากินข้าวแล้วไม่ได้กินเหล้า แล้วกินข้าวไม่รำเนี่ย. ไอ้พวกปัญญาอ่อน (หัวเราะ..) เพราะมันอ้างว่ามันกินข้าวไม่ได้ไง มันจะต้องกินเหล้าแล้วจึงจะกินข้าวอร่อย พวกนี้ปัญญาอ่อน แต่ว่าตาดี หูดี อาการ ๓๒ ครบถ้วน แต่ว่าปัญญาอ่อน แล้วเนี่ย พระอาจารย์จึงว่าโยมต้องเข้าสังคมคนพิการ เพราะฉะนั้นพอโยมเข้าไปในงาน เขาบอกเอ้า..มาดื่มเป็นเกียรติกันหน่อย ขอให้ผมให้เกียรติท่านทางอื่นเถอะครับ ไม่ต้องให้เกียรติด้วยการกินเหล้า เพราะการให้เกียรติกัน การเชื่อถือศรัทธากัน ไม่จำเป็นจะต้องให้เกียรติด้วยการกินเหล้า ขอให้ผมให้เกียรติท่านทางอื่นเถอะครับ ผมให้เกียรติทางนี้แล้วศีลผมเสียไป ไม่ดีเลย เดี๋ยวมึนงง หรือเป็นโรคภัยไข้เจ็บ ทำงานทำการไม่ได้ เดี๋ยวเมียด่าผม นอนหลับไม่ตื่น เสียหลายอย่าง จำไว้ให้ดี เพราะฉะนั้น คนที่มีกรรม มีวิบากกรรม เนี่ย.. มองปั๊บก็รู้แล้ว ที่พระอาจารย์ไปเห็นเนี่ย เพราะตอนนั้นอาตมาไปอยู่ที่เชียงราย เป็นลูกของหมอนคร แต่พระอาจารย์ ลืมนามสกุลเขา ครบสูตรเลยเนี่ย.. มาถึงพระอาจารย์กราบ กราบ เนี่ย.ลูก

ผมทำกรรมอะไรไว้ครับ ตาก็เหลือกไป เหลือกมา หูก็หนวกตึง อ้อแอ้ อ้อแอ้ เดินก็เหมือนเป็ดเลย พอเขาถามพระอาจารย์ ก็ว่าเนี่ยกินเหล้า แต่ก็ได้ทำบุญไว้หน่อยจึงมาเป็นลูกโยม ถ้าเป็นลูกคนจนต้องไปขอทานแน่นอน เพราะประเพณีทางเหนือเวลาทำบุญเขาชอบกินเหล้ากัน เนี่ยก็ได้ไปเกิดเป็นลูกคนมีสตัง ตาก็ไม่ดี แล้วดูซิเสียชาติเกิดไหม ใครเขาจะให้คนพิการเป็นผู้ใหญ่บ้าน กำนัน นายอำเภอ ให้ได้ไหม ให้ไม่ได้แน่นอน เสียชาติเกิดแล้ว ต้องมาตั้งต้นถือศีล ๕ ไปใหม่ เพราะฉะนั้นเรารู้อย่างนี้แล้ว ก็จะได้เลิกเข้าสังคมคนพิการ พวกที่มาอ้างกับพระอาจารย์เจอทีเด็ดมาเยอะแล้ว พอเห็นก็รู้แล้ว ว่าไอ้นี่ทำกรรมอะไร เพราะฉะนั้นไม่จำเป็นที่จะต้องไปพูด ไปบอกหลอก แต่ที่พระพุทธเจ้ารู้แล้ว ก็ได้สอนเนี่ย. ว่าให้ละให้เว้น เพราะฉะนั้นเราก็จะได้ไม่มีทุกข์ นี่รู้แล้วละ รู้แล้วละ ให้ว่างให้หมด เพราะฉะนั้น อย่าให้มีอารมณ์ในใจเรา ถ้าเรามีอารมณ์ในใจเรา จิตเราก็ไม่ว่างแล้ว แต่เราเอาพระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์ หรืออนุสติ ๑๐ เป็นอารมณ์ได้ พระองค์สอน เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้าสอนไม่ให้โลภ ไม่ให้โกรธ ไม่ให้หลง ไม่ให้มีราคะ โทสะ โมหะ มานะทิฐิ ไม่ให้ทำปาณาติบาต อทินนา กาเม มุสา กินเหล้าเมายาเนี่ย.. เราไปล่วงเข้าข้อใดข้อหนึ่งก็ตาม พระพุทธเจ้าไม่มี พระธรรมไม่มี พระสงฆ์ไม่มี สรณคมน์เราก็ขาดแล้ว ถ้าเกิดตายตอนนั้นนะ มีสติไม่แน่นอน อาจตกนรกก็ได้ เป็นเปรตก็ได้ เป็นสัตว์นรกก็ได้ เพราะฉะนั้นเราก็ต้องมีอนุสติ ๑๐ อย่างหนึ่งนั่นละ ไตรสรณคมน์เราจึงจะครบถ้วน จำไว้ให้ดี เดี๋ยวจะนึกว่าเอะ สรณคมน์ทำไมจึงขาด แต่ถ้าเราว่าง ว่าง ว่าง ว่าง นี่เป็นธรรมอยู่แล้ว ให้นึกถึงพระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์ก็เหมือนมีนิพพานเป็นอารมณ์เพราะฉะนั้น ง่าย วิธีเข้าถึงธรรมทำอย่างไร วิธีมีพระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์ เราก็เพ่งพระพุทธเจ้าให้จำได้ ยืน เดิน นั่ง นอน ให้คิดนึก ตาเราไปมองต้นไม้ ภูเขา ตาเราจะมองอะไรก็เอารูปพระพุทธเจ้าไปติดไว้ให้หมด นึกถึงพ่อแท้ พี่น้อง ก็เอาพระพุทธเจ้าไปติดไว้ให้หมด แล้วเกิดเกลียด เครียด แค้นใคร อยากฆ่าใครขึ้นมา ก็จะได้มีหิริโอตตัปปะ เนี่ยพระอาจารย์บอก เพราะฉะนั้นเรามีพระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์ก็เหมือน มีนิพพานเป็นอารมณ์ ดูจิตดูใจ ยืน เดิน นั่ง นอน ไม่ว่าจะมองรูปคน ต้นไม้ อะไรก็ตาม เอาพระพุทธเจ้าไปติดไว้ให้หมดเลย เนี่ยเป็นวิธีที่เข้าถึง แล้วก็ง่าย เพราะจิตของเราไม่มีอะไรในจิตมันว่าง ก็ดี ถ้าจิตไปมีอะไรในจิต หมายถึงไปนึกถึงสิ่งนั้น สิ่งนี้ ตรงนั้น ตรงนี้ นั่นละ เป็นภพ ที่อยู่ที่อาศัยของจิต จิตที่ไม่มีอะไรในจิต จึงเรียกว่าอนาลโย ไม่มีอะไร ว่าง ว่าง เพราะฉะนั้นเราก็ต้องทำจิตของเราให้ว่างจากอารมณ์ หรือเราต้องมีพุทธานุสติ หรือ อนุสติ อย่างใด อย่างหนึ่ง.... ■

จบการแสดงธรรมเทศนาใน
โครงการปฏิบัติธรรมนำสุข "ครั้งที่ ๑"
จากการสนทนาธรรมในเรื่อง วิมุตติ -มรรคผล - นิพพาน
เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๔๖ เวลา ๑๙.๐๐ น.
โดยพระอาจารย์นพพร อาทิจฺจวํโส
สำนักปฏิบัติธรรมอาทิจฺจวํโส

ถอดเทป และจัดพิมพ์

เมื่อ วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๔๖ เวลา ๒๑.๒๒ น.
โดย อรัญญา กฤษณสุวรรณ

ประมวลธรรม

วันที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๔๖
เวลา ๑๘.๓๕ น.

.......เป็นวันสรุปแล้ว เห็นไหม..อนิจจัง ไม่เที่ยง เปลี่ยนแปลงอยู่ทุกลมหายใจเข้า หายใจออก หากเราไปรอว่าไอ้นั่นไม่เที่ยง ไอ้นี่ไม่เที่ยง แต่ไม่ได้นึกถึงลมหายใจเข้าหายใจออกว่าไม่เที่ยง เพราะฉะนั้นเราไปนึกถึงสิ่งอื่น ๆ มันช้าไป เพราะฉะนั้นดูที่ตัวเรา พิจารณาก็ เวลาพระพุทธเจ้าสอนให้พิจารณาที่ตัวเราเองก่อน ไม่ว่าจะเป็น เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ก็ให้แผ่ตัวเองก่อน คนอื่นไว้ทีหลัง เพราะตัวของเราเองนั่นละ เป็นพยานแก่ตัวของเราเอง และตัวเราปรารถนาความสุข ความสงบสุข ความพ้นทุกข์ ก็ตัวเรานั่นละ ถ้าเราไปมัวคอยคนนั้น คนนี้ ไปห่วงคนนั้น คนนี้ นั่นละ ความล่าช้าเกิดขึ้นแล้ว การแก่ เจ็บ ตาย มีเฉพาะตน อัตตาหิ อัตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งของตน เราจะต้องทำทุกสิ่งทุกอย่างให้แก่ตนก่อน ให้ตนได้วิมุติหลุดพ้นแล้วจึงช่วยคนอื่น เหมือน พระพุทธเจ้าที่ทิ้งไป หรือหนีไปบวช ก็เพราะว่าถ้ามัวรอลาญาติ พ่อแม่ หรือญาติต่าง ๆ เขาคงคร่ำครวญร้องไห้ เกาะแข้ง เกาะขา คงพะรุงพะรัง คงจะไม่ได้ไปบวช คงไม่ได้ประพฤติปฏิบัติ ถึงเราเองก็เหมือนกัน จะต้องคิดว่าต้องเอาตัวเราเองก่อน ตัวเองพ้นทุกข์แล้ว ที่หลังไปบวชเพื่อญาติที่หลัง พระพุทธเจ้าเนี่ยเป็นปฏิปทาของพระพุทธเจ้า เพราะฉะนั้นเราทุกคนต้องพยายามคิด พิจารณาว่าตัวเราพร้อม วิมุติหลุดพ้น ได้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ควรทำหรือยัง และเวลาเราแก่มากแล้ว อายุมากแล้ว เราก็ไม่ต้องห่วงถึงลูก ลูกคนนั้นจะยังไง ลูกคนนี้จะยังไงไม่ต้องใส่ใจ เราถือว่าเลี้ยงมาดีแล้ว ให้อุปถัมภ์ ให้ศึกษาการเรียนมาดีแล้ว อย่ากังวล เพราะต่างคนต่างเกิด ต่างแก่ ต่างเจ็บ ต่างตาย ตายแล้วต่างคนต่างไป ต้องเจริญอนัตตา คือความว่าง หรือมรณานุสติ ถ้าเราไม่คิดถึงความว่าง ว่าง ว่างไว้ จิตก็จะไม่ว่างเลย เคยเห็นรังหนูบ้างหรือเปล่า จิตของเรารกร้างยิ่งกว่ารังหนูอีก ต้องว่าอย่างนี้ ขยะอารมณ์ มะเร็งอารมณ์ มันซับมันซ้อนมาเป็นอเนกชาติ รื้อยากถอนยาก เพราะฉะนั้นเราก็จะต้องให้ว่างไว้ก่อน เป็นการขจัดขยะอารมณ์ มะเร็งอารมณ์ในจิต ถ้าเราไม่ว่างแล้ว จิตของเราก็ไม่มีกำลังจิตที่จะไปทำอะไรเลย ถ้ามีอารมณ์ มีรูป มีเสียง มีกลิ่น มีรส มีสัมผัส ก็วุ่นวี่วุ่นวายกับรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส นั่นละ วัน ๆ ไม่ต้องทำมาหาอะไรละ ขี้เกียจอีกต่างหาก ไม่อยากจากรูป ไม่อยากจากเสียง จากกลิ่น จากรส จากสัมผัส จากธรรมารมณ์ อันที่ประทับใจ และก็ไม่อยากไปนิพพานด้วย ต้องว่าอย่างนี้ ไม่อยากทำบุญทำทานอะไร อีกคนจะไป อีกคนก็ว่าอย่าไปเลย มันไปถ่วงอยู่ เพราะฉะนั้นเราก็จะต้องพิจารณาให้มากขึ้น ละเว้นเป็นศีล ไม่มีเป็นทาน หมายถึงไม่มีสิ่งใด ว่าง ทานก็ว่าง ศีลละเว้นก็ว่าง เนกขัมมะ การประพฤติปฏิบัติ ก็ปฏิบัติที่ทานที่ศีลนั่นละ ก็ว่างอีกเหมือนกัน ปัญญาความเข้าใจเหตุเข้าใจผลใน

ทานในศีล ก็เป็นปัญญาเพื่อทำให้ว่าง วิริยะความพากความเพียร ก็เพียรเพื่อให้ว่าง ขันติอดทน ก็อดทนให้ว่าง สัจจะมีความจริงใจในการทำที่ทำความว่างให้ปรากฏขึ้น อธิษฐานก็ อธิษฐานเพื่อให้ว่างนาน ๆ ด้วย ให้ว่างติดต่อกันไป ยืน เดิน นั่ง นอน ก็ว่าง ว่าง ว่างไป อธิษฐานเมตตารักใคร่ ก็รักใคร่ในความว่าง แทนที่ไปรักในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส พวกนั้น เพราะฉะนั้นเราก็รักความว่าง อุเบกขาวางเฉย ก็วางเฉยกับอารมณ์ทั้งหลายให้มันว่าง เพื่อที่จะให้ว่างอย่างถาวร จะได้วิมุติ หลุดพ้น ก็วิมุติหลุดพ้นด้วยความว่างนั่นละ ที่เรียกว่าสุญญตวิโมกข์ หลุดพ้นด้วยความว่าง และก็นิพพาน นิพพานด้วยความว่างคืออนัตตาเช่นเดียวกัน ก็เลยลงเป็นอันเดียวกันหมด ไม่ว่าทาน ไม่ว่าศีล เนกขัมมะ ปัญญา วิริยะ ขันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา อุเบกขา เป็นไปเพื่อความว่าง คืออนัตตาว่างเปล่า พระพุทธเจ้าปรินิพพานระหว่างรูปฌาน อรูปฌาน ก็ว่าง เพราะฉะนั้นการที่เราภาวนาว่าง นั่นละเป็นการรวบรัดตัดตอน ข้ามรูปฌาน อรูปฌาน ไม่มีทั้งรูป ไม่มีทั้งอรูปก็ว่าง ข้ามโสดา สกิทาคา อนาคา เข้าสู่ภูมิพระอรหันต์เนี่ย ว่างหมด

พระอรหันต์เป็นผู้ว่างจากกิเลส ต้องว่าอย่างนี้ อะไรคือกิเลส ก็คือรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ที่พระพุทธเจ้าว่าอาสวะกิเลสนั่นละ เพราะฉะนั้นเวลาเราคิดพิจารณาใด ๆ ก็ให้จำหลักนี้ไว้ ทานก็ไม่มี ไม่มี ก็ให้ไปแล้วก็ไม่มี ว่าง ศีลละเว้น ละเว้น ละเว้น ก็ว่าง ทำทานบ่อย ๆ ละเว้นบ่อย ๆ ก็เป็นเนกขัมมะ เนกขัมมะก็ปฏิบัติเพื่อความว่างอีก ปัญญารู้เหตุรู้ผล ก็รู้เหตุรู้ผลในทางว่าเป็นอันเดียวกัน เขาเรียกว่ามรรคสมังคีเป็นหนึ่ง คือคิดอะไรก็ลงว่างหมด ไม่ใช่ว่าต้องแยกนั่น แยกนี่ ต้องแยกด้วยปัญญา แต่ก็ทำไปทำมาอาจจะแยกไม่หมด แล้วก็สรุปไม่ลง แต่ถ้าเราสรุปเป็นอันเดียวกัน เนี่ยว่างเป็นมรรคสมังคีเป็นหนึ่ง มีมากขนาดไหนก็ต้องลงว่างหมด ไม่ว่ามรรค ๘ ก็ว่าง สมาธิความตั้งใจมั่นในความว่าง สัมมาทิฐิความเห็นชอบ ก็เห็นชอบในความว่าง ดำริชอบ ก็ดำริชอบในความว่าง การพูดชอบ ก็พูดชอบพูดให้ว่าง ว่างจากการพูด ต้องว่าอย่างนี้ ถ้าพูดแล้วเดี๋ยวไม่ว่าง ก็ไม่ต้องพูดให้มันว่าง การงานชอบ ก็การงานว่าง อาชีพชอบ ก็อาชีพทำความว่างให้ปรากฏ ทุกวันทุกเวลา พยายามชอบ ก็พยายามก็คือทำความเพียรนั่นละ เพียรให้ว่างตลอดเวลา ระลึกชอบก็ระลึกว่าง ระลึกว่าง ตั้งใจมั่นชอบ คือสัมมาสมาธิ ก็ตั้งใจในความว่าง อันนี้ มรรค ๘ สมังคีเป็นหนึ่ง เนี่ยขนาดบารมี ๑๐ ก็ยังเป็นหนึ่งได้ มรรค ๘ ก็เป็นหนึ่งได้ เพราะฉะนั้นเราจะเข้าไปน้อมอะไรก็ว่างทั้งนั้น กายก็กายว่าง เวทนาก็ว่าง เพราะมันอนัตตาเหมือนกัน กาย กาย อนิจจัง กายอนัตตา เพราะฉะนั้นเราต้องละ ละรูป สัญญา ตัดสัญญา ลบสัญญา เราต้องพิจารณาอนัตตาความว่าง อนัตตาความว่างเนี่ยเป็นตัวที่จะลบสัญญาอุปาทานทั้งหมด และก็ลบด้วยทาน ลบด้วยศีล คือลบด้วยทานก็คือไม่มี ไม่มี ก็ว่าง ลบด้วยทาน ลบด้วยศีล ก็ละเว้น ละเว้นก็ว่าง ประพฤติเนกขัมมะก็คือทานศีลประกอบกันเลยให้มีกำลังว่าง ให้เห็นได้ชัดมากขึ้น เนี่ยเป็นตัวละสัญญา ส่วนมากครูบาอาจารย์ทั้งหลายไปติดสมาบัติ ๘ และก็ลบสัญญาไม่ได้ ละสัญญาไม่ได้ เพราะไม่มี ไม่ได้พิจารณาถึงปัญญาอนิจจัง ปัญญาอนัตตา สมาธิอนิจจัง สมาธิอนัตตา สติอนิจจัง สติอนัตตา เพราะการระลึก ระลึกไปตามสัญญาอุปาทาน การจะตัดสัญญา ละสัญญา ลบสัญญา ก็ลบด้วยอนัตตาความ

ว่าง หรือทาน หรือศีล คือให้หมดไปด้วยทาน สัญญาหมดไปด้วยทาน สัญญาหมดไปด้วยละเว้นคือศีล ตัวนี้สำคัญ ส่วนมากไปติดกับปัญญา เพราะอะไรก็รู้หมดทุกอย่าง รู้ก็เป็นญาณ รู้ก็เป็นวิชชา และก็เป็นปัญญาด้วย รู้แล้วก็ละไม่ได้ เพราะฉะนั้นการที่ละได้นั่นละ มันจึงจะเป็น อเสขะ หมดสิ้นการศึกษา เพราะละทั้งวิชชา ละทั้งปัญญา ละทั้งญาณความรู้ ละด้วยว่าง เพราะว่ามันเป็นอนิจจัง อนัตตา เรารู้แล้วก็หมดอารมณ์ความอยาก หายความอยากแล้ว เพราะว่าถึงจะรู้มากขนาดไหน ญาณความรู้มากมายเพียงไหน ท้ายสุดก็อนัตตาหมด ตัณหาหมดสิ้นความอยาก ต้องว่าอย่างนี้ ตัณหาสมุทัย สมุทัยคือตัณหาความอยาก จะหมดไปก็เพราะมารู้ความเป็นไปของปัญญา ของสมาธิ ของสติ ของญาณวิชาต่างๆ ทั้งหมดเลย ที่พระองค์สรุปให้ว่า สัพเพ ธรรมมา อนัตตา เมื่อเราเข้าใจอย่างนี้แล้ว เราไม่ลังเลสงสัยแล้ว เมื่อเราไม่ลังเลสงสัยแล้ว วิตกวิจารณ์ก็ไม่เกิด วิตกวิจารณ์ในรูปก็ไม่มี วิตกวิจารณ์ในเสียงก็ไม่มี วิตกวิจารณ์ในกลิ่นก็ไม่มี วิตกวิจารณ์ในรสก็ไม่มี วิตกวิจารณ์ในสัมผัสก็ไม่มี วิตกวิจารณ์ในธรรมารมณ์ทั้งหลายก็ไม่มี เพราะอนัตตาว่างเปล่า ผลจากการปรุงแต่งเพราะว่าง จะน้อมไปทางไหน หยิบเอาขึ้นมาใช้ได้หมด และก็ลงได้หมดที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้แจ่มชัด ไม่ได้ปิดบังไม่ได้ซ่อนเร้น แต่พวกมีกรรม มีวิบากกรรม กรรมวิบากกรรมบังตาบังใจไว้ ทำให้รู้ไม่ได้ ทั้งที่ตาเห็นอยู่หูได้ยินอยู่ จมูกได้กลิ่น ลิ้นรู้รส กายสัมผัส อยู่กับธรรมนั่นละ อยู่กับความว่าง แต่ว่าเราไม่ได้พิจารณาความว่าง เราจึงไม่เข้าใจว่าความว่างมันดีอย่างไรเหมือนกับเห็นพ่อแม่ แก่ เจ็บตาย แล้วก็ร้องห่มร้องไห้ ทั้งที่เขาตายก็คือว่างแล้ว เราก็ยังไม่คิดนึกอีก ถึงความเป็นผู้ไม่มีแล้ว ต้องไปฝัง ไปเผา ไม่เห็นหน้าเห็นตาแล้ว เน่าเปื่อยผุพัง พ้นสภาวะจากความเป็นคน กลายเป็นผีไปแล้ว เพราะฉะนั้นก็ว่างจากความเป็นคน อนัตตาสูญเปล่า ท้ายที่สุดก็เน่าเปื่อยผุพังไป ถึงเราร้องห่มร้องไห้อย่างไร เขาก็คงจะมาคุยด้วยไม่ได้หรอก เพราะคนละสภาวะแล้ว เว้นไว้แต่เรามีบุญนั่นละ สามารถเรียกมาได้ เชิญมาได้ คุยได้ อย่างนั้นละ ถ้าไม่มีบุญไม่มีทาง เนี่ย เพราะฉะนั้นเรารู้แล้วก็ละไป รู้แล้วก็ละไป คือรับรู้แล้วไม่รับเก็บ ก็ว่าง ตาเห็นรูปรู้รูปแล้ว มรรคจิตก็ยกออก ก็ว่าง ก็เป็นมรรคจิตทุกครั้ง ทุกครั้งที่เรายกจิตออกไปเนี่ย ก็ถึงความดับทุกข์ทุกครั้ง ทุกครั้งนิโรธะความดับทุกข์ ก็เพราะดับที่อารมณ์ นิโรธะความดับทุกข์ ดับอารมณ์ที่ใจ ตาเห็นรูป รู้รูปแล้วก็ยกออก หูได้ยินเสียง รู้เสียงแล้วก็ยกออก จมูกได้กลิ่น รู้กลิ่นแล้วก็ยกออก ลิ้นรู้รส แล้วก็ยกออกกายได้สัมผัสแล้ว รู้แล้วก็ยกออก ใจได้ธรรมารมณ์แล้ว รู้ธรรมารมณ์แล้วก็ยกออก เราหัดยกออก

เรื่อย ๆ อย่างนี้ ก็เป็นความดับ เป็นมรรคจิตทุกครั้ง ทุกครั้ง เพราะฉะนั้นสติปัฏฐาน ถ้าเรายกสติออกไปแล้วไม่มีการระลึก รูปก็เป็นรูป จิตก็เป็นจิต เพราะสตินี้เป็นตัวเชื่อมระหว่างจิตกับอารมณ์ เพราะฉะนั้นเราแยกจิตจากสติ ไม่ระลึกถึงอารมณ์ ก็ดับละ นิโรธะความดับทุกข์เกิดขึ้นทันทีไม่ต้องรอถึง ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี ถ้ามีบุญ ต้องว่าอย่างนี้ ถ้าเราแยกจิตจากสติได้อารมณ์ อารมณ์รู้ก็หมดไปละ อารมณ์รู้ก็รู้ตามสัญญา คือรู้ตามสติที่ระลึกไปตามสัญญา ที่นี้เรายกสติออกไม่มีการระลึกแล้ว จิตก็เป็นจิต อารมณ์ก็เป็นอารมณ์ ว่าง

อุเบกขาจิต อุเบกขาอารมณ์ ที่เรียกว่าวางเฉยในจิต วางเฉยในอารมณ์ ว่างในจิต ว่างในอารมณ์ ต้องว่าอย่างนี้ นี่ก็เลยเป็นคำที่เหมือนกับเรียนคำพูด แต่ว่าคำพูดในโลกนี้มีมากมาย ถ้าไม่บอกให้รู้ไว้ ก็จะไปสับสนอีก ไปสงสัยในความว่างของรูป ความว่างของจิต อะไร ต่ออะไรอีกมากมาย เกิดวิตกวิจารณ์ สังขารปรุงแต่ง ไม่รู้จักจบจักสิ้น เพราะฉะนั้นเรารู้แล้วเราก็ละ รู้แล้วก็ละคือจิตยกออก ก็ว่าง ว่าง คือรับรู้อารมณ์ แต่ไม่รับเก็บก็ว่างอารมณ์เหล่านั้นก็ไม่มาสั่งสมในจิตของเราด้วย ขยะอารมณ์มันก็จะเริ่มหมดไป สิ้นไป เมื่อปัจจุบันไม่รับอารมณ์ อารมณ์อดีตก็จะค่อย ๆ ถูกย่อยไป เหมือนกับเรากินอาหารเข้าไปเยอะแยะ เก็บสั่งสมไว้ มันก็เน่าบูด ไม่มีอาหารใหม่เข้าไปมันก็ย่อยของเก่าหมดนั่นละ ย่อยจนหมดไม่มีเหลือแล้ว ที่นี้ว่างที่หลังก็ว่าง อันนี้พูดแบบนักโภชนาการ เพราะฉะนั้นเราก็พิจารณาการกินของเราด้วย มันหมดไป ถ่ายไป สิ้นไป หายไป ไม่มี ถ้าเรายังกิน กลัวอดกลัวอยาก เชื่ออุปทาน มีอุปทานว่าอร่อยอย่างนั้น อย่างนี้ กินไม่รู้จักหยุด อ้วนเอา ๆ นั่นละ ไม่มีการถ่าย ท้ายที่สุดก็พองขึ้น ๆๆ เดี๋ยวก็ตาย แล้วก็ไม่ใช่ไอ้นั่นเน่าในก็ไม่รู้ตัวอีก เพราะฉะนั้นก็ให้พิจารณาตัวเองว่าให้เน่าในไว้ เน่าในเอาไว้ แล้วเราก็จะได้ไม่มีใครชอบ คนเน่าในไม่มีใครชอบ เมื่อเรารู้แล้วว่าตัวเรา.. ที่เมื่อวานนี้ที่บอกไว้ให้พิจารณาอสุภะกรรมฐาน ให้พิจารณาตัวเราเป็นอสุภะ เข้าใกล้ก็ไม่ได้ กลัวเขาจะเหม็น กลัวเขาจะบาป กลัวเขาจะทนไม่ได้ เพราะฉะนั้นเราก็จะได้ห่างไกลผู้คน ทำอุบายไว้ในใจอย่างนี้ จะได้ไม่ไปยุ่งกับใคร ไม่ไปพูดกับใคร ไม่ต้องไปยุ่ง ไม่ต้องไปคุยกับใครเพราะกลัวเขาจะเหม็น ไม่ใช่เหม็นอะไร เหม็นขี้ปากเรา ต้องว่าอย่างนี้ คุยมากไปไม่ได้อะไรเลย เหม็นอีก เหม็นขี้ปาก พูดออกมาเน่าใน กลิ่นนี่เหม็นหึ่งออกไปอีก เพราะ

ฉะนั้นเราก็พยายามพิจารณาทำจิตของเราให้สงบ พยายามป้องกันที่ว่าสังวรระวัง ยืน เดิน นั่ง นอน ให้ว่าง ไม่ไปยุ่งกับใคร ถ้าพูดถึงเชื้อโรคเดี๋ยวจะไปติดคนนั้น คนนี้ ตัวเราความเน่าเปื่อย เดี๋ยวจะไปติดคนนั้นคนนี้ เพราะฉะนั้นเราก็จะต้องระมัดระวังไว้ คนเน่าใน เพราะฉะนั้นเราก็ต้องพิจารณาเพื่อกันตัวของตัวเองออก ไม่ไปยุ่งกับใครเพื่อให้จิตเราสงบ ดูจิตเฉย ดูความสงบเฉย ที่มันสงบ ที่เราสามารถไม่ต้องไปยุ่งกับใครได้ ทั้งวัน ทั้งคืน ทั้งเดือน ทั้งปี ไม่ต้องพูดไม่ต้องคุยกับใคร แต่ก็ดูจิตมันว่าง และก็ไม่มีปฏิฆะอารมณ์ อารมณ์ไม่เข้าถึงจิต เพราะจิตของเรามีความว่างเป็นอารมณ์ ความว่างนั้นก็เป็นวิหารธรรมเครื่องอยู่ของจิต เป็นวิหารธรรมเครื่องอยู่ อารมณ์ของโลกไม่มากระทบจิต ไม่มีปฏิฆะจิต เขาเรียกโลกุตระธรรม ธรรมเหนือโลก ว่าเอ๊ะ..โลกุตระธรรมเป็นอย่างไร ตัวเองไม่รู้ ต้องบอกไว้ให้รู้ ถ้าเรามีอาการจิตเป็นอย่างนั้น จิตไม่รับอารมณ์ ไม่อยากสังคม สมาคม เพราะรู้แล้วละ เพราะรู้ว่าสรรพสิ่งทั้งหลายเกิด แก่ เจ็บ ตาย ตายแล้วก็เป็นสูญ เน่าเหม็น แล้วก็ประมาท พวกนั้นประมาท เมื่อเรารู้อย่างนี้แล้ว เราจะประมาทอีกหรือ ถามจิต ถามตัวเราเอง เราจะได้ไม่ไปยุ่ง ไม่ไปวุ่นวาย เราก็จะได้ไม่ขัดข้องกับใคร ไม่ทะเลาะวิวาทกับใคร เราก็จะได้อยู่เย็นเป็นสุข อยู่ด้วยความสงบสุข อยู่ด้วยสันติสุข ใครจะพูดดี เราก็รับฟัง พูดไม่ดีเราก็เฉย ไม่ไปโกรธไปแค้นไปเครียด เพราะฉะนั้นเรารู้ เราก็ละ ว่ากำลังจิตของเรามันอยู่เหนืออารมณ์ได้มากขนาดไหน ขณะที่มีเหตุวิกฤติเกิดขึ้น จิตเราหวั่นไหว หรือไม่หวั่นไหว นั่นละเป็นการทดสอบ ถ้าเราทดสอบว่าจิตเรามั่นคงอยู่ในความสงบได้ จะมีเหตุการณ์ขนาดไหน พ่อแก่ แม่ตาย จิต็กยังเฉย ใครจะด่าว่าอะไร ด้วยความเข้าใจผิดโดยที่เราไม่มีเจตนาที่จะไปยุ่งกับเขา แต่เขาใส่ร้ายป้ายสีเรา จิตของเราก็ยังสงบอยู่ ความหนักแน่นของจิตมีอยู่ นั่นละ เราจึงจะทราบชัดว่า จิตเราพ้นจากอารมณ์ ก็คือจิตของเราพ้นจากอาสวะ ไม่มีกิเลสอาสวะกิเลส ก็คือ อารมณ์ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส เหล่านี้ แล้วเราก็จะได้เข้าใจว่า รู้ได้ด้วยตัวเอง ว่าเออ.. เนี่ยเป็นปัจจัตตังไม่ต้องมีใครบอกเรา แล้วเราก็สั่งสมความสงบของเราอย่างนั้นเรื่อย ๆ มีงานเราก็ทำไปตามหน้าที่ เห็นใครผิดหน้าที่ เพราะเราเป็นหัวหน้าเราก็ต้องแนะนำสั่งสอนไม่ดูดาย ไม่ใช่ว่าข้าเฉย อุเบกขา เชื่อพระอาจารย์ (หัวเราะ..) เดี๋ยวก็ได้ไล่ออก เพราะพระอาจารย์ไม่ได้ให้สตางค์โยม ไม่ได้ให้เงินเดือนโยม เพราะโยมต้องไปทำภาระหน้าที่ ต้องบอก ต้องกล่าว พ้นจากนั้นแล้ว เราก็บอกแล้วตามหน้าที่ ให้เขาทำถูกทำดีแล้ว ก็ไม่ต้องไปยุ่ง ไม่ต้องไปวุ่นวาย ไม่ต้องเป็นทุกข์ เรามีภาระหน้าที่อยู่ในโลกเราก็ทำไป เหมือนพระพุทธเจ้า พระอรหันต์เจ้า ท่านก็ยังทำหน้าที่ของพระองค์อยู่ ยังต้องแสดงธรรม บัญญัติพระธรรมวินัย ยังไปบิณฑบาต ยังไปแสดงธรรมต่าง ๆ เป็นหน้าที่ เราก็จะต้องเป็นผู้มีหน้าที่เหมือนกัน เลี้ยงตน เลี้ยงครอบครัวอะไรอยู่ในนั้น แต่เราก็ต้องตั้งจิตให้อโหสิให้อภัย เพราะพวกนี้เขามีความเคยชินในรูป ในเสียง ในกลิ่น ในรส ในสัมผัส มีความชินในโลภ โกรธ หลง มีความเคยชินในราคะ โทสะ โมหะ มานะ ทิฐิ เราก็เตรียมให้อโหสิ ให้อภัยไว้แต่แรก เพราะถ้าไม่อย่างนั้นแล้ว ล่วงเกินเราเข้า เดี๋ยวจะวิบัติอย่างรวดเร็ว อนิจจังไปอย่างรวดเร็ว อนัตตาไปอย่างรวดเร็ว ถ้าเราตั้งจิตให้อโหสิไปตั้งแต่แรก ไม่เอาโทษเอาทัณฑ์ ให้อโหสิ เป็นการใช้วิบากกรรมใน

อดีตชาติ ถ้าคิดอย่างนี้ก็จบ ไม่ต้องคิดมาก ไม่ต้องปรุงแต่งมาก ให้จิตว่างไปอีก เพราะฉะนั้นเรามีจิตเจตนาอย่างนี้ เราก็อยู่ได้ในโลกนี้ อยู่เพื่อจะสงเคราะห์ตามธรรม เพื่อให้ผู้ที่ไม่รู้จะได้รู้ จะได้ดูเป็นตัวอย่าง เพราะฉะนั้นเราเป็นตัวอย่างของธรรม เป็นตัวแทนของธรรมของวินัยของพระพุทธเจ้า เราเป็นธรรมทายาท เพราะฉะนั้นเราก็จะต้องสืบทอด

การประพฤติปฏิบัติดีในศีลในธรรม ที่เรียกว่าเนกขัมมะ ถ้าเราไม่มีการให้ทาน ไม่มีการรักษาศีล ไม่ช้าไม่นานเดี๋ยวก็จะหมดไปจากโลก คนมีแต่จะเห็นแก่ตัว ก็จะมีแต่ความโลภ ความโกรธ ความหลง เอารัดเอาเปรียบ ถ้าไม่มีการเสียสละเป็นทานก็ ความสงบสุขการอยู่เย็นเป็นสุข ก็จะไม่เกิดขึ้น เพราะไม่มีการเสียสละ เพราะฉะนั้นทานการให้เป็นสิ่งที่น้อมน้าวจิตใจ รักษาสามัคคีธรรมไว้ได้ คือเราต้องเป็นผู้เสียสละ เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้าเป็นผู้เสียสละ เพื่อเสียสละความ มั่งมีศรีสุขของเรา เพื่อผู้ทุกข์ได้ยาก ไม่งั้นเรามีอยู่คนเดียว แล้วคนอื่นทุกข์ยากลำบาก เขาก็ต้องหาทางเบียดเบียนรังแกกลั่นแกล้งเราจนได้ เพราะฉะนั้นเราสละแบ่งปัน เป็นการผูกน้ำใจผูกมิตรไมตรีไว้ เราก็จะไม่เดือดเกินไป เพราะเราอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริง คือโลกแห่งความอนิจจัง ไม่เที่ยงอยู่เสมอ และก็มีทุกข์ เพราะมันพร่องอยู่เป็นนิจ โลกนี้มันพร่องอยู่เป็นนิจ เพราะมันไม่รู้จักอิ่มเป็นธาตุของตัณหา โลกนี้ได้อะไรมาก็หมดไปสิ้นไป ก็พร่องก็หาใหม่ กินใหม่ นุ่งห่มหาเสื้อผ้าใหม่ ๆ ที่อยู่ใหม่ ๆ มียารักษาโรคภัยไข้เจ็บต้องค้นคิด เพื่อจะชลอความแก่ ความเจ็บ ความตาย เนี่ย มันกินไป หมดไป หายไป โลกยังพร่องอยู่เป็นนิจ เมื่อโลกยังพร่องอยู่เป็นนิจแล้ว ความสมดุลยังจะเกิดขึ้นได้ไหม มันไม่มีทางเต็มเลย พร่องอยู่ มีเกิดเท่าไหร่ก็ตายหมด ต้องว่าอย่างนี้ ตายเล็ก ตายน้อย ตายหนุ่ม ตายสาว ตายแก่ ตายเฒ่า เพราะฉะนั้นความพร่องของโลกเป็นนิจนี่ พระองค์เห็นแล้วว่าโลกพร่องอยู่เป็นนิจ ไม่รู้จักอิ่มในธาตุของตัณหา คือความอยาก ความสมดุลก็เมื่อไรจะหายอยาก มันต้องหายที่อารมณ์ ถ้ายังมีอารมณ์ก็ยังอยากอยู่ เมื่อรู้แล้วก็ละ จะได้เข้าใจอย่างนี้ เพื่อจะได้ไม่ทุกข์เกินไป

โลกคือหมู่สัตว์ มีชราเป็นผู้นำ เข้าไปใกล้แล้วไม่ยั่งยืน ใครแก่ ใครเฒ่าแล้วไม่ยั่งยืน โดนร้อนนิด ร้อนหน่อย เย็นนิด เย็นหน่อย ความชื้นมาก ชื้นน้อย เดี๋ยวก็ตาย ตายง่าย เพราะเหมือนกับภูมิคุ้มกัน เลือดลมเดินไม่สะดวก เพราะฉะนั้นยิ่งเครียด ก็ยิ่งตายง่าย เพราะฉะนั้นถ้าเราจะไม่ให้ตายง่าย ต้องทำยังไงให้เลือดลมเดินสะดวก ท่านพระอัญญาโกณฑัญญะท่านไปอยู่ป่าหิมพานต์ เพราะฉะนั้นอยู่ป่าเนี่ย..มันได้ธาตุจากต้นไม้ที่คายออกมาแต่ละชนิดๆ เป็นเหตุให้เป็นยาอายุวัฒนะ ที่พระพุทธเจ้าว่า อุตุ ฤดูคืออากาศเหล่านี้เป็นสัปปายะ คือช่วยให้เรามีสุขภาพดี อาหารสัปปายะคือกินแล้วทำให้เรารู้สึกสบายใจ ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ อิ่มแล้วก็อิ่ม บุคคลสัปปายะก็คือคนที่ใกล้ชิดเราเข้าใจรู้เรื่องดี ไม่มีกลั่นแกล้ง สัมมะสัมปันยะ ที่สมันที่สบาย ไม่ติดขัดอย่างนี้มีสิทธิบรรลุมรรคผลรวดเร็ว กัลยาณมิตร กัลยาณธรรม อาหารก็ตามบุญวาสนาของเรา เมื่อเรารู้อย่างนี้แล้วเราก็จะเข้าใจ คนที่สมบูรณ์ในทางกาย สมบูรณ์ในทางจิตเนี่ย..มีโอกาสมากกว่า คือเข้าใจเหตุผล รู้เหตุผลได้ง่าย ชัด ถ้าไม่สมบูรณ์ร่างกายจิตใจ มันบกพร่องสิ่งหนึ่งสิ่งใด ก็เป็นตัวถ่วง เพราะฉะนั้นความที่เรารู้เราเข้าใจแล้วก็รู้เห็นอนิจจัง ทุกข์ขัง อนัตตาได้รวดเร็ว เหมือนเราสติ

ปัญญาดี หูตาว่องไว ถ้าแก่แล้วอะไรความคิดเชื่องช้า อนิจจา สัญญาอนิจจา จำได้บ้าง หลงลืมบ้าง เนี่ย..ถ้าเรารู้แล้วเราไม่ติดกับไอ้ที่ไม่รู้แล้วมันติด เนี่ย.มันต่างกันเห็นไหม..คนแก่มันก็หลง ๆ ลืม ๆ แล้วบอกว่า ไม่มีสัญญาแล้ว ลบสัญญาแล้ว แต่ก็เป็นโมหะอีก มันเป็นความหลงในอื่น เพราะไม่มีปัญญารู้ แต่ผู้มีปัญญารู้ คือรู้สัญญาอนิจจาและไม่เกี่ยวข้อง ความรู้สึกที่ดีมันแตกต่างกัน ไอ้นั่นรู้สัญญาเพราะว่าถูกสังขารที่ชราครอบงำ มันจึงไม่แคล่วคล่องว่องไว เข้าใจได้ช้า เดี๋ยวก็ลืมไปอีก ๆ แล้วก็จิตไม่ตั้งมั่น คำว่าจิตไม่ตั้งมั่นคือไม่มีสมาธิ คือไม่มีความตั้งใจ เพราะว่าเดี๋ยวก็ลืมไปแล้ว ได้หน้าลืมหลัง เพราะความแก่ความชรา เพราะฉะนั้นการที่เรารู้แล้วละสัญญา คือว่าสิ่งที่ทำให้เวียนว่าย ตายเกิด หรือเป็นอุปาทานหรือขยะอารมณ์ มะเร็งอารมณ์นี้ เราก็ละรูปสัญญา ละเสียงสัญญา กลิ่นสัญญา รสสัญญา โผฏฐัพพะสัญญา ธรรมสัญญา เพราะอนัตตาความว่าง เพราะเรารู้แต่แรกแล้ว เราก็ว่าง ว่าง ตั้งใจก็ว่าง ว่าง ทีหลังมันว่างจริง ๆ ก็ว่างด้วยความรู้ไม่ใช่ว่างด้วยความหลง ที่คนแก่ว่าว่างก็เพราะว่างด้วยความหลง เพราะว่าไม่รู้ จึงต่างกันอย่างนี้ อย่างพุทธะ ผู้รู้ ก็คือว่างด้วยความรู้ ในขณะที่ว่างก็รู้ ความแผกแตกต่างมันจึงเป็นอย่างนี้ เมื่อเราเข้าใจแล้วมีอายุมากแล้ว ก่อนที่สัญญาอนิจจา ที่มันจะจำอะไรไม่ได้ เราก็ฝึกหัดว่างไว้ จะมีสัญญา ไม่มีสัญญา ฉันรู้แล้วที่ทำให้ฉันทุกข์ เพราะฉะนั้นถ้าเรามีอะไรอยู่ในใจ มีอารมณ์อยู่ในใจก็มีความทุกข์ มีอารมณ์เป็นทุกข์ เพราะฉะนั้นนิโรธะความดับทุกข์ คือดับอารมณ์ให้ได้ อย่าให้มีในใจเรา แล้วเราจะได้ไม่มีความโลภ ไม่มีความโกรธ ไม่มีความหลง ไม่มีราคะ โทสะ

โมหะ มานะ ทิฐิ เมื่อเราไม่มีอารมณ์ เราก็ไม่ต้องไปทำปาณาติบาต อทินนา กาเม มุสา กินเหล้าเมายา พวกนี้อาศัยอารมณ์ทั้งนั้น เมื่อเราทำใจว่างได้แล้ว นั่นแหละเราก็วิมุติหลุดพ้นแล้ว เรารักษาความวิมุติหลุดพ้นไว้ให้มันชิน ชำนาญ ให้เป็นอัตโนมัติ ถ้าเราทำให้เป็นอัตโนมัติ นั่นละเข้าถึง เข้าถึงความว่าง เข้าถึงความวิมุติหลุดพ้นแล้ว พยากรณ์ได้ด้วยใจด้วยตัวเอง ว่าเอาละ ว่างได้แน่คราวนี้ ไม่ลังเลสงสัยแล้ว เพราะความลังเลสงสัย ส่วนมากก็ลังเลสงสัยกับอารมณ์ ทำให้เกิดสักกายทิฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส กามราคะ ปฏิฆะ รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา พวกนี้จะเกิดขึ้นไปตามแนวทางที่พระองค์แสดงไว้ เพื่อแยกแยะให้รู้ว่าเป็นสังโยชน์ สิ่งที่ร้อยรัดใจก็คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส นี่เอง เมื่อเราเข้าใจในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสแล้ว เท่ากับเรามีความเข้าใจในสังโยชน์ การที่เราละอารมณ์ได้ ก็เป็นการที่เราละสังโยชน์นั่นเอง ความเร็วย่อมเกิดขึ้น เมื่อเราพิจารณาแล้ว เรา

เห็นแล้วเราเข้าใจแล้ว เราไม่ต้องไปเสียเวลาสักกายทิฐิ จะต้องไปตัดนั่น ตัดนี่ ไม่ทันกิน ต้องว่าอย่างนี้ เพราะฉะนั้นเราละก็ละอุปาทานความยึดถือได้ก็ไม่มีแล้ว ว่าง ว่าง ว่าง หมด สังโยชน์ก็ไม่มีว่างจากรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสก็ว่างจากสังโยชน์และก็ว่างจากอาสวะกิเลสด้วย และก็ไม่ใช่แค่นั้นก็ว่างจากเวทนา จึงไม่มีการเสวยอารมณ์ว่าง จึงไม่เป็นทุกข์ ไม่ดีใจ ไม่เสียใจ ไม่ต้องอุเบกขา ถ้าเราทำความว่างให้เกิดขึ้น เราจะรู้ได้เป็นปัจจัตตังขณะที่จิตว่างไม่รับอารมณ์ รับรู้ไม่รับเก็บ เพราะจิตเราอยู่เหนืออารมณ์ ที่พระพุทธเจ้าว่า ผู้อยู่ ณ บนภูเขาสูง ย่อมเห็นผู้ที่ยืน ณ บนพื้นแผ่นดิน ผู้มีจิตใจสูงก็ย่อมมองเห็นผู้มีจิตใจต่ำ เห็นชัดเลย ถ้าเรามีจิตใจว่างแล้ว เราจะรู้เลย คนนั้น ๆ เป็นอย่างไร มีความโลภ ความโกรธ ความหลงอย่างไร มีราคะ โทสะ โมหะ มานะ ทิฐิอย่างไร ถึงเราไม่บอกหรือไม่ต้องให้เขาบอก เราก็รู้แล้ว เพราะขณะที่จิตเราว่างจิตเรามีความเข้าใจ แต่เรารู้แล้วไม่เข้าไปปรุงแต่งเรารู้แล้วนิสัยแต่ละคน ๆ ... ไปถามเพื่อนว่าเรารู้แล้ว....เพียงแต่พฤติกรรมบ่งบอก เจตนา อาการให้เรารู้เราก็เข้าใจ ยังข้องในจิต ยังต้องทำอะไรต้องผ่านขั้นตอนอีกมากมาย แล้วเขามาข้องเกี่ยวกับเราด้วยทำให้เราเสียเวลาขนาดไหน เราจะรักษาเวลารักษาสุขภาพ ด้วยการที่ไม่ให้เขามาข้องเกี่ยว เพราะทำให้เสียเวลาโดยใช่เหตุ เพราะฉะนั้นเรารู้แล้วพยายามละ รู้แล้วละ รู้แล้วละ รับรู้ไม่รับเก็บอารมณ์ก็ว่าง ว่าง ว่าง เพราะฉะนั้นเราจะต้องทำความเข้าใจอย่างนี้ จนตาย เขาว่าทำจนตาย นั่นละ ทำไมจึงต้องทำจนตาย เพื่อไม่ประมาท เพราะฉะนั้นพอไปฟังคนนั้น นิดคนนี้หน่อย เดี๋ยวก็ถูกลากถูกจูงทำไมจึงถูกลากถูกจูง ถ้าเราไปเชื่อเขานั่นละ จิตของเราตกเป็นทาสของอารมณ์เข้าแล้ว หรือเป็นขี้ข้าของอารมณ์แล้ว หรือเป็นขี้ข้าของของเขาแล้ว จิตเราไม่ตั้งมั่น ไม่อยู่เหนืออารมณ์แล้ว เพราะฉะนั้นเราต้องเป็นจิต เป็นอิสระ ของใครของมัน ไม่ต้องไปยุ่งเกี่ยวกัน เพราะเราต้องการฝึก ต้องการหัดเพื่อให้ว่างต้องการให้เข้าถึงมรรคผล นิพพาน เราต้อง อดกลั้นอดทน ต้องมีขันติ มีวิริยะ และก็ต้องมีสัจจะด้วยไม่งั้นก็ตกม้าตายกันหมด นึกว่าจะเก่งกล้าสามารถหรือ เอาจริงเอาจังที่ไหนได้ พอถึงเมตตาบารมีไม่เข้าใจเมตตาบารมี เพราะฉะนั้นจำไว้เถอะ พวกเจ้าชู้ทั้งหลาย เมตตาความรักใคร่ ไปรักนั่น รักนี่รักทุกสิ่งทุกอย่าง ตกม้าตายเป็นแถวเลย ต้องว่าอย่างนี้ เพราะฉะนั้นเราต้องระมัดระวังอันนี้สำคัญ

ถ้าพูดว่าเมตตาความรักใคร่ ยังไม่จำกัดใจความลงไป ถ้าพวกเจ้าชู้เนี่ย ส่วนมากทุกคนเป็นคนเจ้าชู้อยู่แล้ว เราจะได้มีหิริโอตตัปปะความละอายใจ ละอายบาป แล้วเราก็จะได้ปฏิบัติได้เข้าถึงได้รวดเร็ว ละได้รวดเร็ว เมตตาความรักใคร่ไปรัก ช้าง ม้า วัว ควาย ภูเขา ต้นไม้ อะไรเนี่ยเมตตาทั้งนั้น หมู หมา กา ไก่ แมว อะไร เยอะแยะ เมตตาพวกเจ้าชู้เนี่ย พอเห็นคนนั้น รักนั่น รักนี่ เราจะได้ยิ้ม เออพวกนี้มันเจ้าชู้ มีหลายใจ ไม่มีใจเดียวไม่ใช่มีเมตตา ความรักใคร่ในความว่าง ไอ้นี่มันรักเพราะมันเจ้าชู้ เราก็จะได้หมดอารมณ์ แต่เราก็ไม่ต้องไปว่าเขานะ เดี๋ยวพวกหมาแมวพวกนั้น เขามีกรรม มีเวรกับพวกหมา พวกแมว พวกสัตว์ พวกต้นไม้เหล่านั้น ต้องว่าอย่างนี้ เดี๋ยวพวกนั้นขาดความรักก็อยู่ไม่ได้ เมตตาธรรมค้ำจุนโลก ทำให้โลกเจริญ ต้องว่าอย่างนี้ เรารู้แล้วเราละ เราก็ดับเฉพาะตัวเรา เราก็จะได้ไม่มีสิ่งเหล่านั้น เราก็จะได้เป็นผู้รู้แจ้งในเรื่องของความรัก เพราะฉะนั้นเมตตาความ

รักใคร่ ให้รู้จักว่า เราจะละอย่างไร ทิ้งอย่างไร ไม่รู้ เขาบอกว่าเลิกเจ้าชู้ได้ไหม ว่าเออ.ได้ OK.เออเข้าใจ เพราะฉะนั้น ง่ายขึ้น เมื่อมันง่ายขึ้นอย่างนี้แล้ว เราก็จะได้ไม่เสียเวลา เพราะฉะนั้นการงานทุกชนิด เราจะต้องคิดว่าเราจะทำอย่างไรจึงจะ Save เวลา ทำงานได้มากขึ้นด้วย และใช้เวลาให้น้อยลง เนี่ยเราจะต้องคิด และก็เป็นเหตุให้เราได้แตกฉานหรือเข้าใจ เวลาเรามีหน้าที่ทำอะไร เราจะจัดงานอย่างไร จัดสรรเวลายังไงให้พอดี ไม่ให้ต้องเลิกงานแล้วก็ยังไม่เสร็จ ที่พระพุทธเจ้า ว่าเนี่ย การงานค้าง การงานไม่คั่งค้างเป็นมงคล เพราะฉะนั้นถ้าเราทำการงานคั่งค้าง ก็เป็นอัปมงคลไม่ดี เพราะฉะนั้นถ้าเรารู้อย่างนี้ เราจะมองไปในสิกขาบท หรือพุทธโอวาทชนิดใด เราก็จะได้เป็นผู้เข้าใจ เข้าใจชัด พระองค์ทรงแสดงนั้นเชื่อมต่อกันเยอะแยะไปหมด ทำให้เราหมดกังวล เพราะความกังวลนั่นละเป็นตัวทุกข์ เพราะกังวลนั่นละเป็นตัวอารมณ์ อารมณ์ที่มันสั่งสมไว้ในใจหรือตกตะกอนอยู่ในใจ เพราะฉะนั้นเราต้องไม่ให้มีงานคั่งค้าง อารมณ์เหล่านั้นจึงไม่มี ถ้ามีอารมณ์ค้างอยู่ก็แย่แล้ว อารมณ์ค้างก็คืองานค้าง เราทำงานของเราให้หมดไปตามวันและเวลา ตามที่เรากำหนดหมายไว้ เราก็จะเข้าใจในทาง โลกและทางธรรม หรือโลกกะวิทู รู้แจ้งโลกทั้ง ๓ โลก โลกไหนๆ ก็ไปจากโลกนี้ทั้งนั้น เพราะฉะนั้นโลกนี้เป็นต้นเหตุ จะไปนรก เป็นเปรต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉานก็อาศัยมนุษย์โลก ทำกรรมทำผิด จะไปสวรรค์ ไปพรหม ไปนิพพานก็ต้องอาศัยในมนุษย์โลกนี้ทำ เพราะฉะนั้นเราก็ต้องแยกไปเลย แยกอย่างไร ก็ต้องแยกทำบารมี คือต้อง มีทาน มีศีล เนกขัมมะ ปัญญา วิริยะ ขันติ สัจจะ อธิษฐ าน เมตตา อุเบกขา จึงจะเข้าถึงวิมุติ มรรคผล นิพพาน ถ้าเราไปมีรูป มีเสียง กลิ่น รส สัมผัส ไอ้นี่ จูงลากเราลงข้างล่าง ไปตกนรก เป็นเปรต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน เพราะฉะนั้น เรารู้อย่างนี้แล้ว เราก็เลือก ที่พระพุทธเจ้าว่า ธรรมวิริยะ เลือกมรรคธรรม ต้องเลือกเลือกทางเดิน คือเลือกมรรคคือหนทางที่จะเดิน เมื่อเราเข้าใจแล้ว มองไปที่ไหนก็ทะลุ แจ่มแจ้ง พระองค์ไม่ได้ปิดบังซ่อนเร้นอะไร การสั่งสอนเวไนยสัตว์ของพระพุทธเจ้า เป็นอันเดียวกันหมด เราหยิบนั่นหยิบนี่มา ทำไมเป็นอันเดียวกันหมด มองไปทางไหนก็.เป็นพระพุทธโอวาทสั่งสอนเอาไว้หมด เขาเรียกสัพพัญญูรู้ทุกอย่าง หรือครอบไว้ด้วยความรู้..อาณาวรญาณ มีความรู้ไม่มีขีดคั่น ยิ่งมีสติมีปัญญารู้มากขนาดไหน เราจะทวีคูณขึ้นไป เพราะฉะนั้นเรารู้แล้วละ ก็พอแล้ว เอาแค่ สาวกภูมิ ถ้าเราเอาเป็นสัพพัญญูรู้ทุกอย่างก็ต้องเป็นพุทธภูมิ ต้องรู้บารมี รู้อุปบารมี รู้ปรมัตถบารมีเพิ่มขึ้น เพราะฉะนั้นเรารู้แล้วเราก็ละ เอาพอตัว เพราะฉะนั้นถ้าเราต้องการชาตินี้ ก็เอาแค่ให้มีอนัตตาความว่าง ไม่มีอารมณ์ได้ก็พอแล้ว ถ้าเราจะเอา เพราะฉะนั้น ตั้งจิตเจตนาไว้เพื่อการเข้านิพพานชาตินี้ก็ฝึกความว่างไว้ ทำความคุ้นเคยกับความว่างไว้ ตั้งใจกับความว่างไว้ สุญญตสมาธิก็จะมีเอง สุญญตวิโมกข์หลุดพ้นด้วยความว่างก็จะมีเอง ไม่ต้องไปถามใคร ไม่ต้องไปให้ใครสอนอะไร ยิ่งจะเป็นโมหะยิ่งขึ้น เพราะธรรมะของพระพุทธเจ้าเป็นปัจจัตตัง รู้เฉพาะตัวเอง ทำไมจะต้องไปเกี่ยวกับคนนั้นคนนี้ เพราะฉะนั้นเรารู้แล้ว ถึงขั้นรู้แล้วละเอง เห็นทุกข์ เบื่อหน่ายในโทษทุกข์ ไม่ต้องรอให้คนนั้นมาช่วยแบ่งเบาทุกข์หรอก เขาอยู่ถึงที่ไหน ต้องเหาะเหิน เดินอากาศไป หรือขับรถเป็นวัน วันไปให้เขาช่วย อาจจะตายเสียก่อนก็ได้ เพราะฉะนั้นเราก็ต้องพ้นทุกข์ที่ใจเรา เราต้อง

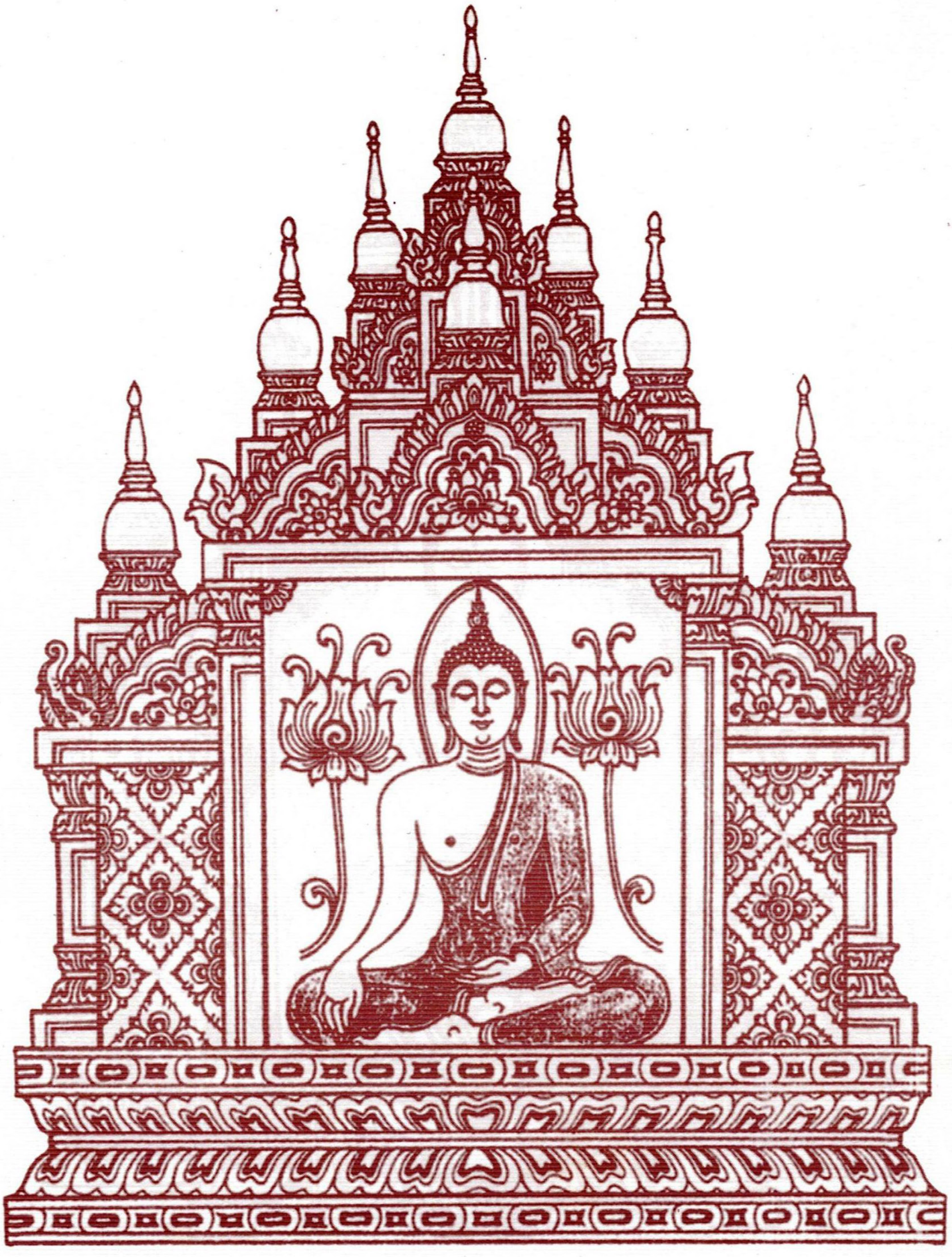
ฝึกหัดดัดนิสัยตัวเอง รู้ตัวเอง ละด้วยตัวเอง เพราะความรู้ความปรารถนาก็อยู่ที่ตัวเรา เราละ เราปรารถนาละ ความประพฤติปฏิบัติก็อยู่ที่ตัวเรา คือความตั้งใจมั่น ความพยายามหรือความอดทนก็อยู่ที่ใจตัวเราเอง มากน้อยตัวเรา อยู่ที่ใจเราผู้สร้างกรรมผู้จัดสรร ไม่อย่างนั้นแล้วพระองค์คงไม่แสดงว่า กัมมุนาวัฏฏติโลโก สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม ก็เหมือนพระองค์แสดงให้รู้ชัดอยู่แล้ว เมื่อเรารู้ตรงนี้ เราก็ไม่ลังเลสงสัย ขึ้นอยู่กับการกระทำของเรา ด้วยกายเขาเรียกกายกรรม ด้วยวาจาเขาเรียกว่าวจีกรรม ด้วยใจเขาเรียกว่ามโนกรรม ความรู้สึกนึกคิดที่เราทำแต่ละอย่าง ๆ มันก็บันทึกเอาไว้ในใจ มันคิดแล้วมีการกระทำหรือเปล่า คิดแล้วไม่ทำก็เหมือนกับมันเก็บ มันค้าง ค้างอยู่ในใจ เมื่อทำไปแล้วก็ไปจากใจ ไม่ว่ากายกรรมที่จะตั้งใจทำด้วยกาย กายกรรมก็ตาม ด้วยคำพูด วจีกรรมก็ตาม หรือความตั้งใจเป็นมโนกรรมก็ตาม ถ้ายังไม่แสดงออกมา ก็เรียกว่ายังไม่หมดไปจากใจ เพราะใจยังคิด ยังนึกเพราะว่าตั้งใจ มีอาการตั้งใจนั่นละสมาธิ ความตั้งใจมั่นที่จะทำทางกาย ที่จะตั้งใจมั่นที่จะทำทางวาจา ตั้งใจมั่นที่จะคิดนึกทางใจ ที่ใจมันคิดมันนึกเอาไว้ และเมื่อเรารู้แล้ว เราก็ละมันเป็นขยะอารมณ์ มะเร็งอารมณ์สั่งสม ถ้าคิดไว้ว่าอีกหลายวัน หลายเดือน หลายปี เราคิดไว้แล้ว เราทุกข์ล่วงหน้าไปแล้ว แล้วมันจะอนิจจัง อนัตตาขนาดไหน เราก็ยังไม่รู้ เพราะฉะนั้นเราก็จะทำแต่ละวันของเรา ให้ดีที่สุด ปัจจุบันอารมณ์ หรือปัจจุบันธรรม หรือปัจจุบันเวลาที่เราจะต้องทำให้ดีที่สุด ไม่ต้องไปรอเมื่อนั่นเมื่อนี่ อาจจะไม่ทันกิน ไม่ทันใจ หรือไม่ได้ดังประสงค์ เพราะมีอนิจจังอนัตตาเป็นตัวแปร เพราะฉะนั้นทุกอย่างไม่เที่ยง ถ้าเราไปใส่ใจในความไม่เที่ยง ก็พลอยให้จิตของเราไม่ตั้งมั่น ก็เป็นอนิจจังก็ว่างเปล่า เราไปรักอะไร ก็รักของไม่มี โกรธอะไรก็โกรธของไม่มี หลงอะไรก็หลงไม่มี กลัวอะไรก็กลัวไม่มี ดีใจเสียใจ ก็ดีใจเสียใจกับของไม่มี เนี่ยเราจะเห็นความโง่ของตัวเอง เพราะว่าอะไร เพราะว่ามันเป็นอนัตตา ไปรักอะไรก็รักอนัตตา โกรธอะไรก็อนัตตาความว่าง เพราะมันจะต้องเป็นอย่างนั้นในเมื่อเราเข้าใจชัดแล้ว เราก็จะได้ขจัดอารมณ์มะเร็งอารมณ์ ที่เป็นต้นเหตุ ที่เป็นสมุทัย ที่ทำให้เวียนว่ายตายเกิด ที่พระพุทธเจ้าว่าเป็น อนุสัยวาสนาที่นำพาไปจุติ ปฏิสนธิ เวียนว่าย ตายเกิด นั่นละอารมณ์ คือรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสที่เป็นธรรมารมณ์ติดใจไว้ มันหนักไปทางไหน จะไปสังเกตดูได้ คนไหนที่ช่างวาด ช่างเขียน แต่รูปเก่งอะไรอย่างนั้น พวกนี้สั่งสมในรูปเอาไว้มากมาย พวกไหนร้องเพลงเก่ง ก็สั่งสมไว้ในเสียงมาก กลิ่นก็พวกนี้ชอบน้ำหอม น้ำปรุงคิดนึก พวกสัมผัสก็พวกนักชิมนักกินทั้งหลาย เราก็รู้แล้ว พวกนี้แต่ละอย่าง

แต่ละอย่างเนี่ย บ่งบอกพฤติกรรม หรือบอกวาสนา ตั้งแต่อดีตชาติที่มันสั่งสมมา ถ้าเราหัดสังเกตได้ว่า นี่สั่งสมอะไรมา หนักทางไหนรู้ได้เลย หนักทางโลก หรือทางเสียง ทางกลิ่น ทางรส ทางสัมผัส หรือทาง พิจารณา ทางธรรม ไม่ใช่เป็นของเหลือวิสัย เมื่อ เป็นนิสัยที่พระพุทธเจ้าจับจริตไว้ นั่นละ ราคะจริต โทสะจริต โมหะจริต ศรัทธาจริต วิตกจริต พุทธะ จริต หรือจริต ๖ อย่าง เพราะฉะนั้นพระองค์แยก จริตเอาไว้ให้รู้อีกว่า หนักไปทางจริตไหน ทางไหน ก็เหมือนกับรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสนั่นละ หรือ อารมณ์ ๖ จริตก็จริต ๖ อารมณ์ ๖ ก็ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส เพราะฉะนั้นเรารู้แล้ว เราก็เริ่ม แยกแยะแล้ว เพราะเราไม่ต้องการมีอารมณ์ ไม่ต้อง การที่จะมีจริตไม่ดี จริตไม่ดี นิสัยไม่ดี นิสัยก็คือ วาสนาการสั่งสมนั่นละ หรือสันดอน สันดานอะไร เนี่ย ที่เราสั่งสมไว้ไม่ดี ถ้าเราสั่งสมไว้ด้วยทานดี ศีลดี เนกขัมมะดี วิริยะดี ขันติดี สัจจะดี อธิษฐานดี เมตตาดี อุเบกขาดี เราก็มาแต่ในทางดี ๆ คิดอะไร ก็คิดแต่ดี ๆ มันจะคิดมาแต่เล็ก แต่น้อยแล้ว เกิด ขึ้นรู้ รู้ภาษาก็เป็นนิสัยดี แม้ผิดพลาดไปเกิดเป็นสัตว์ ก็เป็นสัตว์ที่นิสัยดี ไม่ดุร้าย เราสังเกตดู สัตว์ที่นิสัย ดุร้ายก็มี เพราะการสั่งสมซึ่งอารมณ์นี้ เพราะฉะนั้น มันก็ไปจากคนร้าย คนดี สัตว์ทั้งหลาย สัตว์ดี สัตว์ ร้ายทั้งหลาย เราต้องล่ามโซ่เห็นไหม ต้องห้าม ต้อง กันเอาไว้ กลัวนิสัยไม่ดีจะมากระทบกระแทก มากัด มาฟัดเขาเข้า เพราะฉะนั้นเราชอบนิสัยดี หรือชอบ นิสัยไม่ดี ถ้าเราชอบนิสัยดี เราก็สั่งสมทาน สั่งสมศีล สั่งสมเนกขัมมะ สั่งสมปัญญา สั่งสมวิริยะ สั่งสม ขันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา อุเบกขาไว้ เพื่อวิมุติ มรรคผล นิพพาน นิสัยดี ถ้าเราเป็นคนนิสัยไม่ดี ก็สั่งสมรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส สั่งสมไม่ดีเอาไว้ ถึงเวลามันก็จะอาละวาดขึ้นมา ระเบิดตูมตามขึ้นมา ด้วยความโลภ ด้วยความโกรธ ด้วยความหลง ด้วย ราคะ ด้วยโทสะ ด้วยโมหะ มานะ ทิฐิ เพราะฉะนั้น เรารู้แล้วก็ละ รู้แล้วละ รู้แล้วละ ว่างให้หมด เราจึง จะเป็นผู้ที่บริสุทธิ์สะอาด ทางของพระพุทธเจ้าที่เรา เรียกว่า มัจฉิมาปฏิปทา ทางสายกลาง ไม่เข้าฝ่าย ทั้งดี และไม่ดี ละหมด เพียงแต่ไม่ทำชั่ว ก็นึกว่า ตัว ทำดี......... ■

จบการแสดงธรรมเทศนาใน
โครงการปฏิบัติธรรมนำสุข "ครั้งที่ ๑"

จากการสนทนาธรรมในเรื่อง ประมวลธรรม
เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๔๖ เวลา ๑๘.๓๕ น.
โดยพระอาจารย์นพพร อาทิจฺจวํโส
สำนักปฏิบัติธรรมอาทิจฺจวํโส
ถอดเทป และจัดพิมพ์
เมื่อ วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๔๖
เวลา ๒๑.๒๒ น. โดย อรัญญา กฤษณสุวรรณ

บารมี ๓๐ ทัศน์

ดินที่ประสูติ สีแดง ดินที่ตรัสรู้ สีเหลือง ดินที่ปรินิพาน สีดำ
(สมเด็จนางพญาพิษณุโลกก็มี ๓ สี)
วินโย จะนำเสียซึ่งความชั่ว นำตนออกจากความชั่ว นำความชั่วออกจากตน
รวมแล้ว วินัยทั้งหลาย ก็สติวินโย ผู้มีสติแหละเป็นองค์วินัย
วัฏฏะ เครื่องหมุนเวียน สงสารคือความสงสัยในรูป
เชื่อในสิ่งทั้งหลายหมด มันเลยไม่ละวิจิกิจฉา ได้ละซี่

"สจฺจาหํ สพฺพญฺญุตญาณํ ลภิสฺสามิ"

ถ้าอาตมาจะได้ตรัสรู้ สัพพัญญุตญาณเที่ยงแท้แล้ว หญ้าคาที่เอามาเรียงลงบัดนี้
จงบังเกิดรัตนบัลลังก์ ตั้งขึ้นใต้ร่มมหาโพธิ ณ กาลบัดนี้

"อายนฺตุ โภนฺโต อิธ ทาน สีลา เนกฺขมฺม ปญฺญา วิริยาธิ ขนฺตี สจฺจาทิฏฺฐาน
เมตฺตา อุเบกขา ยุทฺยายโว คณฺหถ อาวุธธานิ"

"ความว่า พระมหาสัตย์เจ้า ดำรัสเรียกพระบารมีว่า
ดูก่อนท่านผู้เจริญทั้งหลาย คือ ทาน ศีล เนกขัมมะ ปัญญา วิริยะ ขันติ
สัจจะ อธิษฐาน เมตตา อุเบกขา"

แจกออกเป็น ๓ สถาน เป็นบารมีสถานหนึ่ง เป็นอุปบารมีสถานหนึ่ง
เป็นปรมัตถบารมีสถานหนึ่ง รวมทั้งสิ้นเป็นบารมี ๓๐ ทัศน์
สโมสรประชุมกันให้พร้อมกันถือสรรพศัตราวุธให้ครบมือ

พระครูวิโรจน์ธรรมาจารย์ (มหาปิ่น ชลิโต)
วัดป่าพระธาตุเขาน้อย (บ้านคา)
ต.บ้านบึง กิ่งอำเภอสวนผึ้ง จ.ชลบุรี

หลวงพ่อมหาปิ่นมรณภาพ ๕-๖ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๒๔

ปกิณกะธรรม

● บุญ คืออะไร?

บุญคือ ความยุติธรรม ที่ต้องประกอบด้วยเมตตาบ้าง กรุณาบ้าง มุทิตาบ้าง อุเบกขาบ้าง ในแบบแผนท่านว่า บุญคือความสุขใจ ความสุขนี้เป็นตัวผล ไม่ใช่ตัวเหตุ

ผู้มีความยุติธรรมเป็นเหตุ แสดงการสงเคราะห์ มนุษย์สัตว์ทั้งหลาย ด้วยเมตตาบ้าง ด้วยกรุณาบ้าง ด้วยมุทิตาบ้าง ด้วยอุเบกขาบ้าง เมื่อสงเคราะห์ดังกล่าวแล้ว ความสุขจะเกิดขึ้นในจิตใจ

อุเบกขา สงเคราะห์เพื่อป้องกันอันตรายต่อผู้ประทุษร้ายด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ตามล้างตามผลาญด้วยเข้าใจผิด โดยไม่คิดตอบแทนใด ๆ เลย มุ่งความปรารถนาดีต่อมนุษย์สัตว์ทั้งหลาย ด้วยไม่ต้องก่อเวร สร้างกรรม ด้วยอุเบกขาจิตบริสุทธิ์ที่ทรงศีลทรงธรรม ด้วยนึกถึงกรรมเป็นใหญ่ เกิดขันติความอดทน มีอุเบกขาวางเฉยด้วยยุติธรรม ยุติ-หยุด! ธรรม-ธรรมชาติ หรือธรรมดาที่หยุดแล้ว ที่สุดของธรรมก็คือความยุติธรรม เพราะหยุด เพราะดับ-นิพพาน-สันติสุข ■

พฤหัสบดีที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕

เวลา ๒๑.๕๖ น.

● ทำอย่างไรจึงจะพ้นทุกข์ได้เร็วที่สุด?

"ต้องทำจิตให้สงบ ได้สมาธิเร็วเท่าไร ทุกข์ก็จะพ้นไปได้เร็วเท่านั้น"

● อะไรเป็นปัจจัยให้เกิดกิเลส?

"รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ที่ติดใจอันเป็นที่น่ายินดี รักใคร่ พอใจ จึงให้เกิดกิเลส"

ความอยากได้ที่เรียกว่าตัณหา เมื่อตัณหาเกิดขึ้นในจิตแล้ว ก่อให้เกิดความขวนขวาย เรียกว่าทำกรรม หรือทำการงาน เมื่อทำการงานแล้วย่อมได้รับผลคือความสุข ความทุกข์ ตามสมควรแก่เหตุ ถ้ารับสุขก็ติดใจใคร่จะได้ความสุขชนิดนั้นอีก ถ้าได้รับความทุกข์ก็อยากใคร่พ้นจากทุกข์ไปเสีย รวมความว่ากิเลสไม่ว่าชนิดใดจะเป็นรูปก็ตาม เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ สัมผัสก็ตาม กิเลสดีก็ตาม กิเลสฝ่ายชั่วก็ตาม เป็นเหตุให้ทำการงาน เมื่อทำการงานแล้วย่อมได้รับผลเป็นสุขหรือเป็นทุกข์ เมื่อได้รับผลเป็นสุขทุกข์แล้วก็เกิดกิเลสอีก กิเลสเกิดที่จิต ดับที่จิต

● อะไรเป็นปัจจัยให้เกิดปัญญา ?

"สิ่งที่เห็น หูได้ยิน จมูกได้กลิ่น ลิ้นได้รู้รส กายได้รับสัมผัส เย็น ร้อน อ่อน แข็ง ใจเกิดความรู้สึก คิดนึกถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านทางตาบ้าง ทางหูบ้าง ทางจมูกบ้าง ทางลิ้นบ้าง ทางกายสัมผัสบ้าง แล้วก็นำมานึกคิดปรับปรุงแก้ไขตามแต่ใจตัว การก่อให้เกิดความขวนขวาย ค้นคว้า ศึกษา เล่าเรียน อบรม พิสูจน์ผลก็ปรากฏเป็นความเข้าใจรู้เหตุรู้ผล รู้ซึ้งถึงกฎธรรมดา หรือเข้าใจธรรมชาติอันมีอยู่รอบตัวแล้ว ก็รู้จักประกอบการงานให้เหมาะสม หรือการตั้งตนไว้ชอบ เมื่อมีความเข้าใจธรรมดา หรือธรรมชาติดีแล้ว ความรอบรู้ก็เจริญขึ้น

จิตก็ไม่หลง ความรู้สึกตัวของจิตก็ดีขึ้น ว่าสติสัมปชัญญะเป็นเหตุให้ปัญญาเจริญ

● อะไรเป็นปัจจัยให้เกิดสติ ?

"ความสนใจในรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ สัมผัส อันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจให้พะวงถึง ระลึกถึง ด้วยความรู้สึกว่าเป็นสุขหรือเป็นทุกข์ อันเป็นความรู้สึกตัวของจิตเรียกว่าสัมปชัญญะ เมื่อความรู้สึกมีขึ้น ความรับผิดชอบอันเป็นภาระที่ต้องทำก็มีขึ้น สติความระลึกถึงหน้าที่ อันจะต้องทำก็มีขึ้น ณ กาลนั้น ฉะนั้นจึงว่าความสนใจเป็นปัจจัยให้เกิดสติ"

● ทำอย่างไรถึงจะมีสติอยู่ตลอดเวลา ?

ต้องมีสัมปชัญญะ รู้ตัวรู้อารมณ์อยู่เสมอ ไม่ว่าจะทำกิจการอะไร จำเป็นต้องอาศัยผู้รู้ คือสัมปชัญญะ พุทธะ – ผู้รู้ พุทโธ – ผู้ตื่น พุทธะ ผู้รู้ รู้อะไรดี รู้สติสัมปชัญญะ นี่แหละดี เพราะเป็นธรรม มีอุปการะมาก กุศลธรรมทั้งหมด จะเกิดได้และเจริญขึ้นได้ด้วยสติสัมปชัญญะ สติเป็นตัวอัปปมาทธรรม สัมปชัญญะความรู้ตัว เป็นปัญญา ถ้าเรารู้ลมหายใจเข้าออก หายใจเข้าอยู่ตลอดเวลา สติความระลึกได้ถึงความจำเป็นทุก ๆ ขณะ สัมปชัญญะ ความรู้ตัวว่าจะต้องทำก็มีอยู่ทุก ๆ ขณะ เพราะฉะนั้นสติอาศัยสัมปชัญญะ สัมปชัญญะก็อาศัยสติ การงานจึงจะมีผลสำเร็จอย่างเรียบร้อย

● กิเลสเป็นสิ่งที่เกิดก่อน หรือหลังการกระทบ?

กิเลสมีอยู่ก่อนแล้ว การกระทบเป็นการเพิ่มกิเลส กิเลสเป็นเหตุให้ทำกรรม (คือการกระทบ) เมื่อทำกรรมแล้วย่อมได้รับผลคือวิบาก เมื่อได้รับวิบาก คือสุข ทุกข์ แล้วก็เกิดกิเลสอีก (วัฏฏะหรือวน ๓)

กิเลสมีอยู่ก่อนแล้ว ถ้าไม่มีจะเอาอะไรมากระทบ ถ้าพูดถึงฐานะที่ตั้งของจิตในภายในก็ไม่มีอะไร ว่างอยู่ ถ้าจิตตั้งอยู่กับอะไรภายนอกแล้ว ก็ไม่สงบลงได้ กระโดดจับอารมณ์ กินอารมณ์ เสพอารมณ์เรื่อยไป จิตก็สั่งสมอารมณ์เรื่อยไป อารมณ์ดี อารมณ์ร้าย สุข ทุกข์ โสมนัส โทมนัส ที่จะเป็นอุเบกขาจิตต้องมีสติ มีสมาธิ มีสัมปชัญญะ มีความรู้ตัวทั่วพร้อมอยู่ทุกขณะจิต

ไม่อย่างนั้นแล้วก็ต้องเอาอารมณ์กระทบอารมณ์ อารมณ์ดีกระทบกับอารมณ์ดี ก็เกิดความรักใคร่ติดใจ อารมณ์ร้ายกระทบกับอารมณ์ร้าย จิตก็เกิดโทสะ ความเสียใจ ดีใจ เสียใจ เป็นเรื่องของจิตที่เป็นกุศลหรืออกุศล จิตเป็นกุศลก็เป็นจิตฉลาด จิตเป็นอกุศลก็เป็นจิตไม่ฉลาด จิตฉลาดก็เลือกถือเอาแต่ประโยชน์ได้ จิตที่ไม่ฉลาดถือเอาประโยชน์ไม่ได้กลับจะเสียประโยชน์เสียอีก ผู้รู้ท่านเอากิเลสสละกิเลส ความยินดียินร้ายเป็นกิเลสเหมือนกัน มีผลต่างกันสำหรับผู้รู้กับผู้ไม่รู้ ผู้รู้ย่อมจะอุเบกขาได้ทั้งที่เป็นอารมณ์ดีและอารมณ์ร้าย ผู้ไม่รู้ย่อมหลงตามไปกับอารมณ์ดีอารมณ์ร้าย

เกิดก่อนเพราะได้กิเลส เกิดที่หลังก็เป็นลูกของกิเลส เกิดก่อนต้องดับก่อน เกิดที่หลังก็ดับทีหลัง อาจจะดับไม่ทันกิเลสดับ ถ้าไม่ดับกิเลสจะร้อน กิเลสทำให้จิตร้อน ฉะนั้นจะใส่ใจเพื่อดับกิเลส จะดับก่อนดับหลังก็ขอให้ดับ ถ้าดับไม่ได้ไม่ดีทั้งนั้น กิเลสถ้าดับได้ดีทั้งนั้น........■

ศุกร์ที่ ๑๓ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๒๓

เวลา ๑๑.๒๐ น.

"ข้อปัญหาลูกศิษย์เป็นผู้ถาม"
"ตั้งแต่ปี ๒๕๒๑ เดือน มีนาคม วันเสาร์ที่ ๔"
"จึงลอกไว้ดูและเพิ่มเติม เป็นผลของจิตที่เกิดปฏิภาณ จึงแก้ตามความเข้าใจ"

มรรค ในพุทธศาสนาคือ กาย วาจา ใจ **มรรค** อยู่ที่กาย วาจา ใจนี้ กายวาจาใจนี้อยู่ที่อิริยาบถ อิริยาบถนี้ที่เป็นกุศล จึงเรียกว่ากุศลกรรมบถ กุศลกรรมบถมี ๑๐ ประการนี้เป็นหนทางเครื่องดำเนินปฏิบัติแล้วจะพ้นทุกข์ กุศลกรรมบถนี้เป็นตัวมรรค มรรคนั้นมีองค์ ๘ ประการ องค์ ๘ ประการนี้ต้องเชื่อมโยงประสานเกี่ยวเนื่องกัน

นอนกลางวันฝันว่า พูดธรรมะนี้ให้หลวงพ่อมหาปิ่น ชลิโต ฟัง....■

อังคาร ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๒๓
เวลา ๑๒.๒๔ น.

ฉันบิณฑบาตเสร็จแล้วมากุฏิ เก็บบริขารเสร็จแล้วเดินจงกรม ขณะเดินมีความรู้ปรากฏขึ้นในจิตว่า **"จงมีธรรมเป็นอาหาร จงมีธรรมเป็นเครื่องนุ่งห่ม จงมีธรรมเป็นเครื่องอยู่อาศัย จงมีธรรมรักษาโรคภัย ไข้เจ็บ ที่เรียกว่า ธรรมโอสถ"**

"สิ่งใดที่เป็นธรรมดา สิ่งนั้นก็เป็นโลก สิ่งใดเป็นโลก สิ่งนั้นก็แตกดับเป็นธรรมดา ถ้าเรายึดธรรมดาเป็นเครื่องอยู่ ก็คงรับสุขรับทุกข์บ้าง ต้องอาศัยธรรมวินัยเป็นเครื่องบ่งชี้ เป็นแนวทางที่ได้มาแห่งปัจจัย ๔ ถ้าไม่ปฏิบัติตามนี้ ปัจจัย ๔ ก็เป็นเหตุให้เกิดสุขทุกข์อย่างโลก ต้องใช้สติปัญญาพิจารณาคุณ – โทษของปัจจัย ๔ แล้วถือเอาเท่าที่จำเป็น สิ่งใดที่เกินจำเป็น ล้วนให้เกิดทุกข์ ถือเอาตามควรแต่พอดี เว้น ละ บรรเทาเสีย อด กลั้นได้เป็นที่สุดแห่งทุกข์"

"เพราะละความปรารถนาเสียได้เป็นสุข สุขชนิดนี้เป็นที่ต้องการของสมณะผู้สงบ เพราะความสงบปุถุชนผู้หนาแน่นด้วยกิเลสตัณหา ยินดีพอใจได้ยาก เพราะไม่ได้รับความสนุกความเพลิดเพลินจากรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ สัมผัสทางเนื้อหนัง หลงอยู่ในรูปธรรมภายนอก ครั้นรูปธรรมเสื่อมสลายตายหรือจาก พ้นวิสัยให้กลับคืนคงที่ดีเหมือนเดิมไม่ได้ ก็ตกอยู่ในห้วงมหันตทุกข์"

"ควรแล้วหรือที่จิต นามธรรมจะหลงรูปธรรมอันแตกดับ เป็นที่พึ่งอาศัยรูปธรรมนี้ทำให้ต้องดิ้นรน เดือดร้อน เพราะความต้องการปรารถนา เหมือนกับหาโทษมาสุมจิตใจ จนหาความสุขใจไม่ได้ เพราะความเคยชินทางโลกโลกีย์ จึงหาความสงบจากโลกโลกีย์ไม่ได้ จึงต้องเข้าทำธรรมวินัยอันเว้น ละ ห้าม สิ่งอันเป็นปัจจัยให้เกิดทุกข์ ละความอยากที่เรียกว่า ตัณหา เสียได้เป็นสุขอย่างยิ่ง"

พุธที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ.๒๕๒๓
เวลา ๑๒.๓๐ น.

● **ตัณหาอาศัยจิต จิตอาศัยตัณหา**

ตัณหา ความอยากในภายใน ในอาศัยจิต อารมณ์ภายนอกอันวิจิตรพิสดารสวยสด งดงามอยู่ในโลก มิใช่กาม มิใช่ตัณหา ความอยากเกิดจากความกำหนัดในอารมณ์อันวิจิตรพิสดารนั้นเกิดขึ้นมีขึ้นเพราะอาศัยความดำริ คิดนึกตรึกตรองของจิตสังขาร ปรุงแต่ง อวิชชา ความไม่รู้จึงหลงเพลิดเพลินยินดีอยู่กับความไม่เที่ยงเป็นทุกข์ เป็นไม่ใช่ของตน อาศัยตัณหา ความอยาก พึ่งพิง

พำนักเพียงความอยู่รอดของชีวิตไปวันหนึ่ง ๆ

ถ้าปรารถนา ตัณหา ความอยาก จากความวิจิตรพิสดารของโลก เพียงแค่วัตถุธาตุ จิตสังขารก็ต้องปรุงแต่ง ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไข ก็เป็นที่ลำบากจิต ต้องคิดนึกร่ำไป ใจไม่สบาย จิตก็ไม่สงบ ทุกข์ก็ทับถม แล้วก็จมอยู่กับกิเลสตัณหาไม่ช้าคงต้องตายกับมัน พ้นตัณหาไม่ได้ ก็พ้นทุกข์ไม่ได้ ตัณหาจะเจริญงอกงามไพบูลย์วิจิตรตระการตา ก็ต้องมาอาศัยจิต มาพึ่งจิต ให้จิตทำหน้าที่ คิดนึก ตรึกตรอง แล้วจิตก็หลงในสิ่งที่จิตตกแต่ง ที่จิตประดับประดา ที่วิจิตรพิสดาร เท่ากับว่าจิตหลงจิต จิตหลงเงาของจิตเอง แล้วก็คร่ำครวญเป็นทุกข์ในสิ่งที่จิตทำให้แก่จิตไม่ได้ ถ้าไม่มีแก่ใจมารับรู้ ยอมรับตามสภาพที่เป็นจริง จิตว่าจิต จิตรู้จิต จิตยอมรับจิตว่าจิตทุกจิตเป็นทุกข์จริง จิตจึงละจิต จิตถอนจิต จิตพรากจิต จิตไม่มีอาลัยในจิต จิตดับจิต จิตจึงพ้นจิต จิตจึงพบนิพพาน จิตอยู่ที่จิตนั่นเอง จิตจึงสบายจิต–:เอว...:–

จิตกับตัณหาไม่ดับ ตัณหาดับจิตไม่ดับ จิตดับจิตที่คิดนึก จิตจึงไม่มีตัณหา ตัณหาความอยาก เพราะจิตหวั่นไหวไปตาม ดิ้นรนไปตาม สะดุ้งอยู่เป็นนิจ เพราะมีตา หู จมูก ลิ้น กาย กับใจที่คิดนึก ได้เห็นรูป ได้ยินเสียง ได้สาบกลิ่น ได้รู้รส สัมผัส โผฏฐัพพะกาย จิตรู้อารมณ์กระทบ ตัณหาความอยากจึงไม่ดับ เพราะมีสัญญาณและเวทนา ตัณหาจึงเจริญ

เมื่อจิตพรากจิต พลิกจิต จากอารมณ์ทั้ง ๕ ดังกล่าวแล้ว จิตเหลืออยู่มีอยู่แต่มโนธรรมภายใน จิตอาศัยธรรม ธรรมอาศัยจิต เป็นเอกจิตเอกธรรม รู้รสชาติของพระธรรมวินัยแล้ว รู้ละตัณหา รู้รสชาติความเกี่ยวเนื่องแห่งตัณหา แล้วจิตไม่หลงอารมณ์ จิตดับสัญญา จิตดับเวทนา จิตดับจิต จิตรู้จิต จิตพรากจิต จิตถอนจิต จิตไม่มีอาลัยในจิต จิตจึงพ้นจิต เพราะมารู้ธรรม แก้ตัณหาที่เป็นไปในกลทั้งหลายแล้ว ปล่อยจิตปล่อยตัณหาเช่นนี้ มีอุเบกขาวางจิตเป็นกลาง ไม่เกี่ยวข้อง ไม่ปรุงแต่ง ไม่ตามจิต ไม่เอาตัณหา รู้จักอนัตตา ตัณหาก็ดับลง จิตยังคงรู้ต่อไป รู้แล้วละ รู้แล้วละ รู้แล้วละ รู้แล้วละ รู้แล้วละ รู้แล้วละ เป็นอมตธรรม!!!!!!

ธรรมไม่ตาย! จิตที่มีธรรม เป็นจิตที่ไม่ตาย มันตายแต่ตัณหา มันดับแต่ตัณหา เพราะเรารู้จักดับอารมณ์ ละอารมณ์ ปล่อยอารมณ์ วางอารมณ์ ด้วยไม่คิดถึงอารมณ์ไม่นึกถึงอารมณ์เพราะอารมณ์เป็นที่ตั้ง แห่งความมัวเมาให้มีความหลงทำให้เกิดทุกข์ เป็นที่แห่งความโศก เป็นรังของโรคเวรภัยเป็นที่ตั้งแห่งความโลภ ทำให้เกิดราคะ โทสะ โมหะ เป็นที่ตั้งของความรัก ความชัง เป็นที่ตั้งของความติดความชม ผู้รู้ทั้งหลายจึงละไป อย่างไม่มีอาลัยไม่มีเยื่อใย ไม่มีเชื้อสายให้เกิดทุกข์โศกโรคภัย เวรทั้งหลายได้อีก เพราะมารู้ความเป็นไปของสังขารทั้งหลาย ทั้งที่มีวิญญาณครอง และไม่มีวิญญาณครอง ทั้งพิจารณากายสังขาร จิตสังขาร เห็นทุกข์ประจำในสังขาร ไม่พอที่จะทนอยู่ได้ เห็นความแปรปรวนแห่งสังขารโดยความเป็นอนิจจัง ไม่พอที่จะทนอยู่ได้ เห็นความเป็นอนัตตาธรรมของสังขาร ไม่พอที่จิตจะพึงตั้งอาศัยอยู่ให้เป็นนิจนิรันดรได้ จึงเห็นสังขารนี้เป็นดุจสิ่งกลัว – เกลียด – หน่าย – ใคร่จะพ้นไปเสีย เห็นโทษของสังขารว่าเป็นทุกข์โทษฝ่ายเดียว ต้องวิบัติพินาศไปด้วยดิน น้ำ ไฟ ลม หาบัญญัติมิได้ เกิดแล้วแก่ เจ็บ ตายไป เป็นอยู่อย่างนี้

เราท่านทั้งหลายหญิงชายทั่วหน้า จงพิจารณาถึงวันและเวลาที่เกิดมาแล้วก็ดับไป อย่า

หลงชม เพลิดเพลินในโลกตระการ วัฏฏะสงสาร เป็นของยาวไกล ต้องเพียรฝึกหัดอบรมบ่มนิสัย พระธรรมวินัยอย่าได้เลิกรา ทาน ศีล ภาวนา จงอุตส่าห์ตั้งใจ ใครประพฤติปฏิบัติดีแล้ว เหมือนมีดวงแก้วสารพัดนึกไว้ ว่าโลภ โกรธ หลง สังคมภายใน โชคดี โชคร้าย เป็นภัยทุกวัน เบื่อโลกนี้โลกหน้า เวียนตายไปมาเป็นทุกข์ร่ำไป ตายแล้วไม่เกิด พบสุขอันเลิศ คือนิพพาน ภายในใจ.... ■

เสาร์ที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๒๓
เวลา ๐๖.๐๕ น.

● พระเมตตาเป็นที่ไหลมาแห่งความกตัญญู

เมตตา เป็นธรรมบุพพการี เมื่อใครมีแล้ว ย่อมมีผู้รู้จักคุณตอบสนอง เรียกว่ากตัญญู เมตตา ความรักใคร่ ปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข ไม่เลือกว่าเป็นมนุษย์ สัตว์ อินทร์ พรหม ยมยักษ์ เป็นเมตตาอัปปมัญญา แผ่เมตตาไปไม่มีประมาณ สัตว์ทุกหมู่เหล่า เมื่อได้รับการสงเคราะห์ อนุเคราะห์แล้ว ย่อมมีจิตยินดีชื่นบานหรรษา มีความสุข เขาย่อมรู้จักใคร่ตอบแทนด้วยความเป็นมิตรยินดี

กตัญญูรู้พระคุณ รักษาตามกิจหน้าที่ให้สิริเกิด เป็นพัฒนมงคล สมบูรณ์พูนผลตามที่ผู้มีเมตตาปรารถนา ใครไม่มีเมตตา พรหมวิหาร เมตตาอัปปมัญญา เป็นธรรมเครื่องอยู่เครื่องอาศัย จิตใจของผู้นั้นก็ไม่สงบ พบแต่ความร้อนใจ มนุษย์ สัตว์ อินทร์ พรหม ยมยักษ์ สรรพสัตว์ทั้งหลายทำอันตรายได้ง่าย เมื่อใครมีเมตตาเป็นธรรมเครื่องดีอยู่แล้ว สรรพสัตว์ทุกถ้วนหน้าที่ผู้นั้นไปพำนักอาศัยเจริญเมตตา แล้ว ก็พลอยมีสุขทุกถ้วนหน้าไปด้วยกัน สรรพสัตว์เหล่านั้นจะไม่เบียดผู้เปี่ยมด้วยเมตตาเลย.... ■

อาทิตย์ที่ ๘ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๒๓
เวลา ๑๘.๕๕ น.

● ปัญญาอาศัยจิต จิตก็อาศัยปัญญา

ปัญญาอาศัยจิต ถ้าจิตไม่มี ปัญญาเกิดขึ้นไม่ได้ อาศัยเหตุนี้ พระอรหันต์ทุกประเภทล้วนสำเร็จเจโตวิมุติ ปัญญาวิมุติ เพราะจิตเป็นเหตุ ปัญญาเป็นผล ที่จิตอาศัยธรรมวินัยอบรมจนเกิดปัญญารู้ตามเห็นตาม จนจิตเป็นปัญญา ปัญญาเป็นจิต จิตอาศัยพระธรรมวินัย ปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า อบรมแล้วก็หลุดพ้นได้ ที่เรียกว่าปัญญาวิมุติ เพราะปัญญาอบรมจิต ข้อนี้เป็นปัญญานอกที่โอปนยิโกน้อมเข้ามาในจิต

เหมือนเรื่องพระสารีบุตร ท่านได้ถวายงานพัดพระศาสดาอยู่ พลอยได้ปัญญาความรู้ สำเร็จเป็นสาวกบารมีญาณ เพราะได้ฟังเวทนาปฏิคหสูตร ในเรื่องทิฐิ ๓ จำพวก แก่ฑีฆานะขะเวสนะโคตร ณ ที่ถ้ำสุกรขาตา ภูเขาคิชฌกูฏ ซึ่งเป็นหลานของท่าน ฟังจบบรรลุพระอรหัตตผล ฑีฆะนะขะบรรลุโสดาบัน นี่ปัญญาวิมุติเพราะท่านตั้งใจฟังตามด้วยดี มีสมาธิมั่นคงในการฟัง จึงเกิดปัญญารู้แจ้งในจิต กำหนดจิตตามพระกระแสธรรม จึงเกิดความเห็นได้ตรง ถูกต้องเพราะมีปัญญา พิจารณาธรรม กำหนดจิตตามด้วยดี มีปัญญาผ่องใส มีจิตใจบริสุทธิ์ ควรแก่ธรรมของพระพุทธเจ้า จิตจึงเต็มเปี่ยมไปด้วยธรรม เพราะความเคารพพระพุทธเจ้า

เคารพในพระธรรมกระแสเสียง มีจิตตั้งมั่นอ่อนโยน ควรแก่การงาน จิตอ่อนชนิดนี้ คงมีเมตตาภาวนาอยู่เสมอ มีจิตเมตตาอยู่เสมอ จิตคิดใคร่สงเคราะห์อนุเคราะห์ผู้อื่นอยู่เสมอ จึงเป็นผู้มีทิฐิละเอียด มีความเห็นละเอียด จึงมีปัญญาละเอียด จึงเป็นคนละเอียดถี่ถ้วน แม้สิ่งเล็กน้อยก็พิจารณาถึงเหตุถึงผล จึงเป็นผู้รู้จักคุณรู้จักโทษ มีประโยชน์และไร้ประโยชน์

เมื่อท่านพระสารีบุตรมีทิฐิละเอียด ปัญญาละเอียด เป็นประณีต สุขุมลุ่มลึก ละเอียดอ่อน คัมภีร์ภาพ มีปกติอยู่ด้วยกาย วาจา และใจอยู่เช่นนี้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ทรงทราบด้วยญาณอันวิเศษกว่าของพระองค์ จึงทรงแสดงแจงทิฐิ ๓ จำพวกให้ฟัง ผลก็ทรงสมปรารถนา ได้พระอัครสาวกผู้มีปรีชาญาณด้านปัญญาเป็นคู่พระบารมี

ส่วนเจโตวิมุตินั้น อาศัยปัญญาในที่ปรากฏอุบายแยบคายในจิต จิตมีความรู้ความเห็นเป็นอัศจรรย์ เป็นเองโดยอัตโนมัติ มีความรู้ปรากฏไม่สิ้นสุด จนคร้านที่จะรับรู้รับทราบ จิตรู้แต่บังคับไม่ให้รู้บ่อยเข้า ถีนมิทธะ (ความที่จิตหดหู่และเคลิบเคลิ้ม, ความง่วงเหงาซึมเซา) ก็ครอบงำ จิตก็เข้าฐานที่สงบ ไม่ยอมรับรู้ รับทราบดังแต่ก่อนเงียบหายเป็นประจำ จะบังคับให้รู้ดังแต่ก่อนก็ไม่ได้ ถูกถีนมิทธะนิวรณ์ครอบงำใจแล้ว จิตก็ไม่ผ่องใส ใจก็เลยไม่สงบพบแต่ความฟุ้งซ่าน อุบายระงับจิต ข่มจิต ดักจิต ยกจิต ไม่พอ เพราะความโงกง่วงครอบงำ ดังเช่นพระมหาโมคคัลลานะ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงทราบด้วยพระญาณ ก็ทรงเสด็จมาประทานอุบายระงับการโงกง่วงเสียได้ ใจก็เป็นสุข จิตก็เป็นสมาธิ คอยระงับจิตเมื่อเป็นพล่าน ยกจิตเมื่อหดหู่ ประคองจิตเมื่อเป็นไปสม่ำเสมอ จิตถูกอุบายวิธีนี้กำหราบก็อยู่ในอำนาจ สามารถบังคับบัญชาตามปรารถนาที่ใจต้องการ สามารถกำหนดจิต ดูจิต รู้จิตของบุคคล สัตว์ และเทพพรหมทั้งหลายได้ เป็นผู้ชำนาญจิต แสดงฤทธิ์ต่าง ๆ ตามที่ตนและพระพุทธเจ้าต้องการ เมื่อสำเร็จเป็นสาวกบารมีญาณ คู่พระบารมีพุทธเจ้าในทางมีฤทธิ์ มีปัญญาแต่อาศัยจิต จึงมีฤทธิ์มีเดชมีอำนาจ สามารถทรมานมนุษย์ สัตว์ที่เป็นมิจฉาทิฐิให้เป็นสัมมาทิฐิได้โดยง่าย จิตเป็นไปพร้อมกับปัญญา มีความรู้แจ้งในจิต พิจารณาจิต ดูจิต เห็นจิต พิจารณาเฉพาะเรื่อง ละไป ทิ้งไปตามลำพัง ตามกำลังของจิตเอง จิตหมุนรอบพร้อมปัญญา รู้ รู้แล้วละ ๆ ๆ ๆ ตัดไป (ผ่านอารมณ์ไป ๆ) จนจิตรวมพักถอน จนจิตมีกำลัง มีอานุภาพ ใจรู้อารมณ์จิต สามารถละอารมณ์ ถอนอารมณ์ที่จิตเคยถือมั่น ยึดมั่น แต่รู้อารมณ์ไม่กินอารมณ์ เพราะเคยกินจนเบื่ออารมณ์ คลายอารมณ์เป็นจิตล้วน เอกตฺคตาจิตฺ เป็นธรรมล้วน เอกตฺคตาธรรม เอกํจิตฺตํ จิตเดียว เอโกธมฺโม ธรรมเดียว จิตประภัสสร ตอนนี้บริสุทธิ์ผ่องใสยิ่งนัก ธมฺโมปทีโป เป็นดวงประทีปธรรม เห็นอรรถธรรมสว่างสุขุมลุ่มลึก กว้างไกลยิ่งนัก ธรรมประณีต จิตก็ประณีต จิตหยาบก็รู้หยาบ เห็นหยาบ ธรรมตื้น ๆ

อันนี้แล้วแต่บุพพวาสนา หยาบ ปานกลาง ประณีต ต่างกัน นิสัยวาสนาต่างกัน ความรู้ความเข้าใจ ในธรรมต่างกัน เพราะอบรมสั่งสมเหตุมาต่างกัน จึงรู้กว้าง แคบต่างกัน จิตหรือจริตต่างกัน ฤดู เดือน วัน ปีต่างกัน คล้ายกันก็มีบ้าง แต่ไม่ถึงกับเหมือน ทำด้วยกัน สร้างเหมือนกันแต่อารมณ์ธรรม อารมณ์สร้าง หรืออารมณ์ปรารถนาต่างกัน จึงมีส่วนเหมือนโดยรูปวัตถุ สังขาร ร่างกาย แต่

อารมณ์จิตใจห่างกันลิบลับหรือคนละโลก คนหนึ่งปรารถนาโลกโลกีย์ คนหนึ่งปรารถนานิพพาน แต่อาศัยวัตถุเดียวกันหรือเหมือนกันหรือด้วยอารมณ์ตอนปรารถนาศรัทธาน้อย ปานกลาง ประณีตต่างกัน เพราะฉะนั้นความรู้ความเห็นจึงต่างกัน บางคนใจเย็น บางคนใจร้อน บางคนไม่เย็นไม่ร้อน "นี่แหละปัญญาในอาศัยเจโต" รู้ใจเห็นใจกำหนดลงที่ใจ ใจดวงนี้ดวงเดียวที่รู้อยู่เห็นอยู่ ทั้งสะอาดทั้งสกปรก อย่างไรก็รู้ได้เห็นได้ที่ใจของตน กำหนดตนที่ใจ คนจะไปตกนรกเป็นเปรต เป็นอสุรกายสัตว์เดรัจฉาน ก็เพราะใจ จะมาเกิดเป็นมนุษย์เทวดา อินทร์ พรหม หรือนิพพาน ก็ด้วยใจดวงนี้ดวงเดียว เพราะฉะนั้นจงรักษาใจ ระวังใจ อย่าให้มีความกำหนัด มีความขัดเคือง แหละลุ่มหลงมัวเมา อย่ามีความประมาทในการให้ทาน รักษาศีล เจริญเมตตา ภาวนา เพื่อหวังมรรคผล นิพพาน ในกาลบัดนี้ ต่อไปเทอญ.....สวัสดี......เอวํ..... ■

พุธที่ ๑๐ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๒๓
เวลา ๑๒.๔๐ น.

" จิตผ่องใส ขณะผ่องใส
ไม่มีคำว่ากุศลกรรมและอกุศลกรรม
เพราะกุศลและอกุศล หรือบุญ หรือบาป
นั้น เป็นธรรมชาติหรือธรรมดาเท่านั้น
ขณะนั้นเวลานั้น จึงพ้นจากธรรมชาติ
หรือธรรมดานี้แล "

● **สติเป็นสมุทัย ระลึกเป็นเหตุ**

ขอให้ทุกท่าน จงเป็นผู้มีความเจริญยิ่งในธรรมทั้งหลายของสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า อนาลโย ไม่มีความอาลัย เมื่อรู้ว่าโลกอันมีส่วนประกอบทั้งหมดนี้เรียกว่าสรรพสิ่ง เช่นสรรพรูปทั้งหมด สรรพเสียงทั้งหมด สรรพกลิ่นทั้งหมด สรรพรสทั้งหมด สรรพโผฏฐัพพะทั้งหมด สรรพธรรมารมณ์ทั้งหมด ไม่มีอาลัย รู้แล้ว เข้าใจแล้ว พิจารณาแล้ว ประจักษ์แล้ว แจ่มแจ้งแล้ว จึงไม่มีอาวรณ์ สัพเพธัมมาอนัตตาติ ทั้งวัตถุและนามธรรม หรือทั้งโลกและธรรม เสื่อมสลายถึงที่สุดไม่มีตัวตน รู้โลกวัตถุ รู้ธรรมนามธรรม ไม่มีอาลัยหรือไม่มีอะไรเสื่อมสลายหมดถึงความเป็นของไม่มี **"อภิธรรม"** ธรรมอันยิ่ง ถ้าเป็น อะ คำหนึ่ง ภิหรือวิ คำหนึ่ง ธรรมคือธรรมดา หรือธรรมชาติ ธรรมชาติธรรมดามีความเป็นอนิจจังเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เสื่อมสลายแปรสภาพจนหมดสิ้นเป็นอนัตตา ไม่เหลือตัวตนปรากฏให้เห็น ธรรมหรืออภิธรรมอันวิเศษยิ่งก็คือธรรมที่ไม่มีอาลัยนั่นเอง ธรรมที่ไม่มีอนัตตาทุกอย่างเสื่อมสลายไม่เหลือตัวตน จึงเป็นธรรมชาติธรรมดาที่ไม่มี อนาลโยหมด

สมมุติว่า เรารักอะไร ก็รักในสิ่งไม่มี เราโกรธอะไร ก็โกรธในสิ่งไม่มี เราหลงอะไรก็หลงในสิ่งไม่มี เรากลัวอะไร ก็กลัวในสิ่งไม่มี เราจะดีใจเสียใจ ก็ดีใจเสียใจในสิ่งไม่มี เราจะหัวเราะจะร้องไห้ ก็หัวเราะร้องไห้ในสิ่งไม่มี เราจะมีราคะ โทสะ โมหะ มานะ ทิฐิอะไร ก็มีราคะ โทสะ โมหะ มานะ ทิฐิ กับสิ่งไม่มี ไปหลงทำดีทำชั่วกับสิ่งไม่มี ไปนึกไปคิดกับสิ่งไม่มี ไปบ้ายึดถืออะไร ก็บ้ายึดถือในสิ่งไม่มี รู้ไปละไปกับอะไร รู้ไปละไปในสิ่งไม่มี เราโง่เราฉลาดกับอะไร ก็โง่ฉลาดกับสิ่งไม่มี ไม่มีอาลัย

กับสิ่งไม่มี ไม่มีอาวรณ์กับสิ่งไม่มี จึงไม่มีอุปาทานยึดถือสิ่งไม่มี จะได้วิมุติหลุดพ้นจากโลก ไม่มีอะไรกับธรรมที่ไม่ อาลัยเมื่อรู้เข้าใจในสิ่งไม่มีใหม่ ๆ จะมีปีติสุข เอกัคคตากับสิ่งไม่มี ธัมมะปีตะ สุขังเสติ จึงมีขึ้น เป็นธรรมด้วย เป็นปีติด้วย เป็นสุขด้วย เป็นนิรามิสุขด้วย ในสิ่งไม่มีอะไร อนาลโยไม่มีอาลัยจริง ๆ จริงกับอะไร จริงกับสิ่งไม่มี เมื่อไม่มีจะไปยึดถืออะไร อุปาทานจะไปยึดถืออะไร เพราะเป็นสิ่งไม่มีทั้งนั้น สัญญาความจำได้หมายรู้กับอะไร จำได้หมายรู้กับสิ่งไม่มี ตัณหาความอยากอะไร อยากกับสิ่งไม่มี มีกรรมมีภพกับอะไร มีกรรมมีภพกับสิ่งไม่มี

มีความสุขความโศกความร่ำร้องไห้รำพันกับอะไร มีความสุขความทุกโศกความร่ำร้องไห้รำพันกับสิ่งไม่มี กำหนดรู้ความทุกข์กับสิ่งไม่มี รู้ว่าสมุทัยเหตุให้เกิดทุกข์เกิดเพราะสิ่งไม่มี รู้ว่าสิ่งไม่มีเป็นมรรคเป็นทางเข้าถึงความดับทุกข์ ความไม่มีอาลัยทั้งปวง รู้แจ้งประจักษ์กับสิ่งไม่มี เป็นนิโรธดับความไม่มีทั้งปวงได้เป็นความดับสนิท

โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ กับความดีที่ไม่มีอาลัย ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ กับพระธรรมเจ้าทุก ๆ พระองค์ กับพระอริสังฆะเจ้าทุก ๆ พระองค์ กับพระพุทธบิดาทุก ๆ พระองค์ กับพระพุทธมารดาทุก ๆ พระองค์ กับพระคู่ผู้สร้างบารมี กับพระคู่ผู้สร้างอุปบารมี กับพระคู่ผู้สร้างปรมัตถบารมีของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ ของพระปัจเจกโพธิพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ กับพระอัครสาวกเจ้าทุก ๆ พระองค์ กับพระอสีติมหาสาวกเจ้าทุก ๆ พระองค์ กับพระอรหันต์สาวกเจ้าทุก ๆ พระองค์ ตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน อนาคต โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ

สรรพรูป สรรพเสียง สรรพกลิ่น สรรพรส สรรพโผฏฐัพพะสัมผัส สรรพธรรมารมณ์ สรรพอารมณ์ สรรพอาวรณ์ สรรพโลก สรรพธรรม สรรพอาลัย สรรพอนาลโย ปรากฏการณ์ธรรมชาติธรรมดาเป็นสภาวธรรมที่ต้องโอปนยิโก น้อมเข้ามาดูที่ใจ พิจารณารู้ชัดทั้งภายในและภายนอก ปรากฏไตรลักษณะญาณรู้ ๓ อย่าง อนิจจังเปลี่ยนแปลงตลอด เกิดแล้วแก่ แก่แล้วเจ็บ เจ็บแล้วตาย ตายแล้วฝังเผา เป็นอนัตตา ถึงความเสื่อมสลายกำหนดนับไม่ได้ เพราะเป็นของไม่มี เกิดไม่มี แก่ไม่มี ตายไม่มี เพราะดับหายไปแล้ว ทุกข์กับของไม่มีทั้งสิ้น

ฟุ้งซ่านกับรูป รูปดับหายไปแล้ว ฟุ้งซ่านกับเสียง เสียงก็ดับหายไปแล้ว ฟุ้งซ่านกับกลิ่น กลิ่นก็ดับหาย ฟุ้งซ่านกับรส (เปรี้ยว หวาน มัน เค็ม เผ็ด ขม จืด เฝื่อน ฝาด) รสก็ดับหายไปแล้ว ฟุ้งซ่านกับโผฏฐัพพะสัมผัส (เย็น ร้อน อ่อน แข็ง) โผฏฐัพพะสัมผัสก็ดับหายไปแล้ว ฟุ้งซ่านกับธรรมารมณ์ ธรรมารมณ์ก็ดับหายไปแล้ว นับแต่ละวัน ๆ ทุกขณะจิต ลมเข้าลมออก ไปโลภกับสิ่งไม่มี ไปโกรธกับสิ่งไม่มี ไปหลงกับสิ่งไม่มี ไปกลัวกับสิ่งไม่มี ไปรักไปชัง ไปติไปชมกับสิ่งไม่มี อนัตตาไม่มีตัวเป็นของตน เพราะสังขาร สัณฐานรูปเดิมดับไปแล้ว สลายไปแล้ว

ฟุ้งซ่านกับอะไร อะไรคือตัวฟุ้งซ่าน สตินั่นเองเป็นตัวฟุ้งซ่าน เพราะสติระลึกมากเกินไปเลยฟุ้งซ่าน วิธีแก้ไขทำอย่างไร ต้องแยกจิตออกจากสติ การระลึกรู้ของอารมณ์ก็ดับ เมื่ออารมณ์ดับไปแล้วก็หายฟุ้งซ่าน เมื่อความฟุ้งซ่านหายไปแล้ว ก็รู้ชัดว่าสติการระลึกได้ระลึกมากหลายอย่าง

ทำให้ฟุ้งซ่านด้วย ทำให้เป็นเหตุเกิดทุกข์ด้วย จึงรู้ทราบชัดว่า สตินั่นเองเป็นสมุทัยให้เกิดความทุกข์ แยกจิตออกจากสติได้ อารมณ์ดับเป็นนิโรธ ความดับทุกข์ทันที การแยกจิตจากสติเป็นมรรคจิต ทางเข้าถึงการดับทุกข์ดับอารมณ์ แยกจิตหรือยกจิตออกจากสติได้ทุกขณะจิตที่สติระลึกถึงอารมณ์ ก็เป็นการภาวนาสั่งสมมรรคภาวนา เป็นทางเข้าถึงความดับทุกข์ทุกครั้งและเป็นความไม่ประมาทด้วย

การที่จิตไม่มีอารมณ์สั่งสม เพราะจิตไม่นึกถึงอารมณ์ จิตแยกสติ ระวังไม่ให้ระลึกถึงอารมณ์ จิตเลยห่างอารมณ์ จิตไม่มีอารมณ์ อารมณ์ไม่มีอยู่ในจิตอารมณ์ดับ จิตอุเบกขาว่างอยู่ สติ สมาธิ จิต เสมอกัน อุเบกขา ไม่รับอารมณ์ จิตบริสุทธิ์ จิตรู้ถึงความว่าง จิตไม่มีสัญญาจำอารมณ์ ไม่มีเวทนาเสวยอารมณ์ เป็นนิโรธความดับทุกข์สิ้นเชิง เพราะยังมีตัวรู้อยู่ (ไม่ใช่ดับจิตไม่รู้อะไร) และไม่ใช่นิโรธสมาบัติ เพราะดับทุกข์ รู้สึกสุขได้ในขณะที่จิตไม่มีอารมณ์ทุกข์ ถ้าจิตไม่รับอารมณ์ จิตก็ว่างอุเบกขาอยู่

พิจารณาอริยสัจ ๔ รวมลงที่สติตัวเดียว ที่ผู้รู้ทั้งหลายเรียกว่า มรรค สามัคคีเป็นหนึ่ง หรือมรรคสมังคีเป็น ๑ มรรคเดียว หรือทางเอก เอกะ ๑ เดียว อริยสัจ ๔ เป็นธรรมสามัคคี รวมลงที่สติ ๑ เดียว ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า เป็นหนทางอันเอก หรือสติปัฏฐาน ฐานที่ตั้งคือสติ มีผลอานิสงส์แก่ผู้เจริญปฏิบัติสติปัฏฐาน จะมีผลสำเร็จภายใน ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี

ถ้าผู้มีบุญ วาสนา บารมีสั่งสมมาดีแล้ว พิจารณาเกิดปัญญาแยกจิตจากสติแยกหรือยกจิตออกจากการระลึกของอารมณ์ อาจไม่ถึง ๕ นาที ไม่ถึงวัน แต่นั่นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้เป็นอย่างช้า เพราะสติเป็นตัวเชื่อมระหว่างจิตกับอารมณ์ ดังอุปมาตัวเราเป็นจิต เข็มที่กดลงในแผ่นเสียงเป็นสติ เสียงร้องดังขึ้นมาเป็นอารมณ์ เมื่อจิตแยกสติออกได้ ก็เป็นดังยกเข็มออกจากแผ่นเสียงหรือจานเสียงนั่นเอง ฝึกแยกจิตออกจากสติ ทำให้ได้เสมอเป็นมรรค ทางเข้าถึงความดับทุกข์โดยชอบ

ทำได้ด้วยตนเอง ปฏิบัติตามนี้ไม่เสียเวลา ไม่เสียความรู้สึก และพ้นทุกข์ได้ด้วยตนเอง เอโก อัฏฐัง คิโก มัคโค มรรค ๘ เป็นทาง ๑

เมื่อพิจารณามรรค ๘ ก็ลงได้ครบถ้วน การพิจารณาสติ ชื่อว่ามีความเห็นชอบไหม มีความดำริชอบในสติไหม มีการงานชอบในสติไหม (สัมมาสติ) มีการตั้งใจมั่นชอบในสติไหม มรรคทั้ง ๘ สามัคคีรวมลงในสติระลึกได้ดังนี้ เป็นทาง

เอก ๑ เดียว ระลึกตัวเอง แยกตัวเองไม่มีอะไรอาลัยตัวเองทั้งภายในภายนอก เอกังจิตตัง จิตเดียว โอโกธัมโม ธรรมเดียวคือสติ เอกัคตารมณ์ อารมณ์เดียว ระลึกรู้แล้วยกออกแยกออก ฝึกจนเป็นวสี ชำนาญเพ่งสติ ก็เป็นการเพ่งจิตนั่นเอง เพ่งรู้เพ่งละ ระลึกเป็นอารมณ์เป็นปกติ ยกอารมณ์แยกอารมณ์อยู่เสมอ ความฟุ้งซ่าน ความเครียด ความทุกข์ ความบ้าทั้งหลาย โรคภัย ไข้เจ็บทั้งหลาย คงสงบ คงยุติคงดับไป ด้วยอุบายแยกจิตออกจากสติ ก็จะรักษาศีลปฏิบัติธรรม ตามพระพุทธโอวาทได้ง่าย เป็นผู้ไม่ประมาท มีสติสัมปชัญญะ รู้ตัวทั่วพร้อมอยู่กับสังคมโลกได้ ไม่ติดขัด รู้แล้วก็ละออก ยกตนยกจิต ยกความรู้ อารมณ์ออก ไม่กระทบจิต ไม่กระทบผู้อื่น ทุกสังคมยอมรับสนิทใจ ไม่มีทุกข์ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ ผู้ไม่มีอาลัยอาวรณ์ในโลกแล้ว ให้ทานง่าย รักษาศีลง่าย ประพฤติเนกขัมมะง่าย มีปัญญารู้ได้ง่าย มีความเพียรไม่ถอยง่าย มีขันติอดทนได้ง่าย มีสัจจะจริงใจง่าย มีอธิษฐานปรารถนาความง่าย มีเมตตารักใคร่ง่าย มีอุเบกขากับอารมณ์ง่าย มีความสงบง่าย ดังใจปรารถนา โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ ..... ■

พระนพพร อาทิจฺจวํโส
พุธที่ ๒ กันยายน พ.ศ.๒๕๔๑
เวลา ๒๒.๓๐ น.

" สมาธิ เป็นเพียงสังขาร ไม่เที่ยงหรอก ความจริงแห่งสัจจะธรรมเป็นของเที่ยง"
การบำเพ็ญสมาธิเอาแต่เพียงบทของวิปัสสนา คือการพิจารณาก็พอแล้ว
ส่วนการจะอยู่ในวิหารธรรมนั้นก็ให้กำหนดรู้ การหลงญาณมากไป
นั้นจะทำให้ตกไปสู่โมหะ การพิจารณาวิปัสสนามากไปนั้น จะตกไปสู่ความฟุ้งซ่าน
จึงควรทำแต่พอเหมาะพอดีที่จะให้ผล อย่าให้มากนัก อย่าให้น้อยนัก ถ้าน้อยนัก
เป็นเหตุให้ไม่รู้จักพอ เป็นการเนิ่นช้า แต่การควบคุมสติให้มั่นคงเป็นดีที่สุด "

โอวาท ของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

จากการสนทนาธรรม "ปุจฉา - วิสัชนาธรรม"

เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๔๖ เวลา ๑๘.๓๐ น.

โดยพระอาจารย์นพพร อาทิจฺจวํโส

สำนักปฏิบัติธรรมอาทิจฺจวํโส

ไม่ว่าเก่าไม่ว่าใหม่ให้ว่างหมด วิธีว่างก็คือ ไม่มีตัวตน เวลาเรานั่ง เราก็ทำให้เหมือนเราไม่มีตัวตน ว่างเป็นสุญญากาศเลย หรือไม่งั้นก็นั่งเหมือนอยู่คนเดียวในโลก ว่างให้หมด ไม่ให้มีอารมณ์ใด ๆ เพราะถ้าเรามีอารมณ์ใด ๆ เราก็มีทุกข์อยู่ การที่เราไม่มีอารมณ์นั่นแหล่ะคือเราไม่มีทุกข์ เพราะทุกข์เกิดจากอารมณ์ ถ้าไม่มีอารมณ์ซะแล้ว ตัณหากับความอยากก็ไม่เกิด ความโลภก็ไม่มี ความหลงไม่มี ราคะ โทสะ โมหะ มานะทิฐิไม่มี ปาณาติบาท อทินนา กาเม มุสา กินเหล้าเมายาก็ไม่มีเพราะไม่มีอารมณ์ (หัวเราะ) เนี่ยะ ! ง่ายพลิกฝ่ามือ พระพุทธเจ้าสอนดีมาก ฉะนั้นเราจะต้องทำตามคำสอนของพระองค์ให้ได้ ไม่ว่าจะใหม่ขนาดไหน เก่าแก่ขนาดไหน ก็ให้ว่าง ! คำว่าใหม่คือ ปัจจุบันอารมณ์เนี่ยะ ไม่ให้มีอารมณ์ เก่าหมายถึงอดีตก็ไม่ให้มีอารมณ์ อนาคตยังไม่มาก็ไม่ให้มีเหมือน กัน ทั้งอดีต ปัจจุบัน ไม่มีอารมณ์ อนาคตยังไม่ปรากฏแสดงว่าอนัตตา ว่าง ฉะนั้นทั้งเก่าทั้งใหม่ ทั้งอดีตปัจจุบัน อนาคตนี้ ว่างให้หมด เมื่อเราว่างปัจจุบันแล้ว อนาคตอารมณ์ในอดีตอารมณ์จะปรากฏขึ้นได้ เราก็ให้มันว่างไปด้วย ว่างไป ว่างไป ขออโหสิ ขออโหสิ หรือ ว่าง ว่าง ว่าง แล้วเราก็ไม่มีปัญหา ไม่เครียดด้วย ไอ้ที่เครียด ๆ ก็เพราะอารมณ์ มันเครียดแล้วก็คิดทำให้เจ็บไข้ ถ้าเราไม่เครียดไม่คิดขึ้นมา เลือดลมเราก็สะดวก สุขภาพกาย สุขภาพจิตจะดี อ้าว ! มีอะไรถาม ?

โยมถาม : พระอาจารย์โยมถามอาจจะไม่ใช่เรื่องการปฏิบัติ แต่เป็นเรื่อง คือทราบว่า อย่างพระโพธิสัตว์ ผู้ที่ปรารถนาพุทธภูมิ มีทั้งภาคปราบมาร

พระอาจารย์ : มันเป็นอารมณ์ทั้งหมด อย่าไปคิดเลย เพราะฉะนั้นให้โยมรู้เลยว่าจะเป็นอะไรก็ตาม มี พระท่านปฏิบัติแล้วนั่งเห็นหรือโยมนั่งเห็น นั่งทีไรก็เห็นนรกสวรรค์ ก็ถามเป็นเพราะอะไร เป็นเพราะอารมณ์ สวรรค์ก็มีจริง นรกก็มีจริง คำว่าสวรรค์มีจริง เพราะอดีตชาติเราทำความดีไว้ ตายแล้วไปเกิดเป็นเทพเป็นพรหม อารมณ์ของสวรรค์ก็ติดอยู่ในใจ เวลาเรานั่งปัจจุบันเราไม่มีอารมณ์ อารมณ์อดีตปรากฏ หรือเราอดีตชาติเคยสร้างกรรมทำชั่วไว้มาก ตายแล้วไปตกนรก อารมณ์ของนรกก็ติดใจมา มีจริง แต่เป็นเพียงอารมณ์เท่านั้น จำไว้ พระอาจารย์ให้คำเพียงแค่อารมณ์เท่านั้น อารมณ์มีตัวตนหรือเปล่า ? ไม่มีก็ว่างแล้ว อนัตตาเนี่ย ต้องเอามา จะ ๆ อย่างนี้ สงสัยอะไรถามได้ทุกเรื่องเลย ทีนี้จะได้เข้าใจ (หัวเราะ) ไม่ต้องกลัวถามได้ทุกเรื่อง เขาจะได้คอยฟัง ลูกกะศิษย์พระอาจารย์นี้ฟังมาเยอะแล้ว อยากจะให้โยมถาม เวลาอยู่บ้านเก่งนัก ถาม พอเปิดให้ถามแล้วไม่ถาม

บางทีพระอาจารย์ว่างมั่งไม่ว่างมั่ง บางทีปวดขี้ปวดเยี่ยวก็โทรมาถาม (หัวเราะ) ทุกเรื่องเลย

โยมถาม : พระอาจารย์ค่ะ บางทีพอนั่งไปจิตรวมบ้าง บางทีก็ฟุ้งซ่าน แต่เห็นเป็นแสง เป็นดวงแสงอันเล็ก ๆ มันคืออะไรหรือว่าตาเรามันพร่า

พระอาจารย์ : ช่างมันเถอะ จะเป็นแสงอะไรก็ช่าง ก็นึกว่าเป็นแสงบารมีความดีก็แล้วกัน ขอให้เป็นแสงดี แสงสิริมงคล ขอให้ช่วยปกป้องคุ้มครองลูกเราและครอบครัว ให้เรานึกแต่สิ่งที่ดีให้หมดเลยด้วยพยายามนึกถึงเป็นแสงบารมีแห่งพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระอรหันต์เจ้า และพรหมเทพเทวาเทวธิตา อะไรก็ได้ที่จะช่วยดูแลรักษาปกป้องคุ้มครอง

โยมถาม : ทุกวันนี้พระอาจารย์ก็เปิดสามโลกอยู่ตลอดเวลา

พระอาจารย์ : ก็สวดอธิษฐานเลย ใช้ที่พระพุทธเจ้าเปิดสามโลก สัตถาโลกัง วิวริตตวา เปิดสามโลกตอนที่พระองค์ไปโปรดพุทธมารดา ตอนมหาปวารณา พระอาจารย์สวดทุกครั้งเลย ที่สวดมนต์ต่ออายุให้ทุกคน แล้วก็เปิดสามโลก แล้วอาตมาก็อธิษฐานไว้ ถ้าใครมีบุญวาสนาบารมีก็ให้รู้เห็นได้ทั้งสามโลกเลย และไม่ใช่แค่นั้นอย่างเดียว ธนังโลเกเปิดขุมทรัพย์อีกต้องว่าอย่างนี้ ต้องนัยเดียวกัน เมื่อเราเปิดสามโลกได้ เราก็เปิด ขุมทรัพย์ได้สำหรับคนมีบุญบารมีไว้สงเคราะห์สรรพสัตว์ สรรพวิญญาณ ให้ประเทศไทยเรารวยด้วยมาก ๆ แต่วันนี้ก็ (๒ สิงหาคม ๒๕๔๖) พ้นวิกฤตไปแล้ว ทักษิณจ่ายไปแล้ว (หัวเราะ) ไทยเป็นอิสระ แล้วมีอะไรก็ถาม

โยมถาม : พระคาถาอันใหม่ที่ว่า มหาพุทธราชานารายณ์พละชัยยะบารมี อันนี้เราจะใช้

ภาวนา ตอนไหนค่ะ

พระอาจารย์ : ทุกครั้งเลย กินข้าวก็เสกได้ เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค

โยมถาม : พอสวดแล้ว มีความรู้สึกว่าร้อน ๆ จะวูบ ๆ

พระอาจารย์ : ก็นั่นแหล่ะ! มีพลังพระอาจารย์อธิษฐานพลังครอบไว้ทั้งสามโลกเลย พลังพุทธบารมี แล้วอาตมาจะได้ไม่ต้องเหนื่อยเกินไปโยม (หัวเราะ)

โยมถาม : พระอาจารย์เคยได้ยิน หลวงพ่อมหาคล้ายที่จันทบุรีไหมครับ ที่น้ำตกธรรมรส

พระอาจารย์ : เคย ทำไมจะไม่เคย ดูเจ้ากรรมนายเวรสามโลก แต่ว่าอันนั้นไปเกี่ยวเจ้าแม่กวนอิม อะไรต่าง ๆ ไปลาบวช แล้วมีปัญญาอีก ทีหลังก็มีปัญหาอีก

โยมถาม : ตอนนี้ก็บวชอีกแล้วครับพระอาจารย์

พระอาจารย์ : พระอาจารย์รู้ ไม่ใช่ไม่รู้ นั่นแหละ มีปัญหา เรื่องของคนอื่นอย่าไปใส่ใจดีกว่า

โยมถาม : อยากถามพระอาจารย์ว่า วิธีอย่างนั้นใช่หรือเปล่า ?

พระอาจารย์ : ไม่ต้องไปใส่ใจเค้า กรรมใครกรรมมัน เอาเราให้ว่าง พระอาจารย์หรือพระพุทธเจ้าสอนให้มีสุญญตสมาธิ มีอนัตตาความว่างเป็นอารมณ์ เรื่องของเค้าเราไม่ยุ่ง เรื่องของเราก็จะจบสิ้น เพราะเราไม่ปรุงแต่งเรื่องของเค้าไม่เอา อย่าไปคิดนึก พระพุทธเจ้าสอนให้ดูอารมณ์ของเรา ดูกิเลสตัณหาของเรา ว่ามันหมดไปแล้วหรือยัง ยังเหลืออะไรบ้าง? ให้มันหมด ต้องดูโทษ ดูทุกข์ตัวเอง

โยมถาม : พูดกล่าวโทษ ตำหนิตัวเอง จะเกิดโทษไหมค่ะ

พระอาจารย์ : ไม่เป็น เตือนตัวเอง สอนตัวเอง ก็พระองค์สอนต้องไม่ผิดแน่นอน มันดียังไง ถ้าพูดถึง นิยานิกธรรม การด่าว่าตัวเอง ดียังไงเนี่ย! เราต้องถามอย่างนี้ มันจึงจะได้เรื่องได้ประโยชน์ การที่เราด่าว่าตัวเองนี้ดี เราก็ทำตัวเหมือนคนเพี้ยนคนบ้า คิดว่าตัวเอง แล้วคนอื่นเขาเข้าใจเราเพี้ยน เขาก็ไม่มายุ่งกับเรา เราก็จะอยู่สบายสงบ (หัวเราะ) เนี่ยต้องพูดในแง่ นิยานิกธรรม

โยมถาม : คำว่า นิยานิกธรรม คืออะไรครับ ?

พระอาจารย์ : คือ นำจิตให้พ้นทุกข์ ธรรมที่ทำให้พ้นทุกข์หรือคาถาบาทหนึ่ง คำหนึ่งเป็นพุทธโอวาทใครสามารถปฏิบัติแล้วทำให้พ้นทุกข์ได้ จึงเรียกว่า นิยานิกธรรม ทำสัตว์โลกให้พ้นทุกข์ เป็นธรรมนำสัตว์ให้พ้นทุกข์ คำว่าสัตว์ หมายถึง ผู้ข้องอยู่, เกี่ยวอยู่ คือ ตัวสังโยชน์เครื่องร้อยรัดใจอยู่ ก็ตัวอารมณ์นั่นแหละ! เครื่องร้อยรัดใจอยู่ ฉะนั้นเราสามารถทำจิตดับอารมณ์อยู่เหนืออารมณ์ได้ เราก็พ้นทุกข์แล้ว พ้นสังโยชน์แล้ว พระอาจารย์พิจารณาหลายชั้นไม่ใช่แค่นี้ เดี๋ยวนี้พวกนั้นเป็นของเนิ่นช้าไปแล้วสำหรับพระอาจารย์ ต้องว่าว่าเนิ่นช้าไปแล้ว พระอาจารย์มองเห็นสิ่งที่ดีที่สุด นิโรธะความดับทุกข์ ก็ดับอารมณ์ของเราแค่นี้ก็เกมส์แล้ว ไม่ต้องไปใส่ใจ อาลัยอาวรณ์ เรารู้แล้วก็ละเลย รับรู้แต่ไม่รับเก็บ ต้องว่าง

โยมถาม : ฟังแล้วง่ายครับพระอาจารย์ แต่ทำยาก

พระอาจารย์ : ง่ายซี แต่ต้องทำ เพราะเราต้องการพ้นทุกข์ ไม่งั้นคำสุปฏิปันโนก็ไม่มี

ความหมาย อุชุปฏิปันโน ปฏิบัติดีก็ไม่มีความหมายอีก ญายะปฏิปันโน สามีจิปฏิปันโนต้องทำจึงมีความหมาย คือทำใจของเรานั่นแหละ! ให้มีความหมายให้มีจุดหมาย คือทำใจของเราให้ว่าง เอาความว่างเป็นจุดหมายที่พระพุทธเจ้าว่า ทำนิโรธะให้แจ้ง นิโรธะ ความดับทุกข์ควรทำให้แจ้ง คำว่าทำให้แจ้ง คือ ทำอนัตตาความว่างให้แจ้งปรากฏในใจ มันจะได้หายลังเลสงสัย สังขารก็จะไม่ปรุงแต่ง ที่มันปรุงแต่งก็เพราะอาศัยอารมณ์นั่นแหล่ะ! ปรุงแต่ง แล้วมันก็ปรุงแต่งไม่หยุดนิ่งเลย ปรุงแต่งอดีต อนาคต ปรุงแต่งปัจจุบัน โอ้ย ! เหมือนกับลิงติดตัวนั่นแหล่ะ ยิ่งแก้ยิ่งยุ่ง ยิ่งวุ่นวายไม่ว่าง

โยมถาม : พระอาจารย์ในครั้งพุทธกาลที่พระพุทธเจ้าท่านเทศน์โปรดใครก็แล้วแต่เนี่ยะจะมีผู้สำเร็จบรรลุพระอรหันต์มากมาย เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้นได้ ?

พระอาจารย์ : เพราะว่าเขามีความเข้าใจต้องว่าอย่างนี้ (หัวเราะ)

โยมถาม : แล้วในพวกเราอย่างปัจจุบันอย่างนี้ละ

พระอาจารย์ : แล้วพวกเราเข้าใจหรือเปล่า พวกเราเข้าใจก็มีสิทธิ์ทั้งนั้น พวกเราเข้าใจแล้วใจเราตัดอารมณ์ความลังเลสงสัยทั้งหมด นั่นแหล่ะ! เขาเรียก สมุเฉทปหาน มันเข้าใจแล้วมันละอารมณ์เองทั้งหมด ไม่มีอุปทานความยึดถืออีกต่อไปแล้ว เนิ่นช้าไม่เอาแล้ว สิ่งที่หมกมุ่นครุ่นคิด เพราะอารมณ์เหล่านี้เราทุกข์เรายากลำบากมามากแล้วเป็นอเนกชาติต้องว่าอย่างนี้ แล้วก็ไม่ให้เสียเวลาอีกต่อไปแล้วเพราะความแก่ ความเจ็บตายมัน ไม่รอใครแล้วต้องว่าอย่างนี้ทุกคนพอฟังปั๊บตัดใจเลยตัดอารมณ์เลยต้องว่าอย่างนี้

โยมถาม : ในครั้งพุทธกาล

พระอาจารย์ : ใช่ ถ้าทุกคนเข้าใจทุกคนตัดอารมณ์ได้ เป็นหมื่น เป็นแสน เป็นล้านโกฏิได้หมด เพียงแค่ร้อย แค่สิบ ไม่ครนามือหรอก

โยมถาม : อย่างที่พระอาจารย์บอกข้างบนเขาตัดอารมณ์ได้

พระอาจารย์ : หมดเลย เพราะเขาสำเร็จด้วยจิตอยู่แล้ว เขาไปไหน แว๊บถึง แว๊บถึงทีนี้พอบอกให้เขาว่าว่าง ว่าง เขาไม่คิดอะไร ก็ว่างแล้ว (หัวเราะ) ว่าง

โยมถาม : ขณะเดียวไปเลย

พระอาจารย์ : ไปเลย หมายถึง ว่างได้เข้าถึงความว่าง เพราะเขาไม่ต้องทำสมาธิด้วย ไม่ต้องตั้งใจมากคือ ตั้งใจว่างอย่างเดียว ก็เหมือนกับพระองค์สอนให้ตั้งใจ สมาธิคือความตั้งใจ ตั้งใจเราตั้งใจกับความว่าง พอมีความว่างก็ใช้ได้แล้วรวดเร็วทันใจ

โยมถาม : ผมนั่งสร้างเว๊บไซด์ เว๊บไซด์ของพระอาจารย์ อันนี้ก็คือสมาธิใช่ไหมครับ ?

พระอาจารย์ : ใช่. ความตั้งใจ แต่ว่าเราขณะมีชีวิตอยู่ เราก็ทำไปตามหน้าที่ให้โยมรู้ไว้พอเราทำหน้าที่หมดแล้วก็ว่าง เหมือนพระพุทธเจ้าพระอรหันต์เจ้า แม้ท่านบรรลุเข้าใจถึงแล้ว หมายถึงว่าเข้าถึงสุญญตสมาธิ ความว่างแล้ว แต่พระองค์ก็ยังมีชีวิตอยู่ พระองค์ต้องทำหน้าที่ บิณฑบาต ยังเทศน์สอน บัญญัติพระธรรมวินัย ต้องว่าอย่างนี้เพราะฉะนั้นทุกคนต้องไปทำตามหน้าที่ แต่ถ้าถึงเวลาปรินิพพาน ทุกอย่างจะว่างหมด ไม่คิด ไม่ห่วงใครแล้ว

โยมถาม : แล้วจริงไหมครับ ผู้ที่เป็นอุบาสกหรืออุบาสิกาหรือปุถุชนคนธรรมดา เมื่อ

ปฏิบัติธรรมแล้ว ถ้าได้ภาวะนั้นแล้ว ภายใน ๗ วัน อาจจะนิพพานหรือตายลงในขณะนั้น

พระอาจารย์ : อันนี้ทุกคนจะรู้ตัวเองเลยว่า สังขารมันเสื่อมขนาดไหน คล้าย ๆ เหมือนกับช๊อคเลย ความปีติหรือดีใจ มันเกิดขึ้นแล้วตีกลับเลยต้องว่าอย่างนี้ มีสิทธิ์ที่จะเป็น เหมือนใหม่ ๆ มันดีใจ ปีติมาก ไปเลย หัวเราะแล้วก็ไปเลย มีสิทธิ์บางคนก็ไปอย่างรวดเร็ว แล้วก็หมดเวรสิ้นกรรมไม่มีไม่อยู่ที่จะให้ใครทำกรรมอีก หมด เหมือนกับประเพณีส่วนมาก เหมือนพระพุทธมารดาพอประสูติแล้ว ๗ วัน ต้องสวรรคต

โยมถาม : ซึ่งเป็นอย่างนี้ทุกพระองค์

พระอาจารย์ : ทุกพระองค์เลย อันนี้หมายถึง ส่วนมากเลย ถ้าฆราวาสบรรลุธรรมแล้วส่วนมากตอนนี้ถือเนกขัมมะไง ที่เขาปฏิบัติ เนกขัมมะตัวทาน คือ ศีลนี่ ให้โยมรู้ไว้ ตัวทานคือ เมื่อเราให้ทานแล้ว มันก็ว่างเปล่าแล้ว ก็ไม่มี ถ้าเราจะนึกถึงทานแล้ว ว่าไม่มี ไม่มี ถ้านึกถึงศีล คือการละเว้น ละเว้นก็ไม่มีอีกแล้ว ละเว้นก็คือว่างเปล่า เพราะฉะนั้นทาน ศีล เนี่ย เป็นตัวเนกขัมมะ เดี๋ยวจะถามว่าเนกขัมมะปฏิบัติยังไง ? ต้องถามว่า มีทานไหม มีศีลไหม ถ้ามีทานศีลเนี่ยะล่ะ! ตัวเนกขัมมะถือบวช (หัวเราะ) ถือบวช คือ เนกขัมมะพรหมจรรย์ เนกขัมมะพรหมจรรย์คือ ประพฤติผิดจากชาวบ้าน ต้องว่าอย่างนี้ คือ มีทานภายในทานภายนอก ศีลภายใน ศีลภายนอก ละเว้นภายใน ละเว้นภายนอก เป็นเหตุให้อาตมารู้ว่า อริยะกันตศีลที่ในพระไตรปิฎกแสดงถึง จุลศีล มัชฌิมศีล มหาศีล อริยกันตศีล เนี่ย มากมายเลย ที่ไม่ค่อยมีใครจะสามารถรู้ได้ เพราะฉะนั้นการละ การเว้นทุกอย่างจึงทำให้ว่างเปล่านั่นแหล่ะจึงเป็นอริยกันตศีล ที่ไม่มีใครรู้ ต้องว่าอย่างนี้ อันนี้ก็กินขาดแล้ว เพราะครูบาอาจารย์ทั้งหลาย ไม่มีใครรู้ พอแค่เห็นมัชฌิมศีล จุลศีล มหาศีล ก็กลัวแล้ว กลัวปฏิบัติไม่ได้ แล้วจะไปรู้เรื่อง อริยกันตศีลไม่ใช่วิสัยเลยต้องว่าอย่างนี้ เพราะฉะนั้นอาตมาต้องบอกโยม อริยกันตศีล ต้องละเว้นหมดเลย คือละเว้นทั้งหมดของอารมณ์ แล้วก็ว่างเปล่า เมื่อใจเราว่างเปล่าเราจะไม่ทำผิดอะไรต้องถามอย่างนี้

โยมถาม : ทำอย่างไรจะละได้เร็ว ๆ ?

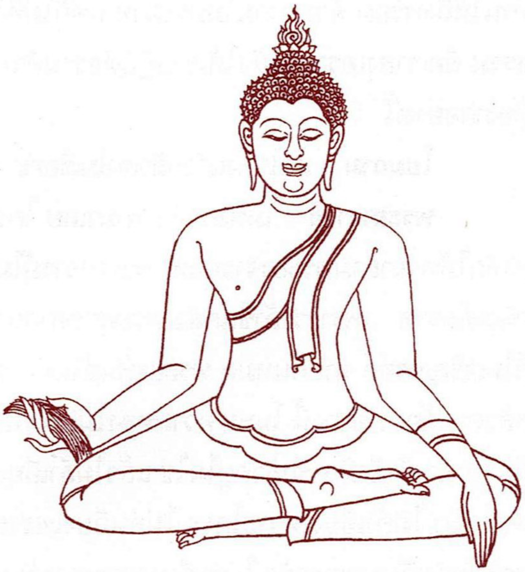
พระอาจารย์ : ก็รู้แล้วล่ะ (หัวเราะ) คือรับรู้แต่ไม่รับเก็บ

โยม : รู้ทั้งหมด แต่ไม่ยอมรับ

พระอาจารย์ : ใช่! รับรู้แต่ไม่รับเก็บเนี่ย! มันจะได้ว่างไงโยม ส่วนโยมรู้แล้วเก็บเงียบเลย เขาเรียก ติดกับปัญญา โยมรู้สารพัดอาตมาพิจารณาแล้ว อะไรที่ยังไม่รู้ ไม่มี รู้ไปทุกอย่าง รู้ไปทุกเรื่อง สอดรู้สอดเห็น ไม่รู้ก็พยายามจะรู้ให้ได้ ฉะนั้นเมื่อมันสอดรู้สอดเห็น อยากรู้อยากเห็นนั่นแหล่ะเป็นญาณความรู้

โยมถาม : เอาความสอดรู้สอดเห็นมาเป็นประโยชน์ครับพระอาจารย์

พระอาจารย์ : ใช่ ตอนนี้พระอาจารย์ก็ได้บอกไว้ ต้องมาเห็นอนิจจังของปัญญา ของญาณความรู้ เพราะบางคนรู้ละเอียดได้ สมาบัติแปดแล้วยังละสัญญาไม่ได้ ลบสัญญาไม่ได้ ติดสัญญาติดรูปฌาน อรูปฌาน เพราะฉะนั้นเรามารู้ความเป็นอนิจจังของปัญญา ไม่เที่ยง อนัตตาของปัญญามารู้จักความไม่เที่ยงของสมาธิ อนัตตาของสมาธิมารู้ความไม่เที่ยงของสติการระลึกของอารมณ์ความเป็นอนัตตาของสติ แล้วจิตมันจึงเลิกหมดเลยจึงเลิกยึดถือนั่นแหล่ะ ! ถ้าทำอย่างนี้ได้ เขาเรียก

อเสขะ ผู้สิ้นการศึกษาไม่ต้องศึกษาแล้วเลิก หมดความรู้แล้ว ไม่รู้จะรู้ไปทำไมแล้ว ปัญญามันก็ไม่เที่ยง ปัญญา อนัตตา

โยมถาม : นั่นคือ อเสขะบุคคล ?

พระอาจารย์ : ก็เลยจบสิ้นการศึกษาเนี่ย! ไม่มีใครพูดถึงตรงนี้ ไม่มีใครรู้ด้วยตรงนี้ กลัวจะหาว่าอวดอุตริมนุสธรรม แต่พระอาจารย์พูดนี่ พูดตามเหตุผลเลย (หัวเราะ) รู้ได้ง่าย รู้ได้ด้วย

โยมถาม : จุดหนึ่งที่กระผมอยากกราบเรียนถาม สิ่งที่พระอาจารย์พูดนี่พระอาจารย์มั่นใจมาก ขออโหสิครับ จะไม่เป็นการอวดอุตริมนุสธรรมหรือครับ ?

พระอาจารย์ : ไม่มี อาตมาพูดในพระไตรปิฎก มีแน่นอนพระอาจารย์ชี้เป๊ะ ต้องว่าอย่างนี่ มั่นใจหมื่นเปอร์เซ็นต์ ล้านเปอร์เซ็นต์เลย เราพูดด้วยความมั่นใจ เราพิจารณาเห็นแล้ว รู้แล้ว ส่วนมากติดกับปัญญาทั้งนั้น พอเรียนสูง ๆ ต่อให้เรียนอภิธรรมด้วย สูงสุดยังละสัญญาไม่ได้ เพราะฉะนั้นต้องมารู้ความเป็นอนัตตาของสัญญาอีกที อนิจจังของสัญญา อนัตตาของสัญญา ที่พระพุทธเจ้าว่า อนัตตสัญญา ความจำได้หมายรู้ของสัญญาว่าอนัตตา ความจริงพระองค์แสดงไว้แล้วในบทสวดมนต์ให้โยมไปเปิดดู พระอาจารย์นี้ไม่พลาดหรอกโยม ไม่ต้องกลัวใครมาจับพระอาจารย์ด้วย (หัวเราะ) เพราะพระองค์แสดงไว้จริง ๆ ว่าอนัตตสัญญา สัญญาอนัตตาต้องว่าอย่างนี้ ฉะนั้นการที่เราจะละสัญญา อุปาทาน หรือสมมุติ วิมุติ เนี่ย ! ต้องทำใจให้ว่าง คือต้องเป็นอนัตตานั่นแหละมันจึงจะไม่มี เราจึงลบสมมุติ ปรมัตถ์ อะไรไม่มีทั้งนั้นว่าง....เพราะฉะนั้น นิพพานัง ปรมัง สุขขัง พระพุทธเจ้า พระอรหันต์เจ้าไม่มีอุปทานความยึดถือจึงเป็นสุข ก็เพราะนิรามิสสุข ทำไมจึงเป็นนิรามิสสุข เนกขัมมะสุข เพราะ พระพุทธเจ้า พระอรหันต์เจ้าได้บรรลุธรรมแล้วก็ยังมีชีวิตอยู่ ยังต้องปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ไม่ใช่ไม่ปฏิบัตินะ ก็พระองค์แสดงเองพระองค์ก็เคารพในธรรม เมื่อพระองค์เคารพในธรรมแล้ว แล้วคนที่อวดตัวว่าข้าบรรลุอรหันต์ แล้วไปทำผิดอย่างนั้นอย่างนี้อย่างนี้ไม่ถูกทั้งนั้น ไอ้พวกนี้โกหก อย่าไปเชื่อ แสดงว่ามีอารมณ์อยู่ ยังใช้ไม่ได้ อนัตตาต้องไม่มีอารมณ์ยึดติด เพราะฉะนั้น นิพพานังปรมัง สุญญัง ปัจจุบันไม่รับอารมณ์ อดีตไม่นึกถึงอนาคตไม่นึกถึง ว่างหมดเลย สูญหมด ที่ เรียกว่าสอุปาทิเสสนิพพาน คือ ดับกิเลส แต่ขันธ์ห้ายังมีอยู่ คือรูปขันธ์ ยังมี เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ มันยังมีอยู่ ยังไม่ตายต้องว่าอย่างนี้ ส่วน อนุปาทิเสสนิพพาน ตัดกิเลสด้วยดับขันธ์ห้าด้วยคือระดับหมดอายุแล้ว ไม่มีอารมณ์เลย ต้องว่าอย่างนี้ ดับหมด ทั้งกิเลสทั้งขันธ์ไม่มี ความรู้สึกจะดับยังไง วิญญาณจะดับยังไงให้ไปดูหนังสือธรรมะเรื่องจิตเพ่งจิต ของพระอาจารย์

โยมถาม : อนุปาทิเสสนิพพานในครั้งพุทธกาลมีท่านใดบ้างครับ ?

พระอาจารย์ : ทุกองค์นั่นแหล่ะ! (หัวเราะ) ถ้าองค์ไหนเป็นพระอรหันต์ ที่ไม่มีอุปาทาน

โยมถาม : หมายถึง ดับกิเลสแล้วดับขันธ์ด้วย มีใครบ้าง ?

พระอาจารย์ : ทุกองค์ ตอนที่ตาย

โยมถาม : อ๋อ สุดท้ายใช่ไหมครับ

โยมถาม : แสดงว่าพระอรหันต์ท่านจะมีสองวาระ

พระอาจารย์ : ใช่ มีสองวาระ สอุปาทิเสสนิพพาน และอนุปาทิเสสนิพพาน เพราะฉะนั้นจิตท่านไม่มีอารมณ์ ใจไม่กระวนกระวายไม่ส่ายแส่ เพราะจิตท่านว่างจากอารมณ์ ทีนี้ชัด แน่นอนเป็นคำสอนของพระองค์ด้วย ไม่ใช่พระอาจารย์ค้นเดา เพราะได้พิจารณาตามพระไตรปิฎกแล้วได้รู้ได้เข้าใจ ไม่มีการค้นเดา ถ้าเดาแล้วยังมีอารมณ์อยู่ ยังใช้ไม่ได้ ยังลังเลสงสัย ดับคือดับ อนาลโย ไม่มีอะไร สงสัยอะไรถามได้ทุกเรื่อง จะเป็นประโยชน์กับคนไม่รู้อีกเยอะแยะ แล้วเข้าใจพระพุทธศาสนาผิดด้วย พวกที่ไม่รู้จริงเห็นแจ้งแล้วไปเผยแพร่พระพุทธศาสนา เค้าไม่เข้าใจแท้จริง เค้าอาจจะปรามาสพระพุทธศาสนา ทำให้เค้าเข้าใจผิดพระพุทธศาสนา เพราะไม่มีใครรู้แจ้งแทงตลอดถึงคำสอนของพระองค์แบบนี้ ที่พระอาจารย์พูดนี่พระอาจารย์พยายามศึกษาเพื่อแทงตลอด พิจารณาถึงข้อวิมุติหลุดพ้นอย่างเดียวเพื่อนิพพานอย่างเดียว เรื่องอื่นไม่สนใจต้องว่าอย่างนี้ เรื่องอื่นเป็นเพียงส่วนประกอบเท่านั้น สิ่งไหนที่เราทำได้เราต้องสงเคราะห์ตามธรรม เค้าต้องการอะไร เราทำได้เราก็ทำ ที่พระพุทธเจ้าสอนไว้ว่า จงยังประโยชน์ตนและประโยชน์ท่านให้ถึงพร้อม ด้วยความไม่ประมาท แต่ก็ไม่ทิ้งธรรม คือเราสงเคราะห์แล้วให้เขาปฏิบัติธรรมด้วย ต้องว่าอย่างนี้

โยมถาม : เอาไปลงแล้วกลัวเขาไม่เชื่อค่ะ ?

พระอาจารย์ : ไม่ต้องกลัว พามาเลย ใครสงสัยให้พามาถามพระอาจารย์เลย พระอาจารย์ไม่กลัวเด็ดขาด เพราะว่าถ้าขืนกลัว พระพุทธศาสนาก็ไม่เจริญหรอก ตายกันหมด พระอรหันต์ไม่มีการกลัวตายต้องว่าอย่างนี้ โมหะ ความหลงไม่มี จึงไม่มีการกลัว ถ้ายังมีการกลัวอยู่ไม่ใช่ แล้วไม่ลำเอียงเพราะรัก ไม่ลำเอียงเพราะโกรธ ไม่ลำเอียงเพราะหลง ไม่ลำเอียงเพราะกลัว ไม่ลำเอียงเพราะหลงด้วย ไม่ลำเอียงเพราะกลัวมีอคติ ต้องเป็นศีลเป็นธรรม ถ้ารู้ว่าเป็นศีลเป็นธรรมแล้วไม่กลัว ถึงมันจะตายก็เป็นการใช้กรรมเก่า ต้องว่าอย่างนี้ ใครจะมาฆ่า มาทำร้ายก็ถือว่าเป็นกรรมเก่าไอ้ที่จะไปกลัวกลัวตาย ไม่มีถึงฟ้าผ่าก็ยังไม่สะดุ้งเลยให้โยมรู้ที่ในพระไตรปิฎกแสดงไว้เพราะใจท่านมีแต่ความว่าง ต้องไปสะดุ้งกับอะไรก็ต้องถามอย่างนี้ อย่าว่าแต่ฟ้าผ่าหรือคนจะมา คิดร้ายเลย ไม่อยู่ในสายตาท่านหรอกไอ้พวกนี้ ไอ้พวกคิดร้ายหรือปองร้ายทำร้ายท่านไม่ได้หวั่นไหวกับพวกเหล่านี้ ก็พระพุทธเจ้าพระองค์เล็งเห็นแล้ว เมื่อพระองค์ตรัสรู้แล้ว พระองค์เคารพในธรรม การประพฤติปฏิบัติของพระอรหันต์ท่านก็เคารพในธรรม ท่านก็ไม่หวั่นไหวกับอะไร

โยม : ตอนนี้มีกลุ่มคนที่คิดเหมือนอย่างพระอาจารย์ว่า มีความเข้าใจเรื่องศาสนาผิด ๆ

พระอาจารย์ : ใช่ มันคิดร้ายก็ช่างหัวมัน ตั้งแต่ครั้งสมัยพระพุทธกาลพระองค์ก็ยังโดนเลย นับประสาอะไรกับอาตมาเป็นรุ่นเหลนโหลน

อะไรจะไม่โดน ใครได้ยินได้ฟังแล้วแก้ไขปรับปรุงได้ ก็ถือว่าเป็นบุญของเขา

โยม : นรก สวรรค์ไม่มี สวรรค์ในอก นรกในใจ

พระอาจารย์ : นั่นก็อีกเรื่องหนึ่ง เพราะฉะนั้นพระอาจารย์บอกว่า สวรรค์มีจริง นรกมีจริง นั่นเป็นเพียงอารมณ์เท่านั้น แต่เป็นอารมณ์ที่เป็นอดีตที่เราไปเกิดมาไปเป็นมา แต่ขณะนี้เรามาเป็นมนุษย์แล้วเราก็ละอารมณ์เหล่านั้น แต่ขณะจิตที่เรามีปฏิบัติ เรามีความว่างเป็นอารมณ์ อารมณ์ของอดีตก็ปรากฏขึ้นได้ เมื่ออารมณ์อดีตปรากฏขึ้นมา ก็อาศัยอารมณ์เก่าๆ ที่เรียกว่าอนุสัยสันดานหรืออนุสัยวาสนาที่สั่งสมไว้ ที่มันเกิดเป็นพรหมเป็นเทพเป็นเทวดาหรือไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน เป็นเปรต เป็นอสูรกาย ไปตกนรกเป็นอารมณ์ที่ค้างอยู่ในจิต ต้องว่าอย่างนี้ เพราะฉะนั้นมีส่วน

โยมถาม : เพราะเราเอาจิตตัวนี้ไปรับใช่ไหมครับ ?

พระอาจารย์ : จิตมันอัดเทปเอาไว้ ไม่ใช่จิตไปรับภาวะอย่างนั้น หมายถึง อารมณ์ที่จิตเวลามันว่างเหมือนเครื่องที่มันรับคลื่น พอจิตมันสงบอารมณ์ก็คายออกมา คล้าย ๆ มันรีวาย(หัวเราะ) เทปเก่าออกมา แล้วมันก็ระเหยออกไป ตอนนี้หมดคือหมดแล้ว เพราะมันออกมาแล้ว คายออกมาแล้ว ไม่อาจกลับเข้าไปอีกแล้ว คายก็คือคาย วิราคะความคาย พระองค์ก็ตรัสไว้ วิราคะคือความคาย คือคายอารมณ์เก่า ๆ ให้หมดทิ้ง ที่สั่งสมมาเป็นอเนกชาติ เพราะฉะนั้นไอ้อาสวะกิเลสเป็นคำพูดของพระพุทธเจ้าว่า อาสวะกิเลส หมายถึงอารมณ์ที่สั่งสมแต่สำหรับภาษาไทย พระอาจารย์ต้องพูด อารมณ์ที่สั่งสมคือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ที่เราสั่งสมไว้เป็นอเนกชาติ ที่มันอยู่ในใจเรา เนี่ยมันจึงจะชัด ถ้าเราไม่รู้ตรงนี้ ไม่มีทาง แหม! ต้องไปเรียนบาลงบาลีเรียนแปลแล้วไม่เข้าใจมีอีกเยอะแยะ พระอาจารย์ต้องบอกอย่างซื่ออย่างตรง ความหมายของอาวสะกิเลสคือ อารมณ์ที่สั่งสมไว้

โยมถาม : อารมณ์ที่สั่งสมไว้ในปัจจุบันหรือครับ ?

พระอาจารย์ : โอย เป็นอเนกชาติเลย โยม แล้วมันจึงว่างไม่ได้ต้องไปใช้กรรมนู่นใช้กรรมนี่เหมือนกันมันต่อไปเรื่อย เป็นสันตติสืบต่อ เพราะอารมณ์มันไม่ขาด เพราะเราไม่ทำให้มันว่าง

โยมถาม : จากอดีตสั่งสมมาน่ะคะ แล้วมันมาต่อในปัจจุบันอีก โดยทีเราไม่ทิ้งไม่ละ

พระอาจารย์ : นั่นแหล่ะ! มันห่อหุ้มเข้าไปอีก ของใหม่ก็ยังโลภอยากได้อยู่ ของเก่าก็ยังไม่ทิ้ง ของใหม่ก็ยังสั่งสมอัดเข้าไป ท้ายสุดอารมณ์เหล่านั้นพาไปปฏิสนธิถ้าอารมณ์ดีก็ไปสู่ภพภูมิที่ดี มีอะไรก็ถามพระอาจารย์

โยมถาม : จริงหรือเปล่าเกี่ยวกับพวกร่างที่คนปฏิบัติ ที่เขาแฝงอยู่อะไรอย่างนี้ ?

พระอาจารย์ : มี มีอารมณ์ วันนี้ก็พระอาจารย์ก็สงเคราะห์ไป วันนี้ก็มี ให้โยมมาบ่อยแล้วจะได้เห็น

โยมถาม : เขาอยากจะมายุ่งกับเราใช่ไหมคะ ?

พระอาจารย์ : นั่นแหล่ะ ! เขามา

โยมถาม : แล้วจะทำอย่างไรคะ ? พอจะมีทางไหมคะ

พระอาจารย์ : ก็เราเรียกเจ้ากรรมนายเวร ส่งไปหมดสำหรับพระอาจารย์ มีเท่าไหร่ส่งหมด

โยมถาม : ทีนี้ไม่อยากรบกวนพระ

อาจารย์ พอจะแก้ไขอย่างไรครับ ?

พระอาจารย์ : ยากมาก เพราะตัวมีกรรม มีวิบากกับเขา เพราะต้องอาศัยคุณ อย่างที่อาตมาบอก สมมุติว่าเราไปตบหน้าเขาเปรี้ยง! แล้วขออโหสิ เขาจะยอมไหม ไม่มีทางแน่นอน แต่ถ้าในหลวง คุณให้อโหสินะ คุณกลัวในหลวงไหม ถ้าคุณกลัวคุณก็ให้อโหสิพวกโยมเนี่ยะไม่มีทางหรอกยากมันสั่งสมมาเป็นอเนกชาติ มันผูกพันกันมายากที่จะตัดใจ ต้องว่าอย่างนี้ บางคนอาจจะรู้ไม่ได้ เพราะเขาเคยเป็นพ่อเป็นแม่ เป็นพี่เป็นน้อง บุตรธิดา ภรรยา สามี เป็นญาติหรือผู้มีพระคุณเราก็ได้ หรือเป็นเจ้ากรรมนายเวรที่เราไปเถียงเขามาก็ได้ ฉะนั้นยากมาก ถ้าโยมจะแก้ไขเองยากมาก เขาไม่ยอมเขาปิดทุกประตูเลย สมมติว่าโยมอยากไปเที่ยวไปสวรรค์ไปเที่ยวนั่นเที่ยวนี่ เอ็งไปไม่ได้ ถ้าเอ็งไปข้าจะลงโทษ (หัวเราะ) จะไปทำบุญทำทานบางทีมันก็ห้ามอีกเนี่ยะ เจ้ากรรมนายเวร

โยมถาม : ใช่ ผมเลยต้องมาถึงแบบฉุกละหุกกระทันหัน ตอนเช้าเขายังถามผมเลย บอกว่าจะมาหรือเปล่า ตั้งใจปุ๊บจะมาก็มาเลย กลัวเดี๋ยวไม่ได้มา

พระอาจารย์ : นี่ เดี๋ยวเจ้ากรรมนายเวรเนี่ยะจำไว้ให้ดี ล้มเหลวหมด นั่นแหล่ะมันสืบเนื่องเดี๋ยวสันตติ มันสืบต่อเดี๋ยวเรื่องอดีตมั้ง เดี๋ยวอนาคตไอ้นี่มาอีกแล้วโอ๊ย เกี่ยวเนื่อง

โยม : กระผมแก้เองไม่มีทาง

พระอาจารย์ : ยากมาก ต้องปรารถนาความสิ้นทุกข์ ที่พระอาจารย์จึงบอกว่า เราทำความดีแล้วมีสิทธิ์อธิษฐาน

โยมถาม : ต้องมีความดีก่อนใช่ไหมครับ ?

พระอาจารย์ : ใช่ ต้องทำความดีแล้วมีสิทธิ์อธิษฐาน เพราะมันเป็นทางสองแพร่ง ที่ใครเลือกไม่ได้เพราะไม่มีปัญญา แต่สำหรับผู้รู้เลือกได้

โยมถาม : ทางสองแพร่ง พระอาจารย์หมายถึงอะไรครับ ?

พระอาจารย์ : ทางโลก ทางธรรม (หัวเราะ) สมมติว่าเราสั่งสมความดีหรือบารมี ต้องสั่งสม ทาน ศีล เนกขัมมะ ปัญญา วิริยะ ขันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา อุเบกขา สั่งสมวิมุตติ ทำใจว่าง ถ้าสั่งสม รูป กลิ่น เสียง รส สัมผัส อันนี้ไปแล้ว สั่งสมทุกข์ทั้งนั้น เห็นชัดเลย พระอาจารย์แยกออกเลย ไปเที่ยวกวาดต้อนเอามารูปไหนสวยกูเอามาหมด เสียงไหนไพเราะกูเอามาหมด กลิ่นไหน รส สัมผัสเอามาเพียบเลย สั่งสมไว้ สั่งสมทุกข์ทั้งนั้น

โยมถาม : ถ้าฉะนั้นแล้วสั่งสมความดีคือทางธรรม แล้วมีสิทธิ์อธิษฐานใช่ไหมครับ ?

พระอาจารย์ : ใช่เนี่ย! ทางธรรมเนี่ยคือทางที่จะต้องทำ ทางทำทาน ทำศีล ทำเนกขัมมะ ทำปัญญา ทำวิริยะ ทำขันติ ทำสัจจะ ทำอธิษฐาน ทำเมตตา ทำอุเบกขา ทำวิมุติ เนี่ย ! ต้องทำ เราทำ

ได้แล้วเราจะว่างและพ้นทุกข์ ต้องว่าอย่างนี้ ถ้าเราไปทำรูป ทำเสียง ทำกลิ่น ทำรส ทำสัมผัส มันก็กลุ้มหุ้มห่อเอาไว้ เขาเรียกหุ้มห่อ มัดเอาไว้ ผูกจิตมัดใจ สังโยชน์ร้อยรัดใจมัดเอาไว้ แล้วมันก็เพลินนันทิราคะ คือความเพลิน คือเพลินไปด้วยความกำหนัดยินดีในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ก็ติดแหง็กแล้ว เนี่ย นันทิราคะ ความเพลินพระพุทธเจ้าใช้คำนี้ แต่นี้เราไม่เพลิดเพลิน ไม่มัวเมา เราให้ทานแล้วก็ว่าง ไม่มี ไม่มี ศีลละเว้นแล้วก็ ไม่มี ไม่มีเนกขัมมะก็ทั้งทานทั้งศีล นั่นแหละ คือเนกขัมมะคือทั้งทานภายใน ทานภายนอก ศีลภายในศีลภายนอก ละเว้นทั้งภายในละเว้นทั้งภายนอก ให้ทานทั้งภายในให้ทานทั้งภายนอก ที่อาตมาบอกว่าทานแต่ถ้าเป็น ปรมัตถทาน นิพพานได้ อาตมาเคยพูดไว้ อาตมาจำได้ ชีวิตเรายังสละได้ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ไม่ใส่ใจแล้วเลิก คือให้หมดแล้วจะมีอะไรว่างหมด ว่างเปล่าก็คืออนัตตานั่นแหละไม่มีอะไร ว่างเปล่าก็หมายถึง นิพพาน คือความว่าง ทำไมพระอาจารย์จึงว่า นิพพานคือความว่าง เพราะพระพุทธเจ้านิพพานระหว่างรูปฌาน อรูปฌาน คือไม่มีทั้งรูปและอรูป พระองค์ก็คงหมายถึงอนัตตาว่าง ๆ ว่าง ๆ เมื่อเรารู้สิ่งที่สูงสุดแล้ว เราเข้าใจสิ่งที่สูงสุดแล้ว ทำไมเราจะต้องไปเสียเวลาไปทำอย่างนั้น ทำอย่างนี้ ต้องว่าง ๆ ว่าง ๆ มันซะให้หมดไปเลย เท่ากับเราฝึกนิพพานอยู่แล้ว มีนิพพานเป็นอารมณ์แล้ว หรือมีพระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์ นึกถึงคำสอนพระองค์ นึกถึงความว่างที่พระองค์สอนว่า ให้มีอนัตตา สุญญตสมาธิตั้งใจมั่นกับความว่าง นั่นแหละ ถ้าเราทำได้ ตายเมื่อไหร่ก็ว่าง หมดจดสิ้นเชิง เพราะเป็นอยู่มันยังว่างเลยตายแล้วไม่ต้องพูดถึง จิตไม่เกาะอะไรเลย มาดูจิตเพ่งจิต เพื่อให้ว่างหมดไปเลย ไม่ให้เหลือ การที่พระพุทธเจ้าสอนไม่ให้มีตัวตนก็คือความว่างเปล่าเวลาเรานั่งเหมือนเราไม่มีตัวตน ต้องทำใจของเราเหมือนไม่มีตัวตน

โยมถาม : ที่พระอาจารย์บอกว่า ต้องทำตัวให้เหมือนพระพาหิยะ

พระอาจารย์ : ใช่ พระพาหิยะ ไปลอยคออยู่ในมหาสมุทร ๗ วัน จะตายมิตายแหล่ ด้วยบุญที่เคยปรารถนาไว้เป็นเอตทัคคะ เป็นผู้ตรัสรู้ธรรมเร็ว ด้วยที่มีกรรมลมหรือคลื่นพัดเข้าฝั่งไม่ถึงตาย ลูกน้อง บริวารตายหมด ตัวเองเสื้อผ้ายังไม่มีติดตัวเลย พอดีชาวบ้านเขาได้ข่าวว่าพระอรหันต์ เขานึกว่าชีเปลือย ผู้นี้น่าจะใช่พระอรหันต์ เพื่อนที่เคยปฏิบัติสมัยพระกัสสปะสัมมาสัมพุทธเจ้ามีชั้นสุทธาวาสเขาดูอยู่ เอ้ย ! เพื่อนกูสำคัญผิดเอ็งยังไม่ใช่ นู่น พระอรหันต์ตัวจริงคือพระพุทธเจ้านู่น พระอรหันต์เจ้าอยู่พระเชตวันนู่น เดินไปทั้งกลางวันกลางคืนเลยไปถึงพระองค์ก็ไปบิณฑบาตร มีทางไหนก็สอบถามไป ตามไป ไปถึงก็ขอให้พระองค์แสดงธรรมโปรด พระองค์ตรัสว่าเวลานี้บิณฑบาตร พาหิยะกราบทูลว่า เดินมาทั้งคืน ถ้ารอตถาคตบิณฑบาตเสร็จ เขาอาจตายก่อนหรือไม่ กว่าที่พระตถาคตจะได้บิณฑบาตร แล้วพระองค์อาจจะตายก่อนก็ได้ ไม่ได้สอนปรารภธรรม ความตายคืออนัตตาธรรม ความว่าง พอปรารถนาความตายคือ มรณานุสสติ พระองค์ ก็สอนเลย ดูก่อนพาหิยะ เธอจงดูโลกนี้เป็นของว่าง แค่นี้พระพาหิยะก็ได้บรรลุ พระอรหันต์ เพราะตัวเองก็ไม่ยึดติดอะไร ลูกเมียทรัพย์สินสมบัติไม่มีตายหมดแล้ว เงินทองบริวารข้าทาสตายหมดไม่มีเหลือ ว่างเปล่าจริง ๆ แล้วพระองค์ก็ว่าดูโลกนี้เป็นของว่าง ก็หมายถึง อนัตตา พอบรรลุ

พระอรหันต์แล้ว ไม่ได้เป็นเอหิภิกขุ เพราะไม่ได้ทำบุญถวายบาตร ไตรจีวรไว้ ต้องไปแสวงหาบาตรไตรจีวร ก็ไปถูกวัวขวิดตาย พอพระองค์ไปบิณฑบาตรกลับมาก็เห็นพระพาหิยะถึงแก่ความตายแล้ว พระองค์ก็ให้พระทั้งหลายหามกลับ บอกนี่คือพระอรหันต์ ภิกษุทั้งหลายโจษขานว่า พระองค์ตรัสเดี๋ยวเดียวเป็นพระอรหันต์แล้ว คำพูดของพระองค์แม้เดี๋ยวเดียว มากมายก็ตามเพื่อมุ่งความหลุดพ้น มุ่งพระนิพพาน เพราะฉะนั้นพวกเรามีปัญญาทั้งนั้นยุคนี้ เขาเรียกสุขวิปัสโก ยุคปัญญามีพระพาหิยะเป็นอุทาหรณ์เป็นต้นแบบ ต้องว่าอย่างนี้ หรือไม่ก็พระอัญญาโกณฑัญญะ เป็นต้น แบบว่ามีสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งปวงล้วนมีความดับเป็นธรรมดา สิ่งใดสิ่งหนึ่งคืออารมณ์ไม่ให้เหลือเลย ต้องว่าอย่างนี้ ก็มันเกิดขึ้นโดยธรรมดา คือความรู้สึกนึกคิดของเรา สิ่งเหล่านั้นทั้งปวงล้วนดับเป็นธรรมดา ฉะนั้นก็ให้ว่าง ๆ

โยมถาม : สิ่งเหล่านั้นทั้งปวง คือ อารมณ์ ?

พระอาจารย์ : อารมณ์! (หัวเราะ) ถ้าไม่มีอารมณ์ มันจะมีอะไร ต้องถามอย่างนี้ ไม่มีอะไร **อนาลโย** หมด ต้องว่าอย่างนี้ เนี่ยะ ง่าย เพราะฉะนั้นถึงเราจะมีปัญญายังไง ก็ว่าง มานึกถึงความว่าง แล้วก็เบื่อหน่ายท้อถอย เห็นไหม ท้ายสุดก็ว่างไม่มีอะไร พระองค์ก็ยังเปรียบราชรถของพระราชาที่สมัยโบราณที่เขาประดับเพชรนิลจินดา ท้ายสุดนานเข้า ๆ ก็เก่าคร่ำคร่า ผุกร่อน ผุพังแตกสลาย พระองค์เห็นที่สุดของสิ่งเหล่านี้ คือเห็นความเป็นจริงของอนัตตาว่า สรรพสิ่งทั้งหลายล้วนแล้วแต่เป็นอย่างนี้ทั้งหมด พระองค์จึงบอกว่า คนโง่เขลาหมกอยู่ แต่ผู้รู้หาเกี่ยวข้องได้ด้วยไม่ พวกคนเขลาหลงอยู่ หมกอยู่ ติดอยู่ แต่พวกผู้รู้หาเกี่ยวข้องด้วยไม่ คือรู้แล้วละไปเลยต้องว่าอย่างนี้ ไม่เสียเวลา ผู้รู้ไม่อยากเสียเวลาละหมด ทิ้งละคือ ละเว้น เข้าใจแล้วเราก็ละเว้น แต่ที่นี้มีครอบ มีครัวเราก็สงเคราะห์กันตามธรรม ทำไปตามหน้าที่ของความเป็นภรรยาสามี แต่เราก็รู้ความจริงว่ามันอนิจจัง อนัตตา ท้ายสุดก็ทิ้งกันไม่ต้องมาโศกเศร้าเสียใจคิดถึงกัน อย่ามาทำร้ายกันด้วยอารมณ์นะ ต้องว่าอย่างนี้ (หัวเราะ) อารมณ์ทั้งนั้นที่ทะเลาะเบาะแว้ง บอกขออโหสิเลย ไม่ต้องมาทะเลาะกันอีก (หัวเราะ)

โยมถาม : พระอาจารย์ครับ ภาวะที่พระอาจารย์พูดบางครั้งผมยังคิดได้ แต่มันไม่ต่อเนื่องครับ พอแว๊บ! ขึ้นมาเนี่ย ภาวะนั้นเรารู้ จะทำยังไงให้มันไปได้ตลอด

พระอาจารย์ : ก็เพราะว่าเรารู้ต้องฝึกว่างไปก่อน พอเราฝึกว่าง ว่าง ว่าง แล้วเนี๊ยะ อารมณ์ทั้งหลายมันก็คล้าย ๆ ระเหยขึ้นมา ๆ ท้ายสุดพอมันหมด เหลือแต่ตัวรู้ ผู้รู้อย่างเดียว ทีนี้มันรู้แล้วละ รู้แล้วไม่ยึดติด ครูบาอาจารย์ทั้งหลาย นักปฏิบัติทั้งหลาย พูดถึงตัวรู้ ผู้รู้ แต่ไม่ค่อยได้บอกเลยว่าทำตัวรู้ ผู้รู้ ให้เกิดยังไง แต่อาตมาบอกได้คือ ทำจิตให้ว่าง เมื่อทำจิตให้ว่างแล้ว อารมณ์ทั้งหลายที่มีมาแต่อเนกชาติ มันจะขึ้นมา ๆ แล้วมันก็ว่างไป ๆ ท้ายสุดมันก็หมดที่จะรู้แล้ว หมายถึง อารมณ์อดีตหมด พออารมณ์อดีตหมด ตัวรู้ ผู้รู้เนียะ ! รู้ได้โดยไม่ต้องกำหนดจิตเลยทีนี้ อาจจะเป็นตาทิพย์ จิตทิพย์ หูทิพย์ อาจจะรู้ได้เป็นปัจจัตตัง เห็นได้ด้วยตัวเราเองเลย ไอ้ที่เขาคุยโตว่าเปิดจักกะ โดนหลอกทั้งนั้น ไอ้นั่นทิพย์จักขุญาณ ฉะนั้นเราต้องทำวิธีของเราว่างให้หมด อนัตตา ว่าง ว่าง ว่าง แล้วเดี๋ยวตาที่สามมันจะเกิดขึ้น ตัวรู้เกิดขึ้น

โยมถาม : ที่พระอาจารย์พูดเหมือนปล่อย

ให้เทปเปิดออกมาให้หมด

พระอาจารย์ : ใช่ ก็ว่าง มีเท่าไหร่ก็ให้ว่าง

โยมถาม : พอกรอหมดแล้ว

พระอาจารย์ : หมด มันยืด มันเสื่อมแล้ว แล้วเราก็ไม่อัดเข้าไปอีกเลิกทิ้งเลย (หัวเราะ)

โยมถาม : เพราะเราเข้าใจแล้วไม่อัดเข้าไปอีก

พระอาจารย์ : ไม่อัด อัดเข้าไปเนี่ย ๆ (หัวเราะ) นั่นแหล่ะ คืออัดอารมณ์ไว้ ของเก่าทิ้งไปพยายามอัดใหม่ (หัวเราะ) มันก็เลยไม่รู้จักจบจักสิ้นเพราะฉะนั้นทั้งเก่าทั้งใหม่เราไปอัดเข้าไปเนี่ยะ เรารู้ความจริง รู้แล้วละเลย ที่พระอาจารย์บอกรู้แล้วละ ไม่ใช่รู้แล้วยึดติด

โยมถาม : คือ มันรู้แต่เป็นช่วง ๆ เป็นภาวะ ๆ แต่ไม่รู้ตลอดครับ

พระอาจารย์ : แต่พอเราว่างปั๊บ! เราแทงตลอดเลย พิจารณาทั้งโลก ทั้งสามโลกนี่เลยว่าทุกอย่างที่พระองค์ สรุปลงว่า สัพเพ ธัมมา อนัตตา ไม่ว่ากี่โลก ล้านโลก หมื่นโลก ธาตุแสนโกฏิจักรวาลก็เป็นอนิจจัง อนัตตาหมด เปลี่ยนแปลงเสื่อมสลายหมด ไม่มีตัวตน ท้ายที่สุดก็ไปหลงคิดผิด ไอ้บางคน พวกพระโพธิสัตว์คุยโตว่า ข้าจะเข้านิพพาน องค์สุดท้าย ไอ้นี่ ยิ่งคุยโตใหญ่ เป็นไปไม่ได้ ทำไมจึงเป็นไปไม่ได้ เพราะสรรพสัตว์ ทั้งหลายที่มันเชื่อมต่อมากมาย มด ปลวก แมลง กุ้ง หอย ปู ปลา ในท้องทะเลอีก ไม่รู้เท่าไหร่ เมื่อไหร่มันจะหมด ก็ขนาดพระพุทธเจ้ายังเอาไปไม่หมดเลย แล้วไอ้พวกเราตกหล่นมายังไง (หัวเราะ) เพราะฉะนั้นคุยโตจะเข้านิพพานคนสุดท้าย โกหก พระอาจารย์จับโกหกคำโตได้ เพื่อจะให้คนอื่นมาเคารพนับถือกราบไหว้ไง เข้าใจผิด บางคนก็เป็น

ผู้ทำบาปปฏิเสธความดีพระองค์แล้วยังทำตนเป็นมิจฉาทิฐิ แล้วไปลบล้าง เท่ากับทำความชั่วทำผิดตายแล้วลงนรกอีก แล้วจะไปช่วยใครได้ ต้องถามอย่างนี้ หมดโอกาสเลย พวกที่ตกนรกทั้งหลาย แล้วมาคุยโต เป็นพระโพธิสัตว์จะช่วยคน ต้องช่วยตัวเองไม่ให้ตกนรกเสียก่อนต้องว่าอย่างนี้ (หัวเราะ) แล้วจึงจะช่วยคนด้วยกัน แนะนำสั่งสอนให้เขา ให้พ้นทุกข์ไม่ให้มีทุกข์ มันจึงจะเข้าท่า มันจึงจะถูกต้อง ไม่เสียเวลา ต้องไปตกนรกเป็นเปรตเป็นอสูรกายสัตว์เดรัจฉาน ตอนนั้นใครจะไปช่วยใครได้ อยู่ในสภาวะอย่างนั้นถามดูซิจะไปช่วยใครได้ เสียเวลาเปล่า เป็นมิจฉาทิฐิไม่โมทนาความดีพระพุทธเจ้าทำให้ผู้อื่นไม่รักษาศีล ไม่ให้ทาน ไม่ให้ประพฤติเนกขัมมะ ปิดกั้นปัญญาเขามั่ง ไม่ให้เขาทำความเพียร ไม่ให้เขามีขันติทำลายขันติทำให้เป็นขันแตก

บ้าง (หัวเราะ) ไม่ให้มีสัจจะทำเขาเสียสัจจะอธิษฐานเพื่อมรรคผลนิพพานมันก็ขัดเขาหมด ไอ้พวกนี้ลงนรกหมดแล้ว จะมีโอกาสไปเจอพระพุทธเจ้าได้ไง เมื่อตัวเองไปตกนรกเป็นเปรต อสูรกาย สัตว์ เดรัจฉาน มันก็มีสภาวะของมันแล้ว จะมีปัญญามาเอาอะไรมารู้มาสอน ตัวเองยังสอนตัวเองไม่ได้ ช่วยตัวเองไม่ได้จะไปสอนใครเขา เพราะฉะนั้นพวกนี้คุยโตอย่าไปเชื่อมันเลยเสียเวลา อนัตตาหมด ต้องว่าอนัตตาว่างให้หมด โดนหลอกเค้าจะพาโยมเป็นสาวกเป็นพรรคพวก เค้าตกนรกคนเดียวเขาจะพาพวกโยมไปตกนรกกับเขาบ้าง

โยมถาม : แล้วทำไมพวกนี้ชอบหาพรรคพวก หาบริวาร ครับ ?

พระอาจารย์ :ก็ใช่ ธรรมดา พระพุทธเจ้ายังสอนให้ว่างหมดไม่ให้คิดถึงพรรคถึงพวกเลย มันสวนทางกับพระพุทธเจ้าเห็นไหม แล้วไอ้นี่ไปหาพรรคหาพวกก็ผิดทางอยู่แล้ว ก็หาทุกข์ใส่ตัวเอง หาอารมณ์ใส่ตัวเองเยอะแยะไปหมด ต้องรู้ความจริงอันนี้ พระพุทธเจ้า พระอรหันต์เจ้าไม่ต้องการพรรคพวกเลยต้องว่าอย่างนี้ ว่าง ว่าง ว่างให้หมด แล้วยังอยากให้ไปได้อะไรของใครเขาถามอย่างนี้ ไม่มีไอ้พวกนั้นมันอยากมีพรรคมีพวก อยากเป็นครู เป็นอาจารย์เขาอีกอย่างหนึ่ง เนี่ยะพวกนี้เสร็จทั้งนั้นไม่รอดต้องว่าอย่างนี้ อย่าง พระอาจารย์นี้ไม่เคยเขียนว่าพระอาจารย์นพพร อาทิจจวํโส พึ่งสอนลูกศิษย์คราวแรกนี้ว่า พึ่งใส่ไปว่า พระอาจารย์นพพร อาทิจจวํโส พระอาจารย์ไม่เคยวางตัวเป็นครูบาอาจารย์ใครเลย เพราะอะไร เพราะรู้แล้วเราเองว่างหมดแล้วไม่ต้องการเป็นครูบาอาจารย์ใคร มีแต่ทุกข์แต่โทษ ไม่มีอะไรดี เนี่ยะให้โยมรู้ความจริงไว้อาตมานี่ เขียนชื่ออะไร พระนพพร อาทิจจวํโส ไม่เคยเขียนว่า พระอาจารย์ลงไปเลย ไม่ตั้งตัวเป็นครูเป็นอาจารย์ต้องว่าอย่างนี้ เพราะพระพุทธเจ้าเป็นบรมครูอาจารย์ พระอรหันต์เจ้าโน่น ตัวเองยังไงก็ได้รู้แล้วละไม่ได้ยึดติด แม้กระทั่งชื่อเสียงก็ไม่ได้ปรารถนา ไม่ได้ต้องการอะไร ใครได้รู้ความจริงแล้วประพฤติปฏิบัติ แล้วได้พ้นทุกข์ แค่นี้ก็พอแล้วไม่ได้ต้องการอะไร

โยมถาม : พระอาจารย์ ถ้ามีเวลาก็พยายามแทงตลอดทั้งสามโลก

พระอาจารย์ : ถ้าเรามีปัญญาเราต้องแทง แต่เราก็รู้แล้วไม่ต้องใช้ปัญญาถึงขนาดนั้น เพราะพระองค์แสดงไว้ให้หมดแล้วชี้ทางไว้หมดแล้ว สัพเพ ธัมมา อนัตตาติ แค่นี้ ติ ไม่มีต่ออีกแล้ว (หัวเราะ)

โยมถาม : สัพเพ ธัมมา อนัตตาติ ไม่มีต่ออีกแล้ว

พระอาจารย์ : ใช่ ว่างเปล่า (หัวเราะ) จะมัวไปห่วงลูก ห่วงเมีย

โยมถาม : สัพเพ สัญญา อนิจจา ก่อนแล้ว สัพเพ ธัมมา อนัตตาติ ต่อเลยใช่ไหมครับ

พระอาจารย์ : นั่นแหล่ะ! พระองค์ตรัสไว้หมด ไม่มี พระอาจารย์ไม่เคยพูดนอกคำสอนของพระพุทธเจ้า ต้องว่าอย่างนี้ นิโรธะ ความดับทุกข์ ก็ดับที่อารมณ์เราเนี่ยะ ทำนิโรธะให้แจ้งคือทำอนัตตาความว่างของเราให้แจ้งขึ้นไว้ในใจ ถ้าเราทำอนัตตาให้แจ้งแล้วสว่างไม่มีอะไร ทุกอย่างเสมอกันด้วยอนัตตาต้องว่าอย่างนี้ อนิจจัง อนัตตา ไม่มีใครดีกว่าใคร ต้องว่าอย่างนี้ มานะ ทิฐิ ก็เลยหายไปด้วย

โยมถาม : หายไปเองโดยอัตโนมัติ

พระอาจารย์ : ใช่ พอมันรู้มันเข้าใจ

แล้ว โอ๊ยไม่มีแล้ว มีแต่ความเมตตาบ้าง กรุณาบ้าง ติดอยู่ เป็นผู้ที่ยังมีกรรม มีวิบากกรรม จะต้องไปใช้เวรใช้กรรมมากมายมหาศาล เนี่ยพวกเนี่ยะเป็นบุคคลที่น่าสงสารมากต้องว่าอย่างนี้ แล้วยังเบ่งอยู่นะว่าตัวเขาแน่ ยังไม่รู้ตัว แต่ความจริงแล้วพระอรหันต์เจ้าทั้งหลาย เนี่ยะพวกนี้น่าสงสาร ไปติดกับปัญญา ติดกับความรู้ไปติดความโลภความโกรธความหลงมันยังไม่รู้ตัวมันเองยังนึกว่ากูแน่ แต่เป็นบุคคลน่าสงสารมากพวกนี้ที่เขาว่าเลาะอยู่ในฝั่งในเท่านั้นเองหมุนไปวนไปหรือวัฏฏะวน

โยม : คือออกไปไหนไม่ได้

พระอาจารย์ : ไม่ได้ บางคนก็นึกถึงอนัตตาความว่างหรือศูนย์ไม่มี ต้องนึกถึงตรงนี้มันจะได้ขึ้นฝั่งเลยไม่ต้องไปเลาะฝั่งอยู่ ไม่ต้องไปพาย (หัวเราะ)

โยมถาม : พระอาจารย์ที่ให้เอาแบบอย่างพระพาหิยะ กับพระโกณฑัญญะ สองพระองค์

พระอาจารย์ : ใช่ เนี่ยะ ๆ เพราะว่าท่านตรัสรู้ธรรมเร็วไง ที่อาตมาให้โยมเอาตัวอย่างคือพระพาหิยะเป็นเอตทัคคะ ตรัสรู้ธรรมเร็ว แล้วเอาตัวอย่างท่านพระอัญญาโกณฑัญญะคือสิ่งใดสิ่งหนึ่งท่านรู้แล้ว มีความเกิดขึ้นโดยธรรมดา สิ่งนั้นทั้งปวงล้วนมีความดับเป็นธรรมดา อย่างพระสารีบุตรผู้เป็นเอตทัคคะด้านมีปัญญามาก ท่านยังเคารพในธรรมข้อนี้ ท่านเกิดที่ไหนก็ไปดับที่นั่น ท่านกลับไปปรินิพพานในห้องท่านเกิด เนี่ยะ แสดงว่าพระสารีบุตรท่านอย่างซื่ออย่างตรง ท่านเป็นพระซื่อพระตรง อ้อ สิ่งใดเกิดจากเหตุ สิ่งนั้นทั้งปวงดับไปเพราะสิ้นเหตุแห่งธรรมนั้น ฉะนั้นท่านเกิดท่านดับ ท่านก็เคารพในธรรม ที่ท่านได้รู้ เวลาปรินิพพานท่านก็ให้โยมแม่จัดห้องที่ท่านเกิด ท่านเคารพ ในธรรมเนี่ยะเป็นการแสดงให้เห็นว่า พระอรหันต์ท่านเป็นผู้ซื่อผู้ตรงต้องว่าอย่างนี้ ไม่มีเล่ห์เหลี่ยมกับใครอย่างซื่ออย่างตรง คนไหนมีเล่ห์เหลี่ยมคุยโต อย่าไปเชื่อมันเลย ท้ายสุดมันติดกับปัญญาไปไหนไม่รอด ตายแล้วยังต้องมีทุกข์อีก เนี่ยะ ตัวอย่างเยอะแยะไปหมด เก็บเอาไว้ ๆ ทุกข์ทั้งนั้น ต้องว่าเสียท่าไปแล้ว

โยมถาม : ผมพยายามเปิดอ่านพระไตรปิฎก ตอนท่านพูดถึงพระพาหิยะ

พระอาจารย์ : ใช่ ก็พระอาจารย์ชี้ให้เห็นจะๆ หมายถึงดึงออกมา อาตมาชี้ให้เห็นเพราะเราเข้าใจ เราจึงชี้ได้ อธิบายได้ ถ้าคนไม่รู้ไม่เห็นถามยังไงมันก็อธิบายไม่ได้ ไม่รู้ไม่เห็น เดี๋ยวก็เสร็จไอ้พวกรู้ไม่จริงต้องว่าอย่างนี้ อย่างพระอาจารย์รู้แล้วไม่กลัวถาม ถามได้ทุกเรื่อง ตัวเองไม่มีปัญญาถามเปิดตำราถามก็ยังได้ (หัวเราะ) ยังท้าทายเปิดตำราถามยังได้ สำหรับอาตมา เพราะมันไม่เกินไม่ทิ้งหลักพระของพุทธเจ้า เพราะอะไรจึงชี้มาได้เป็นอันเดียวเพราะพระองค์แสดงไว้ธรรมก็ดี วินัยก็ดี ถ้ามีผู้กล่าวอ้างขึ้นว่า นี้เป็นธรรมนี้เป็นวินัย นี้เป็นคำสั่งสอนของเราตถาคต ขอให้เธอทั้งหลายอย่าพึงเชื่อก่อนพระองค์ตรัสไว้อย่างนี้ แล้วให้มาเทียบกับพระสูตรลงกับพระวินัย ทั้งอรรถพยัญชนะไม่คลาดเคลื่อนจึงจะลงความเห็นว่านี้เป็นธรรม นี้เป็นวินัย นี้เป็นธรรมคำสอนตถาคตเจ้า ถ้าเทียบไม่ได้ไม่ลงกับพระสูตรและพระวินัยทั้งอรรถพยัญชนะคลาดเคลื่อน ท่านทั้งหลายลงความเห็นว่านั่น! ไม่ใช่ธรรมไม่ใช่วินัย ไม่ใช่ธรรมคำสอนของเราตถาคตเจ้า ท่านผู้นี้จำมาผิดแล้ว พระองค์ชี้ไว้อย่างนี้ ฉะนั้นพระอาจารย์ก่อนที่จะมาพูดนี้ พระอาจารย์ต้องไตร่ตรองใคร่ครวญที่พระอาจารย์เรียนตรี โท เอก มาแล้ว

อ่าน พระไตรปิฎกมาแล้ว สิ่งที่พระองค์แสดงมาแล้ว เพื่ออะไร เพื่อที่จะไม่คลาดพุทธโอวาท ต้องว่าอย่างนี้ เพราะฉะนั้นพระอาจารย์มั่นใจ ฉะนั้นจึงไม่กลัวต้องว่าอย่างนี้

โยมถาม : คือ ตามคำสอนพระพุทธองค์

พระอาจารย์ : เพ๊ะเลย ต้องว่าอย่างนี้ ไม่ต้องกลัว ใครกลัวใช้ไม่ได้แล้ว ไอ้พวกนี้กลัวตาย นั่นแหล่ะ โยม ถ้าไม่กลัวตายจะไปกลัว เสือ กลัวผี กลัวช้าง กลัวคน ไปกลัวทำไม ถามว่าเอ็งเป็นใคร จะให้อาตมากลัว ถามอย่างนี้ เอ็งเป็นเสือเป็นช้าง เอ็งเป็นผีหรือเปล่า แท้จริงมันกลัวตาย ถ้าไม่กลัวตายไม่กลัวอะไร ไอ้ที่กลัวยังมาเอาโทษไปใส่ผีอีก เอาโทษไปใส่เสือใส่ช้างอีก เลวไอ้ระยำ พระอาจารย์ต้องชี้ซ้ำอีก มึงชั่วมาก ๆ มึงกลัวตาย แล้วเอาความกลัวไปใส่โทษให้ผี ให้เสือ ให้ช้าง ให้คนนั้นคนนี้ ไม่ชัวร์ ไอ้นี่ ต้องว่าอย่างนี้ ทีนี้พระอาจารย์ต้องบอกไว้เลย เฮ้ยมึงนี่! ยังใช้ไม่ได้ มึงกลัวตายแล้วยังเสือกเอาโทษไปใส่ให้เค้า เดี๋ยวเกิดผี ข้าไม่ได้หลอกเอ็ง (หัวเราะ) เอ็งกลัวข้าแล้วทำไง เพราะฉะนั้นไม่ต้องไปกลัวหรอก ถ้าเราเป็นคนมีศีลมีธรรม มีสัจจะมีความจริงใจ เรารู้ตามแนวทางพระพุทธเจ้าไม่ต้องกลัว พระองค์สอนให้เป็นผู้แกล้วกล้า วิสารทะ คือแกล้วกล้า องอาจกล้าหาญ เป็นสมณะเดช มีฤทธิ์มีด้วยความจริง

โยมถาม : อยู่ดี ๆ เค้ามาแสดงอะไรให้เราเห็น บางทีไฟกระพริบแป๊บนึง

พระอาจารย์ : ก็ดี โมทนาสาธุซะ อุตส่าห์มาแสดงให้ฉันรู้ว่า ภพ ชาติ มีจริง บอกมัน บอกมัน (หัวเราะ) เราก็คิดในแง่ที่เป็นประโยชน์ เรื่องอะไรจะไปให้โทษ

โยมถาม : ที่บ้านที่พึ่งซื้อไง พระอาจารย์แป๊บนึงไฟดับ

พระอาจารย์ : นั่นแหล่ะ! โมทนาสาธุเลย บอกโมทนาสาธุ ๆ ถ้าเขาโมทนาสาธุตามเรา เอ้า! ขึ้นนิพพานไปเลย (หัวเราะ) โมทนาสาธุพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระอรหันต์ บอกไปเลยว่าโมทนาสาธุ

โยมถาม : ที่เขามาเขาต้องการบอกอะไรหรือเปล่าค่ะ ?

พระอาจารย์ : แล้วแต่บุญวาสนา เราเข้าใจเอาเอง ต้องว่าอย่างนี้เหมือนเราอยู่นี่ เธออย่าประมาทนะ ภพชาติมีจริงเธออย่าได้สร้างกรรมทำชั่ว อย่าทำปานาติบาท อทินนา กาเม มุสา กินเหล้าเมายา

โยมถาม : แล้วแต่ปัญญาใช่ไหมครับ ?

พระอาจารย์ : ใช่แล้วแต่ปัญญาของเราที่จะเกิดขึ้นในขณะนั้น

*เทปอัดไม่ติด * **ขออโหสิ......**

พระอาจารย์ : ให้เขาพอได้ยินได้ฟังปั๊บ

โยม : เนี่ย ผมให้เค้าทำตามแบบเนติของพระอัญญาโกณฑัญญะ ตอนนี้ผมว่าดีมาก

พระอาจารย์ : ใช่ ก็เอาท่านสององค์นี้เป็นแบบอย่าง เพราะท่านตรัสรู้ธรรมเร็วไง ทั้งสองท่านนี้เป็นผู้รู้ธรรมแล้วรู้ธรรมก่อนใคร ๆ

โยม : ให้รู้จักพิจารณา (ทำความเข้าใจ)

พระอาจารย์ : ใช่ แล้วพระพาหิยะท่านเป็นเอตทัคคะผู้ตรัสรู้ธรรมเร็ว เพราะฉะนั้นยุคนี้ เป็นยุคสุขวิปัสโก ปัญญามีมาก

โยม : เพราะท่านผ่านทุกข์มานานมาก ลอยคออยู่กลางทะเล

พระอาจารย์ : ใช่ ตั้ง ๗ วัน พวกเรานี้วันเดียวก็ใจตุ้ม ๆ ต่อม ๆ แล้ว ไม่ยึดติดใครแล้ว

กูจะรอดตายอย่างเดียว

โยม : ตายหมดเลยพวกบริวาร

พระอาจารย์ : ใช่ พวกนั้นเป็นเหยื่อไอ้หลามหมด (หัวเราะ) ต้องทำใจ ไอ้อารมณ์เราอุปมาเหมือนฉลาม บอกจิตมันเลย เอ้ย รูป เสียง กลิ่น รส เหมือนฉลาม เดี๋ยวมันมากินเรา (หัวเราะ) ขู่มันเลย เอาไอ้หลามมาขู่ใจเรา ฉลามเหมือนอารมณ์นั่นแหละ กินแล้ว มันก็กลืนเราไว้ในตัวเลย เราตกเป็นอำนาจของอารมณ์ เราไม่เป็นอิสระแล้วตอนนี้ โดนกินฟรี เนี่ยะเราต้องนึกอย่างนี้ไว้ เดี๋ยวปัญญามันจะเกิดพัฒนาขึ้น ไอ้หลามมันกินเรา เวลานั่งเฉย ๆ เหมือนนั่งในท้องไอ้หลามก็ได้ (หัวเราะ) เหมือนกับว่าเอาหนามบ่งหนาม เอาเพชรตัดเพชร ที่พระพุทธเจ้าว่าอาศัยตัณหาละตัณหา อาศัยกิเลสละกิเลส หรือความโกรธละความโกรธ เนี่ยพระอาจารย์ก็สอนให้ใช้แนวเดียวกันนึกถึงไอ้หลามมากินเรา เอ้าไอ้อารมณ์ทั้งหลายก็เหมือนฉลามนี้จะมากินเอา จะได้ละอารมณ์ได้เยอะแยะ อุบายมีปัญญา ของ พระพุทธเจ้า แต่นี้เราเข้าใจ เขาเรียก ผ่อนผัน ตามจริตตามนิสัยของโยม ที่โยมกล่าวถึง อ้างถึงเราก็เอาวันนั้นมาชี้ให้เห็น เพื่อจะให้เกิดความเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว ความเนิ่นช้าก็หายไปนี่ ความข้องใจหรือข้องอารมณ์ ที่ติดข้องอยู่ในอารมณ์ ติดข้องอยู่ในใจจะได้หมดไป เนี่ยะต้องใช้วิธีนี้ ฉะนั้นเราตายก็ได้ในขณะที่จิตว่าง ตายไปเถอะอย่าไปห่วงมันเลย ไอ้หลามเจี๊ยะ! ความจริงเราก็ อยู่ในดงฉลามอยู่แล้ว อย่างพวกโยมอยู่ในดงฉลาม อยู่ในดงของอารมณ์ทั้งนั้น รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส เนี่ยะ พวกนี้อยู่ในดงฉลามทั้งนั้น อาตมานี้อยู่นอกดง (หัวเราะ) แต่ว่าอยู่ในดงป่า คืออยู่ในป่า ไอ้หลามไม่ค่อยเข้ามา (หัวเราะ) พระอาจารย์ก็หลบอยู่ในถ้ำ ไอ้หลามไม่ค่อยเข้ามา (หัวเราะ) แต่รู้แล้วละ เราไม่ได้ไปยึดติด ดูแล้วเรารู้แล้วก็เฉย ๆ ว่าง ๆ ไม่เกี่ยวอะไร มีงานเราก็ทำไป ไม่มีก็แล้วไป ไม่ต้องไปกังวลอะไร ยินดีอะไร กินมื้อเดียวรอดตายไปวัน ๆ ไม่ต้องไปคิดอะไรมาก ใครเขาจะเอาเปรียบ ก็ช่างมัน เราเคยเอาเปรียบมาก่อน ใช้เวรใช้กรรมไป ปลงวางให้หมดทุกเรื่อง

โยม : กรรม

พระอาจารย์ : ใช่ กรรมคือการกระทำไว้ด้วยกายเขาเรียก กายกรรม ทำด้วยวาจาเขาเรียกวจีกรรม ทำด้วยใจคิดนึกเขาเรียก มโนกรรม ฉะนั้นพวกเรา พวกโยมทั้งหลายอยู่ในห้องของไอ้หลามทั้งนั้น งูหลามก็ได้ ปลาฉลามก็ได้ ถ้าอยู่ในทะเลอยู่ในดงฉลาม ถ้าอยู่ในป่านี่งูหลามมันจะมาเจี๊ยะทีหลังโยมมาเห็นไอ้หลามจริง ๆ มาเห็นงูเหลือมงูหลามโยมจะได้นึกถึงพระอาจารย์ มันมาเตือนเราแล้ว พอเห็นมันเตือนเราแล้ว เฮ้ย เดี๋ยวเราจะเป็นเหยื่อมันแล้ว อารมณ์ทั้งหลายนี่ เห็นพวกนี้มาเตือนเราแล้ว อุบายเยอะแยะ ไม่ใช่รู้แค่นี้ ต้องว่าไม่ใช่รู้แค่นี้ ทีนี้โยมพูดอะไรก็เอามาสอนใจหมด เนี่ยะพระพุทธเจ้าว่าผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นชื่อว่าเห็นเรา คือต้องเห็นอารมณ์ของเรา สิ่งแวดล้อมมาเตือนเหมือนที่อาตมาว่านี่ โยมกินอะไรเนี่ยะ เห็นอะไร กินผักบุ้ง ผักบุ้งก็ผักไปเลย บุ้งมันคันก็ไม่เข้าใกล้ (หัวเราะ) นั่นแหละ มันเป็นธรรมแล้ว ผักบุ้ง ผักคะน้า ผักทั้งญาติ พี่น้อง ลุง ป้า น้า อา ผักกาด ก็ทั้งตลาดเลย กาด (หัวเราะ) ให้เอาไปคิด เพราะฉะนั้นเรารู้ผักกะเฉด ทั้งผลักทั้งเฉด อย่าเข้าใกล้เลยพวกนี้ (หัวเราะ) มะละกอ ก็ละเหล่าละกอ พริกก็ พิเขาไม่เที่ยง เวลาจะกิน น้ำกิน น้ำปลา กินปา กินทิ้ง กินขว้าง (หัวเราะ) พวกนี้ อนิจจังธรรมะทั้งนั้นเลย

พวกเรา ไอ้พวกโยมก็เจี๊ยะเอา ๆ อย่างพระอาจารย์นี้ดู เป็นเป็ดเป็นไก่อะไรพวกนั้นเราก็ดู พวกมีกรรมทั้งนั้นเลย ถ้าเราประมาทเดี๋ยวจะมาเป็นเป็ดเป็นไก่เป็นปลาให้เขากิน เพราะฉะนั้นเราจะได้ไม่ประมาท อย่าเห็นเป็นธรรมชาติ ธรรมดา มันสอนเตือนใจนี่แหล่ะ เขาเรียกเห็นธรรม ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นชื่อว่าเห็นเรา คือเห็นพระพุทธเจ้า เห็นตามพระพุทธโอวาท ก็เนี่ยะพระองค์สอนไว้แล้วนะพวกโยมพากันประมาท ถ้าไม่ประมาทไม่มีทางได้เจี๊ยะมันหรอก (หัวเราะ) ฉะนั้นเราอย่าไปประมาทอย่างมัน เดี๋ยวเราจะเป็นอย่างมัน ให้คนอื่นเขากินเรามั่ง ฉะนั้นเรารู้แล้วก็ละไป ๆ อย่าไปกิน อย่าเห็นแก่เอร็ดอร่อย อย่างอาตมาที่กินด้วยบารมี ใช้สอยบารมี นุ่งห่มบารมี พระอาจารย์พิจารณาธรรมไป ทุกคำกลืนเลยเลยต้องว่าพิจารณาทุกคำกลืนเลย ไม่ได้ทอดทิ้งพิจารณาเลย แต่สำหรับโยมทนไม่ได้แล้ว อดอยากเดี๋ยวจะตายจะเป็นลมแล้ว กลัวจะไม่อร่อยจะจืดจะชืดอีกต่างหาก (หัวเราะ) อย่างพระอาจารย์กลัวไม่เหมือนพวกโยมกลัวหรอก กลัวแต่การเวียนว่ายตายเกิดต่างหาก กลัวจะถูกเขาเจี๊ยะ (หัวเราะ) ไม่งั้นเราจะกินจะนุ่งห่มใช้สอยอะไร เราจะต้องใช้ปัญญาคือเหตุผล ถ้าเราไม่ใช้เหตุผลคือปัญญา จิตตกเป็นทาสของอารมณ์ ฉะนั้นการที่เรารู้เราเห็นอะไรเราต้องใช้เหตุผล เห็นรูปเราก็ใช้เหตุผลในรูปพิจารณาในรูป ว่าทำไมมันเกิดขึ้นหรือทำไมเป็นยังไง ได้ยินเสียงก็ใช้เหตุผลในเสียง ได้กลิ่น ได้รส ได้สัมผัส เราก็ใช้เหตุผล อาการที่ใช้เหตุผลนั่นแหล่ะคือ ตัวปัญญา ทีนี้เราใช้เหตุผลบ่อย ๆ เข้าจนเกิดความชำนิชำนาญมีวสี หมายถึง เกิดวิญญาณข้ามพ้นความสงสัย หรือญาณความรู้ พอเห็นแล้วรู้แล้วละเลย ข้ามพ้นความสงสัย มีสามระดับ รู้ด้วยตามอารมณ์ จิตตกเป็นทาสของอารมณ์ รู้ด้วยปัญญาเหตุผล คือต้องใช้เหตุผล เหตุผลมากเหตุผลน้อยขึ้นอยู่กับปัญญาของแต่ละคน ทีนี้เราฝึกจนชำนิชำนาญ รู้แล้วละรวดเร็ว เรียกละด้วยญาณความรู้คือข้ามพ้นความสงสัยไปหมดแล้ว เพราะฉะนั้นมันต้องถึงขั้นนี้ อารมณ์จะได้ไม่มี รู้แล้วละ ๆ อย่างโยมมันละไม่ได้ แต่เหตุผลยังไม่มี ยังไปเถียงกับพระอาจารย์กันนั่นแหล่ะ แล้วยังเอาชนะคะคานกันอีก แล้วยังมาคุยโตว่ากูแน่กูดีอีก แต่หารู้ไม่ยังไม่อยู่ในสายตาพระอาจารย์ สอนอะไรบอกอะไรไม่เชื่อยังมาเถียงกันอีกห้ามแล้วก็ไม่เชื่อไม่ฟัง (หัวเราะ) แล้วมาร้องห่มร้องไห้ แล้วจะมาให้พระอาจารย์ช่วยอย่างนั้นช่วยอย่างนี้ พระอาจารย์ต้องดุมั่ง ต้องตวาดมั่ง ถ้ามีกระโถนก็ต้องแสดงอาการโกรธกันมั่ง ไอ้พวกนี้จะได้ตกใจกันมั่ง เฮ้ย เดี๋ยวนี้พระอาจารย์เพี้ยนแล้วเว้ย ! (หัวเราะ)

โยม : เอาแต่โกรธ แล้วก็น้อยใจอีกต่างหาก

พระอาจารย์ : ใช่ หารู้ไม่ว่าพระอาจารย์นี่ เว้ย แล้วก็เสือกน้อยใจ แต่ความจริงพระอาจารย์นี่บอกให้รู้ ทอดระยะไปตั้งไกลแล้ว แล้วก็บอกให้รู้เพื่อให้ละนั่นแหล่ะ อย่างพระอาจารย์ไม่ได้ติดใจหรอก เป็นกรรมเป็นวิบากกรรม เห็นมั้ย ไอ้พวกนี้ บางทีกว่าจะรู้ได้ก็สายเสียแล้ว ไม่มีโอกาส พวกนี้หมดโอกาส ฉะนั้นเรารู้มีโอกาสก็ตั้งใจทำไปอย่างนั้น พวกเรานี้มีโอกาส เราตั้งใจประพฤติปฏิบัติธรรมไป

โยมถาม : บางคนบอกเท่าไหร่ก็ไม่มา

พระอาจารย์ : อย่าไปใส่ใจเลย พระอาจารย์นี้ไม่อยู่ในใจพระอาจารย์ เพราะพระอาจารย์ไม่อยากได้อะไรของโยมเลย เพราะพามาคือเอาภาระเอาทุกข์มาให้เราแล้ว ทั้งที่เราไม่เกี่ยวเลย ต้องว่าอย่างนี้ เราไม่เกี่ยวในทุกข์ เราไม่เกี่ยวในอารมณ์เลยทุกเรื่องต้องว่าอย่างนี้ แต่เค้ามา ให้รู้ไว้เถอะเค้าจะเอาทุกข์มาให้เรา เหมือนพวกโยมมานี้ (หัวเราะ) ต้องชี้ไปเพ๊ะ! ไปเลย ต้องอย่างซื่ออย่างตรง ต้องว่าอย่างนี้ทุกครั้ง ฉะนั้นแล้วเรารู้ เราก็ละอย่าไปติดใจ พระพุทธเจ้าสอน เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร การจองเวร เวรของผู้นั้นย่อมไม่ระงับ ฉะนั้นแล้วเราให้อโหสิไปไม่ถือสา เราสงเคราะห์ได้เท่าไหร่เราก็สงเคราะห์ไปตามธรรมด้วยความสามารถ เราบอกเค้าแล้วถ้าเกินสามครั้งใช้ไม่ได้แล้ว เกินกฎแห่งกรรม

โยม : ที่พระอาจารย์พูดไว้ ในปัญญาธรรม

พระอาจารย์ : ใช่ เกินกายกรรม วจีกรรม มโนกรรม ขอเราฝืนไปมาก ทุกข์มันเทมาหาเราหมดเลย ทีนี้เราไม่ต้องผุดต้องเกิดแล้วเหมือนคนที่ไปช่วยเขา เจ้ากรรมนายเวรเอ้ยพรรคพวกมึงนี่หว่าซัดเข้าให้เลย เนี่ยะต้องพูดคำนี้มันจะได้สะดุ้ง เนี่ยะพรรคพวกเดียวกันมันซัดตายเลย มันหาว่าเราเป็นพวก แล้วเราจะไปยุ่งกับเขาทำไม ต้องถามอย่างนี้ คำพูดคำนี้มันกลัวหัวหดหมด ต้องว่าอย่างนี้ เหมือนเจ้าอนงค์ มันตามไปเหม็นทั้งกรมเลย มันต้องโทรมาหาพระอาจารย์ คล้าย ๆ เจ้ากรรมนายเวรเพิ่งเอามันตายมาใหม่ ๆ พอเขาแผ่ไปไอ้นี่พรรคพวกมัน เนี่ยะพระอาจารย์ต้องบอกอย่างซื่ออย่างตรง พวกโยมรู้ จะได้หัวหดเลย (หัวเราะ) จะได้หายซ่าต้องว่าอย่างนี้ ไม่งั้นซ่าไม่มีที่สิ้นสุดแล้วยังนึกว่ากูแน่อย่างนั้น แต่ความจริงไม่แน่เลย อนิจจังเสมอ อนัตตาอีกต่างหาก แล้วเรารู้อย่างนี้จะไปทุกข์กับอะไร เราทั้งใจสอนด้วยจิตเมตตากรุณา แต่เขาเข้าใจผิดก็คือผิด ผิดแล้วก็ไม่มาถามด้วย ต้องว่าอย่างนี้ มันก็สั่งสมเก็บความผิดเอาไว้คนเดียวเท่ากับเก็บทุกข์ไว้คนเดียว อย่างพระอาจารย์ไม่เก็บทุกข์ไว้กับใคร (หัวเราะ) อย่างซื่ออย่างตรง ต้องว่าอย่างนี้

โยมถาม : ปิดตัวเองด้วย

พระอาจารย์ : ใช่ ๆ กรรม ต้องถือเป็นกรรม ฉะนั้นเราอย่าไปใส่ใจเลย ถ้าเราขืนไปอาจจะมาเข้าใจผิดพระอาจารย์มากขึ้นอีกก็ได้ จะเกิดโทษอีกมากมายต้องว่าอย่างนี้ ฉะนั้นอย่าไปใส่ใจเลย พระอาจารย์จึงบอกให้ฟังเทปพระอาจารย์ นี่ชุดนี้ซะก่อนแล้วค่อยเอาไปคุย ถ้าตราบใดยังไม่ฟัง ยังไม่เข้าใจห้ามเอาไปพูดไปคุยเด็ดขาด การที่ให้โยมฟังคือให้โยมศึกษา เมื่อโยมศึกษา โยมเข้าใจแล้วนั่นแหล่ะโยมจึงจะไปพูดได้ ไม่งั้นเดี๋ยวเขาถามโยมจะพูดไม่ได้ โยมเสร็จ ฉะนั้นโยมต้องศึกษารู้แล้วละใครจะใส่ใจ ไม่ใส่ใจอย่าไปสนใจ ต้องว่าอย่างนี้

โยมถาม : พระอาจารย์รู้ด้วยหรือครับว่าใครเป็นใคร

พระอาจารย์ : รู้ ! ทำไมจะไม่รู้ พระอาจารย์ไม่ต้องเอ่ยชื่อหรอก (หัวเราะ) รู้อยู่ ต้องบอกโดยนัยไว้หน่อยไม่ต้องเอ่ยชื่อ รู้อยู่ เพราะฉะนั้นไม่ต้องใส่ใจ

โยมถาม : พระอาจารย์ครับ สิ่งที่ทำให้ไม่ค่อยลงใจ ไม่แน่ใจ ก็คือการเรียกเจ้ากรรมนายเวร

พระอาจารย์ : ไอ้นี่เป็นอารมณ์ทั้งนั้นที่สั่งสมไว้ในอดีตเนี่ยให้โยมรู้ไว้ ถ้าพระอาจารย์จะบอกโยมว่า ไอ้สิ่งที่เป็นเจ้ากรรมนายเวรทั้งหมดคืออารมณ์ที่มันสั่งสมไว้ในใจโยมมาเป็นอเนกชาติเนี่ยะเป็นอารมณ์ที่ระเหยเรียกออกมาแต่ละครั้ง ทำไมอาตมาจึงว่าเป็นอารมณ์ เพราะตอนนั้นตุ๊ภาสกรยังไม่บวชเลย เห็นพระอาจารย์เรียกเจ้ากรรมนายเวร แล้วตุ๊ภาสกรบอกพระอาจารย์เอากายทิพย์ คนนั้น คนนี้มาแล้วขออโหสิให้ได้ ไหนเรียก ไอ้ตัวความชั่ว ความเลว ของผมออกมาซิ พระอาจารย์ก็เรียกมาทำท่าให้ตุ๊ภาสกร นั่งหัวเราะอยู่คนเดียว (หัวเราะ) นี่พระอาจารย์จึงรู้อารมณ์ที่สั่งสมมาแต่อดีตที่ผ่านมา ที่มันเก็บไว้มันเป็นอารมณ์เนี่ยะ เจ้ากรรมนายเวรทั้งหลายที่เป็นอารมณ์ เพราะฉะนั้นถ้าอาตมาชี้ อาตมาต้องพูดอย่างนี้ เพราะอันนี้คือตัวจริงที่ไม่มีใครรู้ เพราะฉะนั้นถ้านั่งเป็นทุกข์ ยืนเป็นทุกข์ เดินเป็นทุกข์ นอนเป็นทุกข์ แสดงว่าเจ้ากรรมนายเวรเล่นงานเรา แล้วเราก็ขออโหสิต่ออารมณ์

โยมถาม : อารมณ์รับรู้ความรู้สึกใช่ไหมค่ะ ?

พระอาจารย์ : ใช่ พอมันเป็นทุกข์ ยืน เดิน นั่ง นอน ก็ไม่สุขแล้ว นั่นแหล่ะคือตัวเจ้ากรรมนายเวร ของเรา ไอ้เจ้ากรรมนายเวรที่แท้จริงก็คือตัวอารมณ์ของเรานั่นแหล่ะ ต้องเรียกมันออกมาให้หมดให้มันหมดไปสิ้นไป ให้มันระเหยไปให้หมด เพราะฉะนั้นพระอาจารย์ไม่ได้หลอกลวงใคร แล้วมันออกมาจริงบางคน บางทีวิญญาณก็มีจริง ไอ้ที่วิญญาณมาแทรกสิงก็มีจริง ที่มาทำให้เจ็บไข้ได้ป่วย ไม่งั้นพอเรียกแล้วมันก็หาย บางคน เจ้ากรรมนายเวรเล่นงานแล้วมันป่วย สังขารมันเสื่อมอันนี้ก็ช่วยไม่ได้ แต่ช่วยเรียกอาจารย์เหล่านั้นมา แต่สังขารมันจะปรับหรือไม่ปรับมันก็เป็นเรื่องของสังขารที่มันเสื่อม ต้องบอกให้รู้อย่างวิทยาศาสตร์ ก็พระอาจารย์เป็นวิทยาศาสตร์ต้องว่าอย่างนี้ คือพิสูจน์ได้ รู้ได้ ถ้าใครมีปัญญาเข้าใจเลย ไม่ใช่อาตมาหลงติด อาตมาช่วยพวกโยมช่วยให้พ้นจากอารมณ์ต้องว่าอย่างนี้ (หัวเราะ) ช่วยให้พ้นจากวิญญาณที่ถ้ามันมีอยู่ก็ให้พ้นจากวิญญาณอาตมาหรือเจ้ากรรมนายเวร แต่ถ้าสังขารเสื่อมเองก็ช่วยไม่ได้เป็นกรรมของเขา กว่าจะมาถึงมืออาตมามันสายเสียแล้วต้องว่าอย่างนี้ มันเสื่อมไปหมดแล้ว เพราะฉะนั้น กัมมุนา วัตตี โลโก สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม พระองค์แสดงกรรมลิขิตคือการกระทำของเราที่มันสั่งสมไว้ในใจเราก็บุญรักษา ที่พระอาจารย์เรียกออกมาแล้วทำให้คนอื่นหายได้ สองสามวันนี้โยมก็เห็นที่เขารัดไอ้นั่น (ปวดเอวแล้วรัดสเตย์มาเพราะปวด) มาเนี่ย (หัวเราะ) เป็นอาจารย์อะไรนั่น พอเรียกเสร็จหายเลย ถอดออก (หัวเราะ) ต้องจะ ๆ ยังงี้มันถึงจะชัวร์ พลังแข็งต้องถามด้วย คล้าย ๆ ไม้บรรทัดหรืออะไรต้องถามอีก เอาสเตย์รัดไว้เต็มเลย พอเรียกเสร็จก็ถอด (หัวเราะ) ออก ไม่เชื่อก็ต้อง

เชื่อ ต้องว่าอย่างนี้ เพราะฉะนั้นให้รู้ไว้อย่างนี้ ถ้าเป็น เจ้ากรรมนายเวร วิญญาณจึงอาฆาตพยาบาท ถ้าเราให้เขาอโหสิให้ก็แล้วไป จะหาย ถ้าเกี่ยวเนื่องด้วยกรรมวิบากอย่างนี้ แต่นอกนั้นเป็นอารมณ์ทั้งหมด ก็โยมอยู่สามคนอารมณ์คนนั้นบ้าง คนนี้บ้างกระแทกกันไป กระแทกกันมามันก็เครียดแล้ว (หัวเราะ) เครียดแล้ว เอาแล้ว โวยวายแล้ว แก้ไม่ได้ต้องให้พระอาจารย์เรียกอีกแล้ว ไม่งั้นก็หมดเวรสิ้นกรรมไปแล้ว เนี่ยะดูซิ พระอาจารย์ต้องมีเวรมีกรรมกับโยมอีก (หัวเราะ) โยมมาร้องห่มร้องไห้ ขอให้เค้าอยู่ ๆ อยู่แล้วต้องมาเดือดร้อนอาตมาอีก แทนที่ เอ้อไปตามบุญตามวาสนาบารมีเลย มีกรรม มีวิบาก (หัวเราะ) เห็นจะ ๆ อย่างโยมมันน่าจะรู้ พอเรียกแล้วก็สงบ เดี๋ยวไปอีกแล้วอีกเรื่องหนึ่ง โยมนี่กวนพระอาจารย์อย่างมากเลยต้องว่าอย่างนี้ (หัวเราะ) แล้วก็รู้เรื่องเห็นจะ ๆ ไม่น่ามีอะไรเคลือบแคลงสงสัย อย่างโยมอยู่กับเจ้ากรรมนายเวรต้องว่าอย่างนี้ (หัวเราะ) เพราะฉะนั้นเรารู้แล้ว ขออโหสิ ขออโหสิ มันทุกวันให้ข้าวกินก็ขออโหสิ คือเอาข้าวขออโหสิด้วยข้าว มีเสื้อผ้าอาภรณ์กางเกงก็ขออโหสิ ขออโหสิกับเจ้ากรรมนายเวรให้สตางค์ก็เหมือนกัน ขออโหสิด้วยสตางค์ (หัวเราะ) เวลาให้ผลไม้ก็ขออโหสิด้วยผลไม้ ให้กินอะไรก็ขอ อโหสิไปเรื่อย นั่นแหล่ะเดี๋ยวก็หมดจนได้ มีอะไรก็ถามได้ มีบุญมีวาสนาแล้ว ไอ้เรื่องเจ้ากรรมนายเวรให้โยมรู้ไว้

๑. ก็คืออารมณ์
๒. วิญญาณพยาบาทที่เราไปเกี่ยวเนื่องเค้ามา
๓. สังขารมันเสื่อมช่วยไม่ได้

ส่วนมากมันกรรมเกี่ยวเนื่อง บางทีเราไปทำร้ายลูกเขาคนเดียว พ่อแม่พี่น้องกี่คนเค้าโยงมาหมด มันจึงไม่ค่อยรู้จักจบจักสิ้น สังขารมันเสื่อมช่วยไม่ได้ เว้นไว้แต่คนนั้นมีจิตที่สะอาดมากขึ้นรู้แล้วละ รู้จักให้อโหสิ มีศีลมีธรรม จิตเป็นสมาธิที่นี้มันจะปรับสังขารขึ้นมาดีใหม่ ด้วยอำนาจความดีของตัวต้องว่าอย่างนี้

โยมถาม : หมายถึงสังขารเสื่อม ใช่ไหมครับ ?

พระอาจารย์ : ใช่ คือเครียด ความเครียดทำให้เกิดโรคภัย เป็นนั่นเป็นนี่ เลือดลมเดินไม่สะดวก มันทำให้เป็นนั่นเป็นนี่ เป็นตะกอนตกค้างเป็นนิ่วเป็นอะไร พวกนี้นี่เป็นเพราะอารมณ์ทั้งนั้น ชอบกินเครื่องในเค้ามั่งอะไรพวกนี้ เนี่ยะเป็นกรรมเป็นวิบาก ที่สั่งสมไว้ในใจแล้ว ดลบันดาลให้เราผ่าตัด โดนเจี๋ยน ไอ้เจ้ากรรมนายเวร ผีเป็ดผีไก่ มันก็อาฆาต แม้กระทั่งมด ปลวก แมลงต่าง ๆ ก็ทำให้เป็นโรคภูมิแพ้ พวกเห็บที่พระอาจารย์เรียก

มา ทั้งเห็บ ทั้งหมัด ทำให้เป็นโรคภูมิแพ้ทั้งนั้นเลย พวกหนูพวกอะไรที่มันหายใจไม่ออก ที่เราหายใจไม่ออกที่เราไปปิดรูมันไว้ (หัวเราะ) เนี่ยทั้งนั้นกรรมเวรทั้งนั้น ให้โยมรู้ไว้แล้วโยมก็จะแปลกใจทำไมเราไม่เหมือนเค้า เพราะการกระทำของเราไม่เหมือนใครต้องว่าอย่างนี้ อาศัยความรักลูก รักเมีย แล้วเราก็ไปทำกรรมคนเดียว มันก็เล่นงานเราทำไมลูกเมียเราต้องรับกรรมไปหมด ต้องว่าอย่างนี้

โยมถาม : แก้โดยการทำอนัตตาให้ว่างใช่ไหมคะ ?

พระอาจารย์ : เนี่ยะ เราต้องสงเคราะห์เขา เรียกมา

โยม : พระอาจารย์ต้องสงเคราะห์

พระอาจารย์ : ใช่ ต้องทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้เขา ให้เค้าได้ดีมีความสุข แล้วขออโหสิเค้าเนี่ยให้เขาเปลี่ยนภพ เปลี่ยนภูมิ เปลี่ยนสภาวะจากมดเป็นปลวก เป็นเห็บเป็นอะไรพวกเนี้ย พอเขาพ้นสภาวะกรรมนั้นจะได้เป็นอโหสิกรรมเนี่ยะต้องพูดไว้ให้ชัดอย่างนี้ นี่พระอาจารย์ก็ให้เขาเป็นคนแล้วส่งไป ให้เค้าพ้น ให้เค้าอโหสิให้ ถ้าเขาอโหสิมันจะได้หาย บางทีพระอาจารย์ก็บอกให้เขาถอนวิบากกรรมเวรที่พวกท่านลงโทษลงทัณฑ์ลงอาญาเขาไว้ ขอให้ถอดถอนให้หมดเพื่อถวายเป็นพระพุทธบูชา ธรรมบูชา อริยะสังฆบูชา เนี่ยะพระอาจารย์ต้องใช้อย่างนี้ คือให้เขาถอดถอนเพื่อให้เขาระลึกถึง พระพุทธเจ้าเพื่อถวายเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา อริยสังฆบูชา เขาจะได้มีส่วนบุญกับพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระอริยสังฆเจ้า แล้วเราจะให้เค้าสมาทานศีลห้าแล้วส่งไปง่าย ๆ

โยมถาม : หาความดีเชื่อม

พระอาจารย์ : ใช่ เนี่ยะให้เขาทำดีด้วยการถอดถอนวิบากกรรมเวร แล้วทำบุญเดี๋ยวเดียวไปได้อย่างรวดเร็ว พระอาจารย์ไม่ได้หลอกลวงใคร พระอาจารย์ทำด้วยความรู้ความเห็น เข้าใจ แล้วตามกฎแห่งกรรมด้วย เราแผ่ความดี เอาความดีเราให้

โยมถาม : บางครั้งมันก็ไม่ออกมา มีใช่ไหมครับ ?

พระอาจารย์ : มี ทำไมจะไม่มี ก็เท่าบุญเท่าวาสนาของโยม บางทีมันดื้อ มันผูกอาฆาตพยาบาท เหมือนเป็นเนื้อเดียวกัน บางทีมันแทรกสิงเต็มตัวเลย มันปิดเหมือนกับคนตาบอด หูหนวกไม่ยอมรับรู้รับทราบ ไอ้พวกนี้ไม่ยอมออกมา ครั้งหลังนี้สิบตัวไอ้พวกหูหนวก เป็นใบ้ ตาบอด ยิ่งพวกนี้ออกมามากเท่าไหร่ เราก็หมดปัญหาคุยกันรู้เรื่องเพราะอาตมามีประสบการณ์เรียก เรียกเจ้ากรรมนายเวรของเมียอาเป๊ะ นี่เขาพูดดียังไง กันแล้ว ยังไงกันแล้ว ไม่รู้เรื่องเลย ซ้ายเป็นขวา ขวาเป็นซ้ายพระอาจารย์ต้องบอกให้เสียงพระอาจารย์เป็นเสียงทิพย์ ดังไปภายใต้จิตสำนึกของเจ้ากรรมนายเวรที่ตาบอด หูหนวก เป็นใบ้ นี่ต้องบังคับมันให้มันดังภายใต้จิตสำนึก สัมผัสภายใต้ จิตสำนึก มันจึงจะรู้เรื่องถ้าพูดเข้าหูมันไม่ได้ยิน มันจะไปรู้เรื่องได้ยังไง ตาบอดแล้ว พระอาจารย์บอกให้มีวิมานเงินวิมานทอง มันก็มองไม่เห็น กินไม่ได้มันไม่รู้เรื่องไปทางไหนก็มองไม่เห็น ตาบอดหูหนวกเป็นใบ้ แล้วมันจะไปได้อะไร เนี่ยะ! มีสิทธิ์ที่จะอดต้องว่าอย่างนี้มีสิทธิ์ที่มันไม่ออกมา บางคนมันกินเหล้าเมาไม่รู้เหนือรู้ใต้ ยังเป็นนักเลงอีก เรามาเรียก เฮ้ย! อะไรว่ะ ใครมาเรียกกูเรื่องอะไรว่ะ โวยวายอีก ไอ้พวกนักเลงทั้งหลายเวลาเรียกมันแล้วมาโวยวายอีก เนี่ยะพวกนี้นักเลงเสียงดังอีก จะมาขู่เอาอีก แต่พระ

อาจารย์รู้เดี๋ยวพวกนี้หัวหดหมด ไอ้นี่เสียงดัง เดี๋ยวให้ท่านท้าว พญายมราชอบรม แล้วมันจะได้หมดเวรสิ้นกรรมไม่งั้นมาอยู่กับเค้าก็ทำให้เค้าทำชั่วทำเลวอีก อาละวาดไปขู่คนนี้บ้าง ขู่คนนั้นบ้าง โดยสัญชาติญาณที่มันมา ทำให้เค้าเกลียดเรารังแกเรา มากลั่นแกล้งเราทำให้เราเงินเดือนไม่ขึ้นบ้าง เจ้านายเกลียดบ้าง ทำดีมาซะไม่รู้กี่ปี ๆ ก็เดือน พอจะได้รับรางวัล ไอ้นี่ก็กระแทกทีปัดทิ้งหมด เนี่ยะ ให้รู้ไว้ไอ้ตัวกลั่นแกล้งเจ้ากรรมนายเวรเหล่านี้ ไอ้พวกนักเลงเหล่านี้มาแกล้งเรา

โยม : ต้องทำความดี ใช้หนี้ความดีใช่ไหมคะ ?

พระอาจารย์ : ใช่ ต้องทำความดีใช้หนี้ความดี พระอาจารย์รู้ไม่ใช่นิด ๆ หน่อย ๆ รู้เยอะแต่ไม่มีใครถาม เลยไม่อยากพูด

โยม : บางทีไม่ได้ทำผิดเลยนะคะ

พระอาจารย์ : นั่นแหล่ะ! ให้เรารู้ไว้เถอะเจ้ากรรมนายเวรเล่นงานเอา เนี่ยมันมากลั่นแกล้งรังแก ฉะนั้นเรารู้ต้องพยายามเรียกออกมาให้หมด ๗ วันนี้ โอ๊ยไม่รู้หลุดร่วงเท่าไหร่แล้วของโยมนี่ (หัวเราะ)

โยมถาม : พระอาจารย์ครับทำไม พระอาจารย์จึงสามารถให้ท่านองค์นั้นองค์นี้มาช่วยสงเคราะห์ ได้เพราะอะไร ?

พระอาจารย์ : ก็เพราะท่านเห็นความดีของพระอาจารย์ มีใจบริสุทธิ์ซื่อตรงสะอาด ถ้าพระอาจารย์ไม่มีใจบริสุทธิ์ซื่อตรงสะอาด ท่านเหล่านี้วางเฉยกันหมด ไม่มีเกี่ยว

โยมถาม : อุเบกขา

พระอาจารย์ : ใช่ วางเฉยหมด อย่าว่าแต่พระเถระทั้งหลายเลย พรหมเทพเทวดาท่านก็ไม่สนใจ (หัวเราะ) ให้สัคเคฯ คอหอยแทบแตกก็ไม่ได้เรื่อง เพราะไม่มีศีลไม่มีธรรม ไม่มีการ ประพฤติปฏิบัติชอบ เจตนาไม่บริสุทธิ์ท่านวางเฉยหมด เพราะฉะนั้นอย่าไปใส่ใจเลยไอ้พวกนี้ ผู้มีบุญเท่านั้นจึงจะรู้ได้เห็นได้ แล้วท่านจึงจะลงมา เพราะครั้งพุทธกาลพรหมเทพเทวดายังลงมาให้คนเห็นได้เลย ด้วยพุทธบารมี ก็พระพุทธเจ้า พระอรหันต์เจ้า ความดีมากกว่าพรหมเทพเทวดา ถ้าพระองค์จะสงเคราะห์ให้ปรากฏทำไมจะไม่เห็นได้ ทำไมจะรู้ไม่ได้ พระอาจารย์ไม่สงสัยสิ่งเหล่านี้

โยมถาม: พระอาจารย์พูดถึงเมื่อกี้ พระพาหิยะ ครั้งพระพุทธวิปัสสีท่านลงมาช่วย ซึ่งเป็นพรหมชั้นไหนครับ ?

พระอาจารย์ : อนาคามี ชั้นสุทธาวาส เป็นพรหมอนาคามี

โยมถาม : ซึ่งนั้นก็คือนัยเดียวกันกับพระอาจารย์

พระอาจารย์ : ใช่ ลงมาได้เลยนี้ เคยเกี่ยวเนื่อง มาสงเคราะห์หรือมาช่วยอะไรได้ แต่ท่านก็ดูสิ่งที่เหมาะสมที่สุด

โยม : ช่วยตามธรรม

พระอาจารย์ : ใช่ ไม่ใช่ว่าจะมาทุกเรื่องราว แล้วไม่จำเป็นพระอาจารย์ก็ไม่ได้ไปอัญเชิญ เว้นไว้แต่เหตุสุดวิสัยหรืออะไรนี่ ทำจึงเป็นไปอย่างนั้นเป็นเพราะอะไร เรื่องที่มันซับซ้อนต้องว่าอย่างนี้ ซับซ้อนที่รู้ไม่ได้ นั่นแหล่ะเราจึงอัญเชิญท่านมาปรึกษา และเดี๋ยวท่านจะสงเคราะห์เอง ช่วยเพิ่มช่วยเสริมอะไรให้เหมือนโยมถ้าทำดีคนนั้นคนนี้ เค้าเห็นโยมมีทุกข์เขาก็ไม่นิ่งดูดายแล้ว เพราะอะไร อย่างพระอาจารย์ไม่ได้เดือดร้อน ไม่ได้ขอครูบาอาจารย์นั้น องค์นั้น องค์นี้ เรายกไว้ไม่ได้เอามาใช้ได้ ท่าน

รู้ท่านลงมาลูกศิษย์เราทำดี ทำด้วยความเพียรพยายาม อดกลั้น อดทน ขนาดเราเป็นครูเป็นอาจารย์จะไปดูดายได้ไง (หัวเราะ)

โยม : ขนาดข้าวบูดยังฉันมาแล้ว

พระอาจารย์ : พระอาจารย์ทุกรูปแบบต้องว่าอย่างนี้ โดยทรมาน ไม่อืออา ไม่ต้องไปขอความช่วยเหลือเรียกร้องอะไรจากใคร เป็นกรรมของเราเองต้องว่าอย่างนี้ ทีนี้เราผ่านพ้นใช้กรรม วิบากเหล่านั้น ทีนี้สิ่งที่ดี ๆ มันก็เข้ามาตามบุญ เพราะเราไม่ได้สร้างกรรมทำชั่วอย่างเดียว เราได้สร้างทำกรรมดีไว้ ความดีก็ให้ผล ความชั่วก็ให้ผลเปลี่ยนกันไปเปลี่ยนกันมา ยิ่งเราทำความดีมากเท่าไหร่ ไอ้อุปสรรคที่คนชั่วหรือพวกพ้องความชั่วมันก็เยอะมันก็มารุมมาตุ้มเรา เนี่ยส่วนมากคนที่ไม่มีกำลังพอแล้วไปรับท่า แสดงว่าข้าเก่งไอ้พวกเนี้ยะต้องชอบเลยต้องว่าเสร็จ ไม่รอดไม่รู้ มีพระพุทธเจ้า ไม่ต้องไปดูคนอื่นคนไกล พระมหาโมคคัลลานะท่านก็ทำความดี ท่านเป็นพระอรหันต์

โยมถาม : แล้วยังถูกโจรมาทุบตี

พระอาจารย์ : ใช่ นั่นแหล่ะเป็นกรรมเก่าของท่าน ฉะนั้นแล้วใครทำความดีมีอุบัติเหตุเพศภัย ไม่ต้องไปสงสัยเป็นกรรมของตัวเอง เพราะอะไรพระอาจารย์จึงมั่นใจอย่างนั้น เพราะพระพุทธเจ้าตรัสไว้เองว่า ธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม ฉะนั้นธรรมนั่นแหล่ะจะคุ้มครองรักษาผู้ประพฤติธรรม ไอ้ส่วนที่ประพฤติธรรมแล้วยังมีโทษมีทุกข์ นั่นเป็นเพราะกรรม ในอดีต จะต้องไปใช้เขา ใช้เวรใช้กรรม ฉะนั้นโยมต้องเข้มแข็งอย่างไปเชื่อใครเดี๋ยวคนนั้นเอาคำสอนพระอาจารย์ไปสอนแล้วเกิดอุบัติเหตุ ไอ้นี่อย่าไปเชื่อมันเลยโกหก ไอ้นั่นเป็นกรรมของเค้า ฉะนั้นทำดีย่อมได้ดี แล้วเหมือนกันที่ฆ่าเนื้อแล้วมาทำบุญบางคนก็ถามพระอาจารย์ แล้วฆ่าเนื้อฆ่าปลามาทำบุญ จะได้บุญไหมได้ ขณะที่ฆ่าทำบาปก็เป็นบาป ขณะที่มาทำบุญก็ได้บุญ แล้วก็ดลบันดาลพอ ที่มาบวชเข้าแล้วเจริญวิปัสสนายังไงก็ไม่เกิด พอเสือมากัดเท่านั้นวิปัสสนาเกิด พอบรรลุพระอรหันต์ ก็นิพพานในปากเสือพอดี เหมือนกันที่ไม่ฆ่าสัตว์แล้วไม่มีอะไรทำบุญ บุญก็ให้ผลส่วนบุญ กรรมก็ให้ผลส่วนกรรม

โยมถาม : บุญก็ให้ผลส่วนบุญใช่ไหมคะ ต้องได้ผลไม่ช้าก็เร็ว

พระอาจารย์ : ใช่ ให้รู้ไว้อย่างนี้ ทั้งสองอย่างมันต้องมารุมมาตุ้มเราแน่นอน แล้วแต่อันไหนมันจะมีกำลังมากกว่าอันไหน จะได้เข้าใจแล้วจะไม่ไปเชื่อคนอื่น ว่าเออ พระอาจารย์ท่านก็บอกทุกวิถีทาง การทำความดีนั่นก็เป็นส่วนดี ที่พระอาจารย์บอกชัดเจนแล้วไง คนที่ทำดีแล้วไม่ได้ดี เป็นเพราะต้องทำความดีใช้หนี้ความดี เพราะเคยฆ่าความดี ประพฤติผิดความดี หลอกลวงต้มตุ๋นความ

ดี หลอกความดีคนอื่นมาเป็นของเรา ครั้นกรรมวิบากกรรมให้ผล ทำดีเท่าไหร่ก็ยังไม่ได้ดี ฉะนั้นไม่ต้องไปอ้างนั่นอ้างนี่ พระอาจารย์ก็บอกไว้ตั้งนานแล้ว (หัวเราะ) ถ้าโยมไม่เชื่อแสดงว่าโมหะอวิชชามันครอบงำโยมแล้ว เจ้ากรรมนายเวรมันจะลากโยมไปในสิ่งที่ไม่ดีแล้ว ยิ่งห่างไกลจากสิ่งที่ดีเท่าไหร่ ไอ้ความชั่วความเลวไอ้กรรมมันจะมารุมมาตุ้ม เหมือนหมาฟัดหมาหมู่ มันลากไปได้พอล้มมันขย้ำเอาตายคาปากมัน ต้องว่าอย่างนี้ ทีนี้จะได้รู้ (หัวเราะ) อย่างพระอาจารย์นี้เข้าใจชัด ไม่ลังเลสงสัย เพราะได้พิจารณามาแล้ว คนกินยาตายฆ่าตัวตาย โดดน้ำตาย น้อยใจ ทำดีแล้วไม่ได้ดี เพราะฉะนั้นคนทำดีมาใหม่ ๆ แล้วไปตาย อย่างน้อยแสดงว่าได้ทำความดี ความดีใหม่ ๆ อย่างน้อยส่งให้เปลี่ยนภพเปลี่ยนภูมิ

โยมถาม : ผมถามเพื่อว่าคนที่ได้ฟังตอนหลังจะได้เข้าใจ

พระอาจารย์ : เนี่ยะ ที่พระอาจารย์พูดเนี่ยะ พูดไว้ให้รู้ (หัวเราะ) จะได้ไม่ลังเลสงสัยอีก ไอ้คนทำดีแล้วไม่ได้ดีเป็นเพราะอะไร เพราะต้องทำความดีใช้หนี้ความดี ที่เห็นชัดก็คืออย่าไปทำผิดกฎหมายบ้านเมืองหรือไปทำร้ายคนอื่น แล้วถูกตำรวจจับเค้าปรับไหม ต้องมาเสียงเงินเสียทอง เงินทองทุกบาททุกสตางค์เป็นคุณค่าของความดีทั้งหมด แต่เราต้องเสียเงินเสียทองเพื่อชดเชยความชั่วของเรา ให้รู้ไว้อย่างนี้ไปใช้หนี้คือ ใช้หนี้ความชั่วที่เราทำไว้มันก็หมดไปสิ้นไป ถ้าเราทำชั่วมากหมดตัวเลย ตำรวจจับก็ยึดบ้าน ไอ้พวกค้าขายยาม้ายาบ้า โดนยึดหมดเห็นไหม เนี่ยะทั้งบ้านที่อยู่เงินทองอะไรกูยึดหมด นั่นแหล่ะความชั่วให้ผล แล้วมาอ้างว่าความดีเวลาคนอื่นเขาทุกข์เขายาก ไม่ได้คิดถึง กูจะเอาสุขเอาสบาย เอาความสุขความสบายของคนอื่น ที่เราไปทำลายเขามาเนี่ยะเอามาสร้าง มาสุขอยู่สบาย ฉะนั้นถึงคราวกรรมให้ผล มันก็ละลายหมด

โยมถาม : พระอาจารย์ครับ พวกชั้นพรหมชั้นเทพเหล่านี้ซ้อนอยู่กับมิติของเราหรือเปล่าครับ ?

พระอาจารย์ : เป็นที่เฉพาะของเค้า ถ้าจะพูดซ้อนก็เหมือนอยู่ภายใต้จิตสำนึกที่เราเคยชินนั่นแหล่ะ ถ้าเราพอใจกระทำความดีเพื่อความเป็นพรหมมันก็ไปพรหมเลยให้ทานทุกครั้ง รักษาศีลทุกครั้ง มุ่งความเป็นพรหมเพื่อให้ได้ฌาน มันก็เป็นพรหมแล้ว ถ้าไม่มุ่งนิพพาน มันก็เป็นไปตามอำนาจ

โยมถาม : จริง ๆ คือเป็นที่เฉพาะ

พระอาจารย์ : เป็นที่เฉพาะ ต้องว่าเป็นที่เฉพาะเหมือนกับชั้นสุทธาวาส๕ เป็นที่เฉพาะของพระอริยะบุคคลเฉพาะพระอนาคามี คือชั้นอริหา อตัปปา สุทัสสา สุทัสสี อกนิษฐา พอเลื่อนถึงชั้นอกนิษฐาเป็นพระอรหันต์หมด แล้วอยู่จนครบอายุแล้วจึงปรินิพพานในชั้นนั้น เค้าถึงเรียกนิพพานพรหม คือปรินิพพานในชั้นพรหม

โยมถาม : ศีลต้องไม่บกพร่องด้วยใช่ไหมคะ

พระอาจารย์ : คือไปอยู่ชั้นนั้นไม่มีการผิดศีลแล้ว คือละเว้นหมด จิตของเราไม่มีอารมณ์อื่นแล้ว อารมณ์ที่เศร้าหมองใจไม่มี จิตเราสังกลิทเฐ ทุคติปาติกังขา หากมีใจเศร้าหมองมีทุคติเป็นที่ไป จิตเต อสังกลิทเฐ สุคติปาติกังขา ถ้าใจเราผ่องแผ้วมีสุคติเป็นที่ไป พระองค์ตรัสไว้เองตอนใกล้ตายนี่สำคัญ ทีนี้จิตดีไม่ดีขึ้นอยู่กับอารมณ์ที่ดีและไม่ดี อารมณ์ดีคืออะไร มีทานเป็นอารมณ์ มี

ศีลเป็นอารมณ์ มีเนกขัมมะเป็นอารมณ์ มีปัญญาเป็นอารมณ์ มีวิริยะเป็นอารมณ์ มีขันติเป็นอารมณ์ มีสัจจะเป็นอารมณ์ มีอธิษฐานเป็นอารมณ์ มีเมตตาเป็นอารมณ์ มีอุเบกขาเป็นอารมณ์ มีวิมุตติ มรรคผลนิพพานเป็นอารมณ์ เนี่ยะ จึงเรียกว่าอารมณ์ที่ดี ส่วนอารมณ์ที่ไม่ดี อารมณ์มีรูป มีเสียง มีกลิ่นมีรสมีสัมผัส เนี่ยะ อารมณ์ที่ไม่ดีเพราะมันก่อให้เกิดผูกพันธ์ สังโยชน์ร้อยรัดใจทำให้เราไปไหนไม่ได้ มันหมั้นเราอยู่เลยต้องว่าอย่างนี้ ไม่ก้าวหน้าที่ไม่พัฒนาเพราะมันชินกับอารมณ์ที่จิตเราไม่ก้าวหน้าเพราะฉะนั้นเราตัดออกจากมันเลย คืออนัตตาว่างอย่างเดียว ว่าง ๆ ถึงจะมีรูป มีเสียง มีกลิ่นมีรส มีสัมผัสมีมากมาย ความโกรธของเรามีเป็นโกฏิล้านๆ โกฏิ โกฏิล้านแสนชาติ ความโกรธเรามากมายที่พระอาจารย์สอนให้ว่าง ๆ เนี่ยะ เพื่อจะละความชั่วตั้งแต่เนกชาติ ถ้ามันว่างมากเท่าไหร่ก็อนุสัยวาสนาที่เราสั่งสมไว้มันก็หมดไป หมดไป ๆ ความเคยชินหรือพฤติกรรมที่เราเคยชั่วเคยเลวที่เคยมีความโลภ ความโกรธ ความหลง มีราคะ โทสะ โมหะ มานะทิฐิ มันก็หมดไป ว่างไป ที่พระอาจารย์สอน โอ้พระพุทธเจ้าพระองค์สัพพัญญูรู้ทุกสิ่งทุกอย่าง เข้าใจรวบรัดตัดสั้น ทำให้เราหมดเวรสิ้นกรรมรวดเร็วต้องว่าอย่างนี้ ภาวนาอนัตตา ว่าง ๆ

โยมถาม : ว่างของพระอาจารย์ ไม่เหมือนว่างของท่านพุทธทาส

พระอาจารย์ : ไม่เหมือน ไอ้นั่นเค้าปฏิเสธหมด ของพระอาจารย์ไม่ปฏิเสธ เพราะไอ้นี่ว่างจากอารมณ์ พระอาจารย์ไม่ได้ว่างจากอะไรแล้วมันก็พัฒนาตัวมันเอง เมื่อเราไม่มีอารมณ์ไม่มีอุปทานความยึดถือ เราก็รู้ได้ทุกระดับขั้นแล้วก็ตรงตามพุทธโอวาทด้วยต้องว่าอย่างนี้ เพราะพระองค์สอนเอง ไอ้นั่นปฏิเสธไปมันสุดโต่งไปแล้ว ไอ้นั่นปฏิเสธถึงขั้นนรกสวรรค์ไม่มี แต่ไอ้นี่ นรกมีสวรรค์มี แต่เป็นที่อารมณ์ เพราะที่เราไปเกิดมา ไปติดมาในใจเราจึงไปรู้ไปเห็นเข้า แต่ว่ามันก็ว่างอนัตตาหมด เพราะเรารู้เราไม่ยึดติดแล้ว เรารู้แล้วว่าเราสมควรที่จะไม่ไปอยู่ มันเป็นอนิจจังอยู่ อนัตตาอยู่ เพราะฉะนั้นเรารู้แล้วละ ต้องว่าอย่างนี้ เนี่ยะมันจึงจะรู้ครบถ้วน เราไม่ได้ปฏิเสธ สิ่งไหนพระองค์แสดงไว้มีจริงทุกอย่าง สิ่งที่พระอาจารย์ปฏิบัติผ่านมา นรกสวรรค์อะไร พระอาจารย์ ได้ผ่านมาทั้งนั้น ขณะจิตมันหลุดไปจากร่างแล้ว พระอาจารย์ก็ยังไปเจอ อยู่ในป่ายังมีเทวดามาใส่บาตรยังมีผ้าทิพย์อีก อย่างพระอาจารย์เนี่ยะ พิสูจน์ได้ด้วยตนเอง แล้วทำไมพระอาจารย์จะไม่สงสัยอะไรเรื่องนรกสวรรค์พวกนี้ เพราะพระอาจารย์ จะไม่สงสัยอะไรเรื่อง นรกสวรรค์พวกนี้ เพราะพระอาจารย์ได้รู้ได้เห็น ได้สัมผัส ได้เจี๊ยะด้วย (หัวเราะ)

โยมถาม : พระอาจารย์ครับ ตอนนั้นผมถามว่าพรหมเขามีที่เฉพาะ

พระอาจารย์ : มี ก็เค้ามีอยู่ของเค้า

โยมถาม : พระนิพพานก็มีที่เฉพาะของเค้า ใช่ไหมครับ ?

พระอาจารย์ : ก็พระนิพพานเป็นของกลาง อยู่ที่ไหนก็มีได้ ใครตรงไหนว่าง ก็ว่างได้ทุกชั้นเลยต้องว่าอย่างนี้ โยมนั่งตรงนี้ โยมว่างได้ก็นิพพานเลยต้องว่าอย่างนี้ ถ้าโยมว่างไม่ได้ยึดติดเพราะไม่มีตัวมีตน ที่ครูบาอาจารย์ท่านไปก็หมายถึง อกนิฏฐพรหมนั่นแหล่ะโยม หมายถึงนิพพานพรหมที่ครูบาอาจารย์พาไปเที่ยวอะไร เพราะที่นั้นเหมือนปรากฏให้รู้ได้ แต่ถ้านิพพานสำหรับพระพุทธเจ้า ที่ไม่มีรูป อรูปนั้นไม่มี อยู่ที่ไหนว่าง

ได้หมดเลยที่นั่นไม่มี พรหมก็เหมือนกัน เทพเทวดาองค์ไหนก็เหมือนกัน ทำให้ว่างได้เข้านิพพานหมด ไม่มี เป็นของกลางหมด ไม่ว่าคริสต์ อิสลาม ฮินดู ไปหมดมากมายก่ายกอง พระอาจารย์ไม่เลือกเลย สอนให้ว่างหมดทุกคนเข้าความว่างได้ ก็ใช้ได้ แต่ให้มี พระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์พอเข้าถึงความว่าง แล้วพระองค์ก็ปรากฏเอง เพราะอันนี้เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า เพราะฉะนั้นเรารู้แล้วโอ้ เราว่างได้ก็เพราะเราทำตาม พระพุทธเจ้า จิตเราส่วนหนึ่งก็ระลึกถึงพระองค์ มีพระองค์สูงสุด แล้วความว่างหรืออนัตตานี้ก็เป็นพระธรรมโยม พระธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรมเราปฏิบัติเรานั่นแหล่ะเป็นพระสงฆ์ (หัวเราะ) เดี๋ยวจะนึกว่าพระสงฆ์บอกเนี่ยะพระสงฆ์คือในตัวเราเอง ฉะนั้นพุทธธรรมสงฆ์ก็อยู่ที่ตัวเรา ฉะนั้นมันมีอยู่แต่เราไม่ได้นึกถึง มีก็เหมือนไม่มี ความจริงมีแต่เราไม่ได้ระลึก มีก็เหมือนไม่มี เหมือนเรามีพ่อมีแม่ มีลูกมีเมีย ขณะนี้ฟังพระอาจารย์ เนี่ยะ ไม่มี เห็นไหม เพราะเราไม่ได้ระลึกถึง แต่ว่าเค้าก็มีอยู่ไม่ใช่เค้าไม่มี สิ่งเหล่านี้ก็เหมือนกัน มีนัยอันเดียวกัน มีอยู่แต่ไม่ได้ระลึกถึงพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระอรหันต์เจ้า พุทธบารมี ธรรมบารมี อริยสังฆบารมี มีอยู่แต่เราไม่รู้จัก ไม่ได้ระลึกถึง มีก็เหมือนไม่มี รู้ได้ด้วยปัญญา รู้ได้ด้วยญาณความรู้ ต้องว่าอย่างนี้ คือรู้ได้ด้วยเหตุผล ข้ามพ้นความสงสัยไปแล้วเพราะว่าไม่สงสัย เพราะฉะนั้นพระองค์รู้แล้วก็มาตรัสมาบอก ให้เราปฏิบัติธรรม เมื่อเราประพฤติปฏิบัติตาม เราก็รู้ได้ เหมือนโยมขับรถมาเนี่ย มรรคคือหนทาง ถ้าทางไม่ว่างโยมมาได้หรือเปล่าเนี่ย อารมณ์ก็เหมือนอุปสรรคนั่นแหล่ะ เป็นหลุมเป็นบ่อ หรือให้มีอุบัติเหตุโยมไปชนกับคนนั้นคนนี้ อารมณ์ทั้งนั้นอารมณ์แห่งความรวดเร็ว อารมณ์แห่งความร้อนต่างคนต่างร้อนขึ้นมา ถ้ามีกรรมวิบากกรรมมันก็ต้องไปเจอ ที่นี้โยมมาก็เพราะโยมไม่แวะซ้ายขวา สมมติซ้ายข้างหนึ่งนรก ขวาข้างหนึ่งเป็นสวรรค์ โยมก็ไม่แวะสวรรค์ดูนรก โยมก็มาถึง ก็ผ่านเนี่ยะ มรรคคือหนทาง ทางว่างด้วย ถ้าไม่ว่างโยมมาไม่

ได้หรอก

โยมถาม : พระอาจารย์ค่ะ ปฏิเสธนรกสวรรค์แล้วปฏิบัติธรรมไปทำไมค่ะ ?

พระอาจารย์ : ก็เรารู้ว่ามันมีจริง เรากลัวตกนรก เรากลัวต่อสวรรค์ จะไปติดค้างนรก ไปติดค้างสวรรค์ เราจึงไม่เอาไง (หัวเราะ) เราจะไปนิพพานว่าง ๆ ต้องบอกอย่างนี้ เรารู้แล้วว่ามีจริง เราจึงต้องกลัว กลัวต่อการเวียนว่ายตายเกิด จะต้องไปตกนรกเป็นเปรตเป็นอสูรกายสัตว์เดรัจฉาน หรือทำดีมากเพียงไหนได้ไปสวรรค์ ไปพรหม แต่นิพพานไม่มีสิทธิ์เพราะไม่มีใครสอนให้ว่าง ไม่มีใคร

สอนอนัตตา อนิจจัง อนัตตา ไม่มีใครสอน เพราะพระพุทธเจ้าไม่ได้ปรากฏขึ้น ไม่มีใคร เมื่อพระองค์ไม่ได้สอน ก็ไม่มีใครรู้

โยมถาม : พระอาจารย์ครับ ว่างอย่างท่านพุทธทาสก็อันตรายซิครับ ?

พระอาจารย์ : อันตราย

โยมถาม : ก็ผิดกับพระธรรมวินัย

พระอาจารย์ : เพราะฉะนั้นเราไม่ไปยกโทษใคร ไม่พูดถึงสิ่งใดที่เรารู้เราเข้าใจ เราไม่ไปยกโทษ ถือว่าเจตนาของท่านอาจจะ ไอ้บางผู้บางคนที่มีบุญมีวาสนาให้ว่าง บางทีบางคนก็เข้าใจได้ ละทิ้งหมดก็ละอุปาทานได้ อาจจะมีประโยชน์

โยมถาม : เจตนาท่านอาจจะดีก็ได้

พระอาจารย์ : ใช่ ๆ ฉะนั้นเราไม่ต้องไปพูดถึง ใครจะดีไม่ดีเราไม่ต้องไปใส่ใจ เรื่องของเค้าเราไม่ยุ่ง เรื่องของเราก็จะจบจะสิ้น ถ้าเรามัวไปเกี่ยวคนนั้นคนนี้ เดี๋ยวลูกศิษย์ลูกหาจะมาแหกอกโยม (หัวเราะ) แล้วเราต้องไม่ไปใส่ใจ ไม่จำเป็นไม่ต้องไปเกี่ยวข้อง แต่เราพูดเสนออย่างซื่ออย่างตรงแล้วเราก็พบได้เอง รู้ได้เอง แล้วก็เป็นปัจจัตตังด้วยไม่ต้องไปถามใคร (หัวเราะ) เพราะฉะนั้นเรามุ่งของเราไป ว่าง ว่าง ว่าง อย่างเดียว ภาวนาว่าง ว่าง ว่าง เนี่ยะสุดยอดของพระพุทธเจ้า เรายิ่งพ้นทุกข์มากเท่าไหร่ มีความสงบสุขเท่าไหร่ เรายิ่งเห็นคุณของพระพุทธเจ้า แล้วไม่มีการลืมเลยต้องว่าอย่างนี้ เพราะฉะนั้นเหมือนเรามีพุทธเจ้า เดี๋ยวพิจารณาความว่าง เดี๋ยวก็มีพระพุทธเจ้า ก็มีอยู่สองอารมณ์

โยม : เหมือนมีพระพุทธเจ้าอยู่ตลอดเวลา

พระอาจารย์ : ใช่ ไม่งั้นก็มีอนุสติสิบอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นอารมณ์ในสิบอย่าง พระอาจารย์เทศน์สอนไว้ในอนุสติสิบอย่างก็มี แล้วก็ลงในความว่างด้วย ใคร ๆ นึกว่าโอ้พระอาจารย์จะมีอะไรมาสอน โดยพระอาจารย์พูดสอนได้เยอะแยะ ไอ้ที่มีคือ มันว่างจากสิ่งที่มีอยู่ เมื่อพระอาจารย์รู้อย่างนี้มันจะไปวิตกกังวลอะไร ไอ้ที่มีอยู่มันรองรับสภาวะของที่ความไม่มีก็เหมือนพระองค์เห็นความมีอยู่ว่ามันไม่มี จึงว่าง เห็นมั้ย ! เนี่ยะกลับกันเลยแค่นี้เอง เหมือนเส้นผมบังภูเขา เนี่ยะ พระอาจารย์ก็รู้สภาวะอย่างนี้ พระอาจารย์รู้ความว่างจากสิ่งที่มีก็คืออารมณ์นั่นแหล่ะ ถ้าไม่มีอารมณ์ก็ว่างจากอารมณ์ได้ไง ถ้ามันมีอารมณ์เราว่างจากอารมณ์เราก็พ้นจากอารมณ์ เราก็พ้นทุกข์แล้วต้องว่าอย่างนี้ ขณะที่เราทำอารมณ์ให้ว่างคือไม่มีอารมณ์แล้ว รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสไม่มีแล้ว ว่างแล้วไง เราก็พ้นทุกข์แล้ว เราเป็นทุกข์ก็เพราะอารมณ์เนี่ยะ เราไม่เข้าใจ ไม่รู้ทั่วถึง ที่พระอาจารย์ย่อมาสั้นเหลือแค่นี้ถือว่ายอดเยี่ยม ไม่มีใครที่ย่อมาได้อย่างพระอาจารย์ (หัวเราะ) ก็พระไตรปิฏกเหลือแค่สองคำ นิโรธะ ความดับทุกข์ คือดับอารมณ์ เพราะพระอาจารย์พิจารณาทุกอย่างเป็นอารมณ์ จะเป็นอารมณ์สวด อารมณ์ท่องอะไร มีธรรมเป็นอารมณ์ มีอะไรเป็นอารมณ์ทั้งนั้น นิโรธะความดับทุกข์ ก็ดับอารมณ์แค่นี้เกมส์แล้ว พระไตรปิฏกที่พระองค์แสดงสอนไว้ก็เพื่อให้พ้นทุกข์ ดับทุกข์ ทีนี้เราจะพ้นทุกข์ดับทุกข์เราจะทำอย่างไร เราก็ดับอารมณ์พ้นจากอารมณ์ แล้วมันก็ว่างแล้วทีนี้ก็เกมส์ ทีนี้เรารู้แล้วเข้าใจแล้วก็มุ่งเพื่อความดับอย่างเดียว คือให้ว่างเพื่อความว่าง ทีนี้เราสอนเราเทศน์อะไรทั้งมรรคอริยสัจ มีหมด

โยมถาม : พระอาจารย์ครับ ที่บอกข้างบนเค้ามีการเทศน์ธรรมะ

พระอาจารย์ : ก็พระพุทธเจ้า แสดงไว้

ในพระไตรปิฎก สุนัง กุมารพรหม เห็นมั้ย ถ้าไม่มีใคร สุนัง กุมารพรหม ก็ลงมาเทศน์ ไม่มีใคร ถ้าไม่มีพระอรหันต์ขึ้นไปเทศน์ พระพุทธเจ้าไม่ลงมา ก็มีสุนัง กุมารพรหมมาเทศน์ ไม่มีใคร ท่านท้าวสักกะเป็นคนเทศน์ทุกวันพระต้องว่าอย่างนี้

โยมถาม : เค้าจะมีเทศน์กันตลอด

พระอาจารย์ : มีประจำเลย อันนี้มีอยู่แล้วในพระไตรปิฎก

โยมถาม : งั้นเค้าจะได้บรรลุ ไปตามธรรมหรือเปล่าครับ ?

พระอาจารย์ : เค้าก็เข้าใจตามบุญตามวาสนา เค้าก็เตือนกันให้อโหสิ ให้อภัยกัน อย่างน้อยก็มีการประชุม ฟังเทศน์ฟังธรรมกัน อย่างน้อยในพรรษานี้เค้าเปิดหูเอาไว้ เผื่อพระอาจารย์จะเทศน์จะสอนอะไร เค้าจะพลอยเข้าใจได้ยินไปด้วย

โยมถาม : อย่างวันนี้ วันที่ 2 เดือนสิงหาคม 2546 ก็ได้ยิน

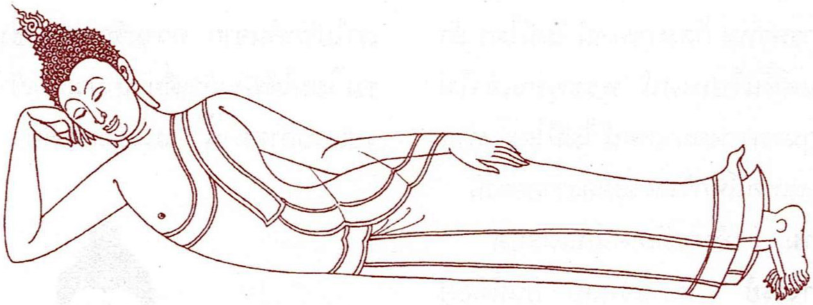
พระอาจารย์ : ได้ยินหมด รู้แล้วจะได้ละ สิ่งที่ไม่ถูกต้อง แล้วมันก็เข้าถึงความว่างได้เป็นสุข ไม่มีอะไร อนาลโย ไม่มีอะไร ว่าง ที่พระอาจารย์บอก อนิจจังคือความไม่เที่ยงเปลี่ยนแปลง ภาษาไทยว่างเปลี่ยนแปลง เรารักอะไรก็รักความเปลี่ยนแปลง โกรธอะไรก็โกรธความเปลี่ยนแปลง หลงอะไรก็หลงความเปลี่ยนแปลง ดีใจ เสียใจ ก็กับความเปลี่ยนแปลง แล้วจะเห็นความโง่ของเรา ต้องว่าอย่างนี้ ที่เราเสือกไปรักใคร่กับความเปลี่ยนแปลง อนัตตา ความว่าง คือไม่มี เราไปรักอะไรก็รักของไม่มี โกรธอะไรก็ของไม่มี หลงอะไรก็หลงของไม่มี ดีใจเสียใจกับของไม่มีอีก เราก็จะเห็นความโง่ของเรา แล้วเราก็จะได้ไม่มีอะไรกับสิ่งเหล่านั้น แล้วเราก็จะได้พ้นจากอารมณ์ อุปาทานความยึดติดไม่มี ก็ว่างแล้ว พ้นจากอารมณ์นี้ อารมณ์สิ่งที่มีเราไปรักพ้นจาก ความรัก ความชัง ความติ ความชม โยมได้ฟังแล้วเดี๋ยวโยมจะได้เข้าใจ พูดไว้หลายรูปแบบอาตมานี้ ไม่ใช่เรื่องเดียว เนี่ยะทั้งเก้าวัน

เนี่ยะ แล้วโยมก็ทิ่งพระอาจารย์ ไปเอาอะไรมาเทศน์เอามาสอนแล้วสามารถเอามาเรียง เอามาแทงเอามาร้อยเป็นเรื่องเดียวกันได้ เนี่ยะเอาของมากให้เป็นของน้อยต้องว่าอย่างนี้ ให้สั้นลง ๆ

โยมถาม : แทงเป็นเรื่องเดียวกันหมด

พระอาจารย์ : ใช่ เป็นเรื่องเดียวกันหมด พระอาจารย์บอกแต่แรกแล้ว ทีแรกลูกศิษย์ทั้งหลาย ข้องใจพระอาจารย์บอกเนี่ย ว่าง บารมี

ของพระอาจารย์ วันแรกก็แสดงถึงสติปัฏฐาน 4 กับสุญญตสมาธิ ความว่าง วันแรก วันที่สองก็ ทาน ศีล พระอาจารย์ก็วันหนึ่งเอาสองข้อ ๆ นี้ ท้ายสุดก็สรุปรวมมารวมกัน แล้วโยมก็จะได้ฟัง เอ้อ! เหมือนกันอันเดียว เราเข้าใจ นัยใดนัยหนึ่ง เราก็จะเข้าใจทั้งหมด เนี่ยะ เป็นความต้องการที่พระอาจารย์ให้รู้ตรงนี้ ถึงมันจะมากมายยังไงก็ ให้สรุปลงให้เหลือสั้นนิดเดียว ให้เราแทงตลอดตรงนี้ เข้าใจตรงนี้ ถ้าเราเข้าใจตรงนี้แล้วก็หมดไม่มีอะไร เราก็มุ่งว่างไปอย่างเดียว เนี่ยะมันจึงจะชัวร์ต้องว่าอย่างนี้ ฟังแล้วหมดความลังเลสงสัยแล้ว ใจมันสะอาดขึ้น คือ สะอาดจากอารมณ์แล้ว ไม่สนใจ มุ่งความดับว่าง ไม่ยุ่งกับใคร ไม่สนใจใคร ยิ่งเป็นพระจะมักน้อยสันโดษ ยิ่งจะเป็นอุปการะยิ่งมักน้อยสันโดษเท่าไหร่ มันก็น้อยลง อารมณ์ทั้งหลายก็ไม่มี มันก็ว่างได้ง่าย รวดเร็ว แปลกแต่จริงต้องว่าอย่างนี้ ไม่มีใคร ครูบาอาจารย์ทั้งหลายท่านก็เทศน์ไป ไม่ค่อยสรุปเหมือนอาตมา ชี้แสดงกว้างก็ได้แคบก็ได้ สรุปก็ได้ ได้ทุกรูปแบบ ต่อไปพระอาจารย์เป็นบุคคลในประวัติศาสตร์ ที่ใคร ๆ จะต้องกล่าวถึง แล้วจะมาค้นคว้าหา เฮ้ย ธรรมพระอาจารย์สอนอะไร พูดอะไรไว้

โยม : เพราะไม่เหมือนใคร

พระอาจารย์ : ไม่เหมือนใคร

โยม : ต่อไปนี้จะมีคนมาอีกเยอะ

พระอาจารย์ : อูย จะต้องรู้ ลูกศิษย์พระอาจารย์ทั้งหลายเนี่ยะ ถ้าใครทำตามไปหมด ไม่มีใครอยู่หรอก ไม่มีเหลือ ไม่มีใครมาทนทุกข์ทนยาก ไปหมด

โยมถาม : ส่วนใหญ่คือ เก้าวันที่แล้วได้

พระอาจารย์ : ทุกคนรู้ ทุกคนล้างใจต้องว่าอย่างนี้ ล้างใจหมดไม่มีใคร มีแต่ชอบใจคล้ายไปรีวายส์ฟังกันอีก เพื่อให้มันหนักแน่นมั่นคง

โยมถาม: อย่างเช่นในวัดนี้ จะมีกิจกรรมอะไรอย่างเช่น กฐิน หรืออะไรนี้ก็จะส่งบอกให้ คุณสีเลิดออกเวบซ์ไปเลย

พระอาจารย์ : ก็แล้วแต่เถอะโยมก็ไปนี่กันเองไม่ต้องมาเกี่ยวกับพระอาจารย์หรอก ก็เป็นความดีของโยมเอง ที่จะได้มีบริษัท บริวาร อานิสงส์ ถ้ามีภพมีชาติ เป็นพรรคพวกทั้งนั้น ต้องว่าอย่างนี้ ใครที่เป็นหัวหน้า คนนั้นก็มีบริวารเยอะหน่อย

โยมถาม : อ๋อ เหรอครับพระอาจารย์

พระอาจารย์ : ใช่ อันนี้ ถ้าโยมอ่านในพระไตรปิฎก เดี๋ยวโยมก็เจออานิสงส์เหล่านี้ พระองค์แสดงไว้เอง ถ้าคนไหนชักชวนเขาทำบุญ แต่ตัวเองไม่ทำบุญ เราก็มีแต่บริวารแต่ไม่มีทรัพย์

สมบัติ ถ้าเราชักชวนด้วยทำบุญด้วย เราก็มีทรัพย์สมบัติด้วย มีบริวารด้วย คือได้ทั้งทรัพย์สมบัติและบริวารสมบัติ

โยมถาม : พระอาจารย์เจ้าค๊ะ โยมกราบเรียนถามนิดหนึ่งว่า ในปัจจุบันบางครั้งโยมไม่กล้าไปบอกบุญใคร ไม่อยากบอกบุญใครน่ะค่ะ

พระอาจารย์ : ก็แล้วแต่เถอะโยม: อย่างในที่ทำงานนี้คือ

พระอาจารย์ : เรารู้ว่าเค้าไม่เต็มใจ ไม่มีศรัทธา เราก็ไม่อยากเสียความรู้สึก

โยม : โยมก็ไม่ได้เอ่ย นะคะ

พระอาจารย์ : ใช่ เราก็ต้องไม่ไปบอกเค้าโยม คนไหนมันมีศรัทธา เรารู้ไอ้นี่มันมีศรัทธาเราก็บอกเค้า

โยม : นอกจากเค้ามีใจแล้วเอามาร่วมเอง

พระอาจารย์ : ใช่ ก็แล้วแต่ ใช่ ๆ อันนั้นเป็นความดีของเรา เพราะถ้าเราไปนี่แล้วเค้าพูดขึ้นมา เราเสียความรู้สึก เพราะฉะนั้นเราไม่ควรเสียความรู้สึก

โยมถาม : ไม่บอกบุญเลย ไม่ได้บอกใคร

พระอาจารย์ : เนี่ยะ เรารู้แล้ว เราก็ละ เราก็จะมีมิตรมีสหายเป็นนิสัยเดียวกัน พอพระพุทธเจ้าแสดง อะไรขึ้นมาเราก็บรรลุเหมือนกัน เพราะอะไร เพราะมีใจตรงกัน

โยมถาม : อย่างนี้ก็คือ ไม่ผิดใช่มั้ยค่ะ ?

พระอาจารย์ : ไม่ผิด

โยมถาม : เป็นความดีด้วยใช่มั้ยค่ะ ?

พระอาจารย์ : เป็นความดีของเรา แล้วเราก็ไม่ทุกข์ด้วย บอกถ้าเราจะสงเคราะห์แล้ว ความจริงฉัน บอกคุณ คุณจะทำก็ได้ คุณไม่ทำคุณโมทนาก็ยังได้ ยิ้มถวายก็ยังได้ บอกเค้าเลยสอนเค้าเลย แต่โยมขี้เกียจปากกว้าง ไม่อยากพูดก็ไม่ต้อง (หัวเราะ) อย่างพระอาจารย์นี่ พระอาจารย์สอนทุกรูปแบบเลย เอายิ้มทำบุญก็ได้ พระอาจารย์ไม่ได้เรี่ยไรใคร ไม่ได้ปรารถนาอะไรจากใคร ไม่มี ก็ถามโยม โยมเป็นลูกศิษย์มากี่ปีแล้ว อาตมาไปรบกวนอะไรมั่ง ต้องถามอย่างนี้ ไม่มี อาตมานี่ใครทำบุญถวายพระอาจารย์ เดี๋ยวพระอาจารย์มีอะไร พระอาจารย์ก็ทำบุญหมด พระอาจารย์จะเอาไปทำอะไร ไม่เหลือ มีอะไรทำประโยชน์หมด

โยม : โยมก็เลยทำความดี ใช้หนี้ความดี

พระอาจารย์ : ให้เราคิดไว้แค่นั้นก็ดีแล้ว มันจะได้มีกำลังใจ เรานี้ยังไม่ดีเพราะฉะนั้นเราจะต้องทำความดีใช้หนี้ความดี บางครั้งบางคราวเราเกิดเป็นเจ้าเป็นนายเขามาเนี่ยะ เวลาจะใช้ต้องการอะไรต้องรวดเร็ว มันไม่ไป ไม่คอขาดก็หลังลาย คิดดู ถึงคราวเรารับเวร รับกรรมเราก็ต้องโดนมั่ง ทุกรูปแบบโยม อาตมารู้แล้ว อาตมาก็ยอมยอมรับในสภาวะ

โยม : แบบเดียวกัน

พระอาจารย์ : ใช่ เพราะฉะนั้นเรารู้แล้ว เฮ้ย เวลาเราเป็นฆราวาสมึงไม่เสือกมาตามกูพอกูมาเป็นพระมึงมาตาม ไอ้นี่ขาดทุน กูไปทำมึงตอนเป็นฆราวาส (หัวเราะ)

โยม : ส่วนมากโยม ก็ไม่ใช้ใคร โยม

พระอาจารย์ : นั่นแหล่ะ อัตตาหิ อัตตโน นาโถ เวลาเราไปใช้ครั้ง ดอกเบี้ยเพิ่ม เค้ามาใช้เราหลายครั้ง ให้โยมรู้ไว้ด้วย

โยมถาม : ใช่เจ้าค่ะ ใช่

พระอาจารย์ : ดอกเบี้ยเพิ่ม ไม่มีอะไรฟรี ดอกเบี้ยเพิ่ม อาตมารู้ เมื่อก่อนนี้อาตมาเป็น

เด็ก อาตมารู้ ตั้งแต่เป็นเด็กเลย ไม่ใช้ใคร ไม่ขอใครด้วย ไม่เอาของใครด้วย เพราะเรากลัวเป็นหนี้เดี๋ยวเขามาบอกเราลำเลิก ความจริงเค้าใช้เราหลายครั้งแล้ว แต่พอเราไม่ว่างเค้ามาลำเลิก เราก็ยังไปติดหนี้เค้าอีก เดี๋ยวก็ไปทำให้เค้าอีก เพราะฉะนั้นเราไม่เอา

โยม : แต่สำหรับคนอื่น โยมจะทำให้นะค่ะ

พระอาจารย์ : ไม่เอา อาตมาบอกไว้เลยไม่เอา อาตมาไม่ต้องการ ไม่ต้องมาทำ แต่เค้าทำ เราบอก เค้าแล้ว แต่เค้าทำ เราไม่ว่าเพราะเจตนาเค้าบริสุทธิ์ เจตนาเราบริสุทธิ์ แต่เราต้องบอกให้เค้ารู้ ต้องว่าอย่างนี้

โยม : แต่ถ้าจะทำให้คนอื่นก็ยินดีเต็มใจ แต่ถ้าจะให้คนอื่นมาช่วยนี้ โยมไม่เอ่ยปาก

พระอาจารย์ : ใช่ เพราะอาตมายังไม่มีนิสัยเรี่ยไร ไม่มี ไม่เคยไปเดือดร้อนใคร เพราะอาตมามีหน้าที่ อย่างนี้ เทศน์สอนบอกพวกโยมนี้เป็นหน้าที่ของอาตมา เป็นพระต้องเอาเรื่องธรรมเรื่องวินัย เอาเรื่องแสดงความความทุกข์เรื่องความพ้นทุกข์อะไรนี้ เพราะโยมมีความทุกข์กันอยู่แล้ว ฉะนั้นจึงจะทำยังไงให้พวกโยมพ้นทุกข์ได้ พระองค์สร้างบารมีมาก็เพื่อขนถ่ายสัตว์ให้พ้นทุกข์ ฉะนั้นการที่เรารู้แล้วเราเข้าใจ ทำกตัญญูถวายเป็นพุทธบูชา ธัมมบูชา อริยสังฆบูชา ถือว่าเป็นหน้าที่โดยตรง

โยมถาม : พระองค์ท่านขนไปได้ไม่หมดใช่ไหมครับ ?

พระอาจารย์ : ก็ตามบุญตามวาสนา พระองค์ขนพุทธเวไนยส่วนของพระองค์ พระองค์ก็ขนไปแล้ว ส่วนสาวกเวไนย เรามีกิจ เราเกี่ยวเนื่องกันมาเราก็ขนเท่าที่เราขนได้ (หัวเราะ) ต้องว่าอย่างนี้ แต่เราก็พยายามขนต้องว่าอย่างนี้ ไม่ขี้เกียจใครจะมามีอุปสรรคขนาดไหน ใครจะมาหาเรื่องหาราวกูไม่สน เอ็งไม่รู้เรื่องกะข้า เอ็งไม่หาความพ้นทุกข์จากข้า เอ็งไม่หาความสบายสัมปรายภพ เอ็งไม่ใส่ใจเดี๋ยวเอ็งไปเจอเองต้องว่าอย่างนี้ (หัวเราะ) ข้าไม่ต้องไปสาปไปแช่งเอ็ง เพราะเอ็งทำกรรมของเอ็งไว้แล้วเดี๋ยวก็ต้องไปเจอเอง ต้องว่าอย่างนี้ เพราะเป็นกรรมเฉพาะตน มันมัดเอาไว้เลยไม่ไปไหน (หัวเราะ) ไปไหนไม่รอดหรอกโยม หนีไม่พ้นด้วย พระองค์บอกสร้างกรรมไว้แล้ว ถึงจะมีฤทธิ์ดำดินไปอยู่ใต้บาดาล หรือเหาะเหินเดินอากาศมาอยู่นอกป่าหิมพานต์ ถึงกรรมให้ผลมันก็ไม่รอดหรอก (หัวเราะ) แล้วพระอาจารย์พิจารณาทำไมไม่รอด เวลาฆ่าเขามากิน ขโมยเขามากิน ประพฤติผิดกาเมเขามากิน หลอกลวงเขามากิน แต่ถึงเวลามันก็พุมันก็พองเป็นโรคนั่น เป็นโรคนี่ โรคกรรม แล้วมันจะไปไหนรอด ถามให้มึงเหาะขนาดไหนก็ไม่รอด ไอ้ความเน่ามันอยู่กับตัวไม่ได้ไปไหน (หัวเราะ) เมื่อเรารู้อย่างนี้เราจะไปทำทำไม ต้องถามอย่างนี้ อาตมานี่พิจารณามาแล้วโยม แต่ไม่มีใครถามถึง แต่ต้องบอกให้รู้ไว้ อย่างพระอาจารย์ไม่สงสัย

โยม : พระอาจารย์ทำไมไม่มีครูบาอาจารย์องค์ไหนรู้สึกเข้าใจได้ในนัยนี้ ?

พระอาจารย์ : ก็มันเป็นของเฉพาะตน บางองค์ท่านก็เบื่อหน่าย อย่างพวกโยมนี้เจออย่างโยมซักคน ท่านก็เบื่อหน่าย (ทุกคนหัวเราะกันใหญ่) ต้องบอกอย่างซื่ออย่างตรงยังงี้ พระอาจารย์นี่เป็นพระซื่อพระตรง ถ้าเจออย่างโยมก็ไม่เอาแล้ว อยู่ป่าคนเดียวดีกว่า

โยม : แต่พระอาจารย์เอา

พระอาจารย์ : ทำหน้าที่หมายถึง

ตามพุทธบัญชา ทำความดีใช้หนี้ความดี

โยม : รู้สึกว่าพระอาจารย์สอนมากกว่าสามครั้งด้วย

พระอาจารย์ : (หัวเราะ) เอ้ย! เยอะแยะเลยพวกนี้ร้าย ต้องว่าร้าย สงสัยไม่สิ้นสุดต้องว่าอย่างนี้ วันดี คืนดีก็หาเรื่องไม่เป็นเรื่องมากวนกันอีก (หัวเราะ) แล้วไม่ใช่เรื่องของตัวเอง ไม่ใช่เรื่องของพระอาจารย์ ไปเกี่ยวไปฝากไปต้อนเรื่องคนอื่นเค้าเอามา (หัวเราะ) เนี่ยะนิสัยไม่ดีต้องว่าอย่างนี้ก็เพราะอารมณ์ไม่ดี มันสั่งสมอารมณ์ที่ไม่ดีเอาไว้ต้องว่าอย่างนี้

โยม : ขออโหสิ

พระอาจารย์ : อาตมา (หัวเราะ) ไม่ได้ถือสาหรอก มันเป็นกรรม เป็นวิบากกรรม บางคนนี่อย่างโยมมีอีกเยอะ เพราะฉะนั้นเราสามารถถ้าพระอาจารย์ให้โยมเป็นสัมมาทิฐิได้ ให้โยมเข้าใจได้ เดี๋ยวโยมไปเผยแพร่ธรรมะพระอาจารย์ ไอ้พวกนั้นต้องถาม แสดงพวกเดียวกับโยมทั้งนั้น เดี๋ยวมันก็ต้องยอมทั้งนั้นแหล่ะ เพราะอะไร เพราะเหตุผลมันสมบูรณ์ต้องว่าอย่างนี้ ไอ้ที่เค้าไม่ยอมเพราะเค้ายังมีปัญญาเหนือกว่า เค้าเข้าใจเหตุผลส่วนอื่นมากกว่าโยม เพราะเชื่อไม่ได้หรืออันนี้ไม่ตามสเปกของฉัน (หัวเราะ) ไม่ตามสเปกต้องพูดภาษาศัพท์อย่างนี้

โยมถาม : ยังคิดว่าความเห็นของเค้ายังถูกอยู่

พระอาจารย์ : ใช่ เค้ามีสเปกของเค้าอยู่ มันต้องมีสเปกของแต่ละคนต้องว่าอย่างนี้ ถ้าไม่เข้าสเปกไม่เอา ไม่สนใจ ไม่ใส่ใจ ดีอะไรยังไง ถือว่าใครมายกย่องสรรเสริญดีอย่างงั้นไม่ถูกสเปก ไม่เอา ไม่ลง (หัวเราะ) นี่ต้องพูดกับโยม ต้องพูดอย่างซื่ออย่างตรง ต้องพูดศัพท์สมัยใหม่ (หัวเราะ) พวกนี้จึงจะเข้าใจง่าย เหลืออีกเยอะโยมศัพท์สมัยใหม่บางทีโยมอาจจะนึกไม่ถึงที่อาตมาใช้ แต่แล้วโยมฟังโยมจะเข้าใจ... ■

จบการแสดงธรรมเทศนา
จากการสนทนาธรรม "ปุจฉา – วิสัชนาธรรม"
เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๔๖ เวลา ๑๘.๓๐ น.
โดยพระอาจารย์นพพร อาทิจฺจวํโส
สำนักปฏิบัติธรรมอาทิจฺจวํโส
ถอดเทปโดย บัญชา คะสาวงค์
วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๖
เวลา ๑๗.๒๕ น.
จัดพิมพ์โดยร้านต้อยการพิมพ์ เชียงดาว
ตรวจทานโดย พระอาจารย์นพพร อาทิจจวํโส
แก้ไขคำผิด เมื่อ วันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖
เวลา ๐๑.๒๕ น.
โดย อรัญญา กฤษณสุวรรณ

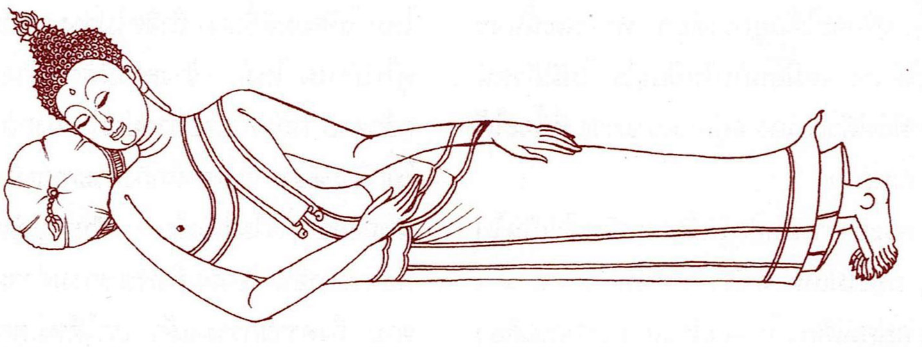
วิธีทำจิตให้ว่าง

“ มีอุบายอย่างนี้...เหมือนอยู่กับทะเล คนเดียว มองไปเหมือนกับเห็นฟ้ากับน้ำ หรือ เหมือนอยู่ในถ้ำคนเดียว หรือ อยู่ในป่าเขาคนเดียว ไม่มีใคร เราเหมือน อัตตาหิอัตตาโนนาโถ นึกว่างเปล่าให้หมด นึกถึงความว่าง เหมือนกับพระพาหิยะ ท่านเป็นเศรษฐีไปค้าขาย เรือจม แล้วเกาะแผ่นกระดานมา มาเฝ้าพระพุทธเจ้าปรารภความตาย พระองค์ตรัสว่า ให้พระพาหิยะท่านดู โลกนี้เป็นความว่าง เพราะท่านเคยว่ายน้ำมา ๗ วันแล้ว มีแต่น้ำกับฟ้า ด้วยบุญเก่า ทำให้คลื่นพัดเข้าฝั่งเกาะแผ่นกระดานมา ”

มีอุบายอย่างนี้...เหมือนอยู่กับทะเลคนเดียว มองไปเหมือนกับเห็นฟ้ากับน้ำ หรือเหมือนอยู่ในถ้ำคนเดียว หรือ อยู่ในป่าเขาคนเดียว ไม่มีใคร เราเหมือน อัตตาหิอัตตาโนนาโถ นึกว่างเปล่าให้หมด นึกถึงความว่าง เหมือนกับพระพาหิยะท่านเป็นเศรษฐี ไปค้าขาย เรือจม แล้วเกาะแผ่นกระดานมา มาเฝ้าพระพุทธเจ้า ปรารภความตาย พระองค์ตรัสว่า ให้พระพาหิยะท่านดู โลกนี้เป็นความว่าง เพราะท่านเคยว่ายน้ำมา ๗ วันแล้ว มีแต่น้ำกับฟ้า ด้วยบุญเก่า ทำให้คลื่นพัดเข้าฝั่งเกาะแผ่นกระดานมา เพราะฉะนั้นเราทำให้ ใจว่าง โดยนึกว่าเหมือนเรานั่งอยู่ป่าคนเดียว อยู่ในโลกนี้คนเดียวไม่มีใคร วิธีทำใจให้ว่าง สุญญตสมาธิ ทำให้จิตว่าง สุญญตวิโมกข์ หลุดพ้นด้วยความว่าง ไม่มีความอุปทานความยึดถือใด ๆ แล้วเราจะว่าง เนี่ย.บทจะว่างก็ให้ว่างให้ง่าย ๆ อย่างนี้ เหมือนกับที่พระอาจารย์บอกว่า รู้แล้วละ ๆ มันเร็วเกินไป โยมจึงมองไม่เห็น บอกให้โยมนั่งอยู่กลางทะเลคนเดียว มองแต่น้ำกับฟ้า หรือ อยู่ในป่าคนเดียวเงียบสงัด หรืออยู่ในถ้ำคนเดียว หรือหลงป่า หลงอยู่คนเดียว แล้วเราใช้สติ ใช้ปัญญา ทำอย่างไรถึงจะช่วยตัวเองให้เอาตัวรอด ไม่ต้องคิดพึ่งใคร รอความตาย มีแต่น้ำ ไม่มีอาหารจะกิน มองทะเลมีแต่น้ำกับฟ้า ไม่มีอะไรกิน เราก็ไม่มีความอุปทานยึดถือ ดูความว่างแล้วเราจะว่าง ดูที่จิตมันว่าง ต้องทำใจให้ว่างจากอารมณ์ ไม่ให้ใครมาวอแว อารมณ์ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ไม่มี มีแต่ความเวิ้งว้าง ว่างเปล่า มีอนัตตา พอเรารู้จักความว่าง เราก็รู้จักอนัตตาความไม่มีอะไรเป็นของเราเลย สรรพสิ่งทั้งหลายในโลก เหมือนกับเรานี้เป็นผู้ครองโลกอยู่คนเดียว เหมือนกับเรานี้เป็นผู้ครองโลกอยู่คนเดียว เหมือนเราเป็นเจ้าโลก ยกให้เราเป็นเจ้าโลกคนเดียวไม่ต้องไปอาละวาดกับใคร ดูซิเห็นเป็นอย่างไรบ้าง ทำจิตให้ว่าง เหมือนอยู่ในป่าคนเดียว อยู่ในเขาคนเดียวอยู่ในทะเลคนเดียว

เห็นแต่น้ำกับฟ้า ที่พระพุทธเจ้าบอกไว้ให้อยู่ในป่าช้า ป่าชัฏ ถ้ำ เพื่อจะได้อยู่คนเดียว เพราะฉะนั้นจะได้ทำจิตให้ว่าง เหมือนกับไม่มีอะไร ไม่มีตัวตน ไม่มีใคร มีแต่ตัวเราเอง อยู่กับความว่าง ที่นี้จะได้รู้ได้ง่าย ความว่าง

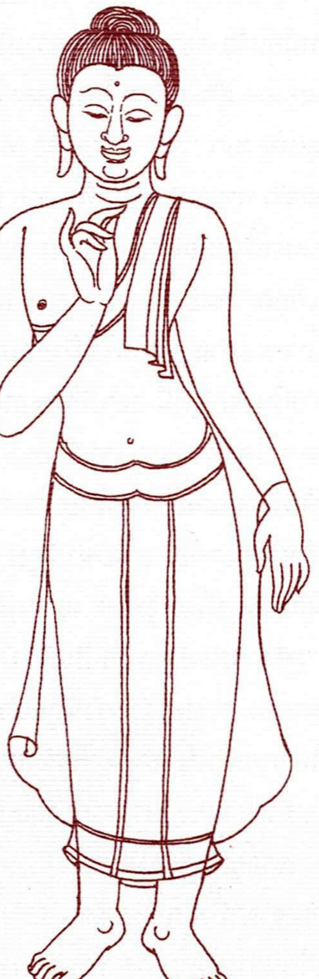
พระอาจารย์บอกรู้แล้วละ มันเร็วเกินไป คล้าย ๆ มองไม่เห็น ถ้าเราทำจิตให้ว่าง ยืน เดิน นั่ง นอน อยู่คนเดียว ไม่มีอะไรเลย อยู่ป่าคนเดียว ที่นี้จะได้เข้าใจชัด หมายถึงมองหยาบ ๆ อย่างนี้ พระอาจารย์เป็นผู้สอนคิดว่า โยมเป็นผู้รู้แล้วเอาแต่ลัดสั้น รวดเร็ว ไม่นึกว่าโยมตามไม่ทัน ถ้าพระอาจารย์สอนอย่างนี้โยมเข้าใจเลย นั่งอยู่คนเดียว เป็นเจ้าโลก ไม่รู้ว่าจะโลภไปทำไม ไม่รู้ว่าจะโกรธไปทำไม ไม่รู้ว่าจะหลงไปทำไม ตัวคนเดียว พ่อ แม่ พี่ น้อง บุตร ภรรยา สามี พี่ ป้า น้า อา ญาติ เหล่าหลาน ไม่มีสักคน เหมือนกับเท้งเต้งอยู่ในทะเล มองเห็นน้ำกับฟ้า ไม่มีอะไรจะกิน หลงป่าคนเดียว ไม่รู้อะไร กินได้ไม่ได้ หรือหลงอยู่ในถ้ำคนเดียว มืด สงบ สงัด ไม่มีอะไร ไม่มีไฟฟ้า น้ำ ไฟ เทียน ไต้ ไม่มี ต้องนึกถึงว่าไม่มีอะไร ถ้านึกถึงว่ามีเทียน มีไฟ เดี๋ยวโยมจะเอาไฟฟ้า เอาเทียน เอานั่น เอานี่ เป็นที่พึ่ง ต้องนึกถึงว่าไม่มีอะไรเป็นที่พึ่ง แล้วเราก็จะกำหนดเอาความตายเป็นที่พึ่ง ไม่มีอะไรจริง ๆ แล้วก็กำหนดรู้ความตายให้ชัดเจน ความว่าง ความเน่าเปื่อย ผุพัง ความเป็นคนไม่มีค่า ไม่มีราคา เห็นได้ชัดว่าโดนทิ้ง ถูกเขาทิ้งไปนิพพานกันหมดแล้ว เหลือแต่เราคนเดียว นั่งเศร้า นอน เดิน เป็นทุกข์ เขาทิ้งไปหมดแล้ว เราคนดื้อ คนรั้น คนไม่ดี โดนเขาทิ้งไปนิพพาน เหมือนเรานั่งคนเดียวอยู่ในป่า ในเขา ในถ้ำ ในทะเล เราจะพบความว่างที่แท้จริง ต้องคิดกว้าง ๆ อย่างนั้น หรือเราคิดให้น่ากลัว โอ้ไปทางนี้ไฟไหม้ หรือทางนี้ลงน้ำเจอจรเข้ กลัวตายไหม ให้สมมุติขึ้นมา ถ้าจิตไม่ว่าง เราต้องพิจารณาดูไฟมันเผาไหม้.. ข้างล่างมีสัตว์ป่าจะกัดกินเรา กลัวตาย กลัวตายจะทำอย่างไร ถึงกลัวก็ต้องตาย ไม่กลัวก็ต้องตาย ต้องนึกถึงพระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์ นึกถึงอย่างไรไม่ได้แล้ว เป็นอัญญัตสัทฤทเทส ถือศาสดาอื่น ต้องนึกถึงพระธรรมคำสอน ตายเป็นตาย ถึงคราวกรรมแล้ว เราได้หมดกรรมสิ้นเวร ไฟเผาไหม้ เผาตัว เผาไหม้ดีแล้ว ปลากินเป็นประโยชน์เป็นการให้ทานปลา หรือให้ไฟไหม้ ก็เลือกเอา แล้วเราก็พิจารณาดูว่า ใจเราให้ด้วยเมตตาธรรม กรุณาธรรม มุทิตาธรรม อุเบกขาธรรม.. เราสงบได้ขนาดไหน ถึงเวลาใจสงบ เราต้องคิดว่า ถ้าโจรมา จะมาฆ่าเรา เสือจะมากัดเรา เราจะกลัว เราใจยังว่างได้ไหม ถ้าว่างได้ แสดงว่า จิตเราเข้มแข็งได้ ไม่กลัวความตาย ถ้าจะกินก็กินไป ถ้าจะฆ่าก็ฆ่าไป ไฟจะไหม้ก็ไหม้ไป เราคนมีกรรม มีทุกข์ โดนเขาทิ้งแล้ว เขาทิ้งไปนิพพานกันหมดแล้ว เหลือเราคนเดียวอนาถาคนเดียว คนทุกข์คนยาก ทรัพย์สมบัติไม่มี ถึงมีทรัพย์สมบัติก็ใช้ไม่ได้ ทำอะไรก็ไม่ได้ อยู่ทะเลคนเดียวนี่ มีทรัพย์สมบัติมากมากจะไปใช้กับใคร อะไรมีค่าที่สุด อยู่ในทะเลคนเดียว อยู่ในป่า อยู่ในเขาคนเดียว เงียบสงัด กลางวันก็ร้อน กลางคืนก็น่ากลัว เราจะอยู่ได้อย่างไร เราหาอุบายอย่างไร ให้นึกถึงพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระอรหันต์เจ้าเข้าไว้ ท่านปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ท่านเสด็จเข้านิพพานแล้ว เหลือแต่เราคนเดียว โง่ งมแก่อยู่คนเดียว นี่..ต้องว่าอย่างนี้ โดนเขาทิ้ง โดนพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระอรหันต์เจ้า โดนแฟนเขาทิ้งไปกันหมดแล้ว เขาไปนิพพาน เขาไปบวชกันหมดแล้ว แล้วเรายังโง่งมงายไปหลงรักใครไม่รู้ ต้อง

ไปหลงรักคนนั้น คนนี้ หรือไม่ใช่แฟนเรา หรือเป็นชู้เขา เดี๋ยวศีลขาด นึกถึงศีลไว้ นึกถึงนั้น นึกถึงนี่ ต้องทำเป็นอุบายในใจ ว่างให้หมด เราจะพบความสงบที่แท้จริง ว่างเปล่าไม่มีอะไร มีแต่ตัวเอง มีพระธรรมเป็นเพื่อน สองคือ มีขันติ ความเพียร ทำใจให้ไม่มีอะไร ใจของเราตายก็ดีแล้ว ถึงจะไปฆ่าเขามากิน เดี๋ยวมันก็ตาย ไม่มีใครช่วยเราได้ กาลเวลามันเผาผลาญสัตว์ มันกินสัตว์ มันทำร้าย อันตรายถึงชีวิต เรารู้กาลเวลามันเหลือน้อย จะตายวันจะตายพรุ่ง เหมือนเราอยู่ในป่าในเขา อยู่กลางทะเล โดยปล่อยเกาะ หรืออยู่ทะเลทราย อยู่ถ้ำคนเดียวแล้วถ้ำก็โดนปิดอีก แล้วเราจะไปทางไหน ลองคิดดูเราต้องปลง...ตายก็ตาย เราคนมีกรรม มีวิบากกรรม แต่เราไม่ขอทำผิด ไม่ทำปาณาติบาต ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่มีอะไรที่จะมาเยื่อใยชีวิตเราไว้ได้ ต้องทำใจให้สงบ ข่มใจ ไม่อาลัยอาวรณ์กับใคร ไม่มีอาลัยอาวรณ์กับชีวิตตัวเอง ไม่มีอาลัยอาวรณ์กับสรรพสิ่งทั้งหลาย อุปาทานความยึดถือใด ๆ มองซ้ายมองขวา สิ่งที่จะยึดจะถือดั่งเป็นที่พึ่งก็ไม่มี ดังแก้วแหวนเงินทอง ทรัพย์สิน สมบัติ เราไปเอามากองดู นั่งดูยืนดูกองสมบัติ เห็นว่าสิ่งเหล่านี้ไม่มีความจำเป็นแล้วอะไรที่เป็นความจำเป็น ปัจจัยสี่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค แทนที่เราจะมัวไปรัก โลภ โกรธ หลง ทำผิดศีล ผิดธรรม เพราะแก้วแหวนเงินทองของเหล่านี้ เราก็จะว่างอย่างแท้จริง แล้วเราก็จะปลงวาง ไม่มีประโยชน์อะไร ชีวิตที่รักสุดสุด มันก็จะตาย จะเปื่อยเน่า ทอดทิ้งไว้ในแผ่นดิน ถ้าเราเข้าใจถึงความว่างตรงนี้ได้ เราก็จะไม่มีอะไรยึดติดแล้ว มีแต่พระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์ แล้วที่นี้ก็จะพุทธโธถี่ ๆ หน่อยละ พุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ ท่องมากขึ้นเพราะความกลัวตาย หาที่พึ่ง พระธรรมเป็นที่พึ่ง เสียงตัวเองเป็นที่พึ่ง

แล้วเราจะดูว่าเป็นอย่างไร อารมณ์ความเป็นจริงที่เราเคยฟุ้งซ่านอยู่ ครูบาอาจารย์ผู้ที่มีปัญญาที่ยุคนี้ สมัยนี้ ที่ให้เข้าห้องกรรมฐาน ห้องนิดเดียวเหมือนติดคุก ถึงเวลาก็เอาอาหารให้กินพวกยุบหนอพองหนอที่พระอาจารย์เคยเห็นมา แต่พระอาจารย์ไม่เคยเข้ากับเขาอย่างนี้หรอก ถึงจะนิมนต์ให้เข้า พระอาจารย์ก็ไม่เข้า เพราะใจของเรารู้อยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องให้เขากัก เขาขัง เราอยู่ป่าอยู่เขาคนเดียว เหมือนเราถูกขังอยู่แล้วไปไหนไม่ได้ เหมือนกับอยู่ที่สำนักนี้ก็ถูกขังอยู่แล้ว เดี๋ยวก็หมดวันหนึ่ง ๆ พวกโยมมาหาอาตมาเหมือนกับมาเยี่ยมญาติ มาเยี่ยมคนติดคุก ไปไหนไม่ได้ เราต้องทำอุบายอย่างนี้ เราเหมือนคนมีเวรมีกรรมมีทุกข์ มีโทษ แล้วมานะทิฐิไม่เกิด สักกายทิฐิ วิจิกิจฉา ศีล

พรตปรามาสไม่มี ปลงวางหมด เหมือนเราติดคุก ไปไหนไม่ได้เพราะจิตสงบ ไม่เที่ยวไปเที่ยวมา รอวันเวลาเหมือนกับนักโทษประหาร รอวันเขาประหาร เขาจะมาเอาเราไปฆ่าเมื่อไรก็ได้ เหมือนกับว่า เขาให้เราครองราชสมบัติ ๗ วัน พอครบ ๗ วัน เขาจะเอาไปประหาร นี่ ... ลองพิจารณาทำใจคิดดู ..มันจะอยากไหม มันมีใจเพลิดเพลินยินดีไหม มันจะสนุกไหม หรือเอาอาหารอย่างดีมาให้กิน ก่อนที่จะถูกประหาร ให้กินให้อิ่ม ดูซิว่า มันจะกินอร่อยไหม กินลงหรือเปล่า เราก็พิจารณา ทำใจให้เหมือนนักโทษประหาร สิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงสอน เอาอุบายปัญญา ให้เราทำจิตให้ว่างจากการยึดถือ ..ข้าว ปลา อาหาร เวลาเราจะกินให้นึกว่า เราเป็นนักโทษประหาร เขาให้กินเป็นมื้อสุดท้าย แล้วเอาเราไปฆ่า กินก็จะตายวันตายพรุ่ง ดูซิว่าจะยินดีไหม เขาเอาอะไรมาให้มันจะเพลิดเพลินยินดีไหม จะมีใจยึดติดไหม ให้ถามใจมันดู การทำอุบายอย่างนี้ เพื่อจะละอุปทานความยึดถือ ทำเหมือนให้ทำใจเหมือนนักโทษประหาร ให้ครองราช ๗ วัน ให้กินอาหารดี ๆ อยากได้อะไรจะให้ทุกอย่าง เมื่อได้แล้วเขาก็จะเอาไปประหาร ดูซิว่าจะมีกำลังจิต กำลังใจ ยินดีเพลิดเพลินอยู่ไหม ให้ทรัพย์สมบัติกองมากมาย ดูซิจะอยากได้ไหม มันท้อแท้หมดกำลังใจ จะมีประโยชน์อะไรกับนักโทษกำลังถูกประหาร ถูกฆ่าทิ้ง เป็นอุบายที่ทำให้เราไม่เพลิดเพลินยินดีในข้าวปลาอาหาร ไม่ยึดติดในอาหาร มีอะไรก็กินไป เหมือนเราทำอุบายในใจ กินก็ตาย ไม่กินก็ตายเฮ้อ...บางที หายหิวไปเลย

ทรัพย์สินสมบัติใครมากองให้ ไม่มีประโยชน์อะไร เดี๋ยวก็จะตายแล้ว ไม่มีประโยชน์ สมบัตินั้นก็สมบัติผี เขาให้มากี่คนแล้วก็ไม่รู้ มาถึงเรา เขาก็ยังให้เราอยู่ เราต้องนึกว่า เนี่ย..สมบัติผี เขาให้ทุกคนก่อนที่จะโดนฆ่าเนี่ย ตายแล้วก็ยังเอาไปไม่ได้อีก พอมาถึงคิวเราเขาก็ให้ เฮ้อ....เนี่ยถึงคิวเราแล้วนะ แล้วเราจะไม่มีความทะเยอทะยานอยากได้ ความโลภก็หาย ความโกรธก็ไม่มี โกรธจะมีประโยชน์อะไร ต้องทำให้ใจสงบลง เนี่ย..ต้องมีอุบายง่าย ๆ อย่างนี้ อุบายสูงก็ไม่เข้าใจ ตามไม่ทัน พระอาจารย์สอนก็ไม่ค่อยเข้าใจ บอกว่ายาก ๆ บอกให้เห็นวิธีอย่างนี้ เห็นเป็นรูปธรรมง่าย ๆ จะได้ทำจิตให้ปลงวาง ละอุปทานความยึดถือ ละความ

โลภ ความโกรธ ความหลง ทำใจเหมือนนักโทษ เขาจะเอาไปฆ่าเมื่อไหร่ก็ได้ เมื่อเราคิดอย่างนี้เราก็จะละความโลภ ความโกรธ ความหลง ใจเราจะได้มีความดีมากขึ้น จะได้ทำกิจอย่างอื่นที่เราเห็นว่าทำได้ ใจเราจะสงบ ..ทำด้วยใจสงบนะ..ไม่ใช่ทำด้วยใจอยากได้นะ.. เหมือนกับเป็นอนุสรณ์สุดท้ายว่าก่อนจะตายขอทำบุญเผื่อไปเมื่อหน้า.... คนเชียงใหม่เขาทำบุญเขามักจะบอกว่าเผื่อไว้ภายหน้า เราคิดว่า ..เออ..เราก็ใกล้ตายแล้ว ทำบุญไว้ภายภาคหน้าด้วย ตายแล้วจะได้เสวยผล แล้วเราจะได้ตั้งใจทำอย่างดี เรามีทรัพย์สิน สมบัติอะไรเรามี เราก็เอามาทำความดีไว้ภายภาคหน้า เผื่อเรามีภพมีชาติ เราจะได้เอามากินมาใช้ เวลาเราทำบุญเราก็คิดเผื่อภาคหน้า ไม่ได้ทำเพราะยึดติด เพราะเรารู้ว่า ชาตินี้มีแค่นี้ หมดกันแค่นี้ เดี๋ยวก็ตาย ทรัพย์สินสมบัติเตรียมขนออกแล้ว หรือว่า ไฟกำลังไหม้แล้ว อยู่ไม่ได้แล้ว บ้านนี้ไม่ขนทรัพย์สมบัติอะไร ไม่รีบขน ไฟก็จะไหม้หมดแล้ว อุตส่าห์หามาเกือบเป็นเกือบตาย เหนื่อยหนักหนา อดหลับ อดนอน อุตส่าห์ไปแย่งเขามา เหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า ต้องใช้ปัญญาความเพียร ถึงจะได้มา มาแล้วก็ยังโดนไฟไหม้อีก เราจะได้กลัว สิ่งไหนที่ขนไปได้มันจะมีประโยชน์ ถ้าหลบหนีไปได้นี้มันจะเป็นประโยชน์ เหมือนกับเราเอาไปทำบุญ สร้างอนุสรณ์สถานก่อนตาย ต้องคิดอย่างนี้ เราจะได้ไม่มีความประมาท ถึงเวลาเราก็ไปได้ พระพุทธเจ้า ท่านสอนอุบายไว้หลายอย่าง แสดงวิธีมากมาย ไม่รู้ตกหล่นอย่างไร พบพระพุทธเจ้าแล้วเราประมาทไม่มีศรัทธาเลื่อมใส ใจโลเลว่าตัวเอง สอนตัวเอง เราคงประมาทแน่นอน พบพระพุทธเจ้าแล้ว น่าจะตามไปตั้งแต่ตอนนั้นแล้วเพราะใจโลเลห่วงใครไม่รู้ หรือห่วงทรัพย์สินสมบัติที่ต้องทิ้ง โดนทิ้งมากี่ภพกี่ชาติแล้ว ยังไม่เข็ดไม่หลาบอีก เขาทิ้งไปนิพพานกันหมดแล้ว แล้วใจเราจะว่างเปล่า อุปทานความยึดถือไม่มี ความโลภ ความโกรธ ความหลง ก็จะหาย อุบายปัญญาง่าย ๆ อย่างนี้ พยายามพินิจพิจารณาใคร่ครวญ

เราจะกินข้าวที่ให้นึกถึงว่า เนี่ย..ครั้งสุดท้าย มื้อสุดท้าย เดี๋ยวไม่ได้กินแล้ว จะตาย เขาฆ่าทิ้ง เหมือนโคหรือหมู เขาเลี้ยงให้อิ่ม กินแล้วนอน ๆ แล้วอ้วน แล้วเขาก็นำไปฆ่า ถ้าเรามัวแต่กินแต่นอน ไม่ได้นึกถึงความตายเดี๋ยวก็โดนฆ่าทิ้ง เหมือนวัวหรือควายที่เขาขุนไว้ดีแล้ว แล้วเขาก็เอาไปขาย ไปฆ่าเหมือนวัว ควาย เหมือนความโง่ของเราที่เห็นแก่กินแก่นอน เห็นแก่โลภ โกรธ หลง ไม่ได้ใช้ปัญญา ที่ท้ายสุดต้องแก่ เจ็บ ตาย ต้องทำจิตให้สลดไว้ พระพุทธเจ้า พระอรหันต์เจ้า ทั้งหลาย มีใจไม่ประมาท เอาสิ่งเหล่านี้มาสอนจิต สอนใจ มาพิจารณาเป็นธรรม เพื่อละวามยึดติด ยึดถือ ละโลภ โกรธ หลง ราคะ โทสะ มานะ ทิฐิในใจด้วยอุบายง่าย ๆ เห็นธรรมชาติในใจอย่างนี้ อย่างที่พระอาจารย์พูดให้ฟัง เราก็คิดดู ใคร่ครวญดู เราเป็นพวกนักโทษ ต้องทำใจให้เหมือนและเป็นนักโทษประหารด้วย ไปไหนไม่ได้ ถึงกำหนดต้องเอาไปฆ่า มีรูป มีเสียง มีกลิ่น มีรส มีสัมผัส มีโผฏฐัพพะ เอาหนุ่ม เอาสาวสวย มาให้ ดูซิว่าจะเพลิดเพลินยินดี มีใจรักใครไหม ไม่มีแน่นอน เพราะรู้ว่าพรุ่งนี้ถูกประหารแล้ว ไม่มีที่จะไปรักคนโน้น คนนี้ ไปสงสารคนนั้น คนนี้ไม่มี มีแต่รักตนเองอย่างมากมายเลย เพราะตัวเรามีกรรม เขาอยู่กันอย่างสบาย ๆ ตัวเรามีทุกข์ และต้องโดนเขาฆ่าทิ้งอีก เพราะความชั่ว ความเลวของเราได้เวียนว่าย ตายเกิด ท่ามกลางการทำผิด มาฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดกาเม มุสา ดื่มเหล้า

เมายา เหมือนใครทำผิดศีลก็ล้วนเป็นนักโทษ ผิดก็ประหาร เมื่อวานเขาก็ประหาร เดี๋ยวก็ถึงคิวเราอีก ให้เรานึกถึง เมื่อเราทำผิดศีล เราก็โดนประหาร เลยโดนทิ้งปล่อยเกาะ ถูกลอยแพ เราคนไม่ดี เราจะได้เห็นทุกข์ เห็นโทษด้วยตัวเอง จะได้ไม่โทษใคร เขาบอกแล้ว เขาชวนแล้ว ว่าไปนิพพานกัน เราอยาก

“พระพุทธเจ้า สอนสุญญตสมาธิ ความว่างเป็นอย่างไร ไม่มีใครรู้จัก ต้องพาไปปล่อยเกาะ ปล่อยทะเลบ้าง ทะเลทรายบ้าง จะได้รู้จักความว่าง ถ้าอารมณ์ยังปรุงแต่งอยู่ กลัวตายอยู่ ไม่มีเพื่อน เขาทิ้งเป็นอาหารเสือ ให้อยู่ป่า อยู่เขา สติปัญญาไม่มี เพราะฉะนั้นใช้ปัญญา ความข่มใจอยู่จะได้ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่รำคาญ ไม่พาตนให้เดือดร้อน ไม่วุ่นวาย ถ้าอย่างนั้นจะวุ่นวายหมด อยู่ที่ไหนก็วุ่นวายที่นั้น เดือดร้อนที่นั่น เพราะจิตไม่เคยฝึกหัดนิสัยสันดานมีอย่างไรก็ไม่เคยทิ้ง ไม่เคยเลิก ความโลภ ความโกรธ ความหลง อยู่ที่ไหนก็มีที่นั่น คราวนี้ทำอุบายปัญญา อยู่ในถ้ำ ในป่า ในเขา ในที่สงบ สงัดแล้ว พิจารณาโทษของตัวเอง ให้รู้ทุกข์ รู้โทษตัวเอง แล้วจะได้เบื่อหน่ายตัวเอง เกิดเบื่อหน่าย การเวียนว่ายตายเกิด แก่ เจ็บ ตาย เบื่อหน่ายที่ถูกเขาทิ้ง ”

โง่ อยากดื้อ เป็นคนไม่มีสติปัญญา เห็นแก่ตัวเอง นึกว่าเป็นคนฉลาด ท้ายสุดก็โดนเขาทิ้ง เราจะเห็นความโง่ของตัวเอง เราน่าจะไปกับพรรคพวก มีพรรคพวกเยอะแยะเขาไปกันหมด นี่เหลือเราคนเดียว แล้วยังนึกว่าตัวเองฉลาดอีก โดนทิ้งหมดแล้ว พ่อแม่ สามี ภรรยา เขาทิ้งเราไปหมดแล้ว เหลือเราคนเดียวในโลก โลกแห่งความอนิจจัง ความไม่เที่ยง เป็นสัจธรรม เปลี่ยนแปลง รวดเร็ว ท้ายที่สุดเราตายอย่างแน่นอน ไม่ทนต่อ ดิน น้ำ ลม แดดแผดเผา ข้าวปลา อาหาร ถ้าเราโง่ ไม่รู้จักหาที่ตายอย่างรวดเร็ว นักโทษประหารไม่มีอาหารกิน ไม่มีอุบายปัญญาที่รู้จักคิด พวกอ่อนแอ ยิ่งตายใจ เหมือนถูกทิ้งให้ตายใจ เราพวกอ่อนแอ ท้อแท้ ไม่มีสติปัญญา ไม่มีความสามารถต่อสู้กับ ดิน น้ำ ลม ไฟ อากาศ ที่มันแปรปรวนทุกวัน เดี๋ยวมืด เดี๋ยวหนาว เดี๋ยวเย็น เดี๋ยวหิวกระหายอีกแล้ว ไม่รู้จักแหล่งหา ไม่มีปัญญาไปหา เพราะฉะนั้นเรา

ปหานะ ขาดไปจากใจของเราไม่ให้เหลือ แล้วศีลก็บริสุทธิ์ ความวิมุติหลุดพ้นก็จะเกิดขึ้น อารมณ์ทั้งหลายก็จะหายไปหมด อารมณ์โลภ โกรธ หลง ในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส จะหมดไปจากใจ เพราะฉะนั้นให้ทุกคนทำใจทำอุบายปัญญา ให้คิดอย่างโง่ ๆ ที่พระอาจารย์พูดให้ฟังอยู่เนี่ย สอนเยอะแยะให้เข้าอกเข้าใจ

เหมือนกับเราเป็นนักโทษ และให้ใจเราอยู่ในที่ว่าง โดนทิ้ง ปล่อยเกาะ อยู่ในทะเลทราย อยู่ในมหาสมุทร ถูกลอยแพ อยู่ในป่า เขา หลงป่า ในถ้ำ อยู่ในถ้ำก็ถ้ำปิดอีก เราจะได้ใช้ปัญญาคิด จะได้เห็นกรรม เห็นวิบากกรรม เห็นทุกข์ เห็นโทษ เกิดความเบื่อหน่าย เหมือนเขาทอดทิ้งเราไปนิพพานกันหมด เขาทิ้งเรา เราจะไปร้องห่มร้องไห้ เสียอกเสียใจ สงสารตัวเอง เราก็ต้องต่อว่าตัวเอง อัตตาโจ โจทนัตตานัง เรามันไม่ดี น่าจะตามเขาไปนิพพานให้หมดแล้ว ตามพระพุทธเจ้า พระอรหันต์เจ้า เรา

ต้องใคร่ครวญ ใช้ปัญญาพิจารณาไว้ แล้วเราก็จะได้วิมุติหลุดพ้นจากสรรพสิ่งต่าง ๆ ยืน เดิน นั่ง นอน อยู่คนเดียว สงสารตัวเองให้มาก รักตัวเองให้มาก ถึงเวลาที่จะต้องสงสารตัวเอง รักตัวเอง โดนเขาทิ้งมาเอนกชาติแล้ว เวียนว่ายตายเกิด โดน

ทิ้ง ๆ เหมือนเป็นคนไม่ดี เหมือนถูกปล่อยเกาะลอยแพ ปล่อยป่าอีก แล้วเราก็จะสงสารตัวเอง เราจะใคร่ครวญพิจารณาว่าเราจะอยู่รอดอย่างไร เราจ ะมีชีวิตรอดอยู่อย่างไร ต้องต่อสู้กับความหิวอย่างไร ต้องใช้ปัญญาหาอาหาร จะหาผ้านุ่ง ผ้าห่ม หาที่อยู่ที่อาศัย มุ้งบัง ที่ป้องกันแดดลมแผดเผา เราจะเห็นธรรมชาติ ได้รู้ธรรมชาติ เราจะได้เข้าใจธรรมชาติ เราจะได้ใช้ปัญญา แล้วจะรู้ว่า สิ่งจำเป็นแก่ชีวิตมีอะไรบ้าง สิ่งไหนที่จำเป็นที่สุดแก่ชีวิต ข้าวปลาอาหาร ผ้านุ่งผ้าห่ม ที่อยู่ที่อาศัย ยารักษาโรคภัยไข้เจ็บ ล้วนจำเป็นทั้งนั้น แต่ละอย่าง ๆ เราต้องไปหาได้ด้วยตัวเราเองแล้ว เรามีปัญญา เรารู้จักหรือเปล่า แม้เราไม่รู้จัก ถึงพบแล้วก็ไม่เกิดประโยชน์ นี่เรามาขู่ใจ ข่มใจ ให้ใจสงบจากอารมณ์ จากความรู้สึกนึกคิด

พระพุทธเจ้า สอนสุญญตสมาธิ ความว่างเป็นอย่างไร ไม่มีใครรู้จัก ต้องพาไปปล่อยเกาะ ปล่อยทะเลบ้าง ทะเลทรายบ้าง จะได้รู้จักความว่าง ถ้าอารมณ์ยังปรุงแต่งอยู่ กลัวตายอยู่ ไม่มีเพื่อนเขาทิ้งเป็นอาหารเสือ ให้อยู่ป่า อยู่เขา สติปัญญาไม่มี เพราะฉะนั้นใช้ปัญญา ความข่มใจอยู่จะได้ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่รำคาญ ไม่พาตนให้เดือดร้อน ไม่วุ่นวาย ถ้าอย่างนั้นจะวุ่นวายหมด อยู่ที่ไหนก็วุ่นวายที่นั่น เดือดร้อนที่นั่น เพราะจิตไม่เคยฝึกหัดนิสัยสันดานมีอย่างไรก็ไม่เคยทิ้ง ไม่เคยเลิก ความโลภ ความโกรธ ความหลง อยู่ที่ไหนก็มีที่นั่น คราวนี้ทำอุบายปัญญา อยู่ในถ้ำ ในป่า ในเขา ในที่สงบสงัดแล้ว พิจารณาโทษของตัวเอง ให้รู้ทุกข์ รู้โทษตัวเอง แล้วจะได้เบื่อหน่ายตัวเอง เกิดเบื่อหน่ายการเวียนว่ายตายเกิด แก่ เจ็บ ตาย เบื่อหน่ายที่ถูกเขาทิ้ง

บางคนยังไม่ทันตายก็ถูกทิ้งเสียแล้ว ก็ทำอุบายในใจว่า เราถูกทิ้ง เขามีปัญญา เขาทิ้งเราไปหมดแล้ว หรือเป็นเหมือนนักโทษ หรือเหมือนศพที่เขาแห่มาป่าช้า เขาทิ้งไว้แล้วเขากลับบ้านไปหมด เขากลัวผี เราต้องทำตัวให้ตายเสียก่อนตายด้วยอุบายปัญญา เวลาตายแล้ว เขาทิ้งเราแน่นอน ถามว่าทิ้ง เรารู้สึกอย่างไร ซึ่งมีแต่ความว่างเนี่ย ..เราต้องมาเรียนรู้กับความว่าง เพราะเราต้องเจอกับความว่าง เพราะฉะนั้น เราต้องฝึกหัดดัดนิสัยให้ชินกับความว่าง ไม่มีอะไร อุปทานความยึดถือ ไม่มี ทำใจของเราไม่มีใด ๆ ในโลก ทำใจไม่ยึดติดกับสังขารร่าง

กาย ตามมีตามได้ตามบุญตามวาสนา มีอะไรก็กิน ไปตามบุญ ไม่เดือดร้อนที่สรรหาของกิน ไม่เดือดร้อนที่ต้องขับรถไปไกล ๆ เสียเงิน เสียทอง เราต้องคิดรอบคอบ จะได้เห็นทุกข์เห็นโทษที่เราต้องมีชีวิตอยู่ เวียนว่ายตายเกิด ถ้าเราไม่เห็นก็ถือว่าเป็นคนไม่มีค่าอะไรเลย เมื่อเราเห็นว่าตัวเราไม่มีค่า สิ่งทั้งหลายพลอยไม่มีค่า ตัวเราก็ไม่มีทุกข์ ละอุปทานความยึดถือได้ ยืน เดิน นั่ง นอน คนเดียว ไม่มีเพื่อนพ้อง ไม่ต้องเรียกร้องหาใคร ทุกคนต่างคนต่างเกิดต่างแก่ต่างเจ็บต่างตาย ตายแล้วต่างคนต่างไป เหมือนกับทุกคนโดนทิ้ง โดนกัก ต้องคิดว่าเป็นนักโทษโดนขังไว้ ในแต่ละแห่ง ๆ พบกันไม่ได้ ไม่ต้องพูด ไม่ต้องคุย เห็นก็เห็นธรรมดา เขาโดนลงทัณฑ์กรรม โดนเฆี่ยน ตี อดอยากยากแค้น บ้างเหมือนหมามันหิวซี่โครงบาน ไปหาอาหารก็ยังโดนเขาขว้างให้เจ็บปวดบ้าง ให้เราคิด เป็นคนทุกข์คนยากอย่างนี้ ทำใจเปรียบเทียบเหมือนหมาหิวกระหาย ไปหาเศษอาหารบ้านเขา เขาไม่มีจิตใจเมตตา เขากลัวว่าจะไปกัดลูกเขา กัดหลานเขา เขาก็เอาไม้ค้อนก้อนอิฐขว้างออกมาให้เจ็บปวดทั้งที่หิว เราก็จะได้เห็นทุกข์รู้โทษ เบื่อหน่าย การไม่มีพรรคไม่มีพวก ไม่มีเจ้าของ ไม่มีผู้ป้องกัน เราก็เลยได้ทุกข์ได้ยาก ได้ลำบากกาย ลำบากใจ ยืน เดิน นั่งนอน ก็ต้องระแวดระวังภัย จะไปหาอยู่หากิน ก็กังวลเหมือนหมาห่วงลูกอ่อนจะไปไหนไกลก็ห่วงหน้าห่วงหลังอย่างนี้ ถ้าเราจะต้องตาย ต้องทิ้งให้ลูกอยู่คนเดียวในโลก ดูซิจะเป็นอย่างไรบ้าง ถึงรักขนาดไหนห่วงขนาดไหน ก็ต้องทิ้งลูก ลูกเกิดมา เราทำให้เขาเกิดมาแล้ว มีกรรมอีกไม่ได้เลี้ยง เราจะต้องทำอุบายปัญญา พิจารณาทุกรูปแบบอย่างนี้ ในการมีครอบครัว ในการทำมาหากิน เลี้ยงครอบครัว เลี้ยงตัวเลี้ยงลูกต้องเอาใจใส่ทุกอย่าง ทำกิจ ศึกษาเล่าเรียนทำการงานต่าง ๆ ต้องพิจารณาเห็นทุกข์ เห็นโทษเกิดเบื่อหน่าย แล้วเราก็จะได้มีใจสงบร่มเย็น ไม่ขวนขวาย ไม่หาทุกข์ใส่ตัว ไม่หาภาระใส่ตัว แล้วเราก็จะหาอยู่หากินไปตามประสาของเรา แล้วก็มีศีลมีธรรมเป็นเครื่องห้าม เครื่องกันทำความชั่ว พิจารณาแล้ว เราจะได้ไม่หลงตัวเอง เราจะต้องทิ้งเน่าเผาไฟเจ็บ ป่วย ไข้ ไม่สบาย หรือบางคนเป็นโรคเรื้อนกุฏฐัง เป็นโรคเอดส์ พิจารณาให้เบื่อหน่าย คนเหล่านี้มองไปเห็นแต่ความทุกข์ยาก แถมยังมีโรคภัยไข้เจ็บอีก ความน่ารัก น่าชัง น่าเกียจ จะเกิดขึ้นเป็นทวีคูณ เราก็จะได้ปลงใจ วางใจ ใจเราจะได้บริสุทธิ์ผ่องใส เหมือนกับสิ่งที่เราพิจารณา เนี่ย.. มันขัดมันกล่อม มันเกลา ด้วยอุบายปัญญาแต่ละอย่างที่เราดู เรารู้ เราเห็น เราเข้าใจ และมาทำใจ ทำอุบายเจอพบแต่สิ่งเหล่านี้มีแต่ อนิจจัง เปลี่ยนแปลงไม่เที่ยง ทีแรกก็สวยสด งดงาม เดี๋ยวนี้มาเปลี่ยนเป็นผด เป็นผื่น เป็นแผล เป็นหนอง เยอะแยะไปหมด นี่เรื่องของความน่าเกียจ โรคภัยไข้เจ็บ อุปทานที่เคยยึด เคยถือ ก็จะหมดไป สิ้นไป หายไป ไม่ว่าตัวเอง ไม่ว่าเราจะมองไปที่ไหน ใจของเราก็ไม่ผูกพันธ์อาลัยอาวรณ์ไม่ห่วงใย แสดงถึงวิมุติหลุดพ้นจากอุปทานความยึดถือใด ๆ อารมณ์ใดที่เคยมีเคยเป็นทั้งหลาย มันก็จะจางคลายออกไป ท้ายที่สุดก็ไม่มีอะไรอยู่ในใจก็ อนาลโย ความห่วงใยความอาลัย อาวรณ์ในทรัพย์สมบัติ เงินทอง ในตัวเอง ก็จะหมดสิ้นไป การพิจารณาอย่างนี้ เป็นมรรค เป็นหนทางเข้าสู่ทางพ้นทุกข์

พูดถึง อริยสัจ เราก็เห็นทุกข์เห็นโทษในตัวเอง สมุทัย คือความอยากที่จะหาเพื่อนหาหมู่ก็จะหมดไป เพราะมีแต่ทุกข์ แต่โทษ สมมุติเราอยู่

คนเดียว แล้วไปเจอคนแต่ละคนก็ต้องมีชีวิตที่แย่งหาอาหารกิน แย่งทุกอย่าง แย่งข้าวปลาอาหาร แย่งผ้านุ่งผ้าห่ม แย่งที่อยู่อาศัย ต้องฆ่ากันอีก เพราะต่างคนต่างอยากมีชีวิตที่ดี เพราะของมีอย่างเดียวก็เลยต้องมาแย่ง ต้องฆ่า ต้องทำลายกันอีก เพื่อชิงความเป็นเจ้าของ เพื่อมีชีวิตรอด เราจะได้เห็นทุกข์เห็นโทษ เราจะใช้สติปัญญา ไม่ต้องไปแย่งไปชิงอยากได้ หรือให้ทานไปเป็นครั้งสุดท้าย ไหน ๆ ก็ต้องตายแล้ว ให้บุญกุศลตามไปภายหน้า เอ้าแกอยากได้ เอาไป ให้ไปหมด ตายวันนี้ดีกว่าตายพรุ่งนี้ ตายพรุ่งนี้จะตายอย่างเขียด ตายวันนี้ดีกว่าเป็นการรักษาศีล และยังมีทาน ไม่ไปทำร้ายเขา ไม่ไปล่วงเกินเขา ศีลเราก็บริสุทธิ์แล้ว ตายวันนี้จะดีกว่ายอมตายแต่ไม่ล่วงศีล ดังที่พระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้ว่า....อายุยืนร้อย ๆ ปีโดยไม่มีศีล สู้คนที่มีศีลอายุวันเดียวไม่ได้

พระอาจารย์ได้ชี้ให้เห็นว่า เนี่ยไม่ต้องไปทำเขา ไม่ต้องไปแย่งชิงเขา เรามีปัญญา สู้เสียสละ ไม่ตายวันนี้ พรุ่งนี้เราก็ต้องตายอยู่แล้ว ได้ให้ทำทาน ศีลเราไม่ขาด ให้อภัยเขา ละเว้นได้เมื่อหน้า คนที่แย่งชิงสุดท้ายไปไม่รอด ก็ไปตายข้างหน้า แล้วเราก็ดูซิ ความดิ้นรนของมนุษย์ทั้งหลายที่มีความมัวเมาประมาท ที่แย่งกันฆ่ากัน ทำลายกัน ประพฤติผิดกาเมกัน ฉกชิงวิ่งราวกัน หลอกลวงกัน กินเหล้าเมายากัน เราจะเห็นว่า สิ่งเหล่านี้ไม่มีประโยชน์เลย แล้วเราจะรักศีลของเรายิ่งชีวิต ถ้าจะตายเราก็ไม่ทำลายศีล มันจะฆ่าเราก็ใช้เวรใช้กรรม เราคนมีเวรมีกรรม ปลงใจรักษาศีล นึกถึงพระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์ มีนิพพานเป็นอารมณ์ แล้วทำใจให้สงบ ไม่มีอารมณ์ ไม่นึกถึงอดีต อนาคต ดูความดับของวิญญาณความรู้สึกที่ใจของเรา แล้วเรารู้เอง จะเห็นเอง เป็นปัจจัตตัง ว่านิพพานเป็นอย่างไร ถึงคราวนิพพานัง ปรมัง สูญยังแล้ว ถึงคราว อนุปาทิเสสนิพพานแล้ว ดับกิเลส ดับเบญจขันธ์แล้ว ไม่ต้องไปวุ่นวายกับอะไรทั้งสิ้น พยายามทำประโยชน์ให้สูงสุดที่เราจะทำได้ เพื่อเป็นการทำความดีใช้หนี้ความดีที่เราไปฆ่าเขามากิน ขโมยเขามากิน ประพฤติผิดกาเมเขามากิน หลวงลวงเขามากิน หลงเอาของผู้อื่นมาเป็นของเรา ตั้งแต่อเนกชาติจนถึงปัจจุบันชาติที่เรารู้ไม่ได้ จะทำให้เรามีอุปสรรค ขัดข้องเรื่องนั้นเรื่องนี้ ความทุกข์ยากลำบากกายเป็นวิบากกรรม เป็นเศษกรรมที่ติดตามมา เพราะฉะนั้นเมื่อเรารู้แล้ว ให้อโหสิกรรม ก็รู้จักอภัย ไม่อยากก่อกรรม ก่อเวรอีก ไม่ผูกกรรมแล้ว เรารู้เราเข้าใจแล้ว เราไม่ยึดติดกรรมสิ่งเหล่านี้แล้ว เราก็พ้นไปได้ จิตใจเบิกบาน โปร่งโล่ง เบาสบาย ไม่มีทุกข์ ไม่มีอารมณ์อะไรค้างใจ เพราะเราทำสิ่งที่ควรทำแล้ว ในสิ่งใดที่ยังไม่ได้ทำ ทำแล้วยังมีอารมณ์อยู่ ยังมีอุปทานความยึดถืออยู่ ก็ยังมีความทุกข์อยู่ ต้องละอารมณ์ให้ได้ นิโรธะ ความดับทุกข์ ก็ต้องดับอารมณ์ เราก็ต้องดับอารมณ์ของเราให้ได้ เมื่อเราดับได้แล้ว เราเป็นผู้มีปัญญา ถ้าเราดับไม่ได้ เราก็ต้องโง่ไปอีก มีทุกข์ไปอีก ต้องลำบากไปอีก ต้องไปใช้เวรใช้กรรมข้างหน้าอีก ฉะนั้นเราต้องปลดเปลื้องอาถรรพ์ที่อยู่ในใจที่มันหมกมุ่นครุ่นคิดอีก ที่มันมีอาถรรพ์ที่ใครไปอยู่กับมันแล้วไปเป็นเจ้าของแล้ว เราต้องมีอาถรรพ์ หรือโดนอาถรรพ์ที่คาใจ ก็คืออารมณ์เหล่านี้ ทิ้งให้หมด ให้อโหสิให้หมด ละเลิกให้หมด ขออโหสิ ๆ เราโง่แล้ว เรากลัวแล้ว ขออโหสิ ขอหลีกหนี ไม่ยอมพบอยากเจออีกแล้ว วิบากกรรมเวร เราก็ต้องทำอุบายในใจให้ว่างให้หมด อย่างนี้

ว่าง เหมือนกับมีใครชอบมาพูดทำให้เรา

รกหูรกใจ มาก่อกวนแกล้งด่า แกล้งว่า แกล้งเสียดสี เราทำอุบายในใจ เหมือนอยู่คนเดียว ถ้าเราได้ยินเสียงบ่น เสียงด่า เสียงว่า อย่างนี้ เราจะทนได้ไหมนี่ ต้องคิดพิจารณาก่อนที่เราใช้เหตุ ใช้ผลตามใจ ตามอารมณ์ ต้องใคร่ครวญ ต้องพิจารณา

ถ้าเราอยู่เฉย ๆ เขามาด่ามาว่าเรา ส่งเสียงอึกทึกครึกโครม ก่อกวน รังควาน ทำให้เราสงบไม่ได้ เราอยู่กัน ๒ คน แล้ว มีสภาวะอย่างนั้น โดนก่อกวนอย่างเรา มีความทุกข์อย่างนั้น เราหาอุบายในใจว่า เออ... มีเวลาพิจารณาความทุกข์ของตัวเอง เราโชคดีแล้วได้พิจารณาโทษของตัวเอง เราไม่ต้องรอพิพากษา เราเป็นผู้ตัดสินเอง หรือให้คนอื่นตัดสิน นึกถึงสภาวะของความทุกข์ หรือนักโทษที่ถูกลงอาญา ถ้าให้คนอื่นเขาเฆี่ยนทุบตี เราต้องรีบสารภาพด้วยความผิดในการที่ลงโทษ ลงอาญา ด้วยจิตของเราที่มีความรู้สึกนึกคิด เราโดนลงโทษโดยไม่รู้ตัว หมายถึงการเวียนว่ายตายเกิด ทั้งที่ไม่มีใครลงโทษเรา เหมือนถูกลงโทษ ไปไหนนานก็ไม่ได้ เหมือนอยู่ในครอบในครัว เดี๋ยวพ่อ แม่ พี่ น้อง เรียกร้องละ ใช้หนี้เดี๋ยวเรียกร้องเอาอย่างนั้น อย่างนี้ เราจะเห็นทุกข์เห็นโทษ จะได้เกิดความเบื่อหน่ายในทุกข์ในโทษ ทำใจให้สงบระงับจากอารมณ์ที่ค้างใจ ที่เป็นอุปสรรคให้จิตไม่สงบ ต้องละเลิกให้ได้ไม่ว่า รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ไม่ให้มีอารมณ์ค้างใจ ไม่ไปขโมยเขามาใส่ในใจ ไม่มาติดไว้ในใจ ไม่สะสมไว้ในใจให้เกิดขยะอารมณ์ มะเร็งอารมณ์ เป็นอาสวะอารมณ์ทั้งหลาย ในสมัยนี้กองสวะอารมณ์ กลิ่นสกปรก ก่อให้เกิดทุกข์ โทษ โรคภัย ไข้เจ็บ และเผยแพร่ไปเป็นมะเร็งอารมณ์ เจ็บปวด ยืน เดิน นั่ง นอน เป็นทุกข์ ยืนไม่ถนัด เดินไม่ถนัด นั่งไม่ถนัด นอนไม่ถนัด ความเจ็บปวดรวดร้าว เกิดขึ้นเพราะอารมณ์เหล่านี้ ต้องพิจารณาทำความรู้สึก ทำความเข้าใจให้ได้ เราจะอยู่เหนือเวทนา เราก็จะไม่สุข ไม่ทุกข์ ไม่ดีใจ ไม่เสียใจ ไม่ต้องอุเบกขา เรารู้จักเวทนาอย่างแท้จริง เราเป็นอิสระจากเวรจากกรรม จากการกระทำชั่วทางกาย วาจา ทางใจ ความดีเรารู้แล้ว เรามีกำลัง เราก็ทำ เราเห็นสรรพสัตว์มีทุกข์ยาก ลำบาก เราสงเคราะห์ได้เราก็ทำ ไม่ได้เราก็วางเฉย ไม่อยากไปยุ่งกับเขา ไม่อยากมีเวร มีกรรม ไม่ต้องผูกติด ไม่อยากให้เขาลากจูงเราเป็นเพื่อน เราคิดให้จิตสะอาด ให้จิตบริสุทธิ์ ผ่องใส ทุกอิริยาบท ยืน เดิน นั่ง นอน ให้เป็นสุข แล้วเราจะได้รู้ของจริง สิ่งที่เราปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ว่า มรรค หนทางความพ้นทุกข์เป็นอย่างไร เรามารู้ความจริงว่า เราเลิกละการปฏิบัติไม่ดี อารมณ์ทั้งหลายได้สิ่งไม่ถูกต้อง การที่เราเลิก ละได้ เป็นมรรค เป็นหนทางแห่งความพ้นทุกข์ สติปัญญาของเรา เรารู้เราเห็น เราเข้าใจไม่มีอุปทานความยึดถือใด ๆ ทำให้เรากำหนดรู้ได้ว่า เนี่ย.. เป็นทุกข์ เป็นสมุทัย เหตุให้เกิดทุกข์ การที่เรากำหนดทั้งสองอย่างเป็นมรรค เป็นหนทางที่จะทำให้เราเข้าใจเหตุให้เกิดทุกข์ เราจะได้ถึงความดับทุกข์ แล้วเราไม่ทำทุกข์ให้เกิด เมื่อเราไม่ทำทุกข์ให้เกิดได้ คือ นิโรธะ ความดับทุกข์ อริยสัจ ๔ ก็มีเท่านี้

ความหมายเรารู้ไว้เพราะเราเป็นคนหนา คนหยาบ ไม่เหมือนพระพุทธเจ้าท่านเป็นผู้ละเอียด มีสติปัญญาละเอียด อริยสัจ ๔ ท่านรู้กว้างขวางใหญ่โต เราผู้มีปัญญาน้อย ก็พิจารณาให้รู้ แต่ว่าเข้ากันได้ ชื่อว่าเราไม่ยึดติด และพ้นทุกข์ได้ตามความเป็นจริง เมื่อเข้าใจแล้ว รู้แล้ว ก็พยายาม ละ เลิก สอนจิต ตามความรู้สึกนึกคิด ตามอารมณ์ เมื่อเรารู้ได้แยกได้ ก็เป็นมรรคจิต ทุกครั้ง ๆ เมื่อเราแยกได้ก็

เป็นนิโรธะจิต ก็ดับได้ทุกครั้ง ๆ ถ้าเราทำจนเคยชิน มีความสามารถ นี่ก็เป็นอภิญญาจิต เป็นความรู้ ความสามารถก็จะละได้เร็วขึ้น รู้แล้วละ รู้แล้วละ ก็จะว่างไป ว่างไป ๆ ใจก็เบา เบา เบา สบาย สบาย สบาย ไปเรื่อย ๆ แต่เราก็คิดหัดทำจิตทำใจให้ว่างจากอารมณ์ ให้ว่างจากความรู้สึกนึกคิด แล้วเราก็จะพบกับความบริสุทธิ์ใจ เมื่อเราเข้าถึงอารมณ์ไม่มี มีแต่ธรรมวินัย รู้ทุกข์ รู้โทษถึงศีล ๒๒๗ มีโทษ ๒๒๗ ศีล ๕ มีโทษ ๕ ศีล ๘ ก็มีโทษ ๘ ศีล ๑๐ ก็มีโทษ ๑๐ เพราะฉะนั้นเมื่อเรารู้ทุกข์เราก็รู้โทษ เมื่อเราไม่มีทุกข์ ไม่มีโทษ ความสงบมันก็มี อารมณ์ทั้งหลายก็สงัด เขาเรียก อุปธิวิเวก ไม่มีอารมณ์ใด ๆ มีปัญญาผ่องใสอยู่ภายใน ใจระลึกถึงอะไรก็ลอยชัด เหมือนพระจันทร์ในวันเพ็ญ พระอาทิตย์ส่องสว่างกลางหาว ไม่มีอะไรปิดบัง เพราะฉะนั้นเราก็มีความสุขแล้ว สุขที่ไม่มีอารมณ์ ยืน เดิน นั่ง นอน ก็ไม่มีอารมณ์ อยู่เฉย ๆ ทำใจให้ว่าง เหมือนกับที่พระอาจารย์บอกว่า ให้เหมือนกับอยู่เกาะคนเดียว ถูกลอยแพ อยู่ในป่าคนเดียว ในถ้ำคนเดียว ในป่าช้า ป่าชัฏคนเดียว หมายถึงเขาตายทิ้งเราไปหมดแล้ว เหลือเราอยู่คนเดียว ความสุขเป็นอย่างไร ที่ว่าสุข ๆ เราจะเห็นทุกข์ละ อยู่กับคนนั้น คนนี้ คนนี้มีนิสัยอย่างนี้ อย่างนั้น ทะเลาะทุ่มเถียงกัน ท้ายสุดก็ฆ่ากันตายไปหมดแล้ว เราเป็นลูกหลาน เขาฆ่ากันตายเป็นมิจฉาทิฐิ เหลือเราคนเดียว นั่งเฝ้าสมบัติผีนี่ เฝ้าซากศพผีอยู่นี่ ดูซิความโลภ ความโกรธ ความหลง จะเกิดขึ้นไหม ราคะ โทสะ โมหะ มานะ ทิฐิ จะเกิดไหม ให้เราทำใจอย่างนั้น เหมือนกับเราอยู่กันหลายคน ต่างคนต่างอยู่ ต่างคนต่างเป็นเพื่อนผีด้วยกัน ไม่มีใครดีกว่าใคร มานะทิฐิ ไม่มี สักกายทิฐิ วิจิกิจฉาก็ไม่มี ความตายก็มีให้เห็นกันอยู่เต็มโลก มีมากเท่าไหร่ตายเท่านั้น เกิดทุกข์สัจ เหมือนที่พระอาจารย์ได้แต่งกลอนไว้ตั้งเยอะแยะนั้น เพราะฉะนั้น เราไม่มีสิทธิดีกว่าใคร เพราะฉะนั้น เราจะเห็นทุกข์ รู้โทษแล้วมันจะเจียมเนื้อเจียมตัว เราคนทุกข์คนยาก เราเป็นนักโทษประหารอยู่ในคุก ท่านอยู่นอกคุก เราเทียบท่านไม่ได้ คนคุกจะไปกินข้าวกับผู้คุมยังไม่ได้เลย เขารังเกียจคนนอกคุก เขาก็ไม่กินด้วยเขารังเกียจ เมื่อเรารู้แล้วใจเราก็สงบ สงัด เมื่อใจสงบ สงัด เรารู้ได้ว่า ความพ้นทุกข์ได้เกิดขึ้นแล้ว ความสงัดเกิดขึ้นแล้ว ความเป็นอิสระเกิดขึ้นแล้วในใจ.....

จากการสนทนาธรรมในเรื่อง วิธีทำจิตให้ว่าง
โดยพระอาจารย์นพพร อาทิจฺจวํโส
สำนักปฏิบัติธรรมอาทิจฺจวํโส

ถอดเทป โดย ปาลิดา วงศานันท์
วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๖
เวลา ๑๔.๐๕ น.

คำปรารภจากศิษย์

การ เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า (องค์ปัจจุบัน) จะต้องบำเพ็ญบารมีถึง ๔ อสงไขย แสนกัลป์ พระอัครสาวกซ้ายขวาอย่างพระโมคคัลลานะ และพระสารีบุตรต้องบำเพ็ญบารมีถึง ๑ อสงไขยแสนกัลป์ ดังนั้น ผู้ที่จะบรรลุมรรคผลได้ จะต้องเป็นผู้ที่ได้สั่งสมบุญวาสนาบารมีมาดีแล้ว การทำบุญกุศลจึงต้องทำกับพระอริสงฆ์ซึ่งเป็นเนื้อนาบุญที่ดี ย่อมได้อานิสงส์สูงซึ่งเป็นที่ทราบกันทั่วในเหล่าพุทธบริษัท ดังนั้น เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๗ ข้าพเจ้าและครอบครัวได้รับแต่งตั้งให้ไปปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งอัยการจังหวัดชลบุรี ข้าพเจ้าและครอบครัวได้ทราบกิตติศัพท์จากชาวจังหวัดชลบุรี ทั่วไปว่า วัดปาลิไลยก์วัลย์ (ชาวบ้านเรียก "วัดเขาฉลาก") ซึ่งตั้งอยู่บนเนินเขาที่บางพระ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เป็นวัด ที่มีพระอริยสงฆ์มีวัตรปฏิบัติตาม พระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

ข้าพเจ้าและครอบครัวจึงได้ไป ทำบุญตักบาตรที่วัดนี้เป็นประจำ ขณะที่ข้าพเจ้า ผ่านเข้าไปยังลานวัดเพื่อเข้าไปทำบุญที่ศาลาวัดตามปกติ ข้าพเจ้าได้พบเห็น พระสงฆ์รูปหนึ่งลักษณะสง่างาม ราศีวรรณผ่องใส กวาดลานวัดเป็นประจำ ซึ่งในภายหลังทราบว่าท่านชื่อ "พระนพพร อาทิจฺจวํโส" เป็นชาวจังหวัดชลบุรี เป็นบุรุษผู้บริสุทธิ์ ขณะบวชเป็นพระภิกษุเพื่อความพ้นทุกข์และได้ไปปฏิบัติธรรมกรรมฐานที่เขาเขียว และธุดงค์ไปในสถานที่ต่าง ๆ ก่อนมาประจำพรรษาอยู่ ณ ที่วัดนี้ ซึ่งอยู่ในความสนใจของข้าพเจ้าและครอบครัวตลอดมา ต่อมาแม่ชีเพียงเดือน ธนสารพิพิธ ซึ่งบวชปฏิบัติอยู่ที่วัดนี้ (ปัจจุบันนี้แม่ชีปฏิบัติธรรมอยู่ที่ธรรมสถานมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วัดฝายหิน) ซึ่งข้าพเจ้ากราบเป็นครูอาจารย์ ได้พาข้าพเจ้าและครอบครัวไปกราบนมัสการและปฏิสันถารสนทนาธรรมกับท่านอย่างใกล้ชิด ยิ่งทำให้ข้าพเจ้าและครอบครัวทึ่งในความเป็นพระอริยะสงฆ์ของท่านมากขึ้น ท่านเป็น พระสงฆ์ที่มีจริยาวัตรอันงดงามน่าเลื่อมใสศรัทธา มักน้อย สันโดษ กล่าววาจาอย่างซื่ออย่างตรง มีปฏิภาณปัญญา และปฏิสัมภิทาญาณรอบรู้ในพระพุทธศาสนาอย่างแตกฉาน มีวัตรปฏิบัติพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด และกตัญญูบูชาพระคุณพระพุทธเจ้าและครูบาอาจารย์ของท่านอย่างสูง ท่านจะกล่าวระลึกถึงอยู่เสมอ เช่น หลวงพ่อมหาปิ่น แห่งวัดป่าพระธาตุเขาน้อย ฯลฯ เมื่อข้าพเจ้าและครอบครัวได้พินิจพิเคราะห์ท่านเป็นอย่างดีแล้ว ต้องรับว่าท่านเป็น **"พระแท้"** จึงได้กราบมนัสการท่านเป็นครูอาจารย์ตั้งแต่นั้น ต่อมาหลายปีพระอาจารย์ได้มีนิมิตว่าจะต้องมาสร้างวัดที่ฟ้าคาบดิน (ในปัจจุบันคือ บ้านทุ่งละคร ตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่) ซึ่งอดีตชาติท่านเคยอยู่ ณ ที่นี้มาเป็นพันชาติแล้ว

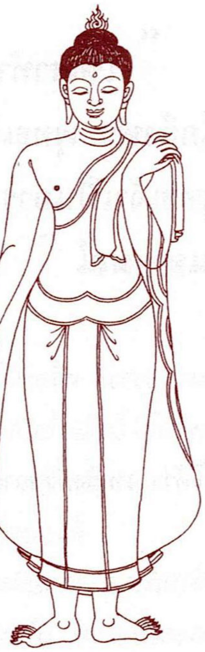
วันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๓๓ พระอาจารย์, ข้าพเจ้า นางขวัญอยู่ (ภรรยา) พร้อมบุตรชาย ๒ คน, คุณวิทูร ยงค์ธีระพันธ์ พร้อมครอบครัว และแม่ชีเพียงเดือน ธนสารพิพิธ ได้ออกเดินทางจากวัดปาลิไลยล์วัลย์ มาตามนิมิต โดยพระอาจารย์ได้ไป

จำพรรษาอยู่ที่วัด พระเจ้าต๋นหลวง บ้านสบปั๋ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ (ซึ่งภายหลัง พระอาจารย์ได้บูรณะพระเจ้าต๋นหลวงองค์เดิม ซึ่งเป็นพระประธานขึ้นใหม่เป็นองค์ใหญ่และปิดทองทั้งองค์) วันรุ่งขึ้นพระอาจารย์และคณะดังกล่าวได้ไปสำรวจ ณ ที่ที่ฟ้าคาบดินตามนิมิต เป็นที่อัศจรรย์ สถานที่ดังกล่าวมีธรรมชาติสวยงามมากสุดบรรยาย อยู่ระหว่างเนินเขา มีทะเลหมอกเสมือนฟ้าคาบดิน เมื่อเลยจากสถานที่ดังกล่าวไปประมาณเล็กน้อย จะเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติมีน้ำตกไหลงามตามธรรมชาติ และพระอาจารย์ก็ได้ชี้ สถานที่นี้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมและจะสร้างวัดต่อไปในอนาคต พระอาจารย์ได้กลับไปประจำพรรษาอยู่ที่วัดต๋นหลวง โดยมีนายวิทูร ยงค์ธีระพันธ์และครอบครัวเป็นโยมอุปัฏฐาก เป็นระยะเวลาปีเศษ ต่อมาวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๓๕ ผู้ใหญ่บ้าน พ่อหลวงเกตุ วรรณ และนายอุ๊ยผา แก้วมาเรือง เจ้าของที่ดินได้มีหนังสือนิมนต์พระอาจารย์ให้ไปประจำพรรษาปฏิบัติธรรมเพื่อจะสร้างวัด ณ สถานที่นั้น

วันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๓๕ พระอาจารย์ได้รับนิมนต์เข้ามาประจำพรรษาอยู่ ณ สถานที่นี้ โดยแม่ชีเพียงเดือน ธนสารพิพิธ คุณหญิงพยอม สิงห์เสน่ห์ ข้าพเจ้าพร้อม ครอบครัว นายสองเมือง คณะศิษย์ของพระอาจารย์ทั้งหมดได้ร่วมมือกันช่วยสร้างเป็นสำนัก ปฏิบัติธรรมอาทิจจวํโส ตั้งอยู่เลขที่ ๔๑๗ หมู่ที่ ๑ บ้านทุ่งละคร อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ และต่อมาทางการได้รับเป็นสำนักสงฆ์ อาทิจฺจวํโส มีบริเวณอาณาเขตพื้นที่ประมาณ ๒๐๐ ไร่ และมีพระประธาน ๑ องค์ ศาลาโมทนาสาธุ ๑ หลัง กุฏิพระสงฆ์ ๕ กุฏิ ที่พักฆราวาสอุบาสกอุบาสิกา สำหรับผู้ไปพักปฏิบัติธรรม ๗ หลัง และห้องครัว ๑ หลัง

นับตั้งแต่วันนั้นมาจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.๒๕๔๖) รวมแล้วประมาณ ๑๙ ปี ที่ข้าพเจ้าและครอบครัวได้รู้จัก และคุ้นเคยกับพระอาจารย์ ข้าพเจ้าและครอบครัวได้ประจักษ์กับตา ในความอัศจรรย์การเป็นอริยสงฆ์ของท่าน โดยพระอาจารย์จะเป็นผู้ที่มีปัญญา วิริยะ ขันติ สัจจะ และเมตตาเป็นเลิศ อนุศิษฏ์ (สั่งสอน) และอนุเคราะห์แก่ศิษย์และบุคคลทั่วไปไม่ว่ายากดี มีจนเสมอเหมือนกันหมด พระอาจารย์ป็นพระผู้ปฏิบัติที่มี **"จิตคมมาก"** ที่ข้าพเจ้าและครอบครัวได้ประสบด้วยตนเองมากหลายอย่างเช่น ครั้งหนึ่งเมื่อพระอาจารย์ลงมาทำกิจของสงฆ์ที่จังหวัดชลบุรี และปักกลดอยู่ที่บริเวณบ้านของข้าพเจ้า ระหว่างกำลังที่ข้าพเจ้าสนทนาธรรมอยู่กับพระอาจารย์ พระอาจารย์ได้บอกให้ข้าพเจ้ารีบนำพระพุทธรูป ๒ องค์ มาถวายบูชาไว้ในพระพุทธศาสนาเพื่อ

ต่ออายุให้กับบิดาของข้าพเจ้า ซึ่งข้าพเจ้าได้รีบกระทำตามที่พระอาจารย์บอก และทราบภายหลังว่าใน ขณะนั้นบิดาของข้าพเจ้าได้ล้มป่วยเป็นโรคหัวใจเกิดอาการ อึดอัดหายใจไม่ออกกระทันหัน แต่แพทย์ก็ได้ช่วยรักษาชีวิตไว้ได้ บิดาของข้าพเจ้ามีชีวิตอายุอยู่ต่อได้อีก ๒ ปี ท่านก็สิ้นอายุขัย และอีกเรื่องหนึ่งต่อมาอีก ๑ ปีเศษ มารดาของข้าพเจ้าได้เกิดอาการช็อคหมดสติ เนื่องด้วยโรคประจำตัวของท่าน น้องสาวของข้าพเจ้าได้โทรศัพท์มาบอกข้าพเจ้า ขณะนั้น พระอาจารย์มาทำกิจของสงฆ์อยู่ที่กรุงเทพฯ ข้าพเจ้ารีบโทรศัพท์ไปหาพระอาจารย์เพื่อให้ช่วยต่ออายุมารดาให้ โดยที่ข้าพเจ้ามิทันได้พูดอะไรสักคำ แต่กลับได้ยินเสียงพระอาจารย์พูดกลับมาตามสายว่า "โยมแม่ของโยมสิ้นอายุขัยแล้ว แพทย์ปั๊มหัวใจแล้วโลหิตขึ้นไปเลี้ยงสมองไม่ทัน" ข้าพเจ้าได้แต่ร้อง อ๊ะ ๆ (สงสัย) เมื่อพระอาจารย์พูดจบแล้ว ข้าพเจ้าถามพระอาจารย์ว่า ท่านรู้ได้อย่างไรในเมื่อข้าพเจ้าไม่ได้พูดอะไรสักคำ ท่านตอบกลับมาว่า "รู้แล้วกัน" เหมือนกับข้าพเจ้าทราบขณะนั้น ว่ามันเป็น **"ปจฺจตฺตํ"** รู้ได้เฉพาะตน หลังจากนั้นข้าพเจ้าไปเยี่ยมมารดาที่โรงพยาบาล ซึ่งมารดานอนหมดสติโดยสมองไม่รับรู้อะไร หลายวันต่อมาท่านก็สิ้นอายุขัย และทราบเรื่องมารดาจากน้องสาวเหมือนกับที่ท่านอาจารย์ได้พูดไว้ทุกอย่าง และมีหลายครั้งที่มีบุคคลมาขอความอนุเคราะห์จาก พระอาจารย์ พระอาจารย์จะเทศสั่งสอนธรรมตรงจิตของผู้นั้นทุกคน ทุกคนได้ข้อคิดข้อธรรม และนำกลับไปปฏิบัติตามพระธรรมของพระพุทธศาสนา ฯลฯ นอกจากนี้แล้ว พระอาจารย์จะมี "ลักษณะพิเศษ" เป็นพระที่มีวัตรปฏิบัติเคร่งครัดในพระธรรมวินัยของพระพุทธองค์อย่างยิ่ง เช่น มีวัตรปฏิบัติใช้สังฆาฏิ จีวร และสบงเพียง ๓ ผืน ทำวัตรสวดมนต์ไม่ขาด ไปบิณฑบาตโปรดญาติโยมทุกวันไม่ขาดแม้เจ็บป่วย เว้นแต่เจ็บป่วยจนออกไปบิณฑบาตไม่ได้ ฉันอาหารในบาตรมื้อเดียว ไม่จับปัจจัยและเมื่อพระอาจารย์ไปกิจธุระของสงฆ์ที่ใดไม่เคยมีปัจจัยติดตัวไปเลย ปัจจัยที่ได้รับจะนำไปบริจาคทำไว้เป็นของสงฆ์ทั้งหมด

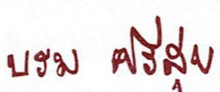
โดยเฉพาะพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ พระอาจารย์เป็นผู้ที่ปฏิสัมภิทาญาณในธรรมอย่างยิ่งจะเทศนาสั่งสอนศิษย์และบุคคลทั่วไปให้ถือปฏิบัติและเข้าใจง่าย ถึงหนทางไปสู่มรรคผล เช่น ให้ถือศีลห้า บิดาและมารดาเป็นพระอรหันต์ของบุตรหากมีการล่วงเกินใด ๆ ขอให้บุตรรีบขออโหสิต่อบิดามารดา และเจ้ากรรมนายเวร ทำบุญกุศลใดไม่เท่ากับการโมทนาสาธุกับความดีของพระพุทธเจ้า โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ หากมีทุกข์ให้จิตภาวนาว่า สาธุ ขออโหสิ ๆ จนหมดทุกข์ เมื่อไม่มีทุกข์ก็ให้ภาวนาว่า โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ ว่าง ว่าง ว่าง จนจิตผ่องใส พระพุทธเจ้าทรงเทศนาสั่งสอนว่า **"เมตตาธรรมค้ำจุนโลก"** ดังนั้น หากเราจะให้แก่ช้าลง ตายช้าลง หรืออนิจจังช้า ๆ ลง ทุกข์ช้าลงและอนัตตาช้าลง ทุก ๆ คน จะต้องมีเมตตาธรรมรักตนเอง รักผู้อื่น และจิตมีศีลมีธรรมไม่ประมาท เมื่อจิตมีศีลธรรมเป็นวิหารธรรม

พระอาจารย์ยังเทศนาสั่งสอนเสมอว่า “ให้เราทำจิตว่างจากอารมณ์ และถ้าจิตมีอารมณ์ ก็ให้มีอารมณ์นึกถึงพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระอรหันต์เจ้า การที่เรามีพระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์ ก็เหมือนมีนิพพานเป็นอารมณ์”

อารมณ์ของโลกก็จะไม่กระทบถึงใจเรา เราจะทำอะไรก็จะมีเหตุผลด้วยสติ ด้วยปัญญา ปัญญาของเราก็จะรักษาตน รักษาทุกสิ่งทุกอย่าง รักษาน้ำจิตน้ำใจของตนและของผู้อื่น ก็จะเกิดเมตตาธรรมรักผู้อื่นเหมือนรักตนเอง ใช้สิ่งของอย่างมีสติด้วยความระมัดระวัง เช่น ปิดเปิดประตูหน้าต่าง เปรี้ยงปร้างโครมคราม โดยไม่มีสติมีปัญญารักษา ประตูหน้าต่างก็จะ เสียหายและพังไปอย่างรวดเร็ว แต่หากใช้สติ และปัญญามีจิตเมตตาธรรม ค่อยปิดค่อยเปิด ประตูหน้าต่างก็จะอยู่ให้เราใช้ได้นาน ๆ เสียหายช้าลง พังช้าลง เช่นเดียวกับคนหากเป็นผู้ไม่ประมาท มีเมตตาธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก มีสติ และปัญญา สั่งสมนิสัยทาน ศีล เนกขัมมะ ปัญญา วิริยะ ขันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา และอุเบกขา ก็จะยืน เดิน นั่ง นอน อย่างมีสุข เมื่อมีแต่อารมณ์สุข ไม่มีอารมณ์ทุกข์ เราก็จะอนิจจังและอนัตตา (แก่และตาย) ช้าลง เป็นต้น นอกจากนี้พระอาจารย์ยังเทศนาสั่งสอนเสมอว่า **“ให้เราทำจิตว่างจากอารมณ์ และถ้าจิตมีอารมณ์ ก็ให้มีอารมณ์นึกถึงพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระอรหันต์เจ้า การที่เรามีพระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์ ก็เหมือนมีนิพพานเป็นอารมณ์”** ซึ่งธรรมทั้งหลายของพระพุทธเจ้าที่เป็นหนทางดับทุกข์ (นิโรธ) จึงสรุปลงได้ว่า “สัพเพ ธรรมมา อนัตตาติ” คือ ทั้งวัตถุและนามธรรม หรือทั้งโลกและธรรม ย่อมเสื่อมสลายหมดไป ไม่มีอะไรเป็นของเรา ฉะนั้น **“จงทำจิตของเราให้ว่างจากสิ่งทั้งหลายทั้งปวง”**

ด้วยเหตุดังกล่าวข้าพเจ้าและครอบครัวจึงกล้ากล่าวด้วยจิตบริสุทธิ์เต็มร้อยเปอร์เซนต์ว่า พระอาจารย์ เป็นพระอริยสงฆ์ พระสุปฏิปันโน ผู้ปฏิบัติดี และปฏิบัติชอบที่หายากองค์หนึ่งในประเทศไทย เป็นโอกาสแล้วที่ท่านทั้งหลายจะต้องเร่งขวนขวาย ตักตวง และรีบมาฟังและรับเอาธรรมคำสั่งสอนอันล้ำค่าของพระอาจารย์ผู้มากด้วยปฏิสัมภิทาญาณไปปฏิบัติเพื่อสู่ หนทางแห่งมรรคผลของท่านเถิด

โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ โมทนาสาธุ

(นายบรม ศรีสุข)
อธิบดีอัยการฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว

รายนามผู้บริจาค

<table>
<tr><th colspan="2">นามผู้บริจาค</th><th>จำนวน</th></tr>
<tr><td colspan="2">พระอาจารย์และคณะศิษย์</td><td>๓๐,๐๐๐</td></tr>
<tr><td>ดร.สุธี</td><td>สิงห์เสน่ห์</td><td rowspan="4">๒๐,๐๐๐</td></tr>
<tr><td>ดร.คุณหญิงพยอม</td><td>สิงห์เสน่ห์</td></tr>
<tr><td>ดร.พิชาญ</td><td>สิงห์เสน่ห์</td></tr>
<tr><td>คุณพศิน</td><td>สิงห์เสน่ห์</td></tr>
<tr><td>คุณวิชัย – คุณรัชนี</td><td>เสียงสังข์ และคณะชลบุรี</td><td>๓๑,๐๐๐</td></tr>
<tr><td colspan="2">Mr.Kong Kok Huno – Mrs.Sim Sok Koon</td><td>๑๐๐,๐๐๐</td></tr>
<tr><td>คุณเมษวี</td><td>กุสะโร</td><td rowspan="2">๑๕,๓๐๐</td></tr>
<tr><td>คุณภาพิไล</td><td>เตชะเสน</td></tr>
<tr><td>คุณวิสุทธิ์ – คุณธนสร</td><td>นิมมากุลวิรัตน์</td><td>๒๕,๐๐๐</td></tr>
<tr><td>พ.ต.จำลอง – คุณประไพ</td><td>ประภาจันทร์</td><td>๕๐,๐๐๐</td></tr>
<tr><td colspan="2">อุบาสิกาเพียงเดือน และคณะศิษย์</td><td>๑๐,๐๐๐</td></tr>
<tr><td>คุณสนั่น – คุณจันทนา</td><td>เสียงสนั่น</td><td>๕๐๐</td></tr>
<tr><td colspan="2">คุณสมบุญ – คุณอภิญญา – คุณศุภกฤช กฤษเพ็ชร</td><td>๖๐๐</td></tr>
<tr><td>คุณวรรณพร</td><td>มาศเกษม</td><td>๑,๐๐๐</td></tr>
<tr><td>น.อ.หญิง ศศิณา</td><td>กาญจนวิจิตร</td><td>๑๐๐</td></tr>
<tr><td>คุณคำปัน</td><td>จิโน</td><td>๑๐๐</td></tr>
<tr><td>คุณกนกวรรณ</td><td>สมหวัง</td><td>๑๐๐</td></tr>
<tr><td>คุณพรรณี</td><td>คลอวุฒิวัฒน์</td><td>๓๐๐</td></tr>
<tr><td>คุณพิสมัย</td><td>รัฐผไท</td><td>๓๐๐</td></tr>
<tr><td>คุณสุปราณี</td><td>แซ่แต้</td><td>๓๐๐</td></tr>
<tr><td>คุณจุฑามาศ</td><td>ฉ่ำสุวรรณวัฒนา</td><td>๑,๐๐๐</td></tr>
<tr><td>คุณวิไลพร</td><td>คีรีทวีป</td><td>๑๐๐</td></tr>
</table>

นามผู้บริจาค		จำนวน
คุณปลอดประสพ	สุรัสวดี	
คุณธัญญา	สุรัสวดี	
คุณคำรพลักธิ์	สุรัสวดี	
คุณปิ่นสาย - คุณรมกมล	สุรัสวดี	๗,๐๐๐
คุณปิ่นสักก์	สุรัสวดี	
คุณปิ่นมุกข์	สุรัสวดี	
คุณไข่มุกต์	วงศ์บุรี	
คุณเตชะพิทย์ - คุณพรพิมล	แสงสิงแก้ว	
คุณเดชศิริ	แสงสิงแก้ว	
คุณนิธิตา	แสงสิงแก้ว	๒,๐๐๐
คุณเพียงตา	แสงสิงแก้ว	
น.พ.วิฑูร	แสงสิงแก้ว	
พ.อ.วิเชียร - คุณสนธยา	บุรณศิริ	
คุณเสรี	จินตนเสรี	๕๐๐
คุณศิริ	การเจริญดี	
คุณผุสดี	การเจริญดี	๑,๐๐๐
ด.ช.ภวินณ์	การเจริญดี	
คุณพรพงา	สิงหเสนี	๑,๐๐๐
คุณเนาวรัตน์	สิงหเสนี	๑,๐๐๐
คุณสุขใจ (พี่แจ๊ะ)	สิงหเสนี	๑,๐๐๐
คุณสายจิต	สิงหเสนี	๕๐๐
คุณพรระพี	สิงหเสนี	๒๐๐
คุณปลื้มจิต	อุวรรณโน	๑,๐๐๐
คุณสมสมร	ลีลวณิช	๑,๐๐๐
คุณสมเกียรติ	ทรัพย์ศุกล	๒๐๐
คุณองอาจ - คุณศิริลักษณ์	สุขุมาลวรรณ์	๓๐๐
คุณอนุสิทธิ์ - คุณจำนงจิต	จารุปาน	
คุณทวีศักดิ์ - คุณสุวรรณี	เจนพานิชการ	

นามผู้บริจาค		จำนวน
คุณจารุพันธ์	เจนพานิชการ	
คุณวรรณพร	เจนพานิชการ	
คุณวรรณภัทร	เจนพานิชการ	
คุณทรงสิทธิ์ - คุณกรองจิต	จารุปาน	๕,๐๐๐
คุณรติวัฒน์	สุวรรณไตรย์	
คุณวันเพ็ญ	ดีดพิณ	
คุณมณีรัตน์	จันทรอัมพร	
คุณพงศธร	มีประมูล	
คุณภาณี - คุณ ก.สล้าง	บวรพิบูลย์	
คุณสุมน - คุณเข็มทอง	กฤษณสุวรรณ	
พ.ต.อ.ประสงค์ - คุณสิริกุล	กฤษณสุวรรณ	
คุณประสาน - คุณลูกจันทร์	กฤษณสุวรรณ	
คุณรำไพ - คุณสมใจ	วรลักษณ์กิจ	
คุณสมัยศึก - คุณสุภัทรา	กฤษณสุวรรณ	
คุณยงยศ	เกษมสมประดิษฐ์	๑๐,๐๐๐
คุณอรัญญา	กฤษณสุวรรณ	
คุณนิศากร	กฤษณสุวรรณ	
คุณมหิทธิวงศ์	หัตถพร	
คุณโสรญา	หัตถพร	
คุณชุมพล	แหนบทอง	
คุณจิตติมา	วรลักษณ์กิจ	๑๐๐
คุณจินดา	โชติวัฒนกุล	๑๐๐
คุณบุญพงศ์	จันทร์อินทร์	๒๐๐
คุณสีเลิด	กุลประสิทธิ์	
คุณสุจิตรา	กุลประสิทธิ์	๓,๐๐๐
คุณสุภวิชญ์	กุลประสิทธิ์	
คุณทิพวรรณ	นาประเสริฐ	๑๐๐
คุณปานใจ	โวหารดี	๑๐๐

นามผู้บริจาค	จำนวน
คุณดาลัด - น.ส.วลัยรัตน์ ช่างปั้น	๑๐๐
คณะอาจารย์แดง	๑๐๐
คุณวัฒนา พุ่มไสว	
พ.ต.ท.อภิศักดิ์ พุ่มไสว	
คุณสมจิต พุ่มไสว	๗๐๐
พ.อ.อภิชัย เชียงอารีย์	
น.ท.หญิงรจีรัตน์ เชียงอารีย์	
คุณบุญพร้อม ตันตยาภิวัชน์	
คุณอุไร ตันตยาภิวัชน์	๑,๐๐๐
คุณอรุณี ตันตยาภิวัชน์	
คุณต่อพงศ์ ตันตยาภิวัชน์	
คุณพิษณุ ปิติฤกษ์	๑,๐๐๐
คุณแม่ผอบ ศรโชติ	๑,๐๐๐
คุณจักรี ศรโชติ	
คุณภัทรวรินทร์ สมวงษา	
ด.ช.วิสุทธ มุ่งปณิธาน	๑,๒๐๐
ด.ช.สิริกัญญา มุ่งปณิธาน	
คุณสมพร ฉ่ำสุวรรณวัฒนา	
ด.ช.พลนันท์ ฉ่ำสุวรรณวัฒนา	๑,๒๐๐
ด.ช.พชรพล ฉ่ำสุวรรณวัฒนา	
ไม่ออกนาม	๔,๘๕๐
จ.ส.ต.ศรจันทร์ - นางกฤตพร - ด.ญ.ฐิติวรดา บัวไพจิตต์	๑๐๐
คุณจรูญ รัตนเลิศ	๕๐๐
คุณอัมพา ศิรประภา	๓๐๐
คุณพักตร์พริ้ง คล่องเวสสะ	๓,๐๐๐
คุณสาธิดา คล่องเวสสะ	๑,๐๐๐
คุณศรีรัตน์ สองรักษ์	๑,๕๐๐
คุณพัสวี ศุภมาตย์	๓๐๐

นามผู้บริจาค		จำนวน
คุณพิกุล	ทองปัญญา	๒๐๐
คุณอารมณ์	รัตนเลิศ	๕๐๐
คุณพิมพาพร	อาชวะสมิต	๑๐๐
คุณพูลศรี	วิบูลย์ไพบูลย์	๔๐๐
คุณกอบแก้ว	มงคลอดิศัย และครอบครัว	๑๐๐
คุณเฉลิม	หิรัญเนตร	๑๐๐
คุณสมถวิล	รักษ์การ	
คุณแม่คำใส	ชื่นชม	๑๐๐
คุณทรายคำ	แก้วเคียง	๑๐๐
คุณอำไพวรรณ	หิรัญยคีรี	๕๐๐
คุณทวีวัฒน์ - คุณธนวัฒน์	มงคลอดิศัย	๑๐๐
คุณบัวขาว	จักรไพศาล	๕๐๐
คุณกฤษดา	อุเทนสุต	๑๐๐
คุณนิภา - คุณนันทนา	รัตนกิจ	๘๐๐
คุณลัดดาวัลย์	เรืองพยุงศักดิ์	๑๐๐
คุณธันยพร	กิตตินาคบัญชา	๑๐๐
คุณอังคณา - คุณสุวัฒน์ - ด.ช.ชวิน	สุภชวินสวัสดิ์	๒๐๐
คุณนวพร	ตนะพงษ์	๕๐๐
คุณนฤมล	ถมยานาค	๑๐๐
คุณสมควร - คุณกุหลาบ	บุญมี และครอบครัว	๒๐๐
คุณธวัชชัย	อัศวมานะกุล	๒๐๐
คุณอุบลรัตน์	สังข์ทอง	๑๐๐
คุณวลีรัตน์	รัตนเลิศ	๑๐๐
คุณพิมพ์	สันตินิภานนท์	๑๐๐
คุณวรรณา	เฟื่องฟุ้ง	๑๐๐
คุณพรพรรณ	เรืองพยุงศักดิ์	๑๐๐
คุณกิมลั้ง	แซ่ตั้ง	๑๐๐
คุณณรงค์ - คุณกิตติมา	อจลบุญ และครอบครัว	๒,๑๐๐

นามผู้บริจาค		จำนวน
คุณรัตน์ – คุณอรรถยา	ธนากาญจน์	๑๐๐
คุณพรประสิทธิ์	พลีชมภู	๕๐
คุณบุญชู – น.ส.ขวัญตา	พรายพริ้ม	๑๐๐
คุณดวงจันทร์	บุญหว่าน	๑๐๐
คุณอรวรรณ	สงวนสุข	๑๐๐
คุณทวารัตน์	ลิ้มไป่ส่ง	๕๐
คุณบุญเที่ยง	ศรีแสวง	๕๐
คุณส้มลิ้ม	พูลแก้ว	
คุณถาวร, คุณบังอร, คุณสมพร	ธุระทำ	๑๐๐
คุณดวงใจ, คุณชนาวุฒิ	ธุระทำ	
ไม่ประสงค์ออกนาม		๑๔๐
คุณวิไลวรรณ – คุณสุชาดา	บุญยรัตพันธุ์	๕๐๐
คุณวิไลพร	คีรีทวีป	๑๐๐
คุณเสาวลักษณ์	วังกานนท์	๑๐๐
คุณวรรณพร	สาระผล	๕๐๐
คุณลำพันธ์	มีชะนะ	
คุณชลธิชา	คอเซ็ม,	
คุณสมปอง	วิลาวัลย์	๒๘๐
คุณสุพัตรา	สลับศรี	
คุณลำพึง	พัชรกุล	
คุณวาสนา	แจ่มศรี	
คุณอรวรรณ	สุทาโน	๑๐๐
คุณสมนึก	พลอินต๊ะ	๑๐๐
คุณธิติวัลล์	มงคลอดิศัย	๑๐๐
คุณเพียงพร	มงคลอดิศัย	๒๐๐
น.ท.หญิงสมศรี	สะอาดใจ	๕๐๐
คุณนภาสร	คานนิม	๑๐๐
คุณอำนวย	คำหนูไทย	๑๐๐

นามผู้บริจาค	จำนวน
คุณผ่องศรี มะโนกิจ	๑๐๐
น.อ.หญิงสุจิตรา เกิดศรี	๕๐๐
คุณบวรพรรณ โปจันทึก	๑๐๐
คุณศิริลักษณ์ เลาหวิโรจน์พจน์	๑๐๐
คุณอุรา – คุณสกุล เสียงสนั่น	๓๐๐
น.อ.สุโชติ – คุณประไพ แก้วพินิจ	๑๐๐
คุณธนเดช แก้วพินิจ	๕๐
คุณโชติรส แก้วพินิจ	๕๐
คุณสุกฤตา กฤตวีระชัย	๑,๐๐๐
น.ต.หญิงดวงพร อ่อนสมจิตต์	๒๐๐
น.อ.หญิงลักษณา พิมานกุล	๑๐๐
คุณจรูญ – คุณปราณี เสียงสนั่น	๒๐๐
คุณจารุณี – ด.ช.ปริญญ์ เสียงสนั่น	
คุณศรีรัตน์ สอนรักษ์	๕๐
คุณสุธนา หงษ์ทอง	๑๕๐
คุณสุพัตรา เกิดสมพงษ์	๑๐๐
คุณสุพจน์ – คุณวรรณภา กิตตินาคบัญชา	๑,๐๐๐
คุณส่วน – คุณนิตยา เขื่อนจะนะ	๕๐
คุณอุไร นาคจำแลง	๑๐๐
คุณสมเกียรติ เกียรติไตรรงค์ และครอบครัว	๕๐๐
คุณสุกฤตา คำไฝ	๑,๕๐๐
คุณอรรณพ – คุณนิตยา สุขรมย์ และครอบครัว	๕๐๐
คุณอนิรุธ นิ่มอร่าม และคณะลำปาง	๑๐,๐๐๐
คุณนวพร ตนะพงษ์	๑,๐๐๐
คุณปิยพงศ์ – คุณพรรณรัศยิ์ ปิยพงศ์ศิริ	๑,๐๐๐
คณะศิษย์รุ่นหนึ่ง	๕๐๐
คุณวิเลี่ยม – คุณวรวรรณ สจ๊วต	๑,๐๐๐
คุณประธาน – คุณศุภลักษณ์ ดอกดวง	๕๐๐

นามผู้บริจาค		จำนวน
คุณสมาน – คุณเพ็ญนี	เลาหบุตร	๑,๐๐๐
คุณนวลพรรณ	อินทรีย์	๓๐๐
คุณสุภาวรรณ	จันทร์คำมี	๑๐๐
คุณอัญชลี	สุวรรณ	๕๐๐
คุณครูอัมพวัน	ศรีเพ็ชรวรรณดี	๕๐๐
คุณวิไลวรรณ	วิรัตน์เกษม	๑๐๐
คุณชวนพิศ	ค่ชรักษ์	๑๐๐
คุณชนินทร์	อาจสาคร	๖,๐๐๐
คุณซ้ง	วิริยะกิจผลมั่น	๑,๐๐๐
คุณกาญจนา	ไรวา	๑๐๐
คุณวันทนีย์	สุขมิลินทร์	๑,๐๐๐
คุณนงลักษณ์	จิตต์ธรรมวาณิช	๓๐๐
คุณศุภสิงห์	ศิลปเจริญ	๑,๐๐๐
คุณดวงใจ	อมปาล	๒๐
คุณพรรณี	คอวุฒิวัตน์	๒๐๐
คุณอนงค์	เชื้อนนท์	๒๐๐
คุณจิตรดารัก	แซ่ลิ้ม	๒๐๐
คุณชลาไล	แซ่ลิ้ม	๑๐๐
คุณรวัลรัตน	ติรวรรณรัตน์	
คุณธนฤทธิ์	เผ่าศิริกุล	๑,๐๐๐
ด.ช.นัฏฐ์	เผ่าศิริกุล	
คุณบรม – คุณขวัญอยู่	ศรีสุข	
คุณขัตตย	ศรีสุข	๑,๐๐๐
คุณปรมินทร์	ศรีสุข	
คุณอนุสรณ์ – คุณพิสมัย	ศรีสุข	
ด.ช.ณัฐกมลภพ	ศรีสุข	๕๐๐
ด.ช.ภานุสรณ์	ศรีสุข	
ด.ช.วรานนท์	ศรีสุข	

นามผู้บริจาค		จำนวน
คุณสุรศักดิ์ – คุณสถาพร	ศรีสุข	๒๐๐
คุณสุพัตรา – คุณสุกัญ	ศรีสุข	
คุณอำไพพันธ์	ขจร	๕๐๐
คุณวิภาส – คุณวราวรรณ	แจ่มใส	๑,๕๐๐
คุณสุทธิชัย – คุณยุภาพร	บุญถาวรวัฒน์	๕๐๐
คุณยุวดี	แซ่ตั้ง	๕๐๐
ร.ต.อ.สุพจน์ – คุณทวิชา	จันทาชา	๒๕๐
คุณกุหลาบ	บุญมี	๒๐๐
คณะศิษย์นำสองสุข		๘๐๐
คุณนงนุช	ครองทรัพย์	๕๐๐
คุณพูลศรี	วิบูลย์ไพบูลย์	๔๐๐
คุณทิวา	บุญนาค	๑,๐๐๐
คุณแม่สมบูรณ์	วะชุม	๕๐๐
อ.สุวารี	กันฟัน	๑๐๐
คุณณรงค์	เตชะนันทวณิช	๕๐๐
คุณอัญชลี	เตชะนันทวณิช	
คุณธารีรัตน์	เตชะนันทวณิช	
คุณศิริกานต์	เตชะนันทวณิช	
คุณธเนศ	เตชะนันทวณิช	
คุณย่าจันทร์ดี	โควาวิสารัช	๕๐๐
คุณกองแสง	แรมเดือน อุตโน	๑๐๐
คุณศรีวรรณ	สาเกตุ	๖๐
คุณศิวาภณ์	วงค์โสมะ	๒๐๐
คุณซังและครอบครัว		๑,๐๐๐
คุณจรรยา	กระแสชัย	๕๐๐
คุณอิทธิ	คงคากุล	๙,๐๐๐
คุณเตือนฤดี	คงคากุล	
คุณอุกฤษฏ์	คงคากุล	
คุณโสภิษฐ์	คงคากุล	

นามผู้บริจาค		จำนวน
คุณพรรณี	คลอวุฒิวัตน์	๒๐๐
คุณไพรสุวรรณ	เรืองเขตพิศ	๔๐๐
คุณสุพจน์ – คุณวรรณภา	กิตตินาคบัญชา	๑,๐๐๐
คุณประเสริฐ	อัจฉริยศิริกุล	
คุณพฤธิ์รัตน์	สุภาผล	๑๐๐
คุณสรวงสุดา	อัจฉริยศิริกุล	
นาวาอากาศโทภิญโญ	นิธิวิภา	๕๐๐
คุณวัชระ	จำปา	
คุณอัจฉราพี	จำปา	๑๐๐
คุณธนัญอรณ์	จำปา	
คุณสุพัตรา	พุษย์นิลเพชร	๒๐๐
กุฏิสุธัมมา		๒,๐๐๐
จ.ส.ต.อดิเรก	ประปิน และครอบครัว	๓,๑๐๐
คุณพิทักษ์	ประปิน และครอบครัว	๕๐๐
คุณศิริพร	ไชนขันธ์ และครอบครัว	๔๐๐
คุณอาทิตย์	วัฒนพฤติไพศาล	๔๐๐
คุณศุภเกียรติ	ทิพย์วิวัฒน์พจนา	๔๐๐
คุณฉัตรชฎา – ด.ช.ณพงศ์	เจริญฉวีวรรณ	๕๐๐
จำหน่ายเสื้อ		๑๔,๖๔๐
คุณสุภาณี บุญแก้ว	และครอบครัว	๕๐๐
คุณทาเคโนริ	คามิยะ	
คุณกัญญารัตน์	ตาธรรม	๓๐๐
คุณอ่าย	เวชพานิช	
คุณสมนึก	เวชพานิช	
คุณสมศรี	เวชพานิช	
คุณสมบูรณ์	เวชพานิช	
คุณประสาน	เวชพานิช	
คุณเอื้อจิตร์	เวชพานิช	

นามผู้บริจาค		จำนวน
คุณสุวรรณภูมิ	เวชพานิช	๒,๕๐๐
คุณอารี	เวชพานิช	
คุณสุทัศน์	เวชพานิช	
คุณจันทรา	เวชพานิช	
ร้านเวชพานิช (เต็กฮะเฮง)		
คุณนภา	ปิตยานนท์	๒๐๐
ร.ศ.ศันสนีย์	อ่อนท้วม	๒๐๐
คุณอรวรรณ	อ่อนท้วม	๒๐๐
พ.ญ.ปานใจ	โวหารดี	๒๐๐
คุณสมพงษ์	นันทพูลศิลป์	๒,๐๐๐
พระธิติสรรค์	วิสุทฺโธ	๔,๐๐๐
คุณสุจิตร	ตากองแก้ว	
คุณศรีทอง	ตากองแก้ว	
คุณฐิตารี	ตากองแก้ว	

พระอาจารย์นพพร อาทิจฺจวํโส

ครบรอบ ๖๐ ปี

สำนักปฏิบัติธรรม อาทิจฺจวํโส

๔๑๗ หมู่ ๑๔ บ้านหัวทุ่ง ต.เชียงดาว อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่